

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTEN AHLEFELDTS HISTORIE

TRYKT SOM MANUSKRIFT

SLÆGTEN AHLEFELDT'S HISTORIE

UDARBEJDET PAA FORANLEDNING AF

LEHNSGREVE C. J. F. AHLEFELDT-LAURVIG

VED

LOUIS BOBÉ

FØRSTE BIND

*MED ET PROSPEKT, TRE SEGLTAVLER,
TO STAMTAVLER OG EN ANETAVLE*

KJØBENHAVN

ANDR. FRED. HØST & SØN

MDCCCXCVII—MCMXII
MCMXII

KJØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

ET familiehistorisk Arbejde af Indhold og Størrelse som det nu afsluttede, hvis Tilblivelse strækker sig over en længere Aarrække, har sin egen lille Historie, som Værkets Forfatter ikke alene selv maa ønske, men sikkert ogsaa er forpligtet til at gjøre Rede for.

Da Hr. Lehns greve *C. Ahlefeldt-Laurvig* overdrog mig Udarbejdelsen af Slægten Ahlefeldts Historie, havde hverken de nærmest interesserede Parter, eller nogen indenfor Faghistorikernes Kreds tænkt sig, hvilket Omfang den en Gang skulde faa, og hvilke Krav der vilde blive stillet baade til Ud giver og Forfatter.

Om Vanskelighederne ved Opgaven i al Almindelighed og de Forarbejder, jeg forefandt, giver Indledningen til nærværende Bind nærmere Oplysning. Opgavens Løsning var fra først af tiltænkt flere Historikere, der hver skulde behandle det Tidsrum af Slægtens Historie, i hvilken han særlig var bevandret. Lehns greve Ahlefeldt-Laurvig tog selv den Beslutning, at overdrage Hvervet en enkelt Mand, og det en ganske ung, der endnu ikke havde afsluttet sine Universitetsstudier. Udover nogle smaa personalhistoriske Afhandlinger, væsentlig om indvandrede Slægter, havde Forfatteren intet ydet. Han skulde vokse med Opgaven, og denne igjen med ham.

Jævn sides med det grundlæggende Arbejde — Gjennemgangen af de trykte Kilder, hvilket noget nær vil sige hele den om Danmark og Hertugdømmerne, Hamborg og Lybek fremkomne historiske Literatur, fulgte Studiet af Rigsarkivets delvis sonderlemmede Arkivfunds, Tyske Kancellis og Rentekammers, Gottorpernes og de mindre slesvigske og holstenske Hertugdømmers Arkivalier. Af flere Grunde, der ikke skal berøres nærmere, var Studiet af disse Arkivgrupper, saalænge Rigsarkivar A. D. Jørgensen levede, vanskeliggjort, og Udbyttet derfor ganske tilfældigt. Var den ahlefeldtske Slægtshistorie bleven afsluttet i hin Tid, havde den allerede nu maattet gjøres om. Rigsarkivar C. F. Bricka aabnede liberalt Adgangen til Hertugdømmernes Regeringsarkivalier, bl. a. ved at tillade Benyttelsen af de iøvrigt saare mangelfulde Registraturer. De Aar, Forfatteren var betroet med at bringe Orden i de saakaldte «tyske Sager», der delvis var sammenblandede med alle mulige andre Arkivalier og bl. a. talte over 100 store Pakker med intetsigende Paaskrifter, som «Varia», «Alte Dokumenter» o. l., blev af største Værdi for Stoffets Tilvejebringelse og Uddybelse.

Allerede før min Ansættelse i Rigsarkivet havde jeg i Maaneder ad Gangen arbejdet i Statsarkivet i Slesvig, hvis Fonds, delvis Spolier fra det gamle Geheimearkiv, med stor Dygtighed var blevne registrerede af nu afdøde Statsarkivar G. Hille, der beredvilligt imødekom alle mine Ønsker. I Modsætning til Rigsarkivet, hvor man endnu stadigt savner en tidssvarende Registratur, særlig over Fællesarkivets værdifulde og arkivalsk set, uforsvarligt opbevarede Pergamentsbreve, var der, da jeg begyndte mine Studier i Slesvig, allerede tilvejebragt mønstergyldige Reper torier for de her opbevarede Membraners Vedkommende, endvidere ogsaa en interimistisk Registratur over de for Adelshistorien saa vigtige Landretsakter, medens

et senere fuldendt Repertorium over de derværende Gottorpske Arkivalier var under Udarbejdelse.

Forfatteren tør vel siges at have været den første, der baade før og efter Hertugdømmernes Adskillelse fra Danmark har berejst Landene fra Sted til Sted, lige fra Kongeaaen til Elben, iberegnet Lybek og Hamborg, for at samle Stof til et historisk Arbejde. I By- og Kirkearkiver, af hvilke sidste jeg vel har undersøgt over hundrede, og særlig i de Sogne, i hvilke der laa adelige Godser, optegnede jeg af Kirkebøger og Regnskaber, Ligstene, Epitafier og Kisteplader ikke blot alt, Ahlefeldterne vedrørende, men ogsaa hvad jeg fandt om samtlige til Ridderskabet hørende Slægter, og som ventelig kunde komme i Betragtning ved Opstillingen af Stamtavlerne. De ældre Kirkebøger i Hertugdømmerne er som Regel ført endnu mere skjødesløst end de danske. Hyppigt fattes Fornavne, ja endog Familienavnet; Antegnelser som: «ein adeliges Kind von — getauft; eine adelige Frau begraben (Ex. fra Ratzeburg); des Herrn Rittmeistern Tochter beläutet» er almindelige før 1700. Det er disse ofte møjsommeligt og fra tusinde Steder hentede Notitser, der giver nærværende Arbejde en vis Fuldstændighed i genealogisk Henseende. Arbejdsmarken var uopdyrket; en almindelig skjøn som Udnyttelse af de mangeartede Kilder hjemme og ude, og Forsøg paa at bringe dem i Overensstemmelse, maatte være Maalet. Mangen Vej var forgjæves, mangen maatte gjøres to Gange, naar Erfaringen lærte, at Drættet ikke var draget dybt nok; naar Tvivl opstod, eller en umedgjørlig og uforstaaende gejstlig eller verdslig Embedsmand omsider afløstes af en velvillig og forstaaende.

Dernæst gjaldt det om at faa Adgang til saamange private Arkiver som muligt (Gods- og Familiearkiver), og da Ahlefeldterne fra Tid til anden har ejet vel to Trediedele af de adelige Godser i Hertugdømmerne, maatte denne Del af Op-gaven blive særlig brydsom. Tit er eller var Gods- og Familiearkiver ikke adskilte fra hinanden; snart er de Offer for Ligegyldighed og Uforstand, snart vaager man over dem med Mistænksomhed, som kun personligt Bekjendtskab eller anbefaling fra Sted til Sted kan fjerne. Gode og mistrøstige Erfaringer vexlede uafbrudt.

Selve de ahlefeldtske Privatarkiver, hvorfra Fremstillingen af de enkelte Individuers Livsførelse skulde hente sit mest fængslende Stof, har med en enkelt Undtagelse fristet en ublid Skæbne.

Storkansler Frederik Ahlefeldts Arkiv brændte kort før hans Død i hans Palæ i Kjøbenhavn, og Arkivet paa Tranekjær indeholder kun forsvindende faa private Papirer fra det 18. Aarhundrede; nogle enkelte Læg Breve, vexlede mellem de daværende Besiddere og deres Brødre, er alt. Fra de gamle Familiegodser i Hertugdømmerne — Lindau, Ludvigsborg og Olpenæs — er der, udover Skjøder, Familiepagter og Procesakter kun levnet lidet til Oplysning om rent private Forhold. Det ifølge Overleveringen righoldige ahlefeldtske Familiearkiv paa det gamle Stamgods Saxtorp blev ødelagt ved Hovedbygningens Brand 1847.

For disse beklagelige Tab skulde der dog mod Forventning findes en vis Erstatning, idet Kammerherre *R. v. Oppen-Schilden* til Haseldorf gav Forfatteren Adgang til det derværende, store Arkiv, hvis Hovedmasse, som Ejeren rigtig formodede, viste sig at være de private Papirer, den her fra 1494 bosiddende Hovedgren af Slægten havde efterladt, da Godset 1739 gik over til Familien v. Schilden. Papirerne, der fyldte tre, kun ved Besidderskifte aabnede og derefter atter forseglede Stuer, forefandtes ved Aabningen henslængte paa Hylder og over Gulvet — mellem alt muligt Skrammel, Kasser og Kufferter, gamle rustne Vaaben, Tæpper, Seletøj og udrangerede, mølfuldte Stadsdragter, og yderligere bragte i vildeste Uorden af Trækken giennem de splintrede Ruder, hvortil kom den Ødelæggelse, Mus, Fluor og Møl uforstyrret havde anrettet. Trods alt maatte man ære den Pietet, der havde frelst Papirerne fra brutal Tilintetgørelse. Adgangen til Arkivet gaves mig paa den Betingelse, at jeg bragte Orden til Vejen i dette Kaos, hvilket

maatte sinke Arbejdets almindelige Fremskriden, som jo Ækivalent for opnaaede Begunstigelser i forskjellig Form altid bør regnes med i Arbejdssummen.

Den første Frugt af min møjsommelige, men lønnende Gjerning paa Haseldorf var Fundet af Geheimeraad Ditlev Ahlefeldts Memoirer, hvortil det af Fugt medtagne, i lutter enkelte Ark og Blade overalt i Papirdyngerne splittede Manuskript omsider samledes fuldstændigt. Memoirerne, et af Samtidens værdifuldeste autobiografiske Skrifter, udkom 1895, ledsaget af et Udvalg af Ditlev Ahlefeldts ligeledes her opbevarede, meget omfattende Korrespondance. Hvilken Rigdom af spredte Oplysninger, der, efter som Rydningsarbejderne skred videre, fremkom særligt om Ahlefeldterne paa Haseldorf, viser de Bind af Slægtshistorien, der omhandler denne Hovedstamme af Slægten, fra Hr. Hans Ahlefeldt († 1500), Stamfaderen til alle nulevende Medlemmer af Slægten Ahlefeldt (Greverne Ahlefeldt-Eskilsmark undtagne), og ned til hans Ætling Geheimeraad Bendix Ahlefeldt († 1739). Dette store og fuldstændige Materiale maatte friste til snarlig Bearbejdelse og Udgivelse fremfor at opsætte Begyndelsen af Værkets Trykning, indtil en tilsvarende Fylde af Oplysninger kunde fremskaffes om de øvrige Grene af Slægten.

Ved at fremskynde Udgivelsen efterkom man tillige et Ønske fra Baron *Louis Ahlefeldt-Dehn*, den af Lehnsgreve Ahlefeldt-Laurvigs tyske Stamfrænder, der med ham mødtes i levende Interesse og Forstaaelse for det familiehistoriske Arbejde, og som trods legemlig Svaghed med udholdende Iver i en lang Aarrække af trykte Kilder i et Foliobind havde nedskrevet, hvad han havde fundet til Slægtens Historie, og i et andet samlet de af ham opstillede Stamtavler over alle til det slesvig-holstenske Ridderskab hørende Slægter. Baron Ahlefeldt, der desværre ikke skulde opleve Familiehistoriens Afslutning, har, sammen med ligeledes afdøde Kammerherre v. Oppen-Schilden, Krav paa her at mindes med største Erkendtlighed, den førstnævnte især ved at udvirke mig Adgang til vanskeligt tilgængelige Kilder.

Efter Udgivelsen af det første Bind af Familiehistorien, omfattende Storkansler Frederik Ahlefeldt og hans Efterslægt, fremkom den ældre Haseldorfer Linie (Hr. Hans Ahlefeldt og hans Descendens), den yngre Haseldorfer Gren (Ditlev Ahlefeldt og hans Efterslægt) samt den Linie af Hans Ahlefeldts Afkom, der erhvervede Søgaard.

Herved kom man ind paa den i og for sig naturlige Vej, at forfølge de nulevendes Slægt tilbage til deres ældste Udspring. Min næppe af alle Fagmænd billigede Arbejdsmethode, at begynde Slægtsstudierne med de levende — følgende Rebslagerens Exempel, som en dansk Historiker i Spøg udtrykte sig — er senere af en Autoritet som Statsarkivar Dr. H. Grotefend bleven betegnet som det eneste følgeværdige Princip: «Fra neden af opad, fra sig selv, den levende, maa man begynde Konstruktionen af et Stamtræ, hvis man ikke vil udsætte sig for de største Vildfarelser. Stedse fremadskridende fra det bekendte til det ubekjendte.»

Ogsaa ydre Grunde var medbestemmende ved denne Maade at gaa frem paa. Samtidig med, at Slægtshistoriens Udarbejdelse blev mig overdraget, var en hel Række vigtige Kildeskrifter for den ældste Tids Vedkommende begyndt at udkomme — saaledes herhjemme Repertoriets over middelalderlige Breve, Pavebrevene og Kancelliets Brevbøger, i Udlandet Schleswig-holstein-lauenburgische Urkunden (for nærværende Værk det vigtigste, men desværre skjødesløst udgivne og kun til 1340 fremførte), Lübeckisches Urkundenbuch, Meklenburgisches Urkundenbuch, fremdeles for de forskjellige Landsdele af Tyskland Monografier som f. Ex. det mønstergyldige Bau- u. Geschichtsdenkmäler von Meklenburg-Schwerin, og endelig rundt omkring i Evropa Universitetsmatriklerne. Udgivelsen af denne, paa hint Tidspunkt overalt frodigt fremskydende Literatur maatte afventes, for at Værket ikke inden dens Afslutning skulde forældes for den tidligste Tids Vedkommende. Til Gjengæld maatte de ideligt skiftende Præsenslister over Slægtens Medlemmer hurtig forældes, men herpaa bødes der lettere, da Personalforandringerne

VIII

i Danmark kan ses af Adelsaarbogen, i Tyskland af Gräfliches Taschenbuch og Taschenbuch der uradeligen Häuser.

Endelig var Middelalderen det Tidsrum, der fra først af laa Forfatterens Forudsætninger fjernest, som det vel i al Almindelighed tør siges, at næppe nogen er lige bevandret baade i Middelalderens og det attende Aarhundredes Specialforskninger.

Om Anlægget og Leddelingen af en Familiehistorie i det enkelte lader der sig næppe opstille almenlydige Regler; hver Slægt har ogsaa i den Henseende et vist Særpræg. Til Fordel for dette Arbejdes Udstykning i enkelte Slægtlinier, fra gammel Tid af benævnte efter Godset, taler unægtelig, at hver af Slægtens Grene har levet sit Liv paa sit Stamsæde uden at skøtte om de andres Existens, og de enkelte Linier kunde forsaavidt have tilhørt forskjellige Slægter. De fleste af de enkelte, let overskuelige Stamtavler viser, hvorledes Afkommet efter en mægtig og daadkraftig Mand efter ca. otte Slægtled dør ud i Mandsstammen, ofte naar dets økonomiske Basis, Stamgodset, er gaaet ud af vedkommende Familiengrens Eje. Slægten Ahlefeldts store Talrigheid, i hvilken Henseende den i Hertugdømmerne kun overgaas af Rantzauerne og i hele Tyskland af en Slægt som Bülowerne, maatte medføre, at ikke faa af dens Medlemmer, naar Hjemmet blev dem for trangt, søgte til fremmede Lande, og en stor Del har idelig skiftet Ophold mellem Danmark og Hertugdømmerne. Jeg har ikke skyet nogen Umage for ved Brevvexling med udenlandske Arkiver og Genealoger samt fremmede Adelslægter at skaffe saa fyldige Oplysninger til Veje som muligt, baade om de udvandrede og de indgiftede Mænd og Kvinder. Efterhaanden som Privatarkiverne denne og hinsides Grænsen aabnedes for mig, maatte Oplysningerne om Medlemmer af de øvrige ridderskabelige Slægter, der ved Familieforbindelser ere knyttede til Ahlefeldterne, relativt voxte i Fylde. Navnlig krævedes dybtgaaende genealogiske og personalhistoriske Undersøgelser over de hyppigst indgiftede Slægter (Buchwald, Plesse, Pogwisch, Rantzau, Rathlau, Sehested, v. der Wisch, Wonsfleth o. a.). En Angivelse, at en Bendix Ahlefeldt har været gift med en Anna Sehested, eller en Hans Pogwisch med en Anna Ahlefeldt, faar først Værdi, ved at der anvises den indgiftede den rette Plads paa Stamtavlen og at den paagældendes Livsdata saavidt muligt tilvejebringes ved at jævnføre dem med de andre samtidige af samme Slægt og samme Fornavn. Ofte hidrog mine Forgjængeres Arbejde ved forhastede eller uhjemlede Meddelelser mere til at vanskeliggjøre end til at lette Arbejdet. Ved disse Undersøgelser er der fremstaaet en Række Ekurser, vedføjede de forskjellige Bind, og som forhaabentlig vil komme fremtidige Adelsforskere til Nytte. Ved Hjælp af Henvisningerne, hvis Vidtløftighed nødvendiggiøres af Arbejdets særegne Art og de spredte, til Dels vanskelig tilgængelige Kilder, vil man kunne kontrollere mine Slutninger. Tillige maatte jeg ønske at give saa meget som muligt af det indhøstede Stof, da jeg næppe mere vil komme tilbage til disse Studier.

Saavel de indgiftede Mænd som de i andre Slægter indgaaede Hustruer har jeg givet en fyldigere Omtale end det ellers er Tilfældet i familiehistoriske Værker. Allerede for Aarhundreder siden har Hustruen ofte udøvet en større Indflydelse paa sin Ægtefælles Skæbne, end en overfladisk Betragtning lader formode. Ikke alene ved medbragt Arvegods og Guld formaar hun at give sin Efterslægt en mere fremskudt Stilling, men bestemmer gennem flere Slægtled dens aandelige Præg. Ofte tjener Undersøgelsen af Descendensen gennem flere Led paa Spindesiden til at finde længe savnede Privatpapirer, oprindeligt hjemmehørende i den Familie, hvis Historie man arbejder paa.

For at naa et saavidt muligt fyldestgjørende Billede af en Slægts numeriske og økonomiske Existens, bør ingen Gren, intet Individ lades ude af Betragtning, hvor kort dets Levetid end har været, hvor ringe Spor det end har sat. En Slægts-historie, der samler hele Opmærksomheden omkring de Medlemmer af Slægten, som har ydet en Indsats i Tidens og Folkets Historie, og forsømmer tilsvarende

grundige Detailundersøgelser vedrørende de ubetydelige eller mislykkede Skud af Slægten, giver et forvansket Billede. Det er fristende for en Historiker at gjøre en berømmelig Slægts Historie til selve Landets og Folkets ud fra sit specielle Syn, men heller ikke dette tør kaldes forsvarligt, med mindre der fra Specialforskerens Haand allerede foreligger et udtømmende Arbejde for hele Slægtens Vedkommende. Opgaven bør nærmest være den, varsomt at indvæve den enkelte Slægts Islæt i den almindelige Histories Ramme. At jeg selv skulde have truffet det rette og følgeværdige, vover jeg dog ikke at hævde. Som Indledning til Slægtshistorien og til Forstaaelse af mange heri berørte, for Hertugdømmerne ejendommelige Forhold, er givet en skizzeret Udsigt over den holstenske Adels Stilling gennem Tiderne.

Grundlaget for mit oprindelige Kjendskab til Slægten Ahlefeldts numeriske Omfang var Benzons haandskrevne Stamtavler, der anfører omkring 600 fødte af Slægten, hvilket Tal i Aarenes Løb er voxet til o. 1270 Personer, hvis fælles Afstamning fra en og samme Mand det er lykkedes mig at godtgjøre. Til Sammenligning skal anføres, at Rosenkrantzterne, der i Danmark baade hvad Navnkundighed og Talrighed angaar, kappes med Billerne, som i Hertugdømmerne Rantzauerne med Ahlefeldterne, kun tæller 600 Individuer, hvilket Tal, efter de mange grundige genealogiske og personalhistoriske Arbejder om hin Familie, vistnok betegner den fuldstændigste Kjendskab til en enkelt Slægts Personbestand gennem mange Led.

Tyske Slægtshistorikere plejer at begynde Udgivelsen af en Familiehistorie med at forudsende Diplomatariet (Urkundenbuch), der meget ofte er det eneste af Værket, der naar at se Lyset. I den nyeste Tid, da der overalt i Evropa for de enkelte Landsdele og Byer udgives Diplomatarier fra den ældste Tid og ofte ned til Reformationen, spares megen Plads ved blot at henvise til det paagjældende Værk. Kun hvor de enkelte Aktstykker kunne siges at være Hjørnestene for Konstruktionen af Stamtavlen, eller de ere fejlfuldt eller ufuldstændigt gjengivne, bør de aftrykkes in extenso. Aktstykkerne vedrørende de enkelte Linier findes som Bilag til de enkelte Bind. I Henvisningerne er anbragt talrige Register af Aktstykker, selv om vedkommende Ahlefeldt kun nævnes som Vidne ved eller Medlover for en Ejendomshandel eller Gjældsfor skrivning, idet man gennem hans Plads blandt de øvrige medbeseglende ofte oplyses baade om hans Stammefrændskab og Stilling blandt Standsfællerne. Som Materiale til Sammenligning af den numeriske og økonomiske Plads, Ahlefeldterne til forskjellige Tider har indtaget indenfor Landenes Adel, er der, efterhaanden som de fandtes, meddelt en Række Aktstykker til Adelen Historie (Hyldinger, Rostjeneste, Lister over de til fyrstelige Bryllupper, Daabs- og Sørgehøjtideligheder indbudne).

Et Arbejde, der spænder over et længere Tidsmaal, vil for den opmærksomme Læser røbe adskillige Uligheder i Bearbejdelsen og enkelte Inkonsekvenser, som næppe ville blive dømte strængt. Med Hensyn til Stednavnene i Hertugdømmerne har jeg, som Værket skred frem, i enkelte Tilfælde (f. Ex. Nordborg—Nørborg, Grønvold—Grönwold) bevidst ændret Skrivemaaden, naar bedre Viden synes mig at kræve det.

Registret omfatter alle fødte af Navnet Ahlefeldt, baade dem der kan knyttes til Stamtavlen, og dem, hvis Forbindelse med samme er uvis, samt alle indgiftede Mænd og Kvinder, endvidere de vigtigste Navne i Henvisningerne, Stamtavler eller Udsnit af saadanne over andre Slægter.

Slægtshistorier af større Omfang, der kræver saa betydelig en Indsats baade af den, der yder Midlerne til Udgivelsen, og den, hvem Arbejdet paahviler, har kun alt for ofte havt den Lod at blive en Torso.

Naar det er lykkedes mig at fuldende Værket, maa jeg først og sidst rette den erkjendeligste Tak herfor til den, der betroede mig det store Hverv og fulgte det med varm Interesse, Taalmodighed og Offervillighed, og som i dyb Forstaaelse af Opgavens Art gav mig de frieste Hænder.

Mange, baade Autoriteter og Privatmænd ude og hjemme, har gjennem Aarene ydet mig redebon Støtte. Med Tak mindes jeg den store Imødekommenhed, der er vist mig, i Statsarkiverne i Slesvig, Lybek, Hamborg og Schwerin, af Priorinden for Itzehoe adelige Kloster, Grevinde *A. Baudissin*, og Arkivaren for Byarkivet i Kiel Dr. *Gundlach*, hvilket ogsaa i al Almindelighed gjælder den stedlige Gejstlighed i Slesvig og Holsten. Endvidere Ejerne af de private Arkiver, jeg har havt Adgang til, især Hr. *Aug. v. Ahlefeldt* (Lindau), Generalinde *E. v. Elern*, født *Ahlefeldt* (Olpenæs), Grevinde *A. Rantzau-Breitenburg*, Grevinde *Brockdorff* (Kletkamp), Hr. Kammerherre *v. Rumohr* (Runtoft) og Hr. *v. Schiller* (Bukhavn). Af faginteresserede udenfor Danmark retter jeg en særlig Tak til D'Hrr. *Gustav Schäffer* i Berlin og Regeringsraad *v. Hedemann-Heespen* (Deutsch Nienhof).

I det danske Rigsarkiv har Hr. Arkivar *A. Thiset* fra først til sidst ved sin enestaaende adelshistoriske og heraldiske Viden og sin utrættelige Velvilje særlig under Udarbejdelsen af Slægtens ældste Historie ydet mig den virksomste Bistand og Opmuntring.

Efter min Afgang fra Rigsarkivet har dettes Personale alle som én paa enhver Maade gavnet og fremmet mine Arkivforskninger.

Hr. Etatsraad *H. R. Hiort-Lorenzen* har Krav paa min Erkjendtlighed som den, der fra først af lagde Arbejdet til Rette for mig.

Ved Værkets kunstneriske Udstyrelse og tekniske Fremstilling har afd. Lithograf *Th. Bergh*, der har udført Vaaben- og Sigiltavlerne, Firmaet *A. F. Høst & Søn* og *Græbes* Bogtrykkeri ydet et Arbejde, der fra fagkyndig Side er bleven nævnt med fortjent Anerkjendelse.

Kjøbenhavn, Februar 1912.

L. B.

ADEL OG ADELSLIV I HERTUGDØMMERNE

II*

INDLEDNING

AMTLIGE hidtil gjorde Forsøg paa at opstille Slægttavler over Hertugdømmernes gamle Adel har, hvad de i Litteraturen foreliggende Udarbejdelser af enkelte fremtrædende Familiers Slægthistorier noksom viser, i stigende Grad fastslaaet, hvilke uovervindelige Hindringer der stiller sig i Vejen for en virkelig tilfredsstillende Løsning af Opgaven.

Den Omstændighed, at den slesvigske og holstenske Adel, maaske mere end noget andet Lands, Aarhundreder igjennem ved ideligt Indgifte indenfor et begrænset Antal Slægter har blandet Blod saa intensivt, at en Anetavle, fra det 17. Aarhundredes Begyndelse at regne, som Regel allerede i tredje, fjerde Led viser det saakaldte Anetab, hvorved forstaas, at det samme Ægtepar kommer igjen i samme Generation, gjør det saa at sige umuligt at fremstille en enkelt Slægts Historie uden et grundigt Kjendskab til samtlige øvrige Familier, der udgjør Kærnen af den holstenske Adel. De gamle Slægters trofaste Vedhængen ved et og samme Fornavn, der oprindeligt, før Slægtnavnenes Dannelse, havde Karakter af Særeje (hos Ahlefeldterne Benedict, senere Claus og Henrik, hos Ulveslægterne v. der Wisch-Pogwisch: Volf), har endvidere havt til Følge, at man af samme Slægt samtidigt træffer indtil en halv Snes Individer med samme Fornavn, ofte uden nogen nærmere Tilføjelse af Hjemstavn eller Afstamning. Der har, for blot at nævne et Exempel, paa samme Tid levet tre Henrik Ahlefeldter, der hver især var Søn af en Benedict, saa at det i officielle Aktstykker, dog ikke altid tilføjede Patronymikon Benedicts Søn ikke hjælper stort. Endnu vanskeligere stiller Forholdet sig ved saa almindelige og i Holsten særlig hyppigt anvendte Fornavne som Hans, Anna, Catharine og Margarethe.

Saa indviklede Forhold maa volde en sen Eftertids Slægtsforsker, der vil gaa samvittighedsfuldt til Værks, uoverkommelige Vanskeligheder, eller i bedste Tilfælde et saare nøjsommeligt Arbejde, der ikke tilnærmelsesvis staar i Forhold til Værdien af de indvundne Resultater. Hertil kommer endelig en for Slægter som den Rantzau-ske og Ahlefeldtske ligefrem overraskende Talrighed og Frugtbarhed, saa at det allerede for Aarhundreder tilbage maatte være Samtiden umuligt at holde det næsten talløse Mylr af Navne ude fra hverandre.

Som en af de fortjenstfuldeste Forskere af Hertugdømmernes Historie har udtalt, kan den slesvigske og holstenske Adels Stamtavler for den ældste Tids Vedkommende kun opstilles ved Kombinationer eller Gisninger, der dog ikke bør fremsættes som Kjendsgjærninger, og Genealogen har ved Udarbejdelsen af saadanne Stamtavler gjort tilstrækkelig Fyldest, saafremt disse hverken direkte eller indirekte er i Strid med nogen overleveret Kjendsgjærning og have den største Sandsynlighed for sig.

Hvor brydsomt det end falder at skaffe paalidelige Efterretninger om de mandlige Individens Afstamning og Personalia, er Vanskeligheden dog langt større for Kvindernes Vedkommende. I verdslige Dokumenter fra Middelalderen nævnes saa godt som aldrig Navne paa Hustruer eller Døtre — en ren Undtagelse er Familien Gadendorps Skjøde til Klosteret i Bordesholm fra 1357 — saa at man endnu ved Udgangen af det 15. Aarhundrede ofte er i Uvidenhed om Navnene paa dalevende Stammødre til nogle af de anseteste Slægter. I et enkelt Tilfælde, hvor Nonnernes Navne, som i Preetz Kloster, er opbevarede fuldstændigt fra o. 1400, kan man af Døbenavnene, forsaa vidt disse ere sjældnere (f. Ex. Barbara, Jutta, Ermegaard), ved Hjælp af Navneskikken (om hvilken senere) drage Slutninger med Hensyn til Afstamningen.

Det vigtige genealogiske Hjælpemiddel, der kommer den gamle danske Adels Slægtshistorie til Gode, nemlig Slægtbøgerne, udarbejdede af flittige og velunderrettede Adelsdamer (Lisbeth Bryske o. a.), fattes mærkelig nok for den holstenske Adels Vedkommende, hvor de netop i saa høj Grad tiltrængtes. Min Gjennemforskning af næsten alle ældre Adelsarkiver i Hertugdømmerne turde fastslaa det som en Kjendsgjærning, at Adelen i Holsten (for Slesvigs Vedkommende er bevaret den Holckske Slægtbog) overhovedet ikke har kjendt Slægtbøger, hvorfor der ogsaa fattes de paa disse byggede Anetavler, som gaa tilbage udover Begyndelsen af det 16. Aarhundrede. De paa Gravstene, Epitafier og Kister anbragte Anerækker er, som ogsaa de skriftlig overleverede, i paafaldende Grad indskrænket til enkelte fremtrædende Individens (f. Ex. Statholderen Henrik Rantzau) med en talrig og anset Efterslægt og viser sig tilmed ofte at være upaalidelige, som Tilfældet er med General Hans Ahlefeldts Anevaabener paa hans Epitafium i Odense.

Baade Slesvig og Holsten er i Sammenligning med Danmark ret fattige paa ældre adelige Gravstene og Epitafier med Anevaabener; fra den ældre Middelalder findes kun ganske enkelte: Nicolaus Meynerstorps, † 1328, i Schlamersdorf Kirke; Volrad de Wezenbergs (et Plovjern i Vaabenet), † 1392, i Klein Wesenberg, og Claus Stakes, † 1401, i Cismar, og et til J. B. Løfflers fortjenstfulde Værker svarende savnes endnu for Hertugdømmernes Vedkommende. Gravstenene har i Aarhundreder tjent som Fliser i Kirkerne, og Indskrifter og Vaabener er bleven udtraadte af Kirkegængernes Fodtrin. De er hyppigt bleven opkjøbte delvis til Benyttelse for senere Slægter og Indskriften afslebet og erstattet med en anden, hvilket ofte er sket flere Gange; tit har man solgt dem til Vadskestene (som Claus Stakes fornævnte Gravsten) eller sønderhugget dem til Brug ved Fundamenter,

saaledes Sehestedernes Gravstene i Bovenau Kirke, der endnu var bevarede i Mands Minde.

At man i en Tidsperiode, da Pieteten for historiske Minder var den mindst mulige, begik Vandalismer, som den 1797 stedfundne Ødelæggelse af Ahlefeldternes Familiebegravelse i Satrup Kirke, Mishandlingen af Slesvig Domkirke (1830) og Rydningen af St. Nikolai Kirke i Flensborg (1842), hvis gamle Epitafier, Malerier og Træskjærerarbejder bortsolgte i Bunkevis, kan næppe undre. Værre er dog næsten, hvad der efter Gjenoplivelsen af den historiske Sans er sket i Hertugdømmerne siden deres Adskillelse fra Danmark. Den barbariske Ombygning af St. Nikolai Kirke i Kiel og den berygtede, af Regeringen misbilligede Fremfærd, der ved Slesvig Domkirkes Restauration 1902 udøvedes af den hensynsløse Kredsbygmester, som lod Epitafier sønderhugge og uden Varsel eller forudgaaende Undersøgelse nedgrave ca. 70 til Dels med Krucifixer og Anevaabener i kunstnerisk Arbejde prydede Kister, gjemmende Støvet af mange fremtrædende Mænd af de gamle Adelsslægter, deriblandt den tyske Kansler Ditlev Reventlow. Fremdeles den saakaldte Restauration af St. Laurentii Kirke i Itzehoe (1903), da Henrik Rantzaus indtil da uforstyrrede Gravkapel „blev skamskændet og vansiret paa den hæsligste Maade“ (Provinsialkonservatorens Ord).

Aar for Aar afdækkes ved Ombygninger af Kirker (som f. Ex. 1909 i Preetz Klosterkirke) gamle Familiebegravelser med Stensarkofager og Kobberkister, ofte forsynede med Indskrifter og Anevaabener, for atter at tilkastes og tilmures uden sagkyndig Bistand, hvorved vigtige og længe søgte Oplysninger til Landets Adelshistorie gaar tabt.

Ikke mindre ugunstige er Forskerens Vilkaar, naar det gjælder Overleveringen af haandskrevne Kilder.

Paa en Tid, da Adelen endnu raadede over de fleste Godser i Landet, da Slægtsarkiverne endnu fandtes paa samme gjennem Aarhundreder nedarvede Gaard, omhyggeligt gjemte i Brevkisterne, har ingen søgt at samle Materialer til et saadant Arbejde. Allerede den bekjendte Adelshistoriker J. F. Noodt udtalte i Midten af det 18. Aarhundrede, at Beskjæftigelsen med den holstenske Adels Genealogier stadig blev vanskeligere, idet de fleste gamle Stamtræer og Efterretninger i de sidste 50 Aar var bleven splittede, saa at man kun kunde tilvejebringe lidet af Paalidelighed om de adelige Slægters første Oprindelse. Fællesejendommeligheden for det 17. og delvis ogsaa for det 18. Aarhundredes Genealoger er, at den ene tankeløs og ukritisk skriver af efter den anden, uden at tilføre nyt Stof. I Stedet for at gaa til Kilderne — Privatarkiverne, og om disse har været utilgængelige, til Godsarkiverne, hvis gamle Skøder og Adkomstbreve ingen tænkte paa at benytte, saalidt som Skiftesager eller Kirkebøger, fandt Datidens Adelshistorikere deres Tilfredsstillelse i at opstille værdiløse, psevdovidenskabelige Hypotheser.

Sikkert ikke mindre end Krige, Ildsvaader og Oversvømmelser har tidligere Tidens Uforstand ødelagt de gamle Slægtsarkiver ved Vanrøgt eller brutal Tilintetgørelse. Et heldigt Tilfælde har stundum bevaret Smuler af den fordums Rigdom; de dukker op, hvor man mindst aner det, langt fra det oprindelige Gjemmested, og

ofte efter at være gaaet gennem forskellige Hænder. Adelshistorikeren maa altid regne med, at et saadant Fund kan blive gjort, efter at hans Arbejde har set Lyset og dette derved delvis forældes. Af ældre Slægtsarkiver i Hertugdømmerne, som gjemmer værdifulde Kilder til Adelshistorien, skal fremhæves Breitenburg (Rantzauernes; Godsarkivet fra o. 1530, Privatarkivet væsentlig opstaaet efter Slottets Ødelæggelse 1627), Haseldorf (Ablefeldternes, indtil 1739), Kletkamp (Brockdorffernes), samt for den nyere Tids Vedkommende Ascheberg, Runtoft, Altenhof og Deutsch Nienhof; over det sidste haves endog en trykt Registratur, og Arkivet er — som det eneste i Hertugdømmerne — af dets nuværende Ejer gjort offentlig tilgængeligt. Det ældre Privat- og Godsarkiv paa Doberstorf er for nylig afleveret til Statsarkivet i Slesvig. I den nyeste Tid er det for den holstenske Adels Kulturliv i Oplysnings Tidsalder saa vigtige Privatarkiv paa Emkendorf (det Reventlowske) næsten helt bleven tilintetgjort. Et andet Arkiv, der endnu eksisterede for næppe 20 Aar siden, indeholdende Adkomstbreve fra 1495 af og værdifulde Familiedagbøger, har Ejeren solgt som Makulatur.

Savnet af paalidelige Fødselsdata forklares ved at selv oplyste Adelsmænd endnu i Midten af det 17. Aarhundrede som oftest var ude af Stand til at angive deres Alder nøjagtigt; den tidsfæstes omtrentlig ved Hjælp af en eller anden i Tiden nærliggende, i Landet almenkjendt Begivenhed (Krig eller Farsot). Særlig Børnenes Daab, dog ogsaa Bryllupper og Dødsfald, blev som Regel optegnet paa hvide Blade foran i Familiebiblen. I Tilfælde, hvor saadanne Optegnelser ere bevarede, navnlig, naar de som i den Rumohrske Familiebibel er bleven ført uafbrudt videre gennem Aarhundreder til Nutiden, har man den bedste Kilde til en Slægts Genealogi. Hvor det ved en Retstrætte var af afgjørende Betydning at fastslaa Vedkommendes Alder, udrev man det paagjældende Blad af Familiebiblen; saadanne Blade findes nu og da vedlagt Procesakterne (f. Ex. Gadendorp og Wonsfleth). Kirkebøgerne i Slesvig og Holsten, der indførtes obligatorisk ved kgl. Reskript af 1646, gaar i de sjældneste Tilfælde tilbage til Trediveaarskrigens Tid (en af de ældste, Kirkebogen i Süsel, begynder 1585); hyppigt naar de kun tilbage til Midten af det 18. Aarhundrede (Slesvig Domkirke). Indtil Kirkebøgernes Indsamling i Statsarkivet i Slesvig (1911) har Ministerialbøgerne i mange Tilfælde været skjødesløst behandlede af uforstaaende Præster.

Mange Dødsdata, dog ikke Aaret, findes for den katholske Tids Vedkommende optegnede i de enkelte levnedes Kirke- og Klosternekrologier (f. Ex. Cismar). Kirkeregnskaberne (Udgiftsposter for Klokkeringningen over den døde i Låuteregister, Register thor ludende), der for Byernes Vedkommende som Regel er bevarede (Itzehoe og Kiel fra o. 1550), er en vigtig Kilde til Oplysning om Begravelsesaar og Datum.

Fra Slutningen af det 16. og ind i det 18. Aarhundrede findes en rig Litteratur af trykte Bryllupsvers og Ligprædikener over Adelige, de sidste som Regel ledsagede af den paagjældendes Levnetsløb under forskellige Titler (Personalia, Lebenslauf, Ehrengedächtniss, Curriculum vitæ). Skjønt hyppigst udpyntede og ikke

altid paalidelige, giver de dog Holdepunkter til nærmere Prøvelse. Ofter indeholder den endeløs lange Ligtale, i hvilken Præsten udkrammer sin exegetiske Viden ved Citater af Skriften og Kirkefædre paa Latin, Græsk, Hebraisk, ja selv Syrisk, en udførlig Omtale af vedkommendes sidste Sygdom, hans Udtalelser paa Dødslejet og Navnene paa dem, der tilsaa den Døende. Nu og da støder man ogsaa paa Enkeltheder af Interesse til Belysning af den hedengangnes Karakter og Livsførelse. Af særlig genealogisk Værd er de næsten altid anførte fædrene og mødrene Aner tre til fire Led tilbage. Ogsaa her maa Genealogen være varsom i Benyttelsen af Angivelserne; ofte véd Nutiden bedre Besked om Ascendensen end den afdøde og hans Slægt. Gravtalerne over den holstenske Adel er fortrinsvis samlede i Kjøbenhavn (det kgl. Bibliothek), Kiel (Universitetsbibliotheket), Lybek og Hamborg (Stadtbibliothek) og i det fyrstelige Bibliothek i Stolberg. Adskillige Ligprædikener, der kun har været bevaret i faa Exemplarer, og som det 18. Aarhundredes Genealoger endnu har kjendt, synes nu at være forsvundne.

Brugen af de *officielle* Arkiver, der afgiver Materiale til Adels Historie, er i høj Grad vanskeliggjort ved deres delvise Splittelse som Følge af de store Afleveringer (1874—76) til det nydannede preussiske Statsarkiv i Slesvig. Det egentlige gamle Landsarkiv, Fællesarkivet (Gemeinschaftliches Archiv), omfattende Arkivalier fra Fællesregeringen (fra 1544—80 Kongen, Hertugen af Gottorp og Hertug Hans, derefter Kongen og Hertugen af Gottorp til 1713 for Slesvigs og 1773 for Holstens Vedkommende), der især udstrakte sig til Prælater og Ridderskab, de klosterlige og adelige Distrikter, forblev i det danske Geheimearkiv. Det samme er Tilfældet med Hansborg Arkivet. Derimod er der fra det tyske Kancellis Arkiv bl. a. udleveret dets Kopibøger og Journaler fra 1699, medens man har tilbageholdt de saakaldte Ausländische og Inländische Registranten samt Patente (indtil 1730) og Tyske Kancellis Forestillingsprotokoller fra 1770. Af det gamle Gottorper Arkiv har man planløst udpillet, hvad der ikke kunde henføres under Begrebet private og historisk-politiske Sager, hvilke tilbageholdtes. Andre gottorpske Arkivalier findes i Oldenburg og St. Petersborg. De for Adelshistorien vigtige Landdagsakter findes sammen med mange andre værdifulde Arkivalier i Universitetsbibliotheket i Kiel.

Bortset fra hine Regeringsarkiver vil den, der beskæftiger sig med Hertugdømmernes Adelshistorie, fremfor alt være henvist til de i Statsarkivet i Slesvig opbevarede Landretsakter og Rigskammerretsakter. Den førstnævnte Arkivgruppe fra det 16.—18. Aarhundrede opbevaredes tidligere i Kiel. Ved Slottets Brand i 1838 blev Størstedelen af de uheftede Fascikler kastede ud af Vinduerne og kom derved i vild Uorden. Efter at være provisorisk ordnede i ca. 1500 Fascikler udgjøre disse Arkivalier med deres Forakter og tilhørende Registre den vigtigste Kilde til Adelshistorien. Rigskammerretsakterne fra Speier og Wetzlar, omfattende Tidsrummet 1518—1795 blev, forsaavidt Arkivalierne vedrøre Holsten og Lauenborg, i Henhold til det tyske Forbundsraads Beslutning af 1845 udleverede til det holsten-lauenborgske Ministerium. En stor Del af disse Akter er benyttede i Rud. Brinkmanns Bog Aus

dem deutschen Rechtsleben, Kiel 1862, der indeholder ikke faa Bidrag til Belysningen af Adelsens Sæder og Skikke.

Ridderskabets fem Arkiver, dets egentlige Arkiv, tidligere opbevaret i den saakaldte Privilegienlade i Preetz (se nedenfor), Klosterarkiverne i Preetz, Itzehoe, Uetersen og St. Johannesklostret i Slesvig blev allerede for de to førstnævnte Klostres Vedkommende gjort tilgængelige for Historikere som Noodt og senere Jessien, og er blevne repertoriserede i den nyeste Tid. De vigtigste Aktstykker i „Privilegienlade“ er offentliggjorte af F. C. Jensen og D. H. Hegewisch (Privilegien der Schleswig-Holsteinischen Ritterschaft, Kiel 1797).

Studiet af den holstenske Adels Genealogi og Personalhistorie begynder i den trykte Literatur med Statholderen *Henrik Rantzau* († 1598), der med sin udprægede historiske Sans var stærkt interesseret i Forskningen af sin berømmelige Slægts Fortid. Mod Slutningen af hans Liv fremkom en hel lille Litteratur om hans Familie, der til Dels skyldes ham selv, men mest Datidens anseteste Genealoger, hvem han ikke alene forsynede med Materiale, men ogsaa med Midler til Udgivelsen af disse Arbejder. 1585 udgav han uden Forfatternavn *Genealogia Ranzoviana primum publicata* (senere 1586 og 1608). *Henrik Rantzau* har her i klar og overskuelig Fremstilling og med en prisværdig Ædruelighed nøjedes med at opstille en sammenhængende Anerække 5 Slægtled tilbage fra ham selv at regne, til o. 1350, medens man nu i officielle Aktstykker kan følge Slægten tilbage til *Johannes de Ranzov* (1226). *Henrik Rantzau*s rosværdige Bestræbelser fordunkledes dog snart af ukritiske Forfattere, der, for at smigre den forfængelige Stormand, paa et ganske løst Grundlag vilde følge Slægtens Historie tilbage til *Karl den Stores Dage*. 1588 udkom *Vipertus* sive *Origines Ranzovianæ*, hvis Forfatter, *Petrus Albinus* (*Peter Weisse*), Kurfyrsten af *Sachsens Historiograf*, afledte *Rantzauættens* Afstamning fra den bekjendte *Wiprecht af Groitzsch*, *Borggreve af Leisnig*, som herskede over *Mark Lausitz* († 1124), og hvis Søn *Otto* skulde være udvandret til *Holsten*. *Henrik Rantzau* satte sig strax i Forbindelse med *Albinus*, hvis Skrift udkom 1592 i en ny, Statholderen tilegnet Udgave. 1587 udgav *Hieronimus Henninges Genealogiae aliquot familiarum nobilium in Saxonia* (*Ulysseæ, Ueltzen*), der bragte Stamtavler over Familierne *Rantzau* og *Ahlefeldt*, det af *Kobberstikkeren Hogenberg* udførte, bekjendte *rantzauske Stamtræ*, indrammet af en Frise med 50 Afbildninger af *Rantzauske Borge* og *Herresæder*. En ny, forbedret Udgave af *Bogen*, forøget med 30 i Træsnit udførte Afbildninger af dalevende slesvigske og holstenske Adelslægters *Vaabener*, udkom allerede 1590 paa *Henrik Rantzau*s Bekostning. 1592 fremkom i *Hamburg Jonas v. Elvervelts* Skrift *De Holsatia*, hvoraf et Afsnit omhandler Familien *Rantzau*, medens et andet bringer nogle meget magre, fra *H. Rantzau* stammende annalistiske Notitser om 50 slesvigske og holstenske Slægter samt Afbildninger af deres *Vaabener*. Hertil er bl. a. føjet Navnene paa dem, der beseglede *Adelsforbundet* i *Kiel* 1469. Ligeledes med Understøttelse af *H. Rantzau* udkom *Andreas Angelus'* (Præst i *Berlin*) *Holsteinische Chronica*, darinnen ordentliche Beschreibung

der adelichen Geschlechter (Leipzig 1597), nøjagtig de samme som hos Elvervelt, ledsaget af Vaabenafbildninger samt Efterretninger om Familierne Rantzau og Ahlefeldt, væsentlig bygget paa Elvervelt og Henninges. Til Forherligelse af Rantzauernes Vælde som Godsherrer udgav *Petrus Lindeberg* 1590 Skriftet *Hypotyposis arcium* med Træsnit af de af Henrik Rantzau rejste Borge, Bygninger, Pyramider og Obelisker; senere Udgaver 1591 (Hamburg) og 1592 (Frankfurt).

Samtidig med Henrik Rantzaus ihærdige Bestræbelser for at kaste Lys over sin Slægts og Adels Historie i Almindelighed er hans Huslærers Præsten *Martin Coronæus'* Arbejde *Casus tragici nobilium in Holsatia*, indeholdende annalistiske Optegnelser om alle de indtil 1586 (Forfatterens Dødsaar) forefaldne pludselige Dødsfald i den holstenske Adel. Skriftet blev først trykt i dansk Oversættelse 1843 (T. A. Becker, Orion, Kvartalsskrift, I), men cirkulerede i talrige Afskrifter, fortsatte af andre (hans Søn Martin Coronæus d. y., Noodt og J. C. Wilhelmi).

Det 17. Aarhundrede med dets langvarige Krige var ikke egnet til historiske Sysler. 1618 udgav *Johannes Adami* i Bremen *Theatrum Nobilitatis Cymbricæ*, indeholdende Smaanotiser om henved 100 Slægter, væsentlig hentede fra Elvervelt. *Joh. Daniel Eber*, gottorpsk Bibliothekar, havde, som det ses af hans for hin Tid hæderlige Skrift *Insignia et tabula genealogica Dominorum a Thinen* (Kiel 1670), til Hensigt at udarbejde den holstenske Adels Slægtshistorie. Det meget skrivende 18. Aarhundrede bragte Fart i de genealogiske Studier, der for den slesvigske og holstenske Adelshistories Vedkommende kulminerede i Navne som Moller, Noodt og Voss.

Johan Friedrich Noodt (1705—56), Præst i Slesvig, en af de grundigste Kjendere af Hertugdømmernes Specialhistorie, skrev flere Folianter sammen om Familien Rantzau og udgav et Udtog heraf under Titlen: *Versuch einer hist. Nachricht von der Ranzovischen Familie* (1733). Noodts Arbejde er, skjønt usystematisk, det første i sin Art, der udmærker sig ved kritisk Behandling af Kilderne, hvilket bl. a. fremgaar af hans Udfald mod Albinus, hvis Hypothese om Rantzauernes Afstamning fra Vipertus han ivrigt bekjæmper. Vigtige Bidrag til Adelshistorien indeholder hans Værk *Beyträge zur Erläuterung der Civil-, Kirchen- u. Gelehrten-Historie der Herzogthümer Schleswig u. Holstein* (Hamburg 1744—56), hvori han bl. a. meddeler en stor Samling af Itzehoe adelige Klosters ældste Pergamentsbreve, en Del Diplomer til Bordesholms Historie, *Diplomarium Capituli slesvicensis*, Efterretninger om Statholderne i Hertugdømmerne, samt i Noterne til Texten mange Smaabemærkninger om de gamle Adelsslægter og deres Godser. Som Haandskriftlæser er den flittige Samler dog langt fra at stole paa.

Adam Henrich Lackmann (1694—1754), Professor i Kiel, Forfatter af det store Værk *Einleitung zur Schleswig-Holsteinischen Historie* (1738—54), mere en med sjælden Flid tilvejebragt Materialesamling end en virkelig historisk Fremstilling, efterlod sig betydelige haandskrevne Samlinger, der solgtes 1757 ved Auktion i Hamburg, og hvoraf Dele er havnede i Universitetsbibliotheket i Kiel og det kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn. Ogsaa Lackmann omgikkes med Planer til Udgivelsen af den holstenske Adels Slægttavler og udsendte 1722 en Subskriptionsindbydelse paa

sit Værk Genealogie der itzlebenden Schleswig-Holsteinischen Ritterschafft, som dog ikke havde den forønskede Virkning. Lackmann, der særlig lagde Vægt paa Ane-tavler, naaede af adelshistoriske Arbejder kun at faa udgivet Blomesche Geschlechts Tafel (1755), Merita ordinis eqvestris Cimbrici in rem christianam (1717) og De variis exequiarum ritibus apud utriusque ducatus Cimbrici nobiles commentatio (1748), der indeholder adskillige Smaatræk af Interesse til Belysning af Adelens Gravskikke.

Olaus Heinrich Moller (1715—96), Rektor i Flensborg, er uden Sammen-ligning den produktiveste Genealog, Norden overhovedet kan opvise, og tillige en af de alsidigste Kjendere af Hertugdømmernes Historie. Blandt hans mange Skrifter kommer her kun i Betragtning Beitræge zur Adelsgeschichte (1—2, 1772—75), Genealogische Tabellen (v. Haxthausen og v. Holstein), Nachricht von dem Geschlecht der v. Heesten og det indtil da i Danmark og sikkert ogsaa i Tyskland fremkomne største familiehistoriske Værk over en enkelt Slægt: Historische, genealogische und diplomatische Nachricht von dem uralten, adelichen Geschlecht derer von Ahlefeldt (Flensborg 1771, 510 Kvartsider). Til Trods for Bogens statelige Omfang behandler den kun to Hovedlinier af Slægten, nemlig Søgaard og Haseldorf-Linien (Hans Ahlefeldt og hans Efterslægt), hvilken sidste alene omfatter 420 Sider af Bogen; indenfor disse Hovedafsnit er der atter indrømmet to af Slægtens navnkundigste Mænd, Geheimeraad Ditlev Ahlefeldt og Storkansler Frederik Ahlefeldt en betydelig Plads. Bogen aabnes med en Oversigt over trykte og utrykte Kilder til Slægtens Historie og et Kapitel om dens Navn og Vaabenmærke, efterfulgt af vidtløftige Betragtninger over Adelens Oprindelse. Efter de vanlige annalistiske Notitser om Slægtens Forekomst i trykte Aktstykker (1325—1525) opføres Storkanslerens Stamfædre i 20 Led uafbrudt tilbage til Conrad, Greve af Schwabeck og Baltzhausen, Landfoged over Augsburg, hvis Sønnesøn Werner (1090) siges at have gjenopbygget Staden og Slottet Ahlefeldt, hvor han lod sætte sit Vaaben. Denne frit opfundne genealogiske Fabel optager Moller ganske kritikløst, dog skal til hans Forsvar siges, at den daværende Greve til Langeland næppe vilde have ladet hans Arbejde fremkomme, hvis han havde søgt at omstøde Sagnets Troværdighed. Moller anser det for sandsynligt, at Slægten, inden den antog Navnet efter Landsbyen Ahlefeldt i Hytten Amt, kaldte sig efter Godset Haseldorf, til hvilket Fridericus de Haseltorp skrives 1186. Om Vaabenslægtsskabet med Bozendaler og Rastorper har Forfatteren naturligvis ingen Anelse. Han har hverken benyttet utrykte officielle Aktstykker eller raadspurgt Arkivet paa Haseldorf, og Kirkebøger citerer han overhovedet ikke.

Paa 10 med mønsterværdig Orden og Smag, samt med Iagttagelse af Generationernes Rækkefølge opstillede Stamtavler, anføres ialt henved 300 Personer af de nævnte Linier med vedføjede Tal, der henviser til dem i Kapitler delte Text. Moller viser sig i alt Fald paa dette Punkt som en Foregangsmand. I den biografiske Fremstilling er han et Barn af sin Tid. Fortællingens Traad overskjæres hyp-pigt ved de indskudte vidtløftige Aktstykker, Brevskifter, Gravskrifter o. s. v. Moller er paalidelig i sine Data og nu og da kritisk i Prøvelsen af disse. Af Tranekjær

Arkiv meddelte han Ordlyden af Grevediplomet og Dronning Charlotte Amalies smukke Breve til Grev Carl Ahlefeldt.

Som Helhed er Mollers Værk en af Aarhundredets betydeligste Ydelser paa Genealogiens Omraade.

Moller efterlod i Manuskript Udkast til Genealogier over mange adelige og borgerlige Slægter i Hertugdømmerne. Af hans omfangsrige Kollektanea (Ligprædikener, Lejlighedsdigte, Anetavler og Gravskrifter, Korrespondance med andre Genealoger o. s. v.) er endnu bevaret Rester, bl. a. i Arkivet paa Breitenburg, i Flensborg Domscoles Bibliothek og i Rigsarkivet (her hans store Samling i 16 tykke Kvart-pakker med Titlen *Genealogiæ Nobilium Danorum et Slesvico-Holsatorum*).

Samtidig med Moller var *Christian Eberhard Voss* (1706—91). Som Privatsekretær hos Geheimeraad Berckentin, derefter i Egenskab af Sekretær i Tyske Kancelli og endelig som Geheimearkivar havde Voss uhindret Adgang til Kancelliets, Fællesregeringens og Hansborgs Arkiver, hvoraf han i et Tidsrum af et halvt Aarhundrede i 51 haandskrevne Kvarter, 12 Oktaver og et Foliobind excerperede alt vedrørende den slesvigske og holstenske Adels Genealogi og Personalhistorie til o. 1650. Hans i Rigsarkivet opbevarede store Samlerværk er delt i tre Rækker, hvoraf de to første i alfabetisk Orden nævner henholdsvis Familierne med Notitserne om dem i kronologisk Rækkefølge, og de enkelte Personer ordnede efter Fornavnene, med Henvisninger til de i 3. Afdeling samlede Afskrifter og Aktstykker. Familierne Rantzau og Ahlefeldt, som de talrigste, omfatter alene indenfor anden Afdeling henholdsvis 4 og 5 Kvarter. Ved Værkets Overskuelighed og Stoffets Uddybelse, den saa godt som aldrig svigtende Nøjagtighed og sikre Læsning vil dette, herhjemme i alt Fald enestaaende Samlerværk altid bevare sit Værd, ikke mindst fordi adskillige af de af Voss benyttede Kilder dels er bortkomne, dels splittede. Det er Voss' Ære, at han paa en Tid, da familiehistorisk Forskning og Kritik endnu var i sin Barndom, aldrig indlod sig paa usikre Hypoteser, men nøjedes med at lægge Stoffet til Rette for Eftertiden. Hvad han selv naaede at faa offentliggjort, er ganske forsvindende.

Det vigtigste Kildeskrift, som det 18. Aarhundrede bragte til Oplysning om Hertugdømmernes Historie, og af hvilket Samtid og Eftertid flittig har øst, er den storfyrstelige Hofkansler *Ernst Joakim v. Westphalens* (1700—59) mægtige Værk *Monumenta inedita rerum Germanicarum præcipue Cimbricarum* (1739 ff.), der endnu den Dag i Dag ikke helt har mistet sit Værd, selv om Texterne vrimle af Tryk- og Læsefejl. Westphalen optrykte foruden Krøniker (Helmolds, Schleswig-Holsteinische Ritter Chronic o. a.) og Diplomatarier (Bordesholms) *H. Rantzaus Cimbricæ Chersonesi Descriptio*.

Om Ridderskabet som Korporation foreligger fra det 18. Aarhundrede to instruktive Arbejder, nemlig den kgl. danske Historiograf *Christoph Heinrich Amthors* († 1721) *Bericht von dem Zustande der Ritterschaft*, samt den ansete Jurist, Professor i Kiel *A. F. Trendelenburgs* Skrift *Ueber einige Vorrechte der Schleswig-holsteinischen Ritterschaft* (1777).

De slesvig-holstenske Tidsskrifter, der under forskjellige Titler siden 1787 saa Lyset, har i Aarhundredets første Halvdel bragt en Række spredte mindre Bidrag, af hvilke skal fremhæves *C. Lemmerichs* Die Familie Krummendiek (Michelsens Archiv IV, 1840), et for sin Tid dygtigt Arbejde; Die Familie Rumohr (Nordalb. Stud. IV, 1847) af *H. N. A. Jensen*, Præst i Gjelting, den fortjente Udgiver af Angels Topografi og Kirchliche Statistik, hvis haandskrevne Samlinger til Adelsens Historie, væsentlig hentede fra Kirke- og Godsarkiver i Svansø og Angel, findes i Universitetsbibliotheket i Kiel; Nachrichten von der Familie v. Qualen (Nordalb. Stud. III, 1846), af *H. Schröder*, overvejende bygget paa Noodts efterladte Manuskript om Slægten, samt *Rud. Brinkmanns* Afhandling Die Familie Blome im Mittelalter (Jahrbücher II), hvori han paaviser dens Oprindelse fra Hannover. Den Monografi af Slægten Rantzau: Das Haus Rantzau, Celle 1866, som et Medlem af Familien har udgivet, kan ved sit psevdovidenskabelige Præg, sin pralende Svada og sit blinde Had til alt Dansk, ikke regnes til den historiske Litteratur.

Paa Grundlag af Voss' Excerpter og originale Aktstykker i Geheimearkivet udarbejdede *C. L. E. v. Stemann* (1802—76) en Række genealogiske Oversigter over Familierne v. der Wisch-Pogwisch, Ahlefeldt (Jahrbücher IX—X), Sehested, Rantzau, Breide og Buchwald (Ztschr. I—IV). Efter hans Død fremkom Zur Geschichte der Familie Blome (Urkundliche Beiträge, Husum 1879). Stemann rettede ikke faa af de ældre Genealogers Fejltagelser; han beskæftigede sig dog kun med Slægternes Mandsstamme og de mere fremtrædende Individuer i Tiden før 1700. Naar Talen er om flere samtidige Personer af samme Slægt og Fornavn, gaar han hyppigt udenom Vanskelighederne ved enten at overse dem eller at fortie dem. Skjønt bostidende i Kjøbenhavn, benyttede han næsten ikke danske Kilder.

Det første Arbejde af virkeligt videnskabelig Værd for Landets ældste Adels-historie ydede *W. Mantels* i sit Skrift Lübeck und Marquard von Westensee (1856).

Joh. Grundtvig gav i udførlige Noter til sine Bidrag til Oplysning af Grevefejdens Tid (Dansk Mag. 4. R. III) Resultaterne af de første kritiske Undersøgelser af indviklede Slægtsforhold indenfor Hertugdømmernes Adel i Almindelighed.

Planerne til Udgivelsen af et længe savnet Værk, indeholdende Stamtavler over hele Ridderskabet, som Gang efter anden har været bebudet, virkeliggjordes heller ikke i det forløbne Aarhundrede. 1869 udgav den flittige Samler Baron *Louis Ahlefeldt-Dehn* i Forening med *W. A. v. Rumohr* to Hefter af et væsentlig paa trykte Kilder hvilende og ret umodent Arbejde under Titlen Die Schleswig-Holsteinische Ritterschaft, men hermed standsede Udgivelsen.

Paa Heraldikens Omraade har *C. J. Milde* i sit Værk Siegel des Mittelalters aus den Archiven der Stadt Lübeck (1879) ydet et Arbejde af banebrydende Art og umisteligt Værd.

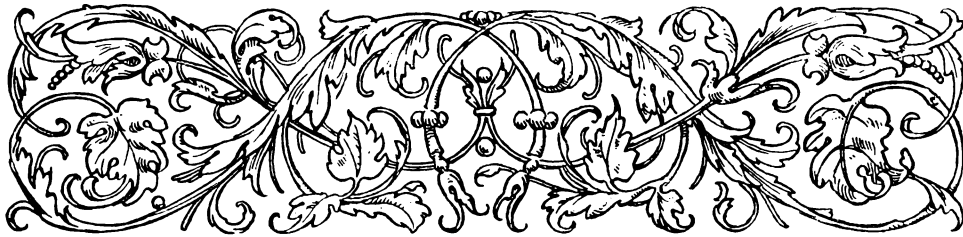
Enkelte slægtsinteresserede Medlemmer af Ridderskabet har i nyeste Tid offentliggjort adelshistoriske Studier, saaledes Grev *C. L. Brockdorff*, Repertorium zur Gesch. der Fam. Brockdorff (Ztschr. IX og XI, 1881), Grevinde *A. L. Rantzau*, Die Chronik von Pronstorf (1902) og Grev *L. Reventlow*, Das Geschlecht der

Reventlow (ib. XXII, 1892), det sidste upaalideligt og ufuldstændigt. Med Anerkjendelse bør nævnes *W. Baron Weber-Rosenkrantz'* samvittighedsfulde og dygtige Arbejder over Familierne Schinkel og Thienen (Ztschr. XXXVI og XXXVII, 1906). *P. v. Hedemann-Heespen* har beriget Kjendskaben til de adelige Godsers Udvikling ved sit monumentale Værk *Die Güter Deutsch-Nienhof u. Pohlsee* (1906) og Monografier om Godserne Westensee og Himmelmark, hvori findes vægtige Bidrag til Oplysning om Adelsslægterne i Eideregnet.

Af Kjendere og Dyrkere af Hertugdømmernes Adelshistorie, som ikke selv har offentliggjort Resultaterne af deres Forskninger, men hvis Samlinger offervilligt har staaet til Raadighed og derigjennem sat Frugt i Litteraturen, skal i første Række nævnes *Gustav Schäffer* i Berlin (f. 1833).

Endelig har i Danmark *A. Thiset* i de udkomne 29 Aargange af Adelsbogen bragt en Række Stamtavler over den i Hertugdømmerne, særlig i Sønderjylland bosiddende Adel, ledsagede af Vaabenafbildninger i Farver; navnlig skal fremhæves de med udtømmende Kjendskab til danske utrykte og trykte Kilder udarbejdede og for den ældste Tids Vedkommende ved sindrige Kombinationer opstillede Genealogier af Familierne Breide, Krummedige, Limbek og Meinstorp, hvilke tillige betegner Højden af de hidtil naaede Resultater af adelshistoriske Forskninger omfattende Danmark indtil Eideren.

Om Ridderskabet som Korporation har afdøde Land- og Klostersyndikus *Posselt* meddelt Oplysninger i sine Skrifter *Actenmässiger Bericht über die Receptionen der Schleswig-Holsteinischen Ritterschaft* (1898) og *Die Schleswig-Holsteinischen Klöster nach der Reformation*.

ADEL OG ADELSLIV I HERTUGDØMMERNE

I.

HOLSTEN udgjorde oprindelig en Del af Hertugdømmet Sachsen, hvis Herskere af Billungeætten styrede Landet ved Hjælp af Stedfortrædere, der her udøvede de grevelige Rettigheder. Hertug Lothar af Supplinburg, Billungernes Arvtager, overdrog 1110 Adolph af Schauenburg Grevskabet Holsten, der da kun omfattede den mellemste Del af det senere Hertugdømme, mod Nord begrænset af Eideren, mod Vest af Ditmarsken og mod Øst af Vagrien, medens Travelfloden fra Segeberg til dens Udløb i Østersøen dannede Sydgrænsen.

Mellem Holsaterne, der fra først af væsentlig kun beboede Geesten mellem Bramstedt og Rendsborg, og de vendiske Vagirer førtes forbitrede Kampe, der 1138—39 endte med Vagriens fuldstændige Undertrykkelse og delvise Ødelæggelse, som dels skyldes den midlertidige Regent i Holsten Henrik af Badewid, dels Holsaternes umiddelbart paafølgende Hævn tog. Da Adolph af Schauenburgs Søn og Arving Adolph II. omsider kom til Holsten (1143), erhvervede han dels ved Forlig med Henrik af Badewid, dels ved Henrik Løves Hjælp Kjernen af Vagirernes Land, omfattende Segeberg (Dargun), Neumünster (Faldera), Reinfeld, Bornhöved (Zventinefeld), Eutin og Süsel; først senere kom han i Besiddelse af den nordlige Del af Vagrien, Oldenburg, Lütjenburg-Kiel, hele Kyststrækningen med Femern.

Han fandt Landet hærget og øde, og lod derfor, ifølge Helmolds Beretning, fra forskellige nedertyske Egne, især Flandern, Holland og Westfalen, indkalde Kolonister, hvem han anviste Jord. Westfalerne og i snævrere Forstand Folk fra Schauenburgernes Hjemstavn i Weserdalen i Egnen ved Rinteln, kom til at bo i Egnen om-

kring Bjergslottet Segeberg, den ny Herskerslægts Residens og Hovedstaden i Vagrien. Holsaterne anviste han Bopæle i Neumünster og Bornhöved.

De slaviske Landsbyer maatte vige for de sejrrikt fremtrængende Nybyggere; Adel og Gejstlighed gik i Spidsen for Pionerarbejdet og gjorde sig til Herrer over hele Provinsen, og saaledes skete det, at største Delen af Vagrien blev udstykket i Adelsgoods. Den oprindelige Adel — Helmold omtaler ved 1160 Vagirernes Ældste ved Navn Horno — er vel tidligt uddød eller gaaet op i den indvandrede Adel. Naar man i Slægterne Buchwald, Rantzau og særlig Qualen (hvis Navn afledes af det slaviske Personnavn Chwal) har villet se Rester af den gamle Vagireradel, er dette kun en Gisning.

En oprindelig Folkeadel som særlig Stand har næppe existeret paa Helmolds Tid. Af særlig ansete Holsaterslægter valgte man Overboden (Præfekten), Grevens Stedfortræder paa Landets Thing, og Landets Ældste (Seniores terrae), der stod i Spidsen for Krigsmandskabet, dog ansaa alle frie Slægter sig for at være af ligesaa ædel Byrd som hine. Den indfødte Adel udviklede sig i Løbet af første Halvdel af det 12. Aarhundrede af frie Bønder, hvem det paahvilede at forsvare Grænsen. Mod Slutningen af Aarhundredet nævnes de første Riddere (militēs, domini).

Den holstenske Adels Historie begynder med den af Helmold omtalte Markrad, Ammos Søn, en Mand af saare betydelig Indflydelse blandt Folkene i Neumünster, hvorved maa forstaas Rester af den mellem Vagirerne boende tyske Befolkning. Tyve Aar efter sin første Opdukken i Historien nævnes han 1148 som Provinsens Bannerfører (Signifer provincie) sammen med sin Søn Markrad (II), der begge betegnes som Dommere i Landet (Judices terre). 1162 var Markrad (I), „Landets Ældste og den næste i Rang efter Greven (Adolph II.), tilligemed Kjernen (virtus) af de øvrige Holsatere“ bosiddende i det frugtbare Bornhöved, hvorhen de kort før var flyttet fra det vest for samme liggende golde Neumünster. En stor Del af Holsaterne, som Helmold sammenligner med utæmmede Vildæsler, var opfyldt af Uafhængigheds-trang og Had til de fremmede, og særlig den yngre Markrad, der senest 1175 var bleven Overbode i Faderens Sted, var en ivrig Modstander af Schauenburgerne, der i hele det 12. Aarhundrede uden Tvivl baade i Indflydelse og Anseelse stod tilbage for hans Slægt, de saakaldte Ammonider.

Da den unge Adolph III. i Aaret 1180 gik over paa Kejser Frederik I.s Side efter at have brudt med sin Lehnsherre Henrik Løve, sluttede Markrad sig til denne og blev efter Erobringen af Transalbingien til Løn indsat som Befalingsmand i Pløen. Efter at have gjenvundet sine Lande, tog Grev Adolph Hævn over Markrad, der døde i Landflygtighed hos Hertug Valdemar i Slesvig, og indsatte i hans Sted til Overbode en Mand ved Navn Cyrikus. Medens Grev Adolph 1189 opholdt sig i det hellige Land, gik „en stor Del af de fornemme Holsater og Sturmarier“ over til Henrik Løve, aabnede ham Landet, erobrede Hamborg, Pløen og Itzehoe og forjagede Adolphs Mænd; kun Eggo af Sture blev sin Herre tro og holdt Segeberg. Hjemkommen gjenvandt Adolph atter sine Lande og forøgede sit Magtomraade med Lybek, Grevskabet Stade og Ditmarsken. I Kampen mod sin nye Fjende Kong

Knud VI blev han atter svigtet af de holstenske Partigjængere, deriblandt Eggo af Sture, Henrik Busche og Bruno af Tralau, der nu gjorde fælles Sag med de landflygtige, som opholdt sig hos Hertug Valdemar i Slesvig. Deres Navne var i Følge Arnold af Lybek: Skakko og hans Brødre Widag og Radulf, Ubbo, Timmo og hans Broder Markrad, alle kjødelige Slægtinge af Præfekten Markrad. Tilskyndet og støttet af disse Mænd faldt Valdemar 1201 ind i Holsten, slog Greven ved Stellau og tog ham til Fange; udraabt til Konge Aaret efter indsatte han sin Søstersøn Grev Albert af Orlamünde til Statholder af Nordalbingien (Holsten, Stormarn og Ditmarsken).

Under Danskernes Herredømme kom de af Adolph III. fordrevne Holstenere til Ære og Værdighed. Skakko udnævntes til Greve af Ditmarsken, hans Brødre Widag og Radulf henholdsvis til Fogder i Pløen og Hamborg, Brødrene Timmo og Markrad (vistnok Sønner af den barnløse Markrad II.s Broder Timmo) henholdsvis i Segeberg og Travemünde, „fordi de for Hertug Valdemars Skyld havde været fredløse.“

Markrads Slægt og Tilhængere bevarede deres fremskudte Stilling under Grev Alberts Styrelse. Timmo forfremmedes fra Foged til Præfekt over Holsten, hvilket Embede han beklædte 1215—21; Henrik (Brunos Søn?) af Tralau fungerede 1210—24 som Grevens Mundskjænk. Ubbo og hans Broder Emeko de Vissow, der af Arnold af Lybek nævnes som Grevens Modstandere, forekommer 1214—21 blandt Grev Alberts nærmeste Omgivelser, ligesaa Henrik Busche, Stamfaderen til Familien Krummedige (1208). Embedet som Grevens Drost varetoges 1214 af en Mand ved Navn Frethericus, vistnok identisk med Frederik af Haseldorf, der 1217 besegler for Greven, og som 1215 afløstes i sin Stilling af Reinfried Schorlemer, hvis Efterfølger atter var en Wipert (1219—25), sandsynligvis begge fremmede.

Skjønt Grev Albert havde at kæmpe med Fjender fra alle Sider, fik han dog Stunder til at tage sig af Landets Opkomst. For at iværksætte Opdyrkningen af Probstei forlehnedes han 1216 Markvard af Stenwer med en Del af denne Egn, dog ses det, at den store Skov, som denne Adelsmand skulde rydde, endnu var uformindsket, da Greven 1226 stiftede Klostret Preetz.

Grev Alberts Tilfangetagelse ved Mölln (1225) og Kong Valdemars Nederlag ved Bornhöved (1227) bragte Adolph IV. i Besiddelse af sine Fædres Land. Grevskabet Holsten blev fra nu af arveligt i hans Slægt, de for Landets indre Fredskjæbnesvangre Landsdelinger begyndte allerede 1239, da Adolph IV. ved sin Tilbagetræden fra Regjeringen delte Landet mellem sine Sønner Johan I., der fik Kiel, og Gerhard I., der overtog Itzehoe, dog regerede Brødrene i Fællesskab.

Schauenburgernes Sejr havde til Følge, at mange holstenske Adelsmænd, der havde staaet paa dansk Side, maatte vige for nye Mænd af andre Slægter, deriblandt sikkert adskillige, hvis Hjemstavn er at søge i Schauenburgernes Stamland Hannover-Westfalen. Fra Aar 1200 begynder Slægtsnavnene at fæstne sig. Af senere navnkundige Ætters Navne træffes følgende første Gang i officielle Aktstykker i Løbet af det 13. Aarhundrede: Brockdorff, v. der Wisch og Smalsted (1220), Rix-

torp (1221), Alverstorp (1222), Reventlow (1223), Mistorp (1224), Qualen og Rantzau (1226), Buchwald (1233), Breide (1237), Rønnow (1238), Svave (1240), Gadendorp (1242), Godow (1244), Rumohr (1245), Krummedige (fra 1201 Busche) og Porsfeld (1247), Hummersbüttel og Westensee (1253), Parsow (1258), Walstorp (1272), Barsebek, Meinstorp og Rastorp (1281), Rathlau, Sehested og Siggem (1282), Pogwisch og Dosenrode (1283), Heesten (1285). I første Fjerdedel af det 14. Aarhundrede optræder endvidere Slægterne Schinkel og Limbek (1313), Holck (1315), Ahlefeldt (1319) og Blome (1341).

Adelsslægternes ældste Led kan, som tidligere nævnt, kun opstilles ved Gisninger og Kombinationer, støttet dels til Studiet af *Vaabenmærkerne*, dels *Navneskikken* og Landets ældste *Topografi*. Slægter af samme Navn, men med forskjelligt Skjoldmærke, ere som Regel ikke stammebeslægtede. Man har alene i Holsten tre Familier af Navnet Hake, der fører hver sit Vaaben. At der findes to Familier Barnekow med forskjelligt Vaaben, kan forklares ved at den ene har taget Navn efter Barnekow i Pommern, den anden efter det i Meklenborg liggende Barnekow. Derimod maa Familier med forskjelligt Navn, men med samme Hjelm- og Skjoldmærke, anses for stammebeslægtede, især naar det kan godtgjøres, at de enten fra først af har hørt hjemme i samme Egn, eller de samme Fornavne gaar igjen i de forskjellige Grene, eller at de nævnes ved Siden af hinanden som Vidner. En Gruppedannelse efter et fælles Skjoldmærke er tidligst i den nyere genealogiske Literatur bleven godtgjort for mange markiske Adelsfamiliers Vedkommende: Som Norm gjælder, at Linier af samme Slægt, der har delt sig efter 1170, fører samme Vaaben.

Antallet af de gamle holstenske Adelsfamilier kan derfor indskrænkes betydeligt, efter som man indordner dem efter samme Skjoldmærke.

En kronet Jomfru i Fjederham (Harpyie) fører: Kalf, van Owe, van Plone (af Pløen), Rixtorp, Schele og Wiltberg; *en Bjørn*: Smalsted, Swin og Wonsfleth; *et kronet Bjørnehoved*: Bistikesee, Buchwald; *en Løve*: Beyenfleth, Breide og Sandberg; *en Ulv*: Wulf, Pogwisch, v. der Wisch, vam Knoope o. a.; *et Vildsvinehoved*: vam Dorne (de Spina), Klenow og Qualen; *en Stør*: Barsebek, Sleetz og Sture; *en vinget Fisk*: Brockdorff, vam Damme; *tre Frugtnødder*: Ascheberg, Otzehude, Segeberg og Stove; *tre Søblade*: Sehested og Schinkel; *en Straale* (Pilespids): Alverslo, Borstel, vam Hagen, Krummesee, Lasbeck, Muggesfelde, Skarpenberg, Slamerstorp, Stokelet, Tralau, Tzule, Wensin, Wesenberg og en Familie Wulf; *et Retterhjul* (Wetrad): Hummersbüttel, Kale, v. Lohe, Porsfeld, Schorlemer, Struz og Wedel; *et delt Skjold*: Dissow, Rantzau, Rønnow, Solder, Split og Vissow; *Skjoldet delt ved en Spids fra venstre*: Parkentin og Rathlau; *en tretindet skraa Mur*: Muggele, Reventlow og Walstorp.

En Slægts Deling i Linier er foregaaet paa den Maade, at den Søn, der arvede Faderens Besiddelse, kaldte sig efter denne, medens de andre Brødre tog Navn efter det ved Kjøb ny erhvervede Jordegods, dog med Bevarelse af Slægtsvaabenet. Saaledes opstod der af en livskraftig og bjærgsom Æt en hel Række

Familier med forskjelligt Navn. Et Exempel paa, hvorledes det oprindelige Slægtsnavn fastholdes jævnsides med det ny, viser Omskriften i det Segl, Drosten Otto vam Knoope (fra Knoop ved Kiel) førte: Sigillum Ottonis Wulf. Lærerig er særlig den ovennævnte Gruppe, der fører Straalen i Vaabenet. Markvard Tralau kalder sig ogsaa Stoket. Muggesfelde og Schlamerstorf (begge i Sognet S.) ligger næppe en Mil fra hinanden, og det samme er Tilfældet med Tralau og Sühlen (Oldesloe Sogn). Ditlev Wulf betinger sig (1354) ikke at ville tjene mod Familierne Tzule og Skarpenberg, „sine Fættre og Venner“; Slægtskabet med disse Grene har altsaa endnu været ham bevidst. Endnu 1398 besegler Medlemmer af Familierne Wensin, Slamerstorf og Tralau sammen. De tidligere opstillede Gisninger om at de bekendteste af Familierne med Ulven i Vaabenet skulde være stammebeslægtede i de ældste Generationer, viser sig dog uholdbare; hos nogle af dem skyldes Vaabenfællesskabet antagelig Besvogrning og Andel i de samme Vasaltjenester (servitia), hvilket ogsaa synes at være Tilfældet med forskellige pommerske Slægter, der fører et og samme Vaaben.

Vanskeligere er Undersøgelsen af de sammensatte Vaabenmærker, der føres af Familierne Ahlefeldt (Bozendal, Rastorp og Rumohr), Mistorp og Thienen — hvilke kan tænkes opstaaede ved at den første, der har dannet et saadant, i det delte Skjold til sit eget har føjet en uddød Slægts, hvis Gods han ved Adoption eller Giftermaal har arvet. Dog kan ogsaa det ene Skjoldmærke være laant fra en Dynasteslægts Vaaben, altsaa en Slags Tjenestesegl, som Tilfældet er med forskellige rügenske Adelsfamilier, der have været Fogeder i den mægtige Slægt Putbus' Tjeneste. Slægten Ahlefeldts Vaaben, det mest sammensatte af alle holstenske Adelsætters, vil iøvrigt i det følgende give Anledning til en nærmere Omtale af de sammensatte Skjoldmærker.

Navneskikken eller *Opkaldessystemet* afgiver et vigtigt, i Forhold til dets Betydning for de genealogiske Studier endnu langt fra tilstrækkeligt værdsat Hjælpemiddel ved Opstillingen af Stamtavler.

Navneopkaldelsen efter afdøde Slægtninge bunder i den gamle Overtro om Sjæleoverførelsen og holdt sig længe efter at dens Motivering var glemt, endnu ret konstant et Aarhundrede udover Reformationen, indtil den fortrængtes af den, antagelig fra Nederlandene indførte Skik, at døbe med to eller flere Fornavne.

Undersøgelser af de holstenske Adelsslægters Genealogier, der følger germansk Navneskik, berettiger til at opstille følgende, dog langt fra almengyldige Regler for Opkaldelsen efter *afdøde* Slægtninge.

Ældste Søn opkaldes efter Farfaderen, den anden efter Morfaderen; ældste Datter efter Farmoderen, den anden efter Mormoderen, de følgende Sønner og Døtre henholdsvis efter Farbroder eller Morbroder, Faster eller Moster. Dør en Hustru i Barselseng fra Barnet, faar dette altid hendes Navn. Indgaar en Enkemand nyt Ægteskab, opkaldes den førstefødte Datter efter hans første Hustru, ligesom den førstefødte Søn i en Enkes andet Ægteskab tit døbes med hendes første Mands Fornavn. Ofte opkalder man Børn efter Slægtninge, der ere døde kort før dets Fødsel, især naar det af vedkommende var tiltænkt en Dotation i Form af Gods

eller Penge, eller den paagjældende havde indtaget en anset Stilling (Præfekt) eller udmærket sig ved berømmelige Bedrifter, f. Ex. falden i Kamp.

Paa konsekvent Gjennemførelse af Sønnens Opkaldelse efter den afdøde Bedstefader i en Række Slægtled findes talrige Exempler (Navneskiftet Volf-Hans hos Pogwischerne, Didrik-Hans hos Blomerne, Berthold-Walraven hos Ritzerowerne); hvor Kontinuationen synes brudt, er Grunden den, at den ældste Søn er død ung eller at hans Navn ikke er overleveret, dog kan hans Existens tit spores ved Ned-arvelsen af hans Navn i Sidelinien eller paa Spindesiden.

I Slægter, hvor Søn efter Fader i flere Led fører samme Fornavn (f. Ex. Benedict i de ældste Generationer af Ahlefeldterne eller Gert (Eggert) i Familien v. der Herberge), kan dette Brud paa Navneskikken forklares ved en ældste Søns posthume Fødsel, eller ved at Fader og Morfader (afdøde) har baaret samme Fornavn (navnlig ved Indgifte i forskellige Grene af samme Slægt). Tænkes kan det ogsaa, at et Barn, der kommer til Verden paa Faderens Navnehelgens Dag, er bleven opkaldt efter denne Helgen, da det i saa Tilfælde maatte anses for at staa under hans særlige Beskyttelse. Hertil kommer, at flere Helgener havde samme Fornavn (Johannes Baptista og Johannes Evangelista).

Et sjældent forekommende Personnavn (f. Ex. Stellanus, Vivian, Salome, Ermegaard) paa en Mand eller Kvinde, fra hvem en Række Slægter paa Spindesiden nedstammer, er ligesom et Ledenavn ved Opstillingen af Stamtavler.

De ældste Fornavne, med hvilke de holstenske Adelsslægter optræder i det 13. Aarhundrede, dels i Aktstykker, dels i Kieler Stadtbuch (1264—89), hvis Nedskrift begynder paa en Tid, da mange af de første adelige Indvandrere, deres Børn eller Børnebørn endnu var i Live, og Mindet om det oprindelige Hjem især havde holdt sig i Navnene, vidner om deres germanske Oprindelse.

Af germanske Mandsnavne kan anføres: Albern, Berthold, Bertram, Burchard, Conrad, Doso, Eggert, Eler (Heler), Emeke, Frederik, Gert, Gotskalk, Hildelev, Hartvig, Hasso, Helrik, Iven, Lambert, Lyder, Markvard (Make), Oddo, Poppe, Radvard, Reimbern, Reinmar, Sigfred (Sivert), Thitbern, Volquin, Volrad, Walraven, Wipert o. a. Sjældnere, og for Adelen særlig ejendommelige Kvindenavne, ere: Abel, Alheid, Beke, Dasse, Drude, Ermegaard, Gese (Gertrud), Gisela, Helvig, Jutta, Ilsebe, Sille (Cecilie), Tale, Wibe (af Wicburga, Navnet paa den i Schauenburg bekjendte Grundlæggerinde af Kirken i Jetenburg). Af rent bibelske og Helgenavne vare særligt yndede: Benedict, Christian (Karsten), Christoph, Jakob, Johannes, Laurentius, Nicolaus, Petrus, Stephanus, Tönnies og Thomas; blandt Kvindenavne Anna, Catharine, Margarethe og Salome.

Hvad Weinhold i sine Undersøgelser om Personnavnene i Kiel i 2. Halvdel af det 13. Aarhundrede har hævdet, gjælder ogsaa med ringe Indskrænkninger Adelen Navne i Holsten i Almindelighed, nemlig at de almindeligste Mandsnavne mod Slutningen af det 15. Aarhundrede er Claus, Ditlev, Gert, Hans (Henneke), Henrik og Markvard, hyppigst Hans, derefter Claus og Henrik, hvilket vel skyldes de schauenburgske Grevers Popularitet.

Blandt Kvindenavne er Anna, Margarethe, Mette, Catharine, Dorothea og Ida de mest yndede.

Af sjældnere Personnavne, der fra først af, inden Familienavnene dannede sig, havde Karakter af Egennavne og som nedarvedes gennem flere Generationer i samme Slægt, kan mærkes: Eggert (v. der Herberge), Emeke (Wonsfleth), Eler og Hartvig (Reventlow), Hildelev (Brockdorff), Iven (Reventlow, Walstorp), Reimer og Sivert (Sehested og Swin), Volrad (Ascheberg og Heesten), Walraven (Ritzerow).

Som Skjelnemærke mellem flere samtidigt levende Medlemmer af samme Slægt og med samme Fornavn tilføjede man Betegnelsen den ældre og den yngre, eller Faderens Navn (Detlef van Avelde Peters Sone) eller Godsets Navn (Henneke Walstorp geheten Zepel).

I det 14. Aarhundrede, da Slægterne tiltog i Talrigheid, opfandt man Tilnavne eller Øgenavne, der karakteriserer vedkommendes mest fremtrædende ydre eller indre Egenskab. I disse Prædikater, med hvilke Adelsmændene ikke alene anføres, men ogsaa betegner sig selv, spejler sig Holstenernes djærve, tørre Humor.

Af de holstenske Adelslægter er fremfor alle Krummedigerne aflagte med Tilnavne — Bröger, Blokesberg, Engel, Krumkop, Leveselle, Meseke, Mildehand, Stiper, Storm, Tolner og Wittekop —, hvoraf flere nedarvedes, saa at Slægtsnavnet endog ganske forties; Wittekop gaar igjen i tre Generationer. Andre Familier, i hvilke Tilnavne hyppigt forekommer, ere Breide, Limbek, Rønnow og Schinkel. Slægten Ahlefeldt opviser ikke et eneste Øgenavn, det skulde da være den Claus Ahlefeldt, der i en Smædevisse kaldes Claus Anegelt (Pengeløs).

Af vedkommendes ydre Fremtoning, Statur og Holdning faar man tit et tydeligt Billede. I samme Aktstykke forekommer Lange Ditlev Buchwald fra Swinekule og Lange Ditlev Buchwald fra Lybek; man har en lange Otto Sehested og en lange Bernhard Schinkel. Albrecht v. der Wisch gik under Navnet grote Wischmann, Markvard Sehested kaldtes den stærke; flere Adelsmænd betegnes som lütke (lille). Burchard Krummedige hedder kun Stiper (en stovt Karl), Markvard v. der Wisch Hostrich (en gammel, hostende Mand) til Adskillelse fra Fætteren med samme Fornavn, der kaldes Roreland (Sumpland, Wisch); Markvard Schinkel bar Øgenavnet Vossben (Ræveben), Henrik Wedel kaldes kun pingvis (den fede). Samtidigt levede to Ludolph Schinkel'er, hvoraf den ene hed Kune, den anden foruden Kjælenavnet Ludeke lød Øgenavnet Bredehals, med hvilke Prædikater han betegner sig selv i et Aktstykke fra 1351 („wij Ludeke vamme Schinkel geheten Bredehals“). Der forekommer ogsaa en Henrik Speckhals.

Selve Hovedformen spillede en vigtig Rolle i Øgenavnene. To Adelsmænd, Fader og Søn, af Slægten Lendest kalder sig henholdsvis Henrik Clutzehovet og Henrik Dameshovet (Daahoved). I Preetz levede 1420 en Nonne Abel Hirschhovet, og man kjender en Bolte Hasenkop. Otto Limbek kaldtes Rameskop (Vædderhoved), Iven Walstorp Perdehovet og Iven Reventlow Ossehovet. En Ditlev Buchwald bar vistnok paa Grund af sin store Næse Øgenavnet Snote (Snude), som hans Søn tog i Arv (Snotensone), medens deres skeløjede Navnefætter hed Schele (Luscus).

Lød og Haarfarve gav rig Anledning til Tilnavne. Brødrene Nebelung af Slægten Wedel kaldes henholdsvis den hvide og den sorte. Henneke Krummedige førte ligesom hans Sønner og Sønnesønner Tilnavnet Wittekop; hans Broder kaldtes Witte Iven. Nicolaus Limbeks Søn hed kun Gotskalk Witte, hans Segl bærer Om-skriften Gotscalcus Hvit. Hans v. der Stegen kalder sig og kaldes kun Swarte Hans. Der kjendes en Brun Otto Sehested til Rød.

Nu og da faar man ogsaa Besked om vedkommendes ydre Kaar. Samtidig med Markvard Breide de rike levede Markvard Breide anders geheten Korfsemele (maaske Kortsemele, lille Simle).

Karakterejendommeligheden træder frem i mange Tilnavne. Hartvig Krummedige maa have været en fredsommelig Mand, idet han snart kaldes Mildehans, Mildehand og stille Hans, medens hans Søn lød Navnet Krumkop (Stivnakke). Johan Grube kaldtes Mildehoved, som der ogsaa nævnes en Familie Linthoved. Otto Buchwald bar Tilnavnet Slechte (slet og ret, idel). Mindre smigrende er det Øgenavn, flere Adelsmænd har faaet: Grove (Grobian); Johan Swaf betegnes „de Kerl“, Eggert Wonsfleth Hund, Nicolaus Westensee Unrecht, Hartvig Heest (Røver); særlig talende er følgende Slægters Navne: Berner (Mordberner), Mörder og Raboyse (Plyndring). Ludvig med Tilnavnet Rumescotele (tømme Fadet) og Hans Scumeketele (skumme Kjedelen) har antagelig været gridske og bjergsomme. Ludolf og Reinfried Schorlemer kaldes (fordrejet?) Scorlemorle, Schortelmurle (Schurri Murri, et mærkeligt, for mange Sprog fælles Ord for Hurlumhej, Forvirring), formodentlig fordi de var heftige og iltre. Om Struve Rantzau, den stride (jvfr. Struensee) skylder Tilnavnet sit gjenstridige Sind eller sit strittende Haar, er uvist, og dette gjælder ogsaa om en anden Adelsmand af samme Navn, der kaldes ruchge (ru). Hr. Nicolaus Limbek kaldes Mulerch (Mulerich), vistnok sigtende til hans mutte, tvære Væsen.

Vedkommendes tidligere Livsbane antydes i den bekjendte Papewulfs Navn; han har vel ligesom Hense Qualen Clericus oprindelig været bestemt for den gejstlige Stand. Iven Krummedige kaldes Kancelere efter sit Kanslerembede. Adelsmandens Hovedindtægtskilde er Ophav til Øgenavne som Hartvig Krummediges, Tolner, fordi han har haft et Toldsted i Forpagtning; Markvard Rønnow kaldes Groper (Pottemager) og Timmo Meinstorp Coler (Kulsvier).

Væbneren Bertram Motemeduvele, et Tilnavn, der gaar i Arv i hans Slægt, hedder saaledes paa Grund af sin Yndlingsed (mot deme Duvele: gaa Fanden i Vold), ligesom man har en Hans Tusendüwel og Henrik Wartendivel. Herhen hører ogsaa Johan Krummediges Øgenavn Blokesberg („rejs til Bloksbjerg“), hvormed man skjelnede ham fra en anden Johan af samme Familie, der betegnes som „vorgeten Sone“ (den glemte, forskudte (?) Søn).

Claus Krummedige med Tilnavnet Mezeke (den lille Mejse) har markeret dette ved at lade indgravere i sit Signet et Rids af denne Fugl under to Vædderhorn, der er hans og hans Broders Vaabenmærke.

Helmolds Beretning om den af Adolph II. foranledigede Indvandring af Folk fra Westfalen gjør det sandsynligt, at en Del af de tidligt i Holsten forekommende

Adelsslægter er indkomne fra Nord- og Mellemtyskland, ligesom meget taler for, at Schauenburgerne først har bragt Heraldiken til Holsten. Et indgaaende Studium af de i Grevernes Hjemstavn oprindeligt bosiddende Adelsslægters Skjoldmærker vilde vistnok bestyrke denne Formodning. Om Slægterne v. der Herberge (Tillæg II) og v. Post er der fremskaffet sikkert Bevis for deres Udspring fra Hannover. Familien Wulf og dens Forgreninger (v. der Wisch, Pogwisch o. s. v.) tilhører formentlig den store Slægt af dette Navn, der er udgaaet fra Ravensberg ved Minden. 1154 forekommer en Stephanus de Wisge (Prato) i Westfalen.

Støtte for denne Formodning afgiver ogsaa de hos flere af Landets ældste Familier bevarede Sagn om deres Indvandring fra Hannover, som, afførte den af senere Tidens uvederhæftige Historiekrivere foretagne Udpyntning, kan rumme en ægte Kjerne, der i alt Fald ikke helt kan forkastes. Saadanne Sagn findes bevarede i Slægterne Ahlefeldt og Blome, hvilken sidste trods Vaabenforskjelligheden 1573 gjorde Krav paa et ved deres hannoveranske Navnefætters Uddøen hjemfaldent Lehn.

Med Henblik paa den Kjendsgjerning, at den til de baltiske Provinser udvandrede Adel har overført Navnene paa deres oprindelige Stamsæder til de ny Bopladser, tør man analogt hermed slutte, at de 1272—79 i Kiel bosiddende Timmo og Didrik de Schildikese (Schildegkse) har givet deres Nybygd i Densch Wold, det nuværende Schilksee, Navn efter deres Hjemstavn Schildesche ved Bielefeld i Westfalen, til hvilket Adolph III. Aar 1200 skjænkede Gods. I Brunsvig findes et Limbek, hvorfra den bekendte Adelsæt kan have overført Navnet til Limbek ved Rendsborg.

Ligesom Schauenburgerne har sikkert ogsaa Albert af Orlamünde fra sit Hjemland draget Mænd op til Holsten, som vare ham og hans Slægt hengivne, Medlemmer af Vasalslægter i Markgreverne af Meissens og Landgreverne af Thüringens Tjeneste. Sagnet om Rantzauættens Nedstamning fra Wipert af Grotzsch, Borggreve af Leisnig, kan vel forklares ved, at Slægtens Stamfader har staaet i dennes Tjeneste, og det turde i denne Sammenhæng være berettiget at henpege paa, at Albert af Orlamündes Drost bærer dette sjældne Fornavn, der senere gjenfindes i Familien Wensin.

Den i de ældste holstenske Adelsslægter hyppigt forekommende Navnenexus Timmo-Doso henleder Tanken paa Timmo, Greve af Wettin og Köstritz († o. 1090), og hans Broder Daso. I Forbindelse hermed staaer maaske de dunkle Efterretninger, der er bevaret i det et Aarhundrede yngre Skrift Visio Godeschalci om de paa Forfatterens Tid fremtrædende Slægter Dasonider og Bakarider.

Forsøg paa at udskille enkelte Grupper indenfor den ældste Landsadels Rækker efter formentlig forskjelligt Udspring eller efter Særudvikling maa optages med største Forbehold.

At Overbodeslægterne har blomstret videre i senere velkendte Adelsslægter, maa anses for givet. Ammonidernes sidste med Sikkerhed eftervislige Medlemmer er Præfekten Timmo og hans Broder Markvard samt den førstnævntes Søn Radulf. Tyve

Aar senere (1242) forekommer Timmo og Radulf de Gadendorp, der har taget Navn efter den nuværende Landsby Gadendorf ved Lütjenburg. Den fælles Navnenexus som ogsaa de i Slægtens ældste Generationer hos tre Par Næstsøskendebørn forekommende Ledenavne Timmo-Markvard kunde i Forening tyde paa, at Gadendorperne og deres Stamfrænder Herrerne af Kiel ere Grene af Ammonidernes Slægt (Tillæg I). Præfekten Timmos Efterfølger Gotskalk efterlod ikke mindre end fem navngivne Sønner — deriblandt Drosten Markvard af Segeberg —, hvis Descendens sikkert har blomstret videre under andre Navne, antagne efter ny erhvervede Besiddelser. Gotskalks Segl viser tre opsplittede, paa den ene Side nubrede Frugtnødder omkring et Frøhoved, hvilket Vaabenmærke ogsaa førtes af Drosten Hr. Raven og den 1324 umiddelbart efter ham beseglende Hr. Claus af Segeberg. Omskriften i den sidstnævntes Segl viser, at han ogsaa lød Navnet Stove, og han maa derfor antages at have været Stamfader til denne, først ved 1630 uddøde Familie. Foruden Segeberg og Stove maa til Gotskalks Slægt ogsaa henhøre Familierne Ascheberg, Otzehude og Svaf, der betjener sig af hint ejendommelige Vaabenmærke, hvorimod Familierne Sehested og Schinkel, hvis Vaaben — tre Søblade samlede om en Rose — har en flygtig Lighed med hine Ættegrenes, ikke bør regnes til disse. Gotskalks Søn Hartvig arvede Overbodeembedet efter Faderen og efterfulgtes atter af en Gotskalk, vistnok beslægtet med hine paa Spindesiden, og som førte Tilnavnet Parkentin uden dog at tilhøre denne Slægt (senere kaldet Berckentin), der er af samme Stamme som Rathlauerne. Han er derimod formentlig en Søn af Eggehard Holtsate (Holste), med hvilket Tilnavn man har villet antyde hans Afstamning. Hans Skjoldmærke ligner meget Familien Siggems, i hvis ældste Led man gjenfinder samme Navnenexus som i Eggehards Efterslægt: Gotskalk, Markvard, Ditlev, Henrik (se Tillæg V).

Fjernt fra de store Ætter, hvis Navne som f. Ex. Familiernes med Straalen i Vaabenet mest er laante fra Lokalteter i Østholsten, særlig Vagriens, og som stedse forekommer i Grevernes Følge, staar en Gruppe af nyskabte Bondeadelsfamilier, hjemmehørende i den holstenske Elbmarsk, som allerede 1211 var i Grev Albert af Orlamündes Besiddelse. Omkring Aar 1300 var her bosiddende i en Omkreds af kun fem Kvadratmil ikke mindre end 20 Adelsfamilier, hvoraf Halvdelen i Wilstermarsk, saasom de stammebeslægtede Familier Brockdorff og vam Damme, Beyenfleth, Hummelsfleth, Kampen (Plesse) og Wilster; i Krempermarsk Wonsfleth og Schulenburg; i Haseldorfer Marsken Haselthorp, Seestermühe og Seester. De fleste ere opkaldte efter Kirkelandsbyer, antagelig fordi de forvaltede Fogedembederne. Af hine Familier eller Slægtsgrene forsvandt de fleste allerede i det 14. Aarhundrede, kun enkelte, som Brockdorff (vam Damme), Plesse og Wonsfleth, vandt anselige Besiddelser i andre Egne østerpaa og hævdede deres Existens op til Nutiden.

Den sidste af Slægten Haselthorp solgte omkring 1250 Marsken, hvorefter den har taget Navn, til Herrerne af Barmstede (fra Bremen?), der 1234 stiftede Klostret i Uetersen. Til Trods for deres Velstand og Anseelse gav de allerede 1257 Afkald paa Adel og Frihed og aflagde Ed til Erkebispens af Bremen som dennes Ministerialer, hvorimod de fik Haseldorfer Marsken til Lehn. Dette i Holsten

vistnok enestaaende Tilfælde maa forklares ud fra de i 12. og 13. Aarhundrede analoge Forhold i Ostfalen og Thüringen, hvor Flertallet af de gamle Ridderætter opgav den fri Stand for at indtræde i Ministerialernes Klasse, der sammen med de almindelige Riddere udgjorde det ufri Ridderskab, af hvilket den lavere Adel i Tyskland er opstaaet. Medens Ministerialerne forrettede Hoftjeneste hos Herrer, der som de askaniske Grever af Orlamünde og Erkebisperne raadede over en Hofstat med de fire Værdigheder af Drost, Marskalk, Køgemester og Kæmmerer, varetog de ufri Riddere Stillingen som Borgfogeder. Greverne Gerhard og Albrecht regnede Drosten og flere Riddere blandt deres Ministerialer.

Ogsaa i Ditmarsken fandtes en gammel Landsadel; endnu 1286 omtales „*militēs terrae Thetmarsiae*“, men allerede før 1300 forsvinder de som Stand. En særlig Gruppe dannede de i Windbergen hjemmehørende Vogdemannen, hvis fælles Skjoldmærke var en tretindet Mur, som føres af de vistnok herfra udgaaede stammebeslægtede Familier Reventlow, Walstorp og Muggele, der omkring 1250 er udvandret til Vagrien. Deres ældste Besiddelser i denne Egn vare Dransow, Walstorp (ved Lanker Søen) og Mucheln i Godset Rixtorp samt formodentlig ogsaa en nu forsvunden Lokalitet Revetlo, som Familiens ældste Navn lyder.

Ligesom hos alle germanske Folk er den holstenske Adel, som Korporation betragtet, sammensmeltet af to oprindeligt ganske forskellige Elementer, Adelige af Fødsel og krigsførende Bønder, der fra det kongelige Hærfølge af haandgangne Mænd har hævet sig op til Herremandsstanden. En Fremstilling af den germanske Adels Oprindelse og Udvikling maa søges andetsteds; her skal kun kort gjøres Rede for de Betegnelser, med hvilke Standen og dens to Klasser optræder i Holsten.

I de ældste paa Latin affattede Diplomer kaldes den Adelsmand, der er Indehaver af Ridderværdigheden, *miles* eller *dominus*, medens den, der ikke har opnaaet den, Væbneren, benævnes *militaris*, senere i Flæng *famulus* (*juratus*) eller *armiger*. Allerede 1245 forekommer *militēs et famuli Holsatie*, 1316 Riddere und *Knechte*. Adelen som Helhed betegnes af Helmold med *virtus*; Benævnelsen *nobilitas* er først opstaaet i Begyndelsen af det 16. Aarhundrede. Naar Adelige staar i Afhængighedsforhold til en Landsherre, betegnes de under et som dennes *Vasalli* (*fideles dilecti*). I Grev Gerhards Pantebrev paa Sønderjylland fra 1340 forekommer den kollektive Benævnelse *manschop*. Paa Nedertysk findes *famulus* allerede 1230 gjengivet ved *knapē van wapen*; langt almindeligere er *knecht*, sjældent derimod *wepener*. Den fælles Titulatur for Ridder og Væbner er *strenuus*, *robustus* eller *validus*, sjældent *famosus vir*, nedertysk henholdsvis *gestrenge*, *kraftig*, *duchtig*. Den adelige Frue, *Domina*, fører i Holsten Prædikatet *vor*, forkortet af *vrowe*, umiddelbart knyttet til Fornavnet; som Regel gives hende den dobbelte Titulatur *vro vor*. Efter Riddertidens Ophør bliver Titlerne omstændeligere: *edel* und *erbar* (und *vest*) *erntvest*, for Adelsdamerne ofte *erbar* und *veldogetsame*. Den adelige Priorinde betegnes som *erwerdig*, *andechtig* und *erbar*.

Paa Bornhöved, Overbodens gamle Sæde, samledes Greverne med deres tro Mænd (*gute* und *biderve Mannen*) allerede fra 1261, og mange vigtige Bestemmelser

bleve truffe her. Ikke længe efter dannedes et Raad; 1307 nævner Grev Adolph sine Consiliiarii et Milites. Som Løn for Hærfølge og anden Tjeneste fik Adelen af Greverne anvist Jordegods til Lehn eller Ejendom, som de forøgede ved Kjøb. Ligesom Gejstligheden nød Adelen paa deres Gaarde særlige Forrettigheder. I det 13. Aarhundrede var Adelen almindeligvis Indehaver af Retsøvrigheden, hvorved de hyppigt ogsaa opnaaede Skattefrihed og Ret til at opkræve og endog til selv at oppebære Skatter. En almindelig Skat var den saakaldte Greveskat eller Bede, der i Midten af det 13. Aarhundrede havde udviklet sig til en regelmæssig Skat til Bedste for Landsforsvaret, og som danner Begyndelsen til den Landstænderne paahvilende Forsvarsskat.

Af Landsadelen valgte Greverne Riddere til at beklæde de højeste Hofembeder, der i Holsten, i Modsætning til mange tyske Hoffer, ikke var arvelige i enkelte Slægter og vistnok ofte har været ubesatte.

Marskalken var, efter at Overbodeembedet havde mistet sin Betydning, den fornemste efter Greven og hans Stedfortræder; til hans Pligter hørte bl. a. Tilsynet med Hofordningen; han førte ogsaa Hovedbanneret i Fred og Fejde. Om Hertug Gerhards Marskalk paa Ditmarskertøget 1404 fortælles, at han uskadet slap gennem Passet med Banneret, men ved Efterretningen om Hertugens Død red han ud, hvor denne laa, „fordi han ikke vilde vige med Banneret fra sin Herre“. Af Marskalker i det 13.—15. Aarhundrede kjendes Markvard Rønnow (1247), Ditlev af Wensin (1349), Otto af Kühren (1352), Henrik af Siggem (1383—1404) og hans Søn Ove (1412—28).

Drosten (Dapifer), i Grev Albert af Orlamündes Tid den øverste Embedsmand, førte indtil Grev Gerhard og hans Efterfølgere stedse Titel af Drost i eller over Sønderjylland og kaldes hyppigt ogsaa Justitarius, hvilket antyder den til Embedet knyttede, dømmende Myndighed. Af Schauenburgernes Droster kjendes Sivert af Dosenrode (1367), Johan Thienen (1381—97), Erik Krummedige (1406—11), Otto vam Knoope, Ditlev Ahlefeldt (1430—32), Henrik Rixtorp (1432—37), Otto Pogwisch (1439—46) — alle Holstenere.

Af *Køgemestre* efter 1261 kjendes kun Ove af Siggem (1381—83), skjønt baade dette og Mundskjænkens Embede, der overhovedet ikke synes at have været besat under Grev Adolph IV.s Efterslægt, nævnes i Privilegierne af 1460. Stillingen som *Kammermester* (Camerarius), Skatkammerforvalter, har, saavidt vides, kun været beklædt af Hartvig Krummedige (1413—23). Kammermesteren nærmest i Embedsforretninger stod *Fogeden* (advocatus); oprindeligt var han den øverstbefalende paa det grevelige Slot, af hvilken Stilling Amtmandsembedet efterhaanden udviklede sig. Benævnelsen Amtmand forekommer allerede 1322, dog brugtes endnu længe efter begge Betegnelser i Flæng.

Med den sidste Overbode Ditlev af Wensin forsvandt 1419 det øverste offentlige Embede i Holsten, medens det allerede længe før havde ophørt at eksistere i Stormarn. Overbodens oprindelige Førerstilling blandt Landsadelen overtoges af Marskalken.

Navnene paa de højeste Embedsmænd i Grevernes Tjeneste viser noksom, at de Slægter, der i Schauenburgernes Tid hævede sig op over deres Standsfæller, var helt andre, end de nu til Dags kjendte. Nævnes kan endnu Ætter som *Kule* (d. e. *Kølle*), af hvilken Bertram (1295—1314), Foged i Kiel, og hans Broder Johan den Rige var Grev Adolph VI.s mest betroede Mænd, og *Alverstorp*, hvis betydeligste Mand, Hr. Henrik, var Gerhards I.s fornemste Raadgiver. Endnu blandt Grev Johan den Mildes Raader stillede den vidtforgrene Straaleslægt (Slamerstorp, Tra-lau, Wesenberg og Skarpenberg) de indflydelsesrigeste Mænd; i anden Række staar enkelte Medlemmer af Slægterne Brockdorff, Reventlow og Meinstorp. I Grev Gerhard den Stores Tid var Herrerne af Westensee, „de meget stormægtige og hof-færdige Krigere“ som Helmold kalder dem, og de rovlystne Riddere af Hummers-büttel de Slægter, der hyppigst nævnes. Hertug Valdemar, der kom til Regeringen 1336, var den første af Landsherrerne, der valgte sine Raader, 12 i Tallet, næsten udelukkende af Ulveslægterne v. der Wisch, Pogwisch, Wulf (5) og Familierne Rantzau, Reventlow, Rumohr og Sehested.

Det tidligste Tilløb til en Sammenslutning indenfor Landsadelen turde være det Forbund, Riddere og Væbnere i Holsten i Forening med Stæderne Lybek og Hamborg i 1285 afsluttede med Erkebispens af Bremen, hvorved de forbeholdt sig Handlefrihed under en mulig opstaaende Fejde med Greverne. Som Korporation op-træder Adelen først 1323, da den mod Grev Johan indgik et Forbund, hvorved den — i Henhold til fem af deres Midte valgte Voldgiftsmænds Kjendelse — forpligtede sig til med Bistand af Venner og Frænder at modsætte sig eventuelle Angreb fra Grevens eller hans Tilhængeres Side. Det i denne Anledning udstedte Diplom har, hvad den aabne Plads til Beseglernes Navne og de vedhængende Seglremme viser, været paaregnet at skulle besegles af ialt 88 Adelsmænd, hvem det enten har været forelagt eller tilbragt. Beseglingen synes at være standset, rimeligvis paa Grund af manglende Tilslutning, idet der ialt kun anføres 61 Navne, tilhørende følgende Slægter: Ahlefeldt, Bistikessee (3), Blok (5), Borstel, Both (3), Buchwald (6), Dis-sow (3), Dorne (2), Dunker, Hake (2), vam Hagen, Krummedige (3), Meinstorp, Morder, vam Ouwe (4), Parck, Parsow, af Pløen (3), Raboyse (2), Reventlow (2), Rixtorp (3), Sandberg, Slamerstorp, Split (2), Siggem, Steen, Wedel, Wensin (3), Westensee og Wiltberg. Navnelisten viser bl. a., at Ætten med Harpyien i Vaa-benet er repræsenteret af fem Grene (S. XXVIII) med ialt 12 Individuer, Slægten Buch-wald-Bistikessee med 9 Personer, derimod forekommer intet Medlem af Ulveslægterne, ligesom man savner Familier som Brockdorff, Rantzau og Sehested. Adelsforbundet af 1323, hvis nærmere Foranledning ikke er bekjendt, sluttedes i en Tid, da Stæ-derne begyndte at rejse sig mod Fyrste- og Adelsvælden.

For at holde Kongeriget i Skak efter Slaget ved Bornhöved havde de daads-kraftige Schauenburgske Grever ved Vagriens Kyst anlagt flere Byer, af hvilke den 1242 af Grev Johan I. grundlagte og hurtigt oplomstrende Holsaterstad Kiel lige fra først af udøvede en stor Tiltrækning paa den omboende Adel, der her opførte eller opkjøbte Huse, ja endog tog Sæde i Byens Raad. Allerede 1269 fandtes her

en Ritterstrasse, og flere af de kjendteste Adelslægter som Pogwisch og Sehested nævnes tidligst som Husejere i Kiels ældste Bysbog (1264—89). Et synligt Minde om Adelens Interesse for Byens Anliggender turde være den endnu bevarede, 1344 indstiftede Broncedøbefont i St. Nikolai Kirke, prydet med ialt 31 udfyldte Vaaben-skjolde, der viser adelige Skjoldmærker eller Hjelmtegn, og hvoraf mindst en Trediedel tilhører holstenske Adelslægter som Smalsted, Pogwisch, Sehested, Barsebek, Porsfeld, Krummedige, vom Hamme, Kampen, eller de med dem vaabenbeslægtede Familier.

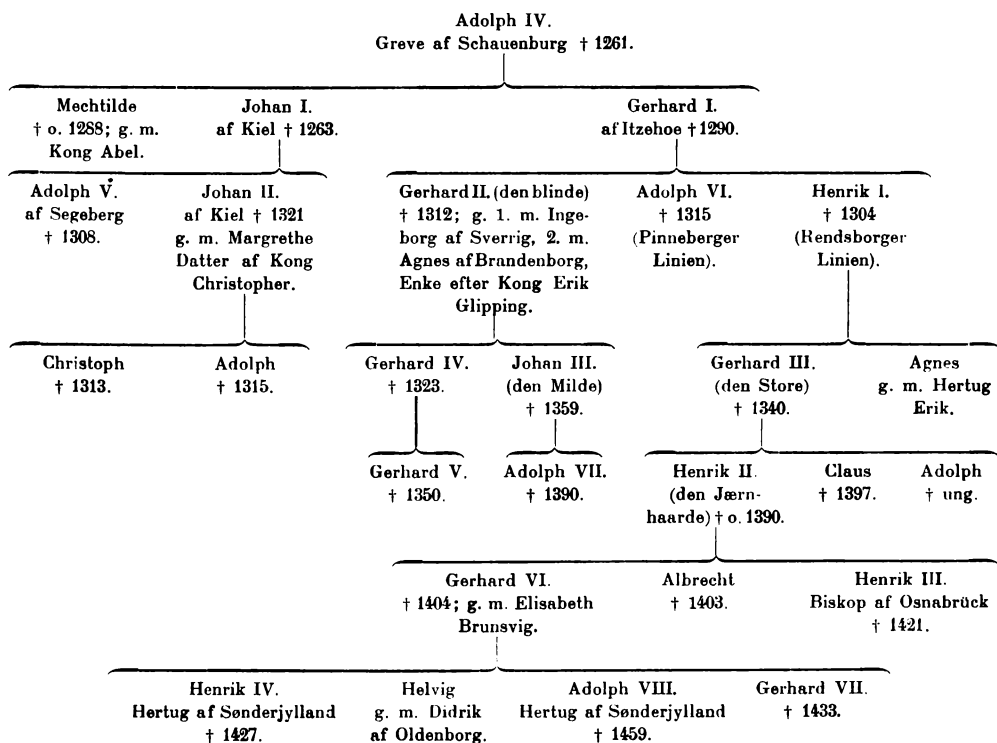
Med Præstestanden i Byerne og det fornemme Borgerstand kom Adelen i nærmere Berøring ved, sammen med sine Fruer og Døtre, at indtræde som Lægbrødre og Søstre i de halvgejstlige Broderskaber, der under Navn af Kalandere dannede sig i alle holstenske Stæder i første Halvdel af det 14. Aarhundrede, Rovridderfejdnernes Tidsrum. Kalandens nærmeste Formaal var fælles Gudsdyrkelse, gjensidig Hjælp i Nød og Død, Understøttelse af Syge og Trængende og selskabeligt Samvær. Ældst var Kalanden i Münsterdorf (1304), blandt hvis Medlemmer var Henrik Rantzau, der paa det bekjendte Portræt er afmalet i Kalandbroderdragt med Rosenkrans og Bønnebog i Haanden. Den 1334 stiftede Præstekaland i Kiel talte blandt sine læge Medlemmer overvejende Adelsmænd og Fruer. Disse havde ogsaa deres eget Broderskab, „der Riddere Kaland“, der samlede to Gange aarligt (1500). Fra Holsten fandt Kalanderne efter 1350 ogsaa Indgang hinsides Eidern. Ikke alene lod Adelen sig optage i de egentlige Kalandere som Trefoldighedsgilderne i Landets to største Byer samt i Mariæ Rosenkrands' Broderskab i Slesvig, stiftet 1484, bestaaende af 40 Personer af begge Kjøen, men indtraadte endog i Vor Frues Kjøbmandsgilde i Flensborg, oprettet o. 1400. Kalanderne, der i deres Blomstringstid uden Tvivl har haft en ikke ringe civilisatorisk Betydning, som dog nu ikke nærmere kan paavises, forfaldt ved Reformationens Indførelse, og deres Gods og Midler inddrogtes af Kronen.

Adelens Magt var i stadig Tiltagende eftersom Grevernes Herredømme svækkedes ved fortsatte Landsdelinger og Splid mellem de forskjellige Linier af det schauenburgske Hus. Ved Delingen 1273 fik Gerhard I. foruden Stamlandet ved Weseren det nordvestlige Holsten mellem Elben, Stör og Overeideren, med *Itzehoe* og Rendsborg, en Del af Stormarn samt det nordvestlige Vagrien (*Pløen*, Eutin, Travemünde, Lütjenburg, Oldenburg og Heiligenhafen), medens hans Broder Grev Johans Sønner delte de fædrene Besiddelser saaledes, at Grev *Adolph V.* foruden Hovedslottet Segeberg fik Landet mellem Bornhöved, Lybek og Reinbek samt mod Vest Elmshorn, Uetersen og Wedel — og *Johan II.* erholdt Kiel og den mellemste Del af Holsten (med Preetz, Neumünster og Kaltenkirchen) samt Neustadt. Ved en ny Deling mellem Gerhard I.s Sønner 1294 erhvervede *Gerhard II* (den blinde) *Pløen*, *Henrik I.* Rendsborg og *Itzehoe* og *Adolph VI.* Schauenburg og Herskabet Pinneberg. Holsten var saaledes ved 1300 splittet i fem Dele med Residenserne Kiel, Segeberg, Rendsborg (tidligere *Itzehoe*) og *Pløen* samt Pinneberg. Landshøjheden over Hamborg udøvedes i Fællesskab af Greverne.

Mellem Elben og Traven bød en utæmmet og rovlysten Adel i deres faste

Stenhuse Greverne Trods og fandt skiftevis Støtte hos Ditmarskerne og Lybekkerne, hvis statskloge Raad saa sin Fordel i at holde Greverne og deres oprørske Vasaller Stangen. Da Johan af Kiel og Gerhard II. af Pløen 1303 enedes om at udjage nogle af de værste Fredsforstyrreere af Landet, nemlig Claus og Johan Krummedige, Iven Reventlow, Sivert og Timmo Bokwold og Markvard af Sandberg, fandt disse Tilflugt hos Hertugen af Sachsen-Lauenborg. Sammen med dem og en betydelig væbnet Styrke rykkede han over Traven mod Greverne, der slog dem ved Reinfeld og derefter indgik et Forlig. Freden bevaredes kun til 1306, da Gerhard II. ved Uetersen tilføjede de med Ditmarskerne forbundne, oprørske Adelsmænd et alvorligt Nederlag. Lybek aabnede sine Porte for de landflygtige Vasaller og sluttede med Hamborg et Forbund mod Greverne, tilsigtende Ødelæggelse af de for Lybeks Handel skadelige grevelige Borge. Ogsaa Greverne af Kiel og Segeberg levede i Ufred med deres Adel. Medens Gerhard III. og Johan den Milde deltog med Kongen i dennes Fejde mod Markgreven, rejste nogle misfornøjede Adelsmænd sig mod den svage Johan II. af Kiel og tog ham til Fange, medens andre med Hartvig Reventlow i Spidsen ihjelslog Grev Adolph af Segeberg, den sidste af denne Linie (1315). Hjemvendt forøgede Greverne Gerhard og Johan deres Besiddelser henholdsvis med den Segebergske Andel og Kiel med Neumünster, hvortil kom selve Slottet Kiel, da ogsaa denne Linie uddøde 1321.

Oversigtstavle over Huset Schauenburgs Genealogi:

Erhvervelsen af Vagriens med dets rige Indtægtskilder befæstede i væsentlig Grad Grev Gerhards Stilling overfor Landsadelen, der med Overbuden i Spidsen sluttede sig til den ærgjerrige og krigeriske Fyrste. Han benyttede sig af denne Stemning til at iværksætte et Erobringstog til Ditmarsken og fandt Støtte hos flere nordtyske Fyrster og Grever. Begunstiget af Terrænforholdene vandt de tapre Marskbønder ved Oldenwörden 1319 en fuldstændig Sejr over det sværtbevæbnede nordtyske Ridderskab, der her fristede en lignende Skæbne som den, der kort før havde ramt den sydtyske Adel ved Morgarten.

I Lighed med Stæderne indtog Greverne en mærkelig Dobbeltstilling til Landsadelen, hvis røveriske Tilbøjeligheder de skiftevis støttede og bekæmpede. Med sine tro Mænd, deriblandt Markvard af Westensee, Brødrene af Rønnow, Claus Krummedige Fader og Søn, Medlemmer af Straaleslægterne Wesenberg, Wensin og Slamerstorp, Deltagerne i Mordet paa Grev Adolph, Hartvig Reventlow og Henrik Split, samt Ridderne Raven og Claus af Segeberg gjorde Grev Gerhard fælles Sag i deres Plyndringstog i Eutiner Egnen under Biskop Johan af Lybeks Fraværelse i Avignon 1321—24. Greven og hans Tilhængere fik Kirkens Magt at føle, idet Landet blev belagt med Interdikt; selv nødtes Markvard af Westensee til at indgaa et meget ydmygende Forlig med Lybek. Foruden Skadeserstatning maatte Greven give Bispen sikkert Leide fra Hamborg til Lybek og derefter i Spidsen for 40 Adelsmænd barfodet drage gennem Gaderne til Domkirken og her knælende gjøre Afbigt. Stædernes Klageskrifter fra Tidsrummet 1332—40 vidner om Adelsens utæmmelige Rovlyst. Ved Rendsborg sad Westenseerne paa det faste Lakeburg (se II, S. 135), ved Itzehoe Krummedigerne, omkring Lybek Bokwolderne, og ved Alsteren Hummersbüttlerne, der gjorde Handelsvejene usikre ved røveriske Overfald paa Kjøbmænd og andre Vejfarende. Da Slægten af Westensee, der skyldte Gerhard den Store sin Førerstilling blandt Adelen, i sit Overmod trodsede Greven, tiltraadte denne de nordtyske Fyrsters og Stæders Forbund til Bekæmpelse af Adelsens Røvertog til Lands og til Vands, og enedes med sin Fætter Grev Johan og Lybek om at erklære Brødrene af Westensee fredløse i Holsten paa Grund af deres „Rov og Brand“ og at nedbrænde deres Borge; selv paatog han sig at ødelægge Borgen Krummendiek.

Aaret efter Grev Gerhards Død, da Røverierne atter tog Overhaand, sluttede Hamborg og Lybek et Angrebs- og Forsvarsforbund mod Krummedigerne, der 1345 sluttede sig til de holstenske Grevers Overenskomst med Hamborg og Lybek. Fra deres befæstede Borge Wohldorf og Stegen gjorde Hummersbüttlerne Strejftog og spærrede Trafikken mellem Lybek og Hamborg ved en Dæmning, de havde anlagt i Alsteren. 1346 maatte Hr. Johan Hummersbüttel og hans Sønner med 17 af deres Tilhængere som Medlovende paa Grund af et Fredsbrud med Kiel udstede Orfeide og love at skaffe indløst for egne Penge til Johan den Milde betydelige Dele af Holsten, Kremper Marsk, Steinburg og Oldesloe, at afstaa deres Pantegodser samt at aabne Slottet Stegen for Greverne, naar det tiltrængtes. Det følgende Aar holdt Grev Henrik Borgen indesluttet, da Kong Valdemar ved St. Hansdag aabnede et Angreb paa Holsten. Hans Planer til Undsætning af de belejrede krydsedes af den i August mellem Greverne,

Hamborg og Lybek afsluttede Overenskomst, tilsigtende Ødelæggelsen af Adelsborgene ved Alsteren, men alligevel maa Kongen have vidst at sætte sig i Besiddelse af Stegen Slot, thi ved Nebbegaard Forliget af Juli 1348 vedrørende Indløsningen af Fyen afstod han Borgen til Greverne samt paatog sig at skaffe Hummersbüttlerne bort fra Holsten, hvilket ogsaa skete. Begge Slotte jævnedes 1349—50 med Jorden, og samtidig blev ogsaa Westenseernes Magt brudt, idet Grev Henrik fravristede dem deres Pantelehn Rendsborg med Slottet, som de holdt besat, og lagde Lakeburg øde.

Markvard af Westensee blev som Mordbrænder stævnet for Retten og maatte udstede Orfejde til Lybek; efter 1370 nævnes Slægten ikke mere, og dens udstrakte Besiddelser mellem Kiel og Rendsborg gik over til Ahlefeldterne. Fra Aarene 1347—48 foreligger en hel Række Orfejder og Fredsslutninger mellem adelige Ufredsmænd og Staden Lybek. Den mellem Hertugen af Sachsen-Lauenborg, de holstenske Grever og Lybek sluttede Landefred 1349 medførte roligere Tilstande; dog begyndte Bokwolderne i Aarene efter 1365 en større Fejde mod Lybekkerne, der nedbrændte sex af deres faste Borge. Adelsmænd ses hyppigt at have sonet deres Fredsbrud ved en Forpligt at ville tjene Staden med „Glavind og Skytter“ indenfor et bestemt Tidsrum. Gjennem voxende Rigdomme bragte By og Borger den omboende Adel i Afhængighedsforhold til sig. Den giftede sig ind i lybske Patricierslægter, der i det almindelige Omdømme gjaldt som deres Lige i Velstand og Anseelse.

Medens langt de fleste af hine Slægter, der ødte deres Kraft i Hærværk og Fejde, ikke længe efter forsvinder, hvortil ogsaa bidrog den sorte Død, der i Aarene 1348—50 hærgede Landet, havde andre Familier, hvem Fremtiden skulde tilhøre, ikke ved Baal og Brand, men ved Plov og Øxe flyttet Mærket frem ved Landvinding norden for Eideren og Slien.

II.

Begyndelsen til den holstenske Adels agrariske Herredømme i Sydslesvig regnes almindeligt fra Aar 1260, da Mechtilde, Kong Abels Enke, til sine Brødre Greverne Johan I. og Gerhard I. pantsatte sin Andel i hele Landet mellem Eideren og Slien, nemlig Svansø, Frethslet (Ekernförde med Holm, Krop og Hytten Herreder), Jernved Skov (Densch Wold) og Byen Rendsborg. Dette Landomraade, der 1288 gik helt over i Grevernes Eje, betegnes et Aarhundrede før som en stor Ørk og var endnu ved 1240 kun delvis opdyrket. Med Vagriens Kolonisation som Mønster trængte de holstenske Pionerer frem mod Øst gennem Densch Wolds tætte Skove og mod Vest frem til Frethslet. Allerede 1280 havde den første kjendte Mand af Slægten Sehested overskredet Eideren, medens en Ahlefeldt havde slaet sig ned i Frethslet ved Biestensee. Hinsides Slien og i de nordlige Herreder er de danske Bol og de danske Stednavne raadende, og her var ved Aar 1300 Bebyggelsen som Helhed gennemført.

Af de nordslesvigske Bønder var allerede paa den Tid en Række Slægter bleven hævede op i Herremandsstanden. Fortrængt af tyske Nybyggere fra den gamle Hjemstavn blomstrede adskillige af dem efter deres Omplantning kraftigere op i Danmark og vandt Navnkundighed i Landets Historie.

Fremfor alle Slægten *Urne*, tillige den ældste af alle kjendte danske Adelsætter, der hører hjemme i Byen Urne tæt ved Urnehoved Thingsted ved Aabenraa og allerede forekommer o. 1225 paa Runestenen fra Bjolderup. Omtrent samtidig med Urnerne optræder Familien *Abildgaard* (1230), der vistnok stammer fra Øster Vedsted Sogn. Bekjendt er Tyge Abildgaard, Hertug Valdemars Drost (1284), hvis Efterslægt, der forblev i Hertugdømmet, o. 1325 ejede Gods i Omegnen af Kappel, antagelig ogsaa Røest. Fremdeles Slægten *Skram* med Enhjørningen i Vaabenet, hvis første kjendte Mand Hr. Jakob Skram († 1303) sad paa Runtoft i Eskris Sogn, hvor ogsaa det tidligst nævnte Medlem af Ætten *Bildt* samtidigt var bosiddende. Slægten *Holck*, af hvilken Erik Holck 1318 var Marskalk hos Hertugen, ejede allerede da Gods i Karleby og Bylderup og var 1349 Indehaver af Flarupgaard og Ulsnæs. *Daa'*erne kjendes først fra 1354 som hjemmehørende i Blans, *Lindenov'*erne paa Fovslet fra 1380. Efter Navnet at dømme skulde de forskjellige Familier *Friis* (Vrese) stamme fra Frisland; Overbøden Eler Vrese siger udtrykkeligt (1308), at hans Brødre er indvandret til Holsten, og endnu 1331 havde Hr. Knud Friis en Del af Frisland i Forlehning.

Overboden Eler fører i sit Vaaben en Baad og kan herefter ikke regnes til Friiserne paa Arlevad med det skraadelte Skjold, dog er netop *hans* Fornavn det fremherskende i denne Familie. De saakaldte Egern-Friis'er — Kansler Christen Friis' Slægt — skulde efter Vaabenet at dømme være en Gren af de Westenseer. En fjerde Familie Friis førte en Skaktavl ligesom Rosenkrantzerne, af hvilke Johan Eriksen 1315 boede i Sundeved, og hvis Efterslægt længe sad paa Kogsbøl. Andre, kun lidet fremtrædende, skjoldførende Storbondeslægter er Petersen (v. Deden) fra Nørregaard i Angel, Magnussen i Sundeved, Ucken fra Uge ved Tønder, o. s. v.

Fortyskningen af Sønderjylland tog Fart, da Erik Menved 1313 ved Forliget i Horsens til Hertug Erik II. maatte afhænde det saakaldte Konunglef, Landet mellem Slien, Eideren, Østersø og Threnen. Samme Aar ses Hertugen paa sin Residens Gottorp at have været omgivet af lutter holstenske Adelsmænd: Hr. Gotskalk Limbek og hans Sønner Markvard og Otto, der her optræder første Gang, Hr. Ditlev, Sigfred og Reimer Sehested, Hartvig og Hasso Krummedige, Markvard Rumohr, Leo Dosenrode og Reimer af Wedel. Forliget i Nyborg 1317, i Følge hvilket Kongen forpligtede sig til ikke at antage flere Vasaller, og Hertugen lovede ikke at ville tage nogen af Kongens Mænd i sin Tjeneste, isolerede den nordslesvigske Adel fra Kongerigets og vanskeliggjorde yderligere dens Stilling. Fra 1325 raadede Grev Gerhard, der ganske havde behersket sin Svoger Hertugen, uindskrænket i Hertugdømmet som Formyndere for dennes Søn Valdemar og overdrog til sine holstenske Adelsmænd Jordegods især i det gamle Konunglef. I Svansø, hvor der ikke kjendes nogen oprindelig dansk Adel, har Slægterne Sehested, Wonsfleth og v. der Wisch-Pogwisch fæstet Hjem. 1339 sad den fornævnte Hr. Sivert Sehested inde med Siseby og Gammelby, og ti Aar senere var Otto Sehested Ejer af Maslev „i Greverne Henriks og Claus' Herredømme“.

I Sundeved og paa Als boede 1358 paa et Omraade af kun 8—9 Kvadratmil ikke mindre end 37 Amtmænd, hvoraf endnu to Trediedele tilhørte den gamle Landsadel, deriblandt Knud og Peter Friis (Hjelm med 2 Vinger), Rudolf og Jesse Friis (Egern), Christiern Sture, Jens Eriksen (Rosenkrantz), Peder Basse, Peder og Palne Daa, Kristiern Thomsen (Sehested), Tyge og Aage Lille, Jesse Grubbe, Henrik Jensen (Reventlow), Peder Puk og Claus Skytte. Afgjort fremmede Indvandrere er Raven Metzke, Johan Kurlevitz (Rønnow), en Væbner af Rolvesdorf, Peter Kule, Kalle Bardewik og Ribe Rutze.

Den kjendteste af de nævnte alsingske Slægter, der lige fra sin første Optræden til dens Uddøen (1343—1563) udelukkende har boet paa Øen (i Notmark Sogn), er *Sture*, som dog maaske, hvad Navnet (Stør) kunde tyde paa, er indvandret syd fra.

Indtil o. 1350 var Drosteembedet i Sønderjylland paa danske Familiers Hænder. Af Droster kjendes Johannes af Hviding (1271), Tyge Abildgaard (1284—87); Thomas Alsing, Troels Petersen (1326) og Vagn Nielsen Juel (1347).

Af den oprindelige Landsadel, der blev tilbage, holdt en Række Familier sig i beskedne Kaar paa deres Gaarde, indtil de o. 1600 udkjøbtes af Landsherrerne.

Enkelte indgik Familieforbindelser med Holstenerne, saaledes Sidsel Skram, der bragte sin Ægtefælle Segebod Krummedige Godset Runtoft.

I Tidsrummet 1313—1459 er næsten alle de nuværende adelige Distrikter i Sønderjylland opstaaede, omfattende ikke mindre end 27 Kvadratmile.

En større Tumleplads aabnede sig midlertidigt for den vindelystne og godskjære holstenske Adel, da Grev Gerhard 1326 i Forbund med den oprørske jyske Storadel gav sin umyndige Søstersøn Kongenavn og samtidig af denne lod sig overdrage Jylland som arveligt Lehn, medens hans Fætter Grev Johan den Milde forlehnedes med Lolland og Falster og 1329 af Kong Christopher fik Pant i Størstedelen af Skaane og Sjælland. I Tidsrummet 1326—40 udstraktes den holstenske Adels Magtomraade efterhaanden fra Vesterhavet lige til Kalmarsund.

Under Grevernes Herredømme blev Riget udstykket i Lehn og Panter til de ved Røverier og Plyndringer berigede holstenske Adelsmænd. Selve Kjøbenhavn var i de fremmede Magthaveres Vold. Befalingsmand paa Slottet var Markvard af Stove, Grev Johans Raad og Foged over Sjælland, der ogsaa indehavde Frue Sogn i Roskilde. Sammen med sin Brodersøn Markvard Stove den Yngre, Høvedsmand paa Vordingborg og Indehaver af Gaunø, udplyndrede og forulempede han alle Kjøbmænd, der kom til Kjøbenhavn for at handle. Først 1346 blev Staden gjenvunden for Valdemar Atterdag, og den ældre Markvard taget til Fange. Paa Lolland, der indtil 1359 sammen med Falster indehavdes af Grev Johan, anlagde denne 1355 ved Maribo Ravnsborg, hvor Krege Brockdorff og efter ham Otto Breide vare Befalingsmænd. 1350 havde Hr. Johan Hummersbüttel Slottet og det halve Lolland i Pant, som indløstes af Kong Valdemar 1359, men endnu 1374 var hans Søn Hartvig Høvedsmand her. Aalholm, der 1329 af Christopher II. var bleven pantsat til Grev Johan, blev stillet under Befaling af Claus Brockdorff.

Af Grev Gerhard havde den mægtige Henneke Hummersbüttel 1331 foruden Halvdelen af Skat og Kirketiende i hele Sønderjylland samt af Ribe, Kolding og Ærø faaet det halve Fyen med Hindsgavl i Pant, dog indløstes det Aaret efter. Paa Lykkesholm sad allerede Aaret før 1329 Gert Höcken, derefter Doso Blok, hvorpaa det gik over i Hartvig Hummersbüttels Eje. Af mindre Øer havde Hr. Eler af Kiel Samsø i Pant. Paa Halvøen sad Brødrene Timmo og Doso af Gadendorp inde med det halve Koldinghus Lehn; Kalø var i Hænderne paa Claus Limbek, og paa Skanderborg var Markvard Rastorp Grev Johans Foged.

Ogsaa Farvandene beherskedes af rovlystne holstenske Adelsmænd, der i Ledtog med Grev Henrik, som Hr. Benedict Ahlefeldt og Bertram Kule, sluttede sig sammen i „Kumpani“er.

Den indfødte Befolknings Forbitrelse over de fremmede Magthaveres Udsugelser affødte i Skaane en Rejsning mod den forhadte Eggert Brockdorff, der for Grev Johan styrede Landet fra Helsingborg Slot. 1331 ihjelslog Adel og Almue paa én Dag ialt 300 af de holstenske Fogeder og Svende og hyldede Aaret efter Magnus Eriksøn som Konge af Skaane.

Indløsningen af de mange pantsatte Lehn og Slotte, som det i Hovedsagen lykkedes Valdemar Atterdag at gennemføre i de første ti Aar af sin Regering, udfriede Land og Folk fra de holstenske Pantherrers Aag. I deres Sted traadte dog talrige indvandrede tyske Adelsmænd som Henning Podebusk, Evert Moltke og flere Medlemmer af dennes Slægt, hvem Kongen, sveget af den troløse jydsk Storadel, skjænkede sin Tillid og endog betroede med Rigets højeste Værdigheder. Samtidig fulgte Kong Valdemar, navnlig efter 1347, den Taktik, at svække de holstenske Grevers Stilling ved at drage flere af deres indflydelsesrigeste Mænd over til sig, medens hine til Gjengjæld søgte at vinde de med Kongen misfornøjede nørrejydske Herremænd, hvilket ikke faldt vanskeligt, da Adelen paa begge Sider ikke tog i Betænkning at bryde deres Troskabsed, saa ofte Landsherrens Regeringshandling krydsede dens Standsinteresse eller Særfølelse.

Den betydeligste og kjendteste af disse Partigængere var den ovennævnte Claus Limbek paa Kalø, der efter Drabet paa Grev Gerhard sluttede sig til Kongen. Som Hovedsmand paa Sjælland og derefter som Rigets Drost bistod han Valdemar ved Gjenerhvervelsen af Sjælland og Lolland. Alligevel sluttede han sig til de jydsk Herremænd og var en af Opstandens Førere ved det første Frafald 1351, men forligtes atter 1353 med Kongen, der paany overdrog ham Drosteembedet. Skjønt han 1357 igjen gik over til Kongens Fjender, blev han dog indbefattet i den store Sone 1360 og gjenindsattes i Rigets øverste Værdighed. For tredie Gang svigtede han Valdemar Atterdag 1368, da han sammen med Gotskalk Skarpenberg, Hovedsmanden paa Baahus, hængte sit Segl under Brevet om Danmarks Deling, og fik af de holstenske Grever overdraget Riberhus, men døde kort efter.

Næst efter Claus Limbek indtog den mest fremtrædende Plads blandt de faa Holstenere i Kongens Omgivelser den til Drosten nøje knyttede Hr. Benedict Ahlefeldt (II) og hans Søn af samme Navn. Faderen bevarede Kongen Troskaben til sin Død, medens Sønnen 1368 gik over til Grev Henrik for efter Valdemars Død at slutte sig til Kong Albrecht. Samme Politik fulgte Henneke Limbek til Tørning, medens Lyder Limbek holdt sig til Grev Henrik. Nærmere om disse Mænd og de Episoder i Kongens Regering, i hvilke de tog virksom Del, vil findes ved Omtalen af de tre ældste Slægtled af Ahlefeldterne. Henning Meinstorp endelig, der 1369—76 sad paa Tranekjær, var Medlem af Rigsraadet og ved Kongens Død Befalingsmand paa Als, men aabnede Øen for Greverne. Broderen Henrik var Mundskænk hos Kongen og ejede Gods paa Laaland.

Ved Indløsningen af Grevernes Pantelehn i Danmark gik flere af deres Befalingsmænd paa de faste Borge over i Kongens Tjeneste. Enkelte Familier som Rastorp (Rostrup), Sandberg (af Kvelstrup) og Godow forblev i Landet. I Aaret 1368, da Holstenernes Herredømme efter Krønikens Ord atter strakte sig over Jylland og hele Danevældet, afværgede Kongens Fogeder paa Lolland Hr. Kersten Kule og den af Holsten fordrevne Hartvig Hummersbüttel, der henholdsvis sad paa Aalholm og Ravensborg, Grev Henriks Angreb og bevarede ved deres kloge Holdning Øen for Valdemar Atterdag.

Oplysende med Hensyn til Holstenernes ringe Indflydelse hos Kong Valdemar er iøvrigt Haandfæstningen af 1360; blandt de 64 adelige Beseglere var kun tre holstenske Riddere, nemlig Johan Hummersbüttel, Benedict Ahlefeldt og Lyder Limbek.

Efter Faderens Forbillede valgte Dronning Margrethe sine Raadgivere væsentlig blandt tyske og vendiske Adelsmænd eller Sønner af de i Kong Valdemars Tid indkomne, der allerede havde fæstet Rod i Landet. Af Holstenerne kommer kun ganske enkelte i Betragtning. Bernike Schinkel, hvis Fader havde været Landsdommer i Fyen og som 1387 sad paa Hindsgavl, fik Sæde i Rigsraadet og var den eneste Holstener, der beseglede Kalmarunionen. Med ham og hans Brødre Burchard til Rolfstedsgaard og Lyder til Egeskov blomstrede Slægten videre i Danmark, hvor den uddøde 1560. Ogsaa Johan Skarpenberg, Søn af ovennævnte Gotskalk, optoges i Rigens Raad og fik store Forlehninger og Godser i Jylland, særlig paa Mors.

Efter Grev Gerhards Forlehning med Sønderjylland 1386, der lovede Fred og Forsoning med Rigets gamle Fjender, foretog Dronningen en Omordning af Lehnene. Fra Henning Meinstorp indløste hun Ravnsborg, fra Johan Skarpenberg Hald, fra Benedict Ahlefeldt Næsbyhoved o. s. v. Den holstenske Adel var hermed omsider vist tilbage til sine Enemærker.

I sit Hjemland gjorde Landsadelen sin Indflydelse gjældende, da den efter Grev Claus' Død paatog sig at mægle i den Trætte, der var opstaaet mellem hans Brodersønner og Arvinger Greverne Gerhard (VI), Albrecht og Henrik om Delingen af hans Besiddelser. I Juni 1397 samledes paa Bornhöved med Fyrsterne Udsendinge fra Adelen (de meyne Manschup), deriblandt de 8 Riddere Benedict og Henrik Ahlefeldt, Henrik Brockdorff, Claus Buchwald, Didrik Höcken, Schack Rantzau, Claus Rønnow og Henrik af Siggem og vedtog at dele Landene i tre Dele; Gerhard, der antog Titel af Hertug, fik Hertugdømmet Slesvig udelt. Til Forliget knyttedes den Bestemmelse, at Adelen skulde være udelt; hver af Landsherrerne kunde benaade den med Lehn, men i Tilfælde af, at disse hjemfaldt, skulde de komme Fyrsterne til Gode. Hvis Greverne blev uenige indbyrdes, saa at den ene ikke vilde indgaa Forlig i Mindelighed, var Adel og Indvaanere i Landet pligtige til at komme de andre til Hjælp.

Grevernes Angreb paa Ditmarsken faa Aar efter skulde blive skæbnesvangert for Fyrstehuset og Adelen som for hele Landet. 1403 trængte Grev Albrecht ind i Ditmarsken og anlagde østlig for Meldorf et fast Blokhuis, kaldet Marienburg, men han formaaede ikke at hævde sig i Landet og døde paa Tilbagetoget ved et Ulykkestilfælde. Det følgende Efteraar fornyede Hertug Gerhard Angrebet, tilskyndet af den byttelystne Adel, og største Delen af dens vaabenføre Mænd gav ham Følge. Ved Hamme blev Hertugen slaadet og faldt tillige med et stort Antal af sine Mænd, deriblandt 15 Riddere, Marskalken Hr. Henrik af Siggem og hans Broder Kjøgemesteren Hr. Ove, Volf Pogwisch, „der kaldtes en god Ridder af alle“, de „hovedrige“ Brødre Henrik og Claus Ahlefeldt, af hvilke den første førte Rendefanen, samt Henneke Limbek til Tønning.

Trods det sikkert ret betydelige Mandefald viser navnlig den i Sønderjylland

bosiddende, fra Holsten indvandrede Storadel, som Heesten, Krummedige, vam Knope, Rixtorp, Rønnow og Sehested i den nærmest paafølgende Tid sin usvækkede Kraft i Kampen om Sønderjylland baade paa hertugelig og kongelig Side.

Til Raadgivere for sin Gemalinde Hertuginde Elisabeth havde Hertug Gerhard inden han drog i Felten indsat Erik Krummedige, den senere Drost, Sivert Sehested, Laurends Heesten og Claus Limbek. Med stor Snildhed benyttede Dronning Margrethe sig af Hertugindens vanskelige Stilling til i Løbet af faa Aar at bringe store Dele af Sønderjylland over paa sin Haand som Pant, indtil Hertuginde og hendes Mænd blev klar over den Fare, der truede dem. Adelen aabnede Fjendtlighederne ved et Overfald paa Margrethes Tilhænger Biskoppen af Slesvig, hvori deltog Ridderne Tønne Rønnow, Volf Pogwisch og Lavrends Heesten samt flere Væbnere, den førstnævntes Broder Markvard, Iven Pogwisch og Eggert Wonsfleth. I de første Aar af Krigen mod Kong Erik stod Holstenerne paa Hertuginde Side, men Danehofdommen i Nyborg 1413, der underkjendte Schauenburgerne Ret til Sønderjylland, og Grevernes svigtende Krigsheld foranledigede, at Erik Krummedige, Otto vam Knope, Hr. Eiler Rønnow, hans førnævnte Brødre og andre i 1415 gik over til Kongen, der lønnede dem med Lehn i Riget og Ærespøster. Andre holdt deres Ed til Grev Gerhards Sønner, fremfor alt Hr. Ditlev Ahlefeldt og Hr. Henrik Rixtorp, der efter hinanden beklædte Embedet som Drost, samt Marskalken Hr. Markvard af Siggem. Til Gjengjæld vandt Hertugen en kjærkommen Forbundsfølge i Claus Limbek, Ejer af Tørning og Panthaver i de fire tilliggende Herreder, omfattende Landet fra Haderslevfjord til Vestkysten, og Indehaver af Salling Herred i Fyen. Denne rige og mægtige Mand var bleven uens med Kongen, hvorfor han opsgav ham Huldskab og Troskab og sluttede sig til Rigets Fjender.

Under Krigens videre Forløb (se nedfr.) fik Adelen af Brødrene Henrik, Adolph og Gerhard 1422 sine første Privilegier, der endnu gjemmes i Ridderskabets Arkiv som det ældste Minde om dets gamle Forfatning. Heri bevidner Greverne, at deres tapre Mænd (unse bederwen mannen) og alle Indvaanere i Landet ikke skulde være forpligtede til at yde nogen Tjeneste eller Følge paa egen Bekostning længer end Landets Nød krævede det, indtil Landsgrænsen og særlig mod Danmark men ikke videre end til Levensau, ejheller skulde de være pligtige til at betale Landsherrerne nogen Skat undtagen ved en Fyrstedatters Udstyr eller naar Greverne tabte et Hovedslag i Felten, til hvilket Behov de havde at erlægge 8 Skilling i Pendinge af hvert Bol.

Kampen mellem Kongen og Hertugerne fortsattes med stor Forbitrelse. Hertug Henrik IV. faldt ved Stormen paa Flensborg 1427, men støttet af Hansestæderne og Landsadelen lykkedes det hans Broder Hertug Adolph at bringe Staden i sin Magt (1431). Paa Torvet i Flensborg tildelte han ved sit Indtog ti af sine tro Væbnere Ridderslaget og overdrog Borgen og Staden Hr. Henrik Rixtorp og Henning vam Hagen til tro Haand. Efter Broderen Gerhards Død førte han som den sidste mandlige Efterkommer af Gerhard den Store Kampen sejrrigt til Ende og fik ved Freden i Vordingborg 1435 af Kong Erik overladt alt hvad han da inde-

havde af „Hertugriget“ Slesvig, Femern, Als og Frisland, hvortil senere kom Stad og Amt Haderslev, og forlehnedes derefter af Kong Christopher med hele Hertugdømmet.

De frafaldne Riddere fik deres Gods i Sønderjylland tilbage, Rønnowerne forblev dog i Danmark, og Erik Krummedige, hvis Borg Runtoft blev jævnet med Jorden 1431, vendte ejheller mere tilbage. Krigen havde været egnet til at styrke Ridderskabet, der gennem de talrige Pantelehn, Hertugen maatte overlade de Mænd, der havde støttet ham, vandt Indflydelse paa hans Handlinger. Saaledes fik Otto Pogwisch 1431 overdraget Ekernførde, og Hans og Benedict Ahlefeldt 1440 Gram, Hvidding, Frøs og Kalslund Herreder. Ved Hertugens Død var Størstedelen af Hertugdømmet paa adelige Pantehaveres Hænder. De Adelsmænd, der efter Fredsslutningen stod Hertugen nærmest, var uden Tvivl de samme, hvem Kejser Albrecht kort før sin Død 1439 havde tiltænkt Drage- eller Lindorms Ordenen, nemlig Schack Rantzau, Johan Stake, lange Ditlev Buchwald, Brødrene Sivert, Reimer og Otto Sehested, Henrik og Ditlev Buchwald, Benedict Ahlefeldt, Henneke Rathlau, der 1418 var Hertug Henriks Drost, Volf Rixtorp, Henning Brockdorff, Henning Meinstorp og Didrik Blome.

Der er Grund til at tro, at Stænderne har givet Stødet til, at der i den Revers, Grev Christiern maatte udstede til Rigsraadet, inden han ved sin Morbroder Hertug Adolphs Hjælp kom i Besiddelse af Danmarks Krone, optoges det i Kong Valdemars Haandfæstning 1326 indeholdte Løfte om at Hertugdømmet Sønderjylland aldrig maatte lægges ind under Kronen. Det originale, meget omstridte Aktstykke, der udstedtes inden Hertugen begav sig til Danmark for at virke for sin Søstersøn, lod Ridderskabet nedlægge i Brevkisten blandt sine Privilegier. For første Gang stod Rigsraadet og Ridderskabet selvstændig overfor hinanden ved Udstedelsen af Christiern I.s foreløbige Haandfæstning, medbeseglet af elleve hertugelige Raader, der indestod Rigsraadet for Overholdelsen af den haarde Forpligt, hvormed den udvalgte Konge erhvervede Kronen, nemlig Ridderne Johan Ahlefeldt, Joakim Breide og Otto Sehested, samt Væbnerne Breide Rantzau, Hans Pogwisch, Jørgen Qualen, Joakim af Kühren, Godske og Benedict Ahlefeldt, Volf v. der Wisch og Otto Splid.

Efter den barnløse Hertugs Død traadte Ridderskabet sammen for at raadslaa om Valget af hans Efterfølger. Grev Otto af Schauenburg gjorde sine Krav paa Holsten gjældende som den nærmest adkomstberettigede af den eneste endnu paa Sværdsiden blomstrende Linie af Adolph IV.s Stamme. Han fandt Støtte hos den i det sydlige Holsten bosiddende Adel, deriblandt Pogwischerne med Henning Pogwisch til Farve som Ordfører. For Kong Christiern eller en af hans Brødre stemte Rantzauernes talrige og mægtige Slægt med Henneke Rantzau til Neverstorf i Spidsen, og den i Sønderjylland hjemmehørende Adel.

Det gamle Stammefrændskab og Samfølelsen mellem „Holstenerne i Hertugdømmet og Holstenerne i Grevskabet“ byggede omsider Bro over Tvedragten, og Adelen vedtog „at kaare en Herre i Samdrægtighed“. Den endelige Afgjørelse fandt Sted i Ribe, hvor Raaderne af Holsten — den bevidste Fællesbetegnelse for Her-

tugdømmet Slesvig og Grevskaberne Holsten og Stormarn — efter Kongens Begjæring gav Møde. Det lykkedes Christiern at overvinde deres Uvillie mod en Forbindelse med Danmark ved at afgive Løfte om at bekræfte og forbedre Landets og Stændernes Privilegier samt at holde Holstenerne skadesløse overfor sine Brødre, som han allerede underhaanden havde formaaet til at træde tilbage mod betydelige Udbetalinger. Endelig forpligtede han sig til at betale Hertug Adolphs Gæld og at indløse alt pantsat Gods med sine egne Penge. Uden Tvivl har ogsaa Kongen forstaaet at vinde nogle af Lehnsmændene ved at tilsikre dem deres indehavende Lehn og Slotte. Raadet traf nu egenmægtig Afgjørelsen, og 5. Marts forkyndte Bispem af Slesvig, at Prælater og Ridderskab, Stænder og Indvaanere havde valgt Christiern til Hertug af Slesvig og Greve af Holsten og Stormarn, ikke som Konge af Danmark, men for den Villie, de havde til hans Person.

Samme Dag udstedte Kongen til Stænderne det bekjendte store Frihedsbrev, der ganske har Karakter af en Haandfæstning. Han lovede heri af al Formue at ville bevare Freden i Landene og holde dem evig udelte sammen. Stænderne skulde have Ret til at vælge til hans Efterfølger en af hans Sønner eller i Mangel af saadanne en anden af hans Arvinger. Krige „til Landenes Fred og Baade“ kunde kun aabnes, naar hele Raadet gav sit Minde dertil, Skat og Bede kun udskrives med Ridderskabets Samtykke. Hertugdømmet skulde have en Drost, Holsten og Stormarn en Marskalk, der var forpligtet til aarlig at holde Ret og Thing i de Egne, hvor det mest krævedes, og som i Forening med Raadet kunde træffe alle vigtige Anordninger. Selv lovede Kongen saavidt muligt at komme hvert Aar i begge Landene for at paahøre og afgjøre vigtige Klager i Forening med Raadet. Alle Embedsmænd skulde være indfødte, og Slotte, Borge og Lehn i Landene ene være dem forbeholdt. En særlig Indrømmelse til Stænderne var Toldfrihed for alt hvad Gejstlighed og Adel maatte indføre til deres eget Behov.

Efter at være bleven hyldet personlig rundt om i Fyrstendømmerne knyttede Kongen til Frihedsbrevet den saakaldte „tapere Vorbetinger“ (4. April), der med Hensyn til Valget af den fremtidige Landsherre bestemte, at Stænderne, hvis Kongen kun efterlod én Søn, ikke var forpligtet til at vælge denne, hvis han vægrede sig ved at bekræfte eller forbedre deres Privilegier; i saa Fald skulde det staa dem frit at kaare en af Christierns nærmeste Arvinger til deres Herre.

Kongen lovede en Gang aarlig at stævne Ridderskabet, for Holstens Vedkommende i Bornhöved, for Hertugdømmets paa Urnehoved, men under hans Fraværelse skulde Afgjørelsen af alle Sager træffes af et Tolvmandsraad bestaaende af Bisperne af Slesvig og Lybek samt 5 gode Mænd fra Hertugdømmet og lige saa mange fra Grevskaberne.

De to store, hinanden supplerende Frihedsbreve blev afgjørende ikke alene for Fyrstendømmernes og Stændernes Stilling i fire Aarhundreder, men fik ogsaa indgribende Betydning for Nordens Skæbner. Holstenerkrøniken gjør sig til Talsmand for Glæden over Tingenes Ordning, nu skulde kun „de tyske Holsterbørn“ og ikke de Danske mere være Hertugens Mænd i Landet Holsten. I Modsætning

hertil giver den ligeledes samtidige lybske Krønikeskriver Udtryk for den Misstemning, der i hans Hjemstat og i Hamborg ytrede sig mod Christierns Valg, naar han bebrejder Holstenerne, at de „frivillig og uden Sværds slag gav sig ind under Danerkongen, hvad deres Aner og Forfædre havde modsat sig mangt et Aar med væbnet Haand“.

Ulige større Vanskeligheder end den rent traktatmæssige Erhvervelse af Fyrstendømmerne voldte Kongen den finansielle Erobring af Landene, der først gennemførtes efter mange Aar Kampe og ved store personlige Ofre fra Ridderskabets Side. Den holstenske Storadel var det, „der købte sig til den danske Konge for sine egne Penge, ikke Danmark eller Kongen, der købte Landene“.

De Affindelsessummer, Kongen havde forskrevet sig for til sine Brødre og de schauenburgske Grever, beløb sig henholdsvis til 80,000 Gylden og 43,000 Gylden, der skulde afdrages i bestemte Terminer, og herfor var en Række af Landets fornemste og rigeste Mænd, Raader og Lehnsmænd, gaaet i Borgen, deriblandt Godske, Benedict og Claus Ahlefeldt, Claus og Henrik Ahlefeldt Johans Sønner, Claus, Cai og Hans Rantzau Schacks Sønner, Henning og Volf Pogwisch, Volf v. der Wisch, Didrik Blome, Ditlev Buchwald, Claus Rathlau, Hartvig Schinkel og Henneke Stake. Om Enkelthederne ved Ordningen af Kongens Gjæld maa henvises til de Meddelelser, der andetsteds er givet om to af hans Hovedkautionsister Claus og Godske Ahlefeldt (II, Side 55, 135).

Indtil 1463 havde Kongens adelige Kreditorer skaffet ialt 70,000 Gylden til Vejje, hvormed ikke alene de schauenburgske Grevers hele Tilgodehavende indfriedes, men ogsaa Terminsafragene til Kongens Brødre betaltes. Hermed var dog Kreditten opbrugt, og det følgende Aar saa Kongen sig nødsaget til at standse Udbetalingerne til sin dalevende eneste Broder Grev Gerhard, der i den Anledning i Foraaret 1465 kom til Holsten, hvor han egenmægtig indkaldte en Landdag og her erklærede at ville rejse Krav paa Landene, hvis han ikke fik sine Penge. Tro mod given Forpligt overtog de adelige Kreditorer Kongens Gæld og udbetalte en samlet Sum af 110,000 Mark. I den dobbelte Hensigt at betrygge Landefreden mod videre Anslag fra Grevens Side og tillige at skaffe sig Sikkerhed for deres Tilgodehavende, mødtes i Kolding 20. Maj 1466 med ti Udsendinge af Ridderskabet — blandt hvilke flere af Kongens Hovedkreditorer — lige saa mange Rigsraader og vedtog at vælge til Herre i Landet efter Kong Christierns Død dennes Søn Junker Hans. Skulde Kongen efterlade flere eller slet ingen Sønner, vilde de sammen med Rigsraadet træffe Afgjørelse om Fyrstendømmernes og Rigets Fremtid. Uanfægtet af denne Overenskomst søgte Grev Gerhard at skaffe sig Fodfæste i Holsten. Han vandt Kongens Tillid i saa høj Grad, at denne i Slutningen af Aaret indsatte ham til „Forstander“ i Landene. Som saadan benyttede han sig af Broderens Tog mod Axel-sønnerne i Sverig til at bringe flere Hovedlehn i sin Magt. Paa sine Rejser i Landet ophidsede han Landalmuen mod Adelen og tilranede sig flere af dens Borge og Slotte, hvilket gav Anledning til, at største Delen af Ridderskabet traadte sammen i Kiel 2. Maj 1469 og afgav et skriftligt Løfte om at holde fast sammen og hjælpe

hverandre mod enhver, der vilde forulempe dem „ved Rov eller Brand paa Liv eller Gods“. Tillige vedtog man at samles to Gange aarlig ved Mikkelsdag og i Paasken ved Volrads Bæk syd for Kiel for at drøfte, hvad der kunde tjene til Adelsens Nytte og Behov. Kieler Forbunds brevet blev en imponerende Tilkjendegivelse af Ridderskabets politiske og numeriske Magt. Det er beseglet af ikke mindre end 143 Adelsmænd tilhørende 31 forskellige Familier, nemlig Rantzau med 24 Mand, Sehested 16, Ahlefeldt 14, Pogwisch 11, v. der Wisch 9, Rathlau 7, Buchwald og Reventlow hver 6, Breide og Walstorp hver 5, Svin og Meinstorp hver 4, Brockdorff, Qualen, Siggem og Stake hver 3; Blome, Krummedige, Latendorf og Rumohr hver 2. Følgende Slægter stiller kun ét Medlem: vam Damme, af Hadelen, Höcken, Kule, Kötelberg, Møet, Parsow, Porsfeld, Schinkel, Thienen og Wiltberg.

Grev Gerhards Krav paa Pantehyldning i Fyrstendømmerne kort efter Nytaar 1470 tilbagevistes af Ridderskabet, der paany traadte sammen for at værne om sine Rettigheder. Ved sin Ankomst til Holsten i Juni indsaa Kongen, at det var nødvendigt at faa Broderen fjernet, men først ved at anvende Vaabenmagt fik han ham til at opgive sine Fordringer paa Landene og forlade Holsten. I Begyndelsen af Oktober traf Christiern i Segeberg en Overenskomst med Kreditorerne, hvorved deres Fordringer nedsattes ret betydeligt. Som Sikkerhed anvistes dem Flensborg Amt, og en Række nye Pantebreve udstedtes, saaledes til Cai Rantzau paa Lütjenburg, Volf Pogwisch paa Haseldorf, Henning Pogwisch paa Tønder, Sivert Brockdorff paa Ekernførde, Claus Ahlefeldt paa Riseby og Henrik Ahlefeldt og Didrik Blome paa Trittau og Steinburg. Til Administrator af Landenes Finanser valgtes Biskoppen af Lybek Albert Krummedige, tillige kongelig Raad. 11. Oktober indgik Kongen i Egenskab af Hertug og Greve ved de saakaldte Segeberger Konkordater et Forbund med Stænderne og Hamborg og Lybek til Landefredens Sikring. Ridderskabet forpligtede sig til at hjælpe Kongen til al hans Ret i Landene, hvorimod denne lovede at overholde alle deres Friheder. Originaldokumentet, der bevares i Ridderskabets Arkiv, er beseglet af dets indflydelsesrigeste og kapitalstærkeste Mænd og giver saaledes Indblik i Magtens Fordeling mellem Datidens Slægter i Holsten. Næst efter de to Riddere, Brødrene Claus og Ditlev Reventlow, følger ialt 20 Raader: 6 Ahlefeldter, 4 Rantzauer, 2 Pogwischer, 2 Rathlauer og et Medlem af hver af Slægterne Blome, Buchwald, Heesten, Rumohr, Sehested, og v. der Wisch — og 60 Væbnere, der repræsenterer ialt 26 Slægter: Rantzau 15, Sehested 7, Ahlefeldt 6, Brockdorff og Breide hver 2; Buchwald, Krummedige, Pogwisch, Rathlau og Walstorp hver 2; en Mand for hver af følgende Familier: Blome, vam Damme, Emmiksen, Hadeln, Heesten, Kule, Leve, Meinstorp, Rathlau, Reventlow, Siggem, Stake, Svave, Swin, Wiltberg og v. der Wisch. Som det ses, udgjorde alene de tre Slægter Rantzau, Ahlefeldt og Sehested til sammen Halvdelen af samtlige Medbeseglende. Ved Adelsforbundet havde de samme Slægter i Forbindelse med Familierne Pogwisch-v. der Wisch, der denne Gang betegnende nok holder sig tilbage, endog Flertallet i Forsamlingen.

Resultatet af Aaret 1470 og det følgende Aarti blev en betydelig Forøgelse af Kongens samlede Gældsmasse, der yderligere voxede dels ved den Bekostning, Grev Gerhards sidste mislykkede Forsøg paa at bringe Landene i sin Vold foraar-sagede, dels ved det Laan, Kongen 1474 optog til sin Romafærd hos Otto Ahlefeldt, Otto Sehested og Sivert Brockdorff. Under Albert Krummediges uheldige Finans-styrelse lykkedes det Dronning Dorothea at bringe flere Hovedlehn over paa sin Haand, og 1479 blev hun af Kongen forlehnet med Holsten.

Under et længere Ophold i Hertugdømmerne 1479—80 søgte Christiern overfor Ridderskabet at gjøre sin Myndighed gældende ved at paatale de Volds-gjerninger og Vilkaarligheder, Stædernes Udsendinge sigtede Adelen for at have be-gaaet under hans Fraværelse. Selv havde Kongen ved sin finansielle Afhængighed af de adelige Kavtionister, der tillige var Landets Raader, bidraget meget til at forøge den lovløse Tilstand. Egenmægtig øvede han Rettergang mod den som Schauen-burgernes Tilhænger og kongelig Lehnsmand i Tønder tidligere omtalte Henning Pogwisch, der sigtedes for umenneskelige Grusomheder mod Bønderne. Ikke alene inddrog Kongen hans Lehn og fratog ham hans Gaard Farve, men tvang endog ham og hans Sønner til at fly Landet. Der er næppe Tvivl om, at Kongen har drevet Sagen paa Spidsen for at skille sig af med en farlig Modstander og en af dem, der ønskede en Fornyelse af Adelsforbundet af 1469.

Paa et med Stænderne og Udsendinge fra Lybek og Hamborg afholdt Møde i Rendsborg (1480, 13. Juli) knyttede Kongen til de førnævnte Anker mod Ridder-skabet sin Misbilligelse af dets svigtende Loyalitet, særlig ved Adelsforbundet, der ogsaa maatte hindre Ridderskabet i at dømme deres egne uvildigt. Herimod hævdede Ridderskabet, at Forbundet ikke havde været rettet mod ham, men mod Broderen. Naar Kongen mistænkte enkelte Slægter for at lægge Raad op mod ham, var dette ubegrundet; Fejden mellem Familierne Pogwisch og v. der Wisch, som havde givet Anledning til Rygtet, var af privat Natur. Ridderskabet gik ind paa at ophæve Forbundet, og selve Brevet skal være bleven overgivet Kongen til Kassation. En Række Bestemmelser vedtoges til Sikringen af Landefreden, fra hvilken Henning Pogwisch blev udelukket, og forsaavidt gik Kongen denne Gang af med en Sejr, men alligevel var det Ridderskabet, der paa det afgjørende Punkt — Gældens ende-lige Afvikling — fik sin Villie sat igennem. Recessen stævnede alle Kongens Kre-ditorer i Segeberg 16. August, hvor hver skulde møde op med sine Fordringer.

Det vidtløftige Opgjør med de dalevende Kavtionister og de i Aarenes Løb afdødes Arvinger bragtes til Afslutning. Den lybske Krønike, der ikke er Adelen god, vil vide, at somme Fordringer vare „kunstigen opskrevne paa Aagervis“, men den retmæssige Gæld, den svarede Kongen til. Sønnerne af Henning Pogwisch, der døde i Landflygtighed samme Aar som Christiern I, fik deres Gods Farve til-bagegivet, som de atter tilflyttede. Herfra udstedte de 1486 et formelt Fejdebre-v til Kong Hans og Hertug Frederik, men indlod sig dog 1488 paa et af flere nord-tyske Fyrster, Biskopperne i Danmark og Fyrstendømmerne mæglet Forlig, hvorved de afstod fra deres Krav mod at faa udbetalt en Sum af 28,590 Mark.

Dronning Dorothea, der i Slutningen af 1480 havde faaet overdraget Hertugdømmet Slesvig i Pant af Kongen, gennemførte efter dennes Død Reorganisationen af Landenes Finanser. I Omslaget 1487 betaltes det sidste Afdrag paa Gælden til Kautionisterne, der for største Delen fik deres Penge igjen; en og anden har dog sikkert lidt økonomisk Ruin eller i alt Fald betydelige Tab.

Støttet til sine Tilhængere blandt Ridderskabet, Mænd som Benedict Ahlefeldt til Borghorst, Godske Rantzau, Sivert Brockdorff og Otto Sehested, men mere dog i Kraft af sin egen finansielle Overvægt gennemførte Enkedronningen sin dynastiske Politik, at faa sin anden Søn Frederik valgt til Herre i Landene. Da Kong Hans ikke vilde frafalde sine Arvekrav, vedtog Adelen, for at forebygge Kiv og Trætte, at vælge begge Brødre, der stadfæstede Ridderskabets Privilegier og modtog Hyl-lingen ved Levensau. Efter opnaaet Myndighedsalder overtog Hertug Frederik Re-geringen, og en Deling af Landene fandt Sted 1490 i to Dele. Til Hertug Frede-riks Andel lagdes Slottene og Byerne Slesvig-Gottorp, Ekernførde, Runtoft, Tønder og Haderslev samt i Holsten Kiel, Trittau, Itzehoe, Pløen, Oldenburg og Neustadt. Den kongelige Del kom til at bestaa af Mellemslesvig med Flensborg og Aabenraa, Sønderborg med Als og Ærø, samt Femern; i Holsten Rendsborg, Segeberg, Oldes-loe o. s. v. Af Klostrene lagdes til den gottorpske Del Løgum, Bordesholm, Cis-mar, Reinbeck og Uetersen; til den kongelige Reinfeld, Arnsböck og Preetz. Udelt blev Forholdet til de gejstlige og verdslige Stænder. Ridderskabet skulde have samme Forpligt overfor hver af Lehnsherrerne og modtage Lehnene af dem begge.

Delingsbrevets Bestemmelser for Lehnsgodserne giver Anledning til et samlet Tilbageblik paa de adelige Godsers Tilblivelse og de for Arvefølgen gjældende Regler.

I den ældste Tid har der antagelig existeret særlig lehnsretlige Foreskrifter med Hensyn til Lehnsgodserne. I alle ældre af Landsherrerne udstedte Skjøder og Adkomstbreve nævnes deres Samtykke til Bortpantning og Salg, Lehnsæskning (Mutung) med paafølgende Lehnsrevers (Mutschein) synes ikke at forekomme før i Begyndelsen af det 16. Aarhundrede, tidligst vistnok i Forbindelse med Godserne Helmstorf og Gaartz (1526 og 1529). Lehnsforholdet løstes tidligt. I Privilegiebrevet af 1533 bestemtes, at Kjøb og Salg af Gods skulde være fri for Gejstlig og Verdslig, som det havde været Skik fra Arilds Tid. 1551 siges, at det altid haver været Sæd i Landet Holsten, at hver Lehnsmand, for at afværge Nød, har kunnet sælge sit Gods og sidenefter opnaa sin Lehnsherres Samtykke, uden at denne nogen Tid har hindret det. 1600 fandtes i Holsten 28 Lehnsgodser, i Slesvig kun ét (Gereby), og deres Lehnspligt var til Dels omtvistet, kun ét Gods, Schönweide, bevarede længe efter de andre Lehnsgodser sin Lehns kvalitet og gik først 1820 over til Allodium.

Med Undtagelse af Forpligtelsen til at tage Investituren var Allodialgodser ens stillede med Lehnsgodser. Allerede i Middelalderen spores hos den holstenske Adel Bestræbelser for at bevare Godset paa fælles Haand og forebygge Godsets Udstykning ved Deling mellem flere Arvinger. Døde Faderen uden at efterlade sig Bestemmelser om, hvem der af hans Børn skulde arve Godset, var Sønner og Døtre

lige arveberettigede „efter Hoveder“, hvilket 1579 i en Proces siges at have været Skik og Brug i over 100 Aar, dog med den Indskrækning, at Døtrene, saalænge en af deres Brødre var i Live, ikke var adkomstberettigede ved Delingen af selve Godset, men fik deres Part udlagt efter Værdiberegningen af Godset. Faderens Bestemmelsesret til at udkjøbe Døtrene Arvekav ved at tildele dem en Præbende i et af Landets Klostre med eller mod deres Villie udøvedes allerede i Middelalderen.

Naar flere Brødre ejede en Gaard i Fællesskab og den var for lille til at ernære alle, enedes de ofte efter opnaaet Myndighedsalder i Mindelighed, tit ved Lodtrækning, hvem af dem, der skulde blive tilbage paa Gaarden som dens Bestyrer, medens de andre drog bort. Denne Skik, der var Grundlaget for en standsmæssig Husholdning, voldte, at mange af Landets Ungdom valgte Herretjeneste eller prøvede Krigslykken og fandt Landsknægtedøden i Felten, den var dog ogsaa en Spore for Ungdommens Virkelyst til at grundlægge nye Hjem i andre Egne af Landet, særlig i den Periode, da Adelen's Expansionstrang higede ud over Holstens Grænse.

III.

Under Frederik I.s korte Regering opnaaede den maalbevidste holstenske Storadel en Indflydelse paa Forholdene i Danmark som næppe før eller senere. Opdraget paa Gottorp Slot, hvor han baade som Hertug og Konge vedblev at residere, havde Hertug Frederik blandt den holstenske Adel sine første Barndomsvenner og Raadgivere. Efter at være bleven myndig indsatte han med Omsigt en Række af dens bedste Mænd i samtlige vigtigere Embedsposter og Tillidshverv baade i Landenes Administration og i sin lille Hofstat. Deres Statskløgt, Mod og Troskab skyldtes det fortrinsvis, at Danmarks Krone blev sikret for ham og hans Efterfølgere. Fremfor andre Slægter hørte Rantzauerne til hans daglige Omgang, og paa hin Tid begyndte Ordet Tro som en Rantzau at fæstne sig i den almindelige Bevidsthed. Som Marskalk og Hofmester i samme Person fungerede efter Landsdelingen Brødrene Hans og Otto Rantzau (1495—1511), derefter Povl Rantzau († 1521) og Hr. Johan Rantzau. Ogsaa Reventlowerne var ham tro hengivne, især Landmarskalken Hr. Iven, Biskoppen af Lybek Ditlev Reventlow og Hr. Lyder Reventlow, Hertugens Astrolog og Livlæge, der saa hans Kongekrone i Stjernerne. Af Slægten Ahlefeldt kan nævnes Godske til Saxtorp, der havde tjent ham fra Drengearene, Claus og Henrik til Lehmkulen og Claus Ahlefeldt til Gjelting.

Byttelyst og gammelt Nag til de rige og trodsige Marskbønder tilskyndede den holstenske Adel med Hr. Hans Ahlefeldt i Spidsen til at følge Landherrerne paa deres Tog mod Ditmarsken. Ved Hemmingstedt (17. Febr. 1500) vædede Ridderskabets Blod for tredie Gang den lerede Marskjord, og saa stort var Mandefaldet blandt Adelen „Blomst og Kærne“, at man maa undres over, at Ridderskabet ikke forblødte. Over 70 navngivne Riddere og Væbnere fandt Døden, efterladende omkring et halvt hundrede Sønner og ligesaamange Godser. Mandefaldet fordeles saaledes paa de forskjellige Slægter: Ahlefeldt 11, Pogwisch og Sehested hver 6, Buchwald, Rantzau, Rathlau og von der Wisch hver 4 Mand, Heesten, Smalsted og Walstorp hver 3, Blome, Brockdorff, Qualen, Reventlow, Röde, Stake, Svave og Sture hver 2, medens Familierne Breide, Gjordsen, vam Hagen, Møet, Rumohr, Siggem, Thienen, Wensin og Wulf hver mistede en Mand. Paafaldende stort er Antallet af faldne nære Slægtninge, saaledes en Heesten med tre Sønner, fire Brødre v. der Wisch fra Dänisch Nienhof, tre Brødre Ahlefeldt og desuden syv Brødrepar. Hvor stort Tabet af vaabenføre Mænd end var, størst for Slægten Ahlefeldts Vedkommende, forvandt Adelen dog forholdsvis hurtigt Afgangen. Kun hos Familierne Smalsted, Heesten, Röde og Svave synes Mandefaldet at have bidraget til deres

Uddøen. Sikkert er det, at de fremtrædende Adelslægter omkring Midten af det 16. Aarhundrede viser en stærk Opgang i numerisk Henseende.

Fire Aar efter Slaget ved Hemmingstedt forsøgte Adelen at holde Mønstring over de til Ridderskabet hørende Slægter, ved at lade afmale deres Vaabenmærker langs Siderne af den endnu bevarede Trækiste, hvori Adelen's Privilegiebreve indtil for kort Tid siden gjemtes. Under en Indskrift, der udsiger at „Anno 1504 levede endnu saamange Slægter i dette Land“, er anbragt det holstenske Vaaben mellem Biskopperne af Lybeks og Slesvigs samt følgende 24 adelige Skjoldmærker: Buchwald, Krummedige, Sehested, Thienen, Gadendorp, Ascheberg (Stove, Svaf), Mistorp, Petersen (v. Deden), Qualen, Porsfeld, Rønnow, Rantzau, Ahlefeldt-Rumohr, Brockdorff (vam Damme), Pogwisch (v. der Wisch), Reventlow (Walstorp, Muggele), Rathlau, Siggem, Blome, Stake (Fjerkost-Vaabenet), Heesten, Breide og Meinstorp. Det er imidlertid næppe Halvdelen af de dalevende Slægter af Ridderskabet, hvis Antal endnu var mindst 60, der har efterkommet Opfordringen om at indsende deres Vaabenmærke til Gjengivelse paa Brevkisten.

For at opnaa Hyldingen i Hertugdømmerne maatte Christiern II. bekvemme sig til at stadfæste Stændernes Privilegier. Som Helhed blev Ridderskabet uberørt af Kongens Voldshandlinger, dog kunde det ikke hindre, at han øvede streng Justits mod de Adelsmænd, der 1512—13 paaførte Stæderne Fejde. Holstenske Adelsmænd bidrog til at afhjælpe Kongens Pungenød, bl. a. ved 1519 at forstrække ham med betydelige Summer. Blandt sex Laangivere var de fire Ahlefeldter, et Vidnesbyrd om deres Rigdom og Kongetroskab. Ogsaa ved en anden Lejlighed siges det, at ingen i Landet var ham mere hengiven end denne Slægt. Biskop Godske Ahlefeldt var Ordføreren ved den Sendefærd, der 1515 paa Kongens Vegne hos Kejser Maximilian skulde bejle til Isabella af Burgund. Cai Ahlefeldt fandt som Feltøverste Døden for sin Herres Sag, og Bendix Ahlefeldt var en af de faa, der blev Kongen tro under hans Landflygtighed. Christiern II.s Forsøg paa at bevæge Hertugen til at deltage i Krigen mod Lybek strandede paa energisk Modstand fra Ridderskabet med Johan Rantzau i Spidsen. Kongens Trudslar om at ville tage Hævn over Holstenerne blev kun Mundsvejr, idet de nordtyske Fyrster nødte ham til at indgaa Forliget i Bordesholm (August 1522), hvorved Hertugdømmernes Neutralitet anerkjendtes, og Adelen's Retsstilling overfor Fyrsterne blev betrygget.

Samme Dag Christiern II. forlod Riget, som han først skulde gjense som Fange, modtog Frederik I. 14. April 1523 paa Gottorp Troskabseden af Prælater og Ridderskab, ialt 111, deriblandt 15 Rantzau'er, 14 Ahlefeldt'er, 10 Sehesteder og 4 Pogwisch'er. Af de 29, der ikke hyldede, var mange Hertugen fuldt hengivne og kun af andre Pligthensyn hindrede i at møde. Forinden havde Hertugen dog maattet overvinde den Modstand, som enkelte af Kong Christiern II.s tro Slotshøvedsmænd ydede ham, Volf Pogwisch paa Nørborg, Rantzauernes bitre Fjende, Ditlev Brockdorff paa Flensborg Slot og Jørgen v. der Wisch paa Segeberg Slot. Andre Holstenerne, der holdt deres Ed til den landflygtige Konge, var Schack Sehested til Himmelmark, af Frederik I. dømt fra Livet for at have ført Underhandlinger med

Christiern II., men benaadet mod at afstaa sit Gods til Kongen, Joakim Buchwald og Marskalken Benedict v. der Wisch.

At Frederik I. opnaaede Kongeværdigheden, skyldes Landsadelens stærke Sammenhold og pekuniære Offervillighed. Som Faderen var han i høj Grad finansielt afhængig af Ridderskabet. Saaledes havde han til sine adelige Kreditorer 1504 maattet give Steinburg og 1510 Tønder Amt i Pant. Omkring 1525 pantsatte han til samlet Haand Tønder, Segeberg og Steinburg Slotte og Amter, Femern og Tolden i Rendsborg til en Del Adelsmænd, som var gaaede i Borgen for ham, deriblandt hans bedste Mænd, som Hr. Johan Rantzau, Hr. Iven Reventlow, Claus Ahlefeldt til Gjelting og Godske Ahlefeldt paa Nørborg. Overfor Rigsraadet paatog Storadelen sig at betale den Gjæld, Kong Christiern II. havde gjort i Fyrstendømmerne.

Adelens Løn var den kongelige Bekræftelse af dens Privilegier (6. Maj 1524) med Tilføjelse af nye, hvorved den bl. a. fik Hals- og Haandsret over Tjenere og Undersaatter umiddelbart og uden Fyrsternes Indblanding, Stadfæstelse paa og Udvivelse af Toldfriheden samt Tilsagn om, at der ikke maatte paalignes den Skatter uden Stændernes Samtykke. Amtmandsposterne forbeholdtes den indfødte Adel, og aarligt skulde der afholdes to Landdage i Flensborg og Kiel. Da den øverste dømmende Myndighed over Prælater og Ridderskabet overdroges Landdagen, blev Adelen næsten suveræn indenfor sine Besiddelser. I Stedet for de gamle Landsstævner paa Bornhöved og Urnehoved traadte nu Landdagene, hvis Hovedformaal blev Varetagelsen af Ridderskabets Privilegier og Drøftelsen af alle ydre og indre Anliggender, særlig ogsaa Landsforsvaret.

Omkring *Johan Rantzau*, Adelens Fører og Landenes Hofmester, tvende danske Kongers første Raadgiver og Hærfører, samler sig i det følgende Decennium Hovedbegivenhederne i Hertugdømmerne og fortrinsvis ogsaa i Rigeres Historie. Denne Ridderskabets monumentaleste Skikkelse gennem Tiderne var traadt i Forgrunden, da han med sine Tilhængere sejrede over det ældre Adelsparti, der var imod en nøjere Forbindelse med Danmark, og overtalte Hertug Frederik til at modtage Kronen. Hovedtrækkene i hans Politik var Forbundstanken, Hertugdømmerne i Personalunion med Danmark, og Styret over Rigerne og Holsten befæstet for Frederik I. og hans Dynasti. I Kampen for dette Livsmaal fandt han Støtte hos Mænd som *Melkior Rantzau*, Ridderskabets fornemste Diplomat, Hr. *Volf Pogwisch* til Bukhavn, kjendt for sine „lange, høje og statelige Taler“, og Hr. *Iven Reventlow*, en hærdebed, blodrig og brutal Renæssanceskikkelse.

Efter Kongevalget førte Hr. Johan Rantzau Hæren over Beltet og ledede Belejringen baade af Malmø og af Kjøbenhavn, hvis Kapitulation han fremtvang. Indtagelsen af Krogen (Kronborg) indbragte ham dette Lehn, og skjønt Holstener, fik han Sæde i Rigsraadet. Ved Christiern II.s Ankomst til Kjøbenhavn deltog han i de paa Rheden førte Forhandlinger og var en af de fire holstenske Raader, der sammen med lige saa mange Rigsraader fik overdraget Tilsynet med den fangne Konge, som Frederik I. og hans Søn maatte forpligte sig til aldrig at frigive. Kongens

originale Revers af 3. Aug. 1532 overgaves Hr. Johan Rantzau, i hvis Slægt den endnu gjemmes.

Til Kongens ældste Søn Hertug Christian følte Johan Rantzau sig uden Tvivl nærmere knyttet end til Faderen. Som Hofmester for den kun ti Aar yngre Hertug var han sammen med denne bleven greben af Luthers Personlighed og Forkyndelse paa Rigsdagen i Worms, som de overværede, og begge havde derefter med Iver virket for Indførelsen af Reformationen i den hertugelige Del af Fyrstendømmerne.

Johan Rantzaus afgjørende Indflydelse paa Ridderskabets Stemning bidrog væsentligt til, at Hertug Christian paa egne og Brødres Vegne opnaaede Stændernes Hylding paa Landdagen i Kiel faa Uger efter Faderens Død og inden han endnu var bleven kaaret til Konge i Danmark.

Den af Melkior Rantzau heldigt tilvejebragte Forbundstraktat mellem Hertugen og hans Brødre og Nederlandene, der paa Grund af Christiern II.s Tog var kommet i fjendtlig Stilling til Danmark, gav Anledning til, at Riget skilte sin Sag fra Lybek og nærmede sig Hertug Christian. Den videre Følge var Afslutningen af Unionen mellem Danmark og Hertugdømmerne (5. December) med Tilsagn om gjensidig Beskyttelse og Forpligt til henholdsvis at stille 300 og 150 udrustede Krigsfolk og i Tilfælde af Angreb at møde med hele Styrken. Til at bilægge mulige Tvistigheder mellem begge Parter skulde 8 Raader fra hver Side træde sammen i Kolding. Unionen besegledes af ialt 56 Medlemmer af Ridderskabet tilhørende følgende Slægter: Ahlefeldt, Rantzau (hver 8), Pogwisch, v. der Wisch, Sehested (hver 5), Buchwald, Reventlow (hver 3), Brockdorff, v. Damme, Rathlau, Walstorp, Wonsfledt (hver 2), Blome, Breide, Höcken, Krummedige, Lindenov, Ritzerow, Rumohr, Sture og Wensin (hver 1). Ved denne Lejlighed optræder Ridderskabet atter som Repræsentanter for en selvstændig Stat.

Forladt af sine tidligere Forbundsfæller og fortrængt fra sin Førerstilling blandt Østersømagterne fattede Lybekkerne paa Initiativ af den af Folkepartiet valgte Borgmester Wullenwever den dumdristige Plan at vove en Krig med to Kongeriger og to Fyrstendømmer, som de vilde gjenerobre for den fangne Konge Christiern II. Wullenwever hævdede selv senere, at han oprindeligt havde været stemt for Hertug Christian, ogsaa Stæderne havde gjerne set ham bære Kronen, men de vilde ikke, at Johan og Melkior Rantzau, Volf Pogwisch og Hertugens tyske Kansler Wolfgang v. Utenhofen skulde føre Regeringen. En Hærfører fandt Lybek i den kamplystne Condottiere Grev Christopher af Oldenburg, Grev Gerhards Sønneson, der i Spidsen for en betydelig Landsknægtsstyrke i nederlandsk Sold i Maj 1534 lagde sig for Lybek, men overtalt af Bendix v. der Wisch, Christiern II.s fuldtro Mand, indgik Forbund med Staden om at befri den fangne Konge. Ved Efterretningen om Grevens uventede Indfald i det østlige Holsten, hvor Klostre og talrige Adelsgodser blev afbrændte eller plyndrede, rejste Johan Rantzau sig fra Sygelejet i sin Glæde over at komme „Kræmmernes“ Lejesvendekarere til Livs. Han opbød Ridderskabet og alle vaabenføre Mænd i Landet og overtog selv Overbefalingen. Den holstenske Adel strømmede

til Fanerne og aabnede redebon sin Pung til at bestride Krigsomkostningerne. I Juni skrev det sachsiske Sendebud hjem, at de holstenske Junkere havde ladet sig forlyde med, at før deres Herre skulde vige for Danmark, vilde de hjælpe med til, at der ikke blev Sten paa Sten tilbage af Lybek, deres Herre skulde have Kronen paa sit Hoved, hvem det saa end monne fortræde. Mænd og Kvinder af Adelen gav baade Penge og Smykker til Bedste for deres Herre, „paa det at Lybekkernes Anslag kunde vorde dæmpet“. Grev Christopher bragte i Begyndelsen af Fejden Øerne med Kjøbenhavn, Skaane, Halland og Bleking i sin Magt, og Landsadelens Deltagelse i disse Begivenheder indskrænkede sig til Forsvaret af Nyborg (i August), da flere af dens senere bekjendte Mænd som Breide Rantzau og Bertram Ahlefeldt kom i Fangenskab og tre unge Rantzauer blev haardt saarede. Grevens sejrige Fremgang bidrog kun til at opildne Adelen til større Ofre. Kort efter at Hertug Christian i Horsens havde modtaget Valget til Konge, bevilligede Stænderne paa Landdagen i Kiel i Septbr. Tyvendependingen af deres Gods og lovede at sætte Liv og Blod ind paa at erobre Danmark for ham. Johan Rantzau indesluttede Lybek og tvang det til at indgaa Særfreden i Stockelsdorf (i November), der sikrede Freden i Holsten, men stillede begge Parter frit at fortsætte Krigen paa Rigets Grund. Under sit berømte jyske Krigstog, hvor Johan Rantzau med haard Haand kuede Bondeopstanden, fulgtes han af mange Standsfæller, som Landsknægtshovedsmændene Claus Rantzau og Jakob Sehested, Asmus Ahlefeldt, Thomas Sture o. a. Fra Jylland gik han over til Fyen og slog Modstandernes Hovedstyrke i Slaget ved Øxnebjerg (1535, 11. Juni). En af Hovedførerne i Rantzaus Styrke var Ditlev Brockdorff, senere Hovedsmand paa Kjøbenhavns Slot; Ditlev Rathlau dræbte Grev Johan af Hoya, medens Benedict v. der Wisch her fandt Døden for Christiern II.s Sag. Fra Fyen førte Johan Rantzau Hæren over til Kjøbenhavn, som han tvang til at aabne Portene. Kongens Indtog fulgtes af Rigsraadets Sprængning, og til Fordel for Holstenerne blev en stor Del af de danske Lehnsmænd afsatte, der under Grevefejden havde vist deres fjendtlige Holdning mod Landets nye Herre. Johan Rantzau fik Aalholm og Riberhus, af hans Slægtninge erholdt Cai Rantzau Koldinghus, Moritz Rantzau Faxeherred og Claus Rantzau Gulland. Ditlev Ahlefeldt fik Møgeltønder og Povl Ahlefeldt Oregaard, Lyder Reventlow Hvidøre Kongsgaard og Clement v. der Wisch Holmekloster. Af samtlige Lehn i Landet, over 300, kom i alt henved 50, hvoraf dog næppe mere end en Snes kan kaldes Hovedlehn, over paa Holstenernes Hænder. Om et egentligt Fremmedherredømme i hine Aar kan der altsaa ikke være Talen. Snarere skulde man vente, at Kongen i Betragtning af sin store Pengeforlegenhed i større Grad havde tildelt Holstenerne Lehn. Ribe og Hald vides at være overladt Rantzauerne som Sikkerhed for 30,000 Gylden, han havde optaget hos dem til at betale de fremmede Lejesvendes Sold med. Samme Aar overtog Rigsraadet to Trediedele af Kongens Gæld til Ridderskabet, som skulde betales ved Hjælp af en særlig Skat, som ogsaa Holstenerne var med til at erlægge. Garantien for Indfrielsen af Gælden saavel overfor Rigsraadet som for de holstenske Laangivere overtog Johan, Melkior og Godske Rantzau, Claus Ahlefeldt til Lehmkulen og Godske Ahlefeldt til Saxtorp.

1543 opføres Kongens Gæld, som Holstenerne var gaaet i Borgen for, med o. 164,000 Mark (82,000 Gylden), foruden hvad Kongen skyldte Bertram Ahlefeldt. To Aar senere beregnedes Adelsens samlede Tilgodehavende i Segl og Breve paa Slotte og Amter til en halv Million Mark, deraf Frederik I.s uindløste Gæld o. 51,000 Mark, Christiern II.s 13,000 Mark og Kongens egen 235,000 Mark, hvortil kom Gælden staaende i Amter og Slotte 151,000 Mark. Betydelige Summer krævede Dækningen af de holstenske Adelsmænds tilgodehavende Krigssold. Udenfor Rigerne og Fyrstendømmerne havde den tjent Kongen især i det Hjelpekorps, der 1536 under Marskalken Breide Rantzau udsendtes til Undsætning for Meinert v. Hamm, men blev fanget ved Hilgerlee, og i det danske Korps, der, anført af Reinwald von Heidersdorff, 1542—44 stod under den geldernske Marskalk Martin van Rossem paa dennes Tog i Nederlandene.

Omkring Aar 1540 begyndte Christian III. atter at nærme sig den danske Adel, og de holstenske Lehnsmænd maatte vige Pladsen for dem. En Episode fra dette Systemskiftes Tid er Henrik Blomes Fjernelse fra Stillingen som Foged paa Hald efter et heftigt Sammenstød med Frands Dyre (1541). Krænket herover indgav 21 Raader og Adelsmænd, der vare forsamlede ved et Bryllup i Itzehoe, til Kongen en skriftlig Protest, affattet i bestemte, næsten truende Udtryk. Om den danske Adels nationale Aarvaagenhed vidner de Betingelser, der knyttedes til Jakob og Mikkell Sehesteds Forlehningsbreve (1550—51), nemlig, at de skulde bo i Landet, og hvis de giftede sig, tage en Dansk af Adelen. Invasionen af holstenske Adelsmænd fortsattes, dog stadigt aftagende, gennem hele Aarhundredet. Saaledes indehavde i 1570 Mikkell Sehested Gaunø, Jørgen Sehested Hindsgavl, Josva Qualen Hagenskov, Christopher Gadendorp Kjærstrup, Volf Sehested Halsted og Benedict Ahlefeldt Spøttrup.

Hertugdømmernes Deling mellem Christian III. og hans Brødre Hertugerne Hans og Adolph (1544), den af alle Udstykninger af Landene, der fik mest indgribende Betydning for deres Skæbne, var stødt paa ivrig Modstand hos Ridderskabet og særlig hos de Mænd, der havde hjulpet Frederik I. til Regjeringen. Som Grundlag for Delingen valgte man de tre Hovedslotte i Sønderjylland: Gottorp, Sønderborg og Haderslev. Til Gottorp lagdes Hytten Amt, Maarkjær, Stapelholm, Husum og Aabenraa samt i Holsten Kiel, Neumünster, Oldesloe og Trittau, Cismar og Neustadt. Til Sønderborg Als, Ærø og Sundeved, Pløen, Steinburg Amt, Elbmarsken, Itzehoe, Krempe og Wilster samt Klostrene Reinfeld, Ahrensboek og Segeberg. Til Haderslev, med Amtet og Byen, Tørning Amt, Tønder, Løgumkloster, Nordstrand samt Rendsborg og Bordesholm Amter og Femern. Udelt blev de adelige Klosters Distrikter og Ridderskabets Godser.

For i det mindste at sikre Fællesskabet i Hertugdømmernes Styrelse, foreslog Landdagen, at Raaderne skulde være fælles, men da Kongen ogsaa paa dette Punkt satte sin Villie igjennem, nedlagde Johan Rantzau og Iven Reventlow deres Embeder og opsagde samtidig deres Raadseder, hvorefter Statholderposten overdroges Breide Rantzau, hvis Embedsmyndighed udstraktes til at afgjøre Rets- og

Krigssager under Kongens Fraværelse. Fra nu af valgte Fyrsterne deres særlige Raader. Aaret efter nedlagde ligeledes Volf Pogwisch sin Stilling som Raad, beskyldt for at have taget Aagerrenter ved sin betydelige Øxenhandel og for at have behandlet sine Bønder ilde. Tillige følte han sig krænkede over, at de andre Raader, der baade var yngre end han og ikke kunde Latin, blev foretrukne for ham.

Under alt dette havde Johan Rantzau sammen med Ditlev Reventlow, den første protestantiske Biskop i Lybek († 1536) og hans Efterfølger Balthasar Rantzau virket for Reformationens Udbredelse i Hertugdømmerne. Selv efter Indførelsen af Kirkeordningen 1542 havde den nye Lære vedblivende mange ivrige Modstandere blandt Ridderskabet med den sidste katholske Biskop Godske Ahlefeldt i Spidsen, der endnu Aaret før sin Død (1541) havde udsendt en Opfordring til Adelen om ikke at falde for den gamle Tro. Paa Landdagen i Rendsborg 1540 mønstrede Johan Rantzau Protestanterne blandt Adelen, medens hans Broder Cai stod i Spidsen for dem, der blev Katholicismen tro, ikke mindre end 31 af de anseteste Adelsmænd i Landene, navnlig af Slægterne Pogwisch-v. der Wisch (ialt 10) og Ahlefeldt (5). Blandt Papisterne gjorde sig særlig bekjendt Bertram Pogwisch, Volfs Søn, der i sin Celle skrev et Fejdeskrift mod Kjætterne og i Forventning om at blive udmærket af Paven drog til Rom, men døde under Vejs i Loreto.

Klostrenes rige Gods og Præbender blev efter Delingen inddraget af Lands herrerne for at tilfredsstille deres adelige Kreditorer, medens selve Klosterbygningerne omdannedes til Slotte, dog varede det længe, inden det sidste Kloster sækulariseredes (1582). Kun Jomfruklostrene St. Johannes i Slesvig, Itzehoe, Preetz og Uetersen blev bevarede og bar i Begyndelsen Præg af gejstlige Institutioner med Andagtsøvelser og Fællesskab, der efterhaanden bortfaldt. Før Reformationen havde flere Klostre foruden Provsten, ogsaa kaldet Foged, hvem Klosters Administration oprindelig paahvilede, en saakaldet Verbitter (defensor), der skulde værne det mod Vold og Uret og som indenfor dets Territorium udøvede Retsplejen, et Æreshverv, der som Regel røgtedes af en nærboende Adelsmand, i hvis Slægt det kunde blive arveligt, hvilket i Bordesholm Kloster var Tilfældet med Familierne Pogwisch-v. der Wisch. Reformationen gjorde dette Embede overflødig, men Titlen bibeholdtes i Itzehoe, hvor Verbitteren blev sideordnet med Provsten, men tillige den primus inter pares, der førte Forsædet i de ridderskabelige Forsamlinger. Itzehoe indtager ogsaa i anden Henseende en Særstilling, idet Klosteret lige op til vore Dage om end med Afbrydelser forestaaes af en Abbedisse, medens Priorinden ogsaa her varetager Klosters indre Forvaltning.

Før Reformationen vides Ridderskabet ikke at have gjort en Fortrinsret til Klostrene gældende i Retning af deres Døtres Optagelse. I Modsætning til tyske Klostre krævedes ingen Dokumentation af adelig Fødsel med bekræftet Anetavle. Der optoges ogsaa Døtre af ansete og bemidlede Borgere, dog havde den til Indskrivningen fornødne Medgift til Følge, at der fortrinsvis optoges adelige Jomfruer. Først paa Landdagene 1636—37 gjorde Ridderskabet sin eksklusive Ret til Klostrene

gældende i Anledning af at Døtre af fremmede Adelsmænd havde opnaaet Expektance og Hæving.

I Lighed med Inddragelsen af Klostergodset gav ogsaa Erobringen og Delingen af Ditmarsken Anledning til en betydelig Udvidelse af Adelen's Jordomraade. Johan Rantzau havde endnu i sin fremrykkede Alder den Tilfredsstillelse at se sine Standsfællers Nederlag og sine nærmeste Slægtninges Fald ved Hemmingstedt hævnnet. Som Leder af Toget fik han Lejlighed til at forny sit gamle Krigerry og blev den, der førte Sejren hjem. Kampene ved Meldorf og Heide (1559) blev dog ikke vundne uden følelige Tab for Adelen. Blandt de faldne var Markvard Rønnow, Slægtens sidste Mand, Brødrene Frantz og Gregers samt Burchard Ahlefeldt, Hans og Emeke Pogwisch Benedikts Sønner, Joakim Plesse og Otto Röde.

Næst efter Johan Rantzau udmærkede sig i denne Kamp hans Frænde Daniel Rantzau i Spidsen for to Fæniker Knægte. Som mange andre af hans samtidige blandt Landsadelen havde han lært Krigskunsten ved Hertug Adolph af Gottorps Korps i kejserlig Tjeneste i Nederlandene og for Metz. Den Omstændighed, at Rantzauerne i saa stort Antal var draget i Felten mod Ditmarskerne, skal have været Aarsag til, at Fyrsterne ikke vilde udnævne Daniel Rantzau til Øverste, for ikke at øge den øvrige Adels Skinsyge overfor denne Slægt.

Under Syvaarskrigen opfyldte Daniel Rantzau de Forventninger, man knyttede til ham, ved sin glimrende strategiske Ledelse af Felttoget op i Sverige og i Slaget ved Axtorna. Hans stolte Navn er det eneste i Ridderskabets Historie, der endnu lever i dansk national Bevidsthed. Samme Dag, han fandt Døden ved Varberg (1569, 11. Nov.), udnævntes til Feltmarskalk Josias Qualen, hvis Adkomst til at tage Arven op efter den store Hærfører maa skyldes Krigsbedrifter, der nu ikke mere kjendes, hvorimod hans Broder Josva vides at have udmærket sig som Ritmester ved Halmstad. Af Ahlefeldter, der havde fulgt Daniel Rantzau, faldt Cai, der kaldes Ritmesterlieutenant, for Elfsborg, medens Benedict, hvis Herkomst er uoplyst, fandt Døden ved Skara.

Syvaarskrigen kom ikke til at berøre Hertugdømmerne umiddelbart, eftersom Rostjenesten indskrænkede sig til Landets Forsvar, dog bevilligede Stænderne 1565 til Krigsomkostningerne en Skat paa hver Plov. Adelen's Deltagelse i Krigen vejer i numerisk Henseende kun ringe i Forhold til det store Antal af nordtyske Landsknægtshovedsmænd, der tjente under danske Faner.

Krigen havde en gunstig Indflydelse paa Udviklingen i Hertugdømmerne ved at trænge de ret skarpe Modsetninger mellem Landsherrerne tilbage og muliggøre en fredelig Ordning af de indre Forhold. Gang efter anden havde Stænderne været sammenkaldt for at yde Kongen Hyldingen, inden den fuldbyrdedes paa Landdagen 1564, hvor Adelen for sidste Gang under Forsæde af den gamle Johan Rantzau havde givet talrig Møde med ialt 100 Mand, deraf 23 Rantzauer, 12 Ahlefeldter og 6 af Slægten Sehested. Da Frederik II. gennem Statholderen Henrik Rantzau æskede Hyldingen for sig og sin Broder Hans, erklærede Stænderne, at de kun vilde anerkjende ham som Hertug, og knyttede hertil flere Begjæringer, navnlig, at

der regelmæssig maatte blive afholdt en Retsdag i Overvær af mindst en af de tre Fyrster. Overfor Stændernes energiske Modstand maatte Kongen give Kjøb, og efter at have stadfæstet Privilegierne, aflagde Ridderskabet Troskabseden til ham og hans Farbrødre under ét. Endvidere gav Landsherrerne deres Samtykke til de ligeledes paa Landdagen fremførte Forslag til Ordningen af Fællesregeringen, der skulde drage Omsorg for Landsforsvaret og alle øvrige fælles Anliggender. Regjeringen skulde herefter skiftevis føres af en af de tre Fyrster, hvem de to andre hver tilforordnede 4 Raader, der var forpligtede til at indfinde sig efter Begjæring af den til en hver Tid regerende Landsherre.

Retsdagen gav Stødet til en fælles Landretsordning, hvis Udarbejdelse overdroges tre lærde Jurister og ligesaa mange Adelsmænd, nemlig Henrik Rantzau for Kongen, Sivert Rantzau for Hertug Hans og Benedict Ahlefeldt til Haseldorf for Hertug Adolph. Deres Udkast forelagdes Stænderne og blev med faa Ændringer godkjendt af samtlige Landsherrer, og stadfæstet som Lov (1573, 30. Marts). Landretten eller Retsdagen er fra nu af skilt fra Landdagen; kun Landraader og lærde Raader behøvede at indfinde sig i den under Forsæde af en af Fyrsterne eller hans Statholder aarlig to Gange, skiftevis i Kiel og Flensborg.

Spørgsmaalet om Slesvigs statsretlige Stilling er fremherskende i de følgende Aar. Medens Hertugerne forlangte at besidde Slesvig som frit Lehn arveligt paa Sværd- og Spindesiden, uden at være forpligtet til Lehnstjeneste, hævdede Kongen og Rigsraadet, at Hertugdømmet som hjemfaldet til Riget 1459 kun kunde bortforlehnes efter tysk Lehnsskik med Pligt til Lehnstjeneste og kun arveligt paa Sværdsiden. Omsider enedes man 1579 om, at Hertugerne skulde tage Slesvig og Femern til Lehn af Kongen med Forpligt til at stille 40 Mand til Hest og 80 til Fods. Hyldingen foregik i Odense 3. Maj 1580 med stor Pragt og Højtidelighed i Overvær af Hertugerne Hans den Ældre, Adolph og Hans den Yngre, samt af Statholderen Henrik Rantzau som Stedfortræder for Kongen. Af Adelen i Hertugdømmerne vare udskrevne ialt over 250 Mænd, deriblandt 49 Rantzauer (34 fra Holsten med 31 Godser, 15 fra Sønderjylland med 13 Godser) og 38 Ahlefeldter, hvoraf 22 bosiddende i Holsten med 13, og 16 i Sønderjylland med 14 Godser; 16 Buchwalder med 9 Godser, 9 Brockdorffer med 4 Godser o. s. v. Møde var 23 Rantzauer, 21 Ahlefeldter, 8 v. der Wisch'er, 4 Pogwischer, 5 Brockdorffer og 5 Sehesteder.

Faa Maaneder efter Lehnshandlingen afgik Hertug Hans den Ældre ved Døden, hvilket foraarsagede en Deling af hans Land imellem Frederik II og Hertug Adolph (1581), saaledes at Kongen fik Haderslev, Tørning og Rendsborg; af sin øvrige Andel afstod han Reinfeld Kloster, Rydkloster med tilhørende Del af Sundev ved til sin Broder Hertug Hans den Yngre, der 1564 som afdelt Herre havde faaet Pløen, Sønderborg og Nørborg.

Overfor Ridderskabet som Korporation gjorde Frederik II., hvor han kunde, sin Myndighed gjældende, dog havde han blandt dem ikke faa af sine bedste Venner, der tog Del i hans „Kollatser“ og havde Frisprog overfor ham. Som Statholder

og Adelen Fører forsømte Henrik Rantzau ingensinde at varetage Standsinteresserne, men hans Brevvexling med Kongen viser ham som dennes Fortrolige i mange vigtige Sager. Hans Blome, hvem Frederik II. selv betegnede som „en ilter og bansat Krabat“, var Kongens Ungdomsven og blev senere Raadgiver for Enkedronning Sophie, Frederik I.s Datterdatter, der før sin Formæling havde været i Huset paa Nehnten hos Fru Anna Henneke Rantzaus. Af de ialt henved 350 Hofsinder, der i Frederik II.s Tid tjente i Kongens Gaard, var o. 40 Holstenere. Som Hofmarskalk fungerede 1579—81 Bendix Ahlefeldt, hvis Fader Bertram havde reddet Kongens Liv ved Heide.

Ved Frederik II.s Ligbegængelse i Roskilde Domkirke 5. Juni 1588 var til-sagt at møde følgende holstenske Adelsmænd, af hvilke de fleste havde staaet Kongen nær i levende Live. Henrik Rantzau, Benedict, Breide, Cai, Christopher, Daniel, Frantz, Gert, Hans og Peter Rantzau; Bendix, Claus, Godske og Henrik Ahlefeldt samt Hans Blome, Ditlev Brockdorff og Jørgen Sehested, Claus og Johan v. der Wisch, der gav Møde paa Huset Gottorps Vegne. Under Rigsraadets Formynderregering maatte Spørgsmaalet om Hertugdømmernes Styrelse træde i Forgrunden, idet begge Arvinger til den kongelige og gottorpske Del 1588 hverken var fuldmyndige eller hyl-dede. Den 1586 afdøde Hertug Adolphs Enke Christine af Hessen søgte at faa sin Søn Philip anerkjendt som Arvehertug uden Stændernes Valg, hvilket vakte en saa heftig Uvillie hos Adelen i de gottorpske Lande, at den besluttede at støtte sine øvrige Standsfæller, der mødtes med Enkedronningen og hendes Raadgivere i Be-stræbelsen for at faa anerkjendt som Enetegent i Hertugdømmerne den udvalgte Konge Christian IV., der stillede sig til Valg. Denne Alliance sprængtes dog kort efter, da ogsaa Hertug Philip maatte bøje sig for Adelen, og begge Landsherrer valgtes 19. September paa Landdagen.

Stændernes Overvægt skyldtes Henrik Rantzau, der, indtil Fyrsternes Hyl-ding fuldbyrdedes i Maj 1590, var Hertugdømmernes egentlige Regent. I September formaaede Statholderen og de adelige Raader Enkedronningen til at overtage Rege-ringen i den kongelige Del af Fyrstendømmerne, og dermed var Rigsraadets Magt i disse Lande brudt, og af den uerfarne Kongemoder ventede Henrik Rantzau sig idel Føjelighed, men heri forregnede han sig dog grundigt. Efter Hertug Philips Død i Oktober blev hans yngre Broder Johan Adolph, Erkebispfen af Bremen, paa derom fremsat Anmodning hyldet af Stænderne paa Landdagen i Flensborg 31. Maj 1592.

I Planerne til en Deling af de kongelige Amter mellem sine tre Sønner var Dronningen stødt paa heftig Modstand hos Henrik Rantzau, der ligesom Faderen søgte at forhindre en Udstykning af Hertugdømmerne. Konflikten tilspidsedes yderligere gennem Dronningens Tillidsmand Hans Blome, der i Rigdom og Anseelse rivaliserede med Statholderen og var dennes svorne Fjende. Med sin hvasse Pen havde han snærtet til hans Storagtighed og Iver for at sprede Rygtet om sine Rig-domme over al Verden, som ogsaa haanet ham for de „mangfoldige og naragtige“ Bøger, hvori han afledte sin Herkomst fra en grevelig Stamme.

Det spændte Forhold mellem disse Ridderskabets mest fremtrædende Mænd

splittede den holstenske Adel i to Lejre. Paa Landretsdagen i Marts 1593 stødte Hertug Johan Adolph sammen med Henrik Rantzau, og Hans Blome udfordrede dennes Søn Gert. Retsdagen sprængtes ved at Statholderen forlod Salen og medtog Signetet, der skulde benyttes ved Beseglingen af Aktstykkerne. Hans heftige Adfærd fremkaldte en Skrivelse fra Enkedronningen, affattet i saa ubeherskede Udtryk, at den dybt krænkede Statholder indankede sin Sag for Kongen og Rigsraaderne. Ved Samvirken med disse sidste lykkedes det ham at faa den kejserlige Myndighedserklæring for den unge Konge udvirket og hans Hylding i Fyrstendømmerne fremtvunget. Paa Landdagen i Flensborg i September bekræftede Stænderne deres tre Aar før aflagte Troskabsed, og Kongen stadfæstede mundtlig Privilegierne. Henrik Rantzau havde vundet en dobbelt Sejr ved at ydmyge Dronningen, hvis Rolle i Hertugdømmerne nu var udspillet, og forebygge en ny Deling af Landene. Til Tak for at Henrik Rantzau havde overgivet ham Landene udelte, overdrog Christian IV. hans Søn Gert Haderslev Amt, der til Dronningens Forbitrelse blev frataget Blome. Længe skulde den gamle Statholder dog ikke nyde sin Triumf. Efter sin Regerings-tiltrædelse nærmede Christian IV. sig atter Moderen. Henrik Rantzau følte sig tilsidesat, og det var næppe med sin gode Villie, at han i Januar 1598 søgte sin Afsked fra Statholderembedet. Henrik Rantzaus politiske Nederlag, der kort efter fulgtes af hans Død, betegner et Vendepunkt i Ridderskabets Historie.

IV.

Det sextende Aarhundredes anden Halvdel rummer ubestridt den *holstenske* Adels Glansperiode baade i Retning af politisk Indflydelse, indre Magtudfoldelse og økonomisk Styrke, fortrinsvis dog kun repræsenteret af de Slægter, der gennem Aarhundreder har indtaget Førerstillingen blandt deres Standsfæller, Rantzau og Ahlefeldt og i anden Række v. der Wisch-Pogwisch, Buchwald, Brockdorff, Sehested, Blome, Reventlow og Rumohr.

Et umiddelbart Indtryk af de to mægtigste Ætters Vælde giver de blotte Navne paa hin Tids Stormænd, Hr. *Johan Rantzau* og hans Frænder; Biskop *Godske Ahlefeldt* og Statholderen *Bertram Ahlefeldt*, Kong Christian II.s humane Fangevogter; af den følgende Generation *Daniel Rantzau*, den geniale og tapre Feltherre, og *Henrik Rantzau*, Hr. Johans Søn, „Vicerex et produx Cimbriæ“, som han selv kaldte sig, fremragende Statsmand og ivrig Humanist, storstilet Bygherre og gavmild Mæcen efter Medicæernes Forbillede, stolt af sin Stilling, sin Slægt og sine Rigdomme, men ogsaa naiv forfængelig i sin Hunger efter Smiger.

Hovedaarsagen til Storadelens voxende Rigdom maa søges i den ved Aarhundredets Begyndelse indtrædende Stigning af Korn-, Kjød- og Uldpriser til det dobbelte og tredobbelte, hvilket gav Stødet til en fuldstændig Omvæltning i Agrarforholdene. Uden for Østholsten havde Adelen og Gejstlighedens Jordegods væsentlig bestaaet i Strøgods, der nu ved Mageskifter blev samlet til Storejendomme. Indtægterne havde fornemmelig bestaaet i Øxenhandel, Fedesvin og Trælast, Biavl, Humledyrkning og Fiskeri.

Reformationen og den paafølgende Inddragelse af Kirke- og Klostergoods under Landsherrerne i Forbindelse med det betydelige Jordegods, der tilfaldt dem efter Ditmarskens Erobring, danner Begyndelsen til en hel ny Fordeling af Jorden i Hertugdømmerne. Mange bemidlede holstenske Adelsmænd fik som Landsherrernes Kreditorer Udlæg i det gejstlige Gods og fandt det nu betimeligt at dyrke Jorden paa kapitalistisk Vis. Forbedret Dyrkningsmethode og Indførelse af et ordnet Regnskabsvæsen vandt Indgang; Produktionen blev afpasset efter Markedets Tarv.

Johan Rantzau grundlagde Herskabet Breitenburg ved Erhvervelsen af Klosteret Bordesholms Strøgods ved Størfloden; hans Søn forøgede Indtægterne ved industrielle Anlæg som Korn-, Olie- og Papirmøller, Valke- og Savmøller samt Blik- og Kobberværker. I den sydlige Del af Ditmarsken samt i Kremper og Wilstermarsk benyttede Amtmanden Josias Qualen sig af sin Stilling til at opkjøbe en Mængde Gaarde og Parceller, hvorved mange Bønder blev Husmænd; han anlagde

Bryggerier, Teglværker og Møller og var paa Veje til at underlægge sig en stor Del af Ditmarsken, men blev stanset heri ved et af Frederik II. udstedt Mandat mod Afhændelse til Adelen af Gods i Sønderditmarsken.

De store Jorddrotters Kapitaler var af imponerende Størrelse. Henrik Rantzau, der med sin Hustru havde faaet fire Tønder Guld i Medgift, talte blandt sine Kreditorer Kongerne af England og Spanien, og da han som Vidne i Fiskalsagen mod Hamborg 1557 blev opfordret til at angive Størrelsen af sin Formue, svarede han med den ham egne, brovtende Selvfølelse, at han „Gud ske Lov formaaede at laane én 100,000 Gylden“. Hans Broder Povl ydede 1570 Staden Antwerpen et Laan paa 157,699 Gylden. Deres mindre velhavende Fader angav 1557 sin Formue til 30,000 Gylden; Godske Rantzau til Nienhof, Cai Rantzau til Kletkamp, Otto Sehested til Kohøved, Thomas Sture og Ditlev vam Damme beregnede alle deres til 10,000 Gylden; Christopher Rantzau til Quarnbek opførtes med 20,000 Mark, Caspar Rantzau til Schmoel opgav 10,000 Rdlr., Jørgen Sehested 15,000 Mark og Godske Ahlefeldt til Nordsee 10,000 Mark.

Medgift og Udstyr kunde tilsammen ofte repræsentere Værdien af en Hovedgaard. Henrik Rantzau gav hver af sine Døtre 25,000 Rdlr. i Medgift; Volf Ahlefeldt, Ejer af de rige Marskgodser, Haselau, Colmar og Caden, der gav 10,000 Rdlr. i aarlig Indtægt, betænkte hver af sine Døtre med 14,000 Rdlr. En ligesaa stor Sum kunde Claus v. d. Wisch yde. En Medgift af 8000 Rdlr. regnedes før Kejserkrigen som „tarvelig“. Frantz Ahlefeldts Datter fik i Medgift 18,000 Rdlr. foruden Klæder, Smykker, Kiste og Kisteverer samt Sengeomhæng.

Rantzauer og Ahlefeldter kappedes om at sætte deres Penge i nye Godserhvervelser. I Landregistret fra 1543 opføres Slægten Rantzau med 40 Godser og 175 Karle, Ahlefeldterne med 26 Godser og 125 Karle. 1592 ejede Rantzauerne 71 Godser og Gaarde, Ahlefeldterne og Rumohrerne tilsammen 35. Alene Henrik Rantzau samlede 21 Herresæder paa sin Haand.

Endnu 1597 gav Henrik Rantzaus stærke Standsfølelse sig Udslag i den Ytring, at de Adelige i Holsten ejer deres Borge og Gaarde frit med samme fulde Ret og Højhed som Greverne i det øvrige Tyskland.

Et overbevisende og talende Vidnesbyrd om Adelenes Rigdom og Pragtglæde er de i hin Tidsperiode rundt omkring i Hertugdømmerne opførte statelige Borge og Gaarde, af hvilke man faar et imponerende Helhedsindtryk gjennem den paa Henrik Rantzaus Foranledning o. 1586 malede Tavle med Afbildninger af de ham og hans Slægt tilhørende Borge og Herregaarde, 50 i Tallet, af hvilke de 40 i Tiden 1530—90 enten er ny opførte fra Grunden af eller helt ombyggede.

Renæssancens monumentale Borge, værnede til alle Sider af Vand fra Søer, Aaer og kunstige Grave afløste den ældgamle Bygningstype, det faste Stentaarn (Donjon), omgivet af Bindingsværkshuse. Den almindeligste Type fra hin Tids Bygninger, af hvilke nu kun ganske faa er levnede, og tilmed stærkt forvanskede, er det rektangulære Enkelthus, oftest i to Stokværk. Hyppigt forekommer ogsaa Dobbelthuset, f. Ex. det endnu bevarede Brodau fra o. 1526, sjældnere Trehuset som

paa Nütschau, opført 1577. Fælles for alle er den store nordtyske Diele, omgivet af Beboelsesrum; almindeligvis førte Adgangen til Huset i en særlig Bygning udenfor samme ad en Vindeltrappe op til de øvre Stokværk.

Den prægtigste og anseligste af de rantzauske Borge og tillige gennem de overleverede, samtidige Afbildninger og Beskrivelser det bedst kjendte af Datidens Herresæder, var det navnkundige *Breitenburg*, opført 1530 af Hr. Johan Rantzau paa en „tavs og gold“ Høj. Ved sit enestaaende, storstilede Anlæg baade i det Ydre og det Indre, samt ved sin Egenskab af den næststørste Fæstning i Hertugdømmerne kan *Breitenburg* naturligt ikke gjælde som Type.

Fæstningskanten var omgivet af en 27^m bred, med Pallisaderække midt ude forsynet Grav, over hvilken førte en Pælebro, afbrudt af to Vindebroer, henholdsvis for Vogne og Fodgængere. Indenfor Graven rejste sig Ringmuren med to fremspringende, svære Taarne og Bastioner i Diagonalhjørnerne. Bag Murene laa den høje, med Brombær og Tjørn bevoksede Vold, med en Portbygning til Forsvar af Hovedindgangen. Under den store, firdelte Hovedbygning laa gennem hele dens Dybde murede Kældere, indrettede til Bryggers, Baggers og Mælkeri. Midtvejs i nederste Stokværk var den store Diele, hvor Herskabet opholdt sig om Sommeren, og Gæster forsamledes, og i Kreds om den Slotsherrens Kammer, Sygestuen, Vinterstuen, Kjøkkenet med Afløb til Kloakrum, Fruerstuen, Sovekammeret og Badestuen. En Vindeltrappe førte op til andet Stokværk, hvori Riddersalen, den fornemste Fruerstue og en Sommerstue, Malerikammeret, Bibliotheket, Tjenernes Soveværelse og et Kapel. I øverste Stokværk fandtes fire Sovekamre og en Bold- og Legestue; under Taget var Kornloftet. Det ottekantede Trappetaarn midt for Facaden og Forhallen ved dets Fod var bygget af Henrik Rantzau (1565—69), ligesaa Kapellet syd for Hovedhuset, det eneste, der endnu er levnet af det stolte Bygningsanlæg. Hoved- og Sidebygninger vare forbundne ved en Mur, i hvis Blændinger var anbragt Billeder af berømte Feltherrer. Af de fire Bindingsværkshuse paa Slotspladsen var den ene i to Stokværk med en Loggia ud til Gaarden, baaren af 14 joniske Søjler med Malmgitter, smykket med Malerier af fyrstelige Personer; den anden rummede Mejeriet, den tredie Borgestue, Bryggers og Smedie, medens den fjerde tjente som Arsenal.

Af det skjønneste og sildigste af Henrik Rantzaus Bygningsværker, Slottet *Rantzau* (1595), i Anlæg og indre Udstyr tillige det mest moderne, er bevaret en samtidig, udførlig Beskrivelse, „et mærkeligt litterært Udtryk for Tidens Sans for skjønne Bygninger, for dens Pragtglæde, men tillige for dens Evne til at nyde Naturen og for dens Kjærlighed til Planter og Dyr.“ Riddersalen paa Rantzau var „højloftet og marmorprydet“, smykket med Gallerier, baarne af to Rækker Søjler med forgyldte Kapitæler.

Den byggelystne Henrik Rantzaus Exempel fulgtes af hans Svigersøn Balthasar Ahlefeldt, for hvem den italienske Bygmester F. della Roncha 1583 paa *Heiligenstedten* opførte et befæstet, nu forsvundet Slot og paa hans andet Gods

Colmar rejste *Övelgönne*, en høj Renæssancebygning, hvis Hovedfløj i tre Etager var smykket med en rund Gavll, kronet af en Statue.

Andre Minder om Adelens Byggelyst er det af den rige og energiske Fru Beate Sehested delvis opførte *Kohøved* (Ludvigsborg) og den endnu velbevarede Hovedbygning *Damp*, opført 1592—95 af Melkior v. der Wisch.

Datidens Trang til rummelige og bekvemme Boliger har ogsaa sat Spor i de talrige, rundt omkring i Byerne af Adelige opførte, ofte statelige, grundmurede Huse med monumentale Trappegavle. Af saadanne er endnu bevaret den imponerende Schmooleer Hof i Kiel fra 1621 og de Sehestedske Huse i Rendsborg fra anden Halvdel af det 16. Aarhundrede. I Kiel, der 1523 betegnes som „des gemenen Adels dagelickes Herberge und Thofluch“ fandtes 1572 38 adelige Husejere, hvoraf mange, enten Folk, der havde solgt deres Gaarde, eller Enker, boede hele Aaret rundt i Byen. Deres Antal øgedes stadigt, saa at en stor Del af Altstadt kom i Hænderne paa Adelige, af hvilke enkelte endog ejede indtil 6 Huse. Til Trods for deres betydelige Midler nægtede de hyppigt at bære de almindelige Byrder som Skatter og Afgifter og undlod at betale deres Gæld i Stedet for at øge Byens Velstand. 1604 førte Magistraten for Hertugen Klage over, at ialt 38 adelige Husejere ikke havde efterkommet den paa Landdagen vedtagne Bestemmelse, at hvert af Adelen beboet Gavllhus skulde stille en udrustet Mand med Spyd. 1631 fandtes i Kiel 77 adelige Huse, hvoraf Slægten Rantzau ejede 23, Ahlefeldt 19, Buchwald 11, Pogwisch 8, Sehested 6, Blome og v. der Wisch hver 3.

Om Adelens Pragtlyst og Selvforherligelse vidner ogsaa i Landets Kirker de, nu for en stor Del ødelagte, kostbare Gravmæler af Marmor og Alabast, Sandsten og Træskjærerarbejder samt de monumentale Sarkofager, saaledes Rantzauernes prægtige, tilintetgjorte Mausolæum i Itzehoe, Daniel Rantzaus ligeledes forsvundne „glandsfulde og kongelige Mindesmærke“ i Westensee Kirke, de ahlefeldtske og sehestedske Gravminder i Ekernefærde, Otto Reventlows Gravmæle i Lütjenburg og Christine Ahlefeldts Epitafium i Preetz.

Medens hine faa Slægter i den mærkelige Brydningstid kulminerede baade i økonomisk og numerisk Henseende, fristede saare mange den Skæbne enten at udslettes eller dog at faa Dødens Udvisningsmærke. Det ene adelige Skjold efter det andet lægges i Graven med dens sidste Bærer. „Mange Navne og Slægter er udslukte“, som den gamle Kronist Ulrik Petersen udtrykker sig, „hvad enten de er nu at søge i de elysæiske Marker eller i de bøhmiske Skove.“

I Henrik Rantzaus „Cimbricae Chersonesi Descriptio“ er optaget en Liste over ialt 51 til Landsadelen regnede Slægter. Da han som Statholder 1564 aabnede Landdagen, maatte han have en Fortegnelse over de Familier, som vare adkomstberettigede til at møde paa Landdagen, hvorfor Listen tør anses at have officiel Gyldighed, ligesom ogsaa Rækkefølgen vistnok er Udtryk for den Anseelse, de nød i Landet, i hvert Fald efter Statholderens Opfattelse, først de egentlig holstenske Slægter, derefter den nordslesvigske Smaaadel:

Rantzau, Ahlefeldt, Sehested, Walstorp, Reventlow, Buchwald, Pogwisch og

v. d. Wisch, Qualen, Rathlau, Blome, Brockdorff. Krummedige, Meinstorp, Thienen, vam Damme, Heesten, Swin, Gadendorp, Breide, Stake, Wensin, Plesse, Wittorp, Wonsfleth, vom Hagen, Holck, Magnussen, Hoier, Ucken, Sture, Hacke, Kerssenbrock, v. der Herberge, Woie, Pentz, Johansen, Munk, Petersen, Andersen, Grabow, Paisen, Høcken, Leve, v. der Lancken, Stove, Møet, v. Karberg, Ivensen, Rosenkrantz og v. Köller.

I denne „Status nobilium“ er ikke særlig nævnt Familien Rumohr, da H. Rantzau, som tidligere fremhævet, holdt den for at være samme Slægt som Ahlefeldterne. Rastorperne mangler, fordi de var fraflyttet Landet. Mærkeligere er det, at Familien Schack er udeladt, da dog Christopher Schack nævnes ved Hyldingen 1564. Med Forsæt synes at være udelukket en Række nordslesvigske, paa den Tid endnu blomstrende Adelsfamilier som: Abildgaard, Emmiksen, Eriksen, Fod eller Vothe, Gjordsen, Hartvigsen, Jul, Kaas, Lange, Lund, Røde, Svave og Tinhus samt følgende Familier, der skyldte deres Adelskab et Konge- eller Fyrstebrev: Bennick (1488), Böginc (1527), Frodesen (1480), Knudsen af Stubbum (1461), Thomsen af Kollund (1488), Ulf (1526) og Wunnicksen (1504). Selv nævner Henrik Rantzau to til Brevadelen hørende Slægter, nemlig Andersen, hvem Kongen 1450 gav adelig Skjold og Hjelm, og Leve, der 1461 af ham fik tildelt Brev paa ridderlige Privilegier, stadfæstede af Paven.

1592 lod Henrik Rantzau offentliggjøre et Mandtal (Præsensliste) over de ham bekendte dalevende Slægter med Angivelse af Antallet paa deres Gaarde. Rantzau med 116 Mænd (deriblandt Ridderskabets 89-aarige Senior Christoph Rantzau til Quarnbeck) og 71 Gaarde, Ahlefeldt-Rumohr 59 Mænd (35 Gaarde), v. der Wisch-Pogwisch 28 (18), Buchwald 24 (11), Sehested 16 (9), Brockdorff 14 (8), Blome 13 (8), Reventlow-Walstorp 7 (6), Plesse 10 (2), Thienen 6 (2), Qualen 4 (2). Mandtallet er med vor nuværende Kjendskab til Slægternes Genealogi ikke til at lide paa. Iøvrigt opfører han de samme Navne som i den 25 Aar ældre Liste, hvoraf ses, at Jordejendom eller egen Husholdning ikke har været det afgjørende ved Landsadelens Adkomst til Landdagene.

Af de i Henrik Rantzaus Liste nævnte Slægter uddøde før 1600 *Sture* (Thomas til Gammelgaard † 1563), *Sivertsen* (Sivert † 1591, Staller i Eiderstedt), *Krummedige* (Henrik til Beke † 1598) samt *Stake* og *Swin*.

Den økonomisk ubefæstede nordslesvigske Smaaadel, der i Levesæt ikke stod kjendeligt over Storbønder, bemidlede Købmænd og Præster, og som ikke formaaede at følge med Tidens hastige Udvikling, blev i dette Tidsrum Ofre for Landsherrernes bevidst gennemførte og hensynsløse Agrarpolitik. Alene i Aarene 1583—88 erhvervede Kronen følgende store Adelsgaarde i Sønderjylland: Heisagergaard (Sælgere: Otto Emmiksens Søstre), Fobislet (Hans Johansen Lindenov), Brendøre (Anna Rantzau Mogens Kaas'), Gramgaard (Georg Møet), Tornumgaard (Fr. Lange), Bjernstrupgaard (Kirstine Ulfeld Morten Ornings), Bjerningrød (M. Ahlefeldt) og Vargaard (Hans og Christoph Breide).

Ved Aar 1600 var omtrent hele Als kommet i Hertug Hans den Yngres

Besiddelse. Her som i de fleste Egne af Nordslesvig maatte de gamle Adelsgaarde vige Pladsen for nyanlagte hertugelige Avlsgaarde, drevne af hoveripligtige Bønder under Forpagteren. Mer end Hertugen selv skyldes disse store Godskjøb vistnok Initiativ af hans Gemalinde i andet Ægteskab, den kapitalstærke Hertuginde Agnes Hedevig († 1618), til hvis Ros det i Ligtalen over hende fremhæves, at hun paa Als havde udkjøbt de ædle Sturer, Blomer, Rumohrer, Ahlefeldter, Holcker, Lunder, Hartvigsener og andre Slægter. De enkelte Godskjøb, der her sigtes til, ere: Helvitgaard og Gammelgaard 1584 (176,500 Mark) af Cath. Sture Hans Blomes, Melsgaard af J. Blome, Søbygaard 1600 (33,000 Rdlr.) af Rumohr, Rønhave med Ballegaard 1590 (31,500 Rdlr.) af Holckerne, Tandsgaard (Lund), Munkgaard (Hartvigsen) og Melvitgaard (Magnussen).

I Sundeved erhvervede Hertugen 1592 Avnbøllund af P. Ucke, 1595 Snogbæklund af Henning Meinstorp; i Angel 1584 Nybøl af vam Damme (65,500 Rdlr.), Nørregaard af v. Deden (18,000 Rdlr.), 1618 Undevad af Bendix Ahlefeldt (21,000 Rdlr.) og 1621 Elgaard af Volf vam Damme.

Ialt siges Hertugen med en samlet Bekostning af 700,000 Rdlr. at have udkjøbt 17 Slægter, af hvilke særlig Alsingere som Hartvigsen, Sehested og Ucken flyttede over til Fyen og købte Jordegods dér; andre gled efterhaanden over i Bondestanden, efter at have mistet deres økonomiske Basis.

Hertugerne af Gottorp fulgte Hans den Yngres Exempel ved 1584 af Catharine Sture at købe Resten af hendes fædrene Besiddelser: Stormsgaard, Tagsholm og Høgholt (24,500 Rdlr.); 1598 erhvervedes af Benedict Sehested Sønderskov (66.500 Rdlr.), 1601 af Benedict og Jørgen Rantzau Solvig (55,000 Rdlr.).

Ved Landsherrernes og Storadelens kapitalistiske Agrarpolitik blev Bønderne udkjøbt eller fordrevne; de tilbageblevne bøjede sig under Stordriftens Aag. Endnu ved Aar 1500 var Adel og Bonde vistnok lige stærke, men Forholdet blev forskudt ved Forordningen af 1524, som er bleven kaldet Livegenskabets Moder. Ved Aarhundredets Slutning var dette gennemført baade i Densch Wold og hele det østlige Holsten, særlig i Landet Oldenburg. Adelen Bestræbelser paa Landdagene for at faa Bondens Fraflytningsret ophævet ved Lovbud, kronedes ved Recessen af 1614. De store Krige lammede Bondens Modstandskraft yderligere, saa at man ved Aar 1700 i Svansø kun kjendte Adel og Livegne; Angler Bønderne værgede sig længere mod Angrebene paa deres personlige Frihed, og her indførtes Livegenskabet ialt kun paa ti Godser. Saalidt som i Ditmarsken kjendte man i Elbmarskegnene livegne; oplysende i saa Henseende er Ahlefeldternes lange og afmægtige Kampe mod de rige og trodsige Bønder i Haseldorfer Marsken. Som Helhed affødte Livegenskabet moralsk og fysisk Elendighed og dyb aandelig Fornedrelse; vel har man Exempler paa et smukt patriarkalsk Forhold mellem Adelen og dens undergivne, og i enkelte Tilfælde var de ufri endog velstaaende og kunde opspare Kapitaler, som deponeredes hos Godsejeren, men dette maatte ifølge Sagens Natur være Undtagelserne.

Betegnende nok har en holstensk Adelsmand paa Svenskekrigenes Tid anført

Livegenskaben som en af Aarsagerne til Landadelens Nedgang, der trods al ydre Rigdom og Glans allerede kan skimtes i de sidste Aartier af det 16. Aarhundrede.

Oprindelsen til Adelen *korporative* Forfald maa sikkert føres tilbage til de konfessionelle Kampe, der endnu paa Landdagen 1540 holder Landsadelen splittet i to Lejre. For at vinde øjeblikkelige Fordele ved Opgjørelsen af Kirkens rige Bo gjorde Adelen efterhaanden fælles Sag med Landsherrerne, men maatte snart, afsondret og udelukket fra Tilgang, der senere blev den paanødt, ikke alene savne Gejstlighedens Støtte i Kampen mod Fyrsternes Indgreb i dens Rettigheder, men gik ogsaa glip af den gjensidige Kulturpaavirkning, der havde befrugtet begge Stænder. Individuel Religiositet og Samvittighedskampe svækker de krigeriske Tilbøjeligheder, hvad der dog ikke udelukker, at Enkeltmand kan udvise Tapperhed i Krigstider. Hos de Individuer, for hvem Vaabenidræt betød alt, gav Krigsinstinkterne sig i Fredstid Udslag i Voldsgjerninger, der særlig gaar i Svang i Perioden 1560—1630, og som højlydt vidner om Adelen moralske Brøstfældighed.

Nedgangen spores hos Ridderskabet som Stand betragtet i svigtende Sammenhold og hos de enkelte Familier i bristende Initiativ og Virkelyst. Stændernes aggressive Holdning overfor Landsherrerne skrumper ind til Selvhævdelsens lange og sejge Modstandskamp, der snart kun har Nederlag at opvise. Slægternes Uddøen efter en progressiv Skala, der væsentlig skyldes indre, konstitutionelle Aarsager, er et fremtrædende Forfaldstegn.

Typisk for den rige Højadels Forfald er Rantzauslægten, hvis Navn endnu bevarer sin Glans gennem hele det 17. Aarhundrede. Sammenlignet med Henrik Rantzaus strænge Renæssanceskikkelse og endnu med Sønnen Gert Rantzau, hvem man kunde betegne som den sidste Ridder i Holsten, er den mægtigste Mand i tredie Slægtled, Grev Christian Rantzau, trods al sin Pragt og Prunk, nærmere beset kun en Forfaldstype, en dissolut og overlæstet Barokfigur.

V.

Medens der til Oplysning om den danske Adels daglige Liv, særlig i det 16. Aarhundrede, da Kulturfænomenerne endnu aftegner sig skarpe og enkle, er overleveret saa værdifulde Brevsamlinger som Herluf Trolles og Birgittes Gjæes, Mogens Gyldenstjernes og Esge Billes, fattes der ganske tilsvarende Kilder for Ridderskabets Vedkommende. Kun ved Hjælp af Retsakter og mange spredte Optegnelser vil der kunne gives Træk til et saare ufuldstændigt Billede af den holstenske Adels intimere Liv, dens Tankesæt og Levevis, samt af de særegne Love, Skikke og Kaar, hvorved den adskiller sig fra sine danske Standsfæller i Tidsrummet fra den ny Læres Indførelse til Afslutningen af det 17. Aarhundredes store Krige.

Om de adelige Børns første Undervisning og Opdragelse er kun lidet overleveret fra Tiden før Reformationen. Indtil da var i velhavende Adelshjem Huskapellanen Barnets første Lærer. Af Klosterskoler, der besøgte af Adelige, fortrinsvis Pigebørn, har man kun Oplysninger om Klosterskolen i Preetz, der i Tidsrummet 1416—91 var frekventeret af 300 Børn, hvoraf kun enkelte Drengene. Henvend to Trediedele vare af adelig Byrd, fordelte paa følgende Slægter: Rantzau 21, Ahlefeldt 18, Rathlau 14, Sehested 10, Reventlow 8, Buchwald 6, Breide, Krummedige, Qualen, Siggem og Walstorp hver 5, Pogwisch og Stake 4, Heesten, Meinstorp, Muggele, Rixtorp og Wittorp hver 3. Hele det 15. Aarhundrede igjennem betaltes i Preetz 4 Mark aarlig i Kost- og Skolepenge. Den religiøse Opdragelse meddeltes af den Klostergejstlige, den verdslige i Læsning, Regning og Skrivning af Nonnerne.

Selv efter at de examinerede Huslærere og Hovmestere, særlig Theologer, kom paa Moden, indskrænkede de unge Pigers Undervisning i Hjemmet sig til „Gotsalichkeit und Handarbeit“, som det hedder i en plattysk Ligprædiken fra 1610.

Adelige Børn besøgte vistnok kun undtagelsesvis de hjemlige, af Landsherrerne oprettede Forskoler til Universitetet; det vides dog, at Claus Rantzau 1506 frekventerede Gymnasiet i Lybek, Henrik v. der Wisch o. 1590 Skolen i Flensborg. Den af Hertug Hans den Ældre 1565 oprettede lærde og Kostskole i Bordesholm, der nedlagdes hundrede Aar efter, samtidigt med Kieleruniversitetets Stiftelse, har kun været sparsomt besøgt af adelige Børn, mest af ubemidlede Familier. Hertug Adolph oprettede 1567 i Slesvig et for alle tre Fyrsters Landsdele fælles Pædagogium, et Slags Universitet i mindre Stil, men det gik allerede ind 1580. Blandt Disciplene i det 1613 grundlagte akademiske Gymnasium i Hamborg findes, betegnende nok, først efter 1700 Børn af den holstenske Adel og selv da kun ganske enkelte.

Fra Oprettelsen af det ridderlige Akademi i Sorø (1623), og særlig i de

første 40 Aar af dets Bestaaen, besøgte det af ikke faa unge holstenske Adelige, særlig af Familierne Ahlefeldt, Buchwald, Rantzau og Reventlow, der fulgte det af Landets Prinser, saa som Hertug Hans, den senere Biskop af Lybek, Hertugerne Frantz Philip af Glyksborg, Hans Bogislav af Nørborg, og Christian August af Gottorp givne Exempel. Her fik bl. a. Grev Christian Rantzau sin første Uddannelse.

Som Forskoler til Universitetet var i det 17. Aarhundrede blandt den holstenske Adel særlig yndede Gymnasiet i Joachimsthal ved Potsdam (oprettet 1607) og den ridderlige Skole i Lyneborg (stiftet 1655); i det 18. Aarhundrede Wolfenbüttel.

Om den holstenske Adels Studierejser oplyser dels Universitetsmatriklerne, dels de fra hin Tid bevarede Stambøger, der angiver, hvilke Stationer vedkommende har søgt paa sin „Kavalerrejse“ og hvem der var hans Omgangsfæller; ofte er ogsaa vedføjet Vaaben og et Valgsprog, i hvilket den paagjældendes Livsopfattelse antydes. De rige unge Adelige fra Hertugdømmerne sendtes hyppigt, uden at have erhvervet de fornødne Forkundskaber og efter neppe at være naaet ud over Drengaaerene, med en „Præceptor“ eller Hovmester paa „den store Tour“ gennem Evropa for at studere Kameralvidenskaber ved fremmede Universiteter og øve sig i fremmede Tungemaal, for at lære andre Landes Statsforvaltning at kjende og opnaa at blive forestillet ved Hofferne i Versailles og Wien og de mindre tyske Fyrstehoffer. For mange var Øvelse i ridderlige Idrætter, Fægtning og Ridning (den spanske Skole) Hovedsagen. Rejsen gik hyppigt over Tyskland (Rostock, Heidelberg, Strassburg, Tübingen) gennem Nederlandene til Paris — ikke faa gjorde ogsaa en Afstikker til England — Orléans og videre til Neapel. „Peregrinationen“ strakte sig tit over flere Aar og kostede betydelige Summer, der meget ofte var ganske spildt. Paa-faldende mange har paa deres Rejse fundet Døden eller faaet et Grundskud som Følge af vilde Udskejelser. Snart hører man, at Hovmesteren har ført Disciplen paa Afveje, opbrugt hans Penge og derefter gjort sig usynlig for at unddrage sig Ansvaret, snart, at den unge Adelsmand har jaget Præceptoren bort eller bestukket ham til at gaa sin Vej. Ditlev Ahlefeldt, hvis Udenlandsrejse faldt i Tiden o. 1635, roser sin Hovmester, fordi han førte ham, ikke til tyske Akademier, „hvor man ofte lærer flere Laster end Dyder og taber Tid og Penge, ejheller til hollandske og franske Universiteter, der almindelig frekventeres af Tyske (Holstenere), hvor de mere øver sig i deres Modersmaal, end i at lære fremmede Sprog og Videnskaber og Excercitia, og fører et liderligt Liv, som siden kaldes at kurtisere“, men lod ham strax indskrive ved Académie royale i Paris, hvis Undervisning han berømmer.

Exempler paa kostbare Kavalerrejser er Carl Ahlefeldts (til Coselau) omkring 1600, og ved Aarhundredets Midte Grev Ditlev Rantzaus. 1658—62 studerede denne i Frankfurt, Bamberg og Tübingen og berejste Holland, Frankrig og Italien, hvilket kostede Faderen ikke mindre end 10,000 Rdlr. Herefter sendtes han sammen med to Fætre 1663 ud paa en ny Rejse. Af Faderens Instrux ses, at han særlig skulde studere Politica, de forskjellige Staters Forfatning og Love til Sammenligning med Danmarks og Holstens, øve sig i Sprog, Latin, Fransk og Italiensk, hvorom han hver 14. Dag skulde indberette skiftevis paa Tysk, Latin og

Fransk, konciperet af ham selv, men gennemrettet af Hovmesteren. „Hvis min Søn“, skriver Grev Chr. Rantzau, „i Spøg og Samtale kunde fatte saameget, at han kunde skrive mig et Brev til paa Dansk, vil han af mig kunne vente en Discretion, som han selv maa foreslaa“.

De adelige Studerende fra Holsten har gennemgaaende ikke noget godt Lov paa sig ved de fremmede Universiteter i første Halvdel af det 17. Aarhundrede; forsynede med rundelige Midler hjemmefra blev de forledte til Ødselhed og daarligt Levnet, ligesom ogsaa deres Hovmod og ubeherskede Optræden jævnlgt omtales. Endnu 1727 skriver den danske Legationssekretær fra Paris i Anledning af de Optøjer, Joakim Christopher Ahlefeldt havde forøvet her: „De fleste holstenske Adelsmænd har Djævelen i Kroppen med deres Forfængelighed og Stolthed“. „Den danske Adel er kun Slaver“, havde Ahlefeldt udtalt, „Kongen af Danmark er ikke min Herre; skjønt jeg er for Hertugen af Holsten, er han ikke min Herre mere end Kongen. Jeg er selv suveræn som hele den øvrige holstenske Adel“.

Dybere Spor af Kulturliv, endsige virkelig Lærdom har hine Studierejser ikke efterladt sig i Ridderskabets Historie. Af de holstenske Adelsmænd, der have beklædt Bispestolen i Slesvig, Helrik v. der Wisch (1474—88), Ditlev Pogwisch (1502—7) og Godske Ahlefeldt samt Biskopperne af Lybek Albert Krummedige († 1489) og Ditlev Reventlow († 1536), kan vistnok kun Biskop Godske betegnes som en lærd Theolog; Lægen og Astrologen Dr. Lyder Reventlow († 1547) berømmes for sin Lærdom, men iøvrigt er Henrik Rantzau den eneste, der ved alsidige Kundskaber og Opmuntring af Kunst og Videnskab har Krav paa at mindes i denne Forbindelse. Efterat hans herlige Bibliothek 1627 var bleven spredt for alle Vinde ved Breitenburgs Erobring, kjender man intet til større adelige Bogsamlinger i Holsten. I hine Tidens Literatur har iøvrigt kun Ditlev Ahlefeldt († 1686) gennem sine for Tidshistorien værdifulde Livserindringer hævdet den holstenske Adel en Plads.

Blandt de mange vidtberejste holstenske Adelsmænd skal her kun nævnes dem, der have besøgt Orienten og den hellige Grav. Feltherren Johan Rantzau var 1517 i Jerusalem; Gert Rantzau, der efterlod en, som det synes, nu desværre forsvunden, udførlig Dagbog om sin Rejse i Østerland, besøgte Rhodos, Cypren og Candia og Kristi Grav. Jesper Buchwald blev paa Hjemvejen fra Jerusalem, hvor han blev slagen til Ridder, overfaldet af Røvere i Viterbo 1497 og haardt saaret bragt til Rom, hvor han døde i det tyske Hospital Sta. Maria dell' Anima. Volf Buchwald til Rastorf var i Begyndelsen af det 17. Aarhundrede i det hellige Land, endvidere Hr. Henrik Rantzau til Schönweide, der 1623 besøgte Cairo, Konstantinopel og Jerusalem, og hvis „Reisebuch“ udkom 1669 i Kjøbenhavn.

Af tyske Universiteter søgte de unge Adelige i Mangel af en hjemlig akademisk Højskole tidligst til *Rostock*. 1421 indskreves Claus Rantzau, 1425 Ove Buchwald fra Holsten. Indtil Udgangen af det 15. Aarhundrede studerede her ialt o. 50 Adelige fra Hertugdømmerne, efter de enkelte Slægter Rantzau 15, Ahlefeldt 9, Sehested 5, Reventlow 3, Leve, Plesse og v. der Wisch hver 2. Endvidere er

repræsenteret følgende Familier: Brockdorff, Buchwald, Gadendorp, Glambek, v. der Herberge, Krummedige, Mistorp, Møet, Mugele, Pogwisch, Rixtorp, Rumohr, Siggem, Smalsted, Split, Swin, Wiltberg og Wittorp. Særlig stærk er Tilstrømningen i første Halvdel af det 17. Aarhundrede. Fra Rostock fandt ikke faa Vejen til *Greifswald*. Sivert Swin, der 1452 blev immatrikuleret i Rostock, fortsatte 1456 sine Studier i Tübingen og afsluttede dem Aaret efter i *Greifswald*.

Af de andre gamle tyske Universiteter, hvis Matrikler ere bevarede, var Erfurt i den tidligste Tid meget søgte af holstenske Adelige. I *Erfurt* studerede 1392 Johannes Pogwisch, Kannik i Slesvig, og Lyder Hummersbüttel, 1408 Claus Reventlow og Claus Wiltberg, 1441 Markvard Rantzau og 1486 Joakim Ahlefeldt. I *Leipzig* finder man 1441 Albert Krummedige, den senere Biskop af Lybek, sammen med Lavrends Leve, 1459 Schack Rantzau, 1463 Lavrends Heesten og 1494 Benedict Sehested. I det 17. og 18. Aarhundrede studerede ogsaa ret mange i Heidelberg, Strassburg og Tübingen. Før 1559 findes i Kölns Matrikel ingen Holstenere. Af Universiteterne i Schweiz var *Basel* i Tidsrummet 1568—1685 kun besøgt af ialt 14 Holstenere, deraf henholdsvis 8 og 3 af Slægterne Rantzau og Buchwald. Blandt nederlandske akademiske Højskoler kommer særlig *Leyden* i Betragtning. I Aarene 1618—95 studerede i Leyden alene 18 af Slægten Ahlefeldt, der synes at have næret en særlig Forkjærlighed for dette Universitet, da der her indenfor samme Tidsrum kun studerede halvt saa mange af Slægten Rantzau.

Den holstenske Adel med dens udprægede Vandrelyst fandt tidlig Vejen til Syden. Om Paris, vel det mest søgte af alle ikke tyske Universiteter, fattes Oplysninger. I *Orléans* studerede før 1630 10 Rantzauer, 8 Buchwalder, 8 Pogwischer, 4 Ahlefeldter, 3 Brockdorffer og 3 Wensiner. Christian Rantzau, den senere Statholder, beklædte i 3 Aar Værdigheden som Protektor for den tyske Nation fra 1628. Fra de italienske Universiteter foreligger en Liste over samtlige juridiske Studerende før 1630, der viser, at Antallet af Holstenere fordeler sig saaledes paa de forskjellige Slægter: Rantzau 23, Ahlefeldt 13, Buchwald 10, Brockdorff 5, Blome og Pogwisch 4, Qualen 3. De fyldigste Oplysninger haves fra *Bologna*. Her immatrikuleredes 1289 de ældste kjendte adelige Studenter fra Holsten: Marquardus de Swinekule og Otto de Kurne, derefter 1436 Erkedegnen i Slesvig Gotskalk Rixtorp. Godske Ahlefeldt nød under sit Ophold her den Ære at blive udnævnt til Prokurator for den tyske Nation (1499). I *Siena* studerede 1575—1600 ialt 15 holstenske Adelsmænd, deraf 5 Ahlefeldter, 4 Rantzauer og 3 Buchwalder. Paa en og samme Dag indskreves fire Adelige, der i ungdommelig Kaadhed har vedtegnet deres Navne to store Ølkrus. Mere søgt end Siena var *Padua* med dens berømte Fægteskole, hvor man oftest kun lod sig immatrikulere paa Gjennemrejse. Af andre italienske Byer var *Venedig*, hvor man 1638—39 træffer Henrik Blome og Ditlev Brockdorff, Florentz, Rom og Neapel Maalet for Studentens Længsel.

Ligesom paa andre Omraader rivaliserer Slægten Ahlefeldt med Rantzauerne i Kundskabstilegnelse ved fremmede Landes akademiske Højskoler, ja synes endog i saa Henseende at hævde Førsterangspladsen indenfor den holstenske Adel. Næppe

to Aar efter at Luther havde opslaaet sine Theser i *Wittenberg*, blev Benedict Ahlefeldt med sin Broder Hans i Okt. 1519 indskrevet ved det derværende Universitet; selv hævdede han siden at have været den første, der bragte den ny Lære til Landet og fortalte endnu i sin høje Alderdom med Stolthed, at han havde siddet ved Luthers Bord. Under Melancthon studerede 1537—49 tre kjendte Medlemmer af Slægten Rantzau: Povl, Daniel Godskesøn, og Hans. Paa den sidstnævntes Gravmæle i Rendsborg Mariekirke læses følgende om hans Vandre- og Læreaar:

Als ich in meinen jungen Jahrn
Solt etwas lernen und erfahrn,
Gen Wittenberg ich ward gethan,
Aldar ich hörte den gelarten Man,
Philip Melanthon, den die Welt
Nimermehr in Vergessen stellt.
Ans Königs Hoff ich kam darnach,
Allda ich Hoffzucht und die Sprach
Thet lernen. Folgents Hertzog Hans,
Der alte Herr, mich zu sich gantz
Im Dienst thet nemen . . .

Sønnerne fra mindre bemidlede Hjem sendtes som Drengene til de smaa Fyrstehoffer, hvor de tjente som Page (Edelknabe), indtil de ved det fyldte 15. Aar blev værgagtig, og til Afsked fik skjænket Kaarde, Kølert og Hest. En særlig Begunstigelse var at faa Tilladelse til at følge en af de unge Prinser paa „den store Tour“. I Frederik II.s og Christian IV.s Tid tjente mange Holstenere ved Kongens Hof, Benedict Ahlefeldt blev endog Hofmarskalk. Kun ad denne Vej og nødtvungent lærte de holstenske Adelsmænd Dansk. Statholder Henrik Rantzau, der under sine flygtige Ophold paa Rantzausholm (det senere Brahe-Trolleborg) lod prædike Tysk for sig, sendte sin Søn Breide til Fyen, hvor han skulde blive Vinteren over for at lære Dansk, inden han Foraaret derefter traadte i Kongens Tjeneste. Betegnende er det, at en ung dansk Adelig, der 1608 studerede i Heidelberg sammen med Sivert Pogwisch, ved at kalde denne sin Landsmand, vakte den holstenske Junkers Harmen i saa høj Grad, at det kom til Haandgribeligheder.

Naar den unge Adelsmand kom tilbage fra sin Peregrination, var der ofte allerede af Forældre og Slægtninge bestemt et passende Parti for ham. Forud for *Brylluppet* gik Trolovelsen (Sponsalia). Bruden blev i de nærmeste Slægtninges og Præstens Nærværelse „ehelich zugesaget und versprochen“ med Brudgommen.

Hvorledes Frieriet gik for sig, ses af en Retssag fra 1610. Jesper Rantzau, der var kjær i Datteren af Enken efter Henrik Rantzau i Lütjenburg, formaaede sin Svoger til at fri for sig hos Moderen, der udbad sig Betænkningstid til næste Morgen, da Bejleren selv indfandt sig og fik hende tilsagt med Haandslag „i den hellige Retfærdigheds Navn“. „Jeg under Dig hende“, sagde Moderen, hvorefter Jesper drog Jomfruen til sig, saa at hun kom til at sidde ved hans Side. „Nu er Du min“, sagde han og bad indstændig om at lade Præsten hente samme Aften.

Ægtepagterne, der besegledes af Brudgom og Brud og deres respektive Forældre, hvilede paa den i og for sig sunde Grundsætning, at lige Børn lege bedst. Indsatsen fra begge Parter afvejedes som paa en Vægt; personlige Følelser fik enten ikke, eller kun i anden Række, Lov at gjøre sig gjældende. Ditlev Ahlefeldt kaarede sig Arvedatteren fra Haselau, for at vinde sine Forfædres gamle Stamsæde, sine „Familiefjenders Port“ tilbage og gjenforene det med sin tilgrænsende Besiddelse Haseldorf, hvorved „Aarhundreders blodige Trætte bilagdes“. I dette Tilfælde gik Finanspolitik og Kjærlighed i Haand, og Ægteskabet blev i alle Henseender mønstergyldigt.

Naar Bruden stod i Hoftjeneste, blev hun udstyret af det høje Herskab. Anna v. Stoven, der var Hoffjomfru hos Dronning Dorothea, fik i Udstyr 8 Særke, 4 Par Lagener, 4 Pudevaar, 8 Halstørklæder, 8 Forklæder, 6 Alen Kammerdug til et Par Ærmer, 13 Alen Lærred og 4 Alen Guldborter til Brudgommens Skjorte, 17 Alen Stof til en Damaskes Kjortel samt 7 Alen til en Fløjels Kjortel, og 1½ Alen Bliant til Kraven, 31 Alen Kammerdug til 2 Kjortler og 12 Alen Atlask til Bræmmen, 1½ Pund Sølv og ½ Pund Guld til Huer og Huebaand.

Særlig rigt var det Udstyr, Ewald Heesten til Rethwisch 1613 medgav sin Datter, og som ialt kostede 14000 Mark lybsk. Til Halskjæder, store og smaa, medgik alene 524 Gylden, mest Kroneguld; foruden et Brystsmykke fik hun et Jesusnavn af Diamanter, der kostede 325 Rdlr., et Smykke af lutter Rubiner vurderedes til 600 Rdlr. Til Udsmykning af Huer og Brystduge fik hun Perler til en Værdi af 600 Rdlr., 26 Stifter (Naale) med Rubiner, en stor Safir o. s. v. Hendes Garderobe var meget rig og bestod af en gul og en rød blommet (trykt) Fløjelskjortel med 3 Rækker Guldborter, en graa blommet Kjortel, 4 Fløjels og 3 Taftes Underskjorter, en lang Silkekaabe af gros grin Stof og en Fløjelskaabe med Maarbesætning. Af Sengetøj en Sengs Klæder af gult og rødt Damask med Fløjelstæppe, 40 Par Lagener, 30 Pudevaar, 2 Senge, samt Puder, Dynevaar, endelig ogsaa Betræk til Stolehynder af rødt Fløjel og hvidt og grønt Stof til Hverdagsbrug.

Brudens Udstyr, „Klæder og Smykker, Kister og Kistevarer“, som det meget ofte betegnes i Ægtepagten, førtes til det ny Hjem paa en Vogn, der tilligemed Seletøjet udgjorde en Del af Medgiften. Kisterne var som de her til Lands, af Egetræ, smykkede med Udskjæringer og med Brud og Brudgoms Vaabener og Navnetræk, ofte ogsaa Brudens fædrene og mødrene Vaaben.

Blandt de Gaver, Brudeparret indbyrdes udvexlede, skal særlig omtales den med Perler og Ædelstene besatte Snor, hvormed den højpullede, fra o. 1530 moderne spanske Hat smykkedes, og som Bruden var pligtig til at skjænke sin Fæstemand, der gjengjældte denne Foræring med Morgengaven. Med disse Snore dreves stor Luxus (ordsprogeligt: über die Hutschnur gehen); den Hattesnor, Anna Heesten forærede sin Brudgom, vurderedes til 350 Rdlr. Af en Retstrætte fra 1639 fremgaar det, at Daniel Rantzau af sin Fæstemø i Stedet for den obligate Hattesnor „efter Landets Skik“ fik 400 Rdlr., og samtidigt siges, at ingen ifølge Hævd i Fyrstendømmerne kunde beholde baade Brudegave og Morgengave. Det ansaas som

en Skam, naar Bruden var saa fattig, at hun ikke kunde give sin Fæstemand den ham tilkommende Hattesor (jvfr. om Melkior Ahlefeldt II, 117), hvorfor hun heller ikke fik nogen Morgengave.

Ligesom Hatten var Symbolet paa Mandens Værdighed — at rive den af hans Hoved ansaas som den største Krænkelse, der kunde vederfares ham, — gjaldt Huen og Nøgleknippet som Attributioner for Hustruens Værdighed. Baade Huens Udstyr og den med ægte Stene udsyede Nøglepung kunde repræsentere store Værdier. Ved Ægteskabet kom Bruden „unter die Haube“; Huebaandet blev af Manden Morgenen efter Bilageret bundet under Hagen. Om den 80-aarige Bendix Sehested, der lod sig vie ved et Smugbryllup (Winkelkost) til den endnu unge Salome van Hagen (1605), siges det, at Huebaandet paa Trods af den i Landet ned-arvede Skik blev bundet Aftenen før og inden Bilageret. Ved de 1568 i en særlig Konstitution formulerede, 1573 i den ældre og 1636 i den reviderede Landrettsordning optagne Bestemmelser om Huebaandsrettigheden (Haubenbandsgerechtigkeit) til-lagdes Enken det af hende i Ægteskabet indbragte Gods, hendes egne Smykker og dem, hun havde faaet af Manden, samt som Regel Livgedinget, hvad enten dette bestod i rede Penge eller Jordegods, endvidere Halvdelen af den i Ægteskabet erhvervede rørlige Eje (deriblandt Gaardens Besætning) og af den ikke baandlagte Kapital, desuden forblev hun i et Aar fra Mandens Dødsdag at regne i Nydelsen af hans Jordegods eller Renterne af hans efterladte Formue. Tallet af unge Adels-enker i det 17. Aarhundrede er paafaldende stort; de gjentagne og lange Krige, og mere maaske Tidens Hang til Fylder og Trætte, ofte med dødelig Udgang, havde lysnet i Mændenes Rækker. Enker var som Regel efterstræbte Partier; adskillige har prøvet Ægteskabets Lykke tre, ja endog fire Gange og ophobede derved en betydelig Særformue. Man har, betegnende nok, ikke saa faa Exempler paa, at Adelsmænd fører Klager over, at deres Trolovede har sveget dem, hvorved de er gaaet glip af Udsigten til en rundelig Medgift. Saaledes indstævnedes Bendix Rathlau 1646 sin Trolovede Christine Osvald Rathlaus Enke, fordi hun uden Aarsag og uagtet Bryllupsdagen var berammet, havde ladet ham i Stikken og hemmeligt ladet sig vie til hans Faders Søstersøn.

Til Hustruens uskrevene Rettigheder hørte ogsaa, at hun, naar Manden solgte Gods, blev betænkt med en i Skjødet fastsat Foræring, hvis Størrelse i Begyndelsen af det 16. Aarhundrede i Gjennemsnit ansloges til nogle hundrede Daler. Ved mindre Salgsforretninger blev Hustruen betænkt med en Portugaleser, en Skuemønt til Værdi af o. 85 Kr.

Baade i Kraft af deres betryggede Retsstilling og stærke personlige Hævdelse indtager Adelsdamerne i det 16. og 17. Aarhundrede en med Manden fuldtud jævnbyrdig Stilling, som jo Landets Kvinder overhovedet altid har været kjendte som sunde, dygtige og praktiske. Af fremtrædende Adelsdamer træffer man tidligst den nidkjære Priorinde Anna Buchwald († 1505), der indførte Tugt og god Økonomi i Preetz Kloster, den heltemodige Fru Anna Breide Otto Rantzau, den strikse Fru Anne Meinstorp Jørgen Ahlefeldts, og flere myndige Enker, der med Dygtighed

administrerede det dem efter Mandens Død overladte Amtmandsskab; endelig fra en senere Tid den byggelystne og virksomme Fru Beate Rantzau og den intrigante Fru Beate Ahlefeldt, Josias Rantzaus Søster.

Det første adelige Ægteskab, der opløstes lovligt, var Henneke Sehesteds, hvis Hustru Ide Gøye allerede 1513 var Gjenstand for et Bortførelsesforsøg af Hans Pogwisch til Knoop og som siden begik Ægteskabsbrud og undveg fra Landet. Henneke fik i Henhold til Luthers Kjendelse af Kong Frederik I. Bevilling paa at indgaa nyt Ægteskab.

Markvard Buchwald († 1545) levede, skilt fra Hustru og Børn, paa sin Gaard Sierhagen indtil sin Død sammen med en Kvinde, der fødte ham flere Børn, og som havde tilvristet sig Styrelsen af Godset, hvis Indtægter hun anvendte til Kjøb og Bygning af store Huse i Hamborg. Volf Pogwisch indsatte som Arving sin „Bislopperske“ for lang og tro Tjenestes Skyld, og fordi hendes Børn bar hans Navn.

Flere Linier af den vidtforgrene Rantzauske Slægt (se II, Till. 2) opviser en Række Exempler paa aabenlyst Ægteskabsbrud eller ulykkeligt Samliv mellem Ægtefællerne. Claus Rantzau blev skilt fra sin Hustru (1596) og maatte udbetale hele hendes Medgift (12,000 Rdlr.) til Opdragelsen af Døtrene, blandt hvilke den „af Legeme skjønne, men af Sind fule“ Appolonia, hvis Mand Henneke Rantzau blev myrdet af hendes Boler Joakim Brockdorff. Drabsmanden blev, efter at hans adelige Skjold og Hjelm var sønderbrudt, rettet med Sværdet, medens hun, efter Faderens egne Ord, i det almindelige Omdømme sigtet for at have anstiftet Drabet, maatte rømme Landet i Mandsklæder, efter at have afklippet „sit fagre gule Haar“. Margrethe Rantzau fra Knoop stræbte sin Ægtefælle Frederik Brockdorff efter Livet ved at give ham Gift og flygtede med en Fisker. Thomas Ahlefeldt, hvis dobbelte Ægteskabsbrud „var kjendt over hele Landet“, er et Exempel blandt mange paa Tidens Løslagtighed. I første Halvdel af det 17. Aarhundrede blev Bortførelser i adelige Kredse næsten en Modesag, hvilket fremkaldte Konstitutionen af 1632, foranlediget ved Ridderskabets Klager til Landsfyrsterne over at forskjellige „Corruptores og Raptores i disse vanskelige Tider havde trolovet sig i Løn med Døtre af Adelen, ja endog begaaet det skjændige Crimen raptus for i Smug at lade sig vie til de røvede Jomfruer, udelukkende af Begjær efter en stor Medgift og forventet Arv.“ Blandt talrige Tilfælde kan nævnes Lucie Plessen, der 1619 under Ægteskabsløfte blev forført af Ludvig v. Boineburg. Adelheid v. der Wisch rømte 1643 af Landet, fordi hun havde født et uægte Barn. Drude Wensin blev bortført af en Student, senere Dr. med., M. Frost i Pommern. At bryde Troskabsløftet til Bruden, kunde blive den paagjældende en dyr Historie. Den senere Feltmarskalk Hans Schack, der til Trods for den mellem begge oprettede Ægtepagt lod sin Brud sidde, affandt sig efter den nedersachsiske Konsistorialrets Dom med hende mod at betale 2200 Rdlr.

I første Halvdel af det 17. Aarhundrede kjendes næppe nogen offentlig anerkjendt Forbindelse mellem en Adelsmand og en Borgerdatter. Frederik Ahle-

feldt til Søgaard lod sig som Enkemand hemmeligt vie til Helvig Røepstorf af en god og bemidlet borgerlig Familie. Børnene førte baade Faderens Navn og Adelsprædikaten; af Døtrene blev en gift med Hans Løvenhjem, den anden med Oberst Conrad v. der Brinken, men kun en af Sønnerne, Oberstlieutenant Bendix Ahlefeldt, blev af Kongen lyst i Kuld og Kjøen som ægte Adelskone-Barn.

Markvard Rantzau († 1640), Glückstadts tapre Forsvarer, ægtede en Forvalterdatter Anna Cordes, der i andet Ægteskab blev gift med Theodosius Brockdorff. Geheimeraad Godske Buchwald († 1700), Storkansler Ahlefeldts Svoger, tog anden Gang til Ægte Datteren af en hertugelig gottorpsk Kammertjener.

De store Fester i Menneskelivet — Bryllup, Daab og Begravelse — gav den rige holstenske Adel Lejlighed til Udfoldelse af Pomp og Pragt. Fyrstehofferne, ved hvis Familiehøjtideligheder Adelen efter forudgaaende Tilsigelse var pligtig at møde, gav Exemplet. Det gottorpske Dynastis store Frugtbarhed — Hertug Frederik havde i Aarene 1631—48 ikke mindre end sytten Børn til Daaben — kostede Adelen store Summer i Gaver og Repræsentationsudgifter. Der siges om Henneke Sehested og hans Hustru (1587), at de har banketteret og forødt deres Midler, ikke ved adelige, men ved fyrstelige Daabsgilder samt ved daglig Rykind af Gæster. Daabshuen (Westerhuveken) af Gyldenstykkets Stof var ofte smykket med Perler og Stene og derfor af ikke ringe Værdi.

En særlig Post i Regnskaberne over Udgifterne ved Bryllupsgildet var Betalingen for Skueretternes Forgyltning.

Af de i Tiden 1550—1650 bevarede Breve faar man Indtryk af, at de holstenske Adelsmænd ideligt var under Vejs til Bryllupper, Daabfester og Begravelser. Ved Povl Rantzaus Jordefærd (1579) mødte ialt 500 beredne Mænd. En Forestilling om Bekostningerne ved en adelig Begravelse giver Forordningen af 1650, der bestemmer, at en insolvent Adelsmands Jordefærd ikke maa koste mere end 500 Rdlr. ialt. 1637 bestemte Landsfyrsterne, i Anledning af de ved de adelige Begravelser indløbne store Uskikke i Henseende til kostbar Demonstrering af Dragter, Drikkevarer samt Sølvservice og anden Overflødighed, saa at Bisættelsen af Ligene og Prædikenerne tog flere Timer, ja ofte endog trak ud til om Aftenen — at der for Fremtiden ikke skulde holdes Bispisning ved de adelige Begravelser i Byerne. Paa Adelsgaardene maatte der kun gives én Ret, og det forbødes under Mulkt af 200 Rdlr. at betjene sig af Sølvservice.

De bevarede, trykte og haandskrevne Ligprædikener (se S. XVI) virker som Helhed ligesaa trættende ved deres urimelige Vidtløftighed (ofte over 100 trykte Sider), som ved den Smagløshed, der præger dem, hvilket navnlig gjælder den overstrømmende Ros, der tildeles den døde, og de raa og kluntede Skjældsord, hvormed Præsten overøser Døden — der Fleischaufklauber, der schnöde Knochenmann, der bleichtärbende Geselle o. l. Ligesaa Præstens selvbehagelige Glæde over den „Thränen-Wischtüchlein“ eller „die süssen Trostküchlein“, han rækker den sørgende, og hans Ordspil i Smag med moderne Brandere, som at en von der Wisch betegnes som en kristelig Derwisch, eller Pogwischernes Gods Weissenhaus sammenlignes med et

„Waisenhaus“, at Hertug Hans af Sønderborg blev forflyttet fra det jordiske Sönderburg til det himmelske Glücksburg. Man forstaar næsten, at to unge Adelsmænd ved en Begravelse i Neumünster (1640) under den endeløse Præken saa sig onde paa hinanden, gik ud i Vaabenhuset og hentede deres Værger for at udfægte en Kamp paa Liv og Død ude paa Kirkegaarden.

Mørkt og frastødende er det Billede, man faar af Datidens Adel gjennem saa mange Exempler snart paa dens abnorme Trættekjærhed og Rethaveri, der hverken respekterer Dødens Alvor eller Kirkens Fred, snart paa dens Gridskhed og Have-syge, der sætter Splid og Had mellem Søn og Fader, Moder og Datter — og Kvinden synes i Stridbarhed og Hjerteløshed at have overgaaet Manden. Ikke mindre grelt giver Tidens Raahed sig tilkjende i de talrige Beretninger om Adelsens Voldshandlinger mod Borgerne og dens blodige Sammenstød og Fejder indbyrdes, for ikke at tale om de forsvarsløse, livegne Bønder. For at dømme retfærdigt, maa alt dette ses paa Baggrund af Tidens hele massive og brutale Leve- og Tankesæt. Ogsaa de andre Landes Adel har deres lange Synderegister, og Moralen var næppe stort bedre i andre Samfundsklasser; dog faar man Indtrykket af, at den holstenske Adel overgaar sine Standsfæller i alle tyske Lande i tøjlesløs Voldsomhed, fristet dertil ved sine store Privilegier og sin økonomiske Magtstilling.

At Adelen lod sig optage i borgerlige Gilder og Laug, indtraadte i Kalandbroderskaberne og betænkte Byens Kirker og Klostre med Gods og Gaver, hindrede dem ikke i at være en Svøbe for By og Borger, særlig i de Tider, da de som Panteherre raadede uindskrænket over deres Pantelehn lig smaa Fyrster.

Fra alle Landets Stæder foreligger der i Christian I.s Tid Klager over Adelsens Voldshandlinger mod Borgerne, der taalmodigt maatte tage Junkernes Prygl, fordi de ikke kunde undvære deres Penge. Joakim Rantzau, der raadede for Borgen i Pløen (1470), blev paa Grund af sit Tyranni afsat af Kongen. Heiligenhafen var 1472 Skueplads for Markvard af Siggems og hans Sønners røveriske Overfald. Blandt Byen Slesvigs Plageaander nævnes 1481 Otto Sehested og Povl Breide, der fratóg Fiskerne deres Fangst, og Karsten Wonsfleth, der Gang efter anden gjorde Indbrud i Husene, hvilket gav Anledning til, at Christian I. opfordrede Raadet til aarlig at indgive Beretning om de af Adelen forøvede Misgjerninger.

Særlig yndede Idrætter blandt Adelen var at slaa muligst mange Ruder ind, sønderhugge Bohavet i Husene, sparke frugtsommelige Koner og ved Nattetider at slæbe Folk fra deres Senge ud paa Gaden. Den mindste Modstand havde til Følge, at Borgerne blev mörbankede, ofte med Kaardefæstet, saa at Blodet strømmede ud af Næse og Mund. I Itzehoe brød Johan Pogwisch 1550 oftere ustraffet baade Byens og Kirkens Fred; uden mindste Aarsag slog han Stadens gamle, ansete Borgmester til Jorden, saa at han døende maatte bæres ind i Huset. Endnu 1621 fandt der i Pløen ligefrem Gadekampe Sted mellem Adelige og Borgerlige. 1636 udgik der Mandat til den omkring Lütjenburg bosiddende Adel om at afholde sig fra Skydning og Haandgribeligheder i Byen.

1590 udstedte Landsfyrsterne, i Anledning af den mellem Adel og Borger-

skab „Dag for Dag tiltagende Ufred“, et Edikt, hvorved enhver, der brød Landefreden, skulde hjemfalde til den strengeste Straf.

Dette Edikt var særlig bleven fremkaldt ved de overhaandtagende Uroligheder, der i de nærmest forudgaaende Aar havde fundet Sted i Omslagstiden i Kiel, Træffestedet for den holstenske Adel og Tumlepladsen for dens Voldsgjerninger og Overgreb paa fredelige Borgere.

Kieler Omslaget, der afholdtes i Ugen efter hellig Trekonger (7.—13. Januar, Octavæ trium regum), tidligst fra 1480 og knyttet til det aarlige Marked, blev i Tiden efter de store Pengeomsætninger Landets Hovedtermin, i hvilken der aarlig omsattes mange Tønder Guld dels ved Betaling af Gjæld, Udlaan paa Renter, Godskøb og Salg, ligesom den benyttedes til at afslutte Ægtepagter og Familieoverenskomster. Med Undtagelse af Pest- og Epidemiaar som 1565—66 og 1597 samt Krigsaarene 1634, 1710 og 1814 har Kieler Omslaget med dets store Betydning for Landenes Pengehandel været afholdt aarlig gjennem Aarhundreder. Kiel blev derved Samlingsstedet for Landets Adel, af hvilken mange forblev i Byen Januar Maaned ud og lod Dalerne springe i Raadhuskjælderens eller andre standsmæssige Herberger, hvor de hede Vine og det tunge Øl gav Anledning til Kjævlerier, blodige Overfald, ja endog Drab. Allerede Aaret efter det første større Omslag 1491 var Byraadet betænkt paa at forbyde dets Afholdelse paa Grund af det forventede, talrige Ridderskab. Adelsens Ødelæggelseslyst og Mishandlinger af Byens Borgere kommer tidligt paa Tale. „Alle Herberger“, skriver en Rejsende, der besøgte Omslaget 1585, „ere fulde af Adelsmænd, og naar de ere drukne, regner de ikke et Menneske mer end Kvæg“. Kieler Borgmesteren Asmus Bremer har i sin Chronicon Kiliense Tragicum optegnet mange blodige Episoder fra Kieler Omslaget. To af de bekendteste Fejder mellem Adelsmænd og Borgere, Johan Ahlefeldts (1530), Hans Pentz' (1590), der begge maatte lade Livet, samt Brødrene Rantzau fra Bothkamps Voldsgjerninger er omtalte i nærværende Værk.

Til de mere uskyldige Løjer i Omslagstiden hørte, at Kreditorerne lod opslaa Karrikaturbilleder af deres uordholdne Skyldnere. Saaledes blev der 1523 paa Skamstøtten i Kiel fastnaglet et forvrænget Portræt af en Ahlefeldt, fremstillet ridende paa en So, foroverbøjet i Færd med at aftrykke sit Segl i dens Bag. 1550 skriver Johan Pogwisch til sin Skyldner: „Ingen Tid har man om nogen ærekjær af Adel hørt, langt mindre set eller befundet, at han ikke agtede eller betænkte, med hvilken stor adelig Ære hans Fader har givet ham sit Segl i Arv. Desformodetst jeg da haver skjellig Grund nok til at udskjælde Dig for en seglløs, æreløs og utro Mand og opslaa det med forsmædelige Billeder paa Kagen og Horehusene“.

Nøje knyttet til Omslaget og dets Pengetransaktioner var *Innlageret* (Obstadium), hvorved forstaaes den Forpligtelse, Skyldneren paatager sig, i Tilfælde af at han ikke overholder Betalingsfristen, efter Kreditorernes forudgaaende mundtlige eller skriftlige Stævning at begive sig i frivillig Personarrest, som Regel i et offentlig Herberg. Adelsmanden havde Krav paa, at dette skulde være standsmæssigt, det stod ham ogsaa frit for at vælge et Apotek, men kom han i Indlager, ansaas

han for at have „mistet Ære og Retskaffenhed og være udelukket fra det øvrige ærekjære Samfund og Selskab som havende paadraget sig uaftvættelig, evig Skam og Vanære“ (1631). Denne Plet kunde end ikke Døden aftvætte. Endte han sine Dage i Indlager, fik han ingen hæderlig Begravelse; hans Lig udstilledes paa Gaden eller et andet offentligt Sted „unter dem Tropfenfall“, alle forbigaaende til Advarsel. Saaledes henstod Liget af den i Heiligenhafen i Gjældsarrest afdøde Peter Ahlefeldt henved et halvt Aar i en Trækiste, indtil Moderen som Følge af Magistratens Klage til Hertugen over den ulidelige Stank, hans „Kadaver“ udsprede, nødtes til omsider at lade det afhente (1613).

I den Haderslevske Konstitution af 1604 (fornyet 1630) bestemtes det, at den Indmanede kun i Tilfælde af Nød og Fare (Ild, Pest) maatte forlade Arresten. Samtidig blev det forbudt, at benytte eget Hus eller Klostrene til Indlager, og af Hensyn til „den gamle Misbrug med overvættes Fortæring“ i Gjældsherbergerne fastsattes Godtgjørelsen til Værten for den Indmanedes Underholdning til 3 Skilling lybsk. Med denne ringe Tærepenge maatte den en Gang saa rige Grev J. G. von Dernath nøjes i sit Indlager 1731.

Haardhændet, som den holstenske Adel var, veg den ikke tilbage for at sætte de nærmeste Slægtninge i Indlager, Sønnen sin Fader og Hustruen sin Mand, uden at ænse Alder eller Svaghed. 1604 blev det forbudt Hustruen at indmane sin Ægtefælle, „for at Ægtemændene ikke skal forfølges af deres Kvinder“. Breide Rantzau holdt Fru Ida Qualen i Indlager i tre Aar. Fru Beate Ahlefeldt (Søster til Marskalken af Frankrig Josias Rantzau), der ved sin afsindige Ødselhed havde forødt sin Ægtefælles Formue, over en Tønde Guld, saa at „den skikkelige Mand maatte dø in Obstagio“, fristede samme retfærdige Skjæbne, idet hun, indmanet af sin Broder Povl Rantzau, maatte ende sine Dage i et Herberg i Husum. Thomas Ahlefeldt (Broder til førnævnte Peter) blev, skjønt Moderen sad i Velstand, holdt i Indlager over 10 Aar, saa at han tilsatte sin Sundhed og mistede sin sidste Hvid. Den gamle, fordem rige Claus Rantzau kom i yderste Armod, fordi han paa femte Aar blev holdt i Gjældsarrest af sin Svigersøn.

Hvor streng Bevogtningen var, fremgaar bl. a. af, at der udenfor Jørgen Rantzaus Stue i Indlageret stod 4—5 Mand paa Vagt Dag og Nat (1616). I Tidens Løb mildnedes de haarde Forskrifter, den Indmanede fik Lov til at modtage Besøg og sidde udenfor Huset, men formelt vedblev Indlageret, der ved den westfalske Fred undtagelsesvis forbeholdtes Holsten, at staa i Kraft indtil Hertugdømmets Adskillelse fra Danmark.

Paa alle Omraader, i det offentlige og private Liv, spores det, at Tidens fromme Ord og Talemaader oftest kun er Skuemønter og dens Kultur kun en tynd ydre Skal.

En Prøve paa Tankesæt og Udtryksmaade hos en, ganske vist for sin Voldsomhed bekjendt, men dog ved Hove og ellers velset og agtet holstensk Adelsmand, er bevaret i et Brev fra Jesper Buchwald (1549), skrevet paa Plattysk, der indtil Midten af det 17. Aarhundrede ogsaa var Adelens Omgangs- og Skriftsprog: „Allent

wat du my aversecht unde gelogen heft, wo du demsulven also nicht don unde nakomen werst, machstu dar tho vordacht syn, dyn doendt dar na richten unde stellen, dat ick dy dynen gebenedieten Hals wyl entweg slagen, unde scholde ick dar ein Jar thom Lande utreden, des ick wol er gedan unde in einem Jar in deme Lande to Holsten nicht gewest syn“.

At ride et Aar ud af Landet, vilde i Holsten paa hin Tid sige, at vedkommende havde begaaet et Drab, og Jesper Buchwald havde mindst to paa sin Samvittighed. Dette Ophold i Udlandet var ofte den eneste Ulempe, en saadan Udaad forvoldte en Adelsmand, naar han blot havde erlagt Mandeboden, eller hans indflydelsesrige Frænder derhjemme imedens havde udvirket Benaadningen hos Landsfyrsterne, eller bragt en Udsoning til Veje med den dræbtes Slægtninge.

Listen over de Adelsmænd, der i det 16. og 17. Aarhundrede undlivedes af deres Lige, paafaldende ofte nære Slægtninge, Broder, Fætter og Svoger, baade i aaben Tvekamp og i Klammeri i Fuldskab, er næsten uden Ende.

Jeronimus Rantzau, der dræbte sin Broder Povl, som dennes Enke skriver, „kun for et eneste Ords Skyld, af lutter blodtørstig Ondskab“, blev efter den blodige Daad rolig siddende paa sin Gaard, der kun laa en Fjerdingsvej fra Broderens, „i Fryd og Gammen“ indtil han efter et halvt Aar, ikke af Anger, men af Magelighed begav sig ud af Landet. Claus v. der Wisch til Nienhof lod Lorentz Reventlow og hans frugtsummelige Kone ihjelslaa af sin Karl og gik et Aar udenlands (1602).

Var den dræbtes Slægt indflydelsesrig nok, krævedes der foruden Mandeboden en højtidelig Afbigt i de højeste Herskabers og Forligskommissærernes Nær-værelse, dog gjaldt denne Afbigt særlig Krænkelsen af Landsfyrsternes Territorialret. Da Ditlev Sehested blev dræbt paa holstensk Grund af Curt v. Holle 1586, maatte Drabsmanden sammen med 12 Junkere og ligesaa mange adelige Fruer og Jomfruer af sin Slægt forestille sig i Rendsborg for de kongelige og fyrstelige Kommissærer og gjøre Knæfald for Kongen og Hertugen paa Grund af Territorialkrænkelsen og derefter gjøre Afbigt for de tilstedeværende Medlemmer af Slægten Sehested.

Frederik Brockdorff, der dræbte den unge Gert Rantzau ved Lehnsmottagelsen i Odense, kunde først efter 8 Aars Udlændighed vende tilbage efter at Udsoningen mellem begge Familier var fuldbyrdet og en Bøde af 1000 Mark var erlagt til de Fattige i Kiel, hvorpaa 36 Mænd og Kvinder af hans Slægt paa hans Vegne gjorde Afbigt i Byens Kirke.

Hvorledes Grænsestridigheder mellem Godsnaboer af samme Slægt fortsattes gennem et Aarhundrede, udartede til blodige Fejder med Opbud af væbnede Mænd paa begge Sider og afsluttedes med Blodhævn, derom fortæller Mindetavlen i Haseldorf Kirkes Gavl over den 1599 af sin Fætter myrdede Ditlev Ahlefeldt. Den andetsteds meddelte Beretning om denne Familiefejde turde være det mest talende Vidnesbyrd om Tidens moralske og intellektuelle Forvildelser.

Et andet Exempel paa Blodhævn er Dobbeltmordet i Familierne Blome og Ucken. Hans Blome til Ornum myrdede 1589 Povl Petersen Ucken, der var til Gjæst hos ham. Efter Begravelsen, hvor han offentlig blev udraabt som Skjelm,

begav han sig til Schwerin, men vendte tilbage i Anledning af sit Barns Daab, til hvilken han indbød mange Godtfolk, som dog ikke mødte, hvad han tilskrev den myrdedes Fætter Powl Uckens Indflydelse. Sammen med sine Tjenere brød Blome en Uge efter ind paa hans Gaard Avnbøllund og barrikaderede sig ligeoverfor i et Hus for at beskyde den. Da den første Kugle faldt i Uckens Sovekammer, stod han op, for at jage Ugjerningsmændene bort, og nedskjød i Maaneskinnet baade Hans Blome og dennes Kusk. Ucken flygtede, og Hertug Hans inddrog hans Gaard, men ydede dog senere fuld Valuta derfor.

Ditlev Rathlaus Undlivelse 1546 gjenopvakte det gamle Nag mellem Rantzauerne og Pogwischerne — den myrdedes Tilhængere Hr. Johan Rantzau og hans nærmeste Slægt, og Drabsmanden Johan Pogwisch og hans Fader Hr. Volf Pogwisch til Trøiborg. Da den sidstnævnte Aaret efter Drabet kom til Kiel for at give Møde ved en Begravelse, spærrede Hr. Johan Rantzau, Cai og Breide Rantzau og deres „Anhang“ ham Vejen og vilde slaa ham ihjel i Herberget. Hr. Volf lod dem gennem sin Svoger Otto Sehested og Gregers Ahlefeldt minde om Byfredens Ukrænkelighed, men Rantzauerne tvang ham med spændte Bøsser og sænkede Spyd ud af Byporten. Johan Rantzaus store Indflydelse bevirkede, at Johan Pogwisch, trods Forbøn fra Kejser Carl V., der antog ham som sin Mundskjænk, endnu et Aar senere forgjæves ansøgte Landsfyrsterne om Lejde til at vende tilbage fra Landflygtigheden.

1623 udstedte Landsfyrsterne, af Hensyn til, at mange i den seneste Tid „af lumpent ringe Aarsagers Skyld“ havde tilsat deres Førlighed, ja endog maattet lade Liv og Sjæl, et Forbud mod Dueller, særlig mod at vexle Kugler til Hest. I Konstitutionen af 1636 fremhæves atter, at mange, ikke alene Adelige, men ogsaa Personer af ringere Stand er bleven undlivede i Trætte, hvorved den strængt forbudte Næveret atter har faaet Indgang. Endvidere siges her, at ethvert Forlig mellem Slægtninge og Drabsmanden er ugyldig, og at den skyldige af den undlivedes Venner for Fremtiden skal stævnes for Landretten eller en af Adelsmænd sammensat, pinlig Ret. Som sædvanligt frugtede slige Bestemmelser intet.

Endnu 1674 ses Ditlev Ahlefeldt, der skrev en hel Afhandling om Dueller, at have gjort Afbigt i Slesvig Domkirke for Joakim Brockdorff, der to Aar før havde undlivet Leopold Joakim Rantzau i Tvekamp. Af Hans Rantzau til Putlos' ni Sønner blev de fire i Tiden 1672—98 dræbte i Tvekamp eller myrdede, medens den femte i sin Ungdom selv undlivede en dansk Adelsmand.

Af de mange Drab, Adelsmænd forøvede paa deres Undersaatter, skal kun omtales et, der viser Adelens Ringeagt overfor Landets Love. Da Achim Blome havde dræbt en af sine Folk, blev han ifølge Hertugens Befaling af Landfogeden stævnet for Retten og underrettet om, at han havde forbrudt Hælvten af sit Gods, men han gav til Svar, at han i Kraft af sine adelige Rettigheder ikke skyldte Hertugen Regnskab for sine Handlinger. Desuden paaberaabte han sig, at baade Hans Pogwisch til Maslev, der havde dræbt to af sine Folk paa én Gang, Sivert Sivertsen og mange andre var sluppet for Tiltale.

Ogsaa de bevarede Hexepocesakter stiller Adelen Brutalitet i et grelt Lys. Døde en Adelsmand paa en uopklaret Maade, nedkom hans Hustru Gang efter anden med dødfødte Børn eller der indtraadte Dødelighed blandt Kvæget, vejrede man Hexekunster, og Menneskejagten begyndte, som det bl. a. ses af den i Anledning af Bendix Ahlefeldts († 1579) Død iværksatte Hexeforfølgelse. Bertram Rathlau lod 1557 udenfor Kirken i Boren tænde Baalet for 10 Troldkvinder; Cai Ahlefeldt († 1599) lod brænde 2 Hexe paa Norby Galgebakke, og hans Søn Godske vidner selv, at han sammesteds har ladet „en eller flere Misdædersker“ rette. Grusommere og mere ufølsom end Bøden selv var den aandelig og moralsk defekte Henrik Rantzau fra Ekernførde, der uden lovlig Retsforfølgelse lod fængsle 8 Kvinder, hvoraf de 5 bleve brændte og de andre døde under Pinslerne. Hans Hustru, Sophie Schack, havde hos Hertug Johan Adolph faaet udvirket, at hans Frille, en Borgerdatter fra Ekernførde, blev ført fangen til Slesvig; her nedkom Pigen med et Barn og fik ikjendt en Affindelsessum af 1000 Rdlr. Fru Sophie fik Mistanke om, at en gammel Enke i Ekernførde var Skyld i, at hendes Mand havde vendt sin Hu fra hende. Begge Ægtefæller udsonedes ved denne Tanke; den ulykkelige Kone blev i Overvær og efter Anvisning af Henrik Rantzau underkastet de frygteligste Pinsler af Bøden, „en grusom Tyran“, der bl. a. brændte hende med Svovl paa alle Kroppens omfindtligste Steder og tændte Ild paa Haarene, saa at hun opgav Aanden under Torturen. Hendes Slægtninge indgav Klage til Landsfyrsterne, der gav Befaling til at lade Henrik Rantzau fængsle, og at den døde, som „en uskyldig og uovervunden Person“ skulde opgraves af Marken og jordes hæderlig paa Byens Kirkegaard.

At der fandtes Mænd blandt Adelen, der tog Afstand fra Hexeforfølgelserne, som den oplyste Klosterprovst Didrik Blome, skal fremhæves, men beklageligt nok var det en Adelsmand, der 1686 iværksatte den sidste store Hexeforfølgelse paa sine Godser, hvorved ialt 18 af hans undergivne maatte lide Døden. Ved Landretten idømtes han en høj Bøde og skal af Anger have frigivet alle Livegne paa sit Gods.

Naar der i det foregaaende er fremdraget saa mange utiltalende Træk om den holstenske Adels Vilkaarlighed og Selvtægt i den her omhandlede Tidsperiode, bør man dog ikke deraf forledes til at opfatte Helhedsbilledet af dens Optræden som udelukkende mørkt og frastødende. Retsakterne, der er Hovedkilden til vor Viden om dens Færd og Liv, beskæftiger sig kun med Lovovertrædelser; det gode og nyttige, Adelen har virket, er ikke bleven overleveret gjennem Kilder af intimere Art.

Et forsonende Træk er den Omsorg, som ikke faa af dens Medlemmer har vist for gamle, fattige og syge ved Oprettelsen af milde Stiftelser, som Henrik Rantzaus Hospitaler i Lybek og Grönau, Godske Ahlefeldts Fattiggaard i Ekernførde, Cai Ahlefeldts i Riseby, og de talrige Legater til Fordel for Kirker, Præster, Skolelærere og Sognets Fattige.

Ensidige er derfor ogsaa de mundtlige Overleveringer om Adelen, hvilke som Helhed rummer mørke Minder hos Befolkningen, og særlig gjælder dette Adelsfruerne; hvormegen Sandhed Sagnene indeholder, er nu vanskelig at afgjøre. Der gaar Sagn om den grumme Fru Ida Rumohr, der, naar Pigerne ikke havde spundet

godt, lod Hørret vikle om deres Fingre og brændte det af; om den haarde Fru Margarethe Rantzau paa Ahrensburg og den onde Fru Mette Ahlefeldt paa Bordelum, der sikkert med Føje har faaet et slet Skudsmaal. Hvad der derimod berettes om den hoffærdige Grevinde Anna Sophie Schack, der forskrev sin Sjæl til Djævelen, der lod sin Søn henrette og slyngede sin Kammerjomfru mod Kaminen, hvorefter hun brændte det afmægtige Legeme for at skjule sin Udaad - - er lutter ondsindet Opspind om en højt kultiveret Kvinde, som bl. a. kjendes fra sin Brevvexling med Hans Gram. Sagnet fortæller om den gamle Peter Rantzau, der pløjer ved Midnattide paa Trøjborg, om Bondeplageren og Kvindeskænderen Wittorp, den sidste af Slægten, og om Joakim vam Hagen til Nybøl, der skal jage til Dommedag, fordi han jagede Langfredag.

Historisk Interesse knytter sig til Visen om Iver Otteson og Hr. Buske, Gjenminder fra den Trætte, danske og holstenske Adelsmænd, Hr. Iver paa Holbæk (Adsbøl Sogn) og Busche af Westensees Arvinger, Ahlefeldterne paa Søgaard, førte om de store Skove mellem Holbæk og Adsbøl omkring Aar 1400.

I Lighed med de af Mourids Podebusk o. 1560 nedskrevne Tilnavne til den danske Adel har ogsaa de holstenske Adelsslægter faaet deres Skudsmaal i Befolkningen. En meget gammel Bondekone i Angel har for en Aarrække siden meddelt mig, „wat de Lüd seggen vom Adel“:

Stolt as en Rantzau,
Wild as en Alfelt,
From as en Reventlow.

To andre Slægter af Ridderskabet fik et saa lidet smigrende Vidnesbyrd, at det ikke skal fremdrages her.

VI.

Adelens af udstrakte Privilegier styrkede økonomiske og sociale Magtstilling var Frugten af en i hine Tider hele Evropa over vistnok enestaaende lang Landefred. Næsten et Aarhundrede, siden Grevefejdens Dage, havde ingen Fjende vist sig i Hertugdømmerne, og efter Ditmarskens Erobring havde Vaabnene hvilet ganske, da Kejserkrigen 1627—29 afsluttede den gyldne Tidsalder i Holsten. Landet var fuldt af Velsignelse og svømmede i Overflod, vidner en Samtidig; Adelen levede som Højadelen i England, og Borgerstanden som den lavere brittiske Adel, men i Løbet af sex Uger var al Velstand borte.

De protestantiske Fyrsters truende Stilling, der nødvendiggjorde Rustninger i Hertugdømmerne, havde foranlediget en mellem begge Landsherrer, Stænderne og Rigsraadet 1623 afsluttet Overenskomst, hvorved den mellem Fyrstendømmerne og Danmark 1533 sluttede Union udvidedes og et Opbud af Kongeriget paa 600 Ryttere fastsattes, medens Hertugen skulde stille en halv saa stor Styrke. 1625 blev Jakob Sehested beskikket til Oberst for Landfolket, fordi han kjendte Folkets „Humor und Sprache“. Trods den lange Fred var Adelens krigeriske Traditioner fra dens Deltagelse i Syvaarskrigen langtfra uddøde; endnu i Kalmarkrigen havde den stillet et anseligt Antal Befalingsmænd. Medens Breide Rantzau var bleven benyttet ved Ledelsen af Rustningerne og med Tapperhed havde deltaget i Kampene ved Kalmar og Vidsø, var hans yngre Broder, den til Feltmarskalk udnævnte Statholder Gert Rantzau, næppe sin Stilling voxen; endvidere havde Ditlev Rantzau ført Hoffanen. Alle tre var for deres Krigsbedrifter bleven hædret af Kongen med den af ham 1616 ved Lehnsakten i Kolding indstiftede Orden af den væbnede Arm. Godske og Johan Ahlefeldt hævdede Slægtens Krigerære sammen med Asmus Ahlefeldt, der ligesom Frantz og Melkior Rantzau og Frederik Buchwald fandt Døden paa Valpladsen.

Efter Nederlaget ved Lutter am Barenberg paaskyndede Christian IV. ivrigt Krigsforberedelserne i Hertugdømmerne, støttet af den gamle Gert Rantzau, der paa Landdagen i Rendsborg i Novbr. 1626 ved sin kraftige Veltalenhed bevægede Ridderskabet til at bevilge Midler til Landets Forsvar, men Statholderens pludselige Død faa Uger senere voldte et uheldigt Omslag i Stemningen blandt Ridderskabet, der ligesom Hertugen viste sig utilbøjelig til at deltage i Krigen og yderligere blev paavirket af Tillys truende Advarsler. De kejserlige Tropper rykkede uhindret over Elben; Adelsmændene havde ladet deres Ejendomme i Stikken og i stort Antal søgt Ly bag Stædernes Volde, særlig i Hamborg og Lybek. Kun Breitenburg ydede en Stund tapper Modstand, men ved Indtagelsen (Sept. 1627) splittedes Henrik Rantzaus kost-

bare Bibliothek for alle Vinde. Af Byerne i Marsken maatte Jørgen Ahlefeldt det følgende Aar overgive Krempe, medens det lykkedes Markvard Rantzau at holde Glückstadt. Under Krigen, der særlig lagde Elbmarsken og Eidersted øde og i Nord-slesvig forvandlede Aabenraa og Haderslev til rygende Tomter, gik store økonomiske og kulturelle Værdier til Grunde for de gamle Slægter.

Efter Freden udvidedes Unionshjælpen (1634—37) til at omfatte 3000 Mand Fodfolk, først herefter kom Rostjenesten og Landmilitsen til Anvendelse. Ditlev Rantzau, der kort efter Gert Rantzaus Død var bleven udnævnt til Landdrost, hvis Funktion nærmest var en Statholders, blev Hovedmanden i den 1634 nedsatte, med Hertugdømmernes Forsvar tilsynsførende Kommission.

I Hertugdømmerne som overalt i Tyskland, hvor man efter de store evropæiske Monarkers Forbillede indførte det absolutistiske System, var Landstænderne Aarhundredet igjennem i stadig fortsat Nedgang, særlig efter at den westfalske Fred, Trediveaarskrigens politiske Resultat, havde stillet Landsherrerne næsten uafhængigt af Kejseren og Riget. Med Stænderinstitutionens Forfald svinder ogsaa dennes Modstandskraft overfor stadigt videregaaende Fordringer fra Fyrsternes Side. Rigs- og Landsforsvaret, de hvervede Hære, Hoflivets stigende Bekostelighed paalagde Adelen voxende Byrder. Stændernes Skattebevillingsret gav endnu en Tid lang Anledning til Indkaldelse af Landdage, men efterhaanden svandt ogsaa denne hævdvundne Ret ind til en betydningsløs Formalitet.

Overfor to saa myndige Suveræner som Kong Christian IV. og Hertug Frederik III. af Gottorp maatte Stænderne trække det korteste Straa. Det første alvorlige Opgør fandt Sted paa Landdagen 1616, da den af Kejseren som ældste Lehnsarving til Gottorp anerkjendte Hertug fremtvang Stændernes Hylding uden forudgaaende Valg. I hans Stadfæstelse af Ridderskabets Privilegier blev Valgretten ved Anerkjendelsen af Førstefødselsretten, omend ikke formelt ophævet, saa dog egentlig skrinlagt.

Landdagsforhandlingerne i Almindelighed drejede sig navnlig om de gjen-sidige Krav, Fyrster og Stænder stillede til hinanden: Skatter og Rostjeneste, Told og Licenter, Landsadelens dømmende Myndighed i kriminelle Sager og dens Eneret til Indskrivning i Klostrene. Overfor de stadigt forøgede Skatter, der afkrævedes Stænderne under idelig Henvisning til, at de saalænge havde været fritagne derfor og at de besad større Midler end nogen anden Adel i det tyske Rige, hævdede Ridderskabet trolig, at det i Henhold til Privilegierne ikke var pligtigt til at betale andre Skatter end Prinsesseudstyr og de ved et tabt Hovedslag hjemlede, men alligevel aabnede de Pungen, ofte med stor Redebonhed. Saaledes ydede de 1610 40,000 Rdlr. som frivillig Gave og bevilligede i Tidsrummet 1625—48 trods Krige, Misvæxt og Stormflod ialt 22 Gange Skatter fra 2—12 Rdlr. af hver Plov. Hvad Stænderne i det 17. Aarhundrede har erlagt af Rigs-, Kreds- og Tyrkerskat samt andre indenlandske Afgifter løber op til svimlende Summer.

Landdagsforhandlingerne viser ganske vist Stændermagtens fremadskridende Forfald, men samtidig maa denne Periode betegnes som den indholdsrigeste i Ret-

ning af Reformer paa Administrationens og Retsplejens Omraade, deriblandt Klosterordningen (1620—36), den reviderede Landretsordning (1636) og den 1652 fuldendte ny Landsmatrikel, et længe savnet Hjælpemiddel ved Skattepaaligningen, samt en Række specielle Love og Anordninger til Bekæmpelse af Overgreb særlig fra Landsadelens Side, saasom Voldshandlinger, Dueller, Bortførelser, Overdaadighed, Aager osv.

Spørgsmaalet om Ridderskabets Eneberettigelse til Amtmandsposterne, som var hjemlet det i Privilegierne, havde gjentagne Gange, bl. a. 1609, været drøftet paa Landdagene, før det omsider tilspidsedes til en skarp Konflikt.

Allerede mod Slutningen af det 16. Aarhundrede spores hos Landsherrerne en stadig voxende Tilbøjelighed til at begunstige fremmede Adelige fremfor indfødte ved Embedsbesættelser. Listen over Hertug Hans den Ældres Stats- og Hoffunktionærer, der fulgte hans Baare, er noksom oplysende for denne Fyrstes Vedkommende. Ved Afgjørelsen af de vigtigste Regeringshandlinger tilsidesatte de gottorpske Hertuger mere og mere de adelige Raader for Hofkansleren, hvis Embede enten overdroges borgerlig fødte eller indkaldte Adelsmænd som Adam Tratziger (1558—84), Hieronymus Schultze († 1591), Caspar Coch (1592—97), Nicolaus Junge (1599), Martin Chemnitz (1618—26), Erich Hedemann (1628—36), Anton v. Witsersheimb († 1647), og Johan Adolph Kielman, Gottorpernes største Statsmand. Selv blandt de adelige Raader var mange fremmede (Frantz og Levin v. Marschalck, J. B. v. Dalwigk, P. Jügert, Christoph v. Winterfeldt o. a.). Hofmarskallerne i Hertugerne Johan Adolph og Frederik III.s Tid var alle indkomne til Landet: Hans v. Wolframstorff (1590), Erich Hans v. Münchhausen, Melchior v. Steinberg (1595—97), Heidenreich v. Boineburg (1598—1612), Josua v. Bützow (1617), Dionysius v. Podewils (1624—31) og Ernst Christoph v. Günderröde. Ved Hofferne i Nørborg og Pløen var i anden Halvdel af Aarhundredet de indbyrdes beslægtede Familier v. Aichelberg, v. Cuningham, v. Osterhausen og v. Rothenburg saa godt som eneraadende.

Meklenborgeren J. F. v. Winterfeldts Udnævnelse til Amtmand i det gottorpske Amt Aabenraa, og Rygtet om, at hans Landsmand Ditlev Reventlow af Kongen var udset til den vigtige Amtmandspost i Haderslev, fik Ridderskabets Taalmodighed til at briste. Det bekjendte, saakaldte Salvationsskrift (dat. 19. Jan. 1640), udarbejdet af Landsyndikus Krauthoff og undertegnet af 14 Medlemmer af Ridderskabet, deriblandt den senere Grev Chr. Rantzau, hævdede i et myndigt Sprog Landsadelens Forrettigheder ved Embedsbesættelser under Paaberaabelse af en fremmed Forfatters Ytringer om, at Tilsidesættelse af Landets egne Børn i saa Henseende var ensbetydende med Tyranni og Indledning til Statsstyrelsens Undergang. I sit Svar indrømmede Christian IV., at indfødte var at foretrække til Amtmandsposterne, men hævdede iøvrigt sin Ret til at handle frit. Medens Kongen nøjedes med en lempelig Imødegaaelse, gav Hertugen i sit Gjensvar Ridderskabet en yderst skarp og stræng Tilrettevisning for dets „usømmelige og injuriøse“ Skrift og lod Forfatteren kaste i Fængsel. Ridderskabet afsendte derefter en Deputation til Kiel for at gjøre Afbigt og bede om Krauthoffs Frigivelse netop hos de hertugelige lærde Raader, deres erklærede Modstandere, som nu benyttede Lejligheden til at ydmyge dem.

Hertugens formelle Tilgivelse og Fangens Løsladelse udvirkedes først gennem et nyt, yderst servilt Bønskrift, hvori det hedder, at Ridderskabet benyttede sig af Børnenes Ret til at nærme sig deres vrede Fader, og at de ikke, saalidt som et Faar nogensinde vil bide sin Herre, havde villet angribe Hertugens Ære.

Sagens Udgang blev for Ridderskabet et ynkeligt Nederlag og en grov Forsmædelse, den første det maatte taale af Fyrstemagten og som den ikke glemte. Skjønt Ditlev Reventlows Udnævnelse til Amtmand i Haderslev ikke lod vente længe paa sig (1642, 23. April), drog Kongen dog, som en samtidig udtaler, ved sin Imødekommenhed overfor Ridderskabet den mægtige Adels loyale Følelse for Hertugen og hans Hus over til sig og vandt den saa fuldkommen, at Adelen i 1660 mere stod paa Danmarks end paa Gottorps Side.

Til Trods for Kongens gennemførte Politik at holde Ridderskabet i Skak, de store Vexler, han trak paa dets Pung, og de Ulykker, hans Krige bragte over Hertugdømmerne, var Christian IV. blandt Adelen i Holsten mere afholdt end nogen tidligere Regent i Landet. Kongens djærvt joviale Væsen og hans Smag for grovkornet Skjæmt ved fyldte Bægre var i Slægt med de stærkt nydende, sværlemmede Holstenere, „die Buttermilchsbauche“. Til Kongebordets Kreds i Glückstadt, som Ditlev Ahlefeldt har skildret saa virklighedstro, hørte foruden Claus Ahlefeldt, Christian IV.s Svigersøn, Henrik Rantzau til Schmool, Cai og Didrik Ahlefeldt og Casper Buchwald, hvem Kongen benaadede med Elefantordenen.

I Tilknytning til den Haandfæstning, hans Efterfølger paa Thronen maatte udstede til Rigsraadet, gav dette sit Samtykke til, at Holstenere maatte antages ved Kongens Hof, da de ikke kunde regnes for Fremmede eller Tyske.

Kong Frederik III.s første Regeringshandling i hans gamle Arvelande maatte vinde Ridderskabet for ham, nemlig Oprettelsen af et nyt Regeringskancelli med Sæde i Flensborg, hvilket dog snart efter flyttedes til Glückstadt, og Christian Rantzaus Udnævnelse til Statholder. I dennes Person fandt Kongen Garantier for en loyal Styrelse af Hertugdømmerne og et Værn mod den Fare, der truede fra Gottorp, af hvis Herskerhus Rantzau var en afgjort Modstander. To Dage efter Kongens vel at mærke skriftlige Stadfæstelse af Ridderskabets Privilegier foregik Hyldingen paa Landdagen 6. Oktober i Flensborg Raadhussal. Handlingen afgav et nyt Bevis paa Stændernes Afmagt; der var ikke mere, som i Henrik Rantzaus Tid, Tale om at kræve et Valg. Frederik III. hyldedes uden Indsigelse af de tilstedeværende 69 Prælater og Riddere, der fire ad Gangen knælede foran Thronen og med oprakte Fingre aflagde Hyldingseden, medens Kongen forholdt sig tavs under hele Handlingen. Stændernes fornyede Anmodning om Ditlev Reventlows Fjernelse gav i Forbindelse med andre Aarsager Anledning til, at Kongen det følgende Aar (31. Juli) i hans Sted som Amtmand i Haderslev indsatte Cai Ahlefeldt. Endvidere efterkom Frederik III. et af Stænderne næret Ønske ved at give Befaling til at lade den af hans Fader opførte Christianspris Fæstning rasere, medens det tilliggende Jordegods Bylk, Knoop, Seekamp og Holtenuu solgtes til Frederik Buchwald, der s. A. fik Elefantordenen, hvormed Kongen ogsaa benaadede andre Holstenere, nemlig

Christian Rantzau, Henrik Blome, Henrik Rantzau, Henrik Ahlefeldt, Frantz Pogwisch og efter 1660 Claus og Fred. Ahlefeldt og Ditlev Rantzau.

Kongeparrets Ophold paa Flensborghus i Pestens Tid (April 1654—Juli 1655), hvor den livslystne og ødsle Dronning fordrev Tiden med glimrende Fester til Ære for fyrstelige Gæster af sin nære Slægt, foranledigede en Tilknytning mellem hende og de Medlemmer af Ridderskabet, der i de følgende Aar kom til at spille en stor Rolle i Danmark. Med sin udprægede Forkærlighed for „bastante“ Mænd skjænkede hun sin Gunst fortrinsvis til *Frederik Ahlefeldt* fra Søgaard, der nu knyttedes til Hoffet som Overskjænk, og hans Stammefrænder, den statelige og tapre *Hans Ahlefeldt*, hvis Frue var Dronningens Mignonne, og den iltre og kvindekære *Frederik Ahlefeldt*, begge senere Generaler i den danske Hær.

Sammen med disse sine Yndlinge og den tyske Kansler Theodor Lente skal Dronningen uagtet ivrige Modforestillinger fra Christian Rantzau og Ditlev Ahlefeldt, hvem hun ikke yndede, have tilskyndet Kongen til Fredsbruddet 1657.

Under begge Svenskekrige indtraadte mange holstenske Adelsmænd i den danske Hær, særlig af Slægterne Rantzau (17) og Ahlefeldt (10); adskillige oprettede Regimenter for deres egne Midler, og ikke faa udmærkede sig ved personlig Tapperhed og Snarraadighed. Her skal blot mindes om Hans Schack, Claus, Hans og Frederik Ahlefeldt, særlig bekendte fra Stormen paa København, Henrik Blome, Rendsborgs tapre Forsvarer, Ditlev Rantzau og Henrik Sehested, samt de tre General-krigskommissærer i Hertugdømmerne Cai, Frederik og Ditlev Ahlefeldt, der organiserede hele Forsvaret 1659, og af livilke den sidste udmærkede sig baade som aktiv Officer i Slaget ved Nyborg og som Diplomat ved at bringe Danmark Undsætning fra de allierede Magter. Det 1660 indstiftede Krigskollegium kom ogsaa fortrinsvis til at bestaa af Holstenerne, Hans Schack, tre Ahlefeldter og Otto Pogwisch.

Blandt de tre Krigsstorme, der i det 17. Aarhundrede hjemsøgte Landet, tilføjede Svenskekrigene Hertugdømmerne de dybeste og varigste Saar. Følgende store Godskonkurser i det første Tiaar efter Freden i Kjøbenhavn er sikkert Efterveer fra Krigsaarene: 1661 Südensee, Østergaard, Sierhagen og Hasselburg; 1662 Brunsholm, Maslev, Ørfeld med Nisvraagaard, Olpenæs, Schönhagen, Søgaard og Cronsburg; 1663 Gram, Sehested med Schirnau og Büräu; 1665 Lundsgaard; 1666 Perdöl, Quarnbek og Marutendorf; 1667 Rumohrsgaard; 1668 Nehnten; 1669 Ballegaard og Fresenhagen. Om Slægten vam Dämme vides det sikkert, at Krigen var Aarsag til dens fuldkomne Ruin. Alle disse Godser gik vel ikke ved Konkurserne ud af Ridderskabets Besiddelse, men kom over paa andre Hænder. Direkte Afgang af dets Jordomraade forvoldtes derimod ved Landsherrernes fortsatte Opkjøb af Adelsgoods. Hertug Johan Adolphs Søn Biskop Hans af Lybek købte 1640 Stendorf af Hans Ahlefeldt (92,000 Rdlr.) og Mönch Neverstorf af Cai Sehesteds Arvinger samt 1650 Lensahn af Ditlev Rathlaus Arvinger (60,000 Rdlr.), hvilke tre Godser han oprettede til et Fideikommis, senere forøget med Coselau, Manhagen og Guldstein (de nuværende hertugelig oldenborgske Fideikommisgodser).

Endnu 1675 sad Adelen inde med næsten Trediedelen af alt Gods i Holsten

(2146¹/₂ Plove) og raadede over en Syvendedel af det samlede Jordegods (1427¹/₂ Plove) i Sønderjylland, hvor den 1684 ialt ejede 72 Godser med 1536¹/₂ Plove, i Hovedsagen fordelt paa et ganske minimalt Antal Slægter, nemlig Rantzau, Ahlefeldt, Buchwald, Brockdorff, Reventlow, Rumohr, Qualen, Schack og Thienen. I Landregistret fra 1664 opføres med særlig Husholdning 40 Ahlefeldter (32 Mænd, 8 Enker), 26 Rantzauer (14—12), 24 Buchwalder (20—4), 16 Brockdorffer (14—2), 12 Rumohrer (10—2), 10 Pogwischer (7—3).

I Løbet af det 17. Aarhundrede led Adelsslægternes Antal stor Afgang, idet følgende udsluktes: *Gadendorp* (Christopher til Schönhorst † 1613), *v. Kerssenbrock* (Otto † o. 1620), *Møet* (Schack, levede endnu 1604), *v. Stoven* (Margarethe o. 1625), *Rosenkrantz* (Carsten til Kogsbøl o. 1625, vistnok den sidste af den sønderjyske Linie), *v. der Lancken* (Overhofmester Egidius † 1631), *v. der Herberge* (Eggert til Snogbæk † 1632), *Plesse* (Hieronymus til Beke † 1639), *vam Hagen* (Claus til Nybøl † 1641), *v. Pentz* (Grev Christian † 1651), *Munk* (Jørgen til Krogsgaard † 1655), *Meinstorp* (Christoph † 1664), *Breide* (Bendix † 1675), *v. Kerberg* (Henning † 1673), *vam Damme* (Joakim til Sehested † 1679), og *Wittorp* (Egidius † 1697). Slægten *Walstorp* uddøde i Holsten med Hr. Joh. Rantzaus Enke Anna († 1582), den danske Gren udsluktes vistnok med Jomfru Anna W. († 1671). Den sidste kjendte Mand af den en Gang mægtige Slægt *Heesten* var Bendix Heesten til Søholt, der 1645 gik til Ostindien. Slægten *Hoier* udvandrede til Sverig, hvor den endnu 1700 levede i beskedne Kaar. Grabowerne uddøde formentlig med *Gabriel Grabow*, der 1605 var Kjøgemester paa Gottorp. Slægten *Woie* (Ewald til Vojens) gik tilbage til sit Hjemland Pommern. Sporet af Familierne *v. Köller* (Balthasar † 1590, Klosterprovst i Uetersen) og *v. Otten* (Albrecht, 1590 Raad i Lissabon) tabes allerede i Begyndelsen af Aarhundredet.

Medens saaledes Slægternes Tal mindskes Aar for Aar, tiltager enkelte Familier i forbløffende Frugtbarhed. I en Landsby sidder ofte 4—5 Junkere; Hjemmet og Kaarene bliver dem for trange, og Eventyrlysten vaagner. At vinde Guld og Ære under fremmede Faner, ikke at forsvare egen Jord, frister mange.

Aarsagerne til Ridderskabets svigtende Anseelse som Korporation og Nedgang i politisk, økonomisk og social Magt drøftes i en 1659 af en holstensk Adelsmand (Brockdorff) nedskreven Opsats. Hertugdømmerne var tre Gange uforskyldt blevne udsugede af hjemlige og fremmede Tropper. I Stedet for at varetage sine Interesser som tysk Rigsadel, havde Ridderskabet søgt Tilknytning til den danske Adel. Af Standsfordomme havde man forsmaaet Statsembeder, hvortil Forfatteren ogsaa regner Stillingerne som Borgmester i Kiel og Rendsborg. Den lige Deling af Godserne mellem flere Brødre og de store Udbetalinger til Søstre havde havt til Følge, at Ejendommene enten maatte sælges eller blev betyngede af Gæld; Førstefødselsretten eller Lodtrækning burde bestemme, hvem der skulde være Hovedarving. Sluttelig fremhæves som Hovedaarsag til Adelen økonomiske Tilbagegang Livegnskabet, der snarest burde ophæves.

En politisk Betænkning, udarbejdet 1660 af den gottorpske Raad A. Cramer,

viser et næsten demokratisk Had til Adelen. Han raadede den unge Hertug Christian Albrecht til at opvække Skinsyge blandt Adelen, for at den ikke skulde blive for myndig, hvilket bedst kunde opnaas ved at forbigaa de rigeste og fornemste Familier ved Besættelsen af de riddermæssige Embeder; man burde tildele Adelen Ærestitler uden Indkomster, hvad der gav Anledning til Pragt og Yppighed, hvorved de mistede deres økonomiske Position.

Mer end Krigsaarene har sikkert været medvirkende til Adelenes synkende Magt den moralske Slappelse, der følger efter en ualmindelig lang Fredsperiode.

I Aarene 1657—64 var der intet Omslag blevet holdt, og Renterne af de store Laan, Christian IV. og hans Efterfølger havde rejst hos Landsadelen, var ikke blevne betalte. Til at dække Omkostningerne ved Glückstadts Udvidelse og Befæstning havde Christian IV. 1642 formaaet Landraaderne til at gaa i Borgen for et Laan af 165,500 Rdlr. Den samlede Gjæld i Hertugdømmerne var 1664 voxet til den uhyre Sum af 642,926 Rdlr. med paaløbne Renter à 7 % i syv Aar 229,191 Rdlr., ialt 872,117 Rdlr. Alene Frederik Ahlefeldts Fordring beløb sig til 48,000 Rdlr., Henrik Rantzaus og Cai Ahlefeldts hver til 25,000 Rdlr. Kreditorerne tvang Kongens Kautionister til at gaa i Indlager. For at skaffe dem Friheden udlagde Kongen i Dec. 1664 til Kreditorerne Segeberg Amt, der blev anslaaet til 669,522 Rdlr. I Halvfjerserne indløste hans Efterfølger en Del af Amtet for billige Penge til Brug ved Forhandlingerne med Hertugen af Pløen om Erhvervelsen af Oldenburg og Delmenhorst. 1667 afstod Kongen det saakaldte Wildniss ved Glückstadt til Frederik Ahlefeldt mod et nyt Laan af 200,000 Rdlr., hvori kortedes hans førnævnte Tilgodehavende med resterende Renter for 8 Aar, ialt 23,040 Rdlr. 1669 var der i Søndre Ditmarsken og paa Steinburg Amt anvist ham 41,000 Rdlr.

Midtpunktet for den holstenske Adels Indflydelse flyttes fra Landdagene, til Kongens umiddelbare Nærhed, gennem enkelte fremtrædende Personligheder af Slægterne Rantzau og Ahlefeldt, der i de forandrede Omgivelser snart tilsidesatte de gamle korporative Interesser for at tjene Statsideen. Embedet som Statholder i Hertugdømmerne var længe arveligt i Chr. Rantzaus Slægt, idet han efterfulgtes af sin Svigersøn Fred. Ahlefeldt (1664—81), denne af sin Svoger Grev Ditlev Rantzau († 1697) og derpaa af sine Sønner Frederik († 1708) og Carl († 1722). Gennem betydelige Godserhvervelser saavel i Sønderjylland og Holsten som i Danmark opnaaede disse Mænd en Magtstilling, der grænser til Smaaafyrsters. Grev *Christian Rantzau*, der fra 1661 fungerede som Danmarks Premierminister med Titel af Overstatholder, havde 1649 af Hertug Frederik af Gottorp erhvervet det tidligere schauenburgske Amt Barmstedt ved Mageskifte mod det gamle Familiegods Rantzau (vurderet til 70,000 Rdlr., gjenerhvervet 1655) og Kogsbøl (ansat til 30,000 Rdlr.) samt en Sum rede Penge af 101,000 Rdlr. For at hævde sin Frihed overfor Kongen fik han 1650 sig og Livsarvinger optaget i den rigsgrevelige Stand og sine nye Besiddelser gjort til et umiddelbart Rigs-grevskab, der blev en lille uafhængig Stat i Holsten. Hans Exempel fulgtes af Svigersønnen *Frederik Ahlefeldt*, fra 1661 Stat-

holder i Kjøbenhavn, der 1665 til Kongens Misfornøjelse lod sig gjøre til Rigsgreve og 1669 erhvervede Grevskabet Rixingen samt Baroniet Mörsburg i Lothringen. I rigsgrevelig Stand ophøjedes ogsaa (1651) *Christopher Rantzau* til Schmool, gift med en Sønnedatter af Hertug Hans den Yngre. Bevidstheden af den nye Rangs Fortrin ytrer sig bl. a. i Grev Chr. Rantzaus Testamente, hvori han ordinerer en „kristgrevelig“ Jordefærd.

Da den nye Herrestand med Grever og Friherrer oprettedes, var det fortrinsvis Holstenerne, hvem denne Standsophøjelse synes at have været kjærkommen, nemlig *Hans Schack*, der 1676 fik Møgeltønder oprettet til Grevskab under Navn af Schackenborg, *Ditlev Rantzau*, for hvem 1674 Grevskabet Løvenholm erigeredes, og *Otto Rantzau* (Sønnesøn af Henrik Rantzaus ældste Søn) — alle 1671 — Aaret efter *Burkard Ahlefeldt* til Saxtorp, *Cai Lorentz Brockdorff* til Kletkamp og *Frederik Ahlefeldt*, der fik oprettet Grevskabet Langeland, samt 1673 *Conrad Reventlow*, for hvem Sandbjerg i Sundeved 1681 ophøjedes til Grevskab.

Den største og rigeste Jorddrot indenfor det danske Rige paa hin Tid var uden Sammenligning Grev *Ditlev Rantzau*. Foruden sine to Grevskaber ejede han i Holsten Herskabet Breitenburg, Drage, Neudorf og Erfrade samt i Sønderjylland Lindved med Høgsbro, Vesterbæk, Spandet, Ellund og Kærager. 1669 indsatte han i Tilfælde af sin Mandsstammes Uddøen det danske Kongehus til Arving af Grevskabet Rantzau. Paa Breitenburg førte han og hans literært interesserede Gemalinde af Slægten Brockdorff en fyrstelig Hofstat, hvis Glans og Prægt mindede om Henrik Rantzaus store Dage.

Foruden de nævnte Mænd af Slægterne Rantzau, Ahlefeldt, Reventlow og Schack, hvis endnu blomstrende Efterslægt gennem Aarhundreder bevarede deres Anseelse og Rigdom i Kongeriget, naaede følgende høje Stillinger i Enevældens første Tid: *Christopher Sehested*, Frederik Ahlefeldts Efterfølger som Overskjænk og senere 1662—70 Overhofmarskalk samt Deputeret i Sæetaten, og *Otto Pogwisch*, Generalkrigskommissær for Danmark, Assessor i Statskollegiet, Justitiarius i Højesteret og Ejer af ti Herregaarde i Kongeriget, hvor hans Fader dog allerede ved Giftermaal havde fæstet Bo.

Som et grelt Exempel paa de højst forskjellige Livsvilkaar, hvorunder Grene af samme Slægt af Ridderskabet levede, kan anføres, at en af Storkansler Ahlefeldts samtidige Stammefrænder maatte friste en trang Tilværelse som Bonde paa et Bolssted i Angel sammen med sin Hustru, en frigiven Bondepige, medens en anden tjente som Kammerjomfru paa Breitenburg, hvorfra hun blev bortgiftet med en jævn Borger og Kjøbmand. Sælsomt nok kom baade Grev Ditlev Rantzaus Søn, Landets rigeste Arving, og hin adelige Bonde begge i Aaret 1722 til at sidde bag Gitter og Slaa, den første sigtet for Brodermord, den anden for voldeligt Drab af en Bonde.

I det sidste Aarti af sin Regering havde Frederik III. bestræbt sig for at udlette det sidste Spor af Stændernes Indflydelse paa Regeringen. Ophævelsen af Fællesregeringen og den gamle Forfatning blev kun hindret af Hensyn til Hertugen

af Gottorp. Umiddelbart efter 1660 udskrev Kongen Skatter paa Trods af Landdagens Bevillingsret.

I Henseende til Formen for Hyldingen gik Christian V. et betydeligt Skridt videre end Faderen, idet selve Handlingen ikke fandt Sted paa Landdagen, men i en Konvokation i Rendsborg kort forinden, uden Kongens personlige Nærværelse og uden forudgaaende Stadfæstelse af Privilegierne — i alt et fuldstændigt Brud med Overleveringen. Stændernes skriftlige, i servile Vendinger affattede Protest mødtes af Statholderen Frederik Ahlefeldt med et barsk og bydende Svar, hvori deres Krav afvistes som „Unfug“. Næppe Halvdelen af de til Landdagen adkomstberettigede var mødt, og ingen vovede at tage til Gjenmæle; Resten af Adelen var udeblevet af Frygt.

1675 samledes Prælater, Ridderskab og Stæder sidste Gang til en regelmæssig Landdag, der sprængtes af Hertugen af Gottorp. Ved Inddragelsen af den hertugelige Del af Sønderjylland lod Kongen sig atter hylde af hele Ridderskabet i Hertugdømmet. Ikke som Korporation, men enkeltvis maatte Adelen til de kongelige Kommissærer aflægge Troskabseden til Kong Christian V. som deres eneste suveræne Landsherre og hans kongelige Arvesuccessorer i Regeringen, hvorved Kongens Overejendomsret til hele Adelsgodset anerkjendtes. Hertugens mest betroede Raadgiver Joakim Ahlefeldt nægtede at aflægge Eden, hvorfor hans Gods Bukhavn sekvestreredes og bortgaves til Kongens Yndling A. L. Knuth, medens Gottorp Amt overdroges til Conrad Reventlow, der sikkert har tilskyndet Kongen til Inddragelsen, som dog allerede 1689 efterfulgtes af Hertugens Gjenindsættelse.

Christian Albrechts Regering, hvis Ledelse var i Hænderne paa stadigt skiftende Raadgivere, er for Adelshistorien kun mærkelig ved Oprettelsen af Universitetet i Kiel (1665), der lige til Hertugdømmernes Adskillelse fra Danmark har været flittigt besøgt af Landets Adel. Indvielseshøjtidelighederne overværedes af ialt 20 Ahlefeldter og 10 Rantzauer, medens Slægterne Buchwald og Brockdorff var repræsenteret hver med 8 Medlemmer, Thienen med 5, Blome og Reventlow hver med 4, men betegnende for Adelsens Frafald fra det gottorpske Hus var der blandt disse saa godt som ingen fremragende Mænd. Landets Vanrøgt under Christian Albrechts Efterfølger, Begunstigelse af fremmede, særlig svenske Adelsmænd og endelig Hertugdømmets Overdragelse til en Eventyrer gav Anledning til, at Mænd af Landsadelen i de højeste Stillinger som Joakim Ahlefeldt til Bukhavn og Frederik Rantzau til Putlos gik over i dansk Tjeneste.

Ved Forliget i Altona 1709 enedes Kongen og Hertugen om, at de i Fremtiden ikke mere vilde benytte sig af den *Formalitet*, at indkalde Landdage, men kun tillade en Konvokation af Prælater og Ridderskab, der atter gennem et snævrere Udvalg kunde forebringe sine Ønsker. 1711 fremtvang Stænderne dog Udskrivningen af en sidste, men, da Stæderne ikke var tilsagte, kun ufuldstændig Landdag, hvor Skattebevillingsretten frakjendtes Ridderskabet. Af Landstændernes én Gang saa store Rettigheder var tilbage kun en raadgivende Stemme, da Kongen 1721 indlemmede den gottorpske Del af Sønderjylland i sin egen Fyrstedel og knyttede den

til Danmarks Krone. Patentet om Arvehyldingen i Slesvig oplæstes for det paa Gottorp forsamlede Ridderskab uden at møde Indsigelse, hvorefter den dem forelagte Ed blev underskreven. En Anmodning til Kongen om ogsaa fremdeles at ville udskrive Landdage i Hertugdømmet Slesvig besvaredes med, at Kongen vilde tage Bestemmelse derom, hvis Nødvendigheden krævede det. Christian VI. stadfæstede 1731 Privilegierne betingelsesvis og for hvert af Landene for sig, ligesom han Aaret efter, for at imødekomme det slesvigske Ridderskab, der frygtede for at blive helt adskilt fra det holstenske, bevilligede Opretholdelsen af en Nexus socialis mellem begge Korporationer paa Betingelsen af, at de landsherrelige Rettigheder ikke derved krænkedes. Dette Samhold vedrørte dog kun den fælles Adgang til de fire adelige Klostre og andre indre Anliggender, der varetoges af Prælaterne, og blandt disse atter af Verbitteren i Itzehoe som den fornemste, hvem alle Sager Ridderskabet angaaende forelagdes.

Af vigtigere Begivenheder i Adelen specielle Historie i dette Tidsrum skal omtales Grevskabet Rantzaus Indlemmelse i den danske Krone. Striden mellem Grev Ditlev Rantzaus Sønner, Christian Ditlev og Vilhelm Adolph, om Besiddelsen af Grevskabet endte med den ældste Broders Drab 1721, hvorefter den yngste, sigtet af den danske Regering for Meddelagtighed i Mordet, dømtes til evigt Fængsel. Endnu før den barnløse Grev Vilhelm Adolphs Død (1734) sekvestreredes Grevskabet Rantzau i Henhold til Faderens Disposition 1726 og blev underlagt en Administrator.

Andre Forskydninger indenfor Ridderskabets Besiddelsesomraade skyldes flere større Konkurer, blandt hvilke Grev Carl Ahlefeldts (1725), hvorved Stamhuset Søgaard gik ud af Familien, dets store Tilliggende udstykkedes og delvis kjøbtes af borgerlige, og Ditlev Reventlows, der 1737 maatte overlade sine Kreditorer Godserne Lehmkulen, Cronshagen, Rantzau, Colmar og Schmool, hvilket sidste tilligemed Panker 1741 kjøbtes af Grevinde Taube, Kong Frederik af Sverigs Elskerinde; hendes Søn Grev F. W. Hessenstein oprettede disse Godser sammen med Hohenfelde og Clampe til et Fideikommis. En Række adelige Godser gik over til nobilerede Borgerlige, der beklædte de højeste Stillinger ved det gottorpske Hof, Mænd som Wedderkop, Roepstorf, Königstein og Clausenheim, hvilke to sidstnævnte i Slesvig By opførte statelige, endnu bevarede Palæer: deres Besiddertid blev dog ligesom Navnet kun af kort Varighed, hvorefter Godserne gik fra Haand til Haand for i Tidens Løb at havne i hamborgske Kjøbmands- og Bankierfamilier.

Afslutningen af Mageskiftet 1773, der gav Kongen Magten over *hele* Adelen i Hertugdømmerne, Ridderskabet og de ikke reciperede Godsejere, opvakte i de til Danmark afstaaede gottorpske Amter og Byer, særlig Kiel, en heftig Uvilje, hvis Oprindelse maa søges i Hertugernes gamle Nag til Danmark, som især holdtes i Live af de adelige, for største Delen indvandrede Familier, der havde hørt til deres Omgivelser. Ogsaa fra anden Side kommer der Misstemning til Orde, f. Eks. i

J. A. Ahlefeldts mærkelige Skrift *Mischmasch und Grillen* (se V, 159). Ridder-skabet nærrede Ringeagt for borgerlig fødte Magthavere som Guldberg og Stemann, der tilmed var Tilhængere af det ultradanske Herredømme og den kongelige Absolutisme. Fra dansk Side opfattede man Ridderskabet som upaalideligt og uregerligt. Da A. P. *Bernstorff* 1773 overtog Styrelsen af det tyske Kancelli, tilfaldt der ham den Opgave at udjævne disse skarpe Modsætninger. For ham udgjorde de tyske Provinser eller „Holsten“ kun en Helhed i Modsætning til Kongeriget; hans Styrelse af Hertugdømmerne er præget af Maadehold, men blottet for national Forstaaelse. Som Ejer af Borstel var *Bernstorff* bleven reciperet af Ridderskabet, hvilket dog ikke hindrede ham i skarpt at kritisere dets svigtende Loyalitet, Mangel paa Korpsaand og paa Interesse for Studier og Militærtjeneste. For at højne Moralen blandt sine Standsfæller i Hertugdømmerne udstedte han 1778 en Forordning, der skulde indskrænke det blandt Landsadelen stærkt udbredte Konkubinats; for at udvikle deres Kultur søgte han at gjøre Universitetet til et virkeligt Aandscentrum. Ved at udjævne den i Aarenes Løb tilspidsede Konflikt mellem Ridderskabet og de ikke reciperede Familier stræbte han efter at styrke Adelens Sammenhold og Indflydelse.

Overkammerherre *Ditlev Reventlow*, Christian VII.s principstrænge Opdrager og Typen paa en kongetro Holstener, blev A. P. *Bernstorffs* Raadgiver og Tillidsmand i Hertugdømmerne overfor den illoyale og antidanske Fraktion i Ridderskabet, repræsenteret af Cai Rantzau, Verbitter i Itzehoe og Provst i Preetz. 1774 fik *Bernstorff* af en Deputation fra Ridderskabet overbragt et Promemoria, hvori bl. a. udtaltes Ønsket om Oprettelsen af et staaende Udvalg af Ridderskabet, som kunde forelægge Regeringen sine Betænkninger i Anliggender vedrørende Klostrene og de adelige Godser; tillige antydedes Haabet om Gjenopvækkelsen af de gamle Landdage. Bagved den tilsyneladende beskedne Henstilling skjulte sig uden Tvivl videregaaende Ønsker, men *Bernstorff* anede Uraad og fik Sagen udsat. Ved hans og *Reventlows* forenede Bestræbelser opnaaedes en tilfredsstillende Ordning, idet Ridderskabets Ledelse 1775 blev lagt i Hænderne paa et fast Fællesudvalg, bestaaende af kun én Prælat og 6 Adelige, hvorved dannedes et Midtpunkt for Ledelsen af Ridderskabet og et Mellemed mellem dette og Regeringen.

I det 18. Aarhundrede fortsattes Afgangen af de gamle Slægter med *Ucken* (Ltnt. Jørgen Chr. U. til Brandholt, Skovby Sogn, † o. 1700, dog forekommer Navnet endnu langt senere paa Fyen blandt borgerlige), *Höcken* (sidste kjendte Mand Volf til Nybøl 1720), *Sehested* (i Holsten med Major Fred. Sehested † 1711, i Danmark med Geheimeraad Chr. Sehested til Ravnholt † 1740), *Lindenov* (Godske † 1738), *Wonsfleth* (Ernst Christopher til Veseby † 1747), *Rathlau* (Geheimeraad Chr. Rathlau † 1752) og *Magnussen* (General J. Mangelsen † 1769). I Løbet af det 19. Aarhundrede udsluktes Slægterne *v. Deden* (Hans Emeke † 1829), *Pogwisch* (i Danmark 1806 m. Oberst Chr. Ludv. Fr. Pogwisch, i Preussen 1838, i Meklenborg 1845), *v. der Wisch* (Major Hieronymus v. d. W. † 1873) og *Qualen* (Kammer-

herre Chr. Herman Otto Conrad † 1890). Flere af disse Slægter havde ved deres Uddøen allerede i længere Tid været bosiddende i selve Kongeriget.

Den gamle Landsadel var i Henhold til de 1641 paa Landdagen førte Forhandlinger, der indeholder den Forudsætning, at kun Ætlinge af indenlandske adelige Familier betragtes som hørende til Ridderskabet, blevet en sluttet Korporation. Uvist hvornaar besluttede Ridderskabet at supplere sig ved Receptioner, hvorved den reciperede og hans mandlige Efterslægt opnaaede alle de Ridderskabet tilkommende Forrettigheder af privatretlig Natur, som f. Eks. Indskrivning af Døtre i Klostrene. De fire første paa Landdagene reciperede ere General V. H. v. Baudissin (o. 1635), Kansler J. A. Kielman v. Kielmansegg (o. 1650), Rigs greve G. v. Dernath († 1689) og Geheimeraad M. v. Wedderkop (1695). De næste Receptioner fandt først Sted paa Landdagen 1711; indtil 1737 foregik de mundtlig, derefter førtes de til Protokol i Ridderskabets Plenarforsamlinger. Først 1809 bestemtes det ved et kongeligt Reskript, at Receptionen, for at være gyldig, skulde stadfæstes af Kongen, og at kun Personer af den i Landet bosiddende Adel kunde optages i Ridderskabet. Af endnu blomstrende, reciperede Slægter, der dels ved Godskjøb, dels ved Deltagelse i Landets offentlige Liv har sat Spor i Hertugdømmernes Historie, skal her med Angivelse af de nuværende Besiddelser anføres følgende: *Baudissin* (Borstel, Rantzau), *Bülow* (Bothkamp, Kühren, Bossee), *Dehn, Hahn* (Neuhaus), *Hedemann-Heespen* (Deutsch Nienhof), *Kielmansegg* (Seestermüh), *Levetzow, Liliencron, Luckner* (Schulenburg), *Platen zu Hallermund* (Futterkamp, Kaden, Weissenhaus), *Plessen* (Hohenschulen, Marutendorff, Nehnten, Sierhagen og Wahlstorf), *Reventlow-Criminil* (Emkendorf og Farve), *Saldern, Schimmelmann* (Ahrensburg) og *Westphalen* (Rixdorf).

Ved Aar 1800 bestod Ridderskabet af ialt 40 Familier, hvoraf de tre Fjerdedele reciperede. Af 116 adelige Godser i Sønderjylland var nu kun 30, og af de 133 holstenske Adelsgodser 64 i det slesvig-holstenske Ridderskabs Besiddelse.

Tilbage er for Tiden af de saakaldte Originarii kun ti Slægter: *Ahlefeldt, Andersen, Blome, Brockdorff, Buchwald, Rantzau, Reventlow, Rumohr, Schack* og *Thienen*, af hvilke den sidste ikke mere er bosiddende i Hertugdømmerne. I de gamle Slægters Eje er endnu følgende Jordejendomme. Ahlefeldt: Olpenæs, Ludvigsborg, Königsförde, Lindau og Hülsenhain, alle i Slesvig; Blome: Hagen, Doberstorf, Schaedtbeck, Salzau og Heiligenstedten, alle i Holsten; Buchwald: Pronstorf, Helmstorf og Neudorf i Holsten; Rantzau: Rastorf, Breitenburg, Oppendorf og Schönhorst; Reventlow: Altenhof med Aschau og Hoffnungsthal, Grevs kabet Reventlow med Bøgskov, Damp og Wulfshagen i Slesvig, Glasau, Jersbeck og Wittenberg i Holsten; Rumohr: Runtoft og Drült; Schack: Grevs kabet Schackenborg med Solvig.

En Mønstring af de faa tilbageblevne gamle Slægter i det 18. og Begyndelsen af det 19. Aarhundrede viser en statelig Række Mænd, der paa forskellige Omraader, særlig som Embedsmænd og Diplomater eller ved høj Aandskultur og fornem Tænkemaade spreder Glans over Standen. Af Rantzauerne hævder især den

1727 i Rigsgrevestanden ophøjede Rastorfer Linje en smuk Plads; den ældre Gren med Grev *Christian Ditlev Carl Rantzau* († 1812), Deputeret i tyske Kancelli og Overpræsident samt Universitetskurator i Kiel, hans Søn Grev *Otto Carl Josias*, dansk Gesandt i St. Petersborg, og Brodersøn Grev *Christian Andreas Frederik* († 1857), Guvernør i Lauenborg; af den yngre Linie Grev *Hans* til Ascheberg († 1769), bekendt som Foregangsmand paa Landboreformernes Omraade, og hans Søn Grev *Schack Carl* († 1789), hvis Minde er knyttet til Struensees Fald og Dronning Caroline Mathildes Fængsling. Til den ligeledes 1727 i Rigsgrevestanden optagne, paa Putlos hjemmehørende Linie, der kom i Besiddelse af Breitenburg, hører Statsminister Grev *Conrad Rantzau* († 1845), kjendt som Mæcen, ogsaa af danske Digtere og Kunstnere, og som human Godsejer.

Slægten Blome afgav gennem fire Slægtled ansete Diplomater, Brødrene *Christoph*, Medlem af Konseillet 1702—8, og *Volf Blome* († 1735), hvis Sønnesønner vare *Otto* († 1835), mangeaarig Gesandt i St. Petersborg, og *Volf* til Salzau, der blev Fader til Grev *Otto* († 1849), ligeledes Gesandt i Rusland. Dennes Brodersønner vare Grev *Otto* og Baron *Adolf Frederik Blome*, Gesandt i Berlin.

Medens den gamle holstenske Stamme af Slægten Reventlow uddøde 1783 med Geheimeraad Ditlev Reventlow, skulde den meklenborgske Linie, der atter deler sig i en grevelig dansk (Storkansler Conrad Reventlow og hans Efterslægt) og en holstensk Gren, med Overkammerherre Ditlev Reventlow 1767 ophøjet i Grevestanden, i dette Tidsrum naa sin højeste Anseelse, særligt gennem den sidstnævntes Sønner Statsminister Greve *Cai Reventlow* til Altenhof († 1834) og Greve *Fritz Reventlow* til Emkendorf († 1828), Gesandt i Berlin, begge fremragende Mænd af høj Aandskultur.

Af Slægten Qualen fortjener at nævnes *Henning* († 1785), Deputeret i Kommercekollegiet, og *Josias Qualen* († 1819), Basedows og Gellerts Discipel. Slægten Brockdorff kulminerer i den sidste Kansler i Hertugdømmerne *Cai Lorentz Brockdorff* († 1840), og Familien Rumohr i den lærde og fine Kunstkjender *K. F. L. F. Rumohr* († 1843).

Af Slægten Thienen gjorde *Volf Heinrich Thienen* († 1809) sig bekendt som Ejer af ti store Godser og en Formue af over to Millioner Rigsdaler, Typen paa en Grandseigneur fra det 18. Aarhundrede, ikke mindst ved stor Humanitet mod sine Undergivne.

Den reciperede Adel indtager i denne Tidsperiode en saa fremskudt Plads, at den har Krav paa at nævnes sammen med den gamle Landsadel. Her skal blot mindes om Skatmester, Grev *Heinrich Carl Schimmelmann* til Ahrensburg og Wandsbeck († 1782), der har Hovedæren for Anlægget af Eiderkanalen, et Storværk for sin Tid; af den yngre Slægt Grev *Adam Gottlob Ditlev Moltke* til Nütschau († 1843), Baggesens og Niebuhrs Ven, historisk og politisk Forfatter, Fader til Statsminister Carl Moltke; den evnerige Grev *Wolf Baudissin* († 1875), bekendt som Shakespeareoversætter; Statsminister Grev *Heinrich Anna Reventlow-Criminil* († 1869) og hans Broder Kancellipræsident Grev *Joseph Carl* til Emkendorf († 1850), Grev Fritz Reventlows Adoptivsønner.

Den Bernstorffske Æra 1751—1810 er Tidsrummet for den holstenske Adels højeste Kulturudvikling, der fortrinsvis er udgaaet fra enkelte ved Aandsfrihed og ideal Stræben udmærkede Adelsdamer som Grevinderne *Julie Reventlow* (Emkendorf), *Caroline Baudissin* (Knoop), Ernst Schimmelmanns Søstre, og *Louise Stolberg* (Tremsbüttel), Statsminister C. D. F. Reventlows Søster. Af de Kulturcentre, de i aandelig Forstaaelse med deres Ægtefæller har skabt, vil man længst mindes Emkendorf, l'académie du Nord, som Mignet kalder det, et lykkeligt Fristed for Oplysningstidens Digtere, Skjønaander og Tænkere, deriblandt mange af de bedste landflygtige Emigranter og tillige et Brændpunkt for alle humane Tanker som Folkeoplysningen, Bondestandens Frigjørelse og Negerhandelens Ophævelse — i sine Interiører maaske det ædleste og mest gennemførte Værk, der i nordiske Lande er fremstaaet i den klassicistiske Kunst- og Smagsretnings Periode, smykket med værdifulde Antiker og Malerier, der hjembragtes 1795 fra Italien.

Ligesom i Danmark iværksatte fremskridtsvenlige Adelsmænd af egen Drift ogsaa i Hertugdømmerne i anden Halvdel af Aarhundredet Overgangen til Udskiftning og Arvefæste paa deres Godser, i hele Angel, det halve Svansø og en stor Del af Holsten, hvorefter Godsejerne 1797 enedes om at vedtage den almindelige Ophævelse af Livegenskabet indenfor en Frist af 8 Aar, hvilket fandt kongelig Stadfæstelse. Ved den herom 1804 udstedte Forordning opnaaede ialt henved 20,000 Familier den personlige Frihed. Samtidig drog Ridderskabet Omsorg for Almueskolernes Forbedring bl. a. ved at skjænke 10,000 Rdlr. til det 1781 i Kiel oprettede Skolelærerseminarium.

Saalønge A. P. Bernstorff levede, herskede der, ikke mindst ved hans og hans Hustruers talrige, i Hertugdømmerne bosiddende, nærmere eller fjernere Slægtninge, for hvem han var det aandelige Midtpunkt, Fred og Forstaaelse mellem Ridderskabet og Danmark.

Strax ved Aarhundredets Begyndelse viser sig den første Sky paa den klare Himmel, der i Bernstorffs Tid havde hvælvnet sig over Danmark og Holsten. Den 1802 i begge Kongeriger og Hertugdømmerne udskrevne Skat paa Besiddelse, Nytte og Brug af faste Ejendomme fremkaldte en Klage til Kongen fra Ridderskabet over Indgreb i Adels Skattebevillingsret og foranledigede, at Cai Reventlow, A. P. Bernstorffs Efterfølger som Statsminister og Chef for tyske Kancelli, kort efter Forordningens Vedtagelse i Statsraadet, indgav sin Afskedsbegæring, der bevilgedes ham, dog ikke i Naade.

Holstens Indlemmelse i Danmark efter det tyske Riges Opløsning 1806 opvakte overvejende Misnøje hos Ridderskabet, der frygtede for at dets gamle Friheder og Rettigheder helt vilde blive udslettede af den absolutistiske Kronprinsregent. Englændernes Overfald det følgende Aar affødte ganske vist en varm patriotisk og loyal Stemning i hele Ridderskabet, men dets Uvilje mod Danmark fik ny og stærk Næring ved Kong Frederik VI.s franskvenlige Politik i Almindelighed og særlig ved Danmarks Deltagelse i Expeditionen mod Schill 1809. Hertil kom Statens skæbnesvangre Finanspolitik, der nu ogsaa udstraktes til Hertugdømmernes hidindtil

velfunderede Pengevæsen, som havde været opretholdt af den 1788 stiftede, under hele sin Bestaaen solide Speciesbank i Altona. Af Hensyn til Krigsurolighederne blev Banken i August 1809 flyttet til Rendsborg og kort efter ophævet. Dette fortvivlede Skridt, der varslede den fuldstændige Opgivelse af den haabløse finansielle Situation, fulgtes af Forordningen af 5. Jan. 1813, der betegner Folkets og Statens Bankerot, og som i endnu højere Grad end i Danmark maatte vække Sorg og Forbitrelse i Hertugdømmerne og særlig hos de store Jordegodsejere blandt Ridderskabet, der truedes med Konkurs. Selv af de mere roligt dømmende, som Finansministerens egen Svoger Grev F. Reventlow, opfattedes Forordningen som „et voldeligt Indgreb i Ejendomsretten, hvorved Hertugdømmerne blev et Offer for Danskernes hadske og misforstaaede Skinsyge til Haan for et mere end 300-aarigt Forbund“.

Og samtidig med disse Begivenheder netop for et Aarhundrede siden bragte det tyske Folks nationale Rejsning, der overalt i Holsten mødtes med den mest levende Sympathi, store Dele af Landsadelen i Konflikt med dens prøvede Loyalitetsfølelse. Hermed træder Ridderskabets Historie ind i en ny Fase, og her, ved Skillevejens Begyndelse finder nærværende Fremstilling sin naturlige Afslutning.

Holstens Tilknytning til det gjenskabte tyske Rige 1815 og det Forfatningsløfte, Forbundsakten rummer, blev under Henvisning til de gamle Privilegier Udspringet for Tanken om den evige Forbindelse mellem Slesvig og Holsten og Indledningen til en Kamp, der med stedse voxende Bitterhed skulde udkæmpes i det paafølgende halve Aarhundrede, og som, efter at Ledelsen delvis var gledet ud af Ridderskabets Hænder, endte med Hertugdømmernes fuldstændige Adskillelse fra Danmark.

SLÆGTEN AHLEFELDT

OPRINDELSE NAVN OG VAABEN
FORGRENINGER EMBEDSSTILLINGER
OG BESIDDELSER

SLÆGTEN AHLEFELDT

OPRINDELSE NAVN OG VAABEN FORGRENINGER EMBEDSSTILLINGER OG BESIDDELSER

Indenfor den holstenske Adel indtager Slægten Ahlefeldt, som tidligere berørt, en Særstilling i Henseende til Navneskikken, idet den, Søn efter Fader, gennem dens fem første kjendte Slægtled fører samme Fornavn Benedict, der blandt Landsadelen ikke synes at være ført af nogen anden Slægt før Udgangen af det 14. Aarhundrede, da det ad Spindesiden nedarvedes til andre Familier. Overhovedet forekommer dette Helgennavn ligesaa sjældent blandt den tyske Adel, som det er hyppigt blandt Gejstlige.

Kun ved Hjælp af dette Ledenavn er det muligt at opstille Formodninger om Slægtens Ascendens tilbage i Tiden fra den Mand, der først førte dette Fornavn i Forbindelse med Slægtsnavnet og Vaabenet (1319).

Med Fornavnet Benedict forekommer tidligst i holstenske Diplomer 1220—21 Benedictus de Prodole (Pridole) og hans Broder Scacco, der havde taget Navn efter det nuværende Gods Perdöl i Bornhöved Sogn. Fornavnet Schack findes i det 13. Aarhundrede i Holsten kun knyttet til den med Ahlefeldterne samme Vaaben førende Slægt Rumohr, og allerede O. H. Moller har derfor gjættet paa, at Schack af Perdöl kunde være identisk med den Schack af Rumohr (Scacco de Rumor), der forekommer i Aktstykker 1245—53. Et halvt Aarhundrede efter hin Benedict af Perdöl forekommer Benedictus af Norce (det senere Gods Nordsee), der 1270 til en Fru Tebeke i Kiel bortpantede et Bol i Blomendal, og som sikkert er identisk med den Ridder Benedictus de Noreste, der 1289 var Vidne, da Greverne Johan og Gerhard bilagde Striden mellem Hasso af Smalstede og Klostret Neumünster. Nære Slægtninge af ham maa vel have været Frederik af Nordsee (Frethericus de Norce), der 1266 til Henrik Schauenburg bortpantede tre Bol i Hassee ved Kiel, og Thacwardus af Nordsee, der ejede et Hus i Kedingenstrasse i Kiel.

At Hr. Benedict af Nordsee maa regnes til Ahlefeldternes og Rumohrernes Stamfrænder, bekræftes ved den Omstændighed, at disse sammen med ham havde Andel i Blomendal i Nortorf Sogn, i hvilket Stamgaarden Rumohr ligger. 1339 ejede Markvard Rumohr og hans Søn Johan flere Bol i Landsbyen. Først 1469 afhændede Godske Ahlefeldt Resten af Familiernes Besiddelser i Blomendal tilligemed Landsbyen Rumohr.

Samme Vaaben som Ahlefeldterne og Rumohrerne fører ogsaa Rastorperne og Bozendalerne, og utvivlsomt er alle fire Slægter af fælles Afstamning. 1272 var

bosiddende i Kiel Nicolaus Ruchge (den stride) af Rastorp, Oddo og Markvard af Rastorp. 1281 nævnes Ridderne Markvard og Ditlev af Rastorp som Vidner, da Grev Johan af Holsten tildelte Klostret Preetz Rettigheden til Floden Schwentine fra Byen Preetz til Grænserne af Landsbyen Rastorp, og 1285 forekommer den første alene, som Medvidne, da Grev Johan overlod Klostret Neumünster Landsbyen Eiderstedt.

Ogsaa Familien Bozendal var paa samme Tid som Rastorperne bosiddende i Kiel. 1274 solgte Timmo, Søn af Frederik kaldet Bolsendal, sammen med Hr. Timmo Porsfeld til Helligaandshuset i Kiel Fjerdeparten af Landsbyen Hassee, i hvilken Frederik af Nordsee, som nævnt, havde Andel.

I den sidste Trediedel af Aarhundredet har flere Herrer af Perdöl, Nordsee, Rastorp og Ahlefeldt søgt til Pommern og Rygen og erhvervet Gods der. Hertug Barnim I., der 1264 tiltraadte Regeringen, samlede hele Pommern under sit Herredømme. I Forening med den daadkraftige Biskop af Cammin, Grev Herman af Gleichen, var han ivrig bestræbt for Landets Germanisation og indkaldte i dette Øjemed virkelystne Adelige fra alle Nordtysklands Egne og aflagde dem med Jord, som de opdyrkede. Ogsaa fra det nære Holsten indkom ikke faa Adelige, hvem han endog knyttede til sit Hof. Under Barnim I.s Efterfølger, Bogislav IV., fortsattes Indvandringen. Over Rygen herskede samtidig Fyrst Wizlav II., der stod i venskabeligt Forhold til Hertug Barnim og Biskop Herman og ligesom hine begunstigede Fremmede. Markvard af Swinekule blev 1296 forlehnet med Damitz paa Rygen; samtidig med ham indvandrede Herrer af Pløen, Porsfeld, Sten og Wiltberg.

Som Væbnere hos Barnim I. forekommer 1267—78 Johan og Otto af Perdole, maaske Sønner af en af de ovennævnte Brødre Benedict og Schack af Perdöl. Johan af Perdöl maa være identisk med den Johannes de Predole, der 1273—80 sammen med sin Søster Abela ejede et Hus i Kiel.

Ved Bogislaus IV.s Hof levede i Aarene 1280—85 to Brødre Johannes og Gerhard de Alevelde, ogsaa skrevet Anevelde. 1280 forekommer som Medvidne for Hertugens Bekræftelse af en Overenskomst mellem Provst og Dekan for Mariekirken i Stettin og Klostret i Gartz Johannes de Anevelde, Puticlerus (Putigliarius), Kjøgemester hos Hertugen. Aaret efter bekræftede han med Broderen Gerhard — famuli de Alvelde — sin Herres Gavebrev til Nonneklostret i Stettin. Ved Hertugens Overdragelse af en Naturalydelse til Klostret i Göbelenhagen betegnes Johan de Alevelde som Hertugens Foged (Advocatus), vistnok paa Alt Damm ved Stettin.

Herefter optræder Gerardus de Alvelde 1283 alene som Vidne ved forskellige Privilegier, Hertugen overdrog Byen Stettin; 1284, da Bogislav stadfæstede Byen Greiffenberg i dens Besiddelser; og endelig 1285, da han overlod Byen Stargard sit derværende Toldsted. 1287 var Brødrene enten ikke mere i Live eller havde forladt Pommern, da Hertugen og hans Brødre Barnim II. og Otto I. til Johanniteren Erard af Copan overdrog en Arvedel i Golnow, som havde tilhørt de af Anfelde (que fuerat de Anvelde).

At disse to Brødre, der ellers ikke omtales, og hvis Segl ikke kjendes, maa være komne fra Holsten, er utvivlsomt, dels fordi de sikkert er opkaldte efter Brødrene Johan I. af Kiel († 1263) og Gerhard I. af Itzehoe, og fordi de 1281 optræder som Vidner sammen med „Otto de Predole et Blok famuli“, hvis Navne anføres umiddelbart efter deres. Væbneren Blok, hvis Fornavn ikke er angivet, hører til den holstenske Slægt Blok, der i Vaabenet fører to Bjelker.

1297 var Markvard af Rastorp nærværende, da Raadet i Colberg stadfæstede Doberaner Klostrets Afstaaelse af Landsbyerne Gross- og Klein Jestin samt Bork til Hr. Henning Heydebek. 1299 var Hr. Markvard (agnomine de Rastorp) Voldgiftsmand, da Hr. Jchan af Sletzh drog Grænsen mellem Klostret Bukows Landsby Eventhin og sin Landsby Repkow, ligesom han samme Aar var Medvidne, da Hertug Bogislav stadfæstede hine Grænsebestemmelser. Aar 1300 medforseglede han det Brev, hvorved Raadet i Colberg bekræftede de ligeledes fra Holsten indvandrede Brødre Bartholomæus, Pribislav og Mathias Porsfelds Afstaaelse af 5 Gaarde til Bukow Kloster. 1304 var han Vidne, da Biskop Henrik af Cammin kvitterede Ridderne Johannes og Poppo af Sleyz for en Naturalydelse af deres Jorder.

De til Pommern indvandrede Holstenere holdt sammen, og Førerstillingen blandt dem har uden Tvivl den i Repkow ved Cöslin boende Ridder Ditlev af Sletz (fra Landsbyen Schlesen ved Doberstorfer Søen) indtaget, der fra 1270 var knyttet til Fyrst Wizlav af Rygen, og som ofte nævnes i pommerske Diplomer indtil 1294. Hans Sønner, de førnævnte Johan (1281—1309) og Hr. Poppo, stod i nøje Forbindelse med det til deres Besiddelse grænsende, 1252 oprettede Cistercienserkloster Bukow ved Rügenwolde.

Hr. Markvard af Rastorp nævnes senest i Pommern 1309 i et af Fugt beskadiget Transsumpt fra 1365. Da Johan og Otto, Sønner af Markvard af Rügenwolde sælger Landsbyen Moitzlin, forekommer som Medlovere Hr. Markvard af Rastorp, Markvard af Rügenwolde (den yngre), Rastorp og Væbneren Benedict (Rastorp, Benedictus armiger).

Det tredie Vidne af Navnet Rastorp, hvis Fornavn synes at være udeladt, enten fordi det er glemt eller var ulæseligt for Transsumptets Udsteder, har antagelig været en Broder eller Søn af Hr. Markvard. Væbneren Benedict, der i Modsætning til Sidemanden opføres uden Tilnavn, kunde meget vel være identisk med den først 1319 med Slægtsnavnet forekommende Hr. Benedictus af Alefelde. Paafaldende er det unægteligt, at denne, der allerede da var Ridder, ikke findes nævnt tidligere. Sikkert har Væbneren Benedict været en nær Paarørende af Hr. Markvard Rastorp. Rækken af Benedicter tilbage i Tiden fra Ridderen Hr. Benedict af Alefelde, der maa være født ved 1270, er efter det ovenanførte: Hr. Benedict af Nordsee, Med-ejer af Blomendal (1270—89), der 1284 forekommer paa Rygen, og Benedict af Perdøl (1220—21), de kunde tænkes at være henholdsvis hans Fader og Bedstefader.

Endelig bør i denne Forbindelse nævnes Familien af Rodenbeke, den eneste bekjendte tyske Adelslægt, der opviser samme Ledenavn og Navneskik som

Ahlefeldterne gennem flere Slægtled fra Hr. Benedict af Rodenbeke, Johan I. af Meklenborgs Ridder (1253), Hr. Benedict II. (1283), Kong Eriks Raad (1301) og Henrik II. af Meklenborgs Ridder (1316), til Benedict III., Hertug Albrecht af Meklenborgs Vasal. Man afleder dens Navn fra Rodenbek i Lauenborg, men det ligger dog nærmere at henføre den til Rodenbek, nu en lille Landsby mellem Rumohr og Blomendal. 1312 nævnes Hr. Benedict af Rodenbeke sammen med en Hr. Herman af Nortze. Slægten fører en bølget Skraabjelke og forekommer tidligst 1218 med Herman af Rodenbeke.

Rastorperne og Ahlefeldterne mødes i den ukjendte fælles Stamfader, der har ejet Landsbyen Lubbentien (Löptien) ved Preetz (se S. 8), hvis ene Halvdel 1351 afhændes af Ditlev af Rastorp, medens den anden hundrede Aar senere blev solgt af Hr. Johan Ahlefeldt.

Af de fire, samme Vaaben førende Familier uddøde Bozendalerne allerede omkring Aar 1500. Efter Navnets første Optræden 1274 forekommer det atter først 1351, da Claus Bozendal sammen med Herman Kule havde Byen Grube ved Cismar i Pant. Familien fandt tidlig Vej til Danmark, hvor den har ejet Naaby (Tybjerg Herred), Snese (Baarse H.), Simmendrup (Ringsted H.) og Løgtvedgaard (Skipinge H.). 1390 fik Timmo Bozendal Gods i Pant af Hr. Benedict Ahlefeldt; maa-ske tør man ogsaa af denne Omstændighed slutte til et paa den Tid endnu bevidst Stammefrændskab.

Ogsaa Rastorperne erhvervede tidligt Gods i Kongeriget samtidig med Hr. Benedict Ahlefeldt (I.). Under Navnet Rostrup blomstrede den videre i Danmark, hvor den erhvervede ret anseligt Jordegods i Jylland: Aakjær (Brødrene Benedict og Gotskalk 1398), Lergrav, Lydumgaard, Sjelleskovgaard o. a. Den skal ogsaa være uddød her 1745.

Medens Familien Rumohr har laant Navnet fra Landsbyen Rumohr (Rugemoor), Rastorperne fra Godset Rastorp ved Preetz (Radestorp, afledet af Egenavnet Radi) og Familien Ahlefeldt fra den nuværende Landsby Ahlefeldt ved Rendsborg, kan der nu ikke med Sikkerhed paavises nogen Lokalitet i Hertugdømmerne, hvorfra Familien Bozendal har afledet sit Navn.

I Modsætning til ovennævnte Stednavne, der er af germansk Oprindelse, turde Bozendal (Butzendal) være opstaaet af det slaviske budicinydol, dannet af budica, en Vagthytte, hvilket Ord staar i Forbindelse med det gammelslaviske buditi, at vække, og dol: Dal. Navnet maa vistnok tydes som Vagthytternes Dal, et Minde om de Tider, da Slaver og Holsater kæmpede om Landets Besiddelse.

Man fristes til at henføre Bozendal til Bossee ved den vestlige Bred af Westensee, hvorefter den bekjendte, omkring 1350 uddøde Adelsslægt har taget Navn. 1344 besegler Markvard Botze et af Hertug Valdemar udstedt Dokument med et Sigil, der viser Westenseernes Vaabenmærke, et Egern, med Omskriften Marquard Botse, hvoraf fremgaar, at et Medlem af Slægten har haft sit Sæde her. Dalstrøget omkring Bossee skulde altsaa være Bozendalernes Hjemstavn. Nøjagtigt 100 Aar senere skrives Godske Ahlefeldt til Bossee og var endog i Besiddelse af

hele Sognet Westensee, uden at det kan godtgjøres, om han har erhvervet det ved Arv eller ved Kjøb, og dette maa unægtelig siges at bestyrke hin Gisning.

Slægtsnavnet Ahlefeldt skrives lige fra dets første Forekomst i Pommern 1280—85 snart Alevelde, snart Anevelde, hvilken sidste Form gennem hele det 14. Aarhundrede er den hyppigst anvendte i Aktstykker. Ogsaa i Folkemunde har det lydt saaledes, hvilket bl. a. fremgaar af Ditmarsker Visen fra 1404 og Øge- navnet til Claus Ahlefeldt: Anegeld. I Danmark, Sverige og Tyskland blomstrer endnu Familier af Navnet Ahnfelt (Anfeld). At Formen Anefeld er den ældre og renere, kan næppe betvivles. En Overgang fra n til l kan iagttages i forskjellige Sprog, hyppigst ved forudgaaende eller efterfølgende Læbelyde (p, b, f, v, w, m) indenfor samme Ord, f. Ex. venenum—veleno (ital.), Bononia—Bologna o. s. v. Ved Anefelde, højtysk Anfall, forstaas et Lehn, hvis Nydelse under Vasallens Mindre- aarighed er hjemfaldet til Lehnsherren og som han midlertidigt kan overlade en anden. Ved Tønder laa 1460 et Aneveldemark. Det ældre n foran v er mekanisk blevet til l, og den første Bestanddel af Navnet er blevet mistydet, idet man har tænkt paa S sammensætningen Al (Ahljord) og Feld (den ved Skovrydning til Ager- brug omdannede Slette). Varianter af Skrivemaaden er Alevelde, Alefelde, Allevelde, Alfelt, Ahlfelt, Allfelt, Ahlefeldt o. s. v. Tidligt finder man Hjemstedsprædikatet *af* (de, van, von) udeladt, saaledes 1393 Claus Alevelde.

Landsbyen Ahlefeldt skulde herefter være et midlertidigt hjemfaldet Lehn, der fra de til Pommern udvandrede Brødre er gaaet over til Slægtens med absolut Vished paapegede første Mænd.

Familien Ahlefeldts Vaaben viser i et paa langs delt Skjold i højre (heraldisk) Felt en Ørnevinge fast i Delingen; det venstre er tværdelt tre eller fem Gange, hvilket er blevet til to Bjelker. Hjelmtegnet er en Hund med Halsbaand, siddende paa en med Kvaster forsynet Pude. Ganske overensstemmende hermed er Familien Rastorps og oprindelig ogsaa Rumohrernes Vaaben, der nu har Vingen i højre Felt, ikke ned-, men opadgaaende, og Bjelkerne i venstre Felt. Iøvrigt finder man ofte paa ahlefeldtske Gravmæler og Mindestene, hvor Vaabenet er gjentaget, at det ene i Modstilling til det andet, af Dekorationshensyn er fremstillet som set i Spejl. Farverne er for alle tre Slægtrenes Vedkommende som Regel en hvid Vinge i blaåt, to røde Bjelker i hvidt, som det føres af de i Tyskland bosiddende adelige Ahlefeldter samt Greverne Ahlefeldt-Eskilsmark i Henhold til udtrykkelig Angivelse i det danske Grevepatent. Greverne Ahlefeldt til Langeland fører en sort Vinge i Hjerteskjoldet, hvilket er foreskrevet baade i det rigsgrevelige og danske Grevepatent. En sort Vinge førte ogsaa Bozendalernerne; deres Hjelmtegn kjendes ikke af Segl, men skal være en Ørneflugt som i Vaabenet. Hunden er altid hvid, Halsbaandet og Pudene røde og Kvasterne gule.

Et sammensat Vaaben føres af mange holstenske Adelsslægter, dog plejer Hjelmtegnet at staa i Forbindelse med Skjoldmærket; hos Ahlefeldterne og deres Vaabenfrænder er Hjelmtegnet en særlig Figur. Den ældste kjendte Sammenstilling af to Vaabenmærker kan hos den tyske Adel først paavises ved Aar 1195, altsaa

omtrent en Menneskealder efter at bestemte Skjoldmærker hos adelige Slægter maa formodes at være opstaaede. Endnu ved 1215 var sammensatte Vaabener ualmindelige, hvilket bl. a. erfares af den Kritik, en Samtidig har udøvet mod det af Kejser Otto IV. antagne, delte Vaaben, tre Løver og en halv Ørn. Baade Slægter, Lande, Landsdele og Stæder fører delte Vaabener, saaledes Wismar (1354) et halvt Tyrehoved og to Bjelker.

Ved Foreningen af to Vaabenskjolde plejede man, forsaauidt de egnede sig dertil, at halvere disse og stille henholdsvis en højre og en venstre Halvdel sammen.

Det Ahlefeldtske Vaabens venstre Felt kunde derfor antages at være opstaaet ved Halvering af et Vingepar, som det i Holsten førtes af Hr. Nicolaus af Ekernførde (1258), i Meklenborg af Slægterne Zernin (1229) og Paris, i Sverig af Braherne. Almindeligvis opfattes delte Vaabenskjolde som Udtryk for en Familieforbindelse, i Tilfælde hvor en Mand ved at ægte Arvedatteren af en paa Sværdsiden uddød Slægt eller ved at blive adopteret af en Slægts sidste Mand kommer i Besiddelse af Familiagodser. I nærværende Tilfælde skulde altsaa en Mand, der fra først af har ført et Vingepar, have halveret dette for at skaffe Plads til den anden Families, han har arvet, og som førte to Bjelker; af gamle holstenske Adelsætter Lubbetien, Blok og Stake, der dog begge har blomstret længe efter at det sammensatte Ahlefeldtvaaben opdukker.

Af flere Slægter, der ligesom Ahlefeldterne fører et delt Skjold og i det højre Felt en Vinge, skal nævnes Familien Ummereise(ke), til hvilken hører Povl Breides Hustru, hvis Sønnedatter var Claus Ahlefeldts Hustru Bertha (Ida) Breide. I højre Felt fører den 9 Pendinge, hvilket minder om Bülowernes bekjendte Vaabenmærke.

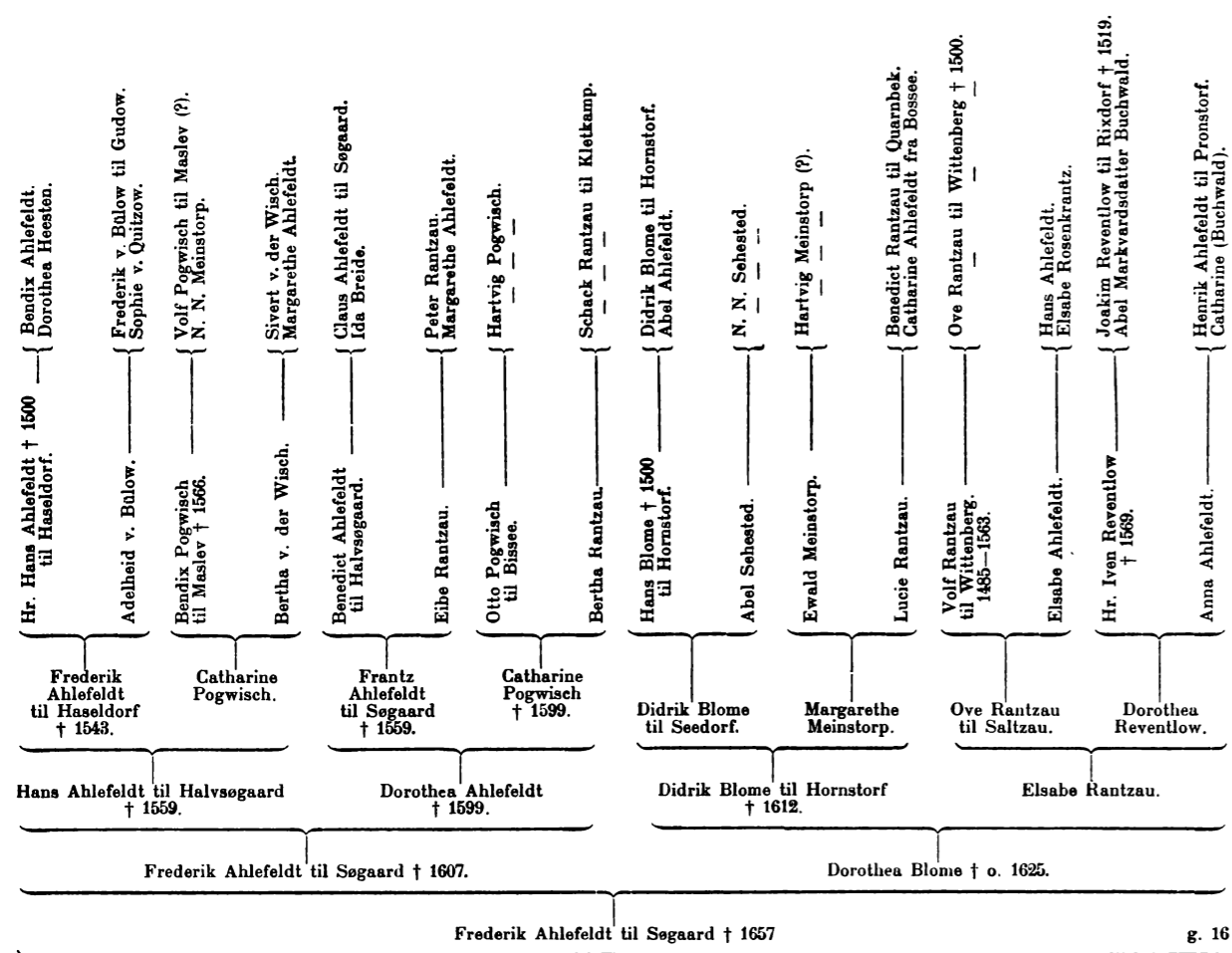
At man i Fyrsteslægter, for at hævde sin Arveret, har føjet et Lands eller en Landsdels Vaaben til sit, er velkjendt, ligesaa, at sammensatte adelige Vaabenmærker er opstaaet ved at Kvinder særlig i deres Enkestand har forenet deres Vaaben med Mandens, men saavidt vides, har man i gammel Tid ikke med Sikkerhed paavist noget adeligt Vaaben, i hvilket en Mand har optaget en med hans Hustru uddøende Slægts Vaaben.

Det maa anses for utænkeligt, at alle de Slægter i de forskellige Lande, der som Bryskerne i Danmark, Smeker og Snepel v. Benitz i Meklenborg i et delt Skjold fører en halv Ørn og en halv Lilie, skulde kunne føres tilbage til en og samme Mand, gift med en Arvedatter af en Slægt med Lilien i Vaabenet. Byen Pyritz' Vaaben er nøjagtig som Bryskernes; i højre Felt den halve Brandenburgske Ørn, i venstre den halve v. Plothske Lilje.

Derimod er det en Kjendsgjerning, at tyske Adelsmænd allerede i det 13. Aarhundrede optog den Dynasteslægts Vaaben, de stod i Tjenesteforhold til. Saaledes fører Conrad v. Husen (1296) i Vaabenet tre Sparrer, medens hans Broder i et delt Skjold forener dette Slægts Vaabenmærke med den pfalziske Løve, fordi han efterviselig var Ministerial hos Hertugen af Bajern.

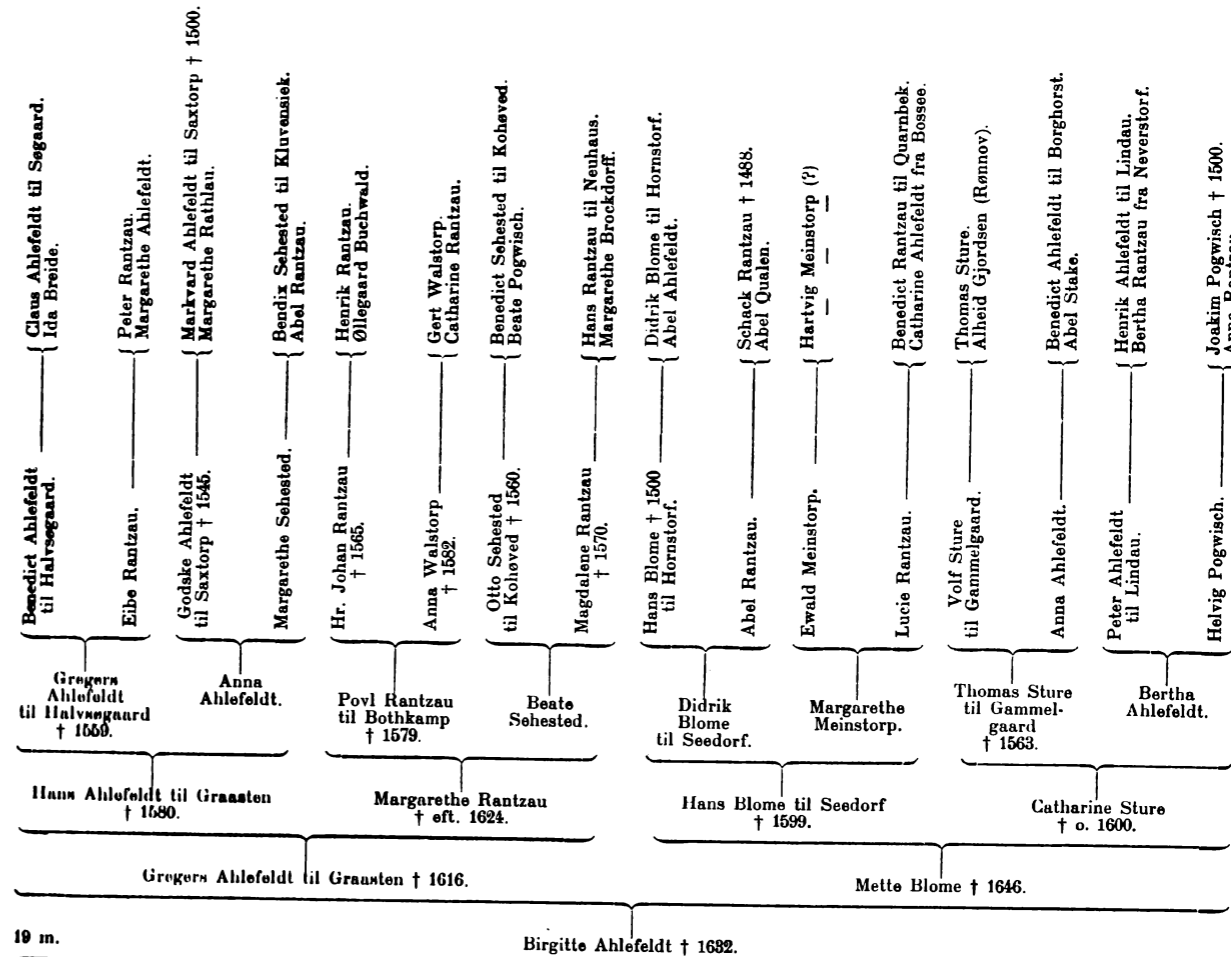
Det ligger nærmest at antage, at det ene Felt i det Ahlefeldtske Vaaben

STORKANSLER FREDERIK AHLEFELDT'S 64 ANER

g. 16

Storkansler Greve Frederik Ahlefeldt

udtrykker dens Vasalforhold til en eller anden Fyrsteslægt; de Oldenborgske Grever fører saaledes to Bjelker, maaske kan man ogsaa gjætte paa Greverne af Anhalt. Grev Henrik III. af Schwerin førte paa Hjelman 2 opadgaaende Ørneflugter. Hvis man af Vaabenfarverne — rødt og hvidt — vilde drage Slutninger om, hvilken Landsherre, de har tjent, kommer Brandenburg og Pommern nærmest i Betragtning.

En af Tysklands anseteste Heraldikere har i Hjelmtegnet villet se Slægtens oprindelige Vaaben. I den tyske Heraldik skjelner man i Henseende til Hunden Rakken (Støveren), med lange, afrundede Øren, svær Krop og behaaret Hale, Parforcehunden (Rüden) af samme Udseende, men med kort klippede Øren, og sædvanlig ligesom Brakken bærende Halsbaand, besat med Torne (Koraller), samt Mynden, der let skjernes fra hine ved det slanke, glatte Legeme, den tynde Hale og de lange flagrende Spidsøren. Ahlefeldterne fører ikke, som ofte angivet, en Mynde i Vaabenet, i det rigsgrevelige Patent for Frederik Ahlefeldt betegnes Hunden udtrykkelig som en Rakke. Af Slægten førte flere Hunden fortrinsvis som Familiemærke, saaledes Statholder Joakim Ahlefeldt, der paa Bukhavn lod opstille to i Sandsten udhuggede Hunde i Legemsstørrelse som Portvogtere.

I Dyresymboliken er Hunden Billedet paa Troskab og Aarvaagenhed; den kan være en Prydelse, et Minde om, at den, der skabte Vaabenet, hermed vilde udtrykke de Kardinaldyder, han satte højest. Blomerne fører i selve Vaabenet en Hund, medens den hos Ahlefeldterne er anbragt paa Hjelman.

Hvor uoplyst Heraldiken er, hvor varsom man maa være med at opstille Love, derpaa har man et godt Exempel i den 1350 afdøde Junker Gerhards tre forskellige Sigiller. Tidligst fører han kun Neldebladet, 1343 en springende, kronet Ulv i et med Neldeblade bestrøet Felt, men 1349 endog Skjoldet med Neldebladet, modstillet et Skjold med en springende, ikke kronet Ulv (Hund). At dette Vaaben skulde være opstaaet ved Familiealliance med en af de Slægter, der fører Ulven som Skjoldmærke, er sikkert udelukket. Hvad Junker Gerhard har villet antyde med denne Vaabenforøgelse, er ganske dunkelt. Tilfældet spiller vistnok ofte en større Rolle, end mangen Heraldiker af Faget tror.

Om Slægten Ahlefeldts oprindelige Herkomst er der lige fra Henrik Rantzaus Tid og op til vore Dage fremsat de forskjelligste Gisninger og Paastande. Henrik Rantzaus holdt, som ovenfor nævnt, Rumohrer og Ahlefeldter for at være en og samme Slægt. Asmus Rumohr († 1590) betegnes som en Ætling af den ældgamle Ahlefeldtske Stamme, hvis Vaaben han ogsaa førte, dog skulde han af sine Forfædre have faaet Tilnavnet paa Grund af den megen Tummel (Rumor), han havde anrettet. Danckwerth gjentager denne Fortælling, men tilføjer dog, at der iøvrigt ogsaa findes en Landsby Rumor i Holsten, hvorefter Familien kunde være opkaldt, og han har derved givet det første Fingerpeg i Retning af at opfatte Adelslægternes Navne som Hjemstedsbetegnelser. Mindre heldig var Møller, der efter en Familietradition opstillede den Hypotese, at begge Familiers fælles Stamfader havde tildelt den ene af sine Sønner „alle Felde“ — alle Marker, medens den anden fik „dat rughe Mor“ — det vildsomme Morads, hvilket skulde være Oprindelsen til de to

Familiers Navne. Først i Midten af forrige Aarhundrede tænkte man paa at sætte Landsbyen Ahlefeldt i Forbindelse med Familienavnet. Derimod var de lærde Historikere paa Henrik Rantzaus Tid ret enige om at søge Slægtens Oprindelse i Byen Alfeld ved Leinefloden i Hannover. Den nævnes første Gang 1214 i Omtalen af en her boende biskoppelig hildesheimsk Forpagter ved Navn Johan (villicus episcopi de Alvelt). Da Biskop Sigfred I. 1221 aflagde Regnskab for Administratoren af Bispedømmet Hildesheim, omtaler han Landsbyen (villa) Alvelde. Naar den af Biskopperne ophøjedes til Stad, vides ikke, men 1297 forekommer Raadsherrerne og Borgerskabet i Alvelde.

Beretningen om Byen Alfelds Grundlæggelse ved et Medlem af Slægten Ahlefeldt skyldes oprindeligt en for sin Upaalidelighed og Lettroenhed ret berygtet Krønikeskriver Præsten Johannes Letzner (f. 1531 † 1613). Hovedtrækkene i hans Fortælling, som det ikke lønner sig at referere udførligt, er disse.

De adelige Junkere v. Alefelde kom efter Tilraad af Greve Didrik af Winzenburg 1066 fra Schwaben til Nedersachsen. Den første var Ridder Hunold v. Schwabeck, af kongelig polsk og ungarsk Blod, Grundlægger af et Kloster i Augsburg og Broder til Grev Svigger af Balatzhausen. Han blev af Grev Didrik forlehnet med Byen og Borgen Alfeld og antog Navn efter den. Hunolds Søn Werner fuldførte Bygningen af Slottet Alfeld og prydede det med sit Vaaben. Werners Søn Henrik drog 1121 med Henrik Løve til det hellige Land. Henriks Søn Conrad blev 1152 nødt til at flygte til Danmark til Kong Erik, fordi han havde dræbt Grev Didrik af Winzenburgs Sønesøn Grev Herman, der havde forført hans Hustru. Conrads Efterslægt blev i Danmark og erhvervede store Godser i Kongeriget og Hertugdømmerne.

Forfatterens Uvidenhed i Landenes almindelige Historie maa strax til en Begyndelse vække Mistillid til hans Beretning. Polens og Ungarns Forening under samme Dynasti var af ganske kort Varighed og falder i et langt senere Tidsrum, nemlig i Perioden 1378—82. Sagnet eller Fablen beror antagelig paa den flygtige Lighed mellem det ungarske og det Ahlefeldtske Vaaben. Kong Erik (Lam) var allerede død 1146, og samme Aar valgtes Svend Grade i Sjælland til Konge i hans Sted. Henrik Løves Korstog fandt først Sted 1171—73. En Lokalitet af Navnet Schwabeck kan paavises nær ved Wertoch, mellem Mindelheim og Augsburg, i det forhenværende Herskab Mindelheim-Türkheim. I Landsbyens Kirkeskov findes en lille Høj, der bærer Navnet Schlossberg, dog ingen Ruiner. Ballatzhausen maa være identisk med Allertshausen ved Türkheim, hvor der ogsaa findes et Schlossholz.

Det lyder utroligt, at et Medlem af en mægtig schwabisk Greveslægt paa hin Tid pludselig skulde dukke op i Nordtyskland som simpel Væbner af den lavere Hildesheimske Adel. Grev Hermans Mord, der virkelig ifølge gamle Krøniker fandt Sted 1152, blev forøvet af Hildesheimske Ministerialer, og det siges, at en af Morderne blev rettet i Køl 1156.

Naar man ved, at selv oplyste Folk lige op til vore Dage, da den kritiske

historiske Sans indenfor Familieforskningen er vaagnet, haardnakket har troet paa frit opfundne Stamrækker fra Carl den Stores Tid af uafbrudt ned til Nutiden, kan man ikke undres over, at Mænd af Slægten Ahlefeldt, som den belæste og kloge Memoireforfatter Ditlev Ahlefeldt og den samtidige, højt dannede Statsmand Joakim Ahlefeldt til Bukhavn fæstede Lid til slige Fabler. Den sidstnævnte paalagde endog sin Søn og dennes Hofmester, den senere Landkansler C. H. Friccius, paa deres Udenlandsrejse at aflægge Besøg ved Slægtens gamle Stamsæde Schwabeck.

Allerede i det 13. Aarhundrede forekommer i Brunsvig en adelig Slægt de Alfelde, der utvivlsomt stammer fra Byen Alfeld. Blandt de 35 Riddere og Væbnere af den hildesheimske Stiftsadel, der 1272 afsluttede et Forsvarsforbund med Byerne Goslar, Hildesheim og Braunschweig, nævnes som den fjerde sidste Conrad van Alvelde, og i et udateret, af Abbed Ichard i Hildesheim (1293—1322) udstedt Diplom forekommer en Ridder Ludger van Alvelde. I begge Tilfælde fattes Seglene, der kunde give Oplysning om det af Familien førte Vaaben. Henricus de Alvelde, der 1235 var Subdiakon ved St. Moritzstiftet i Hildesheim og 1258 Korherre, samt Cord van Alvelde, der 1356 var Scholastikus ved St. Andreaskirken sammesteds, hørte maaske til samme Familie.

1350 opsatte Hermannus de Alevelde, hvis Hustrus Navn var Thelse, og som efterlod en Søn Ghisekino, et Testamente til Fordel for Minoriterbrødrene i Lybek, i hvis Kloster han vilde begraves, endvidere for de spedalske i St. Jørgen ved Lybek, i Segeberg og Gronau. Hans Arvinger var Brodersønnen Conrad, der fik Del i hans fædrene Arv i Byerne Edenzee og Messingerode (i Hannover) og Niecen Ghese, hans afdøde Søster Mechteles Børn Drudeke, Elisabeth og Thilo, Søsteren Luthgard og hendes lille Dreng Thilekino. Hans Svoger var Heinrich af Hoynghe, hans Svigersøn Thidekino Bodenwerder. Blandt Testamentsvidnerne nævnes Timmo af Segeberg.

I Goslar levede en anset, vistnok borgerlig Slægt de Alvelde, til hvilken hørte Borgeren Henrik de Alvelde 1432 og hans Søn Lambrecht, Byfoged i Wernigerode, der i Vaabenet førte to Tværbjelker; Hjelmprydelsen er en Ørneflugt.

Familietraditionen i Forbindelse med de historiske Kjendsgjerninger gjør det sandsynligt, at den, tidligst i Holsten forekommende adelige Slægt Ahlefeldt og de med den samme Vaaben førende Familier er kommet tik Landet fra Nedertyskland under Schauenburgerne ved den af Holstenerpræsten omtalte, 1143 stedfundne Indvandring, og at dens Udspring kan forfølges tilbage til den 1220 forekommende Benedict af Perdöl.

Slægten Ahlefeldts talrige Forgøreninger og territoriale Udbredelse vil lettest kunne følges paa den, nærværende Del medgivne Oversigtstavle, der atter henviser til samtlige i Værket meddelte Stamtavler over de enkelte Linier. Til yderligere Vejledning, særlig med Hensyn til Nedarvningen af Stamgodserne, tjener følgende sammenfattende Bemærkninger.

Hr. *Benedict Ahlefeldt* (I) † o. 1341, Slægtens ældste kjendte Stamfader, havde Sønnen Hr. *Benedict* (II), † o. 1360, der efterlod Sønnerne Hr. *Benedict* (III), † o. 1404, og Hr. *Johan* († o. 1390), hvilke alle havde betydelige Pantelehn og Besiddelser i Danmark (Grimstrup, Aalholm, Krønge).

Hr. *Benedict* III var Fader til *Claus* († 1404), der tilgiftede sig *Søgaard*, og *Volf* († o. 1424), til Nøer og Grönwold (se Side 13, L. 24). *Claus* havde Sønnerne *Benedict* († o. 1440) til *Søgaard*, Hr. *Johan* til *Lehmkulen* og *Wittmold* og *Godske* til *Bossee* og *Lindau*, der alle blev Stamfædre til en talrig Efterslægt (se nedfr.).

Benedicts Sønnesøn *Benedict* († o. 1514) havde Sønnerne *Frantz* og *Gregers* (begge døde 1559), der delte *Søgaard* mellem sig. *Frantz'* Datter og Arving *Dorothea* bragte *Halvsøgaard I* sin Ægtefælle *Hans Ahlefeldt* til *Seestermüh* (se Side 14, L. 5). *Gregers* Søn *Hans* († 1580) havde Sønnen *Gregers* († o. 1620) til *Halvsøgaard II*; han byggede *Graasten* og er Fader til *Hans* († 1663) til *Graasten* og *Halvsøgaard*, der ikke efterlod mandlige Arvinger, *Gert Philip* († 1666) og *Bertha* († 1643), der i sit Ægteskab med *Frederik* († 1657) til *Halvsøgaard I*, blev Moder til Storkansler *Frederik Ahlefeldt*, som 1662 udkjøbte *Medarvingerne* til *Halvsøgaard II* og atter samlede *Godset*. *Gert Philip* til *Bukhavn* havde Sønnen *Joakim* († 1717), *holsten-gottorpsk Geheimeraad* og *Statholder*, der var Fader til *Geheimeraad Hans Adolph Ahlefeldt* († 1761), der solgte *Bukhavn* 1736 og kun efterlod sig en Datter.

Hr. *Johan Ahlefeldt* til *Lehmkulen* var Fader til *Benedict* († 1500) og *Ditlev* († 1500) til *Rixdorf*. *Benedict* efterlod Sønnerne *Claus* († o. 1545) til *Lehmkulen* og *Henrik* († 1540) til *Wittmold*. *Claus'* Sønnesøn *Bendix* († 1606) til *Lehmkulen* havde Sønnerne *Cai* († 1670), *Generalkrigskommissær* under *Svenskekrigene* og Ejer af ialt 10 *Godser*, deriblandt *Saxtorp* og *Eskilsmark*, og *Henrik* († 1674) til *Lehmkulen* og *Lindau*. *Cais* Søn, den 1672 i den danske *Grevestand* ophøjede **Burchard Ahlefeldt**, blev Stamfader til *Greverne Ahlefeldt til Eskilsmark* (solgt 1786). *Henrik* efterlod Sønnerne *Bendix* († 1696) til *Lehmkulen*, hvis *Mandsstamme* uddøde 1765, og *Jørgen* († 1700), Fader til *General Balthasar Ahlefeldt* († 1752) til *Lindau* (solgt 1735, se Side 13, L. 8), hvis Søn var den hannoveranske *General Siegfried Ernst* († 1792) til *Steinhausen*; hans *Descendens* udsluktes med hans i en Alder af 102 Aar 1897 afdøde *Sønnedatter*.

Henrik til *Wittmold* efterlod Sønnerne *Johan* († 1593) og *Jørgen* († 1610) til *Thorstorf* i *Meklenborg*. *Johans* Sønnesøns Søn *Henrik* († 1678) til *Damp*, havde Sønnerne *Johan Rudolph* († 1713) til *Damp*, *Joakim* († 1740) til *Muggesfelde*, hvis *Descendens* paa *Mandssiden* uddøde 1814, og *Bendix* († 1723) til *Damp*, hvis *Efterslægt* uddøde med hans Sønnesøn (1760).

Ditlev Ahlefeldt til Rixdorfs Søn *Henneke* († 1541) til Fresenburg blev Stamfader til Linien paa Fresenburg (solgt 1699), som uddøde 1740.

Godske Ahlefeldt til Bossee og Lindau (se Side 12, L. 13) efterlod Sønnerne *Henrik* († 1500) til Lindau, *Henneke* til Bossee og *Markvard* († 1500) til Saxtorp.

Af Henriks Sønner arvede *Godske* († o. 1564) Königsförde og *Peter* († 1557) Lindau. Godske efterlod Sønnerne *Henrik* († 1583) til Königsförde og *Jørgen* († 1583) til Hytten. Henrik blev Stamfader til Linien Königsförde, af hvilken hans Sønnesøns Sønnesøn *Volf* († 1777), købte Lindau af General Balthasar Ahlefeldt af Linien Lehmkulen, hvorefter begge Godser nedarvedes i lige Linie til hans Sønnesøns endnu levende Sønnedatter Otilie Johanne Caroline (født 1831), gift med August v. Ahlefeldt af Sehested, † 1912. Fra Jørgens Søn *Ditlev* († 1644), der af Peter Ahlefeldt (se nedenfor) 1605 købte Lindau, nedarvedes dette Gods til hans Sønnesøn *Henrik* († 1684), der 1665 afhændede det til Henrik Ahlefeldt til Lehmkulen. Af hans syv Sønner synes ingen at have efterladt Descendens.

Hennekes Sønner vare *Godske* til Kl. Nordsee, *Claus* til Emkendorf og *Jesper* til Bossee. Godskes havde Sønnerne *Christopher* († 1593), hvis Descendens uddøde med hans Sønnesøn *Godske* († 1618) til Klein Nordsee, og *Moritz* († 1588), hvis stærkt degenererede Efterslægt først uddøde 1713. Claus og Jespers Mandstamme udsluktes henholdsvis allerede i første og anden Generation.

Markvards Søn, *Godske* († 1545) til Saxtorp, var Fader til *Jørgen* († 1549) til Stubbe, der havde Sønnerne *Cai* († 1599), hvis Descendens, der ejede Ehlers-
torf og Lammershagen, uddøde 1732, og *Godske* († 1612) til Quarnbek, hvis Mandstamme udsluktes med hans Sønnesøn.

Volf Ahlefeldt til Nøer (Side 12, L. 11) havde Sønnerne *Benedict* († o. 1490) til Borghorst og *Schack* til Nøer og Grönwold. Benedicts Søn *Claus* († 1531) til Gjelting blev Stamfader til Linien af Gjelting (solgt 1717). Hans Sønnesøn *Claus* († 1616) efterlod Sønnerne *Carl* († 1630) til Coselau — Fader til Feltmarskalk *Claus Ahlefeldt* († 1674) — og *Claus* († 1674) til Gjelting, med hvis Sønnesøns Sønnesøn *Henning* († 1778) til Olpenæs denne Linie uddøde. Schack blev Stamfader til Linien paa Nøer (solgt 1608) og Grönwold (solgt 1648), som uddøde med den til Meklenborg udvandrede *Volf* († 1682) til Gross Rensow.

Benedict Ahlefeldts anden Søn *Johan* (Side 12, L. 8) havde Sønnen Hr. *Henrik* († o. 1430), hvis Sønnesøn var Hr. *Hans Ahlefeldt* til Haseldorf, der faldt 1500 som Bannerfører ved Hemmingstedt.

Af Hr. Hans' Sønner har *Frederik* († 1543), der arvede Haseldorf, Haselau, Seestermüh og Caden, fortsat Slægten videre til Nutiden. Han efterlod Sønnerne *Bendix* († 1586) til Haseldorf, *Hans* († 1559) til Seestermüh og *Volf* († 1572) til Haselau og Caden. Bendix Søn *Ditlev* († 1599) til Haseldorf efterlod Sønnen *Bendix* († 1634) til Haseldorf, Osterrade og Klüvensiek, der havde Sønnerne Geheimeraad *Ditlev Ahlefeldt* († 1686) til Haseldorf, den bekjendte Diplomat og Memoireforfatter og *Henrik* († 1702) til Klüvensiek og Osterrade, hvis Descendens uddøde med hans Sønnesøn, medens Broderen blev Stamfader til de endnu blomstrende

Hovedlinier af Slægten (se nedenfor). Volf efterlod Sønnen *Markvard* († 1608) til Haselau og Caden, hvilke Godser gennem hans Enke tilfaldt dennes Datter af andet Ægteskab *Ida Pogwisch*, der tilbragte dem sin Ægtefælle, ovennævnte *Geheimeraad Ditlev Ahlefeldt*.

Hans Ahlefeldt til *Seestermüh* († 1559) havde Sønnen *Frederik* († 1607) til *Seestermüh*, *Halvsøgaard* og *Stendorf*, der atter efterlod Sønnerne *Hans* († o. 1640) til *Stendorf*, *Cai* († 1652), *Frederik* († 1657) til *Søgaard* og *Bendix* († 1669) til *Maslev*.

Hans blev Fader til General *Hans Ahlefeldt* († 1694) til *Glorup*, hvis eneste Søn døde ugift, og *Bendix* († 1701) til *Deutsch Nienhof*, hvis Søn var *Hans Henrik* († 1720) til *Seestermüh*, der havde Sønnerne *Geheimeraad Bendix Ahlefeldt* († 1757) til *Jersbeck* (efterlod Børn uden Afkom) og *Geheimeraad Hans Ahlefeldt* († 1780) til *Seestermüh* (barnløs).

Cai blev Fader til *Frederik* († 1664), gottorpsk Statholder, hvis Sønner vare: *Frederik* († 1706), dansk Oberst, der erhvervede Godserne *Nordskov*, *Nedergaard* og *Rynkebygaard* (Descendens uddød 1806), og *Christian Albrecht* († 1705) til *Oppendorf* og *Schönhorst* (Descendens uddød 1835).

En Søn af *Frederik* til *Søgaard* var Storkansler *Frederik Ahlefeldt* († 1686) til *Langeland*, Stamfader til Greverne *Ahlefeldt-Laurvigen*.

Bendix til *Maslev* blev Fader til General *Frederik Ahlefeldt* († 1672), der kun efterlod en Datter.

Af *Ditlev Ahlefeldts* Sønner arvede *Bendix* († 1697), *Haselau*, *Vilhelm* († 1717) *Haseldorf* og *Caden*. *Bendix*' Søn *Geheimeraad Bendix Ahlefeldt* († 1739) til *Haselau* (solgt ved Konkurs 1732) havde tre Sønner, med hvilke hans Efterslægt uddøde i *Mandsstammen*. Af *Vilhelms* Sønner arvede *Ditlev* († 1726) *Haseldorf* (solgt ved Konkurs 1732), *Bendix Vilhelm* († 1748) fik *Caden* (solgt 1746), medens *Jørgen* († 1728) tilgiftede sig *Damp*. *Ditlevs* Descendens uddøde i første Generation; *Bendix Vilhelm* havde Sønnen *Vilhelm* († 1754), hvis Søn *Carl Frederik Ulrik* († 1829) tilgiftede sig det *Dehnske Gods Ludvigsborg* og blev Stamfader til *Linien Ahlefeldt-Dehn*; *Jørgen* havde Sønnen *Johan Rudolph* († 1770) til *Damp*, som tilgiftede sig *Saxtorp* og efterlod Sønnerne *Ditlev* († 1796) til *Saxtorp* og *Jørgen* († 1823) til *Damp* (solgt 1798), Stamfædrene til de to andre endnu blomstrende Grene af *Geheimeraad Ditlev Ahlefeldts* talrige Descendens. *Ditlev* blev Fader til *Johan Rudolph* († 1848) til *Saxtorp*, *Sehested* og *Ludvigsborg* (kjøbt 1823 af ovennævnte *C. F. U. Ahlefeldt Dehn*) og *Ernst Carl* († 1877) til *Olpenæs*, der endnu ejes af dennes Efterslægt. *Carl Rudolph* efterlod tre Sønner: *Carl Frederik Georg* († 1862) til *Saxtorp* (solgt 1885), *Ditlev August Erik* († 1853) til *Sehested* (solgt 1854) og *Carl Frederik Ludvig Hermann* († 1855) til *Ludvigsborg*, der alle efterlod en talrig Efterslægt.

Om Slægten *Ahlefeldts* ualmindelige Levedygtighed vidner de talrige, meget frugtbare Ægteskaber. *Bertram* til *Lehmkulen* († 1571) havde 12 Børn, *Volf* til

Haselau († 1572) 10, Jørgen til Quarnbek († 1641) og Henrik til Lindau († 1684) begge 14, Ditlev († 1686) 10, Hans Henrik († 1720) 12 og Claus til Gjelting († 1743) 13. I nyere Tid efterlod F. W. A. Ahlefeldt-Dehn († 1896) 11 voxne Børn, Ditlev Aug. Erik til Sehested († 1853) havde 11 Børn; Grev Christian Ahlefeldt-Laurvigen († 1791) efterlod 10 voxne Børn. Ægteskaber med 8—9 Børn er ret hyppige i Slægten. Ejendommelig for Greverne Ahlefeldt-Laurvigen er Overtalligheden af mandlige Individuer i de enkelte Børnekuld.

Skjønt der ofte i de mindre bemidlede Grene af Slægten med en Række Sønner var skjellig Grund til at søge ud til fremmede Lande, blev Ahlefeldterne helst hjemme eller tyede i det højeste til Kongeriget.

Hvor anselig en Indsats Slægten Ahlefeldt har ydet i dansk Statsliv, viser en Udsigt over de Mænd, der i Tidsrummet fra Enevældens Indførelse til Nutiden har været ansatte i den civile Centraladministration, i høje Stillinger under samme, i Diplomatiets, i Hæren og ved Hoffet.

Greve Frederik Ahlefeldt til Langeland forenede i sin Person de højeste Stillinger i Landet som Storkansler, Præsident i Statskollegiet og begge Kancellier. Foruden ham vare Medlemmer af Geheimekonseillet Joakim (1703—6) og Greve Carl (1710—22). Embedet som første Deputeret for Finanserne (Finansminister) beklædtes af førnævnte Joakim (1703—6) og Hans (1759—64). Portefeuillen som Udenrigsminister indehaves af Grev William Ahlefeldt-Laurvig (1908—9 og atter fra 1910).

Amtmænd i Danmark vare: Storkansler Greve Frederik (Tranekjær Amt 1659—71), General Hans Ahlefeldt (Dragsholm 1661—64, Saltø 1664—70), Claus (Nyborg 1667—71), General Frederik Ahlefeldt (Halsted Kloster 1660—61), Eiler Christopher (Kallundborg, Dragsholm og Holbæk 1768—70) og Greve Frantz Vilhelm Ferdinand (Viborg Stift 1831—43).

Som *Diplomater* have tjent: Ditlev (i Berlin 1677—80), Hans Henrik (i Dresden 1683—84, i London 1689—91, i Berlin 1698—1707, i Haag 1710—14), Hans Adolph (i Berlin 1711—14), Johan Henrik (i Berlin 1753—63), Hans Adolph (i Haag 1772—73, i St. Petersborg 1776—80), Greve Ferdinand Anton Christian (i Eutin 1776—78), Greve William Ahlefeldt-Laurvig (i Wien 1897—1908) og Greve Preben Ahlefeldt-Laurvig (Ministerresident i Tokio og Peking fra 1912).

Til Hærens øverste Ledelse vare knyttede: Claus, Frederik († 1672), Hans og Greve Frederik Ahlefeldt († 1686), Medlemmer af Krigskollegiet af 1660, Greve Cai Burchard, Deputeret i Landetatens Generalkommissariat (1716—18), Greve Conrad Vilhelm, Overkrigssekretær (Krigsminister) 1755—63 og Hans Adolph, Deputeret i det høje Krigsraad. Indenfor Hærens Rammer fordeles de forskjellige Personer paa følgende Charger: *Feltmarskalk*: Claus Ahlefeldt († 1674); *Generaler*: Greve Frederik († 1708), Greve Frederik († 1773), Greve Conrad Vilhelm († 1791), Greve Conrad († 1786) og Hans Adolph († 1807); *Generallieutenanter*: Hans († 1694), Frederik († 1672), Balthasar († 1752), Greve Ulrik Carl († 1757), Greve Frederik († 1773), Greve Carl Christian Ulrik († 1825) og Greve Frederik († 1832); *Generalmajorer*:

Ditlev Frederik († o. 1745), Greve Christian († 1791); *Oberster*: Henrik († 1674), Ditlev († 1686), Frederik († 1706), Henrik († 1765), Greve Ulrik Adolph († 1771), Greve Conrad († 1837), Greve Carl Christian († 1851) og Greve Christian Johan Frederik († 1856). Af de øvrige *Charger* forekommer 13 Oberstlieutenanter, 11 Majorer, 14 Kaptejner, 16 Ritmestre, 28 Lieutenanter, 5 Fændrikker og 3 Kornetter.

Generalkrigskommissærer i Hertugdømmerne under Svenskekrigene 1657—60 vare Cai, Frederik og Ditlev.

I Hofstjeneste stode: Greve Frederik, Overskjænk (1654—57), Greve Carl († 1722), Overkammerherre hos Enkedronning Charlotte Amalie, Hans Henrik († 1720), Overkammerherre hos Kronprins Frederik, Greve Ferdinand Anton Christian Hofmarskalk og Chef for det kgl. Theater (1792—94), Greve Carl Frederik Christoph Overceremonimester (1859—63).

Med de højeste Titler vare benaadede, som *Geheimeraad*: Greve Frederik († 1708), Joakim († 1717), Bendix († 1712), Cai Burchard († 1718), Hans Henrik († 1720), Bendix († 1757) og Henning († 1778); som *Geheimekonferensraad* Hans Adolph († 1761), Hans († 1780), Volf († 1777), Hans Adolph († 1807), Jørgen († 1823), Carl Frederik Ulrik († 1829), Cai Vilhelm († 1838), Volf (1840), Greve Christian Johan Frederik Ahlefeldt-Laurvigen († 1856), Greve Carl Frederik Christoph († 1871) og Greve Frederik Ludvig Vilhelm Ahlefeldt-Laurvigen († 1889).

Elefantriddere vare efter 1660 Claus († 1674), Greve Frederik († 1686), Greve Frederik († 1708), Greve Carl († 1722), Hans Henrik († 1720), Hans Adolph († 1761), Greve Conrad Vilhelm († 1791), Volf († 1777).

Med det hvide Baand (*Storkorset af Dannebrogordenen*) blev dekorerede: Frederik († 1672), Greve Burchard († 1686), Greve Frederik († 1708), Greve Carl, Joakim († 1717), Benedict († 1712), Greve Cai Burchard († 1718), Hans Adolph († 1761), Greve Frederik († 1773), Bendix († 1757), Greve Ulrik Carl († 1757), Volf († 1777), Hans († 1780), Greve Conrad Vilhelm († 1791), Greve Conrad († 1786), Henning († 1778), Johan Henrik († 1770), Greve Christian († 1791), Hans Adolph († 1807), Greve Frederik Carl Christian Ulrik († 1825), Jørgen († 1823), Carl Frederik Ulrik († 1829), Greve Frederik († 1832), Cai Vilhelm († 1838), Greve Christian Johan Frederik († 1856), Greve Carl Christoph Frederik († 1871), Greve Frederik Ludvig Vilhelm († 1889) og Greve Christian Johan Frederik (f. 1844).

I Hertugdømmerne beklædte Storkansler Frederik Ahlefeldt og hans Sønner, som ovenfor nævnt, Statholder- og Vicestatholderembedet tilsammen i et halvt Aarhundrede, det sidste indtoges ogsaa af Joakim (1706—12). Amtmænd efter 1660 vare: paa Gottorp Johan Henrik († 1770) og Jørgen († 1823), tillige over Hytten Amt; i Flensborg Ditlev († 1686); i Haderslev Cai († 1670) og Cai Verner († 1829), tillige fra 1803 Amtmand over Sønderborg, Nørborg og Ærø, i Husum Hans († 1780). I Holsten beklædte Storkansleren og hans Søn Frederik († 1708) Embedet som Guvernør og Amtmand i Steinburg og Søndre Ditmarsken; senere var Carl Frederik Ulrik († 1829) Amtmand i Steinburg; i Annexionstiden efter 1713 var Grev Cai

Burchard Amtmand i Kiel, Bordesholm og Neumünster. Landdrost i Pinneberg var Hans († 1780).

Overlanddroster i Oldenburg og Delmenhorst vare Greve Burchard († 1695) og Greve Conrad Vilh. Ahlefeldt; Landdrost i Grevskaberne var Hans († 1780).

Af Dommerembeder beklædte Frederik Carl Heinrich († 1864) Stillingen som Direktør for den slesvigske Overret paa Gottorp.

Klosterprovster vare: i Itzehoe Hans († 1663) og Volf († 1777), i Preetz Cai Vilhelm († 1838), i Uetersen Bendix († 1757) og Greve Conrad Christopher († 1853), i St. Johannes i Slesvig Volf, Jørgen, Carl Frederik Ulrik og Volf Christopher.

I holsten-gottorpsk Tjeneste indtog fremtrædende Stillinger Statholderne Frederik († 1664) og Joakim († 1717), Kancellipræsident, Geheime- og Landraad Bendix Ahlefeldt († 1739) og Overjægermester Claus Ahlefeldt († 1743). Af Officerer kan nævnes Oberstlieutenanterne Claus († 1674) og Christian Albrecht († 1755).

Blandt de forholdsvis faa, der af denne lidet vandrelystne Slægt har staaet i fremmed Krigstjeneste, er mest bekjendt Sigfried Ernst († 1792), storbrittansk og brunsvig-lyneborgsk Generallieutenant.

Efter Hertugdømmernes Adskillelse fra Danmark beklædte i preussisk Tjeneste Wilhelm Carl († 1897) Stillingen som Landdirektør i Hertugdømmerne; hans Søn Vicedmiral Hunold v. Ahlefeldt (f. 1851) er den første Søofficer i Slægten.

Et statistisk Tilbageblik viser, at Slægten Ahlefeldts Naturanlæg og Interesser fortrinsvis er delt mellem Agerbrug og Krigshaandværk. Den opviser ikke faa diplomatiske og administrative Dygtigheder, men ingen kunstneriske eller fysikalsk matematiske Begavelse. Af Særinteresser, der dog næppe bunder i Naturanlæg, er kun fremtrædende Sansen for scenisk Kunst, som den ytrer sig hos Geheimeraad Bendix Ahlefeldt († 1757), Greve Ferdinand Anton Christian († 1815) og Greve Frederik Ahlefeldt († 1832). Forkjærlighed for botaniske Studier og Haveanlæg havde Storkansleren, hans Søn Greve Frederik, der indførte Graasteneræblet fra Sydfrankrig, og den førnævnte Bendix Ahlefeldt, der anlagde den prægtige Have paa Jersbeck.

Ahlefeldternes afgjorte Sans for praktiske Færdigheder stiller de forholdsvis faa skrivende Mænd af Slægten i Skygge. Muligheden for en sammenlignende Analyse af dens litterære Ydelser, saaledes som den med Held er bleven foretaget i lærde Slægter, er derfor udelukket. Et litterært Minde af blivende Værd er Ditlev Ahlefeldts Memoirer, og af hans talrige øvrige efterladte Manuskripter vil Eftertiden maaske endnu kunne fremdrage adskilligt af Værdi. Nogen Interesse frembyder iøvrigt Johan Adolphs († 1801) spredte Livsbetragtninger og Poesier og hans idealistiske Samtidige Greve Jens Juel Ahlefeldt-Laurvigens samfundsreformatoriske Smaaskrifter — et naturligt Tilbageslag fra Faderens forhærdede Konservatisme. Hans Søn Greve Frantz Vilh. Ferdinand, der arvede hans litterære Sans, erhvervede den juridiske Doktorgrad og skrev Digte og Fortællinger med Motiver fra Nordens Oldtid.

En Undersøgelse af Slægtens Historie ud fra den moderne sammenlignende Familieforsknings Krav til Individualpsykologi og Karakteranalyse i Forbindelse med

Arvelighedslære stadfæster beklageligvis Erfaringen, at Adelsgenealogier trods Materialets Omfang sjældent opfylder de Forventninger, man i saa Henseende nærer til dem. Det intensive Indgifte indenfor den holstenske Storadel maa nødvendigvis udslette særegne Karaktermærker i den enkelte Slægt. Medens Storkansler Ahlefeldts 64 Aner af hjemlige Slægter repræsenterer følgende 16: Blome, Breide, Brockdorff, Buchwald, Heesten, Meinstorp, Pogwisch, Qualen, Rantzau, Rathlau, Reventlow, Sehested, Stake, Sture, Walstorp, v. der Wisch, kan den af fremmede kun opvise Rosenkrantz, Bülow og Quitzow. Raceforskjellige Elementer, hvis Paavirkning hos andre Familier giver Anledning til interessante Iagttagelser, kjendes over Hovedet ikke i denne Slægt.

Man maa da nøjes med indenfor Slægten at fæstne Opmærksomheden paa enkelte fremtrædende Personligheder, hvis Liv er tilstrækkelig oplyst og som har efterladt Afkom, der i en Række af Generationer viser særlige Anlæg og Ydelser.

I Slægten Ahlefeldt er Valget let at træffe, idet der kun kan være Tale om de to lige fremragende, samtidige Mænd, der er Stamfædre henholdsvis til Greverne af Langeland og alle de nu alene i Tyskland hjemmehørende ikke grevelige Ahlefeldter, nemlig Storkansler Frederik Ahlefeldt og Geheimeraad Ditlev Ahlefeldt.

Som Statsmand har Frederik Ahlefeldt blandt sine Samtidige Ry for sin beherskede og kølige Holdning. Ligesaa klog og beregnende er hans Familiepolitik, langsomt og med fast Haand rejser han det stolte Hus for sin Efterslægt. I sin personlige Fremtræden derimod er han efter Venners og Modstanderes ret enstemmige Udsagn ilter og stejl; i mundtlige Debatter kan han endog optræde ganske ubehersket. Arbejdsom og i Opløbet energisk til Hensynsløshed bryder han jævnlig Broen af enten af krænket Selvfølelse eller i klog Forstaaelse af sine Evners og Magtmidlers Begrænsning. Paa Graasten Slot og sin Lystgaard nær Hovedstaden gjenvinder han sin Sindsro og søger atter Tilknytning; her er han skiftevis den fødte Landjunker og den ivrige Videnskabsdyrker, hvem intet menneskeligt var fremmed. Stærkest og mest tiltalende viser han sig i den Tid, da han sammen med Gyldenløve og Schumacher delte Regeringen, senere falder det ham vanskeligt at trænge igjennem med sine Anskuelser. Skjønt stedse betænkt paa sin Slægts Magt og Glans betegner han sig selv i sin sidste Villie som en erklæret Fjende af al overflødig Pragt. Den absolute Mangel paa intimere Privatbreve fra hans Haand tillader ikke et nærmere Indblik i hans Tænkemaade og Følelsesliv.

Af Ditlev Ahlefeldt kan der gjennem hans Memoirer og store efterladte Brevsamling gives et ulige klarere Billede. Ogsaa han har det livlige, fyldige Stofskifte, med deraf følgende Fremfusenhed og Uforsigtighed, men sammenlignet med sin Frænde var han utvivlsomt opfyldt af ulige varmere Hengivenhed for Ideer og Mennesker, hvormed han forbandt en velgjørende, elskværdig Livsironi og en vis Selvkritik. Ærekjærlighed og Ærgjerrighed var, som han selv vidner, hans Hovedegenskab og Svaghed, for hvilken han tilsidesatte materiel Vinding. Efter at have tilfredsstillet sin Ungdoms Lyst til Eventyr, blev han i høj Grad arbejdsom. Sit fremragende administrative Talent stillede han i Statens Tjeneste og forsømte der-

ved Styrelsen af sine Godser. Alsidig af Naturen var han baade en passioneret og uforfærdet Krigsmand og en kløgtig Diplomat. I sin Alderdoms Otium udfoldede han en omfattende litterær Virksomhed.

I Folkemunde i Holsten har Slægten, som allerede nævnt, været karakteriseret som de „vilde“ Ahlefeldter i Modsætning til de „fromme“ Reventlower, det første Tillægsord at forstaa som ubehersket, heftig, det sidste i den nedertyske Betydning fredsommelig og sagtomdig. Uden Tvivl rummer den enkle Karakteristik en Kærne af Sandhed. I Slægtens Hjemland gjør dens iltre Blod sig hyppigt gjældende. Kaarden sidder løst i Skeden, Ordet er løst paa Tungen, og den lange Række af Retstrætter røber dens Hang til Stridbarhed, som de ikke mindre talrige Konkurser dens Lyst til at lade staa til. Helhedsbilledet viser imidlertid, at Ahlefeldterne i deres Hjemstavn fortrinsvis kjendes paa Holstenernes bedste Væsensjendommeligheder, Djærvhed og Sundhed, Livskraft og Modstandsevne, uden lyrisk Flugt — *Holsatia non cantat* — men til Gjengjæld fri for sygelig Grublen, Egenskaber, der har forplantet sig i den danske Gren. Den frugtbare moderlige Jord, af hvilken de hentede deres Styrke, gav dem ogsaa gjennemgaaende Præg af Jordbundethed.

I Modsætning til Rantzauernes „Stolthed“, som Folkemindet fremhæver, staa Ahlefeldternes bramfri Jævnhed. Den stærkt oplussende Heftighed følges af Trangen til at bøde paa uoverlagte Ord og Handlinger. Grundstemningen er Velvillie mod Omgivelser og Undergivne. Trods Slægtens store Talrigbed og Rigdom paa Gods kjendes ingen virkelig hjemlede Overleveringer om Udsugelser eller haard Behandling af Bønder og Tjenere. Hans Henrik († 1720) og Bendix Vilhelm († 1748) vare Foregangsmænd for en Forbedring i Bondestandens Kaar. Den patriarkalske Grev Christian († 1791) anbefaler i sit Testamente sine Bønder til Sønnens Omsorg: „De vare trygge under min Beskyttelse og venter deres Lykke af ham“. Hermed staa ogsaa i Forbindelse den store Godgjørenhed, som Slægten, ogsaa relativt betragtet, fremfor nogen anden i Hertugdømmerne har udfoldet. Her skal blot mindes om Godske Ahlefeldts Stiftelse i Ekernefærde, Balthasar Ahlefeldts Hospital i Heiligenstedten, Cai Ahlefeldt til Saxtorps Stiftelse i Norby, Cai Ahlefeldt til Ehlerstorfs Fattighus og Skole i Johannsdorf, Christine Bendix Ahlefeldts Legater, samt i nyere Tid Ottilie Elisabeths og Cai Vilhelms storstiledede Donationer.

Et fremtrædende Træk i Slægten er dens udprægede Kongetroskab, fra den Tid, Ahlefeldter og Rantzauer i Forening ved deres Kapitalstyrke og Loyalitet hjalp Christiern I. til Erhvervelsen af Hertugdømmerne, og lige til Nutiden. Paa de forskjellige Valpladser har den givet sit Blod for de danske Konger, ved Hemmingstedt, ved Upsala, ved Elfsborg og Skara, ved Heide, i Kalmarkrigen som i Svenskekrigene ved Nyborg, Lund og Kristiansstad og senest ved Dybbøl. Det er sikkert mere end Tilfældighed, at Hans Adolph († 1761) som Valgsprog førte: Troskab er den første af alle Dyder, og at Volfs († 1777) Devise lyder: Troskab ældes aldrig.

Ogsaa indadtil viser Slægten Troskab og Sammenhold, Fejden mellem Haseldorfer og Haselauer uomtalt. Volf Ahlefeldts Ord fra 1604 „Vi Ahlefeldter

plejer at holde sammen“, tør siges at have almen Gyldighed. Herom vidner i Ditlev Ahlefeldts og hans Sønesøn Bendix' Privatarkiver de talrige Breve fra Familiemedlemmer fjern og nær; hans egne offervillige Bestræbelser for at redde sin Frændes den senere Storkanslers Liv, som ogsaa hans af stærk Slægtsfølelse gennemtrængte Mindetale over Feltmarskalk Claus Ahlefeldt. I den nyeste Tid har Slægtsfølelsen givet sig Udslag i Oprettelsen af et Familieforbund.

Tilbage staar et numerisk Opgjør over Slægten. I nærværende Værk er omhandlet ialt 1270 fødte, paaviselig indbyrdes beslægtede Ahlefeldter: 682 Mænd, 588 Kvinder. Heraf omfatter Greverne til Langeland (Storkansler Ahlefeldts Efterslægt) ialt 149 (87—62) Individuer, Greverne Ahlefeldt til Eskilsmark 72 (48—24). Hertil kommer ikke tilføjelige 54, den Hamborgske Linie 25, den uægte Gjeltinger Linie 20, Amtsforvalter Cai Ahlefeldts Descendens 12, den preussiske Linie 7 — ialt 118 Personer, der ikke kan anvises Plads paa Stamtavlen.

Antallet af de i Slægten (de grevelige Linier fraregnede) indgiftede Personer er 554 (291 Mænd, 263 Kvinder). Indgiftet i *den holstenske Adel* fordeles saaledes paa de forskellige Slægter: Ahlefeldt 72, Rantzau 70, Buchwald 42, Rumohr 29, Sehested 27, Brockdorff 19, Pogwisch 18, v. der Wisch 16, Reventlow 15, Rathlau 13, Blome 12, Thienen og Qualen 9, Wonsflesh 7, Breide 5, Schack 4, Heesten, Krummedige, Plesse og Wensin 3, vam Damme, Gadendorp, Pentz, Stake, Sture, Walstorp og Wittorp 2, Dosenrode, Høcken, Leve, Limbek, Meinstorp, Svave og Wiltberg 1. *Sønderjydske Slægter*: Abildgaard, Bild, v. Deden, Emmiksen, Holck, Lausen, Røde, Wunniksen. *Reciperede Slægter*: Baudissin 2, Kielmansegg 4, Levezow 2, Liliencron, Reichenbach 2, Schimmelmann, Wedderkop 3. *Gammel dansk Adel*: Bielke, Falk, Glob, Gyldenstjerne, Juel, Kaas, Krabbe 2, Krag, Lange, Lunge, Rosenkrantz, Rotfeld, Sparre, Ulfeld og Vind. *Nyere dansk Adel*: v. Benzon, Gyldenløve, Danneskjold-Laurvigen, Guldencrone, v. Heinen, v. Kløcker 2, v. Lohendal 2 og v. Wasmer. *Meklenborgsk Adel*: Bassewitz 3, Behr 2, Berckentin 3, Bülow 4, Hahn, Hobe, Holstein 5, Kardorf, Koppelow, v. der Lühe 2, Lützwow 2, Moltke 3, Negendank 4, Plessen 2, Plüskow, Preen, Restorff, Sperling, Vieregg, Wackerbarth, Winterfeld, Zülow, Oertzen. *Pommersk Adel*: Flemming, Gyntelberg. *Hannoversk Adel*: v. Dehn, Grote 5, Hammerstein, Harlingen, Hedemann, Langwerth v. Simmern 2, Lenthe. *Preussisk Adel*: Bastineller, Bomin, v. der Goltz, Holtzendorff, Wolframsdorff. *Brandenburgsk Adel*: Bredow 2, Jügert, Kalben, v. dem Werder. *Westfalsk Adel*: Droste, Haxthausen, Mengerssen. *Sachsisk Adel*: Friesen, Lütjendorff, Seebach, Wilucki 2. *Hessisk Adel*: Diede. *Baiersk Adel*: Wulffen. *Schlesisk Adel*: Kalckreuth. *Bøhmisk Adel*: Johnstone, Larisch. Af samtlige Indgiftede tilhørte 70,6 % det oprindelige Ridderskab.

For Tiden lever af fødte af Slægten Ahlefeldt i alle dens Forgreninger ialt 191 Individuer, 99 mandlige, 92 kvindelige, deraf 46 Grever og 35 Comtesser Ahlefeldt-Laurvigen, 7 Grever og 6 Comtesser Ahlefeldt-Eskilsmark, 46 Mænd og 50 Kvinder af den adelige Slægt, af Ditlev Ahlefeldts Efterslægt (50) og af Linien Lindau-Königsförde et Medlem. Præsenslisten viser, at Descendensen efter de, begge 1686 af-

døde Stamfædre til Slægtens to Hovedlinier, nemlig Storkansler F. Ahlefeldt og Geheimeraad Ditlev Ahlefeldt for Tiden er lige mandsstærk.

Den grevelige Linie Ahlefeldt-Laurvigen ejer for Tiden følgende Jordegods:

Grevskabet *Langeland* med Godserne Tranekjær, Korsebølle, Pæregaard, Blegholm, Bjerrebygaard, Nygaard, Nordenbro, Tryggeløvgaard og Søgaard samt Øen Birkholm — o. 1032 Tdr. Hartkorn, med Fideikommiskapitaler 4,222,500 Kr. (Besidder: Kammerherre, Lehns greve C. J. F. Ahlefeldt-Laurvig). Substitutionen for Grevskabet *Laurvig* i Norge, Fideikommiskapital 1,277,427 Kr. (samme Besidder). Stamhuset *Ahlefeldt* med Hovedgaardene Holmegaard, Brolykke, Lykkesholm og Vestergaard samt Øerne Strynø og Strynøkalv, 234 Tdr. Hrtk., Fideikommiskapitaler 936,070 Kr. (samme Besidder). Stamhuset *Lundsgaard* med Hovedgaardene Lundsgaard og Jershauge, 158 $\frac{1}{2}$ Td. Hrtk., Fideikommiskapital 881,245 Kr. (Besidder: Hofjægermester, Greve F. L. V. Ahlefeldt-Laurvig).

Baroniet *Lehn* med Hovedgaardene Hvidkilde, Nielstrup, Lehnskov, Heldagergaard og Gaarden Lehnshøj 467 $\frac{3}{4}$ Tdr. Hrtk., Fideikommiskapital 1,263,181 Kr. samt den for Godset Kiding i Sønderjylland substituerede Fideikommiskapital 426,000 Kr. (Besidder: Hofjægermester, Greve C. E. J. Ahlefeldt-Laurvig-Lehn).

Stamhuset *Egeskov*, o. 220 Tdr. Hrtk., Fideikommiskapital 1,765,718 Kr. (Besidder: Kammerherreinde, Grevinde C. J. Ahlefeldt-Laurvig-Bille, født Baronesse Bille-Brahe). Endvidere følgende Sædegaarde samt Ejendomme paa over 12 Tdr. Hartkorn, forsaavidt disse ikke ere nævnte under Gods-Fideikommisser:

Eriksholm (Aagerup Sogn), 87 Tdr. Hrtk. (Besidder: Udenrigsminister, Greve C. W. Ahlefeldt-Laurvig). *Fjellebro* med Sundsgaarden (Herringe Sogn) 103 Tdr. Hrtk. (Besidder: Grevinde C. J. Ahlefeldt-Laurvig-Bille). *Skovsbo* (Rynkeby Sogn), 41 Tdr. Hrtk. (samme Besidder). *Kjærsgaard* (Brenderup Sogn), 83 $\frac{3}{4}$ Tdr. Hrtk. (Besiddere: Premierlieutenant Greve E. O. S. Ahlefeldt-Laurvig og Greve J. Ahlefeldt-Laurvig). *Hjortholm* (Fodslette Sogn), 78 $\frac{3}{4}$ Tdr. Hrtk. (Besidder: Kammerherre, Lehns greve C. J. F. Ahlefeldt-Laurvig). *Tveden* (Albæk Sogn), 15 $\frac{1}{2}$ Tdr. Hrtk. (Besidder: Greve J. A. Ahlefeldt-Laurvig). *Ulstrup* (Vinge Sogn) 40 Tdr. Hrtk. (Besidder: Kammerherre, Greve S. L. Ahlefeldt-Laurvig). *Møllerup* (Feldballe Sogn) 44 Tdr. Hrtk. (Besidder: Cand. polit. Greve F. W. Ahlefeldt-Laurvigen).

I Sønderjylland ejer Slægten *Olpenæs* med Avlsgaarden Nybølgaard, 327 Hektarer (Besidder: A. v. Ahlefeldt); *Ludvigsborg* med Avlsgaarden Rotensande, 448 Hekt. (Besidder: J. R. v. Ahlefeldt); det Ahlefeldt-Dehnske Gods-fideikommis bestaaende af Avlsgaardene *Hülsehain* og *Bokenæs* med Landsbyerne Store og Lille *Vabs*, *Langholt* og *Glasholt*, ialt 1329 Hekt. (Besidder: Baron F. v. Ahlefeldt-Dehn). *Gross Königsförde* med Landsbyen Königsförde, 946 Hekt. (Besidder: Fru O. v. Ahlefeldt, født v. Ahlefeldt). *Lindau* med Avlsgaardene Hennerode og Rückföhr samt Landsbyen Revensdorf, 1655 Hekt. (Samme Besidder).

Af Pengefideikommisser ejer Familien: Det *Ahlefeldt-Damp'ske* (V, 55), 226,800 Mark (Besiddere: Admiral Hunold v. Ahlefeldt i Bremen, Friedrich v. Ahlefeldt i Altona, Geheimeraad Friedrich v. Ahlefeldt i Flensborg og Major Hans Detlef

v. Ahlefeldt i Brandenburg). Det *Ahlefeldt-Preetz'ske* (V, 59), Besidder Carl v. Ahlefeldt i Frankfurt a. O. Det *Ahlefeldt-Rantzau-Heiligenstedten'ske* (III, 66) 327,188 Mark (Besidder: Greve Carl Christian Ahlefeldt-Eskilsmark).

Endelig ejer det 1900 stiftede v. Ahlefeldt'ske Familieforbund, der har til Formaal dels at styrke Slægtsfølelsen, dels at understøtte trængende Familiemedlemmer, en Kapital af 26,216 Mark.

Medens Slægtens én Gang saa talrige og store Jordejendomme i Hertugdømmerne nu indskrænker sig til de fire Stamgodser Lindau, Königsförde, Olpenæs og Ludvigsborg, har den i Danmark bosiddende Gren i det Aarhundrede, der er forløbet siden Statsbankerotten, under det danske Landbrugs Opblomstring stadigt forøget sit Jorodomraade. Medens Stamfrænderne hinsides Grænsen har anvendt deres Evner i den store Stats Tjeneste, i Hæren og i Flaaden samt i Retsembeder, har Greverne Ahlefeldt-Laurvigen som anerkjendt dygtige Landmænd fortrinsvis ydet deres Indsats til Agerbrugets Fremme som Foregangsmænd for landøkonomiske Forsøg, der har sat Frugter i videre Kredse, og ved omsigtsfuld Godsstyrelse under Hensynetagen til alsidige humane Krav. Med sin økonomiske og numeriske Styrke, sin støtte Færd og sunde praktiske Dygtighed tør Slægten derfor trygt se Fremtiden i Møde.

TAB. I

S BNDICI DE ALLEVELT MILITIS

HR BENEDICT AHLEFELDT

1354

S BENEDICTI DE ANEVELDE MILIT IVNIOR

HR BENEDICT AHLEFELDT

1365

S HINRICI DE ALEVELDE

HR HENRIK AHLEFELDT

1389

DNI HINRICI DE ALWELDE MILIT

HR HENRIK AHLEFELDT

1392

TAB. II

S GOTSIK VA ALLEVELDE

GODSKE AHLEFELDT

1438

S H HINRIC VAN ANEFELDE

HR HENRIK AHLEFELDT

1425

S GHOSSCALEK VA ALVELDE

GODSKE AHLEFELDT

1423

S CLAUES VAN AALEVELDE

CLAUS AHLEFELDT

1467

TAB. III

S CLAVES VAN ALE VELDE

CLAUS AHLEFELDT

1469

S CLAVES VA ALLEUOLT

CLAUS AHLEFELDT TIL GJELTING

1504

S GOTSIC VAN ALEUEL

GODSKE AHLEFELDT TIL SAXTORP

1533

S CLAVES VA ALLEWELDE

CLAUS AHLEFELDT TIL LEHMKULEN

1533

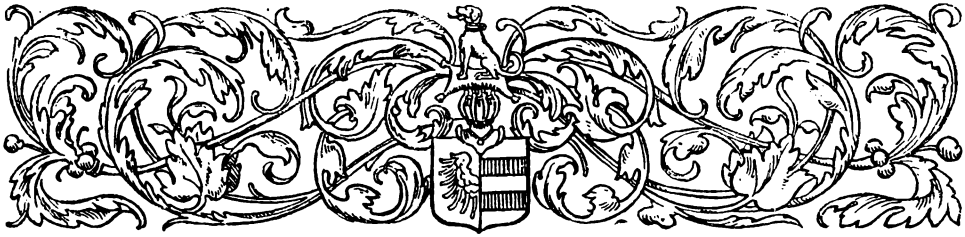
HR. BENEDICT AHLEFELDT

1319—41

OG HANS EFTERSLÆGT

INDTIL DELINGEN I LINIERNE LEHMKULEN-WITTMOLD

BOSSEE-LINDAU HASELDORF OG SØGAARD

FØRSTE AFSNIT

HR. BENEDICT AHLEFELDT

1319—41.

LÆGTEN AHLEFELDT'S ældste, historisk paaviselige Stamfader, der har ført Slægtsnavnet, og fra hvem alle Medlemmer af den i nærværende Værk omhandlede adelige Æt Ahlefeldt nedstammer, nævnes første Gang i et i Statsarkivet i Schwerin opbevaret, paa Latin affattet Diplom, dateret 26. November 1319, der i Oversættelse lyder saaledes:

„Alle Mænd, dette Brev sér eller hører, hilser jeg, *Benedictus de Alvelde*, Ridder, evindelig med Gud. Kundgjør med dette mit aabne Brev, at jeg bør virke til Gode for min Herre, Hertugen af Meklenborg, hos mine Venner med al Troskab og hvorsomhelst der monne gives Lejlighed dertil. Dette vidner jeg med mit beseglede Brev, givet i det Herrens Aar 1319, Dagen efter den hellige Jomfru Catharines Dag“.

Ved en af Dokumentet udskaaen Pergamentsstrimmel hænger et rundt (nu næsten hensmuldret) Segl med et staaende, paa langs delt Skjold, i hvis højre Felt sés en Vinge, medens det venstre er fem Gange tværdelt.

Heraf fremgaar, at Benedict Ahlefeldt paa hin Tid har staaet i Hertug Henrik II. af Meklenborgs Tjeneste. Denne krigerske Fyrste, der i sin mere end fyrretyveaarige Regeringstid (1286—1329) under næsten uafbrudte, blodige Kampe med Markgreve Valdemar af Brandenburg, de vendiske Stæder og Herterne af Werle, udvidede sit Landomraade til det dobbelte af dets oprindelige Omfang, havde ved Fredsslutningen i Templin 1317 naaet Maalet for sine

Kampe, idet Kong Erik forlehnede ham med Herskabet Rostock, og Markgreve Valdemar med Landet Stargard, hvorved hans Rige nu sammenhængende strakte sig fra Lybek til Fürstenberg.

Faa Maaneder efter Hr. Benedicts første Forekomst omtales han som lehnspligtig Mand hos Grev Johan III. (den Milde), hvis oprindelige Hovedsæde var Pløen, hvortil han senere føjede Byen og Borgen Kiel. 1320, 30. Maj, nævnes Hr. Benedict i den mellem Grev Adolph af Schauenburg og Grev Johan sluttede Arvedeling, ifølge hvilken Sognet Rellingen overlodes Grev Adolph af hans Brødre, medens Rensefeld (ved Eutin) skulde tilfalde Grev Johan, der desuden fik Landsbyen Eigelstorp (ved Gross Hansdorf ved Hamborg), hvorimod Wedel tildeltes Grev Adolph. I samme Aktstykke gik den sidstnævnte Landsherre i Borgen for, at Hr. Benedict for Fremtiden skulde yde Grev Johan Lehnspligten paa samme Maade, som han og de andre Lehns mænd hidtil havde ydet Greven af Schauenburg den. Det synes herefter, som om Hr. Benedict før hin Arvedeling har været forlehnet med Gods, beliggende i de af Grev Adolph til Johan den Milde afstaaede Besiddelser.

Aaret efter (16. Juni) nævnes Hr. Benedict sammen med Ridderne Ditlev Buchwald, Markvard af Westensee, Ditlev af Wensin samt en Ridder af Slægten Parkentin og Markvard af Priskendorf som Medlovere, da Hr. Johan af Kiel og Hr. Markvard Gadendorp til en Lybekker Borger afhændede Halvdelen af Landsbyen Krumbek ved Lybek.

1322, 21. Maj, udstedte Hr. Benedict en solidarisk Forpligt sammen med fire andre holstenske Riddere, Ditlev Wensin, Henrik Wedel, Otto og Ditlev Buchwald samt Johannes af Slamerstorp at ville betale en Borger i Lybek dennes Tilgodehavende paa 120 Mark til næstkommende Mortensdag. 1323 medbeseglede Hr. Benedict som den sjette øverste blandt 88 holstenske Riddere og Væbnere det tidligere omtalte Forbunds brev, hvorved hine forpligtede sig til indbyrdes Værn og Bistand paa tre Aar. 1325, 13. December gik han sammen med Ridderne Otto Buchwald, Ditlev Wensin, Johan af Rathmerstorp, Johan af Rickelkesdorp samt Otto og Ditlev af Rastorp, sine Stamfrænder, i Borgen for, at Klostret Preetz skulde nyde den uforstyrrede Besiddelse af Landsbyen Lutteke Lubbentin (nu Klein Löptien ved Preetz) i et helt Aar, uanfægtet af mulige Fredsforstyrrelser fra Otto af Lubbentin og dennes Arvingers Side.

1326 findes Hr. Benedicts Navn atter i Forbindelse med hans tidligere Herre Hertug Henrik II. af Meklenborg. Aaret før havde Grev Gerhard overtaget Formynderskabet for sin 10-aarige Søstersøn Hertug Valdemar og ført ham ind i Riget. De danske Stormænd, der udkaarede denne Ætling af det danske Kongehus til at afløse Kong Christopher II., støttede Grev Gerhard, og i Juni 1326 hyldedes Hertugen paa Viborg Landsting som Konge, medens Christopher II. havde maattet forlade Landet og søge Tilflugt hos Hertug Henrik af Meklenborg. 3. Maj var der i Nykjøbing p. F., hvor Kongen først var tyet hen, bleven afsluttet et Forbund mellem ham og hans Sønner Erik og Otto, Hertug Henrik

og Herrerne af Werle-Güstrow mod Hertug Valdemar og Greverne Gerhard og Johan af Holsten. Som Medlover for Kongen besegledes Forbundet af Ridderne Sivert af Pløen, Ulrik Maltzan, Jørgen Hasenkop, Heine Skarpenberg og Benedict Ahlefeldt. Samme Dag afsluttedes et Særforbund mellem Kongen, Hertug Henrik og Herrerne af Werle mod Christopher II.s Svoger Hertug Wartislav af Pommern, der havde vakt Kongens Forbitrelse, fordi han Aaret i Forvejen ved Hertug Wizlavs Død havde sat sig i Besiddelse af Rygen, som Kongen hævdede Adkomstretten til. Ogsaa dette Forbund er medbeseglet af Hr. Benedict. Af Taknemmelighed mod Hertug Henrik, der havde givet ham og hans Søn Erik et Tilflugtssted i Rostock, forlehnede Christopher II. ham, da Hertug Wartislav kort efter (1. Aug.) afgik ved Døden, med Fyrstendømmet Rygen.

Et Par Aar efter blev Grev Johan uenig med Grev Gerhard og hjalp nu den fordrevne Konge tilbage mod at faa Sjælland og Skaane. Grev Gerhard lod Hertug Valdemar træde tilbage, og denne fik sit Hertugdømme Langeland igjen, medens Gerhard blev holdt skadesløs med Fyen og Løftet om at arve Sønderjylland, hvis Valdemar skulde dø barnløs.

Ved Kong Christophers Død 1332 herskede Grev Johan ubestridt over betydelige Dele af Riget, Skaane, Sjælland, Laaland og Femern, hvorfra Vejen førte over til hans Besiddelser i Sønderjylland og Holsten, dog var en stor Del af hans Lande udstykket til holstenske og nordtyske adelige Pantehavere, hvis Voldsomheder og Udsugelser ogsaa lagde ham for Had blandt Befolkningen.

I de Aar, man intet ved om Hr. Benedict Ahlefeldt, har han uden Tvivl tjent Grev Johans Sag. I det Brev fra 1333 (31. Jan.), hvorved Greven gav Raadet og Borgerne i Krempe Tilladelse til at befæste deres By, nævnes Hr. Benedict og hans Søn af samme Navn (Benedictus senior et iunior dicti de Alevelde) blandt Vidnerne som Grevens elskelige og tro Riddere. Aaret efter var han nærværende, da Grev Johan stadfæstede Hr. Johan af Kiels Salgsbrev paa 10 Gaarde i Cronshagen til Helligaandshuset i Kiel. 1339, 1. Novbr., nævnes Hr. Benedict Fader og Søn sammen med Nicolaus Reventlow og Johannes Walstorp som Medvidner i det Brev, hvorved Brødrene Heinrich og Nikolaus Godetit til St. Johannes Klostret i Lybek afhændede Landsbyen Kükenitz.

Det er tidligere med stor Styrke bleven hævdet, at den i Grev Gerhards Privilegiebrev for Byen Rendsborg (af 6. Decbr. s. A.) uden Slægtsnavn anførte Hr. Benedict maatte være identisk med Hr. Benedict Ahlefeldt. Det hedder i nævnte Privilegium, at Byens Grænse skal strække sig „fra Eideren indtil den sidste Grænsepæl, kaldet Pal, der staar tæt ved Hr. Benedicts Vold“. Denne Grænsebestemmelse peger i Retning af det Sted, hvorfra Slægten Ahlefeldt maa antages at have taget Navn, nemlig Landsbyen Ahlefeldt. Mod den Opfattelse, at Hr. Benedicts Borg skulde være at søge i Borgstedt, der atter kun ligger en Mil fra Landsbyen Ahlefeldt, er senere bleven gjort gjældende, at Byens Ene-mærker ikke kan have strakt sig saa langt, end sige videre. Hvorledes det ret

dunkle Sted i Texten end skal forstaas, er det vistnok givet, at hin Hr. Benedict maa være identisk med Slægten Ahlefeldts Stamfader.

Landsbyen Ahlefeldt ligger omtrent to Mil nordlig for Rendsborg ved Bredden af den lille Indsø Bistensee, der strækker sig fra nordøst mod sydvest. Den begrænses mod nordvest af en Mark, der nærmest har Form af en Trekant, hvis Grundlinje dannes af den nordvestlige Side af Bistensee. Marken, der ligger omtrent 23 Meter over Østersøens Vandflade, hæver sig paa enkelte Steder temmelig brat op af det omliggende Terræn. Den bærer Navnet Ohlfeld eller „dat ohle Feld“. De to andre Sider af Marken indesluttet af Enge, og Ohlfeld danner saaledes en af Naturen fast Plads, der har været godt egnet til Anlæggelsen af en Borg. Formodningen om, at en saadan har ligget her i svundne Tider, bestyrkes af forskellige Omstændigheder.

Markens nuværende Ejer er fra Tid til anden under Pløjningen jævnlig stødt paa store Grundsten, ligesom man hyppigt har fundet Rester af Mursten i Jorden. I Aaret 1895 foretoges i min Nærværelse Udgravninger paa selve Stedet. En Fod under Jordens Overflade fandtes tre Rækker store, tæt op til hinanden liggende Kampesten, hvis Form tydeligt viste, at de vare udsøgte og afpassede til Grundstene. Afstanden mellem de to Stenrækker, der fornedes ved en tredje, saa at hele Stensætningen havde Form af et Rektangel, var to Alen, Størrelsen af den enkelte Sten ca. 10 Tommer i Kvadrat. Tidligere var der paa samme Sted bleven bragt for Dagen en stor Granitsten af omtrent én Kvadratfods Størrelse, der benyttedes til Fundament for en Ladebygning. Det fortjener at bemærkes, at samtlige i Nærheden liggende Marker ere saa fattige paa større Stene, at man ved at rejse Markskjellene har maattet hente Stenene dertil langvejs fra. Ældre Folk i Landsbyen berettede, at man for nogle Aartier siden paa den nordvestlige Side af Ohlfeld, der kun er tilgængelig fra et Sted, nemlig ved den ene af Trekantens Spidser, har tilkastet en dér liggende, omtrent fem Fod bred, cirkelformet Grav, af hvilken man endnu paa det med Tjørnekrat overgroede Sted kan skjelne Rester. Hvad de nuværende Ejendomsforhold angaar, bør anføres, at Halvdelen af Ohlfeld ejes af en Bonde, hvis Hus ligger ved Indgangen til Marken, indesluttet af denne og det fiskale Hegn Ahlefeldt (Gehege Ahlefeld). Den anden Halvdel ejes ligeledes af en Bonde af samme Familienavn som den første. Skjønt der nu ikke bestaar noget bevidst Slægtskab mellem de to Familier, tyder det fælles Slægtsnavn paa, at de to Parceller én Gang har havt samme Besidder. Desuden findes i Landsbyen en Parcel, af hvilken man for et Aarhundrede siden har oprettet Gaarden Friederichshof, og endelig ligge her otte Boelssteder med deres Jorder i videre Omkreds ved Landsbyens Grænser. Det maa derfor antages, at det nuværende Friederichshof og hine Parceller have udgjort det ældste Tilliggende, der hørte under Borgen paa Ohlfeld. Dette er virkelig ogsaa Brændpunktet, i hvilket samtlige Linjer, der tænkes at udgaa fra Grænseskjellet, mødes. At Ohlfelds nærmeste Omgivelser for Aarhundreder tilbage har staaet under Vand, fremgaar

ogsaa deraf, at en tilstødende Jord, hvorpaa der nu findes Marker, Enge og Krat, bærer Navnet Brook (Sump). Østlig for Landsbyen Ahlefeld dannes Grænse-skjellet ved Landbyen Bistensee af en Bæk, der munder ud i Søen og kaldes Ohsbek (Asbæk ∴ Helligbæk).

Er vor Formodning rigtig, at hin ovenfor omtalte Væbner Benedict, der 1309 nævnes i Forbindelse med Hr. Markvard af Rastorp, er identisk med den 1319 første Gang nævnte Ridder Benedict de Alefelde, maa denne altsaa være vendt tilbage fra Pommern til sin Hjemstavn, hvor han ejede Borgen og Landsbyen Ahlefeldt.

Efter alt at slutte, har Hr. Benedict næppe længe eller til Stadighed havt Bolig her. I sin Ungdom og Manddom fulgte han de forskellige Herrer, han tjente, Hertugen af Meklenborg, Grev Johan af Holsten og senest Kong Valdemar, i Leding, og i Aarene omkring Grev Gerhards Død drev han Sø-røveri paa Meklenborgs Kyster.

Røverier og Plyndringer hørte paa hin Tid til Dagens Orden, og hverken til Lands eller til Vands vare Handelsvejene sikre. Tyske og danske Adelsmænd, og særlig den uregerlige og voldsomme holstenske Adel, kappedes om at udplyndre Byerne. Fra Stæderne Lybek, Hamborg, Wismar, Rostock og Greifswald foreligger lange og udførlige Lister over de Tab, disse Byer har lidt af adelige Sørøvere. 1342 fremkommer Byen Rostock med Klager over Greverne af Holsten og deres Mænd, der havde udøvet Vold og Røveri mod Byens Borgere, og samme Kilde meddeler, at Benedict Ahlefeldt og hans Følgesvende tre Aar i Forvejen havde plyndret en Borger for Øl, Brød, Linned og Klæder til en Værdi af 75 Rostocker Mark.

I Februar 1340 var Benedict Ahlefeldt Fader og Søn Medlovere, da Sigfred Buchwald til en Borger i Lybek afstod sin Landsby Malkendorf, ligesom begge kort efter var Vidner, da Grev Johan overdrog Klostret Neumünster Jurisdiktionen i Landsbyen Flintbeck.

De betydningsfulde Begivenheder, der i Løbet af dette Aar tildrog sig i Danmark og Holsten, skulde ogsaa faa Indflydelse paa Hr. Benedicts øvrige korte Levetid.

Efter at Grev Gerhard havde fundet sin Bane i Randers 1. April, indledede hans Sønner Claus og Henrik Forhandlinger med den landflygtige Kong Christopher II.s Søn Valdemar, der 1326 havde fulgt Faderen til Meklenborg og siden var blevet opdraget ved den tyske Kejser Ludvig af Bajerns Hof, hvis Søn Markgreve Ludvig den Ældre af Brandenburg var gift med Valdemars Søster Margrethe. Underhandlingerne førte til en Udsoning mellem Grev Johan og Valdemar, der ved Pinsetid fejrede sit Bryllup med Helvig, Søster til Hertug Valdemar af Sønderjylland, og St. Hansdag hyldedes Valdemar Christophersøn paa Viborg Landsting som Konge. Til en Begyndelse herskede den unge Konge dog kun over nogle norrøjske Sysler.

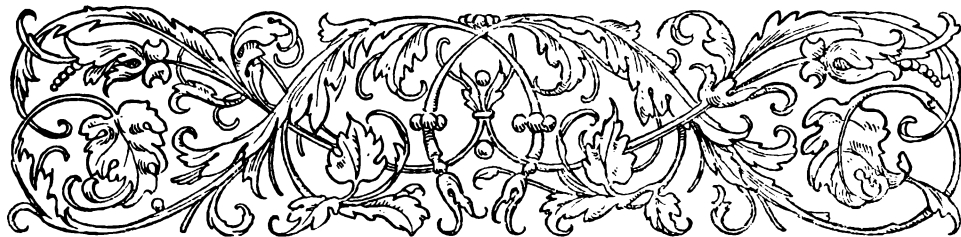
Kong Valdemar søgte først at sikre sig et fast Punkt paa Sjælland, der

indehavdes af holstenske Panthavere. I Bisp Johan af Roskilde, til hvilken By Kongen ankom ved Helligtrekonger, fandt Valdemar en virksom Støtte, idet hin overlod ham Kjøbenhavns Slot og By paa 2 Aar, hvorimod Kongen til Gjengjæld overdrog ham Søborg Slot, som han forsøgte at erobre fra Hertuginde Ingeborg, Kong Magnus' Moder og Enke i 2. Ægteskab efter Knud Porse. Angrebet paa det stærkt befæstede Slot mislykkedes, og han vendte sig nu mod det andet af Hertuginde Ingeborgs Slotte, Kallundborg. Paa dette Tog synes Hr. Benedict Ahlefeldt at have fulgt Kongen, idet han 15. Juli 1341 i Kongens Lejr Kjærbylund umiddelbart efter den tidligere Drost Peter Vendelbo bekræfter det Brev, hvorved Kongen og Stæderne Lybek, Rostock, Wismar, Stralsund og Greifswald sluttede et Forlig til fælles Bekæmpelse af de Sørøverier, som dreves af holstenske Adelsmænd paa de pantsatte Slotte, og hvori Kongen tillige stadfæstede de Fribreve, Byerne havde i hans Rige.

Fru Ingeborg fik kort efter Hjælp af Greverne Henrik og Claus, saa at Kongen maatte hæve Belejringen med et betydeligt Tab. 1. Sept. indgik Kongen og hans Forbundsfæller, deriblandt Grev Johan, Overenskomst om en Stilstand mellem dem og Hertuginde Ingeborg og hendes Hjælpere, og man vedtog at vælge Voldgiftsmænd til at bilægge Tvistighederne henholdsvis mellem Kongen og Hertuginde samt mellem Kongen og Greverne. Et Dokument angaaende en af Kong Valdemar afsluttet Vaabenstilstand (gyldig indtil 13. Decbr.) med Hertuginde Ingeborg og Kong Magnus nævner Hr. Benedict den Ældre i saa nær Forbindelse med de rendsborgske Grever, at han paa den Tid maa antages at have staaet paa deres Side mod Kongen. Aktstykket foreligger kun i en skødesløs Afskrift uden Aar; da Grev Johan endnu i Vinteren 1341—42 stod i venskabeligt Forhold til Kongen, men i Diplomet nævner blandt hans Modstandere, tør man sikkert henføre det til Efteraaret sidstnævnte Aar. Hr. Benedict forekommer her sidste Gang under Benævnelsen den Ældre; fra nu af optræder Sønnen Hr. Benedict (II) stedse alene, indtil han 1352 første Gang nævnes sammen med Sønnen Benedict og fra nu af betegnes som den ældre.

Hr. Benedict den Ældre (I) er formodentlig død kort efter 1342. Da han allerede 1333 havde en voxen Søn, der tilmed var Ridder, maa han selv antagelig være født omkring 1270, og han opnaaede saaledes en for hine Tider ret anselig Alder.

ANDET AFSNIT

HR. BENEDICT AHLEFELDT'S BØRN

1. HR. BENEDICT AHLEFELDT (II.)

til Aalholm og Grimstrup, Kong Valdemars Raad, 1333—60.

Da Hr. Benedict Ahlefeldt (II) allerede 1352 havde en voksen Søn, der alt paa den Tid var Ridder, maa han selv antagelig være født senest ved Aar 1300.

Sammen med Faderen nævnes han tidligst 1333 blandt Grev Johans Riddere, ligesaa Aaret efter, da begge bekræftede det Brev, hvorved Brødrene Sivert og Eler af Bissee til Rektoren i Brügge (ved Kiel) Henrik Godethid afhændede den halve Landsby Schönhorst. Desuden forekommer han gjentagne Gange i Aaret 1340.

Efter Grev Johans Udsoning med Kong Valdemar sluttede Hr. Benedict sig nøje til denne og kom snart til at høre blandt hans højest betroede Mænd og Raadgivere. Næppe ti Aar efter sin Regeringstiltrædelse havde Valdemar Atterdag naaet at bringe største Delen af det danske Rige i sin Vold. Han havde underlagt sig næsten hele Sjælland og Lolland, var Herre over en Del af Fyen og havde indløst største Parten af Nørrejylland. Han kunde nu tænke paa at udvide sine Forbindelser udover Rigets Grænser for at skaffe sig Allierede blandt Nabolandenes Fyrster.

I det tyske Rige var Markgreve Carl af Mähren 1346 af Fyrsterne bleven valgt til Modkonge mod Ludvig af Bajern, der Aaret efter afgik ved Døden. Han angreb dennes Søn Markgreve Ludvig af Brandenburg, Valdemars Svoger, og overdrog i Okt. 1348 hans Land til en Bedrager, der udgav sig for at være den fra det hellige Land efter 30 Aars Fraværelse hjemvendende Markgreve Valdemar af Brandenburg, hvem man forlængst troede død. Forinden

havde Carl IV. svækket Markgreve Ludvigs Parti ved at drage Hertugerne Albrecht og Johan af Meklenborg, der hidtil havde staaet i Vasalforhold til Brandenburg, over paa sin Side, idet han ophøjede dem til rigsumiddelbare Fyrster. I Marts 1349 indgik Hertugerne med Grev Johan af Holsten et Forbund, hvorved de gjensidig forpligtede sig til at bistaa hverandre mod Kong Valdemar baade i Danmark og Tyskland.

Ud paa Sommeren landede Valdemar med en Hær i Meklenborg, drog hærgende gennem Hertug Albrechts Land og erobrede den vigtige Fæstning Strassburg i Uckermark. Ledsaget af sine Forbundsfæller, de pommerske Fyrster, gik Kongen mod Berlin, men inden det kom til Kamp mellem ham og Hertug Albrecht, der ogsaa viste sig udenfor Byen, afsluttedes en Vaabenstilstand mellem Kongen og hans Modstandere. Paa dette Togt var Hr. Benedict uden Tvivl i Valdemars Følge, i alt Fald var han 21. December nærværende i Stettin, da Markgreve Ludvig fornyede Byen Pyritz' Privilegier, og som han medforseglede.

Valdemars næste Skridt var at komme sin betrængte Svoger til Hjælp og søge hidført en Udsoning mellem ham og Kong Carl, der ogsaa indvilligede i at beramme Dag og Sted for en Sammenkomst mellem de tre Fyrster. Ledsaget af Markgreve Ludvig og dennes Brødre Ludvig, kaldet Römer, og Otto, sin Fætter Hertug Erik af Lauenborg samt tredive Riddere og Svende, blandt hvilke Henning Podebusk, Hr. Benedict Ahlefeldt og Niels Eriksen af Linde, kom Valdemar i Begyndelsen af Februar 1350 til Bautzen, hvor ogsaa Kong Carl indfandt sig med et stort Følge af tyske Fyrster og Herrer. Markgreve Ludvig blev støttet bl. a. af Pfalzgreve Ruprechts Kjendelse til Fordel for hans Gjenindsættelse, hvilket Dokument Hr. Benedict har medforseglet, og særlig ved sin Svogers Mægling, forligt med Kong Carl, der gjenforlehnede ham med Mark Brandenburg og derefter modtog hans Hylding.

I Marts møder man Hr. Benedict i Spandau, hvor han var Opmand ved en Gjældsfor skrivning, Markgreverne udstedte til Hertug Erik. Kort efter overdrog Kong Valdemar Fredsforhandlingerne med Hertugerne Albrecht og Johan af Meklenborg til Hr. Benedict Ahlefeldt, Hertug Erik og Ridderne Bo Falk og Claus v. der Jure, der i Lybek 8. Maj afsluttede og beseglede et Forlig paa Kongens Vegne med Hertugerne, der fik By og Land Rostock til Lehn af Valdemar. Tillige aftaltes et Giftermaal mellem Hertug Albrechts ældste Søn Henrik og Kongens lille Datter Margrethe, der vistnok umiddelbart efter afgik ved Døden.

Hr. Benedicts fremtrædende Stilling i Kong Valdemars nærmeste Omgivelser gav Anledning til at Markgreve Ludvig ved forskellige Lejligheder fik Anvendelse for hans ansete og vægtige Navn. Saaledes beseglede Benedict Ahlefeldt 23. Juni i Friedland til Vitterlighed Markgrevens og hans Brødres Afkald paa al Lehnsrettighed over Stargard, hvormed den romerske Konge havde forlehnet de meklenborgske Hertuger, som ved samme Lejlighed fik

overdraget Land og By Fürstenberg. Efter sin Hjemkomst afsluttede Kong Valdemar 23. Oktober paa Taarnborg en Overenskomst med Hertug Albrecht dels om en ny Forbindelse med dennes Søn og Kongens anden Datter Ingeborg, der nu traadte i sin afdøde Søsters Sted, dels om gjensidig Bistand, særlig ved Gjenerobringen af de Lande, Kongerne Erik og Christopher fordem havde haft i Værge. Det herom opsatte Dokument beseglede Hr. Benedict næst efter Hr. Claus Limbek og Kongens Marskalk. Sammen med Kongens Raadgivere Bo Falk og Peder Lavrendsen var han nærværende i Kallundborg 21. November, da Biskop Henrik af Roskilde med sit Kapitels Samtykke overlod Slottet og Byen Kjøbenhavn til Kong Valdemar.

I den nærmest følgende Tid træffer man Hr. Benedict oftere blandt Hertug Albrechts Tillidsmænd. I Maj 1351 beseglede han i Nykjøbing det mellem ham og Hertug Erik af Lauenborg sluttede Forbund, rettet mod Greverne af Schwerin-Tecklenburg, der ligesom de meklenborgske Hertuger gjorde Krav gjældende paa Grevskabet Schwerin efter Grev Nicolaus II. af Schwerins kort før indtrufne Død. Det aftaltes, at to Trediedele af de Slotte, der eventuelt bleve erobrede, skulde tilfalde Hertug Albrecht, der forpligtede sig til at overantvorde dem til Hr. Benedict Ahlefeldt og Hr. Raven Barnekow til tro Haand. I December var Hr. Benedict Medvidne, da Hertug Albrecht forlehned Brødrene Parkentin med den højeste Myndighed og Skatten i Dassow, og bekræftede i Marts Aaret efter Hertugens Privilegium for Brødrene Gödeke og Werner Höseke paa Indstiftelsen af et Vikari i Kletzin. Kort efter var han ogsaa Hertugens Underhandler med den fangne Grev Otto af Schwerin og Medlover for dennes midlertidige Frigivelse. I Oktober kautionerede han for Hertug Albrechts Forskrivning til sin Svigerdatter Richardis af Schwerin, der fik overdraget By og Land Grevesmühlen i Livgeding. Hr. Benedict ses ogsaa at have forstrakt Hertugen med Pengelaan, thi i December s. A. bortpantede denne ham for 500 Mark lybsk Skatten af Byen Neubukow og lovede at indløse denne tilligemed Fogderiet Bukow af ham.

Imidlertid havde Greverne Claus og Henrik erklæret Kong Valdemar og Riget Krig. Til de holstenske Grever sluttede sig Grev Johan, ligesom det kom til et Brud mellem Kongen og hans Svoger Hertug Valdemar af Sønderjylland. Ogsaa de misfornøjede jyske Herremænd, deriblandt Niels Bugge og Claus Limbek, gjorde fælles Sag med Kongens Modstandere, og snart stod hele den jyske Halvø fra Skagen til Elben i Vaaben mod Kongen.

Under disse Forhold indtog Hr. Benedict atter sin Plads i Kong Valdemars nærmeste Omgivelser. Forrest i Rækken blandt syv Riddere, deriblandt Bo og Peter Falk, gik han paa Kongens Vegne i Borgen for den 16. Juni 1353 mellem Kongen og Greverne af Holsten indgaaede Vaabenstilstand, der skulde vare indtil paafølgende Mikkelsdag (se Bil. 2). Han var ogsaa sammen med Hr. Palle Jonsen Medlover for det inden Vaabenstilstandens endelige Udløb den 26. Juli ved Vindinge Aa paa Fyen sluttede Hovedforlig mellem Kongen og hans Hjælpere

og samtlige holstenske Grever med deres Forbundsføller, Hertug Valdemar og de jyske Herremænd. Særskilt nævnes, at den Tvistighed, der havde hersket mellem den vistnok 1350 afdøde Junker Gert (Grev Gerhard V.) og Hr. Benedict, skulde henvises til Grev Henriks Voldgift eller Retsforfølgelse. Aaret efter forekommer Hr. Benedicts Navn i en Drabssag, der i flere Aar med stor Kraft var bleven ført mod Raadet i Lybek fra den rendsborgske Adels, de holstenske Grevers og navnlig fra Kong Valdemars Side. Omkring 1350 var Markvard af Westensee, formodentlig fordi han havde brudt den til Staden givne Orfejde, bleven myrdet i Nærheden af Lybek. Soningen kom først i Stand 1354, da Hr. Benedict Ahlefeldt og Væbnerne Hartvig Breide og Iven Walstorp kaldet Zepel, paa den myrdedes umyndige Søns Vegne ved et 22. Maj af hine udstedt og beseglet Dokument erklærede at ville underkaste sig den Kjendelse, som de af Kong Valdemar i Sagen beskikkede Voldgiftsmænd maatte fælde. Da Hr. Benedicts Navn forekommer øverst, maa det antages, at han har været den nærmeste, naturlige Formynder for Markwards efterladte Børn og rimeligvis ogsaa deres Slægtning.

1355 var Hr. Benedict Forlover og Vidne, da Erik Nielsen Gyldenstjerne til Kongen afstod alt det Gods, han havde erhvervet af Bønderne den Tid, han havde Han Herred og Næsbofjerding til Lehn af Kongen.

Efter Forliget ved Vindinge Aa havde der i fire Aar hersket Fred i Landet, kun afbrudt af en kort Fejde, der maa have fundet Sted i Eftersommeren 1355, da Hr. Benedict Ahlefeldt paaførte Kongens Vasal Hertug Valdemar Krig, hærgede hans Besiddelse Langeland og belejrede Tranekjær Slot, som dog fik Undsætning af Hertugen selv, der landsatte sine Folk og adsplittede Hr. Benedicts Skarer. Kong Valdemar kom da sin tro Mand til Hjælp og bragte Hertugen i en saa vanskelig Stilling, at han gik ind paa alle Kongens Betingelser. Krøniken, der er den eneste Kilde til Oplysning om hin Fejde, ved at berette, at der sluttedes „en falsk Fred og et løjet Forbund“.

Ud paa Aaret 1357 blev Freden atter brudt, da de rendsborgske Grever, til hvilke ogsaa Grev Johan sluttede sig, i Forening med de misfornøjede jyske Adelsmænd angreb Kong Valdemars Slotte paa Halvøen. Holstenerne og Jyderne førte Krigen over paa Fyen, og under Anførsel af Grev Gert belejredes Brobjerg, hvor Kong Valdemar 11. Nov. tilføjede dem et fuldstændigt Nederlag, der bl. a. kostede to Medlemmer af det holstenske Grevehus og mange holstenske Adelsmænd Livet.

Huitfeldt har paa Grundlag af en upaalidelig Optegnelse i Holstenerpræstens Krønike henlagt Stedet for Slaget til Gamborg, og har desuden efter samme Kilde bragt Hr. Benedicts Navn i Forbindelse med denne Begivenhed. Efter Huitfeldts Beretning drog Kongen „udi Grevernes Land, hvor han brændte, røvede og brandskattede Undersaatterne, og med Byttet drog han igjen til Sjælland. Men paa den Tid formærkte han Benedict von Alefelds Hustru at være død, hvilken der havde Hindsgavl, og mange Holster at være forsamlede hos Kirken til hendes Begravelse. Dennem kom han uforvarende over hos Kirken,

fangede og bortførte en hel Hob af den fornemste Adel, som boede udi Fyen“. Holstenerpræstens Omtale af Hr. Benedict lyder saaledes: „Grev Claus af Holsten blev, medens Broderen Henrik var fraværende, i sit Fædreland og erhvervede nogle Borge i Fyen; dem, navnlig Hagenskov, pantsatte han til Ridder Benedict af Alefeld, en veltalende og krigersk Mand . . . Borgen Hagenskov, som Benedict af Alefeld indehavde, omringede Kongen med en stor Belejringshær. Ligeledes gik Kong Valdemar mod Grev Claus paa Bjerget Manberg. Der ventede paa den anden Side Grev Claus med sine Folk Kongen hver Dag. Og en Dag, da førnævnte Benedicts Hustru var død og skulde stedes til Jorden, ilede næsten alle Holstenerne til Jordefærden, og Kongen, der mærkede dette, drog med Hæren mod Grev Claus og leverede ham et Slag paa førnævnte Bjerg Manberg“ Herefter skulde Jordefærden, fordi saa mange holstenske Adelsmænd var samlede her, have bidraget til at Grev Claus tabte Slaget ved Brobjerg. Medens Holstenerpræsten lader Hr. Benedict være Grevens Lehnsmand paa Hagenskov, gjør Huitfeldt ham til Høvedsmand paa Hindsgavl, men hverken den ene eller den anden Angivelse stemmer med Tiden. Hagenskov tilhørte fra 1336 Familien Wensin, fra hvilken det først 1360 umiddelbart gik over i Sønnen Hr. Benedicts Eje. At Faderen, som den Gang endnu var i Live, skulde have været Grev Claus' Lehnsmand, er aldeles udelukket, eftersom han til sin Død bevarede Kong Valdemar Troskaben. Ogsaa Sønnen stod paa Kongens Side, indtil han svigtede ham ved det almindelige Frafald 1368. Holstenerpræstens Beretning om Kongens Overfald paa Ligfølget ved Hr. Benedict Ahlefeldts Hustrus Jordefærd maa, om den overhovedet har nogen historisk Kjerne, gjælde Sønnen, hvis Hustru levede 1368, og Belejringen af Hagenskov bør, hvis den har fundet Sted, vistnok henføres til Aaret 1372.

1358 udstedte Hr. Benedict paa det kongelige Slot Bygholm ved Horsens et Kvittebrev til Kong Valdemar paa den Sum Pendinge, for hvilken Slemminge, Fjelde, Radsted og Taars Sogne paa Laaland havde været pantsat til ham. Paa denne Ø ejede han ogsaa paa samme Tid Grimstrup Slot, hvis Voldsted endnu ses ved Nørresø vest for Maribo. I en nu tabt Forskrivning, udstedt 1359, kjendte Benedict Ahlefeldt „den gamle af Grimstrup“, Ridder, sig at være skyldig til Kong Valdemar 2000 Mark lødig Sølv i rede Pendinge og forpligtede sig derfor at oplade Kongen Aalholm uden længere Tøven. Aalholm Borg, hvis Oprindelse gaar tilbage til det 12. Aarhundrede og som senere tjente til Bolig for Lehnsmanden paa Lolland, var 1329 af Kong Christopher II. bleven pantsat til Johan den Milde, fra hvem den formodentlig er gaaet over som Pant til Hr. Benedict.

Om Hr. Benedicts fremtrædende Stilling blandt Kongens Raader vidner den Plads, han indtager i Rækken af Medbeseglerne af Valdemars Haandfæstning (24. Maj 1360) næst efter Stig Andersen, Claus Limbek og Henning Podebusk.

Efter at have udsonet sig med sine Undersaatter og sikret Freden i sit

Rige, rustede Kong Valdemar sig til Erobringen af Skaane og begyndte allerede i Juli Belejringen af Helsingborg Slot, der forsvaredes af Kongerne Magnus og Hakon. Ved Magnus Smecks Underhandlinger med Valdemar Atterdag om Skaanes Afstaaelse optraadte Hertug Albrecht som Mægler og kort efter som Valdemars Forbundsfælle. Det mellem begge 10. August afsluttede Venskabsforbund, der var rettet mod Kong Magnus, bestemte, at muligt opkommende Uoverensstemmelser mellem Hertugen og Kong Valdemar for den sidstnævntes Vedkommende skulde overdrages til Hr. Benedicts og Hr. Claus Limbeks Voldgiftskjendelse.

Om Hr. Benedict har fulgt Kong Valdemar paa hans Togt til Visby, er ikke bekjendt; formodentlig er han død forinden. Fra nu af forsvinder Betegnelsen „den yngre“. Den Hr. Benedict, der spiller en fremtrædende Rolle ved Aftalerne om Prinsesse Ingeborgs Ægtepagt, maa sikkert være hans Søn.

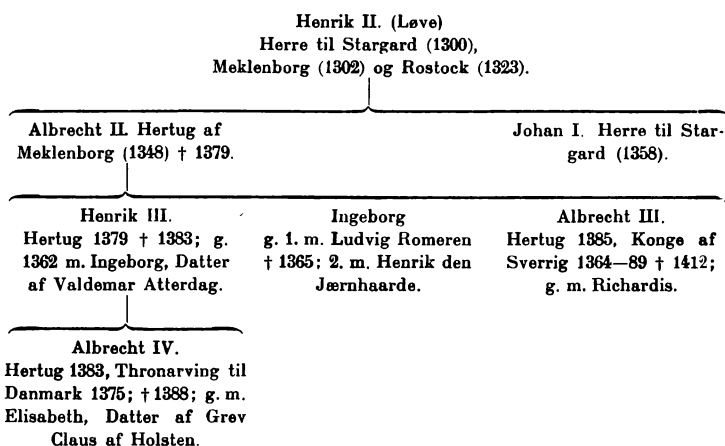
Om Hr. Benedict (II.s) Børn se tredie Afsnit.

(?) 2. JOHAN

er maaske identisk med den Væbner Johannes Alefeld, der i Følge Corn. Hamsforts kronologiske Optegnelser døde 4. Marts 1360 og blev begravet i Nysted paa Lolland hos Franciskanerne, af hvilke han havde gjort sig meget fortjent.

Oversigtstavle

over de S. 25—41 omhandlede Medlemmer af det meklenborgske Fyrstehus.

TREDIE AFSNIT

HR. BENEDICT AHLEFELDT'S BØRN

1. BENEDICT AHLEFELDT (III.)

til Grimstrup og Hagenskov, 1352—1404.

nævnes tidligst 1352 sammen med Faderen som Ridder og Søn af Hr. Benedict den Ældre. Med samme Betegnelse forekommer han 1358, da han udstedte en Gjældsfor skrivning paa 150 Mark lybsk til Adelheid, Datter af en i Lybek afdød Borger Johannes Grute.

Ligesom Faderen hørte han til Kong Valdemars mest betroede Mænd. Som Medlover for Kongen besøgte han Haandfæstningen af 1360, samt den af Hertug Albrecht II. og dennes Sønner 1362 (29. Jan.) i Nykjøbing udstedte Bekræftelse paa, at de Aaret i Forvejen af Kong Valdemar havde modtaget 400 Mark Medgift med hans Datter Ingeborg, Hertug Henrik af Meklenborgs trolovede Brud. Blandt de mange Riddere og Væbnere, der for Kongen og hans Søn Hertug Christopher besøgte den 4. Juni s. A. udstedte Kvittering for hele Medgiften, anføres han næst efter Hr. Claus Limbek paa samme Plads i Rækken, som Faderen havde indtaget. Ved Brylluppet, der formentlig har været fejret denne eller en af de følgende Dage paa Vordingborg Slot i en prægtig Forsamling af samtlige Medlemmer af det meklenborgske Fyrstehus samt mange Adelsmænd fra Danmark og Meklenborg, har sikkert ogsaa Benedict været nærværende.

Erobringen af Gulland Sommeren forud skabte et mægtigt Forbund mod Kong Valdemar. Ved et Møde i Greifswald i September afsluttede Udsendinge fra ni af de mægtigste Østersøstæder med Sendebud fra Sverig et Angrebsforbund mod Kong Valdemar, hvilket tiltraadtes af Kongerne Magnus og Hakon. Østersøstædernes Angreb paa Helsingborg i Sommeren 1362, hvor deres

Forbundsfæller ganske svigtede dem, blev tilbageslaaet af Kong Valdemar. Efter Tabet af deres Flaade søgte Hanseaterne frit Tilbagetog for Belejringshæren udenfor Helsingborg, og den foreløbige Vaabenhvile gik over til en egentlig Vaabenstilstand, der afsluttedes 16. Nov. i Rostock mellem de forbundne Hansestæder samt Kongerne Magnus og Hakon paa den ene, og Kong Valdemar paa den anden Side. Ogsaa ved denne Lejlighed var Hr. Benedict Medlover for Kongen og Hertug Christopher.

Kongerne Magnus og Hakon søgte nu at nærme sig Valdemar, og samtidig med at skille deres Sag fra de myndige svenske Stormænds aabnede de i Vinterens Løb Forhandlinger med ham. Om Vaaren fejredes med stor Pragt i Kjøbenhavn Brylluppet mellem den unge Kong Hakon og Valdemars Datter Margrethe.

Under Valdemars Fraværelse i Udlandet sammenkaldte de svenske og norske Stormænd en Rigsdag i Upsala, hvor Hakon og Magnus skulde stilles til Ansvar overfor de mod dem rettede Beskyldninger for landsforræderisk Forbindelse med Kong Valdemar. Begge Kongerne dømtes fra Riget, og i Februar 1364 blev Hertug Albrecht (III.) valgt til Konge af Sverige og hyldet af Folket i den østlige Del af Landet, medens Folkungernes Parti hævdede sig vesterpaa med Varberg som deres faste Borg.

Imidlertid var den i Rostock afsluttede Vaabenstilstand udløben. Af de Hansestæder, der i sin Tid havde indgaaet Forbundet med Kong Valdemar, var flere efter Haanden gaaet over paa hans Parti og stemt for en fredelig Udgang af Striden; de indledede Forhandlinger, der paa Kong Valdemars Vegne førtes af de fem Riddere og „Rigets Raadgivere“, hvem Kongen ved sin Bortrejse „havde givet hele Magten“, nemlig Fikke Moltke, Christiern Kule, Iver Nielsen, Oluf Bjørnsen og Benedict Ahlefeldt. Der afsluttedes i Juni en ny Vaabenstilstand, der skulde vare til Kyndelmisse 1368.

Kong Valdemar benævner ogsaa Hr. Benedict som sin Raad, da han 1364 ansøgte Paven om Syndsforladelse for ham og hans Hustru Catharine i deres Dødsstund samt Tilladelse for begge til at lade holde Gudstjeneste under Interdikt. Paven opfyldte dog ikke denne Begjæring, thi Aaret efter fornyede Kong Magnus Ægteparrets Andragende hos Paven.

De mellem Kong Valdemar og Stæderne i Efteraaret 1365 førte Forhandlinger i Vordingborg afsluttede foreløbigt den Krig, Hansestæderne havde begyndt i Haab om at faa deres Krav paa Handelsfrihed i det danske Rige anerkjendte. Forliget i Nykjøbing, der afsluttedes 22. Nov. mellem Kongen og de samme tolv Stæder, der havde sluttet sig sammen mod ham i Greifswald, bragte Indrømmelser til begge Sider. Byerne opnaaede Strandfrihed, men kunde dog ikke sætte igjennem, at de dem ved Vaabenstilstanden af 1364 hjemlede øvrige Rettigheder blev stadfæstede. Hr. Benedict Ahlefeldt, der havde deltaget i Forhandlingerne, var ogsaa Medlover for Kongen ved Forligets Besegling.

Det for begge Parters Vedkommende nødtvungne og utilfredsstillende

Kompromis kunde ikke hindre, at Fjendskabet et Par Aar senere udbrød i lys Lue. I November 1367 sluttede Hansestæderne i Köln det store Angrebsforbund mod Valdemar og hans Svigersøn Kong Hakon, kort efter lykkedes det ogsaa at drage Hertug Albrecht over paa deres Side, og til dem sluttede sig senere Greverne Henrik og Claus, Valdemars uforsonlige Fjender. Fælles Sag med dem gjorde endelig ogsaa tolv mægtige jydsk og holstenske Adelsmænd, der hidtil havde staaet Kongen nær, og som følte sig forurettede ved den af ham paabegyndte Reduktion af Gods, der var bortkommet fra Kronen. Blandt de Danske var Stig Andersen Hvide, den tidligere Statholder i Esthland, af holstenske Riddere Drosten Claus Limbek, Lyder Limbek og Hr. Benedict, hvis Navn findes i samtlige, af de frafaldne Stormænd med Valdemars Fjender indgaaede Overenskomster, nemlig de 25. Januar 1368 i Wismar henholdsvis med Hertugerne Albrecht d. Y., Magnus og Henrik af Meklenborg, og Greverne Henrik og Claus afsluttede Aftaler, hvorved de forbandt sig mod Kong Valdemar og Kong Hakon. Det ligeledes samme Dag, mellem de meklenborgske Fyrster, ogsaa Kong Albrecht, samt de holstenske Grever, indgaaede Forbund, der aabenlyst satte Landets Sønderlemmelse og Byttets Deling som Maal, er kun besejlet af Claus Limbek, derimod findes Benedicts Segl vedhængt de holstenske Grevers og de frafaldnes Forbund af 20. Februar med Stæderne Lybek, Rostock, Stralsund og Wismar mod Kongerne Valdemar og Hakon.

Hr. Benedict sluttede sig i den følgende Tid nærmest til Grev Henrik og besejlede i Marts dennes Stadfæstelse paa et af Kirken i Arensböck foretaget Ejendomskjøb.

Før noget hanseatisk Skib havde vist sig i de danske Farvande, var Valdemar draget til Tyskland for at søge Bistand mod sine mange og mægtige Fjender, overladende Rigets Styrelse til Rigsraadet, der saa sig nødsaget til paa ret haarde Vilkaar at slutte Freden i Stralsund 1370 med Hansestæderne og Hertugerne af Meklenborg. Da Valdemar atter 1372 kunde vende tilbage til Riget, fandt han af sine tidligere Modstandere kun Greverne af Holsten, der i Forbund med hans frafaldne Mænd havde sat sig i Besiddelse af Jylland helt op til Aalborg.

For Kong Valdemars overlegne Statskløgt maatte de holstenske Grever snart give tabt, og ved Forliget i Flensborg 1373 (24. Januar) nødtes de til at udlevere deres Erobringer, hvilket især skyldtes Hertug Albrecht, der for at naa sit Livs Maal, Danmarks Krone, havde udsonet sig med Valdemar og faaet Løfte om, at Riget, hvis han døde uden at efterlade sig mandlige Livsarvinger, skulde tilfalde hans Sønnesøn Junker Albrecht, Kong Valdemars Dattersøn.

I Forliget ordnedes tillige Forholdet mellem Valdemar og de frafaldne Riddere. Hr. Benedict Ahlefeldt og alle hans nærmeste samt hans Tjenere, der havde taget Del med ham i denne Krig, skulde, som det hedder „være og blive at henregne under de holstenske Grevers Sone og være fuldstændigt udsonede med Kongen“. Denne viste ham atter Tillid, thi i Juni Aaret efter udstedte

Grev Adolph af Holsten en Kvittering til Hr. Benedict lydende paa 1000 Mark, han havde betalt for Kong Valdemar og som skulde erlægges i Haderslev. I Maj havde Hr. Benedict kvitteret Hertug Albrecht for modtagne 1500 Mark brandenborgsk Sølv, i hvilken Sum han kvittede de 810 Mark lybsk, som hin var ham skyldig i Anledning af Fogderiet Wittenburg, hvoraf Slottet og Byen af samme Navn havde været pantsat af Hertug Albrecht til Lybekkerne (1368—70). Hvad der yderligere tilkom Hr. Benedict af hint Beløb, kortede han Hertug Henrik af Meklenborg i de 12000 Mark, denne paa Kong Valdemars Vegne havde kautioneret Hr. Benedict for. Det følgende Aar (1375) var Benedict Ahlefeldt nærværende paa Rendsborg Slot, da Grev Claus udstedte et Vidnesbyrd om, at Claus v. der Wisch havde afstaaet alle sine Godser i Borgstedt (Nabolandsby til Ahlefeldt) til Grev Henrik.

Efter Valdemar Atterdags Død traadte Hr. Benedict tilligemed flere andre af de mægtige Mænd, der havde omgivet Kongen, deriblandt Henneke Limbek, over til Meklenborgerne og anerkjendte den gamle Hertug Albrechts Sønnesøn Albrecht (IV.) som Danmarks Konge. De meklenborgske Hertugers Forbund med de holstenske Grever i Jan. 1376, ifølge hvilket disse forlehnedes med Sønderjylland og fik Fyen i Pant mod at hylde Albrecht den Unge og hjælpe ham til at underkaste sig Danmark, bragte ham ogsaa i nøje Forbindelse med Greverne i Rendsborg. Umiddelbart efter hin Overenskomst var Hr. Benedict Medlover for Kong Albrecht samt Hertugerne Albrecht og Henrik, da disse til Mathias Ketelhodt bortpantede Valnæs (Vaalse) og Egense Birk i Falster Nørreherred. Sammen med Væbnerne Volrad Slamerstorp, Ulf Pogwisch og Pole Parsow var han i Marts Medlover for Grev Henrik af Holsten, da denne udstedte en Erklæring om den Ret, Abbeden i Reinfeld havde hjemlet ham til Landsbyen Below, og beseglede kort efter ogsaa det Brev, hvorved Gotskalk Reventlow erklærede at have faaet samme Landsby overdraget paa Livstid af Greven. 1377 bekræftede Hr. Benedict Notarialinstrumentet om de i Januar paa Schwerin Slot i Anledning af Kongeskiftet førte Forhandlinger mellem Hertugerne af Meklenborg og de danske Sendebud.

I flere Aar hører man intet til Hr. Benedict før 1386, da han i Følge Sønnen Hr. Ditlevs Udsagn var til Stedé paa Danehoffet i Nyborg, hvor den unge Grev Gerhard aflagde Lehnsløftet til Kong Erik, og siges han at have ordnet og overværet hele Handlingen. Det følgende Aar tog han blandt Greverne af Holstens Raader Del i nogle Forhandlinger med Raadet i Lybek om Bilægelsen af forskellige Tvistigheder mellem Greverne og Staden Lybek. 1388 kvitterede han Grev Adolph for modtagne 100 Mark af de 300, han skyldte ham, og beseglede Aaret efter Hertug Gerhards og Greverne Albrecht og Henriks Pantebrev paa Kvern Sogn ved Flensborg til Enkehertuginde Elisabeth af Meklenborg.

I Aarene 1390—91 forekommer Hr. Benedict som Medlover og Vidne ved forskellige officielle og private Overenskomster, saaledes i Marts førstnævnte

Aar, da Fru Elsebe (Beke) af Venden, Fyrst Bernhards Enke og Greve Johan III.s Datter til sine Fætttere Grev Claus og Hertug Gerhard afstod alle sine Arvekrav efter Forældre og Søkende; i April, da Greverne Otto og Bernhard af Schauenburg til Grev Claus, Hertug Gerhard og Greverne Albrecht og Henrik afstod deres Krav paa Arven efter Grev Adolph VII i Kiel. Endelig ogsaa kort efter som Vidne ved Freden og Arveforliget mellem Grev Claus, Hertug Gerhard, Grev Albrecht og Junker Henrik af Holsten paa den ene, og Greverne Otto og Bernhard af Schauenburg samt Junkerne Adolph og Vilhelm Ottos Sønner paa den anden Side.

1391 i Maj var han Medlover, da Hertug Gerhard og Greverne Albrecht og Henrik af Holsten til Enkehertuginde Elisabeth af Meklenborg (Datter af deres Onkel Grev Claus) forskrev 200 Mk. Skat. I Juni beseglede han det af Grev Claus og Hertug Gerhard udstedte Brev, hvorved de bekræftede Markvard Brockdorffs Skjøde paa Maarkjær til Antoniterhuset i Tempzin. I Aug. var han Medlover for Hertug Gerhard og Grev Claus' Bortpantning af Landsbyen Grotenbrode til Hr. Volf Pogwisch. 1392 var han som den fornemste blandt de holstenske Grevers Riddere, endog før Marskalken Henrik af Siggem, ved deres med Dronning Margrethe afsluttede Forlig. 1394 beseglede han det af Greverne af Holsten til Henneke Limbek udstedte Pantebrev paa Gram Herred. Det følgende Aar var han Medvidne, da Hertug Gerhard og Greverne Albrecht og Henrik afstod noget Gods til Itzehoe Kloster. 1396 fulgte han Hertugen til Lehns-handlingen i Assens, hvor han ogsaa 5. Marts til Vitterlighed bekræftede et af Hr. Niels Iversen, Hr. Volf Pogwisch d. Y. samt Henneke Limbek udstedt Kvittebrev paa 4000 Mark, som Kong Hakon og hans Fader Magnus havde laant af deres Forfædre. Udstederne betegner Hr. Benedict og de andre Vidner Claus Rønnow kaldet Kerl, Hr. Volf Pogwisch d. Æ. og Ridderne Claus og Henrik Ahlefeldt som deres Venner.

I Maj 1397 bekræftede han Hertug Gerhards Bevilling paa Indstiftelsen af et Kartheuserkloster i Arensböck og medforseglede i August det i Bornhöved af Greverne Albrecht og Henrik med Hertug Gerhard sluttede Forlig. 6. Oktober var han paa Urnehoved Thing Vidne, da Enkehertuginde Elisabeth af Meklenborg (Grev Claus' Datter) arvelig bortpantede Hertugdømmet Sønderjylland for en Sum af 400,000 Mark lødigt Sølv og overdrog ham alle sine Krav paa Pantegodset i og udenfor Hertugdømmet. 1399, i Februar, beseglede han Forliget mellem Hertug Gerhard og Domkapitlet i Slesvig om Forholdet mellem den verdslige og gejstlige Jurisdiktion, og i Marts Hertugens Stadfæstelsesbrev paa Kapitlets Privilegier. 1400, 1. Dec., kvitterer Hr. Benedict Pogwisch paa hans Vegne flere svenske Riddere, blandt hvilke Hr. Erik Ummereise, for en Rente, som disse Herrer skyldte ham. Endnu 1404, 13. Sept., var Hr. Benedict „den Ældre“ som den fornemste blandt Ridderne til Stede ved Biskop Henrik, Hertug af Holsten, og hans Svigerinde Hertuginde Elisabeths Arvedeling efter Grev Albrecht.

Hr. Benedict Ahlefeldt ejede eller havde i Pant betydeligt Jordegods rundt omkring paa de danske Øer. Ved et 1360 paa Abrahamstrup indgaaet Forlig bevidner Kong Valdemar og hans Søn Christopher at være Hr. Benedict Ahlefeldt skyldig 3000 Mark lødigt Sølv i kølnsk Vægt, hvorfor de pantsatte ham al deres Gods i Laaland i Skimminge (paa det nuværende Maribos Grund) og hele Byen med Møllen, desuden i Bandholm, Refshale, Budderup, Sæddinge og 15 Pund Korn i Byen Dorpe og en By i Avunde og 8 Pund Korn i Rikelunde. Desuden det saakaldte Hertugindeus Gods, som laa i Toreby, Rykkerup, Flintinge, Nagelsti, Sundby, Riddensnæsbjerg, og en Læst Korn i Rødby og endelig det Gods, Breiderne havde havt i Væрге paa Lolland.

Samme Aar tilskjødede Hr. Otto og Hr. Ditlev Wensin ham *Hagenskov* (Baag Herred, Sønderby Sogn) for 3000 Mark Sølv i kølnsk Vægt lødig Sølv. Det gamle Hagenskøvs Borgplads laa 900 Alen øst for Herregaarden Frederiksgaves nuværende Hovedbygning, i dennes Park, omgivet af Grave og Volde. Desuden ejede han *Krønge*, en Hovedgaard, af hvis Voldplads der endnu ses Spor ved den vestligste Gaard i Krønge.

1361 bortpantede Hr. Johannes Olufsen (Lunge) til Hr. Benedict for 60 Mark lødigt Sølv alt sit Gods i Øtofte, der var tilfaldet ham med sin Hustru i rette Arv og som tilforn havde tilhørt Niels Tordson. 1363 skjødede og gav Kong Valdemar Hr. Benedict til evindelig Eje *Næsborg* og *Egnæs* Gods i Falster, samt 3 Gaarde i Valnæs med Vesterskov og al deres Tilliggende.

Endvidere havde Hr. Benedict i Pant af Kong Valdemar *Næsbyhoved*, den i Middelalderen navnkundige Kongsgaard, hvis Banke endnu er synlig i en Fjerdingvejs Afstand fra Odense, og som Dronning Margrethe 1389 indløste fra ham mod at erlægge Pantessummen, 9000 Mark.

Største Delen af det omfattende Jordegods, Hr. Benedict havde samlet i Danmark, saa vel som hans faste Slotte Hagenskov og Grimstrup, hvis Tilliggende han havde forøget ved Godskjøb, gik uheldigvis tabt for ham ved den betydelige Skade, Stralsundske Fribyttere tilføjede ham. Herom beretter hans Søn Hr. Ditlev følgende. „For det første fratog de min Fader et Skib med Mel og Malt, med Flæsk, Bøsser og Bøssekrudt, Flitsbuer og Pile, Smør, Humle, Salt og Staal, Jernerts og rede Penge. Dette Gods røvede de i aaben Sø fra min Fader, der vilde have sendt det til Hagenskov og Grimstrup, for dermed at proviantere sine Slotte, hvilket dog ikke skete, efterdi de havde frataget min Fader dette Gods, og skadede de ham for 20,000 Mark, og mistede han derved sine Slotte. De rede Penge, de tog, androg vel 12—1400 Mark“.

1396 solgte og skjødede han til Dronning Margrethe al den Ret, han og hans Børn havde i Grimstrup og Hagenskov tilligemed alt Gods, der tilhørte ham paa Lolland og Fyen samt andet Steds i Danmark undtagen det Gods, han ejede i Bendstrup, Hvilsager Sogn, Sønderhald Herred, hvilket han tidligere havde solgt og skjødet i Kong Valdemars Nærværelse. Grimstrup synes dog allerede forud at være gaaet over paa andre Hænder, idet Carl

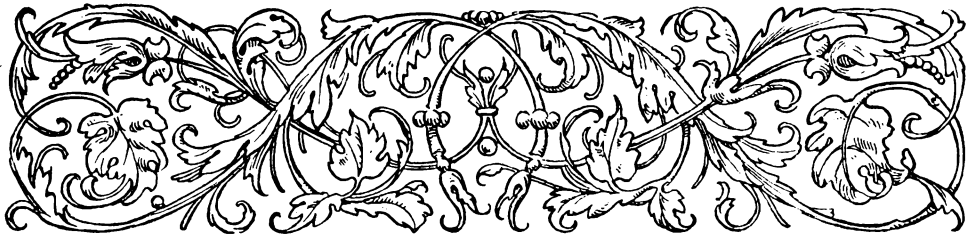
Moltke og hans Sønner 1388 angives at have haft det i Forlehnning. For Betalingen af Pantessummen, 6900 Mark, udstedte Hr. Benedict og hans Sønner, Ridderne Claus, Henrik og Benedict, samt Væbnerne Carl og Volf Ahlefeldt i Nov. 1398 Kvittering til Dronningen. Hr. Benedicts Hustru Fru Catharine, der levede 1368, skal ifølge en Anetavle have været Datter af Drostten Hr. Claus Limbek, og efter den ovenfor omtalte tvivlsomme Kilde skulde hun være død 1372. Andet Steds angives han (i første Ægteskab) at have været gift med Ide, en Datter af Hr. Hartvig Krummedige (1324—63) i dennes andet Ægteskab med Sophie Stygge, der efter sin Fader Peder Stygge (1313—42) arvede Kjærstrup, hvilket Gods tilfaldt Hr. Benedict Ahlefeldts Søn Henneke i Mødrenearv. Da sidstnævnte var myndig 1387, maa han være Søn af Fru Catharine.

(?) 2. HENRIK AHLEFELDT
til Krønge

var Væbner, da han 1352 forskrev sig som Medlover til tro Haand for Hr. Benedict Ahlefeldt den Ældre og den Yngre i Hertug Albrechts til den førstnævnte udstedte Pantebrev paa Bukow. Slægtsforholdet til de to Ahlefeldter Fader og Søn er ikke angivet; det maa dog antages, at han og efternævnte Hr. Johan er Brødre. 1357 vidner Markus Petersen fra Falster, at have forskrevet sig til Henrik Ahlefeldt for 20 Mark Sølv paa Fuglse Herreds Thing, hvorfor han anviste ham alt det Gods, han havde erhvervet med sin Hustru Fru Cecilie i Krønge. I Skjødet er optaget den Bestemmelse, at Henrik, hvis han ønskede at opføre Bygninger i Landsbyen, inden denne blev indløst, skulde have Erstatning for sine Udgifter i saa Henseende. Han efterlod en Søn (Fjerde Afsnit II).

2. HR. JOHAN AHLEFELDT

er maaske identisk med den i førnævnte Dokument af 1352 omtalte, hvilket dog ogsaa kan gaa paa den ældre(?), 1360 afdøde Johan (Hinrik und Johann van Avelde). Ved det Forlig, som Danmark og Søstæderne 1386 afsluttede i Vordingborg med nogle adelige Sørøvere, gik Henneke sammen med flere andre Riddere og Væbnere i Borgen for Lydeke Schinkel, Ditlev Knuth og Eler Rantzau. 1389 medforsegler Hr. Johan Ahlefeldt Broderens Gjælds brev til Dronning Margrethe, men synes at være død ikke længe efter, thi St. Hansdag 1392 bevidner Hr. Benedict, at Dronningen fra ham indløste Nybølle Birk paa Lolland — hvilket sammen med Urne Birk udgjorde et af Landets ældste Lehn — som hans Broder Hr. Johans Hustru og deres Børn havde i Pant for 600 Mark. Han efterlod to Sønner (Fjerde Afsnit III).

FJERDE AFSNIT

I.

HR. BENEDICT AHLEFELDT'S BØRN

1. HR. CLAUS AHLEFELDT

til Søgaard † 1404.

Hr. Claus Ahlefeldt forekommer første Gang 1381 som Vidne, da Eler Stampes Enke afhændede Holms Lehn til Grev Henrik. Sammen med Faderen forekommer han oftere i det følgende; saaledes beseglede han Faderens Kvittering til Dronning Margrethe (1389), Forliget mellem Greverne af Holsten og Schauenburgerne (1390) og det til Volf Pogwisch udstedte Pantebrev paa Grotenbrode (1391). Han bekræftede 1392 Sivert Smalsteds Skjøde til Klostret Bordesholm paa Landsbyen Grotenbukwolde i Brugge Sogn og var endnu 1394 Væbner, da han medbeseglede Hertug Gerhards Pantebrev paa Gramherred, men betegnes det følgende Aar som Ridder. 1397 forekommer han ved de holstenske Grevers Landsdeling; samme Aar betænkte han Klostret Preetz med en Pengegave og opføres endnu 1423 paa en Liste over Klosters Velgjørere.

1398 udstedte Hertug Gerhard til Hr. Claus Ahlefeldt et Pantebrev paa Lundtofte Herred, efter Kirkebyen i samme ogsaa (i Kong Valdemars Jordebog) kaldet Klipleverred, det største Jordegods i Sønderjylland efter Tørring. Herredet omfattede Sognene Uge, Ensted, Felsted, Kliplev, Kværns, Rinkenæs og Varnæs samt Dele af Holbøl og Adsbøl Sogne, og dets østlige Del hører til Sønderjyllands skjønneste og frugtbarste Egne. Hertug Valdemar havde 1344 bortpantet Herredet til Hr. Johannes Limbek, der allerede 1350 afgik ved Døden, hvorefter hans Broder Hr. Lyder Limbek 1357 fik Pantebrevet fornyet. 1375 udstedte denne sammen med sine Sønner, Johan, Blix og Claus Limbek et Vidnesbyrd om, at Søgaard, som Hr. Lyder antagelig har arvet efter Broderen, skulde staa aabent for Greverne af Holsten. Johan Lim-

bek, der senest forekommer 1379, synes kun at have efterladt en Datter Anna, gift med Hr. Volf Pogwisch, hvilket Ægtepar igjen havde Datteren Anna. Med denne sin Hustrus Arvekrav paa Lundtofteherred efter sin Morfader forenede Hr. Claus Ahlefeldt maaske Krav efter sin Moder, hvorved Lundtofte med Søgaard kom i Familien Ahlefeldts Besiddelse; en ældre Forfatter ved endog at berette, at Anna Pogwisch bragte sin Ægtefælle Søgaard i Medgift. 1398 bortpantede Hertug Gerhard til ham Lundtofte Herred for 600 Mark lødigt Sølvs og udstedte samtidig et skriftligt Løfte om ikke at ville indløse Lundtofte Herred saa længe Hr. Claus levede; hvis Hertugen eller dennes Arvinger efter Hr. Claus' Død maatte ønske at indløse det, skulde det ske ved Opsigelse til hans Arvinger med et Aars Frist fra Mortensdag, og Pengene deponeres paa Søgaard eller et andet sikkert Sted.

Ved Arvedelingen efter Grev Claus af Holsten 1397 havde Grev Gerhard, der tillige var Hertug af Sønderjylland, faaet Slottet Pløen, hvortil regnedes den nordøstlige Del af Vagriens, Hanerau (med Sognene Hademarschen og Schenefeld) samt Haseldorfer Marsken. Grev Gerhard, der saaledes blev Nabo til Ditmarskerne, kom snart i Strid med den gamle Bondefristat. I Forbund med og ophidset af Hamburgerne og den holstenske Adel rykkede Grev Gerhard og hans Broder Albrecht, der ved Delingen var kommen i Besiddelse af Kiel og Neumünster samt det egentlige Stormarn med Itzehoe, i Aaret 1403 ind i Ditmarsken, fulgt af et betydeligt Antal af holstenske Bønder, bevæbnede med Spyd, Skovle og Spader.

Paa Hr. Claus Ahlefeldts Tilraad opførte man en Mil fra Meldorf ved Delfbrügge et fast Taarn, kaldet Marienburg, bestaaende for neden af lange, svære Bjelker, sammenføjede i Kvadrat, saa at man ikke kunde skyde gjennem dem, og forsynet med mange Skydeskaar til Skyts af mindre og større Kaliber.

Herom hedder det i en gammel Ditmarsker Vise.

Dar is en nie Radt geraden	Sinem eddelen Forsten tho Bade.
Tho Gottorp up dem Schlate,	He leth wol buwen ein guddt Schlott
Dat hefft Herr Claess van Anefelde gedaen,	Unsem erliken Lande tho Gramme.
De wolde unse gude Landt vorraden	

Ditmarskerne forsøgte gjentagne Gange at storme den vigtige Fæstning, men blev slaaede tilbage med stort Tab. Efter mange blodige Sammenstød drog Hertug Gerhard og Grev Albrecht ved Nordhamme ind i Ditmarsken, hvor Greven kom ulykkelig af Dage ved et uheldigt Fald med Hesten (28. Sept.). Forgjæves tilbød Raadene i Lybek og Hamborg deres Mægling, og Ditmarskerne forsøgte nu en Hovedstorm paa Marienburg, men maatte trække sig tilbage i vild Forvirring. Den uforsonlige Hertug Gerhard faldt 4. August 1404 med en stor Stridsmagt ind i det Indre af Ditmarsken ved Süderhamme. Han ordnede selv sine Folk til Kampen og betroede Førelsen af den forreste Fane til Hr. Claus Ahlefeldt, medens dennes Broder Hr. Henrik anførte Bueskytternes. Disse gjorde en Omvej og plyndrede Landsbyerne i Sognene Lunden og Weddingstedt, medens Hr. Henrik red omkring og lod det røvede Kvæg bringe sammen.

Broderen raadede ham til at trække sig tilbage, men Henrik gav sig først Tid til at stikke en Vindmølle i Brand, og Ditmarskerne benyttede Fristen til at samle sig. „Af de to Brødre“, hedder det i Holstenerpræstens Krønike, „vilde ingen staa tilbage eller gaa forud for den anden, endskjønt Henrik havde burdet gaa forud, men for at synes mandig og uforfærdet, biede han en Tid lang“.

Imidlertid holdt Hertug Gerhard med sine Folk ved Hamme ventende paa, at Byttet skulde sendes i Forvejen til Hanerau Slot under Bevogtning af holstenske Bønder. Da Brødrene omsider stødte til Hertugen, gav denne Væbnerne Befaling til at gaa foran over en Grav. Her laa Ditmarskerne i Baghold, overfaldt og dræbte nogle af dem. Hertugen troede, at Væbnerne, som det ofte var Tilfældet, havde yppet Kiv indbyrdes, og gik derfor hen til det Sted, hvorfra han troede at høre Slagsmaalet komme. Ditmarskerne, der saa Hertugen uden Ledsagere og kun bevæbnet med en Stav, vovede sig frem og dræbte ham. Væbnerne greb i deres Forfærdelse over Hertugens Drab Flugten, og alle Krigsfolk fulgte efter i vild Uorden. De paa begge Sider af Vejen i Grøfter og Buskads skjulte Ditmarskere brød overalt frem af deres Baghold og kastede sig over Holstenerne, der paa Grund af Stedets Snæverhed kom i Trængsel og faldt af Hestene, som nogle lod i Stikken for at flygte gennem den ufremkommelige Sump paa begge Sider af Hamme. En for en blev nedhugget, og Holstenerne led et fuldstændigt Nederlag. „Alle de udvalgte fra Hertugdømmet Slesvig og Landet Holsten, saavel Adelige som Borgere og Bønder blev paa Stedet“, siger Holstenerpræsten, „thi Holstens Ædelsten og Lys gik under med de herlige Mænd“. Henved tre hundrede af det holstenske Ridderskab, et Tal, der dog sikkert er en vild Overdrivelse, siges at være faldne, deriblandt ogsaa Brødrene Claus og Henrik Ahlefeldt.

Hr. Claus' Enke, Fru Anna Pogwisch, overlevede sin Ægtefælle i mange Aar og betegnes i samtidige Aktstykker som Fruen paa Søgaard, hvor hun altsaa havde Bolig. Under Dronning Margrethes og Kong Eriks haardnakkede Kamp om Besiddelsen af Sønderjylland fordrev den myndige Frue, som angivet i Kong Eriks Klageskrift over Holstenerne (1409), en kongelig sindet Adelsmand Jeppe Iversen fra hans Gaard i Holbæk i Adsbøl Sogn og krævede hans Okser og Heste. I Hertugerne af Sønderjyllands Klage til Kong Erik over forskellige Forulempelser af deres Undersaatter, nævnes Fru Anna endnu 1423, idet Hr. Svend Sture, Hr. Otto vam Knoope og andre siges at have røvet og brændt for hende og derved tilføjet hende Skade af henved 1000 Mark i rede Penge. Hr. Claus havde i sit Ægteskab mindst 5 Sønner.

2. HR. HENRIK AHLEFELDT, Panteherre i Haderslev, † 1404.

Hr. Henrik forekommer tidligst 1389 som Medforsegler af Faderens Kvittering til Dronning Margrethe, endvidere 1390—91 sammen med Broderen Claus. 1392 nævnes han første Gang som Ridder ved Indløsningen af Nybølle

Birk og endnu s. A. ved Forliget i Vordingborg. 1396 udstedte han til Dronning Margrethe paa Broderens Vegne en Kvittring paa 200 Mark og var Aaret efter med Faderen og Broderen til Stede paa Urnehoved Landsting. 1398 medforseglede han Hertug Gerhards Bekræftelse af Flensborgs Privilegier og hans til Byens Raad udstedte Skjøde paa Rude Skov. Aaret efter beseglede han det Kvittebrev, Henneke Limbek udstedte til Dronning Margrethe paa 3000 Mark, for hvilken Sum han havde havt Varde Slot, Varde Syssel og Ribe Slot i Pant. 1401 bevidner Hr. Sivert Dosenrode at have oppebaaret 250 Mark lybsk af Hr. Henrik Ahlefeldt paa Dronning Margrethes Vegne.

Under Hertug Gerhards Fejde mod Ditmarskerne var han Hovedsmand paa Hanerau og „saa godt som hele Hærens Anfører.“

I det Forlehningsbrev, som Kong Christopher og Rigsraaderne tildelte Hertug Adolph paa Sønderjylland, lovede hine kvit og fri at oversende Hertugen det Brev, hvorved hans Fader Grev Gerhard havde bortpantet Haderslev Lehn til Hr. Henrik Ahlefeldt Benedicts Søn, og hvis Brevet ikke kunde skaffes til Veje, da at holde ham skadesløs. Hr. Henrik betegnes i Haderslev Domkapitels Breve som „fordum Hovedsmand paa Haderslev“, og hans Enke Fru Helene beholdt Lehnet efter hans Død, hvorefter Dronning Margrethe indløste Pantet fra hende. Ved Forliget paa Hindsgavl undtoges fra det Kong Erik overdragne Pant Staden Flensborg, hvad „Fru Helene, som bor i Haderslev“, havde staaende i Byen, nemlig 300 Mark. 1410 udstedte Kong Erik til hende et Gjælds-brev lydende paa 1000 Mark. Hr. Henrik havde til Haderslev Mariekirke skjænket nogle Prydelser til Jomfru Maries Ære, fire Messeklædninger i de ved Gudstjenesten brugelige fire Farver, og hans Enke en hvid guldindvirket Silkekappe med et forgyldt Spænde, hvorfor begge Ægtefolk nævnes blandt Kirkens Velgjørere, og der læstes Sjælemesser for dem.

Fru Helene var i sin Enkestand Medlem af det hellige Trefoldigheds-gilde i Flensborg. 1415 fik hun af Paven Tilladelse til at lade holde Gudstjeneste paa Steder, som vare underlagte Interdikt. 1423 gav hun sammen med Husfogden paa Næsbyhoved Slot, hvor hun maa antages at have boet paa hin Tid, Møde paa Lunde Herreds Thing for at udstede et af Væbneren Arent Hovenskind æsket Thingsvidne. Ved denne Lejlighed besegler Fru Helene med et Segl, der viser et paa langs delt Skjold, altsaa enten det Rantzauske eller det Rønnowske Vaaben. Hun er utvivlsomt Datter af Hr. Claus Rønnow med Tilnavnet Kerl, hvilket bekræftes dels ved at tre af dennes Børnebørn bærer Navnet Helene til Ære for deres rige og mægtige Faster, „de Vrouwe to Hadersleben“, som hun slet og ret kaldes, dels ogsaa ved at Hr. Henrik gjentagne Gange forseglar sammen med Hr. Claus Rønnow, hvis Enke Fru Berthe var bosiddende paa Egilsbøl (Ejsbøl) tæt ved Haderslev og i Kapitelsbogen nævnes umiddelbart før Fru Helene blandt Kirkens Velgjørere.

Fru Lene levede endnu 1425, da Paven gav hende Tilladelse til at vælge en Skriftefader, som kunde give hende Syndsforladelse i hendes Døds-

stund. I Bullen kaldes hun af Odense Stift, og paa Fyen vides ogsaa hendes Fader at have ejet Gods, som hun antagelig har arvet, og hvor hun vel døde.

3. HR. BENEDICT AHLEFELDT (IV.)

forekommer 1376 sammen med Faderen som den yngste blandt flere Væbnere ved Gotskalk Reventlows Forpligtelsesbrev til Klostret Reinfeld. 1397 var han til Stede paa Urnehoved som den yngste blandt Ridderne og betegnes da som Hr. Benedict den Yngre, ligesaa Aaret efter i Faderens Kvittering som den yngste af dennes tre Sønner, der da vare Riddere. 1399 bekræftede han som en af Hertug Gerhards Raadgivere de Slesvig Domkapitel givne Privilegier. Endnu 1406, da Faderen vistnok var død, betegnes han som den Yngre, da han til Vitterlighed beseglede Hr. Erik Krummediges Vidnesbyrd om at Dronning Margrethe havde tilskjødet Slesvig Domkirke Landsbyerne Grødersby og Paverød. Ved Forliget i Kolding 1411 var han en af Medloverne for Hertuginde Elisabeth, hendes Børn og Grev Henrik. Samme Aar nævnes han i en af Paven udstedt Bulle, hvorved det overdroges Abbeden i Klostret Neuenkamp, om fornødent ved Interdikt, der skulde forkyndes i Stralsund, at sørge for, at Freden mellem Kong Erik og „Oprørerne“ i Slesvig ikke blev brudt.

4. HENNEKE AHLEFELDT.

1387 afhændede Henning Anefeldt Hr. Benedicts Søn til Dronning Margrethe og hendes Søn Kong Oluf Kjørstrup paa Taasinge og Hørningsholm (Hørsholm) paa Sjælland. Den gamle Borg Kjørstrup laa i Bregninge Sogn, omtrent en Fjerdingsvej sydvestlig for det nuværende Valdemarsslot, tæt ved Skoven, hvor Vejen deler sig til Bregninge og Lundby. Voldstedet, der endnu er kjendeligt, om det end er kommet næsten under Plov, bestaar af et Par aflange Voldbanker, adskilte ved og omgivne af en Grav. Først 1636 begyndte man at nedbryde det; af Materialierne opførtes Valdemarsslot.

Hennekes Forhold til Hørningsholm er uklart; til denne Gaard skrev sig 1387 Bent Byg, der 1391 tilsagde Dronning Margrethe Gaarden eller Slottet i Overlevelses Tilfælde, og siges det, at hun skal nyde Gaard og Gods, som hun havde kjøbt af Hr. Henneke, som Ridder var og Hr. Bent Aneveldes Broder.

5. CARL AHLEFELDT

nævnes kun 1398 i Faderens Kvittering til Dronning Margrethe.

6. VOLF AHLEFELDT

til Grönwold og Nør, † o. 1424.

(Om ham og hans Efterslægt se II, 7).

7. HR. DITLEV AHLEFELDT
til Grönwold, Drost i Sønderjylland — 1434.

Som ganske ung var Ditlev Ahlefeldt nærværende i Assens 1396, hvor Hertug Gerhard i Anledning af Erik af Pommerns Valg til Konge i Danmark skulde søge Stadfæstelse paa den ti Aar før i Nyborg paa Danehoffet modtagne Forlehning.

Efter Gerhards Død (1404) sluttede Ditlev sig nøje til hans Enke Hertuginde Elisabeth, der med sine tre smaa Sønner kom til at staa under en Formynderregering af flere sønderjyske Riddere med Erik Krummedige i Spidsen. Dronning Margrethe benyttede sig af det mellem Hertuginde og hendes Svoger Henrik (Biskop af Osnabrück) herskende spændte Forhold til at fortrænge Hertug Gerhards Slægt fra Sønderjylland. Kong Erik blev Formynder for Hertugindeens ældste Søn, og Dronning Margrethe forstrakte hende med betydelige Pengelaan, for hvilke Elisabeth bl. a. maatte pantsætte Tønder Slot med dets Tilliggende, Størstedelen af det vestlige Sønderjylland, saa at Hertuginde kun regerede over Gottorp, Flensborg og Als. I September 1409 maatte hun og Svogeren, med hvem hun imidlertid havde udsonet sig, ved Overenskomsten paa Hinds-gavl til Kong Erik yderligere bortpante Staden Flensborg med Slottet Nyhus. I det herom opsatte Dokument anføres Navnene paa sex af Hertugindeens mest betroede Adelsmænd, mod hvilke Kong Erik havde rejst Klage for at have brudt Landefreden. Den fornemste af dem var Hr. Erik Krummedige, medens Ditlev som den yngste af Væbnerne slutter Rækken. Det hedder, at Grev Henrik skulde dømme over dem med uindskrænket Ret, i hvad man kunde forebringe mod dem i Henhold til Kong Eriks Klage, og skulde han ikke lade dem vederfare nogen Naade i saa Henseende uden Kongens Vilje, hvad enten det gjaldt deres Ære eller Liv.

De adelige Stormænd, der saa deres Magtstilling i Sønderjylland truet, fandt det nu betimeligt at gjøre et Modtræk, idet de i Febr. 1410 overfaldt Biskoppen af Slesvig i Flensborg og bemægtigede sig hans Slotte (Stubbe og Svavested). Enkehertuginde gjorde fælles Sag med dem; medens hun opsagde Kong Erik Pantet i Flensborg, søgte hendes Svoger Støtte hos Grev Adolph af Schauenburg, der 9. Sept. af den unge Hertug Henrik, hans Moder og Morbroder indsattes til Amtmand i deres Lande. Aktstykket om hans Udnævnelse er beseglet af Kong Eriks daværende mægtigste Modstandere af Adelen Erik Krummedige, Ditlev Rixtorp, Lavrends Heesten, Povl Breide og Ditlev Ahlefeldt, der imidlertid var bleven Ridder. Kong Erik besvarede Fredsbruddet ved i Spidsen for en Flaade at sejle til Sønderjylland; han erobrede Ærø og Als, medens Grev Adolph tilføjede Landhæren et betydeligt Nederlag ved Eggebæk (12. August).

Kort efter indlededes mellem Kongen og Holstenerne Forhandlinger, der førte til Forliget i Kolding (Marts 1411), og som havde Afslutningen af en femaarig Vaabenstilstand til Følge, medens Afgjørelsen af det stridige Spørgsmaal

om Lehnretten til Sønderjylland henstilledes til Kong Eriks Fætter Kong Sigismunds Voldgiftskjendelse. Blandt de Riddere, der beseglede Overenskomsten paa Hertuginde Elisabeths og hendes Svogers Vegne, var ogsaa Ditlev Ahlefeldt. Krigen, der særlig drejede sig om Besiddelsen af Flensborg, udbrød dog atter og førtes med skiftende Held, indtil der i Oktober 1412 afsluttedes et nyt Forlig, hvorved Flensborg blev udleveret Dronningen som Pant, og her var Hr. Ditlev en af de otte holstenske Riddere, der var Medlovere for Hertuginde Elisabeth, hendes Sønner og Svoger. Endnu før Vaabenstilstandens Udløb greb Kong Erik atter til Vaaben mod Holstenerne. Hovedangrebet var rettet mod Slesvig By, der forsvarede af Hertug Albrecht af Meklenborg, som efter kort Modstand maatte kapitulere, hvorpaa Kongen 18. Juli 1417 holdt sit Indtog i Staden. Et halvt Hundrede holstenske Adelsmænd fik Lov til at drage bort mod at forpligte sig til ikke at ville støtte eller tjene Hertug Gerhards Søn Henrik, der havde antaget Titel af Hertug af Slesvig. Hansestæderne, der saa deres vitale Interesser til Søs skadede ved en fortsat Krig, sendte Holstenerne Undsætning og mæglede et i Novbr. mellem Kong Erik og Greverne af Holsten afsluttet Forlig, hvorved Spørgsmaalet om Lehnretten til Sønderjylland henvistes til en Voldgiftsdom. Overenskomsten, der paa Hertugernes Vegne er beseglet af fire af deres Riddere, bestemte endvidere, at Hansestæderne som Pant for Fredens Overholdelse skulde have det af Holstenerne erobrede Tønder Amt, hvilket udleveredes Hr. Claus Buchwald og Hr. Ditlev Ahlefeldt, der skulde holde Stæderne det til tro Haand. Allerede Aaret efter overgaves Amtet til Hansestæderne, hvorpaa det atter kom i Hertugens Besiddelse.

Om Hr. Ditlevs private Forhold kan mærkes, at han i Januar 1413 sammen med Ditlev og Wipert Wensin udstedte et Skadesløsbrev til Otto Sehested for et Pengelaan, denne havde ydet Didrik og Henrik Blome. Personlig synes han at have været en udpræget Ufredens Mand, der øvede Selvtægt uden at erkjende nogen Herre over sig, men han havde for Skik at møde hver af de talrige mod ham rettede Beskyldninger med en Modklage, saa at det nu falder vanskeligt at afgjøre, hvem af Parterne der havde Ret. 1419 førte Hr. Axel Pedersen Klage over Hr. Ditlev, fordi denne sammen med Riddere Schack Rantzau og Johan Stake havde røvet Gods fra ham og saaret hans Svende. 1423 besværede Catharine Peter Ukens Hustru sig hos Kong Erik over Hertugens Mænd, særlig Hr. Ditlev, som havde frataget hende nogle Ejendele. Omkring 1430 førte Raadet i Lybek Kæremaal for Hr. Ditlev, at hans Søn sammen med Eler Rathlau havde frataget en i Malente boende Mand 19 Heste og ført dem til Trittau, hvor Eler beboede et Hus udenfor Slottet. Hr. Ditlev blev ikke Svar skyldig, idet han hævdede, at Sønnen kun havde øvet Selvtægt mod Helmuth Lützow, hvis Karle et Aar i Forvejen havde fraranet hans Fader 2 Mænd og 24 Heste fra Grönwold, hvilket Gods Hr. Ditlev herefter maa have ejet. Af hans Gjensvar fremgaar endvidere, at han havde Trittau i Pant efter Eler Rathlau, om hvem det i den Slesvigske Lehnproces

1424 fra Hertugernes Side gjøres gjældende, at der i Fogderiet Trittau var bleven tilføjet ham en Skade paa ialt 1000 Mark. Fra Eler Rathlau er Trittau vistnok blevet indløst før 1424. Hr. Ditlev hævder i samme Skrivelse, i Anledning af Raadets Klage til Hr. Herding Stake over Plyndring og Røveri paa aaben Gade i Trittaus Tilliggende, at der i den Tid, han havde haft Fogderiet, ikke var bleven røvet en Pending. I de af Hertugerne af Slesvig fremførte Klagepunkter mod Kong Erik, optræder Hr. Ditlev som den forfulgte og hjemsogte. Palle Juel siges at have frarøvet ham én Gang 40, en anden Gang 30 Oxer, og skal endvidere have frataget hans Frue en Vogn med 4 Heste og Bohave paa Vognen til en Værdi af 60 Mark lybsk, hvorefter Voldsmændene kastede hans Børn og Tjenestekvinder ned af Vognen. 1424, da Hr. Ditlev opholdt sig i Pløen, søgte han Bistand hos Raadet i Lybek mod Raadet i Stralsund i Anledning af den ham og hans Forfædre en Menneskealder tidligere af Fribyttere herfra forøvede Skade, som nærmere har været omtalt i det foregaaende.

Medens Erik Krummedige og med ham flere sønderjyske Adelsmænd svigtede Hertugen, enten fordi de ansaa hans Sag for haabløs eller af Uvillie mod hans Morbroder Biskop Henrik, og gik over til Kong Erik, blev Hr. Ditlev den unge Hertug tro i Kampen mod Kongen om Hertugdømmet Sønderjylland. Han deltog som en af Hertugens Udsendinge i de i Juni 1420 i Slesvig førte, resultatløse Forhandlinger mellem hine og Kong Eriks Udsendinge samt Hansestædernes Sendebud. I Maj 1424 var Hr. Ditlev blandt de sex Riddere, som for Bispen af Slesvig aflagde Vidnesbyrd om Hertugdømmet Sønderjyllands Udstrækning og Lehnforhold; paa Grund af sin høje Alder maatte han her gjentage sit Aaret i Forvejen fremførte i Lybek afgivne Vidneudsagn. I Juni s. A. fældede Kong Sigismund omsider den længe imødesete Voldgiftsdom mellem Kong Erik og de holstenske Grever, hvorved hele Sønderjylland tilkjendtes Kongen, og Lehnsretten til Hertugdømmet fradømtes Hertugen. Denne opgav dog ikke sin Sag, men sluttede i Efteraaret 1426 et Forsvars- og Angrebsforbund med Stæderne Lybek, Hamborg, Rostock, Stralsund, Wismar og Lyneborg, hvis Partistilling skyldtes den under de fortsatte Krigsuroligheder tiltagende Usikkerhed til Søs, der lammede Østersøhandelen. Skjønt Hr. Ditlev havde lovet at ville frafalde Hertugens Sag, hvis Voldgiftsdommen gik hans Herre imod, beseglede han Forbundet sammen med tre andre af Hertugens tro Mænd og Raadgivere, Ridderne Herding Stake, Schack Rantzau og Otto Sehested. Kort før havde Kong Erik tilskrevet disse, om ufortøvet at indfinde sig hos ham for at retfærdiggjøre deres Holdning; i modsat Fald vilde han føre Klage over dem hos Fyrster og Stæder, „som man plejede at gjøre med æreløse Folk“.

Den Trofasthed, Hr. Ditlev havde vist Hertug Henrik fra Barndommen af til hans tidlige Død ved Belejringen af Flensborg (1427), overførte han ogsaa paa hans Brødre Gerhard og Adolph. I Slutningen af det nævnte Aar gjorde Kong Sigismund et Forsøg paa at stanse Fjendtlighederne, fordi Stæderne og

Kong Erik vare forhindrede i at tage Del i den hellige Kamp mod Hussitterne. Som Fredsmægler udsendte Kongen Nicolaus Stock, der efter Forhandlinger med Stæderne og Hertugen i April 1428 kom til Kjøbenhavn, hvor Hanseaternes Angrebsflaade under Grev Gerhards Kommando havde lagt sig for Anker. Ombord var som den fornemste blandt et betydeligt Antal Holstenere gamle Hr. Ditlev, med hvem han 17. April førte Forhandlinger. Det lykkedes Stock at faa overrakt den ombordværende Borgmester fra Lybek et kongeligt Stævningsdokument, som Hr. Ditlev, paa hans Vægning mod at tage det tilbage, opfordrede til at kaste i Vandet. Han forblev ombord paa Flaaden, der gjorde to forgæves Angreb paa Kjøbenhavn, hvorimod det lykkedes den at bore mange danske Skibe i Sænk. Hanseaterne havde derefter i Juli til Hensigt at gjøre et Togt til Øland for at proviantere sig, hvilket Hr. Ditlev Ahlefeldt fraraadede Hovedsmændene, hvorefter Flaaden opløste sig i August.

1429 var han nærværende, da Hertugerne Erik og Bernhard af Sachsen-Lauenborg foretog Delingen af Bygningerne paa Slottet Lauenborg.

1430, paa Aarets sidste Dag, beseglede Hr. Ditlev som den fornemste blandt Hertugerne Adolph og Gerhards Raadgivere næst efter Hr. Johan Stake Byen Flensborgs Privilegier. Det følgende Aar præsiderede Hr. Ditlev som Drost i Sønderjylland (Droste an Sunderjutlande) — hvilket Embede Erik Krummedige og Otto vam Knope før ham havde beklædt — i den i Flensborg nedsatte Ret, der ophævede en af Syvherredsraadet fældet Kjendelse i en Drabssag. Som Drost var han i al Almindelighed Hertugens Stedfortræder under dennes Fraværelse og havde især at paasé Retsplejen. Han forekommer sidste Gang 1432, da han beseglede Hertug Gerhards Morgengavebrev til sin Gemalinde Markgrevinde Agnes af Baden, og er vistnok død kort efter; endnu samme Aar blev Henrik Rixtorp hans Efterfølger i Drosteembedet. Hr. Ditlev efterlod tre Sønner (Femte Afsnit II).

II.

HENRIK AHLEFELDT'S SØN

HR. BENEDICT AHLEFELDT

kan kun udskilles fra sine to Fætttere Hr. Benedict Benedicts Søn og Benedict Hr. Johans (Hennekes) Søn, hvor han udtrykkelig betegnes som Henriks Søn, og her foreligger atter den Mulighed, at Henneke (Henning) i de gamle, ofte skjødesløst nedskrevne Ekstrakter af nu forsvundne Originaldokumenter er bleven sammenblandet med Henrik.

1390 udstedte Benedict Henriksen Ahlefeldt et Bekjendelsesbrev, hvorved han erklærede at være skyldig til Timmo Bozendal 100 Mark lybsk og derfor satte sit Gods i Røkkeby i Pant. 1397—98 nævnes Hr. Benedict til Krønge senest som nærværende paa Engestofte Thing, da Fru Abel Troels Skytte skjødede alt sit ved Arv og Kjøb erhvervede Gods i Birkum og Tadorp, Aasum Herred paa Fyen. Aaret efter bevidner Væbneren Gert Ketelhodt at have opladt til Hr. Peter Walkendorf al den Rettighed, han havde i Baadeby, 3 Gaarde i Langholm og tre i Gloslunde, der vare givne ham i Pant af Hr. Benedict Ahlefeldt Henrikssøn.

Ved Skjødebrev af 1401 afhændede Hr. Benedict af Krønge alt sit efter Fader og Moder arvede Gods i Danmark til Kronen. Han synes at være død kort før 1407, efterladende to Børn.

III.

HR. JOHAN AHLEFELDT'S BØRN

1. HR. HENRIK AHLEFELDT til Tørning.

Hr. Henrik Ahlefeldt er hidtil bleven anset for at være Søn af Hr. Benedict (III.), idet man har sammenblandet ham med Hr. Henrik († 1404), der havde Haderslev Amt i Pant. Paa Grund af Tidsfølgen kan han ikke være Søn af Hr. Benedict Benedictsens Ahlefeldt (IV.), da han gjentagne Gange nævnes i Rangen blandt Ridderne foran dennes Broder Drostens Hr. Ditlev. Af Hr. Henriks to Sønner bærer den ældste Navnet Johan, hvilket lader slutte, at han er opkaldt efter Bedstefaderen Hr. Johan, medens den yngste, Benedict, er døbt efter Farbroderen, ganske som Benedict igjen døber sine Sønner Henrik og Hans (Johan) efter deres Bedstefader og Farbroder.

Den senere Ridder Henrik maa derfor være identisk med den Henrik Ahlefeldt Hr. Johans Søn, der 1408 til Grev Henrik af Holsten skjødede Landsbyen Schiren i Prunstorp (Pronstorf), nu i Warder Sogn, sin Andel i Landsbyen Weeden (Wedeghe) i Segeberg Sogn samt en Gaard i Segeberg.

Som Ridder forekommer Henrik tidligst 1413, da han sammen med Væbnerne Iven Pogwisch, Otto Schinkel, Johan Moltke og Henrik Rantzau kundgjorde, at al Uvilje og Tvedragt skulde være bilagt, der hidtil havde hersket mellem Borgmestre, Raad og Borgerskab i Lybek samt deres Forbunds-fæller — og hine Adelsmænd samt deres i et tidligere Fredsbrev nævnte Hjæl-

pere. Fra denne Sone skulde dog være undtaget tre Adelige, der havde taget Del i den nu afsluttede Fejde, og som af Lybekkerne var blevet erklærede fredløse. Med Hensyn til de Beskyldninger, Lybekkerne havde rejst mod Hr. Henrik og hans Venner for at have udøvet Sørøverier, og omvendt den Skade, hine havde tilføjet deres Modpart til Søs, lovede de nu udsonede Parter at ville rette sig efter Voldgiftsmændenes Kjendelse.

1417 var han nærværende, da Greverne af Holsten overlod Familien Hoyer i Hamborg noget Korn fra den ny Mølle; blandt de Riddere, der besegler som Vidne, umiddelbart i Rækken efter Hr. Ditlev. 1420 beseglede han det af Hertug Henrik udstedte aabne Leidebrev for Kongens Sendebud til de Forhandlinger, der førtes i Slesvig (se ovfr.), og bekræftede det Brev, hvorved Johan Scholenfleth til Klostret i Bordesholm overdrog sine Krav paa en Tiende af noget ham tilhørende Jordegods i Bishorst Sogn. Aaret efter bekræftede han, denne Gang foran Hr. Ditlev, Hertugerne Henrik, Adolph og Gerhard af Slesvigs Andragende til det hamborgske Domkapitel om Stadfæstelse af Patronatsretten til St. Magnus Alters Vikari i Itzehoe Kirke. 1422 bevidner Hr. Henrik Ahlefeldts Svend at have modtaget i sin Herres Navn af Borgmester Johan Pleskow 100 Mark lybsk, som Abbeden i Reinfeld havde erlagt i arbitrær Bøde i Anledning af en Strid om Landsbyen Schmachthagen. 1423 var Hr. Henrik Medlover for Hertugerne Henrik, Adolph og Gerhards Erklæring om at ville underkaste sig Kong Sigismunds Voldgift. Det følgende Aar medforseglede han et af Borgmester Bertel Wildes Hustru udstedt Skjøde til Lage Knudsen paa Gods i Molt Herred.

Hr. Henrik tog Del i Belejringen af Flensborg Slot 1427. Han advarede forgjæves sin Herre, Hertug Henrik, da denne vilde klatre opad en Stormstige. Ifølge Kronisten Detmars Fortælling laa Hertugen i sit Telt og sov, da han vækkedes ved at Lejesvendene, der med Brandpile beskjød Slottet, opløftede Raabet, at Borgerne fra Byen allerede havde entret det. Han iførte sig skyndsomst en Rustning og løb hen til Slottet uden at ænse, hvem der fulgte ham, tog selv en Stige og klatrede op paa Palisaderne, der omgav Slottet, i den Tro, at mange Folk allerede var stegne over dem. „Dette saa Henrik af Anevelde, en Ridder, og raabte: Ædle Herre af Holsten, hvad gjør I nu? Vend om og gaa tilbage, thi om I blev saaret, vilde vi alle blive bedrøvede! — Det hørte en Dansker i Palisaderne og stak Hertugen igjennem med en Glavind.“

Aaret efter Hertugens Fald overdrog hans Brødre Gerhard og Adolph Hr. Henrik for hans tro Tjenester mod en Pantenum af 4500 Mark de til Fogderiet Tørning hørende fire Herreder Gram, Hviding, Frøs og Kalslund Herreder, som Claus Hennekesøn Limbek 1421 havde faaet Livsbrev paa af Hertug Henrik mod at erlægge 2500 Mark, der ved Overdragelsen til Hr. Henrik 1428 medregnedes i denne Sum.

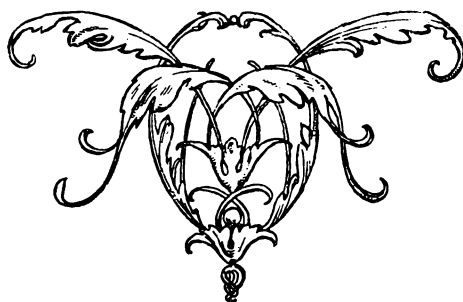
Tørning Slot formenes gjennem Fru Ida, der antagelig var Enke efter Hr. Markvard Wulf, som 1340 havde Slottet i Pant, at være kommet til hendes

anden Mand Drosten Hr. Claus Limbek. Denne sad som en af Anførerne i Opstanden mod Kong Valdemar 1351 paa Tørning, der blev indesluttet af Kongen, men befriet af Grev Claus. Hr. Claus Limbeks Søn Henneke maatte endog udstaa to Belejninger af Tørning, 1358 ved de holstenske Grever og 1372 ved Kong Valdemar, og denne Gang fik han Undsætning af sine tidligere Modstandere, Greverne. 1394 erholdt han og hans Søn Claus Gram Herred i Pant. Med den vistnok barnløse Claus Limbeks Søster Catharine formenes Hr. Henrik Ahlefeldt at have arvet Krav paa Tørning.

Hr. Henrik er vistnok afgaaet ved Døden omkring Aar 1430. Hans Søn Benedict skjænkede 1466 til Klosterkirken i Bordesholm alle de Relikvier, hans Fader havde havt i Kirken.

2. BENEDICT AHLEFELDT,

der i Modsætning til sine Fættre ikke opnaaede Ridderværdigheden, kvitterede 1401 for modtagne 100 Mark lybsk, som Hr. Henrik Ahlefeldt havde overgivet ham paa Dronning Margrethes Vegne, hvormed sikkert staaer i Forbindelse det nu tabte Retterthingsbrev af samme Aar, i Følge hvilket Benedict Ahlefeldt solgte og tilskjødede Dronningen alt sit Gods i Krønge, samtidig med at Fættren for sin Andels Vedkommende blev udkjøbt. Fra Aarene omkring 1400 findes bevaret Udtog af et nu forsvundet Skjøde, udstedt af Benedict Ahlefeldt, Volf Pogwisch og nogle andre Adelige til Dronningen paa alt det Gods, som havde tilhørt (Hr.) Johan Ahlefeldt. Han er vel ogsaa den Væbner Benedict Ahlefeldt, der 1403 bevidner, af Biskop Peder Jensen Lodehat paa Dronningens Vegne at have modtaget 600 Mark lybsk.

FEMTE AFSNIT

I.

HR. CLAUS AHLEFELDT'S BØRN

1. BENEDICT AHLEFELDT

til Søgaard, Pantherre i Lundtofte Herred.

Sammen med Hr. Johan Stake afstod han og hans Brødre Volmer, Peter, Henneke og Godske (se II, S. 136) 1418 til Klostret i Itzehoe deres Andel i Lussee paa Langwedel Mark. 1423 forekommer han som den ældste af Væbnerne blandt Medloverne for Hertugerne Henrik, Adolph og Gerhards Erklæring om at ville underkaste sig Kong Sigismunds Voldgift i Trætten mellem dem og Kong Erik. Aaret efter var han blandt dem, der aflagde Vidnesbyrd for Bispen af Slesvig om Sønderjyllands Lehnforhold. 1428, da Krigen stod for Døren, sluttede Hertugerne Gerhard og Adolph et Forlig med Benedict, hvorved denne forpligtede sig til at føre Avindsskjold mod Kong Erik og alle dem, der vare i Fejde med Hertugerne; disse lovede til Gjengjæld, hvis Benedicts Slot Søgaard blev indtaget af Kongen eller dennes Forbundsfæller, da at skaffe ham det tilbage før Aarets Udløb, eller i Mangel heraf at udbetale ham 8000 Mark. 1439 nævnes han blandt dem af Hertug Adolphs Mænd, der sammen med deres Herre af Kong Albrecht II. blev benaadede med Lindormens Orden.

1440, 27. August, udstedte Hertug Adolph et Gjælds-brev til Benedict, lydende paa 6065 Mark lybsk, for hvilken Sum han bortpantede ham Lundtofte Herred, dog med Forbehold atter at kunne indløse det i de 8 Mortensdage hvert Aar, mod Opsigelse, der skulde afgives Aarsdagen forud paa Søgaard enten ved aabent Brev eller ved to hertugelige Svende. Det paalagdes Benedict ikke at forbyrde Hovedsummen til Hertugen, og maatte han ikke forurette fattige Folk i Herredet. Samme Dag mødte Benedict paa Rendsborg Slot for at forelægge de paa Lundtofteherred lydende, fra Faderen stammende Adkomstbrev, hvilke

han erklærede for døde og magtesløse. Som hans Medlovere var mødt Hr. Johan Stake, Hr. Johan og Godske Ahlefeldt, hans Brødre, samt Benedict Hr. Ditlev Ahlefeldts Søn.

Benedict Ahlefeldt til Søgaard angives at have været gift med Catharine Dosenrode, der i Medgift skal have bragt ham Jordegods, som hendes i Midten af det 15. Aarhundrede uddøde Slægt ejede ved Eideren. Maaske var hun Datter af Hr. Sivert Dosenrode, der forekommer 1382—1413.

Benedict efterlod fem Sønner (Sjette Afsnit I.).

2. VOLMER AHLEFELDT

nævnes kun 1418 og 1428 i de oven anførte Aktstykker.

3. PETER AHLEFELDT

forekommer kun 1418.

4. JOHAN AHLEFELDT

til Lehmkulen og Wittmold, — o. 1475.

(Om ham og hans Efterslægt se II, Kap. 1).

5. GODSKE AHLEFELDT

til Bossee og Lindau, — o. 1470.

(Om ham og hans Efterslægt ib. Kap. 1).

II.

HR. DITLEV AHLEFELDT'S BØRN

1. BENEDICT AHLEFELDT

var 1437 sammen med Broderen Claus nærværende, da Drosten Hr. Henrik Rixtorp bevidnede, at Hr. Otto Snafs i den i Rafsted afholdte Drosteret havde skjødet til Væbneren Lyder Gjordsen til tro Haand for Hertug Adolph af Slesvig sin Landsby Nolde og andet Gods samt nogle Lanster i Burkarl Sogn og 3 Gaarde i Bjolderup Sogn. 1440 var han Medlover for Benedict Ahlefeldt til Søgaard, da denne af Hertug Adolph fik sine Pantebreve paa Lundtofte Herred fornyede.

2. CLAUS AHLEFELDT,

om hvem kun vides, at han var Medlem af Flensborg Kjøbmandsgilde.

3. HENRIK AHLEFELDT

† 1450.

Maaske er han identisk med den Henrik Ahlefeldt, hvem Biskop Heinrich vom See af Slesvig 1423 tilskjødede Satrupholm, dog er denne, fra Cypræus stammende Efterretning tvivlsom, dels fordi man ellers ikke ved, at Slesvig Bispestol saa tidligt har ejet dette Gods, dels fordi et Thingsvidne fra Nyherred af 1432 udsiger, at Hartvig Krumkop før sin Død senest 1431 havde afhændet Satrupholm til sin Søstermand Anders Iversen Rosenkrantz, der skjødede det til Domkapitlet; i hvert Fald har Henrik kun ejet det i kort Tid. 1450 udstedte Provsten og Kapitlet i Slesvig en Forpligt at ville holde Vigilier og Sjælemesser aarlig hver Mandag efter Reminiscere for den afdøde Henrik Ahlefeldt Ditlevs Søn for de 50 Mark, de havde faaet udbetalt af hans Testamentarier, og hvoraf Renten aarlig skulde uddeles til Præster og Kirketjenere, og hvis det ikke mere skete, skulde Pengene tilfalde Jomfruklostret i Slesvig.

III.

HR. BENEDICT AHLEFELDT AF KRØNGES
BØRN

1. HENNEKE AHLEFELDT

levede 1407.

2. MARGARETHE,

gift med Hr. Anders Olufsen Lunge til Toksværd og Næsby. Han nævnes tidligst 1381 og havde 1392 Arvekrav i Skullerupholm paa sin første Hustru Elluf Pedersdatter Grubbes Vegne. 1394 var han endnu Væbner, men betegnes 1397 som Ridder og beseglede 1401 i Helsingborg Stadfæstelsen paa Dronning Margrethes Testamente. 1407 skjødede han og hans Hustru Margarethe og hendes Broder Henneke Ahlefeldt al deres Rettighed i Krønge og i alt dets Tilliggende, „som de finge efter deres Fader Hr. Benedict Ahlefeldt“.

Hr. Anders døde Aaret efter og blev begravet i Roskilde Domkirke.

IV.

HR. HENRIK AHLEFELDT'S BØRN

1. HANS AHLEFELDT

til Tørning, † 1450.

Sammen med Broderen skrives han 1442—46 til Tørning og er sikkert den Johannes de Anvelde, Miles de Holsatia, der i Jubelaaret 1450 som Pilgrim kom til Rom og optoges i det tyske Broderskab i Hospitalet Santa Maria dell' Anima, hvor han døde samme Aar. I Broderskabets Bog hedder det under 12. Maj, at Hr. Herman de Oest, Kannik ved Domkapitlet i Hamborg, for den Dagen i Forvejen ved Døden afgangne og i Hospitalet begravne Hans Ahlefeldts Sjølefarelse til Provvisoren for Anima har erlagt 13 rhinske Gylden.

2. BENEDICT AHLEFELDT

til Gramherred og Tørning, Amtmand i Svavested, † o. 1470.

Han nævnes tidligst 1442 i et Brev, hvorved Biskop Claus af Slesvig stiftede et Vikari af Indkomsterne af de Jorder i Tyrstrupherred, som Brødrene havde solgt til Slesvig Domkapitel. 1444 afhændede begge, der da betegnes som Hovedsmænd paa Tørning, til Væbneren Henrik Tinhus Marken i Brandkær i Dalby Sogn (Tyrstrup Herred), som Henneke og Claus Limbek havde haft kvit og fri i alle Maader. Aaret efter tildelte Hertug Adolph Brødrene et Pantebrev for en Sum af 6000 Mark paa de fire til Tørning liggende Herreder (Gram, Hviding, Frøs og Kalslund Herreder) med alle Rettigheder under Forbehold af Indløsning og Opsigelse, der aarlig skulde kunne ske i de otte Mortens Dage udenfor Tørning Slot. Om selve Slottet indeholder Brevet den Bestemmelse, at Brødrene skulde holde det aabent for Hertugen, hans Arvinger og Efterkommere. Hvis Ahlefeldterne maatte ønske at sælge eller bortpante Slottet til Kongen af Danmark eller nogen anden i eller udenfor Riget, skulde Hertugen eller hans Arvinger altid have første Kjøbs- eller Panteret for den Sum, som en anden vilde give derfor. I den Revers, Brødrene kort efter udstedte, optoges den Bestemmelse, at det skulde staa dem frit for, uden deres Herskabs, Hertugens Medvidende eller Samtykke at sælge eller bortpante Slottet til nogen, som tilhørte deres Herskab i Hertugdømmet Sønderjylland eller Mandskabet i Landet Holsten. Med Hensyn til Bønder og Undersaatter i Herrederne forpligtede Ahlefeldterne og deres Arvinger sig til ikke at beskatte dem udover Landets Ret.

1446 afhændede Brødrene fem Gaarde i Tyrstrup Herred, Anslet og Knud (Fjelstrup Sogn) og Kelstrup (Vilstrup Sogn), til Kapitlet, der 1461 fik Skjødebreve paa Gaardene af Benedict. 1448 beseglede Benedict, forrest blandt Biskop Claus af Slesvigs tro Mænd, Wonte Freses Skjøde til Bispen paa en Gaard i Olderbek, ligesaa 1453 Biskoppens Overenskomst med Hr. Joakim Breide om Inddigninger og Opdæmninger ved Taarsted og Akebymark norden for Slesvig. Samme Aar nævnes Bertram Buchwald som Biskoppens og Stiftet Slesvigs Amtmand, men 1457 ses Benedict at have beklædt denne Stilling. 1459 var han Voldgiftsmand i Forliget mellem Benedict Pogwisch Hartvigs Søn og Reimer og Hartvig Sehested i den Trætte, de havde ført med Bisperne af Slesvig i Anledning af deres Bedstefader Hartvig Breide.

Ved Kong Christians Valg til Hertug af Slesvig og Holsten og Landenes økonomiske Erhvervelse viste Benedict Ahlefeldt Kongen vigtige Tjenester og var, saa længe han levede, en af hans trofasteste Støtter i Fyrstendømmerne. 17. April afstod Kongen til ham med fuld Ejendomsret Gramherred for 4000 Mark lybsk paa Vilkaar, at alle de Lanster, Benedict eller hans Arvinger havde Ret over i Hertugdømmet, hvor de end boede, skulde søge og forfølge deres Ret i Gramherred for hans eget Retterthing og ikke være pligtige til at forsvare sig for nogen anden Domstol. Samtidig overdrog Kongen til Benedict for en Pantenum af 12,400 Mark de tre Herreder Hviding, Frøs og Kalslund paa Livstid, dog uden hin Bestemmelse om Undersaatternes Retsforhold. Hverken Benedict eller hans Børn skulde kunne forbyrde eller miste de tre Herreder, saalænge de levede. I den 1490 optagne Fortegnelse over Pantelehnene siges, at Tørning er Hans og Henrik Ahlefeldt Benedicts Sønners Arveborg, ligesaa betegnes Gram Herred som Privateje, medens de tre andre Herreder var Pantelehn og kunde indløses efter Brødrenes Død.

1465 medforseglede Benedict Christian I.s Pantsættelse af Slottet Kiel til Hans Rantzau og Kongens Forlig med Erkebiskop Jens af Upsala og de Svenske, der havde gjort Opstand mod ham. Han var en af de 10 Udsendinge fra Ridderskabet, af hvilke han og fem andre atter vare Kongens Kautionister, der samledes med de danske Rigsraader i Kolding 1466, 20. Maj, og for at bevare Freden vedtoge at vælge Junker Hans til Hertug efter Kong Christian, hvis denne ikke efterlod flere Sønner.

Særlig i Aaret 1469 er hans Navn knyttet til de fleste af Kongens Transaktioner i Hertugdømmerne. I August var han sammen med Ditlev Buchwald og Henning Pogwisch Ridderskabets og Mandskabets Sendebud i Kjøbenhavn hos Kongen, hvem de formaaede til at aflægge Løfte om snarest at komme til Hertugdømmerne for at ordne sin Gjæld. Han beseglede 1. Sept. næst efter Hofmesteren Erik Ottesen Rosenkrantz Forliget mellem Kongen og Lybekkerne, samt 8. Nov. Konkordaterne i Segeberg.

Benedict Ahlefeldt døde ikke længe efter, vistnok endnu 1470, thi Aaret efter afhændede hans Enke Gods i Sørup Sogn til Erkedegnen i Slesvig. Et

Brev, han faa Aar før sin Død rettede til Eggert Frille (se Bilag 6) giver en Prøve paa Datidens Brevstil.

Benedict Ahlefeldt var gift med Dorothea Heesten, Datter af Hr. Lorends Heesten og Elsabe Hummersbüttel. 1462 fik han og Hustru Tilladelse til at have Rejsealter og holde Gudstjeneste før Daggy paa Tørning samt paa Steder, der vare underlagte Interdikt. Efter sin afdøde Broder Mikael havde hun paa Kong Christian en Fordring paa 200 Mark, som hun overdrog til Domkapitlet i Haderslev, hvorfor Grev Gerhard 1468 forskrev Kapitlet en aarlig Rente af 12 Mark og Skatten i Haderslev.

I sin lange Enkestand viste Fru Dorothea sig som Kapitlets Velgjørerinde, idet hun skjænkede sit Hus i Byen til Franciskanernes tredie Orden for at denne skulde bygge et Kloster i Byen. Biskop Eggert Durkop stadfæstede 1494 det nye Kloster, som ogsaa modtog pavelig Konfirmation. 1496 skjænkede hun endvidere til de fire Marianerpræster ved Domkirken i Haderslev 400 Mark lybsk, hvilket var hendes afdøde Søster Margrethe Krummediges Medgift. Endnu det følgende Aar var hun i Live.

Da Fru Dorotheas Søn Hans, som holdt Bryllup 1476, maa være født o. 1450, hun selv altsaa ved Aar 1425, har hun opnaaet en Alder af over 70 Aar.

SJETTE AFSNIT

BENEDICT AHLEFELDT TIL SØGAARDS BØRN

1. CLAUD AHLEFELDT

til Søgaard, Pantherre i Lundtofte Herred, Raad hos Hertug Adolph og Kong Christian, o. 1458—87.

Claus Ahlefeldt nævnes tidligst 1458, da han sammen med Broderen — begge skriver sig til Søgaard — var Medlover for en af Godske Ahlefeldt til Raadet i Kiel udstedt Forskrivning.

Da Kong Christian overtog Hertugdømmerne 1460, udstedte han et Pantebrev til Brødrene Claus og Benedict paa Lundtofte Herred, lydende paa 11,060 Mark. Da Herredet paa den Tid i over 60 Aar var nedarvet fra Fader til Søn paa tredie Haand og saaledes havde faaet Præg af personlig Ejendom i Familien Ahlefeldt, maa Aarsagen til Brevets Udstedelse være den, at Nyordningen af Kongens Gjæld i Henhold til Recessen i Kolding af 14. Maj foranledigede en Forhøjelse af Pantesummen.

Claus Ahlefeldt var i første Række blandt de Adelsmænd, der ved sin Loyalitet og aabne Pung bidrog til at sikre Kongens Stilling i Hertugdømmerne. 1462 beseglede han og Broderen Benedict Kongens Forskrivning til sin Broder Grev Moritz paa 32000 Gylden. 1465 beseglede han alene Kongens Forlig med de oprørske Svenske. Det følgende Aar var han en af de 10 Udsendinge af Ridderskabet, der mødtes i Kolding 20. Maj med lige saa mange danske Rigsraader, og som til Fredens Sikring vedtog, efter Kongens Død at vælge Junker Hans til hans Efterfølger, hvis denne var eneste Søn; tillige var han en af Kongens sex Kautionister. Sammen med 15 andre holstenske Adelige var han Kongens Garant overfor Lybekkerne for Tilbagebetalingen af et Laan paa 8000 Mark. I den Tid, Grev Gerhard raadede egenmægtigt i Fyrstendømmerne, skabte han sig ogsaa en Fjende i Claus Ahlefeldt ved at bemægtige sig noget af dennes Gods.

Ved Segebergrecessen af 1470 ordnedes det store Mellemværende mellem Kongen og hans Kautionister, der 1465 havde dækket hans Gjæld til sine Brødre, ialt 110,560 Mark, som de siden havde maattet forrente og som nu med Renter opgjordes til 141,000 Mark. Claus Ahlefeldt opgav sine Krav til 8185 Mark. Pantessummen for Lundtofte Herred forhøjedes med 2000 Mark dog fik han først 10 Aar senere efter Broderens Død Brev herpaa.

1475 beseglede han Hans og Henrik Ahlefeldts Skjøde til Marianerne i Flensborg og 1478 det Brev, hvorved Hartvig Schinkel til Klostret i Maarkjær afhændede sin Landsby Aneby. 1480 bekræftede han Kongens Pantebrev til Dronning Dorothea paa Haderslev Slot, By og Herred. Sammen med flere andre kvitterede han det følgende Aar Kongen og Dronningen for modtagen Hovedstol 5500 Rdlr. og 1540 Rdlr. Rente i Afdrag paa de Summer, for hvilke Flensborg Amt var bortpantet til dem. Efter Kong Christian I.s Død var Claus Ahlefeldt og hans Broder Peter betroet med Dronningens og hendes Sønner Kong Hans og Hertug Frederiks Pengesager i Hertugdømmerne. Sammen med Biskoppen af Slesvig og to andre Ahlefeldter blev han 1483 overfor Raadet i Kiel af Kong Hans bemyndiget til at opkræve Skatten. 1485 (12. Marts) var han til Stede paa Gottorp, da Domprovsten i Slesvig bevidnede, at det af Kong Christian 1480 til Hamburgerne udstedte Elbprivilegium var antedateret til 1465. Sammen med de andre nærværende Raader hævdede Claus, at dette Brev var bleven givet til Skade for Landets Privilegier og mod deres Vidende og Villie. En Uge senere var Claus nærværende paa Flensborg Slot, da Kong Hans udstedte et Dokument vedrørende en Trætte mellem Klostret Preetz og Bertram Pogwisch angaaende en Eng. Endnu i samme Aar beseglede han Kong Hans' og Hertug Frederiks Pantebrev til deres Moder Dronning Dorothea paa Steinburg Slot og Fogderi. 1487 nævnes han, saavidt vides, sidste Gang, da han sammen med Schack og Ditlev Rantzau og sin Svigerinde Catharine Breide, Hans Rantzaus Enke, samt andre Adelige gav Dronning Dorothea og hendes Sønner en sidste Kvittering for Betalingen af Flensborger Pantegjælden. 1490 erkjender Kong Hans og Hertug Frederik at være hendes Børn endnu 1418 Mark skyldig.

Om Claus Ahlefeldts private Forhold vides kun, at der i Aaret 1480 afsagdes en Kjendelse mellem Byen Aabenraa og ham i Anledning af, at han vilde nedlægge Landsbyen Aarup (Ensted Sogn), hvilket Byen modsatte sig, og hvori Dommen gav den Medhold.

Claus Ahlefeldt var gift med en Datter af Hr. Joakim Breide; én Ane-tavle angiver hendes Fornavn som Bertha, en anden som Ida, hvilket er rimeligere, da hendes Bedstemoder lød dette Navn. I sit Ægteskab havde Claus fire Sønner og en Datter (Syvende Afsnit I).

2. BENEDICT AHLEFELDT

til Søgaard, hertugelig Raad, Amtmand i Svavested, — o. 1470.

Benedict Ahlefeldt nævnes oftere sammen med Broderen. Hvorvidt han som formodet, er identisk med den Benedict Ahlefeldt (Hr. Benedicts Søn), der besejlede Christian I.s foreløbige Haandfæstning 1448, er tvivlsomt. Hans Sigil viser en nøje Kopi af det, Hr. Benedict III., hans Oldefader, førte. Som Amtmand i Svavested fulgte han Benedict Ahlefeldt til Tørning og beklædte denne Stilling før 1461, da Benedict Ahlefeldt til Borghorst indehavde Embedet. Han nævnes 1464 og 1466, begge Gange som Medlover for Godske Ahlefeldt i dennes Skjødebreve til Kirker og Klostre i Kiel. 1470 omtales han i Recessen som død; han efterlod Børn, som ikke kjendes.

3. PETER AHLEFELDT,

Amtmand paa Segeberg, Gottorp og Sønderborg, — 1483.

Peter Ahlefeldt nævnes tidligst 1456 i Fundatsen for Marianerstiftelsen i Haderslev og var da ganske ung. 1465 var han som Dronning Dorotheas Hofsinde i hendes Ærinde i Lybek og bekræftede 1467 Reimer Sehesteds Afstaaelse af noget Gods til Klostret i Maarkjær. 1469 medforsejlede han Kong Christian I. og dennes Broder Grev Gerhards Pantebrev til Lybekkerne paa Byen Kiel, ligesom hans Navn findes under Segeberger Konkordaterne. I Henhold til den i Juli 1470 mellem Kongen og Grev Gerhard afsluttede Overenskomst fik Peter Ahlefeldt overdraget Styrelsen af Segeberg Amt. Det gik dog allerede i Begyndelsen af 1471 over til Bisp Albert af Lybek, hvem Kongen og hans adelige Kautionister i Forening havde betroet Overledelsen af Hertugdømmernes Finanser. Af Bispens egne Regnskaber og andre samtlige Kilder ses det, at Peter Ahlefeldt har ydet ham Bistand ved hans Finansstyrelse, hvis Resultater dog var alt andet end heldige. I April 1471 overtog Bispen Segeberg af Peter, der vistnok vedblev at fungere som Amtmand indtil 1473, da Jørgen Krummedige var Indehaver af denne Stilling.

Fra 1471 var Peter Ahlefeldt tillige Amtmand paa det andet Hovedslot i Hertugdømmerne Gottorp. I hans Embedstid faldt Opstanden i Husum. Skattepaalæg og Udsugelser fra de kongelige Embedsmænds Side havde vakt Utilfredshed hos Friserne, der satte sig i Forbindelse med Grev Gerhard, og denne landede i September ved Husum med en lille Flaade. I Løbet af tre Uger var Opstanden undertrykt, Greven flygtede, og Husum maatte overgive sig paa Naade og Unaade. Peter Ahlefeldt, hvis Ord gjaldt meget hos Christian I., og den kongetro Staller Tete Feddersen fra Eiderstedt udvirkede, at Byen blev skaanet, men mange af Deltagerne i Opstanden maatte bøde med Livet, og de henrettede og landflygtige Oprøreres Gods blev konfiskeret. Ved denne Lejlighed blev Peter Ahlefeldt rigeligt lønnet af Kongen for sin Troskab. Foruden 9 Mark Rente i Peter Kleinschmidts Hus, som tilhørte den landflygtige Boje, fik

han tildelt Smeden Laurens Poppes og desuden sex andre Huse i Byen, samt en Eng og Græsgang i Hattsted Marsk.

Ved Reguleringen af Christian I.s Gjæld var Peter Ahlefeldt en vigtig Støtte for Kongen. Da denne 1474 af Claus Ahlefeldt erhvervede Bollingsted for 3700 Mark, overdroges det Peter at skaffe de 1700 Mark med 8 % Rente til Mortensdag 1471.

I Fasten 1471 kom Christian I. til Hertugdømmerne og lod udskrive Skatten, ved hvis Opkrævning Peter Ahlefeldt var meget virksom, og maaske sigter den lybske Krønike til ham og Bisp Albert, naar den beretter, at Kongen indsatte nogle Prælater og gode Mænd, der skulde oppebære Pengene til bedste for Landet. Fra Tid til anden har Peter aflagt Regnskab for ret betydelige Summer. I August 1475 fik han af Kongen Kvittering for 4 Aars Regnskab af Segeberg og Gottorp anerkjendt, og herefter blev Kongen ham 5600 Mark skyldig, og det ses af Recessen af 1480, at Peter Ahlefeldt endnu havde 5220 Mark til gode i Anledning af Gottorp, som han endnu indehavde 1479, og de senest for Kongen overtagne Kautitioner; disse Penge udbetaltes ham med paaløbne Renter, ialt 5585 Mark i det følgende Omslag. 1480 var han en af Bisp Alberts Kautionister, der med Kongens Samtykke fik Tolden i Oldesloe i Pant. Efter Kongens Død deltog han i Forhandlingerne om Arvefølgen med Dronningen, hvis højtbetroede Mand han var. 1482 sendte hun ham sammen med Enevold Sovenbroder til Kiel for at de skulde varetage hendes Pengesager der i Byen. Som Dronningens Amtmand paa Sønderborg forekommer han Aaret efter, 16. Jan.; 23. April var han død, da hans Enke udstedte en Gjældsfor skrivning til Dronning Dorothea, lydende paa 1700 Mark af Slot og Fogedi Sønderborg og af modtagne rede Penge.

Peter Ahlefeldt var gift med Gese (Ilse) Reventlow, Datter af Hr. Ditlev (Thilluf) Reventlow til Gram og Sophie Jacobsdatter Bjørn til Steensgaard. Med hende havde han to Sønner (Syvende Afsnit I). Hun ægtede senere Claus v. Lützw, der endnu levede 1527.

4. HENNEKE AHLEFELDT,

efterlod en Søn (Syvende Afsnit III).

5. CARL AHLEFELDT

var 1450 Vidne, da Grænsen mellem Rendsborg og Westerrönfeld blev draget.

II.

BENEDICT AHLEFELDT TIL TØRNINGS BØRN

1. HENRIK AHLEFELDT

til Tørning og Pronstorf, Amtmand paa Femern og i Trittau, — o. 1520.

Efter Faderen arvede Henrik sammen med sin Broder Hr. Hans Tørning Lehn med dens befæstede Borg (se IV, 65). Styrelsen af Lehnet var i Henriks Haand; 1489 nævnes hans Foged Anders Grøn.

Tidligst forekommer Henrik 1475, da han tilligemed Broderen gav de fire Præster ved Mariekirken i Flensborg Brev paa en aarlig Rente af 140 Mark. 1479 udstedte han og Broderen en Gjældsfor skrivning til Moderen paa 2000 Gylden. I Delingsakten mellem Kong Hans og Hertug Frederik bestemtes det, at begge Landsherrerne til hver af Brødrene skulde erlægge 1000 Mark, Restbeløbet af et samlet Tilgodehavende af 5000 Mark. 1495, 15. Februar, bevidner Henrik Ahlefeldt, at Kong Hans til ham har overdraget Slottet Glambek med hele Øen Femern for en Pantenum af 18,000 Mark lybsk og beskikket ham til Amtmand mod at han forpligtede sig til at holde Kongen Amtet til tro Haand, indtil det atter indløstes. Hvornaar dette er sket, vides ikke, men i Marts 1500 overdrog Kongen Stillingen som Hovedsmand paa Glambek til Hans Pogwisch.

I Aaret 1495 købte Henrik Ahlefeldt af Kongen Godset Pronstorf ved Segeberg, som Hertug Frederik ved Mageskifte med Wandsbeck kort forinden havde afstaaet til sin Broder Kong Hans, hvis Fader 1464 havde købt det af Bertram Buchwald, hvilken Slægt Henriks Hustru antages at have tilhørt. I Pronstorf Sogn havde ogsaa Henriks Bedstefader ejet Gods. 1502 var han Medlover ved Hertug Frederiks Gjældsfor skrivning til Henneke Hennekesøn Buchwald, der fulgte Henrik som Ejer af Pronstorf og skal have været gift med hans Broderdatter.

I August 1502 forekommer Henrik som Amtmand i Trittau, hvilket Embede endnu 1496 beklædtes af Henrik Rantzau. Han har dog kun indtaget Stillingen i kort Tid, idet Slottet og Fogderiet Trittau 1503 ved Forliget mellem Kong Hans og Lybekkerne blev bortpantet til disse. Af en Række Gjældsfor skrivninger, udstedte til ham af nedertyske Fyrster, ses det, at Henrik raadede over betydelige Pengemidler. 1503 anviste Hertugen af Lauenborg sin Marskalk Clemens v. Bülow og øvrige Medlovere for en Kapital, han havde laant af Henrik, Slottet Neuenhaus som Pant. Aaret efter angives Henrik Ahlefeldt at være bosiddende paa Pronstorf, da han til Raadet i Kiel og Vikaren ved St.

Jakobs Vikari ved St. Nikolai Kirke for 300 Mark lybsk skjødede 12 Mark Rente i og af sin Gaard og sit Lehn i Kiel, beliggende udenfor Byen. 1505 kvitterede han Hertug Frederik for Erstatning af den Skade, han havde lidt i Hessen. 1507 betalte han for sin afdøde Broder Hr. Hans' Arvinger Landskat af Haseldorf.

Ogsaa Hertug Frederik hørte til Henrik Ahlefeldts Kreditorer. 1510 var han blandt de Adelsmænd, til hvem Hertugen bortpantede Slottet og Fogderiet Tønder. Aaret efter tilskrev Hertugen Provsten og Konventet i Bordesholm, at de skulde forpagte hans Hustru Fru Catharine Gaarden Schulensee (Gross Flintbek Sogn) mod en aarlig Afgift paa Livstid. I en Skatteliste fra 1534 ansættes denne Afgift til 3 Mark.

Henrik Ahlefeldt forekommer senest 1512, da Hertug Frederik gav ham en Anbefalingskrivelse til Hertug Magnus af Lauenborg, Hertugerne af Brunsvig og Bisperne af Bremen og Münster, hos hvem han havde Penge til Gode. 1520 var Henneke Buchwald Ejer af Pronstorf.

I Pronstorf Sognekirke fandtes tidligere nær ved Altret en Ahlefeldtsk Begravelse, i hvilken der henstod fire Kobberkister, og som ved Aar 1884 blev tilkastet uden nærmere Undersøgelse, der muligvis gennem Anevaabenerne paa Kisterne vilde have givet de Oplysninger om Henriks Anerække, som nu savnes.

1550 fik Hr. Iven Reventlow som Henrik Ahlefeldts Arving Paamin-delse om at betale de resterende Renter af den Kapital, som Henrik og hans Broder 1475 havde forskrevet Marianerne i Flensborg.

Henrik Ahlefeldt efterlod en Datter (Syvende Afsnit IV).

2. HR. HANS AHLEFELDT

til Tørning Lehn og Amtet Haseldorf, Caden og Gjelting, kongelig Raad og Amtmand, † 1500.

(Om ham og hans Efterslægt se IV (1901), 63 ff.).

3. DIDRIK AHLEFELDT

fulgte sammen med en Del andre holstenske Adelsmænd Kong Christian I. 1471 til Stockholm og fandt uden Tvivl Døden i det ulykkelige Slag paa Brunkebjerg 10. Okt. s. A. 1473 fik Hans Ahlefeldt af Kongen et Gjælds-brev paa 100 Mark lybsk for sin i Sverig faldne Broder Didrik.

4. BENEDICT AHLEFELDT.

Om ham fortæller Angelus, at han solgte sin Del af Tørning til Kong Hans. Han paadrog sig Hamborgernes Vrede, og da han, antagelig kommende fra Haseldorf, var ude i en Baad paa Elben, forfulgte de ham, der sprang i Vandet for ikke at falde i deres Hænder, men druknede. Han efterlod sig ingen Arvinger.

5. SALOME,

gift med Henneke von der Wisch, Søn af Volf v. der Wisch til Runtoft og Beke Ahlefeldt. Han bekræftede 1468 sammen med Faderen dennes Afstaaelsesbrev paa Gaarden Runtoft til Grev Gerhard af Oldenburg og medforseglede Aaret efter Adelen's Forbunds-brev. 1475 var han Medlover for Brødrene Hans og Henriks Skøde til Marianerne ved Vor Frue Kirke i Flensborg samt for Biskop Helriks Stadfæstelsesbrev paa Helrik Mistorps og Frues Fundats for en Stiftelse til Fordel for de samme gejstlige. Ved denne Lejlighed skrives han til Egilbøl. Ejsbøl (Gammel-Haderslev Sogn), der endnu 1439 ejedes af Claus Rønnow, blev i Hennekes Besiddelsestid udvidet ved Kjøb af Gaarde og Grundstykker saavel i Omegnen som i Haderslev Amt overhovedet. Han afhændede denne Gaard og erhvervede før 1486 (af Henrik Blome) Dänisch Nienhof (Dänischenhagen Sogn). 1476 beseglede han sin Svoger Hans Ahlefeldts Ægtepagt og afhændede 1478 en Gaard i Vonsbek til Ditlev Ulsen. 1499 boede Henneke i Haderslev og tilskjødede endnu i Omslaget det følgende Aar Marianerstiftelsen i Flensborg en aarlig Rente af 30 Mark i Landsbyen Stenved i Astrup Sogn for 500 Mark lybsk, dog med Ret til Gjenkjøb. Han faldt ved Hemmingstedt, efterladende Enke, tre Sønner og flere Døtre. Fru Salome forekommer bl. a. 1514, da Ægtepagten mellem Reimer v. Plessen og hendes Datter Beke opsattes paa Nienhof, hvor hun vistnok boede. Omtrent samtidig førte hun for Kong Christian Klage over at være bleven forurettet af sine Brødre Hans og Henrik ved Salget af Tørning. 1515 vides hun at have modtaget et beseglet Brev lydende paa 50 Mark af Priorinde ved St. Johannes Klostret i Slesvig, Elisabeth Ahlefeldt.

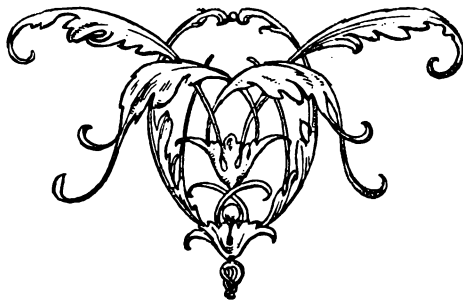
6. MARGARETHE,

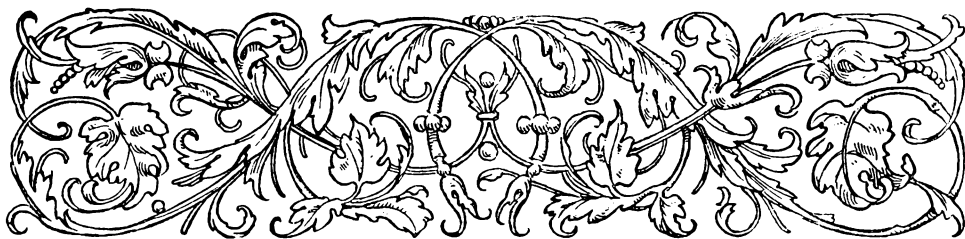
gift med Peter Rantzau. Efter sin Fader Breide Rantzau fik han Godset Krummendiek, til hvilket han skrives 1483; han medforseglede Adelsforbundet og Konkordaterne i Segeberg, var 1475 Medlover for Marianerstiftelsen i Flensborg og 1476 Vidne ved Svogeren Hans Ahlefeldts Ægtepagt. 1470 fik han af Kongen Tilladelse til at indløse Sognet Horst fra Klostret i Uetersen. 1482 afhændede han til Klostret i Itzehoe alle de Ejendomme, han havde arvet efter Faderen med Undtagelse af Borglehnet ved Itzehoe, som han dog ogsaa kort efter aftraadte til Klostret. 1483 var han Dronning Dorotheas Amtmand i Haderslev, som hun fra 1480 havde havt i Pant. Da Svogeren havde solgt Tørning, blev han 1494 beskikket til Amtmand i Møgeltønder, som han og Hustru 1500 fik Erkjendelsesbrev paa af Biskoppen i Ribe. Endnu 1501 sad han paa Møgeltønder, og vistnok indtil sin Død. 1503 udstedte Hertug Frederik en Gjælds-forskrivning til ham og Hustru. Endnu 1505 var han i Live, men 1510 nævnes Fru Margarethe som Enke.

7. ANNA,

gift med Hans Pogwisch, hvis Fader Volf 1464 var Lehnsmand paa Haseldorf (ved Uetersen) og som 1470 sammen med sin Broder Bertram for en Sum af 12,000 Mark lybsk af Kong Christian I. fik Pantebrev paa Borgen og Sognet Haseldorf, Sognene Bishorst, Colmar og Asfleth samt Neuendorf. Aaret efter Volfs Død, 1475, fik Enken Fru Catharine med sine Sønner Hans og Henrik et nyt Pantebrev paa Haseldorf. Om Hans Pogwisch, der ikke indtog nogen fremtrædende Stilling, kan kun lidet oplyses med Sikkerhed, da der samtidig levede mindst fem af hans Slægt med samme Fornavn. Umiddelbart efter hans Død, der vistnok indtraf 1494, tilskjødede Kong Hans det fra ham og Broderen indløste Haseldorf til Svogeren Hr. Hans Ahlefeldt, som 1496 i Ahrensböck stiftede en Sjælemesse for Hans Pogwisch og hans efterlevende Enke. Fru Anna forstrakte gjentagne Gange Greverne af Schauenburg med anselige Pengelaan, hvorfor hun 1502 fik anvist en Rente af deres Slot Hatzburg med alle Indkomster af de dem tilhørende Sogne Wedel og Nienstedten. Hun er vel ogsaa den Fru Anna Hans Pogwisch' Enke, hvem Hertug Frederik 1503 tilskjødede Osterhof ved Kiel for en Sum af 1500 Mark.

Hans Pogwisch og Hustru ere begravne i Bordesholm Kirke, hvor deres Ligsten endnu ses.

SYVENDE AFSNIT

I.

CLAUS AHLEFELDT TIL SØGAARDS BØRN

1. BENEDICT AHLEFELDT til Søgaard.

(Om ham og hans Efterslægt se III (1903), 122).

2. JØRGEN AHLEFELDT til Søgaard, † 1500.

Ved Arveforliget med deres Søsken og Moderen kom han og Broderen Benedict i Besiddelse af Søgaard, hvis tilliggende Gods de delte. Medens de to Brødre indrettede sig i det vestlige Hus af den fædrene Gaard, „som de delte midt i to“, beboede den tredie, Erkedegnen, der mest opholdt sig i Slesvig, den østlige Fløj. Jørgen besøgte sammen med Benedict det af Kong Hans 1494 til Hr. Hans Ahlefeldt udstedte Skjøde paa Haseldorf. Mod Erlæggelse af Pantesummen indløste Kongen af Brødrene 1498 det egentlige hele Lundtofteherred, som derved kom ind under Kronen, dog med Undtagelse af det Jordegods, der allerede tidligere var blevet udskilt af Herredet og lagt til Søgaard. Jørgen Ahlefeldt faldt 17. Februar 1500 ved Hemmingstedt. Et Par Aar før sin Død havde Jørgen ægtet Anna Meinstorp, født o. 1475, Datter af Henrik Meinstorp, Hertug Hans' Hofmester og Margarethe Christiernsdatter Daa — Enke efter Hr. Holger Eriksen Rosenkrantz til Boller († 1496). Fru Anna Holgers, som hun kaldtes af Samtiden i Danmark, medens hun i alle i Hertugdømmerne udstedte Dokumenter, der væsentlig omhandler hendes Trætter med Svigerinden Fru Eibe Ahlefeldt om sit i Søgaard staaende Tilgodehavende af 14,000 Mark lybsk, benævnes Fru Anna Jørgen Ahlefeldts Enke, er en udpræget Type paa Datidens myndige og selvbevidste Adelsfruer og bekjendt for sit tragiske Endeligt. 1502 var hun med Elsabe Krummedige i Stendal for at hente Hertug Frederiks Brud, Prinsesse Anna af Brandenburg, til Gottorp, blev kort efter Hovmesterinde hos Dronning Christine og fra 1515 hos Dronning Elisabeth. Af Frygt for at Kongen

skulde hævne sig paa hende, fordi hun i myndige Ord havde paatalt hans Forhold til Dyveke, tog hun 1518 Ophold i Holsten og Lybek, men vendte efter Christian II.s Flugt tilbage til Danmark og blev Hofmesterinde hos Dronning Sophie. Foruden Fredsgaard havde hun Højstrup i Stevns Herred som Pantelehn og blev 1534 forlehnet med Sæbygaard. Under den saakaldte Adelsjagt i Grevefejdens Tid blev hun 20. Jan. 1535 i Grev Christophers Nærværelse dræbt paa Sjællands Landsting, hvor hun havde udæsket Folket ved sin hvasse Tunge, Hendes Lig førtes til Hornslet Kirke, hvor hendes Gravsten endnu ses.

3. JOAKIM AHLEFELDT, Erkedegn ved Slesvig Domkapitel, † 1540.

Joakim Ahlefeldt, der er opkaldt efter sin Morfader, nævnes tidligst 1481, da han af Paven fik Ventebrev paa to Kanonikater og Præbender samt et eller to Beneficier. 1. Maj Aaret efter blev han indskrevet ved Universitetet i Rostock, hvor han 1484 fik tildelt Bakkalavreatet. Senere, fra 1487, studerede han i Erfurt og erholdt Aaret efter overdraget et Vikariat ved St. Peters Kirke i Lybek, endvidere 1491 et Kanonikat og en Præbende i Haderslev. Aaret efter opholdt han sig ved Kurien og blev 9. Febr. optaget i det tyske Broderskabs Hospital Santa Maria dell' Anima i Rom. Kort efter tildeltes ham Provstiet i Vidaa i Slesvig Stift. 1496 blev han Kannik ved Slesvig Domkirke, og 1498 afstod hans Morbroder Johan Breide til ham Embedet som Erkedegn ved Domkapitlet i Slesvig med en Pension af 15 Dukater (senere 30 Gylden) aarlig af Embedet, i hvilken Anledning han blev sigtet for Simoni; bl. a. skulde han ved at give Onkelen Gaver have lokket denne til Afstaaelsen; en Undersøgelse af Joakims Forhold i Sagen førte dog til hans Frikjendelse. Sammen med hele Kapitlet kaarede Joakim Ahlefeldt, som Erkedegn, efter Eggert Durkops Død, der indtraf i Rom 1499, Ditlev Pogwisch til dennes Efterfølger som Biskop i Slesvig Stift. Dette Valg mødte stærk Modstand hos Paven, der havde designeret en anden til Biskop, og Joakim blev tillige med Kapitlet lyst i Band.

Joakim Ahlefeldt ejede i Tønder og Flensborg Amter, særlig i Tinglev Sogn forskellige Strøgods, som han Tid efter anden afhændede. 1505 forskrev han Domkapitlet for en Kapital af 100 Mark en aarlig Rente af 6 Mark i to Gaarde i Tinglev Sogn, som skulde komme Vikaren for St. Philippi og Jakobi Alter til Gode, og endnu 1530 solgte han 6 Gaarde i Tinglev og 4 i Bov Sogn for 800 Mark til Henrik Ahlefeldt til Satrupholm.

I Slesvig beboede han Erkedegnens Gaard, som Amtmanden paa Gottorp Ditlev Ahlefeldt 1529 fik Ventebrev paa efter Joakims dødelige Afgang. 1505 optoges han tillige med Biskop Ditlev Pogwisch i Trefoldighedsgildet i Flensborg. 1509 blev han sammen med andre af den da afdøde Biskops Testamentsarvinger af Biskop Godske sigtet for at have borttaget forskellige Stifts- og Kirkeklenodier fra Bispesædet Svavested og Borgen Stubbe.

Joakim Ahlefeldt døde 1540.

4. GODSKE AHLEFELDT

til Hasselburg og Kniephof, — o. 1530.

I Omslaget 1500 bevidner Ditlev Buchwald at have afhændet til Godske Ahlefeldt Claus' Søn sin Gaard Hasselburg med tilliggende Møller, Landsbyer og Jorder, hvorfor Kjøbesummen allerede var bleven erlagt af Godske, som nu mod en aarlig Afgift af 500 Mark overlod Sælgeren Gaarden i Forpagtning paa to Aar, efter hvis Forløb Ditlev Buchwald forpligtede sig til at afstaa ikke alene Gaarden, som han havde bygget af ny, men ogsaa Halvdelen af alt rørligt Gods.

Den her nævnte Ditlev Buchwald, der endnu 1497 skrives til Hasselburg, faldt faa Uger senere ved Hemmingstedt, efterladende sig to Døtre i ugift Stand, som siden efter blev gift med tvende Ahlefeldter. Den ene var uden Tvivl Godske Ahlefeldts Hustru.

For at udvide sin nye Besiddelse, der ligger i Altenkrempe Sogn, tre Fjerdingsvej nordlig for Neustadt ved Kremperau, købte Godske Ahlefeldt i Omslaget 1501 af Henrik Brockdorff Joakims Søn dennes Gaard Kniephof (Kniephagen), med Landsbyen af samme Navn halvanden Mil nordvestlig for Byen, for 1200 Mark, dog forbeholdt Sælgeren sig i Skjødet at maatte blive boende paa Gaarden, hvis han ønskede det, dog mod at forpligte sig til ikke at gjøre Skade paa Ejendommen. Kniephagen blev som Avlsgaard lagt under Hasselburg, hvoraf det først atter 1806 udskiltes som et særskilt adeligt Gods. 1504 var Godske Medlover for Volf Pogwisch, da denne forskrev Brødrene Schack og Sivert Sehested en Rente af sine Landsbyer i Svansø og Siseby Sogne. 1507 betalte Godske Landskat af Hasselburg. Samme Aar afhændede han paa Fru Birgitte Ahlefeldt til Søgaards Vegne til Hr. Henrik Stakensnider den hende tilhørende Gaard i Slesvig, som hun fordem havde købt af Henneke Ahlefeldt. 1509 modtog han en skarp Irettesættelse af Hertug Frederik paa Grund af forskjellige Voldsomheder, han havde begaaet.

Endnu 1515 skrives Godske Ahlefeldt til Hasselburg, da han sammen med andre Adelsmænd som Kautionister for Henrik Ahlefeldt (se II S. 107) afhændede Schönhorst til Hertug Frederik, men allerede 1518 blev Familien Ritzerow forlehnnet med Hasselburg. 1530 nævnes Godske Ahlefeldt som Vidne ved Broderen Joakims Godssalg til Domkapitlet.

5. ABEL

gift med Henneke Walstorp Ditlevs Søn, ikke at forvexle med Henneke Walstorp, Søn af Iven, kaldet Zepel (efter Landsbyen Sepel ved Pløener Søn), og som 1464 angives at eje Gods i Bosau. I Slutningen af Hertug Adolphs Regering havde Fru Abels Mand Hanerau i tre Aar og forekommer 1461 sammen med sin Broder Otto. 1464 boede han i Segeberg, men var 1468 Amtmand i Flensborg, hvilken Stilling 1470 indehavdes af Henrik Ahlefeldt. Han tilskjødede

GRAVSTEN
OVER
DITLEV AHLEFELDT OG METTE QUALEN

1468 Claus Ahlefeldt Hagedstedgaard, som han havde købt af Emmeke Wonsfleth. 1469 medforseglede han Adelens Forbunds brev. Kong Christian I. overdrog ham 1473 for tro og villig Tjeneste et Hus i Husum, og s. A. skjænkede Henneke med Kongens Billigelse sin første Hustru Ida, en Datter af Hr. Sivert Sehested, et Borglehn i Rendsborg, som han havde købt af Fru Gese Sehested og hendes Søn Claus, og hvormed han var bleven forlehnet af Kongen. 1480 medforseglede han Recessen mellem Kongen og Ditmarskerne. I Aarene 1483—88 var han Amtmand paa Segeberg; 1491 nævnes han som afdød.

Fru Abel, der var betydelig yngre end sin Ægtefælle, overlevede ham i en Aarrække. Hun ejede 1495 et Hus i Rendsborg udenfor Mühlenthor. 1497 afhændede hun sin Søsterdel i Søgaard for 5000 Mark til Hertug Frederik, hvilken Afstaaelse blev beseglet i Nærværelse af Kong Hans, dennes Raader og Fru Abel paa Tørning Slot „paa Borgestuen“. Mod dette Salg nedlagde Brødrene Jørgen og Benedict Indsigelse, idet de paaberaabte sig det mellem samtlige Søkende afsluttede Arveforlig. Ved en af Kongen og hans Raader 1498 fældet Kjendelse blev Protesten tilbagevist, og den omstridte Andel af Tørning anvist Hertugen.

1516 nævnes Fru Abel som afdød.

II.

PETER AHLEFELDTS BØRN

1. DITLEV AHLEFELDT,

kongelig Raad og Løhnsmand paa Baahus og Møgeltønder, † 1572.

Da Ditlev Ahlefeldts Moder allerede nævnes som Enke 1483, kan hans Fødselsaar sættes til omtrent 1480, hvormed stemmer, at han siges at have opnaaet den sjældne Alder af over 90 Aar.

1510 æskede han af sin Morbroder Joakim Reventlow til Gram sin Moders Arvedel i dette Gods og Gaarden Tovskov (Oxenvad Sogn) og lod derefter med Drostebrev — en paa den Tid brugelig Betegnelse for Breve, der i Kongens Navn udfærdigedes af Rigskansleren — Sagen „retteligen i alle Maader forfølge“ førend Hertug Frederiks Breve bleve læste eller forkyndte paa Gram Herreds Ting. Han opnaaede et 15 Dages Drostebrev og Straxbrev mod Joakim Reventlow, at denne skulde udlægge ham hans Moders Gods.

Det følgende Aar ses Ditlev Ahlefeldt at have været Hofsinde hos Kong Hans; i November opholdt han sig i Kjøbenhavn, da han til Kongen udstedte en Erklæring om, at de 4 Læster Sild og 3 Læster Smør, det var blevet ham forundt at udføre af Riget, ikke skulde komme i Hænde paa Kongens Fjender, Lybekkerne, Lyneborgerne, Wismarerne, Rostockerne, Stralsunderne og Hamborgerne. Efter Kong Hans' Død gik han over i Christian II.s Tjeneste. 1517 tilstillede Kongen Provst Henrik i Dalby Ordre til at modtage hans Hofsinde Ditlev Ahlefeldt med fire Heste og holde ham og hans Svende i Borgeleje, med Hø og Havre, Mad og Drikke. Ikke længe efter blev han af Kongen beskikket til Lehnsmand paa Baahus, hvor han afløste Hr. Knud Knudsen Baad, Norges Riges Raad, der, sigtet for Forræderi, 1519 blev henrettet paa Foranledning af Christian II. Ved Mikkelsdags Tid s. A. takkede han fra Baahus Kongen, der til Slottets Besætning med Skib havde sendt ham 30 Mand og til dets Proviantering 19 Tønder Malt, 9 Tønder Mel, 11 Tønder Flæsk, 2 Tønder Sild samt 2 Tønder Bøsekrudt. Allerede Juleaften samme Aar fandt Ditlev Ahlefeldt sig dog foranlediget til at opsigte Tjenesten til næste Midfaste, til hvilken Tid han bad Kongen sende en Mand derop, som kunde være ham til større Nytte. Grunden til hans Opsigelse var den, at han havde bragt i Erfaring, at Hans Breide, der skyldte ham 500 Mark, og andre havde løjet ham noget paa hos Kongen. Ditlev hævder, at hans Troskab mod Kongen havde skaffet ham mange Fjender i Baahuslehn, baade blandt Bønder, Borgere og Hoffolk, saa at han kunde vente, at de ved hans Bortrejse fra Slottet vilde forulempe ham, hvorfor han bad Kongen om et aabent Beskjærmelsesbrev. Herpaa gav Christian II. til Svar, at hvis han ikke paa nogen Maade vilde blive længer, skulde Villum v. Viernitz modtage Slotsloven af ham og overantvorde den i Kongens Navn til Hans Breide.

Ditlev Ahlefeldt mødte ikke ved Hyldingen paa Gottorp 1523, men hørte i det følgende til Frederik I.s udvalgte tro Mænd i Sønderjylland. 1527 opholdt han sig i Husum, hvor han formodentlig var Hovedsmand paa Slottet. Husum var paa den Tid ved Siden af Flensborg den rigeste By i Hertugdømmerne og blev Reformationens første Arnested nord for Ejderen. Kong Frederik I., der her havde faaet tilbudt den danske Krone af de danske Rigsraader, opholdt sig ofte og gjerne i Byen, hvor han havde et Par Frillesønner gift. I Dec. førnævnte Aar undskyldte Ditlev sig hos Biskop Godske Ahlefeldt, hvem han kalder sin Fætter, at hans Tjenere, ham uafvidende, havde udpantet nogle af Bispens Lanster.

Vistnok umiddelbart efter Christian III.s Tronbestigelse blev Ditlev Ahlefeldt beskikket til Amtmand paa Møgeltønder og medforseglede som saadan 5. Dec. s. A. Unionstraktaten mellem Danmark og Hertugdømmerne.

Borgen Møgeltønder (Groten Tundern), der havde været Sæde for Ribe Bispestols Lehns mænd og efter Reformationen var bleven inddraget under Kronen, kaldtes Store Tønder i Modsætning til den en halv Mil østligere liggende Kjøb-

stad Tønder (Lutken Tundern). Lehnet omfattede, ifølge Plovskatregistret fra 1543, Møgeltønder By, de saakaldte Gaarde „ved Aaen eller i Marsken“, Tohale Gallehus, Abild, Bredvad (Brede), Bønderby, Daler, Østerby og Rejsby i Lø Herred samt Gerup; Rangstrup og Burlund (Bovlund) i Nørre Rangstrup Herred. Af Møgeltønderhus, som Ditlev Ahlefeldt ombyggede, er der nu intet Spor tilbage, men 1661 gik Lehnet over til Feltmarskalk Schack, der faa Aar efter opførte den nuværende Hovedbygning Schackenborg.

Ditlev Ahlefeldt betalte 1543 305 Mark i Plovskat af Møgeltønder, som Kongen i Omslaget 1546 bortpantede til ham for 16000 Mark lybsk. 1549 blev han som kongelig Raad forskreven at komme til Assens, hvor Hertug Frederik, Koadjutor i Slesvig Stift, gav Afkald paa sin Arvedel af Hertugdømmerne til Fordel for sine Brødre, Kong Christian III. og Hertugerne Hans og Adolph, samt forpligtede sig til at afstaa Slesvig Stift, saasnart han blev forsørget med et andet Stift, og 16. Dec. s. A. medforseglede Ditlev sammen med Bertram, Gregers og Peter Ahlefeldt Hertugens Afkaldsbrev. 1554 fik Ditlev Ahlefeldt af Kongen Tilladelse til, i de næste to Aar hvert Aar at udføre 100 Græsøxne toldfrit fra Danmark til Slesvig, for „des bedre at kunne afstedkomme den Bygning, han skulde foretage paa Møgeltønderhus“. Det følgende Aar var han blandt de kongelige Raader i Hertugdømmerne, der ledsagede Dronningen og Hertug Frederik til Wismar for at fejre Hertug Johan Albrecht af Meklenborgs Bryllup med Kongens Søsterdatter Prinsesse Anna Sophie af Preussen, da Kongen selv var forhindret i at møde ved Højtideligheden. 1557 fik han sammen med Jesper Rantzau og Niels Lange Befaling til at sætte sig ind i Forholdene vedrørende Striden mellem Kongen og Hertug Adolph om Markskjeldet mellem Flensborg, Møgeltønder og Trøjborg. Om hans Virksomhed som Amtmand kan mærkes, at han 1553 for Kongen hævdede Nødvendigheden af Opførelsen af et Dige fra Møgeltønder gennem Marsken over i Kjærherred. Aaret efter forelagde han sammen med Bertram Ahlefeldt og Jesper Rantzau et Forslag til Forberedelserne ved et pludseligt Opbud. Endnu 1559 var han beskjæftiget med Bygearbejder paa Møgeltønderhus. 1561 beretter han, at han har Hofklædning og Løn til Gode for nogle Aar.

1562 indgav Ditlev Ahlefeldt Begjæring til Kongen om, at Møgeltønder Slot og Lehn maatte blive indløst af ham, hvorfor der 1. Febr. udgik Befaling til Lehnsmanden paa Riberhus, Niels Lange, at foretage Overleveringsforretningen.

1568 siges det, at Ditlev Ahlefeldt var overvættes gammel og derfor brøstholden paa sin Forstand samt ganske blind, hvorfor han fritoges for at møde som Vidne. Sine sidste Aar tilbragte han paa Klvensiek hos sin Datter, der var gift med Jørgen Sehested, og døde 1572.

Ditlev Ahlefeldt var to Gange gift. 1550 optræder han paa sin forrige Hustrus Vegne som Arving næst efter Peter og Povl Rantzau Breides Søner. I andet Ægteskab var han gift med Mette Qualen, Datter af Otto Qualen til

Koselau og Anna Rathlau; hun døde 17. Marts 1560. Han efterlod fem Døtre, af hvilke Karen og Mette (Ottende Afsnit) sikkert var af andet Ægteskab. Ditlev Ahlefeldt og hans anden Hustru ligger begravne i Klipleve Kirke, hvor deres smukke og velbevarede, hosstaaende afbildede Gravsten med begges Skikkelser, udhuggede i Legemsstørrelse, endnu er bevaret. I Gjengivelsen af hans Billede er aabenbart tilstræbt Portrætlighed.

Ved Ægteparrets Fødder ses henholdsvis det Ahlefeldtske og det Qualenske Vaaben, til venstre for oven hans mødrene (det Reventlowske) Vaaben, for neden hans Farmoders, Sophie Jakobsdatter Bjørns — til højre for neden hans Hustrus mødrene Vaaben (det Rathlauske), medens hendes Farmoders (Wittorpernes) er afsplintret.

2. CLAUD AHLEFELDT.

Han forvaltede, som det synes, midlertidigt Gottorp Amt som Foged for Ditlev Ahlefeldt, men forekommer kun ved en enkelt Lejlighed i en Skrivelse fra Hertug Albrecht af Meklenborg til Kong Christian II. fra 1527, hvori Hertugen meddeler, at hans Raad Claus v. Lützwow under et Besøg i Holsten af sin Stedsøn Claus Ahlefeldt, Foged paa Gottorp, er bleven bekendt med Hertugerne Frederik og Christians velvillige Stemning overfor Kongen og deres Tilbøjelighed til at indlede Forhandlinger med ham.

III.

HENNEKE AHLEFELDTS SØN

BENEDICT AHLEFELDT

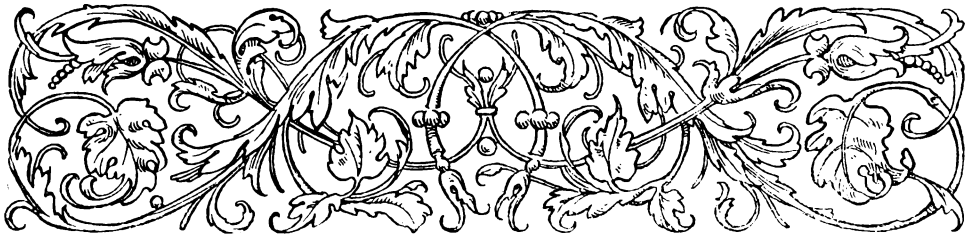
medforseglede Adelsforbundet 1469. Han nævnes 1486 i et paa Sliesherred udstedt Thingsvidne over Gaarden Hestoft (Ulsnæs Sogn), som han skal have gjort Krav paa.

IV.

HENRIK AHLEFELDT'S DATTER

ANNA,

født 27. April 1488, gift med Iven Reventlow (af den holstenske Linie af denne Slægt), en af de mægtigste og rigeste Herremænd i Holsten i det 16. Aarhundrede. Han fødtes o. 1495. Af sin Broder, Biskop i Lybek Ditlev Reventlow, erhvervede han Rixtorp, af Hr. Johan Rantzau tilhandlede han sig Schöneweide, og købte Godset Stocksee af Klostret i Reinfeld. 1528 gav Hertugen ham Ventebrev paa Landsbyen Stelböck i Selent Sogn, som han 1543 fik arvelig overdraget af Kong Christian III., og købte Dristorf af Bertram Ahlefeldt. Desuden ejede han Lammershagen ved Selent og Lindved, der siden solgtes til Povl Rantzau. 1518 medforseglede han Hertug Frederiks og Prinsesse Sophie af Pommerns Ægtepagt, deltog i Kjøbenhavns Belejring 1523, hyldede s. A. Hertug Frederik paa Gottorp som Konge og betegnes 1525 som Ridder. I Aarene 1526—30 var han Amtmand paa Segeberg, blev 1533 beskikket til Raad og Amtmand paa Gottorp og beseglede s. A. den fornyede Union mellem Danmark og Hertugdømmerne. 1535—51 havde han Østerland paa Føhr i Pant for 4000 Mark. Sammen med Johan Rantzau virkede han efter Hertugdømmernes Deling ivrigt for at bevare et vist Fællesskab af Raader for alle tre Fyrster. Da Kongen satte sin Fordring om Adskillelse af Raaderne igjennem, traadte begge paa Landdagen i Slesvig i Nov. 1545 tilbage fra deres Embeder og opsagde deres Raadseder. Hr. Iven traadte derpaa i Tjeneste hos Hertug Hans og forseglede 1549 Forliget i Assens. Aaret efter deltog han i Forhandlingerne med Ditmarskerne paa Kuxwall og var 1551 Statholder i Hertug Hans' Fraværelse. I Aarene 1547—60 var han hertugelig Amtmand i Rendsborg, indtil 1557 tillige paa Femern. Skjønt nær ved Støvets Aar deltog han 1559 i Toget mod Ditmarsken og blev saaret i Foden. Han døde o. 25. Oktober 1569 og er begravet i Lebrade Kirke; her ses endnu hans Gravsten, paa hvilken Hr. Ivens egen, hans Søn Gabriels og hans to sidste Hustruers Skikkelser er fremstillede. Fru Anna fødte sin Mand to Sønner og tre Døtre i Tidsrummet 1519—30. Efter hendes Død ægtede Hr. Iven Anna Buchwald, Datter af Otto Buchwald til Wensin († 1546); derpaa Margarethe Rantzau, Datter af Otto Rantzau til Bylk († 1550), og endelig i fjerde Ægteskab Margarethe Rantzau, Datter af Claus Rantzau til Rastorf, død 1594.

OTTENDE AFSNIT

AMTMAND DITLEV AHLEFELDT'S BØRN

1. CATHARINE (KAREN),

født omkring 1525, gift med Hans von Spiegel, hvis Forældre angives at have været Hans v. Spiegel til Gerstendorf i Preussen og Catharine v. der Wense. Selv er han antagelig født ved 1520 og indvandrede i Slutningen af Kong Christian III.s Regering til Danmark. 1558 forekommer han tidligst som Hofsinde og Kongens „Kämmerer“ (Kammertjener). Allerede før Kong Frederik II.s Tronbestigelse havde Spiegel i høj Grad forstaaet at vinde baade sin Herres og Rigsraadets Yndest. I April 1559 fik han og hans Fæstemø Catharine Ahlefeldt Forlehningsbrev paa Borgeby Gaard og By samt Lydekøping By uden Afgift paa Livstid mod at tjene Kongen med to geruste Heste og gjøre Regnskab for alt Vrag, som drev ind i Lehnet, dog maatte de beholde det Tømmer, som strandede, til Gaardens Bygnings Behov. Spiegel var til Sinds strax efter sit Bryllup at fæste Bo paa Borgeby, thi af et Kongebrev fra April 1560 ses det, at Frederik II. havde skjænket ham et Hus, 18 Bindinger langt og 2 Lofter højt, og befalet Christoffer Hvitfeld at lade det sammenhugge og sende med Skib til Borgeby. Som yderligere Gunstbevisning fik han Følgebrev til Bønderne i Bo Lehn, der hidtil havde ligget til Herridsvad Kloster. Ud paa Sommeren lod Kongen bekoste sin Kammertjeners Bryllup paa Raadhuset i Odense og gav 3. Juli Befaling til Byerne Svendborg, Kjerteminde, Assens og Bogense om i dette Øjemed at udlaane tilsammen 42 Kjedler, 32 Skiver, 64 Skiveduge, 270 Tinfade, 45 Tinsaltsirkener, 47 Lysestager, 4 Lysekroner og 12 Trefødder. Sagerne skulde være til Stede senest 10. Juli, og to agtede Kvinder og tvende agtbare Borgere skulde følge med fra hver af Byerne for at tage vare paa alt, brede Duge og fremtage alt.

At Spiegel vedvarende befæstede sig i Kongens Gunst, derom vidner ikke alene de store og rige Forlehninger og Beneficier, der i det følgende forundtes ham, men ogsaa de vigtige Sendelser af diskret Art, som betroedes ham.

Bo Lehn beholdt han indtil 1582 og fik endvidere 1563 Pantebrev paa Ønnestad og Strø Lehn, der dog kort efter indløstes, hvilket ogsaa var Tilfældet med Herridsvad (1564). 1563 gav Kongen ham Skjøde paa Borgeby Hovedgaard, Borgeby By med 18 Gaarde og 32 Gaarde i Lydekøping. Paa Borgeby indrettede Spiegel sig husligt og tilbragte her den meste Tid af sit Liv. Lehnet mageskiftede han 1574 tilbage til Kronen, men beholdt selv Gaarden, som han 1589 afhændede til Hans Johansen Lindenov. 1564 fik han Pantebrev paa Gladsakse Lehn for 6000 Joakimsdaler og blev 1579 sammen med sin Hustru paa 14 Aar forlehnet hermed, til Gengjæld fordi han havde ladet den Sum falde, han havde Lehnet i Pant for. Skulde han eller hans Hustru dø før Udløbet af den nævnte Frist, maatte en af deres Sønner beholde Lehnet kvit og frit i to Aar mod at gjøre Riget tilbørlig Tjeneste deraf.

Under Krigen gjorde Hans Spiegel god Fyldest som Proviantmester og sendtes i Efteraaret 1566 til Kongen af Daniel Rantzau for at skaffe denne Undsætning. Kort efter benyttede Kong Frederik II. ham i en hemmelig Sendelse til Dresden til sin Søster Kurfyrstinde Anna og senere til det bajerske Hof for at indlede en Forbindelse mellem Kongen og Hertug Albrecht af Bajerns ældste Datter. Giftermaalsprojektet, der beskjæftigede Kongen i henved halvandet Aar, strandede imidlertid paa konfessionelle Uoverensstemmelser. Atter i Februar 1568 sendte Frederik II. sin „gamle tro Kammertjener“ af Sted for at søge sin Herre en Brud og i dette Øjemed tage Vilhelm af Oraniens Søster Juliane „i Øjesyn“, men ejheller disse Forhandlinger førte til noget Resultat. 1580 var Spiegel til Stede ved Lehnsmodtagelsen i Odense; Aaret efter nævnes han som Ejer af en Gaard i Snarens Kvarter i København. 1588 fulgte han sin gamle Herre til Graven og ledsagede 1590 Kong Frederik II.s Datter Elisabeth til Brunsvig. Endnu 1596 fungerede han ved Christian IV.s Kroning som Marskalk.

Hans Spiegel døde 24. December 1599 i Lund. Efter sin første Hustrus Død, der indtraf 19. Maj 1582 (hun blev bisat 1. Juli i Borgeby Kirke), indgik han i fremrykket Alder 23. Maj 1586 paa Borgeby et nyt Ægteskab med Hilleborg Lindenov til Julskov, Enke efter den 1585 afdøde Emmike Kaas til Gjelskov, og Datter af Hans Lindenov til Julskov, hvilken Gaard Spiegel fik med hende. Fru Hilleborg døde 1602 og blev 2. Maj bisat i Cimbritshamn.

Hans v. Spiegel og hans tvende Hustruer hvile i Borgeby Kirke. I dens Ydermur er indsat en Ligsten over ham og Fru Karen Ahlefeldt, hvis Skikkelser i fuld Legemsstørrelse tillige med deres 16 Anevaabener er indhuggede i Stenen. I selve Kirken findes et stort, tredelt Maleri, fremstillende Hans Spiegel og hans tvende Hustruer, hvis Portræter, med udprægede Karakterhoveder og omhyggeligt malede Dragter, er adskilte fra hverandre ved 3 Rækker farvelagte 16 Anevaabener.

2. MARGARETHE,

gift 1568 med Anders Emmiksen. I Aarene 1554—60 tjente denne som Hofsinde ved det danske Hof, hvorefter han tiltraadte Besiddelsen af det fædrene

Gods Jerstrup (Grindløse Sogn, Skam Herred), hvilket Gods han udvidede, saaledes 1565, da han af Kongen fik Pante- og Forlehningsbrev paa ti Gaarde i Grindløse og tilliggende Sogne og Landsbyer. 1572 var han blandt de af Kongen til Greve Gynther af Barbys og nogle andre Adelsmænds Bryllupper Indbudne. Aaret efter nævnes han blandt de 27 Adelsmænd, der fik Befaling til at møde hos Kongen 3. September med alle de Heste og Karle, de kunde stille, og blive nogen Tid hos Kongen og vare paa ham, „da der var allehaande Pratikker og Anslag for Haanden udenlands“. Anders Emmiksen døde 15. Februar 1576 og er begravet i Grindløse Kirke, i hvis Kor endnu ses Ægteparrets Ligsten.

3. ANNA,

gift med Jørgen Sehested til Kluvensiek, Søn af Enevold Sehested og Helvig Pogwisch. Ved Arvedelingen 1554 fik han Kluvensiek, Ehlerstorf og Steinwehr, og det i denne Anledning opsatte Dokument er forsegleet af hans Svigerfader, der 1562 overlod ham et Grundstykke i Kiel, som han havde faaet Forlehningsbrev paa. 1558 betalte Jørgen Sehested Tyrkerskat af sit Gods og var endnu 1564 i Live, men Aaret efter nævnes hans Enke Fru Anna til Kluvensiek, hvilket Gods 1577 ejedes af deres Sønner Benedict og Enevold.

4. EMERENTIA,

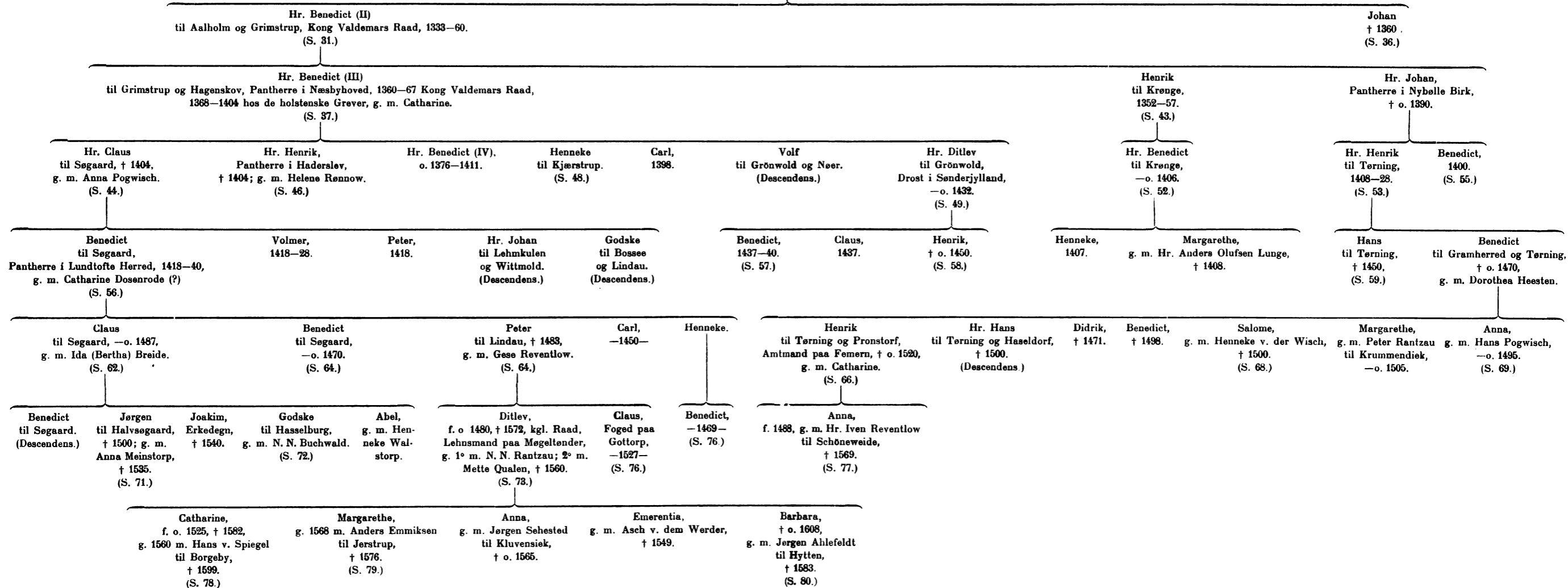
gift med Asch (Aswin) von dem Werder til Bisperode og Lopke, en Adelsmand fra Anhalt, der først gjorde Tjeneste under Hertug Erik af Brunsvig og med sin Herre blev fangen ved Soltau i den hildesheimske Fejde 1519. Han traadte derefter i svensk Tjeneste og blev 1534 udjaget af Landet paa Grund af sin Deltagelse i S sammensværgelsen med Lybekkerne mod Kong Gustav. Senere opholdt han sig i Lybek og tilhørte da Kong Christian II.s Parti. 1535 befandt han sig i Lejren for Kjøbenhavn og var Aaret efter betroet med vigtige kongelige Sendelser til Tyskland. 1537 laa han som tysk Hofsinde i Borgeleje paa Esrom Kloster og oppebar i Aarene 1539—44 en kongelig Naadepenge. 1541—46 var han Enkedronning Sophies Lehnsmand paa Nykjøbing Slot og blev 1547 stævnet af en Bonde i „Sjølund“ fordi han havde ladet dennes Broder pine ihjel. Asch v. dem Werder døde 1549. Hans anden Hustru var Sophie von der Wense af Wintersdorf.

5. BARBARA,

gift med Jørgen Ahlefeldt til Hytten, der døde 1583. Som Enke boede hun 1593 paa Hytten, hvilket hun Aaret efter afstod til Sønnen Godske, der forpligtede sig til aarlig at betale hende 3000 Rdlr. af Godset. Hun var endnu i Omslaget 1608 i Live, men nævnes i Oktober 1609 som død.

Hr. Benedict Ahlefeldt (I),
 1319 i Hertug Henrik II. af Meklenborgs Tjeneste,
 1320 Grev Johan den Mildes lehnspflichtige Mand,
 1341 Kong Valdemars Raad.

(S. 25.)

BILAG OG HENVISNINGER

BILAG

1.

1319, 26. Nov. Benedictus de Alvelde, Ridder, forpligter sig til hos sine Venner at virke til Gunst for Fyrst Henrik af Meklenborg.

Omnibus presens scriptum cernentibus Benedictus de Alvelde, miles, salutem in domino sempiternam. Recognosco tenore presencium publice protestando, quod bonum domini mei Magnipolensis apud amicos meos cum omni fidelitate agere debeo et ubicumque fuerit oportunum. Quod meo munitis sigillo litteris protestor. Datum anno domini M^oC^oC^oXIX^o, in crastino beate Katerine virginis.

(Orig. Perg. i Hovedarkivet i Schwerin. Ved en af Dokumentet udskaaret Pergamentsstrimmel hænger, et 1870 endnu bevaret, men nu hensmaldret rundt Segl med et staaende, paalangs delt Skjold, i hvis højre Felt saas en Vinge, medens det venstre var delt paa tvers fem Gange. Omskrift: † S — — — VELDE × MILITIS. — Meklenburgisches Urkundenbuch VI, 490).

2.

1353, 16. Juni. Benedictus van Anevelde gaar sammen med 6 andre Riddere og 3 Væbnere paa Kong Valdemars Vegne i Borgen for en Vaabenstilstand mellem denne og Greverne Henrik og Claus af Holsten fra Dags Datum til Mikkelsdag.

Wy Bendictus van Aneuelde¹⁾, Bo Valke, Peter Valke³⁾, Albert van der Stede [?]⁴⁾ Jacob Olefs⁵⁾, Nickels Clements^β, Euerth Molteke, ryddere, Jons Laurens^β, Peter Laurens^β⁹⁾ unde Machorius Brusehafre¹⁰⁾, knapen. Bekennen openbare unde betughen in dessem breve, dat wy louet hebben untruwen mit samender hant van unses heren weghene des achtbaren vursten koningh Woldemares van Denmarken unde al siner helpere vor ene gantze veligheyth an arghelist van henne unde to suntte Michelis daghe, de nu neghest to kumt, stede to holdende in desse wiis also hiir na gheschreven steyt. to dem ersten, dat unse vorbenomde here de koningh unde sine helpere van Selande, van Lalande, Langhelande, Valstere, Mone, Samsø unde van den oen, de dar to ligghen, nenen schaden schal don eder laden don oppe Phyne, oppe Erre, Doslande, Vemeren unde den oen, de dar to ligghen, beyde to lande

BILAG

unde to watere unde sunderghen dat de koplude van dessen vorbenomden landen velich seghelen moghen ut des koninghes landen in der greven lant unde ut der greven landen in des koninghes lant. Vortmer so schal man van unses heren weghene des koninghes vorbenomet den eddelen heren greve Hinrike unde greve Clawese van Holtsten unde eren helperen nenen schaden don in dem Medelvares sunde also van Medelvare bet to Bokense, de wile se in deme watere sint, men wat in der norderen side siden bi Phyne buten desser vor benomden schede des Medelvares sundes seghelet eder vareth, dat schal sin eventyre stan. Vortmer love wy also wy vore lovet hebben, van unses heren wegghen des koninghes dat van sinen landen de vor benomet sint deme lande to Holtsten unde der voghedie Gothdorpe nen schade schal schen ut det se mit schepen binnen der tith de hir vore schreven steyt. Oppe dat desse stuccke ganz unde stede bliven, so hebben wy lovet untruwen mit samender hant also vore schreven steyt den eddelen heren greven Hinrike unde greven Clawese unde to erer hant her Hartuwich Metzeken, Ludeke Schinkel Kwne, Ludeke Schinkel Bredehals, Otte Wensinen, Otte Vote, Pole Partzowen, Henneke Crummedich Wittekoph, Marquarde grote wischman gheheten, Borcharde Vote unde Borchardt Othzehude unde hebben ghehenget unse yngheseghele to orekunde desser dink vor dessen bref, de gheschreven is na godes bort dusent iar dre hundert iar in deme dre unde veftheghesten iar an dem daghe sunte Wilhelmeses des hilghen bichters unde abbates.

(Orig. Perg. Fællesark. XII, 33, Stemann III, 14. Bevarede Segl: ¹⁾ S' BNDCI DE ALLEVELT MILITIS ²⁾ S' PETRI FALK MILITIS ³⁾ S' ALBERTI DE STELE MILES (3 Ørne paa en Skraabjelke, vistnok den bremenske Slægt Stelle zum Stellerbrok (Stemann læser: von der Osten). Samme Vaaben findes paa en Ligsten fra 1339 (Indskriften udtraadt) i Cismar Kirke (Schl. holst. Prov. Ber. 1816, 396). ⁴⁾ S' JACOBI FILII OLAVI LUGE ⁵⁾ S' PETRI LAWRENS (Panter-Vaabenet) ⁶⁾ S' MACHORII . . WSEHAWE (Uldsax med 2 Vinger, se Mb. Ub. 7393).)

3.

1398, 11. Nov. Benedictus van Alevelde den Ældre og Claus, Hinrik og Benedictus, Riddere, samt Karl og Wulf van Alevelde, Væbnere, Hr. Benedicts Børn, giver Dronning Margarethe Kvittering for 6900 Mark lybsk.

Wy, Benedictus van Alevelde de eldere unde Claus, Hinrik, Benedictus, ryddere, Karl unde Wulf brodere gheheten van Alevelde, des vorscreven hern Benedictus kindere, knapen, bekennen unde bethughen openbare an dessem breve alze umme de zøven dusent lubesche mark myn hundert lubesche mark pennenghe de uns de hochgheborn dorluftyghe vorstynne, unse gnedighe vrowe Margharete, konnyginne des rykes tho Denemarken unde ere medelovere alze hyschop Peter tho Roschilde, her Jons Anderszone, her Volmer unde her Anders Jacopessen, brodere; her Nikels Iwersszen, her Jens Duve, her Johan Olevesszen, her Jon Yeppe-szen, her Johan Tomaszen unde her Bernicke Schinkel, ryddere, ghelovet unde ghebebrevet hadden desse vorscreven zoven dusent lubesche marck penninghe myn hundert mark hebben se uns erliken luden vorschrevene medelovere [hr. Johan Tomaszen und] her Berneke Schynkel desser sumen penninghe wol tho danke

BILAG

betalet van unser vorscreven ghenedighen vrowen wegghen unde erer medeloverer wegghen wy hir umme vor uns unde unse rechte erven desse vorscreven unser ghenedighen vrowen koninginne und ere erven unde nakomelinghe und ere medelover vorscreven unde ere erven quyd, leddich unde los ghenslik vor desser vorscreven summen pennynghen und vor alle stukke alzo vorscreven unse erven nene manynghe edder ansprake edder rechticheyt to en edder eren erven edder nakomelinghen [me] hebben schollen in jenigherleye wys van desser vorscreven summen pennynghen wegghen unde de bref de unse ghenedighe vrowe vorscreven unde ere medelovere uns bezeghelet ghegeven hadden uppe desse vorscreven summen pennynghen ghegeven hadden, de schal myt dessem breve doet unde ghans machtlos wesen unde schal en edder eren erven edder nakomelinghe tho nemen hinder edder schaden kommen van uns efte unser erven wegghen in nenerlye wys. Und vort tho ener mereren bethuchnisse unde bekantnisse alle desser vorscreven stukke, dat wy de stede unde vast holden schullen unde wyllen zunder jenigherleye argelist edder hulperede de uns vromen moghen und eni schaden, zo hebben wy unse inghezeghele alze Benedictus van Avelde de eldere, Claus, Hinrik unde Benedictus zine zones, riddere, Karl unde Wulf knapen, ok zine zones, vor dessen bref witliken ghehenget, de gheven unde screven is na godes bort dusent jare drehundert in deme achteden und neghentighsten iare des hilghen daghes zuncte Martinus des hilghen byschofes.

(Orig. paa Perg., hullet og beskadiget af Fugt, med 6 Huller til Seglremme. Pershist. Saml. Ahlefeldt, Perg. (Rigsark.). Unøjagtigt og ufuldstændigt aftrykt Jahrb. X, 152. — Medloverne vare: Biskop Peter Nielsen af Roskilde, Hr. Jens Andersen Brok, Hr. Folmer Jakobsen Lunge, Hr. Anders Jakobsen Lunge (Brødre), Hr. Niels Iversen Rosenkrantz, Hr. Jens Due, Hr. Jens Olufsen Bjørn, Hr. Jon Jeppesen Lange, Hr. Johan Thomesen Lindenov og Hr. Bennike Skinkel).

4.

1401, 18. Maj. Benedict Ahlefeldt, Hr. Johans Søn, bevidner at have oppebaaret af Hr. Henrik Ahlefeldt 100 Mark lybsk, som han har udbetalt ham paa Dronning Margrethes Vegne, og for hvilken Sum han kvitterer.

Ik, Benedictus van Avelde her Johans søne van Avelde, bekenne unde betughe in dessem openen breve vor al den ghenen denn synt unde noch to komen mōghen, dat ik hebbe oppe boret to voller nōghe hundred lubsche mark van her Hinrik van Avelde de he my to danke wol betalet heft van myner leven ghenedyghen vrowen wegghen kōnigynnen Margreten, kōnigynne to Dennemarken, to Norwegghen unde to Sweden unde de ik unde myne erven laten quid, leddyeh unde los in dessem breve dessen vorscrevene myne leven ghenedyghen vrowen und ere erven vor desse vorscrevene hundred mark, unde danke myner leven ghenedyghen vrowen guder betalinge vor desse vorscrevene hundred mark unde vor al ghut. Tho betughenisse al desser vorscreven stukke so hebbe ik myn ingheseghel myd ghudeme wyllen und myd wolberadenen mude ghehenghet laten vor dessen bref de ghescreven is na gades bort verteyn hundred jar in deme ersten jare dar na des neghesten mydwekens vor pyngesten.

(Original Perg. Holsten Nr. 17, Rigsark. En vedhængende Seglrem. Seglet fattes.)

Ca. 1430. Ditlev Ahlefeldt til Raadet i Lybek.

Vruntliken grud tovern. Ersemen guden vrunden. Iuwen bref my gesant hebbe ik wol vornomen, inhouden dat Eler Ratlowe unde myn sone hebben perde genomen Marquarde Danquarde wonaftich to Malyn, unde der perde scholde wesen xix, junch unde olt etc. unde hebben dat daen over juwe graven ut unde in, unde de perde upgedreven sint unde voret to Trittowe, unde des gy doch van Eler unde van mynen sone umbesorget hadden wesen. Unde gij begeren, dat Wiperde¹⁾ de perde wedder moge werden unde vangen quit unde jww wandel unde bote dar wedder varen moge. Des wetet, guden vrunden, dat Eler Ratlowe heft en egen hus stande vor Trittowe, dar wandages en in wonet hadde, de de Westede heit, dar myn wif de mach nichit en hadde, dat se ene dar ut jagen konde; ok en quam dar nichit en pert edder en vangen edder nement van deme hope up dat slot unde worden dar ok nicht af gespiset, men myn sone was darmede unde was na Eler reden unde kreghe vii perde, de heft he Vollert van Schule to borge daen, de horden Helmolt Lusowen²⁾, de sine sustere heft, wente de anderen perde unde de wangen nam Eler mede wech, unde dat myn sone darmede was, dat quam also to: dat der Lusowen knechte overme jare darmede weren, dat men my af grep ii manne unde nemen my xxiii perde tom Gronewolde, konde gij se vormogen, dat se my recht worden, ik wolde em also vele doen, des jw docte, dat rech were, wente myn sone nichit en reet over juwen graven men bi dem nygen huse; hebbe gij jw des to nomen, des schal he jw don, wes jw dunket, dat lik unde redelik is etc. Vorder hebbe ik wol vorvaren, wo gy her Herdinge Staken toscreven hebben, wo de straten schinet unde rovet werden; de dat don, de sint to Trittowe to hus etc., wente ik dat wol to den hilgen sweren wil, dat dar en penwert godes nicht up komen is by myner wiscop, sodder ik Trittowen kreghe, van stratenrovende, wente we jw dat vore seget heft, de lucht it my over alse en schoken sone, wente efte gement de straten scinen wolde, dat were my wol so leit also it juw etc. Ok leven vrundes, also ik jw wol er berichtet hebbe, wo Marquart Stael³⁾ mynen armen luden nam vii perde unde drowet mynen sone unde mynen knechten to hengede, des ik hope, des he doch nicht vordenet hebbe; heft he em wes to tosegende, he schal em doen wes jw dunket, dat recht is, unde wes deme erbenomeden Marquard Stale unde my en tosken is, dat wil ik gerne by jw setten, recht geven unde to nemende, wan gy my dat veer dage edder vive toveren toscreven, unde en dar ane toberichtende, dat he my ungemakes vordrege unde sodankes drowes, also vorscreven is, unde were dat he des nicht laten wolde, dat gij my unde ene to hope geven unde dat vor nenen unwillen en nemen. Wes ik jwer berichtinge hirane geneten mogen kan, des bidde ik juwe vruntlike bescreven antworde. Screven des mydwekens na unser leven Vrowen dage assumpcionis Marie.

Uden Underskrift.

Udskrift: An den ersemen wisen vorsitigen heren borgermesteren unde radmannen der stad Lubeke, mynen guden vrunden ghescreven. Statsarkivet i Lybek, Holst. Adel, Ratlow.

BILAG

(Original paa Papir sammenfoldet i Brevform med Spor af et paatrykt Segl. Modtageren har paa Bagsiden skrevet: Littera Detlevi de Anevelde militis.)

¹⁾ Wipert Lützw. ²⁾ Helmold Lützw. ³⁾ Marquard Stal forekommer som lybsk Foged i Mölln 1428 og 1432 (Lüb. Urkb. VII, 223, 516).

6.

1466, 10. Juni. Benedict Ahlefeldt til Tørring tilskriver Eggert Frille.

Vrundliken denst mid vormogen alles guden tovoren. Besunderge leve vadere, alsoe gij denne scriven, dat gij na deme willen godes jme dage ofte twen gedencken uth to reysende, god allemechtich geve, dat id juwer leve gelückege wol moge en hand ghan nach juweme begere, unde mid gesundheit unde wolmacht mogen wedder bij de hand komen etc. Sus, leve vader, gedancke ick juw sere hochliken, dat gi my sodane guden tidinge, de my sere leff synd to horende, hebben benalet, so ick my dar uth vorhope, dat alle dingk nach deme willen godes moge to ener guden eenynge unde gelympe komen. Mochte ick ichteswilke gude tydinge irfaren, de juw mochten behegelik wesen to horende, dar wolde ick nene tyd ofte bodeschup ane sparen, sunder juwer leve de ame geliken so benalen; nicht mere, men alletid over my bedende alsoe over juwen gudwilligen leven sone unde frund. Gode deme heren zid frijsck, zalich unde gesund mid juwer leven husfrouwen unde jngesynde to langten tiden wolmogende bevalen. Screven to Doringe ame dingesdage jn den achte dagen de[s] hilligen lichammes anno lxvi°. Under myneme jngesegel.

Benedictus
van Aleuelde to Doringe.

(Bagpaa: Levning af Seglet i grønt Vox og følgende Udskrift: Denne gege[!]strengen ryttere vnde heren, heren Eggard Ffrytlen, houedmanne uppe Hintzegauel, syneme besunderge leven vadere unde guden frunde dandum. (Rigsark. Pershist. Saml. Frille. Original paa et Kvartblad Papir.)

7.

1495, 15. Febr. Henrik Ahlefeldt Benedicts Søn lover at holde Kong Hans til tro Haand Slottet Glambek med hele Landet Femern, som er bortpantet ham for 18000 Mk. lybsk indtil Kongen forlanger det tilbage.

Ick, *Hinrick van Alevelde Benedictessone*, do witlick apenbare bekennde in unde myth desseme mynem apene breve vor my unde mynen erven, nach deme my denne de dorluchtigeste hochgebarne forste unde here her Johan to Dennerken, Norwegen, der Wende unde Gotten koninckg, gekaren to Sweden, hertich to Sleswick, ock to Holsten, Stormeren unde der Ditmerschen hertuge, to Oldenborch unde Delmenhorst greve, mynem gnedigesten here syner gnaden borch unde slot *Glambecke* myt deme gantzen lande Vemeren van syner gnaden wegen vor

achteyendusent marck lubsck alsse eyn underpant in to hebbende unde to vorwarende alsse syner gnaden amptman bevalen heft, na lude unde inholde syner gnaden breve my dar uppe gegeven unde vorsegelt, wener ick denne sodane achteyendusent mark lubsck myt der rente vornoghet unde betalt bynn, alsse denne holde ick synen koninckglikken gnaden sodane slot unde landt to ener truwen hanth, wener unde wo vaken synen koninckglikken gnaden dat sulve slot unde lanth von my eskende werth, denne scholen unde willen ick unde myne erven synen koninckglikken gnaden sunder jenigerleye insegment dat vorbenomede slot unde lanth to aver antwerdende unde to den handen stellen, unde efft syne koninckglike gnade to kort worde, dat ick alsse denne unde myne erven de vorbenomeden syner gnaden borch Glambeke myt deme lande Vemerren to des hochgebarne forsten heren Cristiern syner koninckglikken gnaden sone gelick also synen koninckglikken gnaden to truer hanth holden unde wener syne gnade edder syner gnaden erven dat gemelte slot unde lanth van my effte mynen erven eskende werden synen gnaden unde syner gnaden erven unde nemandes anders truweliken wedder auer antwerden unde uplaten willen unde scholen, alles in krafft unde macht desses mynes breves. Des to merer tuchnisse unde warheyt hebbe ick gehenghet myn ingesegel nedden vor dessen mynen apenen breff, de gegeven unde gescreven is to den Ellebagen den sondach na Valentini in deme jar na gades gebort dusent verhundert vyf unde negentich.

(Orig. Perg. Rigsark. Slesvig Nr. 93. Vedhængende Henrik Ahlefeldts Segl.)

8.

1519, 24. Decem̄ber. Ditlev Ahlefeldt tilskriver Kong Christiern II, at han ikke vil være Amtmand paa Baahus længere end til kommende Midfaste.

Durchluchtychgheste grotmechtyge hoch gebaren Furste, gnedychgheste here, mynen schuldygen plychtygen underdanegen denst sy j. k. g. alletyd to uoren bereyth. G. h., j. g. breff hebbe ik entfangen vnde allenthaluen wol uorstan, so dat ik j. g. handel hyr so nycht ware, also j. g. dat gerne hebben wel, dat my doch ganz van alle mynem hersten let isz. G. h., dar vm mach j. g. weten, dat ik j. g. amtman hyr nycht lenger wesen wel also wente to mydfasten erst kamende; dar vm moth j. g. dar to denken, dat j. g. hyr enen uor der tyd her schaffe, de j. g. hyr kan nutter wesen, also ik ben, vnde dat de sulue moge den slattesz louen van j. g. wegen van my annemen; sunder, g. h., dat j. g. dar jo wol to denke, vnde dat j. g. hyr enen schaffe, dat j. g. wet, dat j. g. en recht truwe man isz, wente dar lycht j. g. grot macht anne, also j. g. suluen wol wet. G. h., ik kan wol uor stan, dat se my alrede tegen j. g. belagen hebben; sunder wel j. g. Hansz Breyden vnde anderen laoeginneren hoeren vnde louen geuen, dat scholde wol up dat laste nycht gud uor my wesen; dar vm isset best, dat ik myt den ersten van hyr kame; sunder, g. h., dat mach j. g. weten, dat ik j. g. hyr ben so truwe wesen, also ik wel, dat unse her god moge myner sele wesen; ok, g. h., wel j. g. my wesz to keren van sulker ware, also hyr isz, uor myn arbeyt, dat stelle ik an j. g.; ok, g. h.,

BILAG

hape ik, dat fyntaregen¹⁾ vnde dat reygeester schole so wol uth holden vnde j. g. ful don, wen ik van desser barch neme harnsk vnde perde vnde xxxvj gulden, alsoe ik hyr up brachte, so hebbe ik dat myne; wesz dar mer nah isz, dat hort j. g. alto male; so hape ik doch, offt god wel, dat hyr nymer up der barch isz van allen guden dyngen, alsoe hyr wasz, don ik hyr qwam; so hort eth doch j. g. alto male; ok, g. h., scholde ik von dem uorscreuen Hansz Breyden²⁾ noch v hundred marck hebben van j. g. wegen, alsoe my jwnker Wellem geschreuen hefft; so hebbe ik dar faken nah gesand, sunder ik hebbe nycht moegen van em krygen; so schreff ik jwncker Wellem, dat ik sulk gelt nycht van Hanse crygen konde, vnde wan ik nycht anderen rath gefunden hadde, so were alle dyt falk van my gan, dar ik doch nene schult annehad hadde. So schreff my jwnker Wellem³⁾ dessen yngelechten breff dar wedder up, dar j. g. uth uorstan mach, uo de sake isz; ok g. h., mach j. g. weten, dat ik hyr vm j. g. wellen fele hemelyken fyende hebbe hyr yn dessem len beyde van buren vnde borgeren vnde havelvden, dat yk j. g. gerne ben trwwe wesen vnde j. g. beste gewaken; wen desuluen hoeren, dat ik van hyr schal, so woerde se my wol grot bewor vnde hyndernesse donde, dar vm ysz myne flychtyge bede an j. g., dat j. g. my wel j. g. apen bescharmelsz breff geuen, dat my deszhaluen nene hyndernesse schen moge, sunder de my wesz wel, dat he my uor j. g. to rechte anspreke; ok, g. h., offt j. g. my wel de ossen vnde koehuede gunnen, de van dem qweke kamen syn, de hyr ter barch geslachtet syn, vnde ene last batter offte twe, dat stelle ik alle an j. g., wente hyr isz nv, god sy gelauet, batter ge noch up der barch. Ok, g. h. weth j. g. ane twyffel wol, wo j. g. falk van hyr vnde van Elszbarch myd den Sweden reygeert hebben; ik mene, de Sweden schaolten eth yn iiij weken nycht uorgeszen. Ok, g. h., mach j. g. weten, dat de sulue Hansz Breyde alle dage my but vnde schreffit, so vm dat ene, dar nach vm dat ander; so schykke ik my yn den saken alsoe ik alder besten kan van grotem fruchten, dat dar jo scholde nene schult by my gefunden worden, wen dar wesz andersz an qweme, dat god eweych affkeren moet; sunder, g. h. nah mynem gud dunkende so duchte eth my notter wesen, dat he yn den harden, de to Elszbarch hoeren, mer reygerde, alsoe he deyt, vnde lete desse lene betemen, de hyr tor barch hoeren. Ok mach j. g. weten, dat de van Mastrand syn der syse allenthaluen fresem [?] vnde yn gerumet, alsoe eth j. g. hebben wel, vnde ik hebbe enen syse mester van j. g. wegen yn de stad gesettet, de syse myt allen artykel nah j. g. beuel to warende. Ok, g. h., wo j. g. eth nv wel lenger hebben myt den huszgerade, dat hyr up de barch isz, dat her Cnutte⁴⁾ hoerde, vnde myt synen landgude, dat mach j. g. dem ok yn befel don, den j. g. hyr wert herschaffen uor j. g. amtman. Hyr mede beuele ik j. g. dem alle mechtygen gode, de j. g. mote to langen tyden sund vnde by groten luksellygen reymente beholden. Schreuen to Bahusz yn desz hyllygen Crestesz auende am jar xvc vnde xjx.

Jwwer gnaden arme trwe dener

Detloff van Anefelt.

(Original uden Segl og Udskrift paa et Ark Papir, hvis fjerde Side er ubeskreven, og hvori intet Seglremssnit er gjort. Arket har været sammenfoldet to Gange paa langs og fire Gange paa tværs og kan saaledes sammenfoldet være afsendt i en løs Konvolut med Segl og Udskrift.

Norske uexpederede Breve 1491—1600, Rigsarkivet.)

BILAG

- ¹⁾ Inventarium. ²⁾ Hans Breide, Kongens Mand og Tjener, forlehnet med Skodborg Slot og Hunsbæk. ³⁾ Villum v. Viernitz, Hofsinde hos Dronning Christine, forlehnet med Eskebjerg, † 1519. ⁴⁾ Knud Knudsen Baad, Lehnsmand paa Akershus og Baahus, Norges Riges Raad, henrettet 1519.

9.

1523, 11. April. Ditlev Ahlefeldt til Kong Frederik I.

Durthluchtigester, grothmechtigester und hochgeboren, erwelter konyneck, gnediger herr. Myne gans wyllyge flytyge und plichtige denst sy iwer ko. w. stetze vor anboreyt, g. h. Ock foge i. k. w. denstlich to wethen wo de grave van der Hoye my angesprocken und anpart in deme dyncktale und brantschatte syck vormhenet des ick my nach deme he neyne ruter unde perde by my gehath hefft to hebbende, vormodt ock, gnediger konyneck, leth he syck ermercken und mick to vorstande gegeben, wo he sich vormenth eyn ovester houetman over de ruter und knechte, de de lubeschen i. k. w. vorsoken, des ick my vorhape, dat i. k. w. dat sulveste em nicht werth na geven, und by eynem ersamen rade van Lubeke boschaffen, dat syck der grave von der Hoye myt den synen nenhen groteren stath unde bovel in iwer ko. w. kryges lofften, anthe effte vornheme den wat i. k. w. em werth vorgunnen und nhageven I. k. w. wyl hir myt den besten by eyneme ersamen rade, wen i. k. w. by se komen, to gedencken. Ock gnedigester konyneck, i ko. w. wyl laten boschaffen to den bussen kruth, loth und rade dat men des mochte neyn gebrack hebben, I. k. w. wyl ock Sunderburch myt eyner bussen effte twe und twe effte dre tonnen krudes entszetten. Ock wyllen van den knechten nicht mer den viij effte x dar blyven dat i. k. w. dar wyl to dencken, dat ick van deren knechten to Sleszwyck xx effte xxx moge dar to krygen dar men dat hus moge mede boszetten. I. k. w. wyl hir myt den besten to gedencken, hir myt ick i. k. w. deme almechtigen in genielsam [!] guden regimente in wolmogende to entholdende bevele. Datum Hadersleve sonnnavens na paschen A^o etc. xxij.

I. k. w.

Grotwyllyger dener

Detleff van Allevælde.

(Rigsarkivet. Fællesarkivet xxxix, 1.)

HENVISNINGER TIL INDLEDNINGEN

I.

S. XXV L. 4. W. Ohnesorge, Ausbreitung u. Ende der Slawen zwischen Nieder-Elbe u. Oder, i Ztschr. für lüb. Gesch. XII (1911), 1—224, og XIII, 225—404. — L. 16. Om Adolph I. se W. Fricke, Untersuchungen zur älteren holst. Gesch., Jena 1907. — L. 6 f. n. Helmoldi presbyteri cronica Slavorum ed. Bernh. Schmeidler, 1909, 111. Præsten Helmolds Slavekrønike, overs. af P. Kierkegaard, 1881, 144.

S. XXVI L. 2. Ohnesorge XIII, 337 ff. — L. 12. K. W. Nitzsch, Der holst. Adel im XII. Jahrh. (Allg. Monatsschrift f. Wissenschaft u. Litteratur, 1854, 350—81). M. Sering, Erbrecht u. Agrarverfassung in Schleswig-Holstein, 1908, 197. — L. 19. Markrad I. F. v. Aspern, Beitr. zur älteren Gesch. Holsteins, 1849, 31 ff. A. v. Wersebe, Über die niederländischen Colonien, 1816 I, 313 ff. R. Schröder, Der ostfälische Schultheiss u. der holst. Overbode (Ztschr. f. Rechtsgesch. VII, 1887). Helmold (ed. Schmeidler), 93, 170, 179, 196, 232 (Kierkegaards Oversættelse, 122, 221, 232, 255). Ohnesorge XII, 186, 206, 254, 258. — L. 14 f. n. Markrad II. Quellensamml. IV, 100. Arnold af Lybeks Slavekrønike, overs. af P. Kierkegaard, 1885, 66, 72 f., 82, 298, 300.

S. XXVII L. 8. Albert af Orlamünde. C. Chl. v. Reitzenstein, Regesten der Grafen von Orlamünde, Bayreuth 1871, er desværre paa Grund af Navnenes skjødesløse Gjengivelse ubrugelig til at man heraf tør drage Slutninger med Hensyn til de Slægter, der kan tænkes at have fulgt ham til Holsten. Jvfr. Ohnesorge XIII, 12.

S. XXVIII L. 4. Parsow. Volquin P. 1258: S. H. L. U. II, 72. — L. 6. Pogwisch 1283: Kieler Stadtb. 76. — L. 9. Ztschr. XXX, 61. — L. 20. Ledebur, Märkische Forschungen, III.—IV. Hefte. — L. 24. Skjoldmærker. Milde, Siegel des Mittelalters a. den Archiven der Stadt Lübeck, 1860. — L. 25. Harpyie. 1331 besegler med dette Vaabenmærke Otto Morder, Johannes Wiltberg og Marquard de Owe (Ub. des Bisth. Lüb., 702). 1363 Luderus de Owe og Gotskalk Wiltberg. 1364 ⁹/₁₀ Hermen van Ouwe (Segl), der nævner Storm van Ouwe myn broder, hvis Segl fattes (Gjældsbreve og Kvitt., Fællesark. XXXII). Maaske er han identisk med Volrad Storm, der forekommer 1359. 1367 ²⁸/₃ Wlph van Rickelkestorp (smstds.). Volrat van Plone u. Johan Slichtenberch sin broder (Lb. Ub. IV, 309, 311). — L. 4 f. n. F. v. Meyenn, Gesch. der Familie v. Pentz, I, 1891, 50 ff.

S. XXIX L. 2. Knoop. Thiset, Danske adelige Sigiller, S. 17; se S. 39. — L. 4. Straale som Vaabenmærke. 1197 besegler sammen Johannes Stralo og Hartwicus de Traloe (Urkb. des Bisthums Lübeck I, 22). 1225 Syrik de Slamerestorp (ib. 57); 1226 Marquardus de Tralow et Heinricus frater eius (Mb. Ub. I, 324). 1230 boede i Krummesse Sogn Heinricus pincerna i Stockelstorp og Brunos Sønner i Stralige (Sterley) (ib. 365). 1242 besegler Henricus et Hermannus milites dicti de Tralowe sammen med Hinricus pincerna de Crummesse, Mundskjænk hos Hertugen af Sachsen-Lauenborg (Urkb. des Bisth. Lüb. I, 81). 1272 Ludolfus Scarpenerch (Mb. Ub. II, 437). 1259 Johannes de Zule (S. H. L. U. II, 83). 1261 Bruno af Tralau, Provst i Lybek, Broder til

Bisp Johan af L. (Mb. Ub. II, 9.) 1270 Thetbernus og 1274 Hartwicus de Slamestorpe (Kieler Stadtbuch ed. P. Hasse, 20, 31). 1287 Hartwicus Vlf et Helricus (Mb. Ub. III, 284). Ca. 1288 Hr. Hinrik van Tralau de Stolte og Hr. Herman van Tralow anders geheten von Wigersrade (Oldesloe Sogn): Dipl. flensb. I, 131; Hamb. Ub. 704). 1291 Volradus de Sulen (Segl) sammen med en Wesenberg (Mb. Ub. III, 408). 1293 Johannes de Slamerstorpe og Hasso de Lasbeke (S. H. L. U. II, 336). 1296 Helericus et Johannes de Wesenberghe (ib. 370). 1303 Emeke Muckesvelde (Lb. Ub. II, 140). 1313 Marquardus de Tralowe Stokelet (Mb. Ub. VI, 57. S. H. L. U. III, 329). 1321: Johannes de Homore, Miles, Marquardus, Tymmo et Tymmo sui filii afhænder Landsbyen Visbeke; hans Segl viser en Straale (Reinfeld 26, Rigsark.; S. H. L. U. III, 243). 1323: Borstel og Skarpenberg (S. H. L. U. III, 284). 1354 nævner Detlef Wulf beyde slechte Tzule unde Scharpenberch myne vedderen (Lb. Ub. III, 205). 1353: Marquardus de Tzule senior dictus de Stenhorst, Volradus et Mako filij eius, Volradus de Woterisse, Volradus de Borchardestorpe et luscus Dethleuus, frater eius, magnus Dethleuus de Tzule, Mako Muggesveld, parvus Vicko de Tzule et Cono de Tzule pro nobis et pro omnibus qui de Tzule vocantur (Lb. Ub. III, 180). 1357 er Wensin'er Borgen for Ywen van dem Borstele; Volredus de Tzule besegler med Luderus de Haghene. 1358 sælger Otto, Bartholdus, Detlevus og Eghardus Wensin Landsbyen Zulen i Oldesloe Sogn. 1368 $\frac{9}{1}$ besegler sammen Detleuus de Tzule og Hennygh Lasbeke gheheten Nypperney (Gjældsbreve og Kvitt. Se ogsaa 1371 $\frac{12}{6}$). 1410: Nypperley Lasbeke quondum advocatus Lub. (Lb. Ub. V, 340)). 1370 gaar Thomas og Joh. Stokelet i Borgen for Henneke Straleke (Lb. Ub. III, 793). 1374 $\frac{21}{12}$: Beke de Wezenberghe relicta Papenhinrikes et Wideche Wezenberch armiger filius (Reinfeld 47). 1387: Johan, Markvard og Bertram Stokelet (Segl: Fællesark. XXXVI, 1). Gravsten over Volradus de Wezenberg † 1392 (Haupt II, 552 f.). 1404: Make van Tzule tho der Stenhorst, Clawes Wulf og Erik Wesenbergh (Lb. Ub. V, 75). En Mønstring over de fleste af de nævnte Slægtsgrene fra 1314 og 1337 giver Lb. Ub. III, 56, og S. H. L. III, 556. R. Klempin og G. Kratz, Matrikeln der pommerschen Ritterschaft, Berlin 1863, 147, hævder, at Familien Tzule er indvandret fra Nedrerhinen og at dens Navn er afledet af sulic (Spyd), der forekommer i en Række slaviske Sprog (Russisk, Slovensk, Polsk). If. velvillig Medd. fra Hr. Prof. Dr. Holger Petersen er denne Ety-mologi meget tvivlsom.

S. XXIX L. 15 f. n. G. Storm i Arkiv f. nordisk Filologi. IX, 199—222.

S. XXX L. 6 f. n. Jahrb. IX, 40—110.

S. XXXI L. 7. Ritzerow. Albern dapifer 1226 (S. H. L. U. I, 204). Mb. Jb. LII, 56 f.

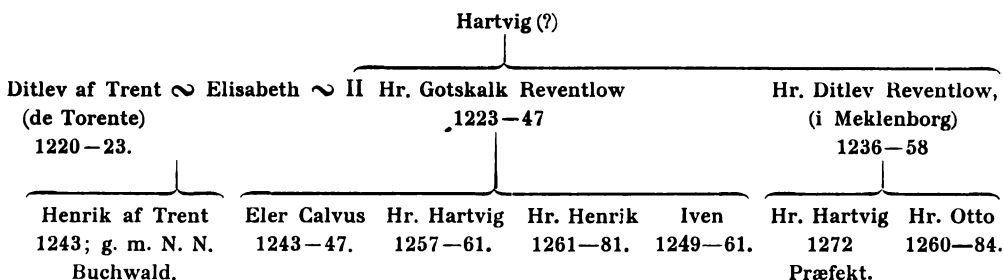
S. XXXII L. 3 f. n. Milde, Tav. V, S. 52. G. A. Seyler, Gesch. der Heraldik, Nürnberg 1885—89, 271. Mezekes Segl i Fællesark. XXXI, 11, 27 (1365). Desuden indvandrede til Holsten en meklenborgsk Slægt, der allerede forekommer her 1236 (Mb. Jb. I, 458) og af hvilken Raven Mezeke 1358 boede paa Als; den førte i Vaabenet to korslagte Liliestave, der ogsaa findes hos Slægterne Honlage, Bortefeld og Korbitz fra det Halberstadtske og Magdeborgske (Siebmacher 6 VI, 24; 1884).

S. XXXIII L. 4. Th. Ilgen, Die westphälischen Siegel des Mittelalters, Münster 1897. — L. 8. R. Klempin og G. Kratz, Matr. der pomm. Ritterschaft 19 f., 83 f. — L. 15. Blome: Jahrb. II, 158. — L. 20. Schildsee: Kieler Stadtbuch 87, 93. S. H. L. U. I, 114; II, 233. Vierteljahrsschr. des Herold XIV, 641. Limbek: Die Bau- u. Kunstdenkmäler des Herzogthums Braunschweig II, 1900, 72. — L. 26. Wipert: Arch. f. sächs. Gesch. III, 82 ff. C. v. Hausen, Vasallen-Geschlechter der Markgrafen zu Meissen: Vierteljahrsschr. des Herold XVII, 276, 278, 351. — L. 33. Timmo-Doso. O. Posse, Die Wettiner, 1897, 40. Quellens. IV, 101. Falck, Handb. I, 225. Script. V, 367.

S. XXXIV L. 6. Gotskalk. F. v. Aspern, Beiträge zur älteren Gesch. Holsteins, Hamb. 1849, 48, 58. Segl 1324: S'RAVEN DAPIFERI og S'NICOLAI . DE . STO[VEN]. Ub. des Bisth. Lüb. 637. 1625 levede Jfru. Margrethe v. Stoven i Preetz (Voss). — L. 21. Eggehard. v. Aspern, 58. Se Stamt. o. Fam. af Siggem Till. V. — L. 28. Marsk-

adel. Ztschr. XXVII, 171 ff. Gesch. der Elbmarschen II, 111 f., 212, 325. S. H. L. U. II, 59.

S. XXXV L. 1. Ministerialer. O. v. Zallinger, Ministeriales u. Milites, Innsbruck, 1878. Samme, Die Schöffenbarfreien des Sachsenspiegels, smstds., 1887. Samme, Die Rechtsgesch. des Ritterstandes im Niebelungenlied. R. His, Zur Rechtsgesch. des thüringischen Adels (Ztschr. des Ver. f. Thür. Gesch. XXII, 1 ff., 1904). — L. 14. Om Slægten Reventlow se Ztschr. XXII, 10; D. Adels Aarb. X. Dens ældste Led kan opstilles saaledes:

Henvisninger. 1223: Godescalcus de Revetlo (S. H. L. U. I, 175). O. 1240—45: Godeschalcus miles dictus de Revetlo et uxor eius Elizabeth; Hinricus miles dictus de Torente nec non et frater eius Ethelerus dictus Kale (ib. 296; Dipl. Bordscholmiense f. 71 b., Rigsark.). 1243: Thetlevus de Bochwolde et frater suus et sororius ipsorum dom. Henricus de Terente, miles, et frater suus Elerus caluus, filius domini Godescalci de Reuetla (Lb. Ub. III, 4; Mb. Ub. II, 192). 1247: Godescalcus de Revetlo, Elerus de Revetlo (S. H. L. U. I, 302). Ditlev af Trent: 1220 Thetlevus de Torente (ib. 161); 1225 Thietlevus de Torente (ib. 204). 1236: Hr. Thitleus de Revetlo (Mb. Ub. I, 456); 1254 (ib. II, 53); 1258 (ib. 118). 1272 ²⁶/₂: Hartwigus de Refetlo (Mb. Ub. II, 426); ²⁷/₈ s. A. Hartwicus de Revetlo, prefectus (S. H. L. U. II, 183).

Om Forbindelsen mellem Familierne Reventlow, Muggele og Walstorp skriver Hr. Lyder Reventlow til Kong Frederik I. i et Brev, dat. 1528, 22. Marts (Fællesark. XXXIX, 1, 125): Ick wolde denne noch gerne weten, ofte mij mine rechtverdige angestorven erve van Iven Reventlo tho Garse, dath ick woll iij maell to lene van juw gefordert unde dar nicht tokamen kan. Mij licht dar nicht an, dat Her Iven secht, ick höre eme nicht to, billich so he sick en andern helmteken nympt, dat de Walstorpen hebben, also j gunsenicht, unde wij Holsten Reventloen j vedderbusk in der stede des günsenichts mit den Muggeln voren vor j kleenöde, so noch to Zegeberge unde in anderen velen enden gesehen werth, ock so höret he mij int v. litt nicht tho unde so verne vedderen syn. Men weet wol unde gii sulvest, dat myn vader Luder Reventlo to Schalkendorppe was, unde Hans Breyden dochter to Caden Merte mit namen, de Erick Schrandj in Sündwitt to Anebulbügarden kreech, myn moder hyrumme, unde Hertoch Wulves moder tome Sturnhagen ime Denskenwolde mynes vadern sustern, unde dat gantze lant to Holsten mick van den negesten vedderen unde erven to Garse bekennen willen, dat de Denen nicht don, de dar ock nicht affweten, so se dat ock wüsten, nicht seggen willen, uppe dat see mit deme braden hen wech theen; men vrage de Holsten also de kloster to Poretze, Itzeho unde de dar to Utersten unde andere de oldesten iunckeren, wille gij mick vor unrechten na der welt behage gij sunt des wol mechtich to donde . . . — Betydningen af Gunsenicht er ikke klar; det gamle Reventlowske Hjelmtegn viser en opslaaet Paafuglevifte paa en Pilar, gjengivet i en farvelagt Afbildning i en Codex af Sassenspiegel fra 1359 (Kgl. Bibl.), der har tilhørt Syuerdt Reuenthlo de olde, vel Sivert Reventlow til Gneningen, der levede 1546—69. Jvfr. Johan Mugges Segl 1369 ¹⁴/₄ (Gjældsbreve og Kvitt., Rigsark.). Mærkelig er Overensstemmelsen med Familien v. Knebels Vaaben (Siebmacher 6 VI, 1884, S. 86).

Af Slægten Walstorp forekommer:

Hr. Johan af Walstorp 1272—95. Dom. Jo[annes de] Walestorpe med Hartwicus et Hynricus de Revello fratres og hele deres Cognatio overdrager de til St. Peters Kapel i Osterrade hørende Godser til de Fattige i Itzehoe (1272), dat. Dransow (S. H. L. U. II, 186). 1281 (ib. 236); 1282 (ib. 253); 1295 (ib. 360). — Hr. Eler: 1313 (Mb. Ub. VI, 57); 1316 (S. H. L. U. III, 174); 1318 (ib. 195). — Johannes: 1328 (ib. 362); 1331 (ib. 430); 1338 R. (ib. 561); 1340 (619, 622). — Ditlev: 1319 R. — Volquin: 1336 (Urks. II, 187). — Volrad. 1340 bortpanter han sin Mølle i Voorde med Samtykke af Nicholaus og Ywanus de Reventlo, Hr. Johannes de Walestorp og Ywanus Walestorp Volrads Broder (S. H. L. U. III, 622). 1342 (Mb. Ub. IX, 427). — Iven: 1340 (Lb. Ub. IV, 26); 1354: Ywan von Tzepel (ib. III, 199); 1358 (alias dictus Zepel, Henneke et Marquardus sui filii, ib. 303). — Henrik: 1343 (Mb. Ub. IX, 502); 1344 (Urks. II, 209); 1363 (Mb. Ub. XV, 297; Urks. II, 264). — 1362: Hennekinus filius Iwani de W. al. dicti Zcepel sælger til Kl. Bordsesholm Rettigheden til $\frac{1}{4}$ af Landsbyen Grote Harge, som han har faaet med Abele Enke efter Gotschalculus de Veldem (Dipl. bordesh. fol. 13^b). — Otto: 1362 morans in Barsebeke (Gott. Membr., nu i Slesvig; Westphalen II, 231); 1376: Otto, Emekinus et Hasso fratres (ib. 257). — Eggert 1366 (Mb. Ub. XVI, 50). — Iwen 1369: Iwanus al. dictus Perdeshoved (Urks. III, 5); 1370 Ywanus Perdeshoved (ib. I, 254); 1375 (ib. II, 316); 1376 (Mb. Ub. XIX, 20). — Ditlev: 1351 (Urks. II, 230); 1364 (ib. 270); — Ditlev: 1387 (Lb. Ub. IV, 526); 1390 van Below (Urks. II, 359); 1391 (Mb. Ub. XXI, 374); 1392 (Urks. IV, 111); 1394 (Lb. Ub. IV, 689); 1399 R. van Below (ib. 781; Urks. III, 42). — Ditlev 1391 (Mb. Ub. XXII, 56); 1399 (Urks. III, 39); 1412 (Lb. Ub. V, 470); 1418 Ditlev Hr. Ditlevs Søn (Lb. Ub. VI, 784); 1420: Ditlev og Eler W. og Henneke Rantzau, Hr. Godskes Søn, ejer Monnekeberg og Didrikstorp i Schönkirchen Sogn (Gottorpske Membr., Rigsark.). 1421 med Broderen Eler (Urks. I, 291); 1437 (Lb. Ub. VII, 742). — Eler 1411—13 (Ztschr. IX, 84 ff.); 1420 (Urks. I, 288). — Iven ejer 1421 Gods i Wendischen Berkow (ib. 287). Gert 1451 (Quellensamml. VI, 227). — Otto 1465 til Sønderby med Ditlev og Didrik Ottos Sønner (*Æ.*dske Arkivregistraturer IV, 537); til Kosleve og Wesøby Quellensamml. VI, 119); 1469: Henneke og Otto Ditlevs Sønner (Lb. Ub. XI, 453); 1470 (Urks. IV, 173); 1472 (ib. 264); 1473 kgl. Raad (ib. 220, 341); 1474—85 (ib. 510, 526); 1480 Otto og Henneke (ib. 284); 1485 Ridder (ib. 105); Broder til Ditlev (Fællesark. XXXII, XV, Nr. 37); jvfr. Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 417. — Om Henneke Ditlevs Søn se S. 51 og Henv. S. 14. — Gert og Henneke faldt 1500 (Ztschr. XXXV, 125, 130). — Henrik 1506 (Jb. X, 167); 1514 til Glasau, Verbitter i Giesselrade, Sarau S. (Urks. III, 152); hyldede 1523; sad endnu 1526 med Hustru Elsabe paa Glasau (Ztschr. VIII, Anh. 45); hun og Sønnerne Ditlev og Otto sælger Glasau 1535 (Ark. paa Glasau); en Datter Lucie, „de Glasau“ † 24. Juni 1578, 70 Aar; g. m. Claus Rantzau til Quarnbek, † 31. Aug. 1584, 87 Aar (Melle, *Rerum lub. lib. II*, Mskr. i Lybek Statsarkiv). — Ditlev, Amtmand paa Steinburg, boede 1507 paa Nienhof, hvor han havde Barsedaal, 1533 til Glasau. — Henning 1504—20 i Dronn. Christines Tjeneste, Ejer af Perdöl, begr. i Bornhöved, g. m. Anna Svave; de havde Sønnen Gert, død før 1562, Epitafium i Segeberg (Ztschr. XI, 271); g. m. Catharine, D. af Henrik Rantzau til Niendorf og Quarnbek — og Datteren Tale var gift 1571 m. Nic. von Denstedt til Kunerstorf i Meissen. Gerts Datter Anna ægtede Hr. Johan Rantzau. — Ove, Henriks og Ditlevs Broder, 1523—35, til Perdöl, som Søsteren Dorothea Moritz Sehesteds arvede efter ham, der døde før 1545 (Acta A I, 112). — Otto, Oves Broder 1523 til Perdöl. — 1513 nævnes Fru Margrethe W. (Gottorp Kirkes Restantrgsk. 1507—14). — Joakim, Søn af Henneke, 1497—1503 paa Gettorp, 1513 (Ztschr. I, 81). — I Kirken i Freiburg a. U. (besøgt 1912) Gravsten med det walstorske Vaaben, en femtindet Mur, over Fru Anna v. Walstorp † 16. Sept. 1557; g. m. Ernst von Gewesze, Hovedsmand i Freiburg (jfr. Bau- u. Kunstdenkmåler der Prov. Sachsen XXVII, 82).

S. XXXV L. 18. Kr. Erslev, Konge og Lensmand 79. — L. 24. Will. Christensen i Hist. Tidsskr. 8. R. IV, Tillægshefte, 38 ff. — L. 26 ff. Milites et famuli: Lb. Ub. I, 430.

Armiger (1327): Stemann, III, 2. Manschop: S. H. L. U. III, 616. Knappe van wapene: Mb. Ub. I, 380; Urks. II, 282. Wepener (1332): S. H. L. U. III, 450; Lb. Ub. IV, 379 (1378). Strenuus armiger (1338): S. H. L. U. III, 564. Famosus (1381): Stemann III, 24. Kraftig (1364): Urks. II, 268. — L. 2 f. n. Bornhöved: S. H. L. U. I, 97. Ztschr. XXXV, 194 ff.

S. XXXVI L. 11. 1338 nævner Grev Johan sine fideles dilecti, milites, militares, advocati, subadvocati (S. H. L. U. III, 565). — L. 14. Marskalk: Arch. f. Staats- u. Kirchengesch. IV. 352, 364; Mb. Ub. XX, 1382, 91; D. Mag. 3. R. I, 145, Will. Christensen, Dansk Statsforvaltning 52 f. Markvard Rønnow: S. H. L. U. I, 302; Otto af Kühren. Urks. II, 462. Ditlev Wensin: Lb. Ub. 2^b 876. Henrik af Siggem: Quellensamml. III, 110. Urks. II, 370. Ztschr. XXXVI, 28. — L. 23. Drost: Will. Christensen, Dsk. Statsforvaltning 32 ff. 1367 Sivert Dozenrode (Urks. II, 490). Johan Thienen 1381 Justiciarius ducatus Sleswicensis (Fællesark. XXXII, 14; Stemann III, 23). 1397 Droste tho Sunderulant (Fællesark. XXII, 65; Stemann 27), se Henvisn. S. 39. — Køgemester: Archiv IV, 358. Ove af Siggem (Dipl. flensb. I, 201; Urks. II, 333, 41). — Kammermester: D. Adels Aarb. XVII, 230; Dipl. flensb. II, 904. — Overbode: Ditlev Wensin 1418 (Urks. III, 79); 1419 junge Detleff Wensin (Fællesark. XXXII, I, 2; slet Aftryk Ztschr. IV, 286). — Fogeder: Ztschr. VIII, 125. 1322: ammethlude (S. H. L. U. III, 259). Af Fogeder paa Gottorp forekommer: 1369 Christiern Nagel, der tillige fører Titel af Justitiarius (Gjældsbreve og Kvitt.); 1375—81 Magnus Boot (Stemann III, 24); 1397 Markvard Tabbendorp; 1399 Eggert Kule (Urks. II, 554); 1441 Hartvig Kule Foged, der 1442 nævnes som „Amtmand paa Gottorp og Flensborg“ (Rep. III, 567).

S. XXXVII L. 3. Kule: Slægten fører to Stridskøller i sit Vaaben ganske som Familien v. Ingersleben fra Magdeburg (Siebmacher 6 VI, 1884, 80). — 1285: Lb. Ub. I, 430. S. H. L. U. II, 270. Waitz 116. — 1322: S. H. L. U. III, 256. — 1338: Westphalen III, 298.

S. XXXVII L. 20. Forbunds brevet af 1323. S. H. L. U. III, 293; Original i Rigsarkivet, Fællesark. XXVI, 19. Teksten er skreven med smaa, meget tydelige Minuskler, Navnene, som det forskjellige Blæk viser, tilskrevne i mindst tre Hold. I modsat Orden af Beseglingen anføres Navnene paa 23 Riddere, med senere Skrift tilføjet Johan van Ouwe, derefter flere Linjers Ophold, indtil Væbnernes Navne, ialt 38, begynder, hvorefter igjen aaben Plads. Ved alle fire Rande af det stærkt beskadede Diplom hænger ialt 88 Seglremme (t. v. 14, f. o. 25, t. h. 14, f. n. 35). Beseglingen er begyndt forneden fra venstre. Af Segl er kun et helt bevaret, der viser et kronet Bjørnehoved med Omskriften TIMMONIS DE BYSTESSEE, dernæst (det sidste fra venstre at regne) et med et Vildsvinehoved og Omskrift, af hvilken kun er levnet de tre sidste Bogstaver . . . ICI; et Buchwaldsk, samme Skjoldmærke som forrige og Omskr. S[IG] [O]TTONIS [BOCK]WOLDE (Nr. 8) og endelig et Segl, der viser et Bjørnehoved med Omskr. HINRICI [QUALEN] (Nr. 9).

Hertug Valdemar af Jyllands Erklæring om at have paataget sig Mægling mellem Kong Valdemar og Greverne Henrik, Claus og Gerhard af Holsten, dateret Sønderborg 1344, 3. Maj, Original i Fællesark. XII, 24, er beseglet af: de edele man Ludolf greue tho Hallermunt, her Knwt Friis, her Strwf van Rantzow, her Marqwart Lembeke, Peter Lembeke, Goschalch Witte, Rauen Metzke, Woghen Niclessen, Lasse Sture, Christyern Sture, Thydike van Kampe, Eler u. Wulf brodere van Rantzow, Ribe Rutze, Røuer, Rey-mar Bisticse, Marquard Botze, Marquard Swanow og Marquard Ghortze — og tho erer hant und tho erer helpere hant: her Marquard van der Wiske de gheheten is Rorlant, her Marquard van der Wiske, her Tymme van Ghodendorp, Dose van Ghodendorp, Marquard, Albrect und Busk van Westense, Wulf Pogghewisk, Marquard Wulf, Tunne van Rantzow, Godschalk van Rantzow, Tytlew Wensin, Conrad Metzke, Marquard Sestede, Clawes Porsfeld og Hinrik Barsbek. — Om de vedhængende Segl kan mærkes: Tideke af Kampes (Omskrift: S'THIDIKINI DE CAMPPE) og Røuers Segl (S'HARTV. . .), der begge viser en halv Hjort, oplyser, at de begge er stammebeslægtet med Familien Heesten, af hvilken 1342 forekommer Hartvig og Tidike Heest, og med Hr.

Langhe Plesse, der 1350 nævnes som Langhe Beyenvlet (Segl: Milde S. 74). Ribe Ruzes Segl (S'RIPE RVZE) viser en Skraabjælke; Markvard Botze (S'[MARQU]ARDI BOTSE) fører et Egern og er altsaa et Medlem af Familien Westensee. Markvard Svanow fra Schwanow ved Nüchel fører en Svanevinge. Af Seglene fattes Raven Metzkes, to korslagte Liljestave (Milde S. 86).

Fredsslutningen mellem Kong Valdemar og Greverne Henrik og Claus af Holsten, dat. 1365, 7. Juli, Original i Saml. Holsten 10 (jvfr. Reinhardt, Vald. Atterdag 607), er beseglet paa Grevernes Vegne af Gotschalk Wiltpergh, Clawes van deme Krummendike, Meseke gheheten is, Iwan van dem Krummendike gheheten Engel, Borgchard van Itzsehude, Johan van Sestede, Johan van Siggem, Otto Lembeke, Riddere; Ludeke Schinkel Bredehals geheten, Hinrik Glüsingh, Wulf Pokwisch, Syuard Dosenrode, Borgkard Krummendik*, Iwan Krummendik Stauerby geheten, Hartwisch Portzfelt*, Detlef Walstorp, Wulf Rickstorp, Otto Reymersön van Sestede, Otto Rantzow, Eghard Krummendik, Eler Ranzow geheten Scloyf, Emeke Reuentlo, Grote Albrecht van der Wisch, Marquard van der Wisch, Arned van der Wisch, Grote Wischman, Gherd van der Herberghe, Erik Krummendik, Clawes Krummendik, Hartwisch Schinkel van Hesel, Hartwisch van deme Knope, Wulf Sestede, Emeke Lembeke, Tymmo Lembeke, Johan Schinkel van Ramstorp, Knut Laurenszen, Niss Trvwelszen, Starke Marquard van Sestede*, Otto van Sestede, Brudere, Johan Vood, Johan Rennow Kurleuitz gheheten, Marquard Rennow groper geheten, Eghard Wunsulete geheten Hund, Gherd Hwskummer, Hartwisch van der Wisch, Henneke Krummendike Wittekop geheten*, Kretheke Buchwolde, Clawes Rennow, Kristofer van den Borstalle*. — De med * betegnede Personers Segl fattes nu. Om de bevarede er at mærke: I Borkvard Itzehudes Segl ses tre stærkt ophøjede, opsplittede Frugtnødder omkring et Frøhoved, Mellemtung af Bog og Granat. Omskrift S'BORCHARDI DE YTZEHUDE. I Henrik Glusings Segl læses [HINR]ICI GLVSINGH. Arnt v. der Wisch: S'ARNOLDI DE WYSCH. Grote Wischmann: S'MRQVARDI DE WISCH. Mærkeligt nok lyder Indskriften i Hartvig van dem Knopes Segl HARTWICVS WLF, ligesom Hr. Otto van dem Knope (1411) i sit Segl kalder sig Otto Ulf, hvilket viser, at denne Gren af Ulveslægterne har holdt fast ved sit oprindelige Navn. Knud Laurenszen fører ogsaa i Seglet tre Frugtnødder. I Niels Truelsens Segl læses: S'OLAI TRVKILLI (Emmiksén). Af Johan Rønnows Tilnavn Kurlevitz er senere dannet Corfitz. I Gert Huskumers Segl tre Stormhuer med Omskriften: S'GERRAD[I KE]TELHOT. I Kreteke Buchwalds Segl læses: [S'KR]ETEN BOCHWOLDE.

Segl. Af Alliancevaabener kjendes fra et Diplom af 1388, 3. April, Volquin Partzow anders geheten olde Weyneghes og Hustru Bertes. Hans viser en Løve som i Breidernes, i hendes ses en Baad med Omskriften S' VOR BERTE HERTIG BOTES DOCHTER (Fællesark. XXXII, 15). — 1434 Flora Botes Segl, hvori tre Søblade (Sehested?) sidestillet hendes afdøde Mands Magnus Bot (en Skraabjælke fra højre); han var 1375—81 Foged paa Gottorp (Nordalb. Stud. VI, 34). Diplomet (se Rep. III, Nr. 6742) nu i Statsark. i Slesvig; hun kalder Brødrene Hartvig og Otto Pogwisch „Ome“ (Ztschr. III, 97, 103) og Bertha Pogwisch „Klosterfrau“ i Preetz sin Søsterdatter (ib. VIII, Anh. 26). Sønnen Timmo B. var Kantor i Slesvig (ib. III, 97; Arch. II, 538. Quellensamml. VI, 109, Jensen, Kirchl. Statistik 1022). — Om Forfalskning af Segl se A. Thisets Medd. i Dske. adelige Sigillier S. XXI. Et Exempel fra langt senere Tid: Mathias v. der Wisch vedgaar 1546 at have efterstukket Segl, tilhørende Jørgen v. der Wisch til Olpenæs, Benedict Pogwisch til Maslev, Hans v. der Wisch til Binebek, Henneke Rumohr til Røest, Jesper Sehested til Runtoft og Claus Sehested i Ribe, for at kunne bruge dem som Kautionister for et Laan paa 6300 Mk. hos Ove Rantzau, Amtmand i Kiel (Fællesark. XXXIX, 29').

S. XXXVII L. 3 f. n. Kieler Rentebuch ed. C. Reuter 1893 S. LXXXVII. C. Rodenberg, Aus dem Kieler Leben, Kiel 1894, 12, 16. K. W. Nitzsch, Das Taufbecken der Kieler Nikolaikirche 1857.

HENVISNINGER TIL INDLEDNINGEN

S. XXXVIII L. 11. Kalendar: Westphalen III, 568 ff. Arch. f. Staats- u. Kirchengesch. II, 32, 89, 115; III, 240. Ztschr. XII, 323; XXIX, 121. Kinder, Urkb. der Stadt Plöen, 1890, 116. Ridderkaland: Urks. I, 394; Ztschr. IX, 71. J. v. Schröder, Gesch. der Stadt Schleswig 1827, 62. Noodt, Urk. Beyträge II, 286. Ulrik Petersens Collectanea XIV: Afskr. af Liber Fraternitatis Virginis. I dens Necrologium forekommer følgende Adelige: Detlef van Siggen, Lauw Röeth, Otto van Alevelde, Vor Heylewich Smalsteden, Biskop Helrik van der Wisch, Hr. Hartich Lunth, Hr. Hinrick Lunth, Jfr. Beke Ryckstorp og maaske flere. — Dipl. flensb. I, 54, 232. Reimer Hansen, Gesch. der Stadt Itzehoe 1910, 56 f. — L. 28. Landsdelinger: J. Erichsen, Die erste Landesteilung der Schauenburger in Holstein, Sondershausen 1909. Nordalbing. Studien III, 31 ff. S. H. L. U. III, 175.

S. XXXIX L. 3. Adelsfejder: A. L. J. Michelsen, Ueber die vormalige Landesvertretung in Schleswig-Holstein, 1831, 18 ff. Vaterl. Arch. f. Lauenburg I, 142 ff. Arch. f. die Gesch. Lauenburgs VI, 75 ff. W. Mantels, Lübeck u. Marquard v. Westensee, 1856, 15. W. Berblinger, Gerhard der Grosse, 1881, 22 ff. — 1306: Mb. Ub. V, 296. — L. 13. Waitz I, 199.

S. XL L. 16. Berblinger, 23. — L. 22. Mantels, S. 20; Lb. Ub. II, 399 ff. — L. 25. ib. 504, 541. — L. 11 f. n. ib. 678 f. — L. 9 f. n. Hummersbüttel: se Tillæg III. Reinhardt, Vald. Atterdag 157 ff. D. Schäfer, König Waldemar 139. Lüb. Chroniken ed. Grautoff I, 1829, 263 ff. Tratziger, Chronika der Stadt Hamburg ed. J. M. Lappenberg, 1865, 80, 82. Heinze, Kielisches Magazin I (1783), 105. Waitz I, 237. Urks. II, 210.

S. XLI L. 14. Landefreden 1349: Lb. Ub. II, 848, 866. Orfeider: ib. II, 740; III, 301. Bokwolderne: Arch. I, 146 f. Lb. Ub. III, 550, 559, 699. D. Adels Aarb. XXX, 98.

II.

S. XLII L. 1. Adel i Hertugdømmet Slesvig. *Nyt hist. Tidsskr.* II, 259. *Sønderjydske Aarb.* 1889, 161; 1897, 135. A. Sach, *Das Herzogtum Schleswig* III, 86 ff. 1260: S. H. L. U. II, 89. 1288: ib. 300 f. J. Steenstrup, *Studier o. Kong Valdemars Jordebog*, 413. Samme, *Danmarks Sydgrænse*, 1900, 95, O. Nielsen, *Kong Valdemars Jordebog* 127. — L. 18. Urne. D. Adels Aarb. XXI, 463; XI, 137. L. Wimmer, *De danske Runemindesmærker* IV, 26. Marquard Rutzæ bosiddende 1351 i Elsholm (Yggylsøholm) og Hus og Jorder i Barsmark (Løit Sogn). *Fællesark.* XXIV, 241; *Ztschr.* III, 199, jvfr. *Dske Domme* III, 221. — *Abildgaard.* D. Adels Aarb. I, 3. Mb. Ub. I, 359. S. H. L. U. II, 265; *Jahrb.* IX, 259. Med Hertug Valdemar besegler 1287 Laurencius Tukysun, Thomas Muly, Thuko Apeldgardh, Drost, Otto de Plone, Thetlaus de Sestath, Benedictus Gothscalck Sun, Johannes Maltysun, Hartvicus Vlfh, Nafno Jønnes sun et Helricus (S. H. L. U. II, 297). Benedict Gotskalks Søn er antagelig en Rastorp. Endnu 1290 hos Hertug Valdemar „quondam dapifer“ (Rep. I 96). Tyge er 1293 som den fornemste Mand efter Drosten Hr. Peder Nicolsson (Hoseøl, af Slægten Skovgaard) nærværende hos Kong Erik (Brem. Urkb. I, 526). — L. 24. Skram se S. 44. Huitfeld 367. Hr. Peder Skram nævnes 1360 som afdød, ejede to Boel i Husby (*Fællesark.* XXII, 64; *Jahrb.* IX, 498). — L. 7 f. n. Bildt (se ib. L. 11 f. n.). Latrosylva er vel Robeschow, fordrejet af Røverskov. Navnet Daniel forekommer i Familien Bildt (D. Adels Aarb. IV, 74, hvor Slægten kun føres tilbage til 1442). — Holck. *Hist. Tidsskr.* 5. R. IV, 628. *Sønderj. Aarb.* 1891, 53; 1897, 103. Rep. I, 367; II, 203; *Fællesark.* XXIV, 206. Navnet afledt af Holk, en Sten eller maaske fra Landsbyen Halk. — Daa. D. Adels Aarb. VII, 165; Stemann III, 60. — Lindenov. ib. XIX, 277. — Friis. F. v. Aspern, *Beitr. z. ält. Gesch. Holsteins*, Hamb. 1849, 61. D. Adels Aarb. IV, 120; 131. — *Rosenkrantz:* ib. XXVII, 90.

S. XLIII L. 9. *Meklb. Ub.* VI, 51; *Scriptores* VIII, 120; *Forliget i Nyborg:* Huitfeld I, 384. — Sehested. *Reymarus de Sestath* 1282 (*Kieler Stadtbuch* 69). Thetlavus 1287 (S. H. L. U. II, 297). Otto 1349 (Mb. Ub. X, 305. C. Kock, *Schwansen* 1912, 86). Hr. Otto Blix: *Acta pontificum* I, 203; S. H. L. U. III, 552. Eggert Wonsfleth skjøder sin Gaard thor Bülcke til Grev Henrik (Udtog af et tabt, udateret Diplom hos Voss F II, 1).

L. 26. 1358. Hertuginde Richarda af Slesvigs Vidnesbyrd om, at Kong Valdemar har indrømmet hende Als og Sundeved (terra Alse et exactio dicta Sundewith) paa visse Betingelser, dat. Sønderborg 1358, 19. Juni, er beseglet af følgende Adelige (omnes dictam terram inhabitantes): Kanutus Frese, miles, Rauen Meseke, Ripen Rutzen, Kørlewitz, Wogen Niclessen, Kristrien [!] Sture, Raleuestorp, Johannes Erici, Petrus Dæ, Trugillus Niclessen, Marquard Gøreze, Laurentius Petri, Kalle Takessen, Nicholaus Claussen, Petrus Aruessen, Petrus Kule, Iuer Fredeberssen, Claus Mede, Kristiern Tomessen, Tuko Lille, Nicholaus Tomessen, Scrødere, Kasper, Petrus Wrese, Kalye Bardewik, Hermann Lagessen, Rodolf Wrese, Jesse Grubbe, Jesse Wrese, Palnæ Dæ, Henricus Jenssen, Knut Tukessen, Ago Lyle, Petrus Puk, Petrus Esessen, Nicholaus Skittæ (Orig. Perg. Saml. Slesvig 15; Urks. II, 235; Rep. dipl. II, 37). — Rækken af nordslesvigske Adelsmænd, der har beseglet Forliget mellem Kong Erik og Hertug Erik 1315, hos Huitfeld (367), kan desværre ikke lægges til Grund for en Undersøgelse om den ældste Landsadel, da Listen kun er skjødesløst gjengivet, og Seglene, der bestemmer den enkeltes Herkomst, ikke kjendes. Hertug Eriks Stadfæstelse af Flensborg Privilegier fra 1314 er bekræftet af Thomas Alsing, dapifer, Paulus Paeterson og

Thomas Hak, milites (Dipl. flensb. I, 18 f.). 1354 med Hertug Valdemar: Knud Friis, Wagn Niclsson, Christiern Sture, Peter Daa og Herman Dæne (ib. 48 f.). E. Graber, Das Archiv der Stadt Flensburg, 1910, har ved sine Regester af Diplomer i Flensburg Byarkiv benyttet Sejdels udmærkede Arbejde, men hvor dette stanser, fortsat Registreringen med Ukyndighed i Landets Historie og dansk Sprog samt fuldstændig Lige-gyldighed overfor den sfragistiske Del af Opgaven. S. 63 nævnes Tammes Peterson von Jwl, Detmer van Gatme von Blaw; S. 47 forekommer Johannes Soy, Statthalter der Fürstenthümer, for Hinrik Rantzow Johans Son, o. s. v. — L. 7 f. n. Sture. 1341, 13. Juni. Sigfred, Officialis hos Bisp Nicolaus af Odense, Herman, Præpositus Alsæ, Knut Friis og Nicolaus Ruthe [Rød?] bevidner at have været nærværende, da Hr. Henrik Lunow, Præst i Nodtmark, kom overens med sine Sognebørn angaaende de til Kirken skjødede Jorder paa Hunslev Mark, henholdsvis af salig Christiern Lille, Petersboel, og af Laurentius Sture i Tyresager og Ravntoft samt i Dunkær, Boholm, Odelskær og Svendsberg (Swinenberch) mod at der læstes Sjølemesser for Giverne. Vidner: Laurentius Sture, Christiern Sture, Henrik Thomessen, Peder Daa, Jes Nikkelsen og Truels Nikkelsen (Gl. Afskrift af Orig. paa Latin og en tysk Oversættelse af samme i Top. Samling Notmark. Jvfr. Rep. II, 511; Will. Christensen, De ældste dske. Arkivregistraturer V, 1132). — Andre sønderjydske Slægter: Grib, D. Adels Aarb. XII, 124; D. Mag. 5. R. IV, 304. Om Markvard Swanow til Elstorp, Igen Sogn, Fælles Ark. XXVI, 11; XXXI, 7; Stemann III, 11. — L. 5 f. n. Droster. Johannes af Hviding (Rep. I, 63); Tyge Abildgaard (se ovfr.). 1293 Hr. Peder Nielsen (se ovfr.); Thomas Al-sing (Dipl. flensb. I, 19); Troels Petersen (Rep. I, 235); Vagn Nielsen Juel (ib. 349). Jvfr. Hist. Tidsskr. 6. R. VI, 189.

S. XLIV L. 5. Pantsættelser. 1326: Urks. III, 595; 1328: S. H. L. U. III, 378; 1329: ib. 401, 406. Grev Johan 1327 ²/₂ Lalandie et Falstrie dominus (ib. 340). — L. 16. Markvard af Stoven. Lb. Ub. II, 483, 655, 699; III, 86, 307. Rep. I, 292. O. Nielsen, Kbhvns. Dipl. I, 76, 79, 81 ff.; samme, Kbhvns. Hist. I, 34; II, 18 f.; Mb. Ub. III, 86, 244. — L. 21. Otto Breide: Lb. Ub. II, 709 f. — L. 26. Hummersbüttel: Reinhardt 44, Schäfer 140. S. H. L. U. III, 427, 441. Eler af Kiel 1332: Rydberg III, 541. Gert Höcken: D. Adels Aarb. XV, 237. Bertel Kule: Foged paa Skanør 1332: Lb. Ub. II, 369. Eggert Brockdorff. Dipl. svecanum IV, 289 ff.; Lb. Ub. II, 483; Ztschr. IX, 236.

S. XLV L. 1. Erslev, Dr. Margrethe 273. Reinhardt, Vald. Atterdag 172, 201, 388. — L. 14. Claus Limbek: ib. 162, 203, 475. Westphalen III, 81. Ztschr. III, 208 ff. Stemann III, 16 ff. Reinhardt 200. — L. 3 f. n. Aalholm ib. 437.

S. XLVI L. 2. Medd. fra Geharch. II, 17. — L. 4. Erslev, Dr. Margrethe 271. — L. 7. Schinkel: Ztschr. XXXVI, 31; Rep. dipl. II, 95. Liste o. Slotshøvedsmænd 1377 i Mb. Ub. XXI, 247. — L. 21. 1397: A. L. J. Michelsen, Polemische Erörterung S. 75 ff. — L. 8 f. n. 1404: Quellensamml. III, 110. Holstenerpræstens Krønike 104. Herm. Korners Chronica novella ed. J. Schwalm 1895, 366.

S. XLVII L. 4. Westphalen IV, 1637. — L. 9. Acta pontificum II, 213, 217. D. Adels Aarb. XXX, 481. — L. 21. Claus Limbek: Erslev, Erik af Pommern, 67, 131. Dske. Mag. 5. R. II, 108. — L. 26. Privilegiebrevet: Privilegien der Ritterschaft 1 ff. — L. 5 f. n. 1431: Ztschr. XXI, 246.

S. XLVIII L. 5. Erik Krummedige boede 1419–20 paa Runtoft (Hanse Re-cesse VII, 52, 115. Rørdam, Hist. Saml. IV 339. — L. 8. Urks. IV 116. Stemann III, 6. Rep. dipl. III, 555. Waitz I, 285. — L. 13. Lindormens Orden: Stemann III, 61. J. Aschbach, Gesch. Kaiser Sigismunds I, 1838, 263. Erslev, Erik af Pommern 458 f. Böhme, De ordine draconis, Lips. 1764. F. Kurz, Albrecht II, 291. — L. 21. Hist. Tidsskr. 6. R. VI, 205. Priv. der Ritterschaft 24 ff. — L. 7 f. n. Christiern Is Valg. Cypræus. Ann. Episc. Slesv. 381. Huitfeldt 886. Westphalen IV, 1652. Cyriacus Span-genberg, Chronicon der Graffen zu Schaumburgk 202. Grautoff, Lüb. Chroniken II 221. Quellensamml. III, 143. Ztschr. II, 110; IX, 457. C. P. Paludan Müller, De første Kon-ger af den oldenb. Slægt 58.

S. L L. 1. Grautoffs Lüb. Chroniken II, 223. — L. 5. Jvfr. E. Arups instruktive og udtømmende Afhandling: Den finansielle Side af Erhvervelsen af Hertugdømmerne i Hist. Tidsskr. 7. R. IV. — L. 1 f. n. Urks. IV, 312.

S. LI L. 24. Dipl. flensb. I, 583.

S. LII L. 8 f. n. Jahrb. IX, 459. Fællesark. XXVI, 24.

S. LIII L. 6. Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 469. — L. 13. Delingen. Dipl. flensb. II, 680. — L. 25. Falck III, 345. Paulsen, Lehrbuch, 2. Aufl. 295 ff., 381. Neues staatsb. Mag. V, 318. M. Sering, Erbrecht 213.

S. LIV L. 1. Acta A XIX, 1343; A I, 340 (Slesvig). Bornstein kaldes 1600 uraltes Stammlehen der Familie v. der Wisch (Acta A XIX, 286). — L. 14. Til Oversigt hid-sættes en af Hr. G. Schäffer udarbejdet Fortegnelse over Ridderskabets Godser og Pantelehn (mærkede med *) i Aaret 1470. Jvfr. Fællesark. XII, 56, 58 (1472).

Ahlefeldt: Bollingsted, Borghorst, Bossee, Gram Herred*, Grönwold, Hagestedgaard, Hviding, Frøs- og Kalslund* Herreder, Lehmkulen, Lindau, Lundtofte Herred*, Maslev, Deutsch Nienhof, Nøer, Riseby Thing*, Søgaard, Tilenborg, Tørning, Wittmold. — Andersen: Klægsbøl. — Barsebek: Glasau. — Blome: Hattsburg*, Hornstorf, Seedorf. — Buchwald: Borstel, Ekelsdorf, Hasselburg, Wendisch Lensahn, Muggesfelde, Neverstorf, Pronstorf*, Sierhagen, Testorf, Wensien. — Breide: Caden, Clausdorf, Hesel, Lindau (Angel), Nybøl (ved Rendsborg). — Brockdorff: Bürau, Ekernførde*, Grevesborn, Hotholte, Vindeby, Wulferstorf. — vam Damme: Beyenfleth. — Emmiksen: Brendøre, Refsø, Tyrstrupgaard, Vippelgaard. — Friis: Arlevad, Lütkenholm. — Gjordsen: Solvig, Tønde (Hostrup S.). — vam Hagen: Nybøl (Angel). — Hartvigsen: Binderup. — Heesten: Tremsbüttel. — v. der Herberge: Brunsholm, Ryggegaard, Oldemorstoft. — Höcken: Borstel (Schenefeld S.). — Holck: Melsgaard, Rønhave. — Johansen (Lindenov): Drenderup, Fobislet. — Knudsen: Stubbunggaard. — v. dem Kroge: Nisvraagaard, Skadelund. — Krummedige: Aspe, Beke, Drage, Heiligenstedten, Stelnau, Wedeldorf. — Kule: Nüttschau, Warnau. — Latendorf: Ornum. — Lund: Lundsgaard, Tandslet. — Magnussen: Blansgaard. — Meinstorp: Oppendorf, Schmoel, Schönhorst. — Muggel: Grönenberg. — Petersen (v. Deden): Gingtoftgaard. — Plesse: Campen, Rostorp. — Pogwisch: Bisse, Claustorf, Doberstorf, Ehlerstorf, Farve, Fresenburg, Gneningen, Görtz, Grünholz, Hagen, Haseldorf*, Peterstorf, Rathmersstorf, Swartstrom, Lille Tønder*. — Qualen: Koselau. — Rantzau: Ascheberg, Brunlund*, Bylk, Helmstorf, Hohenfelde, Karlsvraa, Klampe, Kletkamp, Knoop, Krummendiek, Lammershagen, Lanke, Lütjenburg*, Löhrstorf, Marutendorf, Neversdorf, Niendorf, Neuhaus, Panker, Pløen*, Putlos, Quarnbek, Rantzau, Rastorf, Salzau, Schöne-weide, Seekamp, Wittenberg. — Rathlau: Deutsch Lensahn, Merekendorf, Kl. Retwisch, Schönenkamp, Stendorp, Futterkamp. — Reventlow: Gaartz, Gram, Nybøl, Rixdorf, Schalkendorf. — Rixtorp: Sellin (Lebrade) 1450; Paltsgaard? (Sundevad). — Rosenkrantz: Kogsbøl, Søndergaard. — Röde: Lindvedgaard. — Schack: Grødesbøl. — Schinkel: Aneby, Obdrup, Schinkel, Stenbjerggaard. — Sehested: Bukhavn, Hytten (Berg H.), Kluvensiek, Kohøved, Kriseby, Palen, Ramstorf, Sehested, Ulpenæs. — Siggem: Satjewitz, Siggem. — Skram: Tovskov. — Smalsted: Bengaard, Lille Himmelmark. — Splid: Blockshagen, Røest. — Stake: Emkendorf, Tralau, Övelgönne. — Sture: Gammelgaard, Helvitgaard. — Svave: Achterwehr. — Tinhus: Tved Hovgaard. — Thienen: Kühren, Walstorf. — Uck: Avnbølgaard, Skovbølgaard. — Walstorf: Belau, Depenau, Perdöl. — Wensin: Rohlstorf. — Vinter: Astrup. — v. der Wisch: Eigilsbøl, Fresenhagen, Gjelting, Campen (ved Rendsborg)*, Runtoft*, Tilen med Stapelholm*, Wittensee. — Wittorp: Neumünster. — Wonsfleth: Eskilsmark, Saxtorp. — Wulf: Sturenhagen.

III.

S. LV L. 1. Hertug Frederik. Will. Christensen, Dansk Statsforvaltning 52, 62, 163. Fællesark. XXXII C VII, 15. Otto Rantzau, Marskalk 1504. Fællesark. XIX, 8^b. Gjældsbreve og Kvitteringer 1491 ¹⁹/₁. — L. 18. Ditmarskertoget 1500. Chalybaeus, Geschichte Ditmarschens 168 ff. Neocorus, Ditm. Chronica, ed. Dahlmann II, 492. Ztschr. XI, 364 f., XXXV, 117, 277; XXXVI, 299; XLI, 273 ff. — Den ældste og paalideligste Nedskrift af den af W. v. Weber-Rosenkrantz, Ztschr. XXXV, 117 ff., meddelte Liste over de ved Hemmingstedt faldne Adelige, og som først blev ham be- kjendt efter Offentliggjørelsen af en ret skjødesløs Afskrift findes i Gl. kgl. Saml. 3142, 4°, der foruden Kong Valdemars Lov paa Nedertysk indeholder forskellige Tillæg. Paa Blad 53 er gjengivet det Ahlefeldtske Vaaben med Underskrift Dit bock hort Johan van Alevelde; fol. 82^r indeholder den Notits, at Nedskriften af hele Bogen er fuldendt 1543 af en Matthias Laurentij. Optegnelserne lyder:

Also men scref MV^e up den mandach nha Valentini syn desse nagescreuen, de de almechtige barmhertige Godt gnedich sy, im lande to Ditmarschen gebleuen und dar to vele mer eddellude, de hir nicht landtbördich, und knechte, borger und bur sovele dat dar samptlich by iiiij^m vorlagen und gerekent worden. Int erste juncker Aleff und juncker Otte graven to Oldenborch und Delmenhorst. Hans van Alevelde, ritter, bleff mit der bannre. Henneke van Alevelde tom Boszee, Hinrick van Alevelde tor Lindouw gebrodere. Marquart van Alevelde to Saxtorp. Jorgen van Alevelde to Segarden. Hinrick van Alevelde to Stenborch amptmanne. Lauerens van Alevelde Clauesszöne. Benedictus van Alevelde Benedictussone tor Borchorst. Benedictus van Alevelde Ottensön. Benedictus van Alevelde tor Nör. Detleff van Bockwolde thom Borste[l]. Detleff van Bockwolde tor Hasselborch. Hans van Bockwolde wanafftich binnen der Nienstat. Detleff van Bockwolde tor Wonsyn. Jochim Rantzo to Ascheberge. Ove Rantzow to Rastorp. Breide Rantzow Hinricks- söne. Hynrick Rantzow to Karlswra. Wulff Powisck to Elerstorp. Claues Powisck Hennickessöne. Wulff Powisck to Doberhestorp. Jochim Powisck, Hans Powisck, gebrödere van Genening. Hartich Powisck van Grönholt. Hennicke van der Wisck, Detleff van der Wisck, Wulff van der Wisck, gebrödere tom Nienhave. Jochim van der Wisck. Luder Hesten; Volrat und Bertrem sin söns. Marquart Swaff, Hinrick Swaff gebrödere. Gert Westerholt. Hans Blome thom Seedorp, Hinrick Blome, amptmanne to Gottorp, gebrodere. Pawel Zestede, amptmanne to Rendesborch. Benedictus Zestede tom Klvensick. Hans Zestede to Zestede. Pawel Zestede to Kohovede. Jochim Zestede Reymerssön. Borchert Zestede de sick by den lantzknachten eine tidtlanck vor eine houetman lange entholden hadde. Iwen Reventlow. Hartich Reventlow to Gram. Marquart Breide. Otto Stake to Buckhaven. Henneke Stake to Nuttschow. Detleff van Qualen. Benedictus van Qualen. Hinrick Stur, Claues Stur, gebrodere. Detleff van Siggem. Scacke Rumor. Hans Walstorp. Claues Wensin. Benedictus Smalstede, Hans Smalstede, Scacke Smalstede, gebrodere. Otte Rode, Claues Rode, gebrodere. Helrick Wulff. Eggert Gorsen to Soldick. Otte van Tinen van Walstorp. Claues Ratlow, Michel Ratlow, gebrodere. Emeke Ratlow tom Voderkampe, Sivert Ratlow to Lensaen. Claues van Hagen to Nubel. — Uth Denemarcken etliche genomede mit gebleuen also na genomt: Her Claues Krumdike, Her Jens Brock, Her Lauerens Albertzen, Nigels Krafz, Hinrick Ericksen, Hans Gris, Otte Johannsen, Ebbe Magnessen, Jens Paris. — Den ovennævnte Markvard Breide er vel Wolder (Valdemar) Breide, der anføres som falden, Ztschr. XLI, 281. I Acta A XIX, 1832 (Slesvig) nævnes Jürgen Lundt mit

synen dren Sonen in D. gefallen. — Banneret siges at have været gennemvirket med Guld (Ztschr. XLI, 273 ff.).

S. LVI L. 12. Jensen og Hegewisch, Privilegien der Ritterschaft, S. XXVI. — L. 19. Waitz II, 103. — L. 23. Allen, 3 I, 111. — L. 12 f n. Bordesholmer Forliget: Falck, Samml. der Urkunden, 1847, 36. Saml. Slesvig 104. Fællesark. XXIX, 5. — L. 9 f. n. Hyldingen: Allen 3 II, 393. L. 4. f. n. Brockdorff: Allen 3 II, 391. — Volf Pogwisch: Breve og Aktstykker I, 45. — Schack Sehested: D. Mag. 4. R. III, 39.

S. LVII L. 2. Benedict v. der Wisch: Waitz; J. Wullenwever II, 20; 248. Paludan Müller, Grevens Fejde I, 345; II, 318. Ztschr. VIII, 164, IX, 108. — L. 5. Stemann, Urk. Beiträge 97. Ztschr. X, 167. — L. 6. o. 1525: Kong Frederik pantsætter til en Del Adelsmænd, der ere gaaede i Borgen for ham for Laan, nemlig Johan Rantzow, Hofmester, Wolff Pogwisch d. j., Hanses Sone, Iffen Reuentlow tho Rixtorp, Rittersere, . . . [Clawes van Aleue]lde tho Gelting, Gossigk van Aleuelde tho Norborch, Clawes van der Wysch thom Kyle, Hinrick Rantzow tho Rendesborch, Otto Ritzerouwe tho Segeberge, Detleff Brocktorp . . . Kyle, Hinrick van Aleuelde Benedictus Sohn thor Borchorst, Hinrich van Aleuelde tho Gottorp, Detlef van Aleuelde tho Groten Tundern, Clement van der Wisch thor . . . Benedictus Pogwisch tho Apenrade, Keyge Rantzow tho Trittow og Jasper Rantzow tho Tundern mit eyner samenden Handt Tønder, Segeberg og Steinburg Slotte og Amter, Femern og Tolden i Rendsborg. Perg. gjennemskaaret u. Dat. og Segl, benyttet som Omslag (Slesvig 104^c). — L. 12. Privilegierne 1524 hos Jensen og Hegewisch 140. Stemann II, 85. — L. 5 f. n. Holstenere i Rigsraadet: Schlegel, Samml. zur dän. Gesch. II, 216. Erslev, Rigsraad og Stændermøder III, 597.

S. LVIII L. 2. Reversen i Breitenburgs Arkiv. — L. 16. L. Laursen, Danm.-Norges Traktater I, 50. — L. 3 f. n. Waitz, Wullenwever II, 20; 264 f.

S. LIX, L. 9. Nyborg: Waitz, ib. 121, 331. D. Mag. 4. R. III, 111. Paludan-Müller, Grevens Fejde I, 250. — L. 31. Hist. Tidsskr. 4. R. VI, 242. Erslev, Konge og Lensmand LI. D. Schäfer, Gesch. v. Dänemark IV, 367. Ztschr. XXII, 477 ff.

S. LX L. 3. Gæld: J. Grundtvig, Medd. I, 43, 76. Sml. Slesvig 108 (1539 ¹⁹/₆). — L. 16. D. Mag. 5. R. I, 355. — L. 20. Kanc. Brevb. 1551, 85, 293.

S. LXI L. 2. Hist. Tidsskr. 3. R. VI, 311. L. Laursen, Traktater I, 488. — L. 5. Volf Pogwisch: Indk. Sager til Tyske Kanc. 1551. — L. 15. Archiv IV, 503. — L. 19. Klostre: Staatsbürg. Mag. I, 9 ff., II, 797. Posselt, Die Klöster in Schl. Holstein n. der Reformation. Ztschr. IX, 600, 616; XIII, 152. Kopibog o. Kl. Pløens Priv. 1468—1552 (Holsten 16^b). Liste o. Nonner i Preetz (Membr. Holst. 94^a Slesvig Statsark.). Schack Rantzau til Helmstorf valgt 1549 til Foged paa et Aar, fik af Jomfruerne Tilsagn om at blive holdt med 6 Heste, Knægte, Klædning og Løn.

S. LXII L. 3. Ditmarskertøget 1559. Belli Dithmarsici Descriptio, Basileae 1570, 212. Wahrhaftige Verzeychnisz des Krieges wider die Ditmarschen, Strassburg 1569. Neocorus, Dithm. Chronik ed. Dahmann, II, 151. Chalybaeus, Gesch. Dithmarschens, 253. Ztschr. XXI, 246. — Henrik Rantzau til Kongen, Rendsburg, 9. Juli 1559: Diese nachgeschriebene Hern und vom Adel seindt in diesem itzverlaufenen Dithmarschen Kriege geschossen und gewundt: Hertzog Adolff gewundt, der Herr von Dohn gewundt, Her Johan Rantzaw Ritter geschossen; Her Iuen Reuentlaw Ritter geschossen. Der K. M. Marschalck Jens Trudsen gewundt. Niels Trudsen der K. M. Schencke geschossen. Gregorius von Anefeldt thodt, Borchart von Anefeldt geschossen, Marquardt Ronnow thodt. Erich Podebusch thodt. Andres Frese thodt. Otte Ron [Rode] geschossen. Jacob Knutzen geschossen. Johan Rantzaw geschossen. Heinrich Rantzow Jaspers Sohn gewundt. Moritz von Anefeldt gewundt. Heinrich von der Wisch gewundt. Christoffer von Anefeldt gewundt. Pawel Ritzerow gewundt. Quale thodt. Thomis Fasti ein Aug ausgestochen (Voss A CXVII). — L. 15. Metz: Angelus S. 21. — L. 19. Syvaarskrigen. Josias Qualen, Registrant K. M. bestalten Rethe etc. 1555—73, 290. — L. 27. Benedict Ahlefeldt: If. Hr. O. Mannerfelts Meddelelse (modtaget under

Trykningen) er der bevaret en Tegning af en nu forsvunden Gravsten i Skara Domkirke, hvis Indskrift lød: Her ligger begravnen then ædle och velb. Benedictus v. Alef. . . . Den Afdøde er fremstillet en face, klædt i Rustning, med Sværd, Hovedet hvilende paa en Pude, Hænderne korslagte over Brystet. Til højre for Hovedet det fædrene, Ahlefeldtske Vaaben, til venstre det mødrené, et Vaabenskjold, hvis indre Mærke er afslidt, men som uden Tvivl har været det Rantzauske, hvilket bestyrkes af de to Vesselhorn paa Hjelman. Paa højre Side paa Højde med Hoften de korslagte Handsker og i Højde med Fødderne Hjelman. Den afbildede, der bærer Overskjæg, har sikkert været en yngre Krigsmand, der har fundet Døden her. Dragt og Stilling minder meget om Gravstenene i Kliplev Kirke fra 1560—70, og alt tyder paa, at den her begravne Benedict Ahlefeldt er en af de holstenske Adelsmænd, der fulgte Daniel Rantzau paa Toget til Skara, som han afbrændte 1566, 16. Juli. Han har da enten fundet Døden i Skjærmydselen Dagen efter eller ved den pestagtige Sygdom, der herskede i den danske Hær paa Tilbagetoget fra Byen og som bortrev flere danske Adelsmænd, deriblandt Christen Skram (Rørdam, Hist. Kildeskr. II, 343; Resen, Fred. II.s Krönicke 1680, 157; Dske. Saml. 2. R. II, 193).

S. LXIII L. 14. Waitz II, 365. — L. 25. Jac. Krüger, Historia v. dem Lehentage zu Odensche (1580).

S. LXIV L. 6. 1578, 27. Okt. Anna Rantzouw sel. Hennekens nhagelateue widwe til Dronningen: nademe I. Kön. W. mij wol ehimals, als de up eine tidt tho Nembten in myner geringen behusinge gewesen, gnedigst und tröstlich thogesecht, myn gnediges Frouwlin tho syn (Voss A LXXVI, 13). Dronningens Ophold paa Nehmten har hidtil ikke været bekjendt (Jvfr. Hist. Tidsskr. III, 30 ff. Pershist. Tidsskr. 3. R. I, 1 ff.); det maa vel falde o. 1571. — L. 10. H. R. Hiort Lorenzen, Kong Frederik II.s Begravelse, 1912. — L. 16. Troels Lund, Chr. IV.s Skib paa Skanderborg Sø II, 22, 78 ff. Christian IV.s Breve VII, 4 f., 7.

IV.

S. LXVI L. 12. Henrik Rantzau: Ztschr. XXXV, 270. L. Bobé, Brahe-Trolleborg 1909, 22. — L. 16. P. Lauridsen i Sønderj. Aarb. 1889, 161. M. Sering, Erbrecht 221 ff. — L. 3 f. n. Qualen: Nordalb. Studien III, 113.

S. LXVII L. 6. Voss' Excerpter A LXIII, 11. — L. 31. V. Lorentzen, Rantzauske Borge og Herresæder 1912, 47.

S. LXVIII L. 10 f. n. A. Lomeier, Ranzovii prædii descriptio, Islebiæ 1595. — L. 1 f. n. Övelgönne: D. Dettelsen, Gesch. der holst. Elbmarschen 1892 II, 166 f.

S. LXIX L. 5. Damp: Kock, Schwansen 1912, 301. — L. 10. Mitt. der Ges. f. Kieler Stadtgesch. I, 3 ff. Ztschr. III, 142. — L. 16. Acta A XX, 2876. — L. 32. U. Petersen: Westphalen III, 343. — L. 8 f. n. Den bedste Afskrift af Descriptio Chersonesu Cimbricae i Thottske Saml. 4to 1438.

S. LXX L. 14. Brevadel: Hist. Tidsskr. 7. R. II, 383. Om Familien Frodsen se M. Voss, Chronik des Gasthauses zum Ritter St. Jürgen, Husum 1902. Gottorper Ark. 239 (Rigsark.). — L. 10 f. n. Nordslesvigsk Adel: Sønderj. Aarb. 1897. L. Laurisen, Kronens Skjøder I, 264, 269, 306, 316, 319 f. Monrad, By Lyckbestedinge der Förstinnen Agnes Heidewig 1618.

S. LXXI L. 21. Stormsgaard: Gottorp 358 (Rigsark.). Avnbøllund: Glyksborg Arkiv 69 (ib.). — L. 12. Sønderkov og Tovskov: Gottorp 367.

V.

S. LXXIII L. 1. Preetz: Staatsbürg. Mag. I, 9 ff., II, 797; IX, 600, 616. Ztschr. XIII, 152. — **L. 23.** D. Mauritius, Lickpred. üb. Eube Wensien, 1610. — **L. 8 f. n.** Bordesholm: Westphalen II, 610 f., Ztschr. XVI, 259; Acta A XX, 1571, 1578. — **L. 5 f. n.** Slesvig: Acta A XX. Ny kirkehist. Saml. IV, 660. D. Mag. 5. R. IV, 89 f. Slesv. Prov. Eft. III, 1 ff. — **L. 3 f. n.** Hamborg: C. H. W. Sillem, Die Matr. des ak. Gymnasiums zu Hamburg 1613—83, 1891. — **L. 1 f. n.** E. G. Tauber, Udsigt over Sorø Akad.s Forvaltning, 1827.

S. LXXIV L. 7. Joachimsthal: 1613 studerede her Amtmand Otto Qualens Børn Otto og Claus. — **L. 16 f. n.** Breve fra Ditlev Ahlefeldt til Faderen 1634—35 (Haseldorfs Ark.), hans Memoirer, 1895, 8. — **L. 7 f. n.** Ditlev Rantzau: D. Mag. V, 97, 161.

S. LXXV L. 9. Brev fra H. Lafrentz fra Paris til Oversekretæren 1727, 19. Dec. (Rigsark.). — **L. 17.** Ztschr. XXXVI, 180. — **L. 15 f. n.** Berejste Adelsmænd: Lüb. Ub. X, 489. Brev til Frederik II. fra Hans Blome, dat. 1586, 7. Febr., om at hans Søn 1583 sammen med en Adelsmand fra Brandenburg Christopher Dupow er rejst til Spanien, hvor begge lod sig hverve som Landsknægte og deltog i Erobringen af Øen Terceira; her faldt Blomes Søn (Rigsark., Breve fra H. Blome). — Danske Mag. IV, 97. Khist. Saml. 4. R. VI, 720. Harloff, Chronik v. Pronstorf, Arensbök 1899. Heinrich Rantzau, Reise-Buch, Copenh. 1669. Röhricht, Deutsche Pilgerreisen nach dem heil. Lande, 1880, 539, 594. — **L. 5 f. n.** Af tyske Universitetsmatrikler findes Udtog for danske Studerendes Vedkommende spredt i forskellige Tidsskrifter (i de med * betegnede ogsaa medtaget Holstenere): Frankfurt a. O.* 1506—1799 (Khist. Saml. V. R. I, 756). Giessen* 1608—1707 (ib. 5. R. V, 576; Pershist. Saml. I, 452). Greifswald 1456—1686 (Khist. Saml. 4. R. VI, 340 ff., 498 ff.). Halle 1692—1744 (ib. 4. R. IV, 126). Heidelberg* 1386—1668 (ib. 5. R. V, 138). Helmstedt 1576—1744 (ib. 4. R. III, 783 ff.). Herborn 1585—1715 (Pershist. Tidsskr. 6. R. II, 36). Køløn 1389—1466 (ib. 3. R. V, 292 ff.). Marburg* 1527—1634 (Khist. Saml. 5. R. I, 281). Leipzig 1409—1660 (ib. IV, 512). Strassburg* 1621—1790 (Persh. Tidsskr. 5. R. VI, 143). Tübingen 1537—1775 (ib. V, 311; Khist. Saml. 5. R. V, 246). Wittenberg 1502—65 (ib. III, 461). — Desuden Basel 1568—1689 kun Holsati (Ztschr. XL, 502 ff.). Genf 1559—1800 (Persh. Tidsskr. IV, 331). Groningen* 1615—1762 (ib. 5. R. VI, 262). Harderwijk* 1648—1812 (ib. 5. R. III, 144). Leyden 1574—1800 (ib. II, 104, 193; V, 41). Orléans (ib. 4. R. I, 124). Bologna (Khist. Saml. 5. R. VI, 376); kun Holstenere: Ztschr. XXI, 295 ff. Padua: Suhm, Nye Saml. 2 III, 6 ff. Siena* 1575—1702 (Persh. Tidsskr. 4. R. III, 54).

Rostock. I Rostock studerede indtil 1500 følgende Holstenere: 1419 Henninghus Rumor. 1421 Nicolaus Rantzowe. 1425 Ove Bockwolt de Holzacia. 1427 Helmodus Pletze Ratzeburg. 1428 Ghoscalcus Rixstorp (1431 baccal.). 1430 Gerardus de Herberge, Godscalcus de Quale. 1431 Nicolaus Reventlow. 1432 Dionisius Hesten, Johannes Aleveld. 1433 Nicolaus Reventlow, lic. in jure canonico, cancellarius principis terre. 1434 Tidericus Bramstede. 1438 Hinricus Reventlow. 1443 Joachimus van der Wisch, Detlevus Rantzow servitor domini prepositi Slesw., Albertus Crummedijk. 1444 Ericus Möthe. 1450 Hinricus de Plesse de Holsacia, Dnus. Marquardus Rantzowe. 1451 Harwicus Rantzowe, Bertoldus Rantzowe. 1452 Schakko Rantzowe, Henningus Rumoer, Sifridus Swin. 1453 Nicolaus Mistorp, Helricus van der Wisk. 1454 Nicolaus Kale, Elerus Rantzowe, prep. Arusie. 1455 Busso van Syghem. 1456 Detlevus Rantzowe de Dacia. 1458 Detlevus Rantzow. 1459 Laurentius Hesten. 1460 Nicolaus Brokdorp de Kil, Marquardus Gadendorp de Holsatzia, Johannes van Quale. 1461 Petrus Seestede de Rostock. Silvester Hesten de Kilone. 1462 Benedictus

Wulf de Holsatia, Nicolaus Lewe de Borstflet, Otto Rantzow, Nicolaus Split de Kilone, Detlevus Rantzow. 1464 Levo Leven de Strand. 1465 Nicolaus Sestede de Kilone. 1466 Otto Eleri de Sleswik, Sifridus Seestede. 1468 Nic. Glambeke de Hadersleve. 1469 Otto Mugel de Holm. 1471 Borchardus Plesse. 1474 Johannes Smalstede de Sleswik, Petrus Wyttop de Nigenmunster. 1476 Johannes Sestede de Cersebeke. 1479 Dethlevus Bockwold de Stenhorst. 1482 Joachim de Aneveld de Segerden. 1484 Hartwicus Wiltberch de Olsacia. 1484 Bacc. Joachimus de Aneveld. 1485 Otto Parsow de Plone. 1489 Godscalcus de Aneveld ex Holsacia, Borchardus Sestede de Holsacia, Nicolaus Aneveld de Holsacia. 1490 Benedictus Sestede de Zwantze. 1491 Benedictus Aneveld de Kylone, Ghosschalcus Aneveld de Ekelvorde. 1492 Georgius Sestede, Luderus Revenlowe de Oldenborch, Otto Rantzow de Olsacia. 1493 Paulus Rantzou de Karlsuraa. 1495 Nicolaus Alevelt. 1496 Benedictus van Aneveld to Noer. 1497 Johannes de Aleveld de Borckhorst, Detlevus Ransow, Wulfo Poggewisk. — Jvfr. Nathan Cythraeus, *Deliciae itinerum* 1599, 396.

S. LXXVI L. 5. Greifswald. Publ. a. d. preuss. Staatsarch. LVI, 6, Stuttgart 1906. — L. 6. I Tübingen studerede 1581 Laurentius Wensinus Holsatus. 1582 Hieronymus, Johannes og Mathias Rantzofius. 1599 Hertugerne Philippus og Albertus, Bernhard Meier fra Flensborg, Moritz Høck, Benedictus v. Ahlefeldt og Peter Johansen. — I Heidelberg blev indskrevet 1581 Hertugerne Frederik og Philip, Otto og Benedict Qualen, Heinrich v. der Wisch, Heinrich Pogwisch, Cai Rantzau, Wolfgang Rantzau, Joachim Ahlefeldt, Cai Rumohr, Hans v. Wolframstorff (G. Toepke, *Matr. der Univ. Heidelberg II*, 103). — L. 8. I Erfurt studerede af Holstenere indtil 1500 (*Geschichtsquellen der Provinz Sachsen VIII*, 1. Acten der Erfurter Universitaet ed. H. Weissenborn I, Halle 1881): 1392 Luderus Ranzow, Johannes Pockwicz can. Sleswic., Luderus Hummersbuckel, vic. Hamb. Brem. dioc. 1405 Ywanus Woenstorp. 1408 Nycolaus de Wiltberg ord. sancti Benedicti, Nicolaus Reventlo. 1417 Johannes de Alvelde. 1436 Dyonisius Heesten de Holsatia (se *Ztschr. XXI*, 305). 1440 Hinricus Reventlow. 1441 Marquardus Ransau de Holsacia. 1446 Thimoteus Smalstete Dacus. 1449 Hermanus Ransaw. 1486 Joachim von Anefelt, Cristianus Leve de Holsatia. — L. 11. I Leipzig studerede 1409—1559 (G. Erler, *Die Matr. der Univers. Leipzig I*, 1875): 1441 Albertus Krummendyk de Holsacia, Laurencius Lyue (Leve) de Holsacia. 1459 Schacko Ransow de Holtzacia. 1463 Laurencius Hesten de Halzasia. 1494 Hertwicus Wiltperg de Lubeck, Benedictus Segestet de Lubeck. 1510 Hennygus Ranzau ex Holsatia. 1520 Sifridus Reuuetlow de REXdorff. 1521 Benedictus ab Alefeldt Holsatus nob. 1522 Joannes Sehestedt de Kiel. Franciscus de Adolfelt. 1532 Johannes Powisch Lubeccensis, Bartramus Powisch Lub., Benedictus Sestede, Kyllensis. 1550 Jacobus Rebentlaw Trachsholmiensis. 1557 Joannes Brocktorp Holsatus. — L. 17. Leyden. Da det i Pershist. Tidsskr. II og IV meddelte Udtog af Universitetsmatriklen i Leyden ikke tager Hensyn til Holstenere, anføres her Navnene paa de Studerende af de ridderskabelige Familier efter Album studiosorum Academiae Lugduno Batavae (1575—1875), Hagae Comitum 1875: 1618, 7. Maj. Theodorus ab Alevelt Hols., 22; Benedictus ab Alevelt Hols., frater alterius, 20. — 1627, 17. Sept. Henningus ab Allfelt Hols., 21; Wolfgangus ab Allfelt, Hols. 20. — 1629, 8. Okt. Nicolaus ab Alefeldt Hols., 21. — 1632, 1. Okt. Henricus van Alevelt Hols., 21. — 1634, 5. Maj. Nicolaus ab Alefeldt Hols., 22. — 1637, 27. Okt. Henricus ab Alefeldt, nob. Hols., 18. — 1640, 15. Juni. Wolfgangus ab Alevelt nob. Hols. 22; 21. Aug. Caius ab Alevelt nob. Hols., 21. — 1643, 5. Maii. Hans van Alevelt, nob. Hols., 22. — 1646, Maj. Frederyck van Alevelt Hols., 20. — 1650, 26. Okt. Benedictus ab Alevelt Hols., 20, Pol. — 1651, 15. Apr. Wolfgangus ab Alevelt, Haereditarius in Hutten, Hols., 28. — 1688, 28. Dec. Carolus ab Allefeldt, Danus, 20. — 1689, 30. Jul. Charles Comes d'Ahlfeldt Danus. — 1695, 5. Sept. Deteleff van Alefeldt eques Hols., 20. Benedictus Gulielmus van Alefeldt eques Hols., 20. — 1615, 12. Maj. Daniel Ranzow

Hols. 22. — 1627, 23. Jun. Josias Rantsow Hols. hæres Bothcampi 18. — 1637, 16. Febr. Henricus Rantsovius, Nob. hols. 18. — 1638, 15. Jun. Johannes Ransau, Hols. 22. — 1645, 15. Nov. Christophorus Rantsau, Hols., 20. — 1647, 27. Jun. Henricus Rantzovius, Hols. 20. — 1653, 10. Oct. Jeronymus Ransou, Hols. 24, Pol. — 1654, 23. Nov. Siffridus Rantzou, Hols. 25. — 1663, 2. Maj. Detlof Rantzau, Hols. 24, Pol. — 1704, 6. Febr. Wilhelmus Adolphus Comes in Ranzouw, 17. — 1624, 22. Jun. Theodosius Brouckdorp Hols. 20. — 1624, 13. Aug. Dedlevus Broucktorf Hols. 23. — 1633, 29. Aug. Kay Bertram Brochtorf, eq. Hols. 21. — 1649, 12. Jul. Paulus Brockdorf, Hols. 22. — 1683, 2. Dec. Michael Christian Brockstorf von Reventlaw 23, Mat. (1). — 1620, 22. Okt. Fridericus a Boechwalt, Hols. 21. — 1624, 22. Jun. Marq. (21) et Henr. van Bouckwald (20), Holsati. — 1633, 29. Aug. Paulus (23) et Bertramus a Bouchwolt (21), fratres. — 1647, 21. Maj. Nicolaus (22) et Wolfgangus (20) a Buchwalt, Hols. — 1652, 17. Okt. Wolfgangus de Bochwalt, 25. — 1654, 30. Nov. Nicolaus a Buckwalddt, 22. — 1672, 19. Febr. Jasparus van Buchwalt, 24. — 1598, 1. Jul. Joannes Powisch, 17. — 1614, 20. Marts. Wolfgangus Bowiske, 20. — 1624, 13. Aug. Henricus Rumor, 23. — s. D. Joannes van der Wische, 21. — 1599, 1. Maj, Wolfgangus Seestede, 20. — L. 17. Orléans. If. Medd. af Hr. Prof. Dr. Knod i Strassburg, studerede følgende holstenske Adelsmænd i Orléans: Ahlefeldt: Frid. 1572; Melch. Creph (?) 1604; Franciscus 1617; Heinr. 1635. Blome (Blum): Adolph 1616; Hans 1635. Breide: Jac. og Bened. 1623. Brockdorff: Bened. og Ditlev 1618. Buchwald: Heinr. 1572; Joh. 1586; Wolfg. 1608; Hinr. og Hans 1609; Ditlev 1610, Caspar 1611, Daniel 1618. Pentz: Christian 1632. Pogwisch: Melch. og Balth. 1562; Wolf 1583; Theod. 1599; Sigfr. 1605; Ditlev 1626; Daniel og Wolfgang 1627. Rantzau: Gerhard 1572; Caius 1583; Anton 1584; Georg 1586; Heinr. 1606; Caius 1614; Daniel og Gotskalk 1617; Heinr. 1618; Laur. 1619; Paul 1621; Christian 1632. Rathlau: Christian 1625. Reventlow: Ivo 1603. Thienen: Henning 1610; Lorentz 1637. Wensin: Gotskalk 1583; Dan. og Laur. 1617. — L. 26. A. Luschin v. Ebengreuth, Familiennamen deutscher Rechtshörer an italienischen Universitäten vor 1630, Wien 1892 (Selbstverlag des Verf.) — Venedig: Thottske Saml. 551 8vo.

S. LXXXVII L. 7. Hans Rantzau: Herold, Monatsschrift 1889, 80. — L. 22. Hertug Johan Adolph tillader, 1615, 1. Juli, at Henrik v. der Wisch til Glasau, Jørgens Søn, Daniel Buchwald og Wolf Pogwisch ledsager Prinserne Frederik og Adolph paa deres Rejse (Gottorp, Rigsark.). — L. 13 f. n. Sivert Pogwisch: G. Toepke, Matr. der Univ. Heidelberg II, 242. — L. 7 f. n. Jesper Rantzau. Acta A XIX, 230.

S. LXXXVIII L. 11. Anna v. Stoven: Chron. Saml. 1542, 292^a. — L. 17. Ewald Heesten: C. Kock, Schwansen, 1898, 264. — Ægtepagt, oprettet am Søndage na Sunte Andreas des hilligen Apostels 1520, mellem Hans Powiskes Datter og Ditterick van Qwitzow. Af Ordlyden hidsættes: Hans Powiske hefft sick vorwilligt, syn Dochter mit gewonliken Gesmucke, Kysten und Kysten Gerede nha desser landtlofftiger Wanheit fruntliken vorsorgen will, wo hir na folget, also dat he er an Gesmucke enthrichten und geven will inth erste enen roden Sammeth Rocker mit gulden Sammeth upgeslagen, enen instickeden Dael slach, soes stickede Armbende, eynen swarten Sammit, item einen damasken mit Samit upgeslagen, drey Atlas Rocke, so vele Wanthrocke noth syn, eynen wyden gefoderten Atlas Rock, dar to eine guldene Keden, van hundred Gulden, eine stickede Huvebendeken, eine stickede Borden uppe den Borsdock und ein gestickede Bonith, wat sick ock forder eget an Huven, Kolre, Borden, Slegern und wat sik des billigen eignet, genoliken vorsorgen, Kysten und Kysten rede, wo haven steyt borurt. Ditterick van Quitzow heft dorch syner Frunthschopp forder enen Daellslag und en stickede Kolre angeteykent (Hansborg XX). — L. 3 f. n. Daniel Rantzau: Acta A XX, 3418.

S. LXXXIX L. 10. Bendix Sehested: Acta A XIX. — L. 13. Samml. der schl. holst. Verordn. 1773, 214. — L. 16 f. n. Bendix Rathlau: Acta A XX, 3119; jvfr. XIX, 577. — L. 10 f. n. Acta A XVII, 644.

HENVISNINGER TIL INDLEDNINGEN

S. LXXX L. 4. Henneke Sehested: Stemann III, 203. Acta A I, 135. — L. 9. Markv. Buchwald: Hansborg XXXIX, 26 (Rigsark), — L. 12. Volf Pogwisch: Acta A XIX, 1253. — L. 17. Claus Rantzau: Acta A XIX, 1404. — L. 20. Joakim Brockdorff: Gottorp 347. — L. 10 f. n. Lucie Plessen: Acta A XX, 3378. — L. 8 f. n. Acta A XIX, 1889.

S. LXXXI L. 15. Henneke Sehested: Acta A I, 112. — L. 25. 1650: Samml. 634. — L. 27. 1637 ib. 571.

S. LXXXII L. 25. Joakim Rantzau: Kinder, Urkb. von Plöen. — L. 27. Markv. Siggem: Holst. Adel, v. Siggem 1472 ⁷/₆ (Statsark., Lybek). — L. 28. Otto Sehested: Sach, Gesch. der Stadt Schleswig 241. — L. 7 f. n. Joh. Pogwisch: Indk. Sager, Tyske Kanc. 1550 (Rigsark.). — L. 4 f. n. Plöen: Kinder, 194. — L. 3 f. n. Lütjenburg: Samml. S. 466.

S. LXXXII L. 7. Kieler Omslaget: Hist. Tidsskr. 4. R. VI, 487. Mitth. der Ges. f. Kieler Stadtgesch. V, 73. Bremers Chronicon ib. XVIII. Hefte. Urtheile u. Bescheide 216, 222. H. Eckardt, Alt Kiel 1899, 45 ff. Gottorpske Membr. 1480—90 (Rigsark.). K. D. Hassler, Reisen des Sam. Kiechler, 1866, 51. R. Brinkmann, Aus dem deutschen Rechtsleben, 1862.

S. LXXXIII L. 21. Ztschr. III, 131. — L. 11 f. n. Joh. Pogwisch: C. H. Amthor, De Obstagio, Kiloni 1712, 155; Ny kgl. Saml. 897 fol. (Kgl. Bibl.). L. 6 f. n. Indlager: R. Schröder, Lehrb. der deutschen Rechtsgesch. 1894, 698. Mevius, De Arrestis, Rostock 1646, 185. C. H. Amthor, De Obstagio, 150 ff. Tidsskr. f. Retsvidenskab I, 1888, 58. Matzen, Retshist. Proces 28. Samml. der Verordn. 1773, 407. Brinkmann, A. d. deutschen Rechtsleben 242. Acta A XX, 1570.

S. LXXXIV L. 1. Urtheile u. Bescheide 270, 309, 335. — L. 3 ff. Acta A XX, 3417, 3375, 3398, 3112; XIX, 820, 1453. — L. 2 f. n. Jesper Buchwald: Indk. Sager til Tyske Kanc. 1549 ²⁵/₁₀ (Rigsark.).

S. LXXXV L. 6. Fællesark. XX, 53 (Lavrends Urups Drab i Rendsborg). — L. 15. Acta A XVII, 208. — L. 24. Ditlev Sehested: Acta A XVII, 208. — L. 29. Fred. Brockdorff: Noodt, Beyträge I, 108. — L. 2 f. n. H. Blome: Acta A XVII, 325.

S. LXXXVI L. 9. Ditlev Rathlau: Indk. Sager til Tysk Kanc. 1547 ⁵/₆. — L. 21. Samml. der Verordn. 345.

Paa Grundlag af de i Arkivet paa Knoop bevarede, egenhændige Familieoptegnelser af den 1705 afdøde Ditlev Rantzau til Panker meddeles her Oplysninger om Hans Rantzau til Putlos og hans Børn:

Hans Rantzau til Putlos, Panker og Klampe, f. 1. Juni 1613 paa Putlos, studerede i Strassburg (1631) og Paris, 1635—38 dansk Hofjunker, Kaptejn i kejserlig Tjeneste, hvervede et Regiment under Feltmarskalk Lamboy og kommanderede et helt Aar under dennes Sygdom hele Troppekorpset i de spanske Nederlande, kom 1648 til Danmark, tilbød 1657, 3. Febr., Kong Frederik III. sin Tjeneste (Indk. Sager til Krigskanc. 1657); 12. Marts s. A. Oberst over et Rytterreg., som han ved sin Afsked i Sept. afstod til Hans Ahlefeldt; 1666 gottorpsk Landraad og Amtmand i Cismar, † 14. Okt. 1673 (F. Jessen, Bey Ehren-Begängnüss des Herren Hans Rantzow, Kiel 1674; Ditlev Ahlefeldts Memoirer 77, 207). Gift 29. Apr. 1646 i Hamburg med Dorothea Øllegaard Blome, † 17. Apr. 1695 (Dødsanm. i Ark. paa Kletkamp). Børn: 1—9:

1. Leopold Joakim, f. 29. Jan. 1647 i Siblou i Brabant, fyrstelig Kammerjunker, faldt 6. Okt. 1672 i Tvekamp med Joakim Brockdorff Ditlevs Søn fra Rixdorf; for Drabsmanden gjorde Ditlev Ahlefeldt til Haseldorf Afbigt i St. Nicolai Kirke i Kiel i Marts 1674.
2. Otto til Putlos og Bossee, f. 19. Jan. 1648 i Neumünster, indskr. 1653 paa Sorø Akademi, 1659—66 Page hos Prinsesse Anna Sophie, var 1674 Ritmester, 1675 Major i fransk Tjeneste, duellerede s. A. med Morbroderen Benedict Blome til Nienhof, 1677 dansk Oberst, 1679—91 Chef for 1. fysiske Rytterreg., 1692 Generalmajor og Chef for Auxiliærkorpset i kejserlig Sold i Ungarn, afstod 26. Marts Regimentet til Oberstltn. Fred. Ahlefeldt, deltog 1692 i Belejringen af

- Belgrad, 1694 Insp. o. Kavalleriet, faldt i Duel med Josias Breide Rantzau 15. Marts 1698 i Ottenbüttel. Gift 1695 m. Adelheid Benedicte Blome, f. 1. Juli 1647 † 1739 (g. 1° 1663 m. Balthasar Ahlefeldt til Lehmkulen, f. 1639 † 1691).
3. Henrik, f. 28. Nov. 1650 i Neumünster, Oberstltnt. i Hertugen af Brunsvig-Lyneborgs Tjeneste, dræbt Juli 1676 i Duel i Maastricht.
 4. Christoph til Panker, f. 29. Sept. 1653 paa Putlos, havde med sin Husholderske Cathrine Dithmars tre Børn, som han lod opdrage i Lybek, død 10. Sept. 1695 i Hamborg, svensk Kammerherre, g. m. Marie Elisabeth Blome, f. 1667 † 18. Okt. 1708 paa Gottorp (Dernathske Arkiv, Pakke 51, Rigsark.).
 5. Diderik, f. 11. Febr. 1655 paa Putlos, Fændrik under Hertug Bernhard af Pløen, falden 10. Maj 1673 i Duel i Bremen.
 6. Hans til Quarnbek, Marutendorf og Blockshagen, f. 20. Aug. 1656 paa Putlos, † 1696, lauenborgsk Statholder, g. m. Sophie Ida Grevinde von der Nath.
 7. Frederik, f. 30. Jan. 1659 i Lybek (Ligpræd. har 1658), berejste Belgien, Frankrig og Italien, 1676 Kornet ved Ritmester Belows Komp., 1677 Ritmester, 1681 i Paris, hvor han i Duel dræbte Oberstltnt. Jørgen Vind; Kammerjunker paa Gottorp, 1686 med Hertug Christian Albrecht til Holland, deltog 1696—97 i Forhandlingerne i Pinneberg, 1702—9 Kancellipræsident, 1717, 25. Maj, dansk Geheimeraad og 30. Nov. s. A. hvid Ridder, † 8. Febr. 1723 i Kiel, begr. 6. Apr. i Dänischenhagen. Gift 1° 1686 m. Abel Dorothea Thienen (Datter af Godske Thienen til Kühren), Enke efter Ritmester Joakim Christoph Buchwald til Knoop, Projenstorff og Nedergaard (hans Testamente dat. Kbhvn. 1. Febr. 1679), bisat 6. Febr. 1684 i Kiel (Broder til Emerentia Volf Rathlaus til Klinken). Af første Ægteskab havde hun Døtrene Dorothea (f. 1680 † 1715), gift 1699 m. Volf Henrik Greve Baudissin (f. 1671 † 1748) og Catharine (f. 1681 † 1712) g. 1° m. Henrik Ahlefeldt til Lindau, 2° m. Jeronimus Thienen til Maasleben. I Følge den Kiel, 24. Nov. 1686 daterede, mellem Fred. Rantzau og A. D. Buchwald oprettede Ægtepagt medbragte hun 10,000 Rdlr. i Medgift; 1688 i Omslaget bevidner F. Rantzau, at Etatsraad Ditlev Reventlow til Testorf og Hohenlied og Christian Rantzau til Rastorf, Ascheberg og Būrau som Formyndere for Jomfruerne D. og C. Buchwald til ham har afstaaet Knoop, Projenstorff og Nedergaard for en Sum af 70,000 Rdlr. I sit Testamente, dat. 24. Apr. 1708, indsatte F. Rantzau sine Stifdøtre Fru Dorothea v. Baudissin og Fru Cath. Ahlefeldt til Arvinger, saa at den ældste skulde overtage Knoop, Uhlenhorst og Projenstorff for 75,000 Rdlr. og udløse Søsteren med Penge. 1694 afstod Rantzau Nedergaard til Oberst F. Ahlefeldt til Nordskov, der 1704 solgte Gaarden til Forvalter L. P. Schmidt paa Tranekjær. I andet Ægteskab blev Fred. Rantzau 2. Sept. 1713 gift m. Sophie Magdalene Reventlow † 29. Aug. 1750, da Grev Henrik Christoph Baudissin fik overdraget Projenstorff af hendes Broder Cai Fred. Reventlow (F. Rantzaus Papirer paa Knoop).
 8. Christian Albrecht til Bossee (kjøbt af Oberstltnt. J. B. Rantzaus Enke), f. 18. Sept. 1661 paa Putlos, død 29. Nov. 1697 paa Bossee, funden skudt i Sengen. Gift med Charlotte v. Ahrenstorff.
 9. Ditlev til Panker og Klampe, f. 13. Sept. 1663 paa Putlos, 1683 Kornet i 1. fyenske nat. Rytterregiment, s. A. Kaptejnltnt., 1686 Ritmester, afgaaet 1689, død 29. Okt. 1705 paa Klampe (Dødsanm. i Ark. paa Kletkamp), bgr. i Lütjenburg Kirke. Gift 1693 med Lucia Buchwald.
- S. LXXXVI L. 9 f. n. Achim Blome: Hansborg 106 a † d.
 S. LXXXVII L. 9. Henrik Rantzau: Acta A XX, 445. — L. 24. Didrik Blome: Jahrb. II, 219. — L. 4 f. n. K. Müllenhoff, Sagen, Märchen u. Lieder, 1845, 53, 141, 180, 330, 368, 599.
 S. LXXXVIII L. 12. Sønderj. Aarb. 1895, 190.

VI.

S. LXXXIX L. 6. Rob. Monro, Expedition with the Scots Reg., Lond. 1637, II. — **L. 18.** Ny dsk. Mag. II, 17, 21. Axel Larsen, Kalmarkrigen, 1889 passim. — **L. 21.** Slange, Christian IV., 386. — **L. 23.** H. F. Rørdam, Hist. Kildeskr. 2 II, 708; Saml. og Studier I, 298. — **L. 2 f. n.** Breitenburg: J. H. a Seelen, Memoria Stadenia, Hamb. 1725, 47. Zeitschr. XI, 68; XXIV, 178; Hist. Tidsskr. 7. R. II, 213. Opel, Der niedersächs.-dänische Krieg III, 306 ff. Sønderj. Aarb. 1891, 264.

S. XC L. 6. Hist. Tidsskr. 8. R. II, 325. — **L. 20.** Ipsen, Die alten Landtage 1588—1675, Kiel 1852, 110. — **L. 31.** Dr. Salvius til Ditlev Rantzau 1632 ^{9/16}: Soviel grössere Mittel der löbl. holst. Ritterschaft als allen andern vom Adel im Reich gegeben, undt so viel lenger sie bishero damit eingehalten (Sverige 259, Rigsark.). D. H. Hegewisch, Schleswigs und Holsteins Gesch. 1801, 401 ff. — **L. 5 f. n.** Ipsen, 131, 135, 147. Samml. der Schl. Holst. Verordn. 1773, 214, 256, 407, 435, 625.

S. XCI L. 14. Listen over Kanslerne og Hofmarskallerne er udarbejdede paa Grundlag af Kammerregnskaberne 1590—1620, de gottorpske Bestallingsbøger 1591—1608 og 1591—1616 samt Eide der Hofdiener (Rigsark.) og Reg. der Best. 1576—1601, Acta A XX, 3326 i Slesvig Statsark. — Kanslere. Schultze: Ny kgl. Samlinger 1453^c 4to. Junge: Ztschr. XXXVI, 271. Chemnitz: Møller, Cimbria litterata II, 137. Hedemann: D. Adels Aarb. XV, 153. Wittersheimb: Herold, Vierteljahrsschr. VIII, 135 ff. Hofmarskaller: Heidenreich v. Boineburg, f. 18. Dec. 1569 i Homburg a. d. Ohm, gik i Skole i Schmalkalden, studerede i Marburg og Strassburg (1582), Hofjunker hos Landgreve Vilhelm, Hofmester hos Erkebispnen af Bremen Johan Adolph; 1595 Hofmester paa Gottorp; 1598 Hofmarskalk, fulgte Hertugen til Cassel og Italien, † 7. Sept. 1612 paa Osterrade, bgr. 27. Okt. i Bovenau. G. 1607 paa Schireensee m. Ida, Datter af Henrik Buchwald til Schireensee, af hvem han kjøbte Osterrade. Enken ejede Blockshagen, død 1640 (J. Rhuelius, Sermon bey dem Begräbnüs H.s v. Böneburg, Hamb. 1612. Arvedelingen mellem Enken og Svogeren Urban v. B. til Langfeld (1614), hvis Søn Ludvig med Lucia Plesse i Itzehoe havde en naturlig Søn (Acta A XIX, 244, 862). — **L. 14.** Krauthoff: Slesv. Prov. Elterr. Ny R. III, 88 ff. Krauthofiana, Samlingsbind i Rigsark. Ipsen 236. Hegewisch, Schleswigs u. Holsteins Gesch. 1801, 334 f. Landtagsakten 1636—46 (Rigsark.).

S. XCII L. 9. Uldall 518 8vo (Kgl. Bibl.). — **L. 14.** Holstenere i dansk Hoftjeneste 1559—1648: Herold, Vierteljahrsschr. 1907, 348—402. — **L. 21.** Medd. fra Geharch. II, 110. — **L. 24.** J. Fridericia, Adelsvældens sidste Dage, 104. — **L. 30.** Privilegierne 1648: Saml. Holsten 220 b. P. Lauridsen, Slesvig og Kronen 1906, 168.

S. XCIII L. 3. Fridericia 169. — **L. 15.** I. C. W. Hirsch, Danske Officerer, Mskr., Kgl. Bibl. — **L. 27.** Listen over Konkurserne sammenstillet af G. Schäffer. Hans Ahlefeldt meddeler, at af Søgaarders 56 Plove var de 30 øde og afbrændt (Personalia 1660—99, Rentekammeret, Rigsark.). — **L. 7 f. n.** Godskjøb: Gottorp 367. — **L. 3 f. n.** Hele Slesvigs Plovtaal regnes til 10,385 Plove, Klostrenes 68, den kgl. Del 2957^{1/2}, den gottorpske 4593^{1/2}, de grevelig rantzauske Godser 90^{1/2}; hele Holstens Plovtaal 7264^{1/2}, Klostrenes 494^{1/2}, kgl. Del 2689, Gottorp 1682^{1/2}, de afdelte Herrers 359, de grevelige rantzauske 253. Contributionslister (Ark. paa Gültzow). Jb. IX, 285 (1683), Fridericia 196.

S. XCIV L. 2. Det i Ztschr. XXX, 213 meddelte Land-Register Der Schleswig und Holsteinischen Ritterschafft u. Wittfrawen er fra 1664. Ditlev Reventlow, † 13. Aug., nævnes som afdød, Christoph Meinstorff, † 5. Dec., som levende (G. Schäffer). —

L. 9. Gadendorp se Till. I. — Kerssenbrock 1565: Anne Karssenbrock Joh. Gadendorps Enke (Hansborg XX, 60). I Thaulowmusæet i Kiel en Kiste m. Indskrift: 1574 Hinrick van Karszenbrock-Heilwich Ratlow Wulfes Dochter, om hvilke se Acta A XIX, 1466 (Slesvig). Dorothea v. Kassenbrugh sel. Frantz Ruters (Rytters) Witwe zu Schleswig (Hansborg XX, 60).

S. XCIV L. 10. Møet. Af denne lidet kjendte Slægt, der i Skjoldet fører tre parallelle eller mod hverandre vendte Sværd (Thiset, Dske. adelige Sigiller H XXVI), forekommer: Claus Mede 1358 (Slesvig 15, Rigsark.). Otto levede 1410; hans Segl 1422 (Slesvig 56) har Indskriften S'OTTONIS MØØD; boede i Haderslev s. A. (Rep. III, 301; Medd. fra Geharch. II B 16); endnu i Live 1435. En Broder var maaske Henrik Miødh (Rep. III, 145). Ericus Moete stud. 1441 i Rostock. — Claus (Ottos Søn?) boede 1445 i Tolk (ib. 656), var Ejer af Aneby (Quellensamml. VI, 114), nævnes 1466 med Benedict Ahlefeldt til Aneby (Dipl. flensb. I, 571), levede endnu 1470 (Urks. IV, 314). — Schack, Foged i Kiel, angives at være falden ved Hemmingstedt; en yngre Schack, der forekommer 1503, boede 1521 i Haderslev, hyldede 1523, levede endnu 1539; hans Broder (?) Otto 1507—10 ejede Fjeldstrup i Sterup Sogn (Quellensamml. VI, 286); dennes Søn Claus var gift med Anna, der 2° ægtede Hans Reichenbach til Vandlinggaard (Gravgaard), hvis Søn Frederik døde 1568. Claus' Søn Jørgen til Gravgaard, 1547 Kammertjener hos Hertug Hans d. Æ., fulgte 1548 Prinsesse Anna til Torgau; fik 1551 af Hertugen tildelt frit Ophold med Hustru, Tyende og 6 Heste i Lygomkloster (Hansborg Reg. 1548—52); 1560, 14. Apr., Bestalling som Staller i Strand (Hb. Reg. 1544—60, 455 f.); 1567 til Gravgaard; 1578 Hertugens Raad, ejede 1579 et Hus i Haderslev; solgte 1586 Gravgaard og Pukholm til Kongen (Kronens Skjøder II, 307, 316) † 1590; g. 1° m. Dorothea, Datter af Jørgen Blome til Schönhorst; 2° (før 1583) m. Emerentia Pogwisch, Datter af Volf Pogwisch til Elerstorp og Anna Gadendorp, Enke efter Christopher Pogwisch til Hagen (Acta A XIX, 708, 1585, Slesvig); alle begravne i Sterup Kirke (Sønderj. Aarb. 1906). Han havde Sønnen Schack, født 1556, der 1581 dræbte Adrian v. Knoblochsdorff og 1586 beseglede Faderens Skøde; deltog i Blomes Overfald paa Povl Ucke (Hansborg XXXIX, 29°).

S. XCIV L. 12. v. der Lancken. O. Heinemann, Urkb. des Geschl. v. der Lancken, Stettin 1908, 175, 184, 189, 219. Egidius v. d. L., Amtmand i Bordesholm, † 1586 (Vaaben delt paa langs, til v. en halv Ørn, t. h. 3 Bølger). — v. der Herberge se Till. II. — Plesse se II, B 60. — vam Hagen ib. 88. — Pentz. F. v. Meyenn, Urk. Gesch. der Fam. v. Pentz 1891, 227 f. — Munk: D. Adels Aarb. XVIII, 235.

S. XCIV L. 15. Meinstorp. Hans Blome Didrichs sel. Sohn skriver 1551, 28. Maj, til Kongen: habe nun fast vor ein Jare zu Wittenbergk, meyne Studien zu continuihren, angelanget . . . und allda berichtet, wie das die Meynstorffen meynes sel. Grossvattern Ewald Meynstorffen hintervorlassen Gudt Obvendurf anfechten (Indk. Sager, Tysk Kanc.). Om Slægten Meinstorps sidste Led se D. Adels Aarb. XXI, 291, hvortil kan føjes: Jakob (1528) havde Børnene 1. Margarethe, g. m. Sivert Sivertsen til Marne † 30. Juni 1591; 2. Christopher til Søgaard † 1594, g. m. Margarethe Wonsfleth, Datter af Valdemar W. til Kriseby; 3. Henrik, f. 1564 (?), hvis Datter Agathe, † 14. Okt. 1638, var gift med Joakim vam Damme; 4. Cecilie, g. 1581 m. Hans Thienen til Wahlstorf. Christophers Søn Henneke † 1637 var gift 1° m. Agathe Pogwisch, 2° m. Hese Rumohr fra Dyttbøl, f. 1583 † 1619; 3° (1620) m. Margarethe Buchwald † 1643; af første Ægteskab Datteren Margarethe, g. 1617 m. Joakim Rumohr til Bukhavn, f. 1578 † 1627; hun levede 1646 som Enke. Hennekes Broder Jakob † 1588 29. Sept. i Rostock, hvor han studerede sammen med Henning Wonsfleth Valdemars Søn († 17. Nov. s. A.), begge døde af Ectymatha (N. Chytræus, Deliciæ itinerum 1599, 396). Se Meinsdorffisches Traur-Gedächtniss (Christopher M.), 1665 (Bibl. paa Breitenburg). Brev fra Marie Sophie Meinstorff geborne von Wulfframstorff til Kongen, dat. 1665, 12. Jan., hvori hun melder sin Mands Død „als letzter aus selbichen uhralten Adel“ (Indk. Sager til Tyske Kanc., Rigsark.). — Breide: Meklenb. Jahrb. XVIII, 497.

S. XCIV L. 16. Familien vam Damme, der gjentagne Gange har været indgiftet i Slægten Ahlefeldt, har taget Navn af Dammducht ved Wevelsfleth og er sikkert stambeslægtet med Familien Brockdorff, hvis Navn hidrører fra det nu forsvundne, i Nabosognet til Wevelsfleth beliggende Brockdorf. Begge Slægter fører i Vaabenet en skraat mod højre Hjørne opflyvende vinget hvid Fisk i blaat Felt. I Begyndelsen af det 14. Aarhundrede levede Hinricus (1291—1319) og Johannes milites de Dame (S. H. L. U. II 324, 379; III, 40, 62, 219; Noodt I, 197); 1301 forekommer Lambertus de Damme (S. H. L. U. III 5), og 1335 nævnes Hinricus dictus Dameshovet og hans Broder Johannes de Dame (Ub. des Bisth. Lüb. 768). Bertram vam Damme var 1304 Grev Henriks Kastellan i Rendsborg (S. H. L. U. III, 39) og var 1319 Ridder (ib. 210). 1461—70 forekommer Detlev vam Damme (Milde S. 20); han angives at have været gift med Catharine Pogwisch. Deres Søn var:

I. Emeke vam Damme, skrives 1503 til Sehested (Dipl. fl. II, 31), som han købte af Sivert Sehested, 1514 (C. Kock, Schwansen, Kiel, 1898, 238), hyldede 1523, død 1530, begr. i Rendsborg (J. F. G. Wendell, Die Marienkirche zu Rendsburg). Gift med Catharine Sehested, Datter af Otto Sehested til Kohøved. Børn:

1. Ditlev, f. o. 1505, 1517 Page paa Gottorp, købte 1541 sammen med Broderen Otto Godset Sehested af Svogeren Henneke Sehested og Benedict Pogwisch (Acta A XIX, 724), underskrev 1533 Forbundsrevet, 1552: sel. Emeken Son (Statsark. Slesvig, Rep. B, V, 63); angav 1557 sin Formue til 10,000 Gylden, 1565 til Schirnau, død 1568. Gift med Anna [Ahlefeldt?].

2. Margarethe, † 1583, g. 1° m. Henneke Sehested; 2° m. Jørgen Ahlefeldt (se II, S. 80).

3. Anna til Lütjenhorn, gift m. Jørgen v. der Wisch til Fresenhagen og Olpenæs, † 1563.

4. Catharine, g. m. Bendix Hansen Pogwisch i Itzehoe.

5. Otto, f. o. 1510, blev 1535 taget til Fange af Grev Christopher af Oldenburg i Kbhvn., 1536 (Reinfeld Klosters Breve Nr. 60, Rigsark.), 1537 tysk Hofsinde, købte 1545 Sehested af Broderen, 1564 til Hohenlied og Schirnau, 1569 (Hansborg Reg 1564—80, 13, 20, 33, 39), † o. 1572; g. m. Anna v. der Wisch, D. af Jørgen v. d. W. til Nienhof; levede 1537 paa Schirnau. Børn:

A. Emeke til Sehested og Hohenlied, f. 1546 † 1614, Ritmester, Provst i Preetz, g. 1576 m. Helvig Ahlefeldt, † o. 1625, barnløs (se II, S. 195).

B. Claus, drak sig ihjel i Brændevin 1580.

C. Volf til Schirnau samt Sehested og Hohenlied, som han arvede efter Broderen (Acta A XIX, 358), hyldede 1580, fik 1598 af Claus v. Hagen i Pant Nybøl, Østergaard (der 1600 beboedes af Fru Margarethe Rumohr og 1602 blev solgt til Svogeren Henning Pogwisch (Acta A XX, 3210), Grumtoft (solgt 1600 til Segeband v. Mahrenholtz), Elgaard (solgt 1621 til Hertug Hans for 10,000 Rdlr. og indlemmet i Unevad (Tyske Rentekammer, Indk. Sager 1696, 7. Maj), samt en Bondegaard i Brodersby og et Hus i Ekernfærde; købte af sin Svigerfader Claus Rantzau Bürau (Gottorp 151), 1600—10 Amtmand i Maarkjær, død 1623 (Acta A XIX, 358); 1626 nævnes hans Arvinger til Bürau. Gift 1° m. Anna Rantzau af Elgaard, 2° m. Dorothea Clausdatter Rantzau af Rastorf, f. 1582, skrives 1634 til Bürau, † 28. Juni 1641. Børn:

1) Adolph berejste 1625 Nederlandene (Acta A XIX), død ung.

2) Joakim til Sehested, Hohenlied, Schirnau og Bürau, 1631 paa Gottorp, hyldede 1648 og 1661, konkurs 1663, † 28. Marts 1679, sidste Mand; g. 1° m. Agathe Meinstorp (se S. 30). 2° m. Alheid Ahlefeldt; de solgte 1648 Hohenlied med Landsbyen Holtzsehe til Henrik Rumohr til Røest og Døstrup (Acta A XIX, 964).

3) Emeke til Hohenlied og Schirnau, f. 1611 † 1641, troløvet med Magdalene Asmusdatter Ahlefeldt.

4) Elsabe, g. 1° m. Johan v. der Wisch til Pohlsee (?), 2° m. hertugelig gottorpsk Raad Carl Gütthäter til Bürau, † 1659.

5) Anna levede 1632 som Enke i Ekernførde (Acta A XIX, 244), g. m. Benedict Wonsfleth † før 1618.

D. Catharine, f. 20. Aug. 1547, trolovet med Feltherren Daniel Rantzau, † 20. Jan. 1577, begr. i Rendsborg Mariekirke; g. 1570 m. Peter Rantzau til Ahrensburg, Trøjborg, Schierensee og Möllendorf, f. 17. Jan. 1535 i Haderslev, † 27. Sept. 1602 paa Ahrensburg (Epith. i Wittenberg: E. Pontoppidan, Gesta et vestigia Danorum extra Daniam III, 301).

II. Povl til Barenfleth, hyldede ikke 1523, underskrev Forbundsbrevet 1533, levede 1545; g. m. Catharina (1546 quondam Pauli vam Damme vidua; Koppmann, Kämmererechn. 1541—54, 217); levede 1572. Børn 1—2.

1. Bertram til Barenfleth 1561—71 (Hansb. Reg. 1571—75, f. 71); fik 1566, 11. Nov., Best. som kgl. Raad (Registrant 1555—73, f. 236); levede 1572, var død 1574; gift med Dorothea v. der Wisch. Skrivelse fra ham til Kongen, dat. Barenfleth 1570 ¹⁵/₇, hvori han kalder Jørgen v. d. Wisch til Lütjenhorn sin selig lieber Vather (Tyske Kanc. Indk. Sager). I Itzehoe Kirkes Lütregister u. Aar nævnes: Van wegen Doroteen vam Dhamme seligen Bartrams Frawe entfangen V Mark. — Børn A—B.

A. Mette, 1564 eneste Datter, g. m. Osvald Sehested.

B. Anna til Barenfleth g. m. Claus v. der Wisch til Nienhof † 6. Nov. 1621.

2. Dorothea, g. 1° m. Moritz Sehested til Stendorp † o. 1558; 2° m. Schack Krummedige; Enke 1599.

S. XCIV L. 16. v. Kerberg. Familien v. Kerbergs Stamsæde laa i Nærheden af Pritzwalk i Mark Brandenburg, men allerede 1370 gik den til Meklenborg, hvor den delte sig i to Linjer, der henholdsvis ejede Godserne Klopzow og Krümmel. Cuno var i dansk Tjeneste Hofjunker og ledsagede 1548 Prinsesse Anna til Sachsen (Ny dske Mag. I, 364). En Søn af ham var vistnok Balthasar, 1556—65 Ejer af Ertebjerggaard (Tandslet Sogn), 1564 til Ulkebølggaard, gift med Catharine v. Deden, Datter af Peter Petersen v. D. til Undevad og Anna Vrese. Han efterlod Børnene: 1. Cuno til Ertebjerggaard, 1605 Hofjunker paa Gottorp, g. m. Margarethe v. Bestenböstel (Datter af hert. Raad og Amtmand i Kiel Otto v. B.), der 1620 var Hofmesterinde hos Hertuginde Augusta i Husum; 1654 nævnes hendes Arvinger. 2. Appolonia, gift med den 1610 for Dokumentforfalskning henrettede Christoffer Rosenkrantz til Seierslev og Kogsbøl; hun døde før 1594 og arvede, da Faderen indgik 2. Ægteskab, Godset Klopzow (Acta A XIX, 1543). 3 (?). Balthasar, 1615 i Sønderborg. — Ovennævnte Cuno havde Datteren Adelheid Margarethe, der som Hoffrøken paa Gottorp i Juni 1644 i Bryllupsgave fik 300 Rdlr., da hun indgik Ægteskab med Adam v. Lützow til Quassel (Km. Rgsk.). — Henrik til Krümmel og Fincken (1621) havde Sønnen Carl, dansk Oberstltn. og Generaladjutant, faldt i en Skjærmydsel ved Stade Juli 1657, bgr. sammen med Generaladjutant Chr. Ahlefeldt (D. Ahlefeldts Memoirer 130, hvor han kaldes Kircheng.). — Marie Catharine var 1656 i St. Johannes Klostret i Slesvig. I Meklenborg uddøde Mandsstammen med Henning 1673, hele Slægten 1742 med Ilsabe Catharine v. Kerberg til Klopzow (Mecklenb. Jahrb. XII, 43 ff. v. Pentz' haandskrevne Genealogi i Statsark. i Schwerin). Johan v. K. var 1590—1606 Hofjunker; Christoph 1620—21 Page paa Gottorp (Km. Rgsk.). Jvf. Sønderj. Aarb. 1897, 133; A. D. Jørgensen betegner Familien som en sønderjydsk, endnu blomstrende Kjøbmandsslægt (!).

Wittorp se II, B 120. — Heesten ib. 113.

Om den danske Linie af Slægten Walstorp (Volstrup) er med velvillig Bistand af Hr. Arkivar Thiset samlet følgende Oplysninger.

Ditlev til Rudbjerg, Lolland, Sønder H., 1397 (Rep. dipl. IV, 839); 1399 (II, 476). — Ditlev 1449 (III, 749). Henrik af Urup, Vor H., 1480, gift med Alhed Lagesdatter (Nørre Jylland 198, Rigsark.), maaske den samme, der 1475 var Kongens Foged paa Hundborg Herredsting. — Fru Kirstine Wolstrups Efterleverske 1484. — Henning Gerts Søn (den ved Hemmingstedt faldne?) 1526—36 til Nordskov, som han maa

antages at have arvet efter Algud Petersen; 1526 fik Anders Røllike Brev paa Brobjerggaard paa Langeland med tilliggende Gaarde, som Henning Wolstrup havde havt i Forlehnning (Fred. I. Reg. 122); havde 1527 Andel i Vedtoftegaard (Brahesholm), 1538 til Skattebølle (Stoense Sogn), fik 1550 Brev paa Stoense Kirketiende (Dsk. Mag. 4. R. V 5, 185), 1552 blev han kvit i Odense for Rustning (Reg. paa Adelens Mønstring for Rustning); 1554 til Skattebølle (Kanc. Brevb. 295). If. en Ahnetavle g. m. Drude Caisdatter Rantzau. — Peter, Hennings Søn, ved Rustningen 1556, g. m. Bodil Axel Anders Enke. — Elsebe W. Jørgensdatter Ulfeld forlehnet 1590 med Korntienden af Faneffjord (Kanc. Brevb. 449). — Peters Børn vare Anna, g. m. Erik v. Kahlen til Pederstrup, og Henning. Henning skriver sig Walsdorff og fører Vaabenet, anbefalet 1596 som hidtilværende Edelknape af Christian IV. til Kongen af Frankrig; 1596—97 og 1598—1603 Hofjunker (Grundtvig, Medd. 1872, 137), deltog 1599 i Kongens Nordlandsfart, 1603 til Skattebøl, 1603—10 Befalingsmand o. Marie Kirkes Provsti i Oslo (Erslev, Lehn og Lehnmænd 1596—1660, 84; Norske Rigsreg. IV, 31, 33, 78), Kambo og Dillingø (ib. 95, 128), Skibshovedsmand til 1606; s. A. forlehnet med Rakkestad (ib. 140); mageskiftede 1608 Dillingø og to Gaarde mod en Gaard i Halland, levede 1609, 24. Nov., var død 4. April Aaret efter, Bevilling af 23. Nov. for Enken til at sælge Børnenes Gods paa Langeland (Fyenske Reg. 1610 fol. 183). Gift med Bodil Galde † o. 1633, g. 2° m. Andreas Blome (Norske Rigsreg. VI, 286, 620, 322; Norske Mag. I, 391, 97. H. D. Lind, Christian IV. og hans Mænd, 160; Indk. Breve til Dsk. Kanc. 1612 ^{11/7}, ^{9/10}). Børnene, der 1634 fik beskikket Hartvig Huitfeld til Væрге, vare: 1. Christian, ihjelslog 1631 en Karl i Viken, sad fangen paa Kbhvns. Slot, s. A. sat paa fri Fod og anbefalet af Prins Ulrik til fransk Tjeneste, død udenlands. 2. Henning 1623 paa Sorø (Sjæll. Tegn. 233; Tauber, Sorø Akademi). 3. Sibylle, g. m. Peter Johannes Spormand. 4. Anna af Røgelhede, stod Fadder 1646—61, bgr. 28. Juni 1671 i Hellevad Kirke, af god Adel baade paa fædrene og mødrene Side (Medd. fra Landsark. i Viborg).

Høyer. Herman Høyer i Husum, g. 1° m. Catharine, uægte Datter af Frederik I; 2° m. Mericke Splenter (g. 2° m. Dr. Cornelius Hamsfort). Sønner: Herman † 1563; og Caspar, f. 1540, 1578 Staller i Eiderstedt, † 1594, fik 1587 af Hertuginde Christine Brev paa det ham af Hertug Adolf givne Løfte om adelige Friheder paa sit Gods i Sognene Coldenbüttel, Witzwort, Oldenswort og Tetenbüll; g. m. Anna Wolf. Caspers Børn vare Conrad Wolf til Wolfsbüttel † 1606, Enken Dorothea levede 1620, — og Herman til Hoyersworth † 1622, gift med Digterinden Anna Ovens fra Coldenbüttel, der ejede 100,000 Mark lybsk, solgte Hoyersworth 1631 til Hertuginde Augusta og flyttede til Sverige, † 1655 paa Vestervik. — Deres Børn: Casper † 1662, Krovært i Sitvik (Børn: Abraham og Anna Marie), Christian og Frederik Herman, levede 1668 (Ztschr. f. schlesw.-holst. Gesch. XV, 243. Haseldorf Arkiv Cod. H 45. Annæ Ovenæ Hoyers Geistliche u. Weltliche Poëmata, Amsteldam 1650, 154).

S. XCIV L. 30. Brockdorff: Memorial derer Ursachen, wodurch der holst. Reichs Adel sich um Ihre Privilegien gebracht, MDCLIX (Uldall 518 8vo Kgl. Bibl.). Neues staatsb. Mag. II, 883. — L. 1 f. n. A. Cramer, Politisch Bedenken wie die zu Schleswig Holstein reg. hochf. Durchl. ihren Estat solte formieren, 1660 (Gottorp 397).

S. XCV L. 9. Jahrb. III, 16. C. S. Christiansen, Bidrag til dsk. Statshusholdnings Hist. 1908 I, 215, 239. Fridericia 247. Kieler Omslagsrgskbr. 1664—66 (Rigsark.). Aktstykker vedr. det Ahlefeldtske Wildniss (ib.). — L. 6 f. n. Grevskabet Rantzau: Gottorpske Membr. 1649 ^{28/12}.

S. XCVI L. 18. Lindved: Ztschr. XXXIX, 417. — L. 26. F. Ahlefeldt var endnu 1657 Overskjænk (Acta A XX, 3398).

S. XCVII L. 3. 1671: Lauridsen, Slesvig og Kronen 164. — L. 12. 1675: A. D. Jørgensen, Griffenfeld II, 233. — L. 26. Torq. Frangipani, Inauguratio Albertinæ 1666, 81. — L. 8 f. n. Stemann II, 288 f. Erslev, Fred. IV. og Slesvig 1901, 86.

S. XCVIII L. 14. Kuno Rantzau, Bericht die Grafschaft R. betr. 1865. Berichtigung der Nachr. die Grafschaft R. betr. 1840. Ztschr. XXXII, 1 ff. D. Mag. 5. R. III, 377.

S. **XCVIII** L. 6 f. n. Antislesv.-holst. Fragm. X, 113 f. A. Friis, A. P. Bernstorff og O. Høegh Guldberg 1899, 150 ff.

S. **XCIX** L. 10 f. n. Ucken. Om de sidste kjendte Medlemmer af Slægten Ucken fra Uge ved Aabenraa vides følgende. 1571: Magdalene sehlig Peter Uken Witwe (Hansborg Reg. 1571—75, 14). 1592, 20. Febr. Pawel Vken, Erich sel. Sohn, sælger Auenbullundt til Hertug Hans for 7500 Rdlr. Orig. paa Papir, dat. Sonderburgk am Sontage Reminiscere 1592 (Glücksborg, A 69, Rigsark.). — Claus Povlsen Ucke til Lammehave, død mellem 5. Marts og 3. Sept. 1651, gift 1° m. Anna Christophersdatter Schack fra Basthorst † 1637; 2° m. Anna Eilersdatter Quitzow, levede 1680. Børn: 1. Christopher (I Seglet: Christof von Vcken), 1651 i Sorø, studerede 1656—57 i Tübingen, 1662—63 i Paris i Hannibal Sehesteds Ambassade, 1660—72 Kancellijunker, 1672 Landsdommer paa Sjælland, boede 1673, 15. Dec. i Ringsted † 1678. 2. Magdalene, f. 21. Apr. 1624 i Flensborg † 15. Febr. 1671 i Uetersen. 3. Anna Elisabeth † 30. Nov. 1680 i Preetz. 4. Sophie, f. 1630 † 6. Febr. 1694 i Uetersen. — Povl Ucke nævnes som Stifsøn af Lauritz Lauritzen, Kjedelsmed i Odense, ved Skiftet efter dennes Hustru Bodil 1636; Værge er velb. Claus Ucke. — Jørgen Uck, Ritmester ved Livgarden, fik kgl. Till. til at vies til Maren Lauritzdatter 1664, 30. Aug. (Fyenske Tegn. IX, 63). — Jørgen Christian Uck, 1678 Ltnt. i fyenske nat. Rytteri, var 1679 gift med Boeld Hansdatter, ejede 1678 Brandholt i Skovby Sogn (solgt 1680). — Helvig v. Ucken blev viet 15. Maj 1675 i Slesvig Frederiksberg Kirke til Amtsskriver Heinrich Rachel. — Maaske hører til Slægten Hans Hansen Ucke, der 1672 blev Raadmand og Byfoged i Kjerteminde (Fyenske Reg. 1672, Nr. 34). Christian Ludvig Uck blev 1792 Kasserer og Regnskabsfører ved Konsumptionen i Skanderborg, 1795 Konsumptionsforvalter smstds., † 1814 i Skanderborg, 52 Aar, g. 1792 m. Benthe Kirstine Petersen, der havde en Søn og 4 Døtre, fødte 1794—1804 (Fyns og Aarhus Told og Kons. Kont. Journalsager 1792, Rigsark.). Albrecht Christoffer Ucke, Sadelmagersvend, † 21. Juli 1808, 37 Aar, i Brylle. — Jvfr. Fyens Landstings Skjøde og Panteprotokoller I, 68; II, 38; VII, 62, 65, 152. Breve fra Anna Elisabeth, Christopher og Sophie v. U. til Hans Schack i Rigsark. og privat Eje. Uetersen Kirkebog. Acta A III, 1106, Slesvig; Odense Skifteprot. II, f. 87. Persh. Tidsskr. I, 105. — Efter Hr. Arkivar Thisets Opstilling af Jfr. Sara Petersens (v. Dedens) Ahner efter de Vaabener, der er anbragt paa et til hende forfærdiget Skab (nu tilh. Kontorchef J. H. B. With), er Stamrækken i Slægten Ucken denne: Henning U. ∞ Anna Grip, deres Søn Povl U. ∞ Magdalene Rathlau; deres Søn Erik ∞ Dorthe Wonsfleth (Forældre: Emeke W. og Anna Frese, Datter af Otte Frese og Berete Bendixdatter Krabbe).

S. **C** L. 7. Posselt, Actenmässiger Bericht üb. die Receptionen der Schl. Holst. Ritterschaft 1898. — L. 25. Staatsb. Mag. II, 376. — L. 4 f. n. P. v. Hedemann-Heespen i Schleswig-Holst. Kunstkalender 1912.

S. **CI** L. 10 f. n. Hist. Tidsskr. 7. R. VI, 97, 106; Rubin 1807—14, 165, 268 ff. Efterl. Reventlowske Pap. VI, 451 f., 529; VII, 159, 176, 181, 201, 203. R. Schleiden, Erinnerungen eines Schleswig-Holsteiners, 1886, S. 85. Preuss. Jahrb. 1911, 240 ff.

HENVISNINGER

TIL

INDLEDNINGEN OM SLÆGTEN AHLEFELDT

S. 3 L. 16. Prodole: S. H. L. U. I, 165 ff. — L. 19. Rumohr: Nordalb. Studien III, 302. — L. 21. Ben. af Norce: Kieler Stadtbuch, 1875, 410, 174, 32. S. H. L. U. II, 312. Cop. Bordesholmiensis f. 38b: Benedictus de Noreste. 1283, 10. Apr., Vidne, da Grev Gerhard i Rendsborg giver Wilster By den lybske Ret (Voss' Exc. 1283). R. Klempin og G. Kratz, Matr. der pomm. Ritterschaft, Berlin 1863, 127, 132.

S. 4 L. 1. Rastorp: Kieler Stadtb. 498. S. H. L. U. III, 238, 267. — Bozental: Kieler Stadtb. 328. — L. 12. Barnim I: M. Wehrmann, Gesch. v. Pommern, 1904, 101. — L. 19. Wizlaw II: F. Kuntze, Wizlaw III, Halle 1893, 7. — L. 23. Joh. og Otto af Perdöl: Kieler Stadtb. S. 48, 61, 79. Pomm. Urkb. II, 173 f., 327, 371, 447. — L. 27. Joh. og Gerh. de Alevelde: ib. II, 427, 436 ff., 477, 513—15, 523; III, 15.

S. 5 L. 6. Blok: Kieler Stadtb. 29, 58, 78; S. 85: Margarethe Trunca. S. H. L. U. I, 282. Rep. I, 279. Fællesark. XXXII, 14. Westphalen II, 43, hvor der skal læses Dose Bloc u. Hartwuch Bloc u. Volrad Bloc Dosen Blockessone (Perg. Neumünster-Bordesholm Nr. 102, Slesvig). — L. 7. Markv. af Rastorp: Pomm. Urkb. III, 309, 313, 366, 381, 400; IV, 155, 374. — L. 18. Ditlev af Sletz: ib. II, 238, 337, 379, 383 f., 404, 411. Kieler Stadtb. 66, 68 (andre af Slægten ib. 32, 66, 68 f., 82 f.). Lb. Ub. I, 309. Mb. Ub. III, 356, 389, 392. I Ægteskab med Gisela havde han Børnene Johan (1281—1309), Hr. Poppo 1285, Albert, Mechtild, Margrethe og Gerburg (Pomm. Ub. III, 366); en yngre Poppo levede 1299—1304 (ib. IV, 155). I Kirken i See-Bukow en Gravsten med Sletzernes Vaaben, en krummet Fisk og Indskriften: Anno domini mcccc . . die Matthei obiit dominus Dittlivius Sletze in . . [P]oppo dominus . . milites. Jvfr. Bau- u. Kunstdenkmäler der Prov. Pommern III, Stettin 1892, 2. Hefte S. 8, 14. Om Slægten se Noodt, Beyträge I, 209. Hamb. Urkb. 512. Mb. Ub. V, 601; VII, 309; VIII, 96; IX, 408. Ztschr. III, 100, 104; VIII, Anh. 6. Milde, Siegel, S. 148. Wehrmann, Gesch. v. Pommern 159. — L. 2 f. n. Rodenbeke: Klempin og Kratz, 131. S. H. L. U. II, 65, 99. Mb. Ub. II, 43; V, 15, 672; VI, 200. Pomm. Ub. II, 501. Hans. Ub. I, 317. Mehl. Jb. L, 53.

S. 6 L. 10. Marquardus Luppentin forekommer 1279 og 1281 sammen med Ditlev og Markvard af Radestorp. 1325 Otto de Lubbentyn; 1346 Johan Lubbetin (S. H. L. U. II, 224, 238, 241; III, 323). Slægten fører et delt Skjold med to Bjelker (Milde, Tv. 8), hvad der kunde tyde paa Slægtsskab. — L. 14. Bozental: D. Adels Aarb. VII, 111. — 1451, 25. Nov. Bunde Boltzental og Ghert Walstorp, Væbnere, bevidner at have modtaget af Bisp Nicolaus af Slesvig den Sum, for hvilken de har solgt deres Gods i Torstede, Loyte og Stenvælde samt de 200 Mark, de havde faaet anvist af Bispen hos Otto Splyte, Amtmand i Gottorp og Flensborg. De lover at formaa Væbnerne Marquard og Otte heten Boltzental, Bunden beyde Zone, at udstede deres Brev til Forvaring. Dat. im verteynhundert und en unde voftighesten jare in Sunte Katherinen daghe. Orig. Perg. Vedh. Gert Walstorps Segl (Slesvig Biskops Ark. 21^a). — L. 12.

Medd. om Navnets Etymologi af Dr. Bronisch, Sønderborg, ved Hr. Regeringsraad P. v. Hedemann-Heespen. — L. 21. Rastorp: D. Adels Aarb. XXIX. — L. 5 f. n. Botze: Fællesark. XII, 24.

S. 7 L. 7. Anegelt: Ztschr. III, 132. — L. 8. Medd. af Hr. Prof. Herm. Møller. P. v. Hedemann-Heespen, Deutsch Nienhof u. Pohlsee, I, 61 f. A. Heusler, Institutionen des Privatrechts, Lpz. 1885 II, 515. — K. G. Andresen, Üb. deutsche Volksetymologien, Heilbronn 1878, 3. Aufl., 103. Hamb. Gesch. u. Sagen 108. Ztschr. f. hamb. Gesch. III, 217; X, 184, 225. — L. 14. Aneveldemark: Urks. IV, 360. — L. 4 f. n. Sammensatte Vaabener: Mb. Jb. LII, S. 61, 94, 148, 163. Seyler, Gesch. der Heraldik 100.

S. 8 L. 2. Seyler 182.

S. 9 L. 7. Hunden i Heraldiken: Herold, Vierteljahrsschr. VI, 289.

S. 10 L. 1. Heintze, Gesch. der Stadt Alfeld. Hist. Ber. von den Reichs-Vogteyen, Ulm 1732, 359 ff., Anh. 83. Monasterium Germaniæ Centuria prima, Ingolstadii MDLI, 165 b. Mart. Crusius, Annales Svevici, Francofurti MDXCV, I, 216. Moller, Nachricht v. dem Geschl. v. Ahlefeldt, 1771, 15 ff. Blum, Gesch. des Fürstenthums Hildesheim II, 400. Lauenstein, Dipl. Gesch. des Bisthums Hildesheim 1740 II, 65. Lüntzel, Gesch. der Diöcese u. Stadt Hildesheim 1858 II, 85. R. Doebner, Urkundenb. der Stadt Hildesheim I, 70, 164. Lüneb. Urkundenb. I, 179. Urkundenb. des hist. Ver. f. Nieder Sachsen 1867 (VII), Nr. 221, 227. Ztschr. des hist. Ver. f. Niedersachsen 1876, 162. Ztschr. f. Gesch. u. Alterthumskunde des Harzvereins 1870, 906 ff., 1872, 398 ff. Urkb. des Klosters Drübeck, 1874, 46, 230. Ed. Jacobs, Urkb. des Klosters Ilseburg 1875 I, Tv. 7; II, 358, 391. Neue hist. antiq. Mitth. des Thür. Sächs. Ver. IX, Halle 1862, Hefte 3-4, S. 18. I. Bambamius, Schediasma de insignibus Alefeldianis, Flensb. 1678.

HENVISNINGER TIL TEXTEN

FØRSTE AFSNIT

Hr. Benedict (I) S. 25. 1319: Bil. I. — W. Raabe, Mecklenburg. Vaterlandskunde, Wismar 1895, III, 115 ff. 1320: S. H. L. U. III, 228. 1321: Lb. Ub. III, 67. 1322: ib. II a, 373. 1323: S. H. L. U. III, 293. 1325: ib. 323. 1326: Mb. Ub. VII, 358 ff, 1333: S. H. L. U. III, 459. 1334: ib. 489. 1339: Lb. Ub. II b, 640. Neues staatsb. Mag. IV, 410 f. A. v. Warnstedt, Rendsburg u. die Preuss. Politik, Hann. 1864, 18. W. Berblinger, Gerhard der Grosse, Rendsburg 1881, 41. Sach, Das Herzogthum Schleswig II, 59. Medd. fra fhv. Lærer Eggers i Ahlefeldt. 1340: Lb. Ub. II b, 647. S. H. L. U. III, 619. 1341: Hans. Ub. II, 299. Mb. Ub. IX, 330 f. Dipl. svec. V, 62. Rydberg, Sverges Traktater II, 47. Reinhardt, Valdemar Atterdag, 109, 112, 530. D. Schäfer, König Waldemar, 132. Schleswiger Nachr. 1886 Nr. 7.

ANDET AFSNIT

Hr. Benedict (II) S. 31. 1334: S. H. L. U. III, 493. 1348: Reinhardt, Vald. Atterdag, 166. 1349: Riedel, Cod. dipl. brandenb., XXIV, 49. 1350: ib. B II, 273, 292, 316 f. Suhm XIII, 224. Lentz, Brandenb. Urk. I, 277—81. Mb. Ub. X, 383; Rydberg, Traktater I, 141; Kbhvns. Dipl. I, 90. 1351: Mb. Ub. XIII, 64, 125. 1352: ib. 157, 170, 231, 244 f. 1353: Stemann III, 18; Nordalb. Stud. III, 174. Fællesark. XII, 29^a. 1354: Lüb. Ub. III, 198, 200; Milde, Siegel I, 201. W. Mantels, Lübeck u. Marquard v. Westensee, 1856, 31, 46. 1355: C. Barner, Fam. Rosenkrantz, Bil. S. 2. Script. rer. dan. VI, 529. 1357: Huitfeldt 513; Christiani II, 436; Quellensammlung I, 88 f.; Hist. Tidsskr. 4. R. III, 205 ff. Holstenerpræstens Krønike ved A. Hude, 66, 83; Reinhardt, 221. 1358: Ældste dske. Archivreg. I, 96. 1359: ib. 109: Benævnelsen «den gamle» i Regestet forudsættes at være Skriverens Gjengivelse af Originalens «senior». 1360: Aarsber. fra Geharch. II, 17; Rep. dipl. II, 66 f.; Mb. Ub. XIV, 622 ff. Haandfæstn. 2 (Rigsark.).

Johan (S. 36). Scr. rer. dan. VII, 310.

TREDIE AFSNIT

Hr. Benedict (III) (S. 37). 1358: Lb. Ub. III, 302. 1362: Mb. Ub. XV, 149, 195; Lb. Ub. III, 447; Hanse Recesse I, 208 ff.; Rydberg, Traktater II, 326; Mb. Ub. XV, 256; D. Schäfer, König Waldemar, 384. 1364: Hanse Recesse I, 292, 294; Mb. Ub. XV, 420; L. Moltesen, Acta pontif. I, 272 f., 281; Dipl. Norv. VII, 279. 1365: Lb. Ub. III, 597; Hanse Recesse I, 319. 1367: Lb. Ub. III, 678. 1368: ib. 686; Urks. II, 276; III, 4. 1373: ib. II, 291. 1374: Mb. Ub. XVIII, 426; Urks. II, 303; Schlie, Kunst- u. Geschichtsdenkmäler Mecklenburgs III, 36. 1375: Nordalb. Stud. VI, 34; Fællesark. XXXI, 27. 1376: Rep. dipl. II, 174 f.; Lb. Ub. IV, 306, 309. 1377: Dske. Mag. 4. R. V, 68. 1386: Ditlevs Vidneudsagn er ukorrekt aftrykt i Script. rer. dan. VII, 370; Orig. til Notariatsinstr. i Slesvig 62 (Rigsark.) har Ordlyden: qui hec a patre suo quondam domino Benedicto van Allevelde duntaxat tamquam ab illo qui omnia hec ordinasset et interfuisset, audierat. 1387: Lb. Ub. IV, 526. 1388: Jb. X, 151. 1389: Mb. Ub. XXI, 356. 1390: Urks. II, 357 (Mb. Ub. XXI, 374), 362, 366. 1391: Mb. Ub. XXII, 45, 54; Lb. Ub. IV, 603. 1392: Urks. II, 370. Scr. rer. dan. VII, 365; Slesvig 62. 1394: Stemann III, 27. 1395: Noodt, Beyträge I, 315. 1396: Dipl. norv. IX, 190. 1397: Urks. II, 378, 382, 389; III, 36, 38; Mb. Ub. XXIII, 307, 309; Mb. Jb. XLII, 165. 1399: Urks. II, 395, 553. 1400: Svenska Riks-Arch. Pergamentsbref II, 1868, 418. 1404: A. L. J. Michelsen, Polem. Erörterung 93. Fællesark. XXXV, 6, XXVII, 5. Jahn 489.

Godskjøb og Pantegods. Ældste dske. Archivreg. I, 96, 109, 111; IV, 36. Rep. dipl. II, 342. Grimstrup: Kr. Erslev, Dronn. Margrethe 132, 464. Æ. dske. Arch. Reg. II, 110 f. (30); Lb. Ub. VI, 595, 601. Suhm XIV, 538. Jahrb. X, 152. Kjørstrup: Æ. dske. Arch. Reg. I, 38 (IV, 16). — Hverken Hr. Benedicts (III) Segl 1387 (Fællesark. XVII, 15), 1389 ^{9/11} (Pershist. Saml., Rigsark.), ^{8/12} (Næsbyhoved I ib.), 1392 (Sønder H., Laaland, 33 ib.) eller Betegnelserne ældre og yngre tillader at føre uomstødelige Beviser for, at den Hr. Benedict, der 1352—1404 var Ridder, er en og samme Person, dog taler meget herfor, da samme Mand gennem dette lange Tidsrum beklæder samme fremskudte Plads i Rækken, hver Gang han nævnes.

Hørik (S. 43). 1352: Mb. Ub. XIII, 245. 1357: Rep. dipl. II, 53.

Hr. Johan 1379: Urks. I, 259. 1386: Hanse Recesse II, 390. 1389: Ældste dske. Arch. Reg. I, 38; IV, 16. D. Adels Aarb. XVII, 224; Rep. dipl. III, 308; C. Christensen, Hørsholm 1879, Bil. VI. 1392: Rep. dipl. II, 379.

FJERDE AFSNIT

Hr. Claus (S. 44). 1381: Rep. dipl. II, 237; Stemann III, 23. 1392: Rep. F. (Neumünster—Bordesholm), Nr. 125; Statsark. Slesvig (Westphalen II, 293 f.). 1397: Urks. I, 294. 1398: ib. 391; Rep. dipl. II, 172, 455. Moller, Nachr. v. der Fam. Ahlefeldt 84. P. A. Lehmann, Hist. Remarquens der neuesten Sachen in Europa 1699, 153. 1404: R. Chalybaeus, Gesch. Ditmarschens, Kiel 1888, 122. Holstenerpræstens Krønike, 1903, 94 ff. — Om Fru Anna: Dipl. flensb. I, 321, Dsk. Mag. 5. R. II, 85, 92.

Hr. Henrik (S. 46). 1396: Jahrb. X, 151. 1398: Dipl. flensb. I, 142 f. 1399: Suhm XIV, 658; Rep. dipl. 4286. 1401: ib. III, 1. Fru Helene: 1409: Dipl. flensb. I, 162, 165, 167. 1410: Rep. dipl. III, 138. Aarsber. fra Geharch. II, Till.

71. Dipl. flensb. I, 65, 81 f. 1415: Acta pont. II, 246. 1423: Rep. dipl. III, 6017. H. Matzen, Panteret 1869, 484. Afskr. af Thingsvidnet hos Voss C, LIX, 12, med Tegning af Fru Lenes Segl. 1425: Acta pont. II, 367.

Hr. Benedict (S. 48). 1376: Lb. Ub. IV, 309. Det, Urks. II, 304, aftrykte Aktstykke gjælder vistnok Faderen, Ridderprædikaten glemt. 1397—99: Urks. III, 386, 554; Jahrb. X, 152. Segl: Fællesark. XVII, 5^b. 1406: Stemann III, 32. 1411: Dipl. flensb. I, 192. Acta pont. II, 219.

Henneke. Rep. dipl. II, 308. Danm. Adels Aarb. XVII, 224. Ældste dske. Archreg. IV, 16; I, 38 (det sidstnævnte forvansket Regest: skal læses: Beynt van Aleueldz hans Søn, ikke Hanssøn).

Hr. Ditlev (S. 49). 1396: Scr. rer. dan. VII, 150, 291, 350. 1409: Dipl. fl. I, 163; Erslev, Dr. Margrethe, 397. 1410: Fællesark. XXVII 5^e. 1411: Dipl. fl. I, 192. 1412: ib. I, 185; Erslev, Erik af Pommern 5, 8, 400. 1413: Rep. dipl. III, 162. 1417: Presb. brem. (Holstenerpræstens Krønike) ved A. Hude, 37; Erslev, Erik af Pommern, 41; Hanse Recesse VI, 485 f., 594; Lb. Ub. VI, 90; Ztschr. VIII, 150. 1419: Lb. Ub. VI, 149, 246. 1423: Fællesark. XXV, 270; Jb. X, 153. 1430: Dipl. fl. I, 326 f.; Lb. Ub. VI, 595, 601. 1424: Lb. Ub. VI, 740; Erslev, Erik af Pommern, 210. 1426: Lb. Ub. VI, 727; Hanse Recesse VIII, 53. 1427: Huitfeld 739 f.; Erslev 227; Hanse Recesse VIII, 260 f.; Lb. Ub. VII, 131, 189, 310 f. 1430: Dipl. flensb. I, 383, 387. 1432: Rep. dipl. III, 429; Staatsb. Mag. VIII, 660. — Af Droster i Sønderjylland forekommer: Johan van Tyne Droste 1392 (Ztschr. XXXVII, 228; Urks. II, 370); Erik Krummedige Droste des Hertochrikes tho Schleszwig 1406 (Stemann III, 32); des Hertogrikes Droste 1411 (Rep. dipl. III, 144). Justitiarius Jucie 1417 (ib. III, 233); Hr. Otto van Knoope, der 1411—25 benytter et Segl med Omskriften S' Ottonis Wulf militis, justiciarius Sunderjucie (A. Thiset, Dske. adelige Sigiller 1905, S. 17); efter Ditlev Ahlefeldt Henrik Rixtorp (Quellensamml. VI, 228 u. Ang. af Aar), 1432 (Dreyer, Abhandl. III, 1476). Droste over Sunderjutlande 1434 (Rep. dipl. III, 464), Droste in Sunder Jutlande alzo en Droste 1435 (Stemann III, 51), Droste over Sunder Jutlande 1437 (Rep. dipl. III, 501); Otto Pogwisch Hertog Alven Droste 1439 (Dreyer, III, 481, 483), 1440 (Rep. dipl. III, 555), Droste over Sunder Jutlande 1442 (Staatsb. Mag. VIII, 666), ligesaa 1444 (Urks. I, 313), Droste over Süder Jüthland 1446 (Dreyer 1488). — Henneke Rathlau er 1418 Grev Henrik af Holstens Drost (Corp. const. Reg. Hols. III, 1126). Jvfr. W. Christensen, Dansk Statsforvaltning 1903, 32 ff.

Benedict Henriksøn (S. 52). Ældste dske. Arch. Reg. I, 115 f., 360; IV, 33 f.; Rep. dipl. II, 463; 476, III, 839.

Hr. Henrik (S. 53). 1408: Voss Exc. 8°. 1413: Lb. Ub. V, 524. 1420: Hanse Recesse VII, 114. 1421: Noodt, Beyträge I, 8, 77, 331. 1422: Lb. Ub. VI, 425. 1423: Rydberg, Traktater III, 63 (Slesvig 59, Segl). 1425: Rep. dipl. III, 346. 1427: Huitfeld 734; Chroniken der deutschen Städte XXVIII, 1902, 385; Herm. Korners Chronica Novella, ed. J. Schwalm, 1895, 478. 1428: Rep. dipl. III, 390; S. H. L. U. IV, 112 f.; Stemann III, 40 (Fællesark. XXVI, 42). Danm. Adels Aarb. XIX, 272. Jahrb. IX, 257 f. Westphalen II, 449.

Benedict (S. 55). Ældste dske. Archreg. I, 115 f., IV, 31, 33 f. Rep. dipl. III, 4. Barner, Fam. Rosenkrantz, Bil. 47 Segl.

FEMTE AFSNIT

Benedict til Søgaard (S. 56). 1423: Rydberg, Traktater III, 63. 1428: Urks. IV, 310. 1439: Lb. Ub. VII, 818. 1440: Rep. dipl. III, 554 f. Angivelsep om hans Hustrus Navn hos Moller S. 84; Ztschr. XXX, 350.

Af Slægten Dosenrode forekommer:

Hr. Otto 1283 (S. H. L. U. II, 253); Leo et Otto, 1304 Hertug Henriks Castellani (III, 70); Hr. Otto 1316 (Mb. Ub. VI, 190). — Hr. Markvard 1293 (S. H. L. U. II, 341). — Hr. Johannes (ib. 430). — Sivert 1337 (Lb. Ub. III, 619); 1359 (Mb. Ub. XIV, 434); 1363 (Hanse Recesse I, 222); 1364 (Urks. II, 270); 1365 (Reinhardt, Vald. Atterdag 610); 1366 (Lb. Ub. VI, 69); 1367 Drost hos Greverne Claus og Henrik (Urks. II, 490; Ztschr. VI, Anh. 69); 1368 (Mb. Ub. XVI, 280). — Markvard, Siverts Broder, 1363 (Mb. Ub. XV, 297); 1364 (Urks. II, 270); 1366 (Lb. Ub. III, 619). 1368 (Urks. II, 278). — Otto 1328—30 Sacerdos hos Grev Gerhard (ib. II, 73, 78). — Otto 1365 (Urks. II, 272); 1366 (Mb. Ub. XVI, 37). — Sivert 1376 (Urks. II, 316 f., 320); 1382 (Lb. Ub. IV, 445); 1383 (Rep. F, 165, Slesvig); 1390 Ridder (Urks. II, 362); 1391 (Mb. Ub. XXII, 45); 1397 (Urks. II, 382); 1398 (Dipl. flensb. I, 143); 1399 (Urks. II, 395, 489); 1401 (Rep. dipl. III, 1); 1411 Amtmand i Segeberg (Ztschr. VII, 129); 1413 (ib. I, 214; Quellensamml. VI, 108); o. 1420 (Scr. rer. dan. VII, 270 f.); 1423 (Dipl. flensb. I, 308, 311. 1439 bevidner Konventet i St. Johannes Kloster i Slesvig, at deres Medsøster Fru Katharine Dozenrode har stiftet en evig Almisse af 200 Mark lybsk, som hendes Moder Fru Marine Hr. Sverd Dozenrades Frue havde skjænket i dette Øjemed (Rep. dipl. III, 541, 676 f.). — Henneke 1411 (Dipl. flensb. I, 308, 311); 1428 (Urks. IV, 311); 1430 (ib. I, 383); 1431 (ib. 388). — Povl 1419 (Lb. Ub. VI, 181) nævner 1441 sin afdøde Broder Hennekes Enke Tzile og deres Børn (Rep. dipl. III, 567). — Volrad 1476 (Stemann III, 111). Datter Ingeborg † 1440, g. m. Hr. Niels Strangesen † 1424 (Hist. Tidsskr. 5. R. V, 457; Løffler, Gravstene fra Middelalderen, 32). — Erik 1415 Kannik i Slesvig; 1424 Erkedegn (Acta pont. II, 356).

Benedict Ditlevsøn (S. 57). Rep. dipl. III, 501, 555. Dipl. flensb. I, 241.

Henrik Ditlevsøn (S. 58). Jb. X, 65. Rep. dipl. III, 329 (Gl. kgl. Saml. fol. 1047, Bl. 163^v), 858. C. J. Rickmers, Gesch. des Kirchspiels Satrup 1902, 11.

Margarethe. Ældste dske. Archreg. I, 115 f.

Hans til Tørning (S. 59). Geharch. Aarsber. II, Till. 21, 72. Khist. Saml. 4. R. VI, 715.

Benedict til Tørning. Jb. X, 71. Quellensamml. VI, 113, 115. Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 334, 339, 374, 383. Dipl. flensb. I, 570. 1442: Geharch. Aarsber. II. Till. 21 f. 1444: Rep. dipl. III, 648. 1446: Geharch. Aarsb. II, Till. 72. 1448: Benedictus van Avelde Heren Hinrickessone blandt Bispens «bederve lude» (Slesv. Bisp Ark. Nr. 17). 1453: ib. Nr. 24 a—b. 1460: Urks. IV, 37. 1462: ib. 476. 1466: Mitth. der Ges. f. Kieler Stadtgesch. XXIV, 1908. 1469: Lb. Ub. XI, 507, 539; Urks. IV, 274, 277, 279. — Dorothea Heesten. 1462: Acta pont. III, 328. J. Lindbæk, Pavernes Forh. til Danm. 291. 1480: Urks. IV, 99. Geharch. Aarsber. II, Till. 43.

SJETTE AFSNIT

Claus (S. 62). 1458: Mitth. der Ges. f. Kieler Stadtgesch. XXIV, 5. 1460: Urks. IV, Nr. 73, 92; Hist. Tidsskr. 7 R. IV, 334, 339. 1462: Urks. IV, 476. 1465: Dipl. Chr.ⁱ I. 171; Rydberg, Traktater III, 285. 1466: Urks. IV, 57; Hist. Tidsskr. I. c. 347. 1467: Lb. Ub. XI, 219. 1469: Urks. IV, 507. 1470: Hist. Tidsskr. I. c. 361, 367, 382; Urks. IV, 195, 320. Fællesark XXXII, 6. 1478: Statsark. Slesvig, Perg. Maarkjær 4. 1480: Urks. IV, 250; Fællesark. XXXII, 21. 1483: Byark. Kiel, Membr. Nr. 321. 1485: Urks. I, 336, IV, 105. 1487: Dipl. flensb. I, 660. — Povl Breide † o. 1420, var gift med en Søster til Hr. Erik Ummereise, Søn af Hr. Johan Ummereise og Benedicte Glysingsdatter, der levede 1390 (Svenska Riksarch. Pergamentsbref II, 201). Slægtens Vaaben afbildet Mecklenb. Jahrb. LII, 148. Hr. Erik nævnes 1400 sammen med Hr. Benedict Ahlefeldt (Svenska Riksarch. Perg. II, 418) og forekommer til 1414 (Sv. Dipl. II, 249, 513, 703 f., 785). Povl Breides Søn Hr. Joakim Breide, nævnes o. 1460 sammen med Claus Ahlefeldt (Quellensamml. VI, 111; Ztschr. I, 79) og forekommer endnu 1462 (Lb. Ub. X, 184), havde i Ægte-skab med Ida Sønnerne Henrik, Hartvig, Povl († 1501) og Johan Breide og Døtrene Catharine og Ida (Bertha). Johan Breide var 1461 Klerk i Slesvig, 1475 Erkedegn, 1492 tillige Domherre i Lybek, afstod 1498 Arkidiakonatet til sin Søstersøn Joakim Ahlefeldt; han solgte Hr. Erik Ummereises Gods i Sverig til Børge Trolle, som Søn af Joakim Breide, der var Søstersøn af Hr. Erik, levede 1503, men var død 1509 (Acta pont. IV, 6, 122, o. a. St., meddelt af Dr. phil. J. Lindbæk; Danm. Adels Aarb. X, 538). Søsteren Catharine, g. m. Hans Rantzau til Lanke (Giekau Sogn), levede 1503 (Acta pont. IV, 521, 567; Quellens. IV, 376). Ida (Bertha), g. m. Claus Ahlefeldt, havde Datteren Abel, g. m. Henneke Walstorp, hvis Datter Ida 1509 betegner Johan Breide som sin «Ohm», og var hans Testamentsarving; hun var gift med Henrik Ahlefeldt til Satrupholm. — Paa en Anetavle (Gen. her. top. Ark., Rigsark.) angives Claus Ahlefeldt til Søgaard at være gift med Ide Breide, Hr. Hartvigs Datter. At hun har heddet Ide efter Moderen, lyder rimeligere end Bertha.

Benedict (S. 64). 1448: Benedictus van Aneuelde Here Benedittus Son. Medd. fra Geh. Arch. II, 45. Seglet (Haandfæstninger 5^a, Rigsark.) Kopi efter det i Aftryk vedh. Dok. af 1397, 6. Okt. (Fællesark. XVII 5^b) bevarede. Quellensamml. VI, 222. 1462: Urks. IV, 476.

Peter. Jb. X, 103. Lb. Ub. X, 651. Ztschr. I, 91 (Maarkjær 3, Slesvig). Lb. Ub. XI, 554. Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 388, 418. Dipl. Chr. I, 228. Urks. IV, 526. Ztschr. VII, 131. Rep. K 413—14 (1472—73) i Statsark. Slesvig. Peter var Amtmand 1473—75 (Urks. IV, 226, 340, 345). U. A. Christiansen, Die Gesch. Hussums 1903, 70 ff. Urks. IV, 226, 340, 350. Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 406, 409, 11, 29 f., 483. Dipl. flensb. I, 617, 621, 638. Fællesark. XXVI, 41.

Henrik (S. 66).

Om Tørning mærkes følgende: 1496. Johannis Daniae regis et Friderici ducis literae ad papam pro monasterio Kilonie, dat. Dorninge 1496 (Fællesark. XXIV, 88). 1496, 29. Maj. Hertug Frederiks Gjælds-brev til Wulf Rixtorps Søstre og Arvinger paa 1750 Mk. lybsk er gegeven unde geschreven to Dornynge am Son-dage Trin. (ib. XXXII, 36). 1497, 17. Maj. Brev fra Kong Hans til Biskop Theodoricus i Lybek, dat. in castro Dorninge (Fællesark. III); 18. Maj: Stemann III, 125). 1498, 18. Marts, Brev fra Kong Hans til Mauricius Nicolai, givet paa vort Slot Tørninge Dominica oculi (Dske. Mag. 3. R. III, 286); 9. April, Brev fra Kongen til Kapitlet i Ribe ex castro Tørninge (Coldingsische Handlung 1575, Rigsark.); 10. April, in castro nostro Tørninge feria 2. post dom. palm. 1499 Amtmand paa Tørning Claus Krummedige, † 1500 (Danm. Adels Aarb. XVII; Ztschr. VIII, 161), derefter Hr. Henrik

Knudsen Gyldenstjerne († 1517) og Hr. Otto Holgersen Rosenkrantz († 1525), bortpantet af Kongen 1520. 1501, 29. Febr. Per Hiort, Præst og Skriver til Tørning, Sivert Spliid, Husfoged til Tørning (Ribe Stiftskistes Dipl. Nr. 435), hvilket stadfæster den af Jensen, Kirchl. Statistik 233, udtalte Formodning om, at der var et Kapel paa Tørning. 1503, i Beg. af Aaret havde Kong Hans en Sammenkomst med Hertug Frederik paa Tørning (Allen I, 315). 1504 (W. Christensen, Dr. Christinas Hofholdningsrsgskbr. 1904, 69, 154 f.). 1508: ib. 279. 1512: Om Kong Hans' gjentagne Ophold paa Tørning d. A. Dske. Mag. 4. R. II, 297. 1513, 15. Marts, daterer Kong Christian et Brev herfra, han var s. D. i Aabenraa. 1530, 15. Juni. Kong Frederik I. Privilegier for Vestervig Kloster, dat. paa vort Slot Tørninge (Fred. I.s Dske. Kancelliregistr. 252). 1535, 30. Nov., Eske Bille talte med Kongen paa Thørninge (jvfr. Rørdam, Mon. hist. Dan. I, 459 f.). 1537, 4. Nov. (Mandag eft. omn. sanct.) var Kongen paa Tørning (Inl. Reg.), ligesaa 1538, 11. Sept. (Onsdag eft. nat. Mariæ); Fællesark. XXIV, 176). — 1643, 20. Jan. Christian IV. til den tyske Kansler i Haderslev, der nys har sendt Overslag for Tømmer- og Murmester wan das Gebawte zue Torningh soll abgebrochen und wiederumb zue Boldersleben aufgesetzt werden (Konc. til Inl. Reg.). I Holks Provincial-Lexicon o. Danmark og Hertugdømmerne, 1778, 512, hedder det om Tørning: Man finder endnu ovenpaa Bjerget vidtløftige Rudera og store Stykker Muure. Nu beboes Stedet af en Herredsfoged og en Møller, som har bygt nedenfor, og næsten ind i Bjerget, midt i Skoven ved en liden Søe, som driver Møllen, hvorpaa males overmaade gode Perlegryn.

Om Henrik Ahlefeldt se:

1479: Slægten Ahlefeldt 1901, Till. S. 53. — 1492, 17. Jan. Hertug Frederik bekjender at være skyldig til sin Raad Clawes von der Wisch tor Hutten 4000 Mark Hovedstol og 200 Mark Rente. Medlovere: Hr. Hans von Alevelde, Ridder, Hinrick Rantzouw Breydekensson, Sivert Brocktorp, Marquart von Alevelde Gotzickesson, Hans Rantzouw Hinrickesson, Hr. Otte Rantzouw, Ridder, Hinrick von Alevelde Gotzickesson, Pawel Zeestede, Henneke Rantzouw, Benedictus og Jurgen von Alevelde, Gebrodere, to Zegarden, og Hinrik van Alevelde to Doringe. Dat. tome Kyle ame Dage Anthonij des hilligen Bichtigers veerteynhundert im twe unde negentigesten Jare. Orig. Perg., gjennemskaaret. Alle Segl bevarede. — 1495, 30. Marts. Kong Hans gjør vitterligt, at han til sin Broder Hertug Frederik har overladt «den Hoff Wantzbeck», hvorimod han har overtaget «den Hof Prunstorp». Dat. to Flensburg am Mandage na dem Sondage Letare vierhundert im viff unde negentigesten Jare. Orig. Perg. med Kong Hans' Segl (Fællesark. XXXII, 23). — 1496, 13. Febr. Henneke Rantzouw Amtmand i Trittau (am Sonavende vor dem Sondage esto mihi), Fællesark. XXIV, 4.

1497, 1. Marts. Hinrick van Alevelde Benedictesson bevidner at have modtaget af Kong Hans dusent lubesche Marck Penninge in gudem groven Pagimente in Affkortinge des Sumen der veer dusent und sovenhundert Marck, de syne kon. gnade vorplichtet und schuldich is van myner leven Moder, Vrouw Dorotheen Liffghedinges wegen. Dat. veerteynhundert am soven und neghentigesten des Myddekens vor Letare. Orig. Perg. med vedh. Segl (Slesvig 95).

1501, 23. Jan. Borchardt v. Weyges Pantebreve d. d. vefteinhundert und ein szonavend na Vicentii (Statsark. Slesvig, Rep. K, 522—23). — 1502, 7.—13. Jan. Hertug Frederik erkjender at være skyldig til Henneke van Bockwolde Hennekenssone 2000 Mark lybsk Hovedstol og 120 Mark Rente. Medlovere: Her Otte Rantzouw, Ritter, Tonnies Rantzouw Gotzickessone, Hinrick van Alevelde to Pronstorpe, Clawes van Alevelde Benedictesszone, Jurgen Blome Hinrickessone, Detleff Walstorp, Jachim Rantzouw Marquardessone, Hinrick Poggwisch Bartramessone, Wulff van Alevelde Ottenssone. Dat. am unsem Slote Kyll 1504 in den achte Dagen (Fællesark. XXXII). — 1502, 4. Aug. Hertug Magnus af Lauenborg lover at holde skadesløs Heinrich v. Alevelde, Amtmand i Trittau, der er gaaet i Borgen for

ham for 3200 Mark lybsk Hovedstol og 224 Mark Rente. Medlovere: Johann Witorp, Berthold Barckentin, Clement v. Bulouw, Borchard v. Wege, Hans Daldorp, Ludolf Schacke, Johann Daldorp. Dat. Lovenborg am Donnerdage nha Petri ad vincula Anno XV hundred og tve Jar. Kopi (Slesvig, Rep. K, 533). — 1503, 3. Nov. (ib. K. 543). — 1504, 7.—13. Juni. Hinrick van Alevelde tho Pronstorppe sælger til Raadet i Kiel og Hr. Hinrick Roringh, Vikar i Vikariet S. Jakob i Kirken dér 12 Mark aarlig Rente af sin frie Gaard og Lehn beliggende «vor der Burg zu Kiel». Medforseglere: Benedictus van Alevelde Heren Johans Son og Hinrick Walstorp, Ottens Son. Dat. 1504 in den achte Dagen des hilligen Lichames. Orig. Perg. med 3 vedh. Segl (Slesvig, Rep. J, 57).

1505, 18. Jan. Hinrik van Alevelde, wanaficht tho Pronstorp, erkjender at have modtaget af Hertug Frederik Betaling for 234 Mark 8 β lybsk, 2 Heste og andet Tab, han har lidt i Landet Hessen. Dat. Kyel, Sonavendes nach Anthonj xc^{ten} und voften Jaren (Fællesark. XXXII). — 1510: (Jahrb. X, 168). — 1511, 26. Juni. Hertug Frederik til Provst og Konvent i Bordesholm «van wegen Vor Kathereyne van Aleveldt to Bronstorp des Gudes tom Schulenzehe halven dat sulve der gedachten unser besondern de Tydt eres levendes umbe gebörliche Hure to verhuren (Hertug Frederiks Reg., jvfr. Ztschr. XXX, 17). — 1512 (m. 3. og 27. Febr.). Hertug Frederik til Hinrich van Alevelde to Pronstorp at forføje sig til Gottorp i Anledning af en Sum Penge, Hertug Magnus af Sachsen-Lauenburg skyldte ham. — 1512, 11. Nov. Hertug Frederik til Hertug Magnus af Sachsen, Svar paa dennes Skrivelse ang. Henrich von Anefelde (ib. f. 116). Til Hertugerne Henrik den ældre og yngre af Brunsvig, Bispen af Bremen, Hertugerne af Sachsen og Bispen af Münster, Anbefaling for Henrich von Anefelt, der vil begive sig til dem «in etzlichen seinen Ursachen» (ib. 151).

Didrik (S. 67). Urks. IV, 496. Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 405.

Benedict. Angelus, Holst. Chronica, S. 34.

Salome (S. 68). Henneke v. der Wisch. 1468 (Dipl. flensb. I, 572); 1469 (Urks. IV, 313). 1475 (Dipl. flensb. I, 594, 601); 1476 (K. Barner, Fam. Rosenkrantz, Dipl. 144). 1478 (Ztschr. XX, 37); 1480 (Urks. IV, 467); 1490: to Nienhave; 1496, 25. Febr., bevidner at have modtaget af Hertug Frederik 2500 Mark lybsk van wegen zeligen Benedictes Swaven unde siner Erven halven up sodan 500 l. mk. also em vade sinen Erven des geleden Schaden halven in Sweden vorsegelt weren (Gott. Membr.); 1499 (Gjældsbreve og Kvitt.); 1500 (Dipl. flensb. I, 727; Ztschr. XXX, 122). Jvfr. Sønderj. Aarb. 1889, 168. — Fru Salome v. der Wisch: 1513 (Jahrb. IX, 518 f.). o. 1514 (Sl. Ahlefeldt 1901, Bil. 22). — 1514, 7.—13. Jan. Reymer Pletze Wiperdesson tome Grotenhave bevidner at have modtaget af Fru Salome van der Wisch 500 Mark lybsk i Brudeskate med sin Hustru Beke; de resterende 500 Mk. giver han Fru Salome Henstand med i fire Aar fra Datum at regne, mod at han eller hans Hustru faar udbetalt til næste Omslag 100 Mk. Dat. tome Niggenhave imme Jar dusent vif hundred unde veerthendesten in den achte Dagen der hilgen drier Konynghe. Orig. Perg., Seglet afrevet (Rep. C, 133°, Slesvig). Med deres Søn Stellanus (1538) dukker, saavidt vides, dette mærkelige Fornavn først op i Landet. 1515 (Ztschr. VI, Anh. 122). Den her nævnte Datter af Henneke v. der Wisch, Beke, er opkaldt efter Farmoderen, den ovenfor nævnte

BEKE AHLEFELDT,

hvis Forældre ikke kjendes, men som kan finde en Plads her. Hendes Ægtefælle Volf v. der Wisch nævnes tidligst 1439 (se nedfr.) og derefter 1444 som Amtmand i Lutkentundern (Slesv. Prov. Eft. IV, 211), da han som Hertug Adolphs Raad var Vidne til Lutke Schinkels Bortpantning af Gaarden Brunsholm til Claus Porsfeld (Urks. IV, 429; Dipl. fl. I, 515). 1447 undertegnede han Ditmarskernes Kompromis (ib. 536) og beseglede Aaret efter Kong Christian I.s foreløbige Haandfæstning. 1450

kjøbte han Ellenberg af Volf Pogwisch (Stemann III, 74), og da Hertug Adolphs Bekræftelsesbrev paa dette Salg stadfæstes af Godske Ahlefeldt til Lindau, er det muligt, at hans Hustru Beke er dennes Datter i Ægteskab med Beke Stake; Tidens Navneskik forudsat, maatte Moderen være død fra hende i Barselseng. 1455—57 var Volf Hovedsmand paa Haderslevhus og overdrog i denne Egenskab Gods til det derværende Kapitel (Pershist. Saml. Frille 1455 ⁷/₁₁; Ztschr. XX, 36 f.; Aarsber. fra Geh. Arch. II, Till. 68 f.). 1455 var han blandt dem, for hvem Priorinden i Preetz aflagde Regnskab, købte 1457 Rüpel (Uggel- og Norgøsherred) og tilbyttede sig Gods i Ørby. Som Kong Christian I.s befuldmægtigede stadfæstede han 1460 Lybakkernes Privilegier (Urks. IV, 37) og købte Runtoft af Kongen for 10,000 Mark (Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 139), medforseglede 1461 Hamborgs Privilegier (Urks. IV, 53), Aaret efter Privilegierne for Trefoldighedsgildet i Slesvig (ib. 68) og overtog 1463 efter Pogwischerne Hvervet som Verbitter for Bordsesholm (Rep. F 158, Slesvig). 1465 købte han af Eggert Frille Runtoft med alle de Rettigheder «alse Segebade Krumedyk den mid siner Husfrowen Vor Cecilien Her Peter Schrammen Tochter krech» (Vidner: Her Ericke Otteson, Her Clawese Ronnowen [Stemann læser: Clawes von Owen], Her Peter Hogenschild, Ridder, Benedictesze van Avelde, Here Hinrikesson to Doringen og Henneke Staken, Væbnere, hvis Segl alle ere bevarede; Orig. i Fællesark. XXXII, 22); medforseglede 1466 Margarethe Schack Sehesteds Enkes Forskrivning til Bordsesholm (Westph. II, 449; Rep. F, 166, Slesvig). 1468 maatte han for at skaffe sig og sine Sønner Fred overlade Grev Gert Runtoft (Dipl. flensb. I, 571. Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 355). 1469 besegelede han Adelsforbundet i Segeberg og 1470 de sammesteds afsluttede Konkordater. 1470 fik han Runtoft tilbage og erholdt 1480 et nyt Pantebrev (ib. 7. R. IV, 444). Han døde før 1480 (Arch. I, 24. Dipl. flensb. I, 617. Jahrb. IX, 474—86, Ztschr. VIII, 159). Volf v. der Wisch' og Hustrus Ligsten findes i Bordsesholms Kirke. Jeg læser Indskriften: ANNO DOMINI MCCCCLXX | [OBIIT] WULFF VAN DER WISCH | ANNO DOMINI MCCCCLXI P. S. O. | DIE BEATI GEORRII OBIIT VOR BEKE VXOR EIUS. ORATE PRO EIS. — Ved Mandens Fod det v. der Wisch'ske Vaaben, ved Hustruens det Ahlefeldtske. Fru Beke døde herefter 23. April 1461 (Quellens. VI, 106. Aarsber. fra Geh. Arch. II, Till. 68 f.). — Jvfr. Haupt. I, 527, hvis Læsning af Gravskrifter gjennemgaaende er ufyldstgjørende og ofte hviler paa anden Haands Viden, ligesom han ikke tager Hensyn til de paa Gravstenene anbragte Vaabener.

Om Runtofts ældste Besiddere af Slægten Skram (se ovfr.) en interessant Notits i Esgrus Kirkebog 1661, f. 224 (Copia aus dem alten Kirchenbuch von der Gerechtigkeit und Freyheit der Landsten zue Weimen Esgrusz gehorig): Notandum est, quod Dn^a Cecilia legavit totum fundum in Tolschleve in qvo Johan Tuxen habitat, ad perpetuum usum sacerdotis in Esgrus, cum tribus marcis argenti. A^o 1303 obiit dominus Jacobus Schramb et legavit 3 marcas auri in Breinsbyll per suum solarem, ubi Erich Trumesen habitat, cum omnj jurisdictione et libertate ad perpetuum usum sacerdotis in Esgrus. A^o 1320 obiit reverendus dominus Daniel Bylle, præsul in latro sylva, et legavit tres marcas auri in Benstrup, ubi Jann Terkels habitat, cum omnj jurisdictione et libertate ad perpetuum usum sacerdotis; prædictum fundum emit a valido famulo Jona Egbersz [Egbyrsz] pro 30 loth schillinge. — Jensen har kjendt denne Notits (Kirchl. Statistik 1037). Afskrift i Bøel Kirkebog se H. F. Rørdam, Saml. og Studier III, 523. — 1499, 16. Aug. Pawel Laxman van Voald, Ridder, kvitterer Kong Hans for modtagen Betaling for al sin Andel i Runtoft i Angeln van mijnes Vaders Moders Vaders Heren Ericks Krummedicks wegen. Medbesejlere: Her Clawes Krummedick*, Ritter, to Doringe, Otte Porsfelt* to Neszbuhovet Amptlude, Anders Tegemath* og Stig Griisz. Orig. Perg., dat. to Swineborg am Fridage na Assumptionis Marie Dusent verhuindert im negen unde negentigesten Jare. Orig. Perg. Vedh. de med * betegnede Medbesejleres Segl (Saml.

Slesvig 97, Rigsark.). — 1439, 14. Marts. Ik Clawes van der Wysch, knape, bekenne und betuge openbare in desseme breve vor my unde vor mine erven, dat ik hebbe vorkoft deme vromen knapen Breydeken Rantzouwen unde sinen erven to eneme rechten ervekope den hof to deme Hoe des my dar ane ervede van vor Metken Ostersteden vor hundred lubesche mark penninghe de my wol betalt sint. Medlovere: Clawes van der Wysch unde myne kindere Otte van der Wysch, Hinrik van der Wysch unde Wulff van der Wysch knapen. Dat. veerteynhundert in deme negenunddruttigsten Jare des Sondages vor Mydvasten (Itzehoe Klosterarkiv; Regest med fejlagtigt Aar (1489!) i Buchwalds Rep. Ztschr. VIII, Anh. 38). Gaarden thom Hoe er det nuv. Hodorf (Heiligenstedten Sogn).

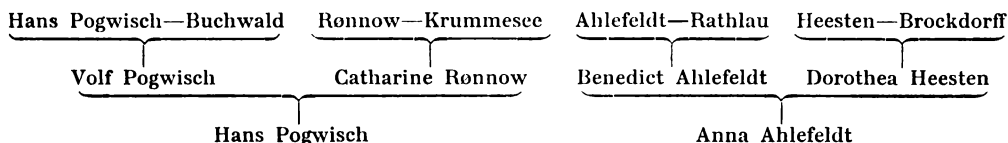
Margarethe (S. 68). Om Peter Rantzau henvises til Ztschr. II, 143. 1475 (Moller, 185); 1479 (Urks. IV, 465); 1482 (Noodt, Beyträge I, 436, 444; Ztschr. VIII, Anh. 37, 39); 1483: Peter Rantzau Swager Johannis de Alveld (Geh. Arch. Aarsb. II, Till. 71. Script. VIII, 159, 162). — 1489, 3. Maj. Tymme Smalstede, Wepner, i Benghard, giver til Berte Kirke en Ager paa Skartwet Mark østen Byen, hvorfor Præsterne skal bede for hans Fader Hartwig Smalstede og Fru Mette, hans Moder, og Claus, hans Broder. Vidner: Pether Rantzow wor nadighe Drothing Dorothees Embitzman paa Hadersleffhus. Datum in curia mea Bengardh etc., ipso die invencionis sancte crucis. Orig. Perg. i Rigsark., Segl afrevet. Jvfr. Ztschr. XXXV, 125. — 1495: (Dipl. flensb. I, 711); 1496 (Script. VIII, 159; Will. Christensen, Ældste dske. Arkivreg. V, 16). 1501 ^{24/8} (Ribe Stiftskistes Dipl.).

Anna (S. 69), g. m. Hans Pogwisch til Haseldorf.

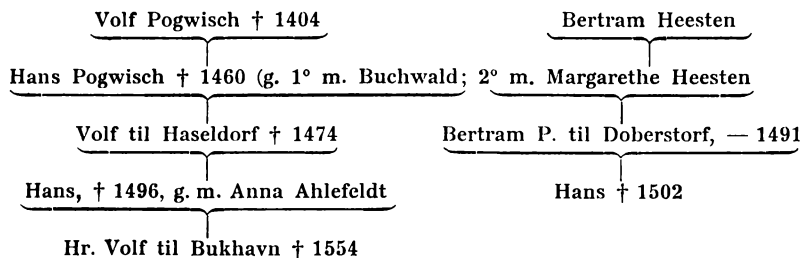
Da der mod Slutningen af det 15. Aarhundrede levede mindst fem af Navnet Hans Pogwisch, kræves der specielle Undersøgelser for at holde dem ude fra hverandre.

Ifølge det hos Westphalen II, 499 aftrykte Aktstykke fra 1501 nævnes Vor Anne Pogwisch selige Hans Pogwisch Volves Sone nagelatene Husfrouw, der paa Arvingernes Vegne møder i Forliget mellem Klostret Bordesholm og Hans van Alevelde seligher Dechtenisse.

Hans Volfson Pogwisch' og Hustrus Anerække findes paa den II, B. 70 omtalte Mindesten over hans Søn Volf i Gjelting Kirke og maa opløses saaledes:

Efter Ligstenen over Hans Pogwisch d. Æ. i Bordesholm var hans Hustru Margarethe Heesten, men muligt er det jo, at han i første Ægteskab har været gift med en Buchwald. Herefter maatte de Haseldorfer Pogwischers Stamtavle, bekræftet ved Navneskikken, være at opstille saaledes:

Hans Pogwisch. 1460, 10. Marts, sælger Hans Pogwisch, Væbner, til Klosterjomfruerne, Abbedissen og Priorinden samt hele Konventet i Itzehoe sit Gods i Landsbyen Armstede, i Bramstede Sogn, «de Gudere de Henneke Otzehude wandages horet hadden, in deme Karspel to Kellinghhusen in deme Dorpe to Honstede, to Rade in deme Dorpe Vitzebeke», tidligere tilhørende Detlef van Kampen. Beseglet af Hans Pogwysch, Wulff Poggewyss unde Bertram Pogwysch des vorbenomeden Hanses Pogwysches Sones. Datum veerteinhundert in deme sostigesten Jare des anderen Mandages in der Vasten. Orig. Perg. m. tre Segl (Itzehoe). — 1460, 2. Juli. Hans Pogwisch og Hustru Margarethe skjænker 300 Mark til et evigt Vikari i Kirken i Schönekirchen (Voss C XXV, 3—4). — Indskriften paa Hans Pogwisch' og Hustrus Ligsten i Bordsholm Kirke maa læses: ANNO DOMINI MCCC | LXI OMNIUM SANCTORUM APOSTOLORUM OBIT VALIDUS VIR HANS POGWISCH. — [ANNO DOMINI MCCCC]LXI DIE GEORGIJ OBIT DOMINA MARGARETA UXOR EJUS ORA PRO EIS. Ved Mandens Fod det Pogwisch'ske, ved Hustruens det Heestenske Vaaben, en halv springende Hjort. Dødsdagene ere henholdsvis 15. Juli og 23. April.

Volf Pogwisch. 1462 (Urks. IV, 476). 1464 to Haseldorpe, Lehnsmand (ib. 438); 1465 (ib. 372, 158; Dipl. Chr.ⁱ I, 171: Raad); 1466 ^{29/11} Wulff Pogwisch Hansesone (Rep. F, Slesvig); 1467 (Lb. Ub. XI, 219); 1469 Wulff og Bertram Hanses Sone (ib. 453). 1470, 18. Okt., Pantebrevet udstedt til Wulf og Bertram Poggewisch Hanses Sone paa Haseldorf (Urks. IV, 195); s. A. (Dipl. flensb. I, 580, 584. Dipl. Chr.ⁱ I, 246). — 1471, 9. Maj. Benedictus Poggewisch Wulvessone to Gningen, Hanszune Sogn, sælger med Indvilligelse af sine Brødre Volf og Hans for 1000 Mk. lybsk Landsby og Gods Clawestorpe, Grotenbrode Sogn, til Borgmester og Raad i Heiligenhafen. Vidner: Wulff Poggewisch Hanses Sone, Henningk Poggewisch Hern Benedictus Sone (Rep. Urk. Heiligenhafen 10, Slesvig); 1474, 11. Nov. Bertram Poggewisch, Dethleff von Bockwolde og Katharine Wulff Poggewisch' Enke (Rep. E 71, Slesvig). 1475, 27. Juli, faar Vor Katarine zelige Wulff Poggewisch Wedewe og Hans og Hinrick, deres Børn, et nyt Pantebrev paa Haseldorf (Urks. IV, 232).

Hans Volfsen Pogwisch: 1480 (Urks. IV, 252). 1486: Hans Poggewisch Wulvessone (Dipl. flensb. I, 658); 1487 (ib. 660); 1490 (ib. 688). 1491, 7.—13. Jan. Bartram Pogwischk Hansessone og Benedictes Pogwisch Hartigesson gaar i Borgen for Henningk Pogwisch Henningesson og hans Arvinger for 600 Mark Hovedstol og 30 Mark Rente at betale Vor Katherine Pogwische to Haseldorpe Wolff Pogwischen Wedewe (Hetebref til Henning Pogwisch, Gott. Membr. XXVIII). 1495: (Urks. IV, 266). 1496: Hans van Aleveldes Gavebrev til Klostret i Ahrensböck for Sjælemesser for «zelige Hans Poggewisch unde Vor Anne siner nalaten Husfruwen, myner leven Suster (Urks. III, 1. H., 139). — Ligsten over ham og Hustru i Bordsholm Kirke. Indskr.: ANNO DOMINI MCCCXCII | II DIE PALMARUM OBIT VALIDUS VIR HANS | [POGWISCH . ANNO DOMINI] | A. P. D OBIT ANNA VXOR EIUS . ORA PRO EIS.

1498, 7.—13. Jan. Her Hans van Avelde bevidner at have modtaget «van weggen der eddelen etc. tho Holsten unde Schouwenborch Graven dorch de erbaren Frouwen Vor Anna Pogghewischen szelighen Hans Pogghewischen naghelaten Wedewe» 5000 rhinske Gylden Hovedstol og 300 Mark Rente i god Mønt, hvorfor han kvitterer. Dat. veerteynhundert dar na im achteundnegentigesten in den achte Daghen der hilligen drier Koninghe. Orig. Perg. med Ustederens Segl (Fællesark. XXVII 15 g).

1501, 27. Juli. Grev Johan af Schauenburg bevidner at være skyldig til Fru Anne Pogwisch 200 rhinske Gylden. Medlover: Benedictus Alevelt, Provst i Uetersen. Dat. 1501 ame Avende Sunte Pantaleonis. Koncept (Rep. E, 88, Slesvig). — 1501, 14. Aug. Grev Johan af Schauenburg erklærer at ville holde Benedictus van Avelde, Provst i Uetersen, skadesløs for den Kavtion, han havde ydet Her-

tugen for et af denne hos Fru Anne Pogghewisch rejst Laan af 200 rhinske Gylden. Dat. viffhundert und eyn ame Avende unser leven Frouwen Assumptionis (Fællesark. XXVII, 88). — 1502, 22. Apr. Biskop Didrik af Lybek, Detlevus [Pogwisch] electus der kerken to Sleswick, Otte Rantzouw, Ridder, Borchard (Kram?), Gotschalck van Alevelde, doctor, cancellarius, afgjør en Strid mellem Greverne Otto, Antonius og Johan af Schauenburg og Fru Anne Poggewisch, Enke efter vedr. Slottet Barmstedt Dat. 1502 ahm Avende Georgii Martiris (Rep. E, 91, Slesvig). — 1502, 29. Sept. — 5. Okt. Otto, Anthonius og Johan, Brødre, Grever til Schauenburg, bevidner at have solgt, overladt og opladt til Fru Anne salig Hans Pogwisch' Enke, hendes ældste Søn Wulf og hans Brødre 390 Mark lybsk aarlig Rente i og af deres Slot Hatesborch «mydt aller Upkame unser Karspele Wedele unde Nienstede unde dar mede unse Michaelis Schat im Kerspel to Rellinge etc.» Dat. veftein hundred twe Jar ame achtendage Michaelis. Orig. Perg. med de tre Grevers og Staden Hamborgs Segl, hvis Borgmestre og Raadmænd ere gaaede i Borgen for hine (Fællesark. XXVII, 15). — 1503, 7. Jan. Hertug Frederik bevidner at have solgt til Vor Anne Hanses Pugwisches Enke «den Osterhoff mit twen Coppelen, mit der Molen und dem Holte dar to horende mit allen Tobehoringhen, vor unse Stat Itzeho belegen» for 1500 Mark, som han havde modtaget af hende. Dat. Kyle 1503 am Sonavende in den achte Dagen der hilligen dryer Konninge. Orig. Perg., gennemskaaret, med Hertugens Segl (Fællesark. XXXII, Nr. 10). — 1503, 7.—13. Jan. Hertug Frederik bevidner at have til Anne Hanses Poggewisches Enke for en Kapital af 4500 Mark lybsk 270 Mark lybsk Rente i og af hans By Itzehoe med Sognet, Landsbyer og Godser: Medlovere: Otte Rantzouw, Ridder, Marskalk og Amtmand i Kiel, Clawes van Alevelde Benedictessone tho Lutken Tunderen og Detlef Walstorp tor Stenborg, Raader, Hartich Poggewisch to Plone og Wulff van Alevelde Ottenszone tor Tilen. Dat. 1503 in den achte Dagen der hill. drekoninghe. Orig. Perg. Alle Segl bevarede (ib. Nr. 12).

En anden, samtidig Hans Pogwisch (II) sad paa Knoop. — 1488, 7.—13. Jan., overgiver «Tale Pogwisch, Hans Pogwischen tom Knope Wedewe, og Anna Plessen, Helmert van Plessen Husfrouwe, seligen Jachim van Bockwolden Dochter unde Erven» til Kong Hans og Hertug Frederik Tolden i Pløen, som har været pantsat til deres afdøde Fader. Medlovere: Benedictes Powisch to Gronholte, Helmert van Plessen og Detlef van der Wisch. Dat. tom Kyle dusent veerhundert im achte unde achtigesten Jare in den achte Dagen der hilgen drier Koninge. Orig. Perg. med Segl. Udenpaa med samtidig eller gammel Haand: Quitantia des Tollen to Plone jeloset van Jochim van Bockwolden Erven, unde Her Hans van Alevelde heft dar j^m. r. g. inne betalt van der Opkomede to Lutkentunder ens Jars (Gott. Membr. Rigsark.). — 1496, 24. Febr. Tale Pogwisch, Hans Pogwisch' Enke bevidner at have modtaget af Hertug Frederik 4500 Mark. Dat. tome Kyle am Myd weken na invocavit dusent verhundert im sos und negentigesten Jarc. Orig. Perg. med Udstederindens Segl (kronet Vildsvinehoved). — Den ovennævnte Helmold v. Plessen foretkommer i meklenborgske Aktstykker 1451—99; 1458 til Damshagen og 1478 til Rethwisch og angives paa Daniel Plessens Epitafium (Schlie, Kunst- u. Geschichtsdenkmåler v. Mecklenburg-Schwerin IV, 249) at være gift med en Plessen. Deres Søn Hans v. Plessen til Steinhausen etc. var gift med Anna Buchwald fra Muggesfelde (Moderen en Ahlefeldt). En yngre Hans Pogwisch, 1513—16 til Knoop, (Hanse-Recesse 1477—1530, VI, 794), bortførte Ide Mogensdatter Gøye (g. m. Henneke Sehested); se Danm. Adels Aarb. XIII, 160.

Den Hans Pogwisch (III), der 1494 er Medvidne ved Kong Hans' Skjøde til Hans Ahlefeldt paa Haseldorf, kalder sig Henningesson (IV, 1901, Bil. 20). Han er vel Søn af den bekjendte Henning Pogwisch til Farve († 1481). Denne boede 1454 i Ferwe i Sognet tom Hogenstene (Hohenstein), da han til Klostret i Cismar solgte Landsbyen Siverdeshagen (Lensahn Sogn) (Urk. Rep. Cismar 37, Slesvig), var

1463 blandt dem, der tilsagde Klostret Bordesholm sin Beskyttelse, kaldes Hr. Benedicts Son (Rep. F, 158), solgte 1473 til Klostret Cismar Gaardene og Landsbyerne Clenouwe (Klenau) og Gortze (Görtze) i Neukirchen i Grube Sogn (Rep. Cismar. 58, Slesvig; Westphalen IV, 3467); havde fra 1470 Lille Tønder i Forlehning, hvor han siges at have huset Høvedsmanden for en Røverbande (A. Wetzel, Die Lüb. Briefe des Kieler Stadtarchivs, 1883, 62); maatte, af Kongen sigtet for Grusomheder og Udsugelser, gaa i Landflygtighed; hans Gaard Farve og Hus i Kiel nedbrødes 1480 (jvfr. Wetzel, 53; Ztschr. VIII, 153; Jahrb. IX, 459, 512; Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 435 f.; Fællesark. XXVI, 24); død (4. Febr.?) 1481, begr. i Güstrow Kirke, hvor hans Epitaphium endnu ses (Schlie, Kunst- u. Gesch. Denkmäler von Mecklenburg-Schwerin IV, 220; Meklenburg. Jahrb. XXXV, 196). Hans Hustru var Helene v. Königsmarck, Hennings Fader var Hr. Benedict Pogwisch, Kong Eriks Raad og Kammermester, nævnes 1400 (Sv. Riksark. Perg. II, 418 (Nr. 3144)); 1419—23 Lehnsmand paa Kastelholm med Ålandsøerne, † 11. Jan. 1432, begr. i Vadstena Klosterkirke med sin Hustru Ida Königsmarck, Datter af Henning K. (Script. rer. svec. I, 145; Hist. Tidsskr. 5. R. III, 723, 733; Hanse-Recesse VIII, 401, 533 f. H. F. Rørdam, Breve fra J. Langebek, 1895, 190. G. Heseckel, Nachr. zur Gesch. des Geschl. der Königsmarck, Berlin 1854, 7 — et tarveligt Arbejde — hvor han kaldes Bengt zu Putbus). — Den ovenfor nævnte Søn af Henning Benedictssøn — Henning (1494) var gift med Margarethe Rantzau, Datter af Markvard R. til Neverstorf, der 1467 begge fik Tilladelse til at vælge en Skriftefader (Acta pontif. ved A. Krarup og J. Lindbæk III, 396).

En fjerde Hans Pogwisch (IV) trættede sammen med Broderen Benedict «Hartigs Sønner» med Byen Kiel (Byark. Kiel, Urk. 285), de var Sønner af Hartvig Pogwisch til Reinesvörden (Rehnswühren, Bothkamp). Hans P. og hans anden Broder Joakim faldt ved Hemmingstedt (Ztschr. XXXV, 122), medens Benedict, der 1470—1501 sad paa Grønholt, maa være identisk med den Benedict, der havde dræbt en Præst fra Kosel, som havde fornærmet hans Fader Hartvig; han fik Absolution for Drabet mod at gjøre en Pilgrimsfærd til Rom (Acta pont. III, 302). Paa Klokken i Herzhorn Kirke læses: Hartich Poggewicce unde Marquard sin Broder 1471 (Haupt II, 469 f.); o. 1470 Wickburgis Priorissa in Preetz (1458—72) et frater ejus Marquardus (Ztschr. IX, 73).

En femte Hans Pogwisch (V) var ogsaa Søn af en Volf (g. m. Cile), der 1459—64 nævnes til Gningen, som 1471 (se ovfr.) ejedes af Hans' Broder Benedict (Dipl. flensb. I, 601), der nævnte Aar solgte Clausdorf. 1487, 19. Febr., skjænker Benedictus Powisk, boende i Gningen i Hansūen Sogn til Cismar Kloster for sin og sin Hustru Heylewigs Sjæls Frelse 3 Mark af Indkomsterne af Landsbyen Kusow (Lebrade Sogn) (Rep. Cismar, Nr. 62, Slesvig; Quellensamml. IV, 374); 1491: Wulff og Benedictes Poggewisch Brodere Wulvessons (Gott. Membr.); 1497 til Gningen (Ny dske. Mag. I, 305); 1504 endnu til G., da han besegler Hertug Frederiks Pantebrev paa Steinburg (Kiel Byark., Nr. 393). I andet Ægteskab var han gift med Catharine Rantzau, hvis Ligsten ses i Ahrensbök Kirke. Jeg læser Indskriften: ANNO D[OMI]NI M^VC | XXVI AM SESTE DAGE JANVARIJ STARFF VOR | KATHERINE POW | ISSCHE BENEDIT FROWE [THO] | GNENINGHE | BE[DET] VOR E[R]. — Ved Foden til venstre det pogwisch'ske, til højre det rantzau'ske Vaaben. — Wallroth læser Indskriften saaledes (Ahrensböcker Nachr. 1889, 138): Anno den m^vc | xxvi | am feste dage Januarii starff vor | Katherine Pow | iske Benedit Kovelog. — og opløser Dateringen i 25. Okt. (St. Januarii Dag). Samme Forf. har paa samtlige Ligstene i samme Kirke øvet sin Kunst ved at opmale alle ophøjede Bogstavflader med sort Farve og dekorere de udhugne Mands- og Kvindeskikkelser med kulørte Farver. Til Gravskriften over Klosterjomfruen Elisabethen Kyle (af den adelige Slægt Kule, Keule, der i Vaabenet fører to korslagte Morgenstjerner), som lyder: ANNO D[OMI]NI | MCCCCXIII IN DIE SANCTI AUGUSTINI | O[BII]T ELY-

ZABETH KYLES CVJVS ANIMA REQUIESCAT IN PACE — meddeler W., at Skikkelsen fremstiller en Munk: «Bemerkt sei, dass Elisabeth hier ein männlicher Vorname ist wie z. B. Karl Maria v. Weber, Kyles wird jetzt eher Kühl heissen», og i Henhold til denne Opdagelse har han med sin Pensel markeret Jfr. Elisabeths Ansigt til mandlige Træk. W. læser nemlig Elyzabeth Kyles M(onachus) i Stedet for cūs (cujus).

SYVENDE AFSNIT

Jørgen (S. 70). K. Barner, Fam. Rosenkrantz I, Dipl. 144, 187 f., 195, 245. Heise, Fam. Rosenkrantz, 80 ff. 92, 112 ff. Pershist. Tidsskr. 3. R. III, 124 ff. Danm. Adels Aarb. XXI, 290; XXVII, 379. Pershist. Saml. Jørgen Ahlefeldt 1499—1534 (Rigsark.).

1520, 7.—13. Jan. Otte Rüte Jürgensson bevidner, at Fru Anna van Alevelde Jürgen til Zegardens Enke har sagt god for ham for 750 Mark Hovedstol, hvorfor han til hende bortpanter ikke alene alt sit Gods, men ogsaa sit Gods i Danmark. Dat. 1502 in den achte Dagen etc. Orig. Perg., Segl fattes (Gottorpske Membraner). — 1508, 17. Jan. Hertich Krummedik Ottensen kvitterer Fru Anne van Alevelde, Jurgen van Alevelde's Enke, for 100 Mark Hovedstol og 5 Mark Rente. Dat. tom Kyle am Dage S. Anthonii des Bigtigers. Orig. Perg. m. Levn. af Seglet (Persh. Saml. Perg. Ahlefeldt). — 1522, 21. Jan. Notariatsinstrument — udstedt i Detlef Grips Hus i Nærværelse af Johann Hultscher, Præst, Henneke van Alevelde tho Norborch, Pawel Harie og Detlef Gripp, Borgmester i Kiel — lydende paa, at for Notarius Christianus Gripp, Klerk i Stiftet Bremen, ere mødte Mester Andreas Glopp, Provst i Odense, og Blasius Coszenisse, Kongens Præst og Sekretær, som paa Kongens Vegne krævede Fru Anne van Alevelde Jurgen van Alevelde tho Sze-gardens Enke for 1000 rhinske Gylden, som hun havde lovet Kong Hans, for at denne skulde udvirke, at hun af Benedict van Alevelde og hans Hustru Fru Eibe fik sit Tilgodehavende hos dem paa 14,000 Mark lybsk af Godset Segarden. Fru Anna tilsagde da og udredede de 1000 rhinske Gylden til Mester Anders og Blasius, mod at disse afgave den Forsikring, hos Kongen at ville anholde om, at hun hos Fru Eibe maatte faa sit Tilgodehavende. Orig. Perg., Segl fattes (ib.).

1522, 17. Aug. Kong Christierns Gjælds-brev til Fru Anne van Aleveld, Georgs Enke, paa 2000 Mark lybsk Hovedstol og 120 Mk. lybsk aarlig Rente. Medlovere: Sivert van der Wisch, Detlef Brockdorp, Amtmænd i Rendsborg og Flensborg, Hennigke van Alevelde to Norborch, Manderup Holck to Sunderborch, Amtmænd, og Hans Johansen tho Fobesleth. Dat. dusent vyff hundred and twe and twintich am Sondage nha Assumptionis Mariæ. Orig. Perg. med Segl (Gottorpske Membraner).

Joakim (S. 71). Jahrb. X, 73, 116. Stemann III, 177. Neues staatsb. Mag. II, 878. Acta pont. IV, 244. H. Weissenborn, Acten der Erfurter Matr., Halle 1881. Acta pont. IV, 420, 519. J. Lindbæk, Pavernes Forh. til Danmark 1907, 170 f., 187. Kirkehist. Saml. 4. R. VI, 718. Liber confraternitatis B. Marie de Anime, Romae 1875, 88. Acta pont. V, 216 f., 220 f. D. Mag. 5. R. VI, 178. Dipl. flensb. I, 75, 77. Møller 66.

Godske (S. 72). 1500 (Ztschr. IV, 301). 1501, 7.—13. Jan. Hinrick Brockdorpp Jachymessoen . . . vorkope und vorlathe . . . mynen hoff und dorpe mydt der molen geheten tom Knyphave beleggen in deme kerspel tor Krempen . . .

dem geduchtigen Gotzyck van Alevelde Clauwessone to Zegarden . . . vor twelff hundert lubesche marck, doch heft syck . . . Hinrick wedder Gotzyck inne beholden so de wyle Hinrick yn deme have wanen wyl to hure, so schal Gotzyck ene dar inne wanen lathen so verne de vorgescreven Hinrick den hoff, dorpe und molen nycht vorarghert . . . vor my Hinrick gelauvet Hertogh Breide Jachymesson, Hans Pogwysch Bertrammesson. Dat. vefteyn hundert und eyn in de achte daghen der hilgen drier konynghe. Orig. Perg. m. Hartvig Breides og Hans Pogwisch' Segl (Fællesark. XXXII, 29). — 1504 (Stemann III, 141, Fællesark. XXXII, 30). — 1507 (Dipl. fl. II, 28). — 1509 (Hertzog Friedr. Cantzeley Exped., 1508—15, f. 40). — 1515 (Ztschr. II, 170). — 1526: Otte Ritzerouw Besitter des Gudes Haselborgh (Fællesark. XXIX, 48). — 1530 (Jahrb. X, 178). Om Ditlev Buchwald se Ztschr. XXX, 121, 128. Acta A I, 10 (Slesvig): Wie Dethlef von Buchwalden zur Hasselburg in der letzten Schlacht in Dithmarschen geblieben, sein seine beide Tochter, so er nachgelassen, unverheyrat gewesen und erst hernach zwehn Alefelderer vermetet. — Otto Volradson Ritzerouw, 1497 blandt Hertug Frederiks Gudemannen, 1498 i Antwerpen, fulgte Hertugen 1502 til Stendal og 1504 til Berlin, 1509—15 Amtmand paa Gottorp (Ztschr. VIII, 135); 1520 i Oldenburg (VII, 142); 1523—26 i Segeberg (ib. 131), hyldede 1523; en af Statholderne under Kongens Fraværelse, 1525 Verbitter for Cismar, beseglede 1533 Forbundet som kgl. Raad, levede 1543; g. før 1512 m. Drude Krummedige (Julegaver fra Hertugen s. A.) — Hans Søn Povl forlehnet s. A. med Hasselburg. Eneste Datter Magdalene g. m. Hans Rantzau, der fik Hasselburg med hende.

Abel (S. 72). Om Henneke Walstorp se Urks. IV, 165, 220, 284, 343, 473 ff., 509 (jfr. 441 Henneke Ivens Søn). Jahrb. X, 72, 159, 162. Dipl. flensb. I, 703. Lüb. Ub. XI, 453. Ztschr. I, 78 f., 92 ff., VII, 81, 131; VIII, 140 f. Hist. Tidsskr. 7. R. IV, 408, 452. 1472 (Rep. K. 413); 1473 (ib. K. 414). Fru Abel som Enke: 1497 ^{19/6} (Stemann III, 125; Fællesark. XXXII, 27^a). s. A. 11. Sept. (ib. XXXII, XVII, Nr. 27); 1498, 4. Apr. ikke 4. Marts (ib. III, 129; ib. XXXII, 27^b).

Ditlev (S. 73). At Ditlev Ahlefeldt ligger begravet i Kliple, de Ahlefeldter fra Søgaards Familiebegravelse, og den Omstændighed, at han i flere Kilder, bl. a. i Anerækken paa Jørgen v. der Wisch' Kiste i Ekernførde Kirke, kaldes Erbgesessen zu Seegaarden, vidner om, at han hører til Linien paa Søgaard. I Hertug Frederiks Skrivelse af 1511 i Anledning af Ditlevs efter Moderen rejste Arvekrav betegnes han som Ditlef van Alevelt Petersson, hvorefter han var Søn af Peter Ahlefeldt til Lindau, Søn af Bendix den Ældre til Søgaard, hvis ældste Søn Claus og dennes Efterslægt ejede denne Gaard. Ditlev Ahlefeldt Peterssøn har lige indtil nu, ogsaa af en saa omhyggelig Forsker som Joh. Grundtvig været sammenblandet med Ditlev Ahlefeldt Claussøn til Bollingsted (Danske Mag. 4. R. III, 26). Medens den første stedse skriver sig Detleff van Aneveldt, lyder den andens Underskrift van Anevelde.

Alm. Kilder: Jahrb. X, 88. Moller 185 ff. Neues staatsbürg. Mag. II, 879; III, 75; VI, 258. Jensen, Kirchl. Statistik IV, 562. Dipl. flensb. II, 520, 564. Rosenvinge, Gamle danske Domme I, 140; II, 237. Kanc. Brevb. 1551—55, 319, 354; 1556—60, 118, 279; 1561—65, 78, 100, 132, 147, 465. Danske Mag. 4. R. 1, 211. L. Laursen, Danmark-Norges Traktater I, 169, 536, 545. Falkenstjerne og A. Hude, Sønderj. Skatte- og Jordebøger 436. W. Christensen, Dansk Statsforvaltning 1903, 35.

Ditlev van Aneveldes Skrivelse til Kongen dat. Kbhvn. Tirsdag næst efter Martini anno etc. undecimo (1511, 18. Nov.), plattysk Orig. med paatrykt Segl i grønt Vox paa et halvt Folioblad (Dske. Kongers Hist., fasc. 3, Rigsark.). — I nogle Opt. af Kancellipersonalet om Breve, der skal udfærdiges fra 1519 (før Reg. X, Christiern II, 44), er anført: Til Detleff van Alefeldthe, at som hand screff myn herre til, at hand wilde gerne ware skildh wed slothet Bahuus, swaa haffuer myn here befallet Willum, at wil hand ingeledis bliffue ther, tha skall hand antamme slotzloghen af Detleff oc then antworde Hans Bredhe paa myn herres vegne, at Detleff

wille ther epter rette sigh (jvfr. Bilag 8). — 1539, 7.—13. Jan. *Clement van der Wische, erfgeseten thor Hanrouwe og hans Arvinger erkjender at være skyldige til Sivert van der Wisch tho Gronholt og dennes Arvinger 3000 Mark lybsk Hovedstol og 180 Mark lybsk Rente, at betale i næstkommende Omslag. Medlovere: Wulff Pogwisch, Ritter, erfgeseten tho Buckehaven, Melchior Rantzow, Marschalcke, Amptmanne tho Flensborch, Gossick van Alevelde, *Jasper Rantzow tho Gottorp, Keyge Rantzouwe tho Koldinge, *Detteff van Alevelde tho Groten Tunderen, Marquart Seestede im Strande, Otte Raedtlouwe thor Lindouwe, Schacke Rantzouwe tho Sunderborch, Mycheel Heesten tho Hadersleve, Clawes Seesteden tho Rypen, Berthram van Alevelde thor Lemkulen, Tomes Sture tho Heldewitgarden, Hans van Bockwolden thor Wensyn and Hinrick Rantzouwe tho Bulcke. Rendesborch in den achte Dagen der hill. drier Koninge. Orig. Perg. med de med * betegnede Medloverses Segl vedhængende (Gjældsbreve og Kvitt. 1536—40, 3^b, Rigsark.). — 1546, 13. Juli. Kong Christian bortpanter til sin Raad Dethlev von Annefelde for 16,000 Mark lybsk Hovedstol, som han har modtaget af ham, Slot og Lehn Groten Tundern. Dat. Apenrade am Tage Margarethe dusent viiff hundert im sös und vertzigsten Jhare. Orig. Perg., gjennemskaaret, Kongens Segl fattes (Fællesark. XXII, 81). Indk. Sager til Tysk Kanc. 1551, 15. Sept., 1552, 21. Dec., 1553, 28. Juni. Inl. Reg. 1552, 76; 1556, 101, 309, 314, 325, 373. Top. Saml. Dalby Kl. 35 (Rigsark.).
 Claus (S. 76). Dipl. Norveg. XIV, 539 f. Fællesark. XXXIX, 1 (Allerhand Schreiben an Friederich I), 123.

Anna (S. 77). Slægten Ahlefeldt 1901, Bilag S. 59. At Hr. Iven Reventlows 1. Hustru var Datter af Henrik Ahlefeldt til Tørning, bekræftes af Dipl. flensb. II, 471, hvor Hr. Iven anføres som hans eneste Arving.

Om Iven se Danm. Adels Aarb. X, 370. Ztschr. VI, 124; VII, 131 f.; IX, 445; XVI, 215. Extr. af Inl. Reg. 1524—33 (Rigsark.). L. Laursen, Danm.-Norges Traktater I, 390. Acta A XIX, 326, 494. Rostgaards Mskr. Saml. Nr. 30. Fol. (Univ. Bibl.). — 1535, 1. Febr. Ditlev Reventlow vidner paa Kong Christian III.s Vegne, at Elsabe Walstorp og hendes Sønner Ditlev og Otto maa sælge Lehnsgodset Glasau med Landsbyerne Saarau, Glasau og Hagen til Jürgen von der Wisch, Siverdes Son, dog skal Kjøberen holde sig alle Pligter i Henseende til Lehnretten efterrettelig. Vidner: Iven Reventlow, Gosche Rantzau, Sivert og Clemens van der Wisch (Regest eft. orig. Perg. paa Altenhof ved Hr. v. Hedemann-Heespen). Arvedelingen mellem hans Sønner fandt Sted 14. Okt. 1561 i Kiel ved Lodtrækning. Ditlev fik Rixtorf med Lebrade, Sellin, Kussow, Ratenstorp, Tram og Rixtorf, Otto Stocksee, Schöneweide og Stelbock og 10,000 Mark i rede Penge (Acta A I, 494).

Anna Ahlefeldts Børn med Hr. Iven var: 1. Joakim, f. 25. Juni 1519. 2. Margarethe, f. 29. Maj 1522, g. 1° m. Otto v. der Wisch til Ehlerstorf, † o. 1562 (havde Børnene Claus, f. 20. Juli 1551; Anna, f. 18. Febr. 1553, † 1600 uden Livsarvinger, g. 1595 m. Claus Ahlefeldt (Acta A I, 57); Catharine, f. 10. Febr. 1555, † 1601 i Kiel; Magdalene, g. 1590 m. Hans Buchwald til Jersbeck; Gabriel, levede 1600, og Ilsebe; hver af Søstrene arvede efter Faderen 13,000 Mark); 2° m. Henrik Rantzau til Schmoel og Lammershagen, f. 1534, † 1582; hun førte 1587 Klage over, at hendes Mands Kreditorer vilde jage hende bort fra Lammershagen (afhændet 1592). — 3. Gabriel, f. 5. Nov. 1523, † ung. — 4. Sophie, f. 22. Febr. 1525, g. m. Ove Volfsen Rantzau til Wittenberge (Broder til ovennævnte Henrik), f. 1530, købte 1556 af sin Adoptivfader Andreas Rantzau Godset Salzau, solgt 1588 til Daniel Rantzau til Søgaard; 1568 Formynder for Otto v. der Wisch' Børn; han og Hustru Sophie kvitterer i Omslaget 1571 for 10,000 Rdl. Medgift (Acta A 420). — 5. Dorothea, f. 13. Juli 1527, g. m. Ove Rantzau (før 1561). — 6. Anna, f. 17. Dec. 1530 (opkaldt efter Moderen, der antagelig er død i Barselseng), g. m. Volf Sehested til Sarlhusen, † 1571.

Børn af Hr. Iven Reventlows 2. Ægteskab: 1. Ditlev († 11. Febr. 1604) til Rixdorf, g. m. Anna Clausdatter Rantzau, † 14. Juni 1609 (Børn: A. Jesper til Rixdorf; B. Anna, g. m. Ditlev Brockdorff til Gaarz; C. Clarella, g. m. Ditlev Ahlefeldt til Haseldorf; D. Magdalene, g. m. Christopher Buchwald til Gram; E. Abel, g. m. Hans Ahlefeldt til Tramm, † 9. Marts 1599 (Acta A XIX, 708). 2. Benedicte, levede 1583, g. m. Joakim Brockdorff til Tralau (g. 2° m. Salome Heesten). — Af tredje Ægteskab: 1. Otto til Stocksee, Schöneweide, Futterkamp, Lammershagen og Wittenberge, g. m. Dorothea Bertramsdatter Ahlefeldt. 2. Elsabe, g. m. Breide Ahlefeldt til Mirebøl. 3. Abel († 1622), g. m. Sivert v. der Wisch til Binebek, Grønholt, Damp, Norby og Undevad († 1619).

OTTENDE AFSNIT

Catharine (S. 78). Jvfr. min Afhandling om Hans v. Spiegel til Borgeby i Hist. Tidskr. för Skåneland, 1908, og de der anførte Kildehenvisninger. — 1579 studerede i Leipzig Georg Spiegel zu Borreby (Matr.). — 1589, 7.—13. Jan. Gjælds-brev, udstedt af Hans Spiegel, erfgeseten to Borreby, til Fru Olegardt Josias Qualens Enke, lydende paa 1100 Rdl. (Gjældsbreve og Kvitteringer).

Margarethe (S. 80). Danm. Adels Aarb. IX, 115. Kanc. Brevb. 1556—60, 191; 1561—65, 640; 1566—70, 243; 1571—75, 131; 1576—79, 214. Otto Emmiksen faar af Hertug Hans Skjøde paa Refsø, 1573, 10. Marts (Hansborg Reg. 1571—75, f. 164).

Anna, se Tillæg IV. — 1562, 8. Jan. Hertug Adolph gjør vitterligt, at Detlef von Alefelde zu Grossen Tundern har overladt sin «Dochterman Jurgen Sestede die Stede und Platz zum Kyl, so ime vermuge Lehenbrief zustendig sein solle». Jørgen kaldes her Broder til Bertram Sehested til Kluvensiek (Hertug Adolphs Registr. 1544—80, f. 115; Rigsark.).

Emerentia. Dske. Mag. 4. R. III, 101. — Jost v. Werden Aschen selig Sohn contra Detlef Allefeld wegen seiner Mutter Emerentzien Erbschaft (Citationes 1565, Hansborg XX, 60). Schack Rantzau til Siggen von wegen seiner Hausfrauen [Volf Sehesteds Datter fra Ornum] contra Jost v. Werden Aschens Sohn, [dessen] Mutter Vater Detleff von Alefelt Wolff Sehesteden nachgelassen Güter — Ornum, Krisbu und Kampen — und was sonst selig Marquard Sested von seines Brudern Wulff Sesteden Kindern halber empfangen haben soll [administreret]. Samtidig førte han Proces mod Ditlev Ahlefeldts andre Svigersønner, hvis Navne først er bleven oplyste af disse Stævninger: Hans Spiegel, der Detlef v. Alefelden Tochter hat; Jurgen v. Alefeldt zu Königsförde, der auch Detleff von Alefelden Tochter hat; Anne Sested Jürgen zum Kluvensieke nachgel. Witwe (ib.). — Sagen forfølges tilbage til 1552, 28. Marts, da Kong Christian og Hertug Hans tilskriver Marquard Sesteds Enke, Hinrich Hacke og Otto Rode i Henhold til en af Detlef, Jorge og Asmus van Alefelde, Moritz Sestede og Schack Rantzau indgivet Klage over, at hine foreholder Volf Sehesteds Børn deres Gods, som Markvard Sehested («euer Hauswirt und Schwehr») har administreret (Inl. Reg. 1552—53, f. 29). — 1569, 10. Feb. Paa Opfordring af Schack Krummendiek zur Beke blev der mellem Hertug Adolph paa den ene og Schack Rantzow Volfs Søn til Siggen paa sin Hustru Katrine sal. Wulff Sested til Ornums Datter paa den anden Side indgaaet et Forlig, lydende paa at Schack Rantzau, der formente at have retmæssig Krav paa Ornum og derfor havde ladet Markvard Sehested og den nuværende Ejer af Godset, Reimer Sehested, stævne, til Hertugen vil afstaa Ornum, saa snart Sagen er ordnet, mod en Udbetaling af 11,000 Mark lybsk. Dat. Kyll etc. Orig. paa Papir (Gottorp 363).

Barbara. Gettorp Kirkeregnskab 1593. Acta A XIX, 1613.

TILFØJELSER OG RETTELSER

TIL III.—VI. BIND

TIL GEHEJMERAAD DITLEV AHLEFELDT'S MEMOIRER 1895

Side 24 L. 2 f. n. Helm Wrangel. Magdalena Wrangell gebohren von Buchwalt Wittwe, meddeler i Brev fra Wismar, dat. 1647, 13. Nov., Hertug Frederik, at hendes Mand er falden 12. Aug. ved Tribull i Bøhmen, og at Begravelsen vil finde Sted 15. Dec. i Wismar, hvortil hun indbyder Hertugen (Acta A XX, 1, Slesvig). Gravskriften paa Epitafiet i St. Marie Kirken i Wismar aftrykt i Jahrb. f. meklenb. Gesch. LVI, 126.

Side 31 L. 11. Münchhausen. I O. Sperlings Optegnelser Afskrift efter en nu forsvunden Ligsten i St. Mikkels Kirke i Hamborg over: Hans Stats v. Münchhavsens Konigl. Amtvogdt zv Vtersen vnd Frau Agnes v. Mvncbhavsens, Anno 1668 den 13. Febr. (Kgl. Bibl. Gl. kgl. Saml. 2308 4to).

Side 51 L. 23. Jacob Petersens egenhændige Meddelelse, dateret Amsterdam, 7. April 1669, at han 12. (22.) April vil holde Bryllup med Catharine Bicker, Datter af Jacob Bicker, Ridder, Herre til Engelenburgh, Sergeantmajor og Kaptejn over et Kompagni Inf. og Kommandant i Amsterdam (Acta A XX, 1, Slesvig). Portræter af hendes Forældre, malede af J. v. Sandrart 1639 og 1641 i Rigsmusæet i Amsterdam. Hun var Enke efter Kammersekretær C. D. Testmann († 1667) og Søster til Cornelia Joakim Irgens af Vestervigs Hustru.

Side 64 L. 2 f. n. (198 f.) Johannes Rist. Brev fra ham til Ditlev Ahlefeldt, dat. Wedel, 20. Sept. 1663, hvori han meddeler, at han paa D. Ahlefeldts «wolgemeintes Innrathen mich mit der Frauen Hagedornschen in ein christliches Ehegelübde eingelassen; müchte von Herten wünschen, dass E. Excellenz bei dieser Handlung alhier im Lande und auf Dero Güthern ich antreffen und mich fernern Rahts bei Deroselben unterdienstlich hette erhohlen können, sonderlich etlicher Difficultäten halber, von welchen ich für etlicher Zeit mit Deroselben auf Ihrem lustigen Tusculano, Elbenau, habe geredet, welche vileicht noch einige Schwürigkeit müchten veruhrsachen; scheineth, dass ich durch Inwilligung vorbesagter Heirath mir nicht wenig Feinde gemacht». Han har dels indgaaet denne Forbindelse med en ubemidlet Enke for at tilbringe Resten af sit Liv i Fred og Enighed, dels af Hensyn til sine Børn, af hvilke en Datter er gift med Dr. Petri, hvis «norske Bestalling i Christiania» han haaber at faa udvirket gjennem sin tilkommende, formaende Svoger Christopher Gabel (Haseldorfs Ark.). Jvfr. Hermann Möller, Das Doberaner Anthyrlid, 1895, 19 f. — Til «Elbschäferne» (S. 199) hørte vistnok ogsaa Jacob Schwiger, hvem Scherer kalder «det 17. Aarhundredes egentlige Minnesanger» (Allg. deutsche Biogr. XXXIII, 443. W. Müller og K. Förster, Bibl. deutscher Dichter des XVII. Jahrh., Lpz. 1828, XI ff., 1—157. Jac. Schwieger, Geharnschte Venus 1660, ed. Th. Raehse, Halle 1888 (Neudrucke deutscher Litteraturwerke des XVI. u. XVII.

Jahrh. Nr. 74—75). Trods flittige Forskninger er hans Livsførelse lidet oplyst. anbefalet af kgl. Raad J. Stapel i Pinneberg blev han 1644, 7. Jan., ad interim ansat af Grev Chr. Pentz som Møntmester i Glückstadt, fast ansat 9. Maj, atter indsat efter Krigen 1657; hans Efterfølger J. Woltereck udnævnt 1664 (Rel. fra Chr. Pentz, 1644 ¹/₄, Rigsark., egenh. Brev fra Jacob S. 1647 ⁹/₁₆. Chr. Langes Samml. schl. holst. Münzen u. Med. Berlin (1908) I, 219; II (1911), 339.

Side 68 L. 12 f. n. Oberst Walter. C. Gabel til Kielman, Hafn. 15. Sept. 1668: Wegen des Obristen Walters trage ich Mitleiden, weil aber man leichter ins Unglück gerathen kan, als wieder heraus kommen, so will diese Sache auch ihre Zeit haben . . . hoffe jedennoch dass er bald wieder soll liberiret werden, woferne nicht mehr führ den Tag komt, als ich bis noch gesehen . . . 22. Dec.: Der Hr. Obriste Walter hat sich der Licentz, so ich ihm im blauen Thurm gegeben, nicht wohl bedient, in dehm er sich mit den Leuten, so wegen des Gifts gefangen sitzen, sich in Discours nicht allein eingelassen, besondern auch, wie ich höre, ihnen Consilia gegeben, dess wegen er eine schlimme Herberge dieser Tage bekommen und sitzt nuhn mehr ins Hellen Loch, ist auch im blauen Thurm, aber gar schlecht . . . (Kielmans Papirer, Rigsark.).

Side 75 L. 15. Oberst Jens. Jens Hadersleben v. Löwenclau, om hvem nu se Danske Mag. 5. R. V, 302, var født i Øsby ved Haderslev (Mskr. Nr. 174, Slesvig). I Juli 1630 fik Ltnt. Jens v. Hadersleben Afsked fra V. H. v. Baudissins Regiment (Axel Oxenstiernas Skrifter IX, 774, 328). 1644 stod Oberst Jens Fadder i Oldesloe, 1663 Fru Mariane Löwenclau, 1671 Fru Mariane Polyxene v. L., hans Hustru. Af hans Døtre nævnes i Daabsprotokollen 1668—70 Eleonora, 1675—77 Eva Marie, 1677 Hedevig L., og endnu 1680 deres Moder Oberst Jensin. Selv døde han 1684 (Vor sehl: Herren Oberster Jens Leuwenklaus vor sein Grab zu offenen 10 fl . Noch vor Auffsteckung der Fahnen in der Kirchen 36 fl . — Oldesloe Kirchenrechnungsbuch 1684—1713). — Sønnen Adam Ludvig, der 1691 forlod dansk Tjeneste som Oberstltnt., og Hustru Anna Elisabeth lod døbe i O. Datteren Anna Elisabeth (f. 12. Okt. 1692, † 1694) og Sønnen Georg Ludvig (f. 30. Juni 1695, † 1700), blandt hvis Faddere var Georg Schröder. Adam Ludvig døde Natten m. 6. og 7. Jan. 1699. Om deres anden Søn Johan Ludvig v. L., der 1710 var Kaptejn i Dronn. Livregiment, hedder det i Oldesloe Kirkebog: 1712, 3. Junius, ist der meuchelmörderischer Weise von Hans Rantzau entleibte sehl. H. Capt. Löwenclau mit einem Abdanken des Abends unter dem Geleut und vielen Fackeln beygesetzt worden.

TREDIE BIND 1903

Side 53 L. 6. Greve Frederik Carl Julius døde 11. Okt. 1843, begr. 14. s. M. i Stellau (Stellau Kirkebog).

Side 70 L. 8. Henrik døde 5. Marts 1709. Hans Enke gift 2. m. H. Thienen, død i Omslaget 1712 (Acta A XIX, Uordn. Sager). — L. 6 f. n. Balthasar fik 1708, 9. Febr., det vakante Kompagni Dragoner i Brabant (Acta A XX, 1233).

Side 74 L. 5. Efter Bendix Balthasars Død tilfaldt det Rantzau-Heiligenstedtenske Fideikommis if. Bestemmelse af 1766, 25. Febr., ved Lodtrækning Grev Johan Rudolph.

Side 92 L. 7. Klage fra Undersaatter i Nustorp Sogn over Joakim Breide til Wargarde og Hinrich van Alevelde, dat. 1570, 2. Sept. I en Skrivelse af s. A. til Hertug Hans afviser begge de mod dem rejste Beskyldninger for at have foreholdt Kirken i Tustrup visse Indtægter (Indk. Sager til Tyske Kanc. Rigsark.). I Hejls Kirke en slidt Ligsten over Joakim Breide Hans' Søn.

Side 92 L. 1 f. n. Godske Ahlefeldt til Königsförde havde foruden de her omhandlede Børn følgende to, der hidtil ikke har været opført paa nogen Ahlefeldtsk Slægttavle:

1. CAI AHLEFELDT,

tjente fra Syvaarskrigens Begyndelse under Hoffanen og nævnes blandt dens Ryttere i Aarene 1563—65. Han kaldes snart Lieutenant, snart Ritmesterlieutenant under tvende Faner, hvilket vel vil sige, at han var Ritmesterens (Henneke Tarnoos) Lieutenant og har tjent under tvende Faner. Det angives, at han red med 9 rustede Heste, 3 Vognheste og en Troshest. Under Daniel Rantzaus Befaling tog han Del i dennes Overfald paa den svenske Lejr ved Bergjum (Kirkeby o. 2 Mil fra Göteborg, Elfsborg Län, Vätbo Herred) 14. Okt. 1566. Svenske Kilder beretter, at de Danske blev drevne tilbage, medens der fra dansk Side hævdes, at den svenske Lejr blev erobret. Ved denne Skjærmydsel, der endte Aarets Vinterfelttog, hvorefter de Danske igjen trak sig tilbage til Elfsborg, fandt Cai Ahlefeldt Døden. Han havde af sin Sold tilgode hos Eiler Grubbe 1362 Rdrl. Daniel Rantzau paatog sig at betale Pengene, og efter hans Død gik Forpligtelsen over paa hans Brødre Tønnies og Peter, mod hvilke Cais Svigerinde Fru Barbara, Jørgen Ahlefeldts Enke endnu 1605 gjorde Krav gjældende. Hun fremlagde for den slesvigske Landret en Kbhvn. 10. Okt. 1570 dateret Skrivelse fra Eiler Grubbe, i hvilken han anerkjendte Fordringen efter hendes Svoger «der wolselige Feltoberster Key von Alefeldt».

(Henviisninger: Acta A XIX, 608. Resen, Fred. II.s Chronicon, 140, 291, 316. Hist. Tidsskr. 5. R. V, 333, 7. R. I, 430 f., 458. Danske Saml. 2. R. III, 194. G. L. Wad,

Breve til og fra Herluf Trolle og Birgitte Gjøe II, 96. Militære Regnsk. I, B. 1545—70, særsk. Hefte; Krigsark., Frederik II., fasc. 2, Indk. Breve 1559—66 (Rigsark.). Westling, Det nordiska Sjuårskrigets Hist., Stockholm 1879, 138. Højer, Sverige II, 2, S. 1066. Medd. af Hr. Oberst Emil Madsen).

2. SARA,

død 11. Jan. 1621, gift med Henneke Sehested til Perdöl (se II, Till. 159).

Side 94 L. 15 f. n. 1599, 21. Dec. Goeszke von Alefeldt sel. Heinrichs Sohn, sælger med sin Svigerfader Diettrich Hoyken til Auenbullgaards Samtykke Tustrupgaard for 18,500 Rdl. til Gert Rantzow til Breitenbergh. Konk. dat. Hadersleben am Tage Thomæ Apostoli 1599 (Acta A XIX, Uordnede Akter). — Fru Elsebe levede 1620 i Haderslev.

Side 95 L. 17. Anna Gosche von Ahlefeldten zu Plon eheliche Hausfrawen udsteder i Omslaget 1619 en Forskrivning til Cai Rumohr til Røest (Acta A XIX, 239). 1622 boede hun paa sin Pensionærgaard Nutteln (ib. 1569), 1624 i Kiel med Døtrene Margarethe og Anna, Konventualinde i Uetersen. Hendes Moder Dorothea Rantzau, Søster til Godske Buchwald, blev begravet 21. Marts 1638 i Kiel. — L. 9 f. n. 1636, 9. Aug. Hertug Frederik (II) bevidner at have laant af Detlev v. Ahlefeldt til Lindau 2500 Rdl. Sp. Vidner: Volf Blome til Testorf og Seedorf, Georg v. der Wisch, Georg v. Buchwald og Claus v. Qualen. Orig. Perg. m. Hertugens egenh. Underskrift. Alle (5) Segl fattes (Slesvig).

Side 96 L. 9. Henrik v. der Wisch blev 1593, 10. Sept., paany beskikket til Hofjunker (Hertug Adolphs Bestallingsbog 1591—1616, 129), fik 1624, 19. Nov., som Ejer af Margaard og Basnæs Kongens Tilladelse til med sine Heste at ride under den fynske Fane (Fyenske Tegn.). 1625 pantsatte Steen Rodsten Lerbæk til ham (Trap, Danmark IV, 53, 129, 603). Hans første Hustru var Magdalene Rantzau fra Knoop. Om hans anden Hustru Bertha Ahlefeldt hedder det, at hun ejede meget Gods i Danmark.

Side 97 L. 5. Frantz studerede 1617 i Strassburg.

Side 98 L. 4. Johan og Iven Buchwald rejste 1617 Krav paa Arv efter Claus Ahlefeldt, Broder til deres Hustruers Fader Godske Ahlefeldt (Acta A XIX, 815). — Heinrich von Boeckwolt, Henneken Sohn, Kgl. Maj. tho Dennemarcken Capitein ist ao. 1626 den 10. September up dem Have Königsföhrd in einer gefehrliken Sucke gestorven (Gettorp Kirkes Ark.).

Side 99 L. 4. Jørgen Ahlefeldt. Paa et løst Kwartblad, vistnok udskaaet af en Familiebibel eller Postil, indlagt i et, væsentligt med Noodts Haand nedskrevet Samlingsbind, indeholdende spredte Notitser til Familien Rantzaus Hist. (Ny kgl. Saml. fol. 1365. Kgl. Bibl.), har Jørgen Ahlefeldt egenhændigt nedskrevet følgende:

Fr: Eliesabeth von Ahlefeldt gebohrne Rantzowen zu Salzow ist gebohrn Anno 1605 d: 22. Augusti ein viertehl nach 11 uhr uf den mittagh; wardt im Kiehl den 8. Jan: Anno 1622 ehelich vormehlet und ist den letzten Jan: am mittewochen auf den mittach Anno 1627 sehlich in Got entschlafen. — Anno 1606: d: 30: November: den sontagh morgen die klokke halwegh sieben ist Frantz Rantzouw zu Salsow gebohren. Anno 1624: d: 4 April uf den sontagh abent umb halwegh 11 ist mein Sohn Heinerich von Ahlefeldt in Eckernförde gebohren worden. — Anno 1622 d: 29: October auf den dingstach morgen kurtz nach 10 uhr ist zum Kihl gebohren worden mein sohn Detleff von Ahlefeldt. — Anno 1625 den 23 July am sonabent die klokke halwege 6 auf den abent ist mein sohn Hans Jurgen von Ahlefeldt im Kihl gebohren. — Anno 1626: d: 8. Augusti zu halwegh 10 auf den dingstagh abent ist mein tochter junckfr: Birgitta von Ahlefeldt zu Refens- torff gebohren. — Med anden Haand: Anno 1654 den 1. Septemb. ein halb viertel- stunde für 6 am freitage morgen ist Magdalena Catrina von Buchwoldt zum

Kiehl gebohren. — Anno 1655 den 2. Decemb: am Sontag morgen ein viertel für 7 ist unser tochter Elisabeth von Buchwoldt zum Kiehl gebohren worden.

Side 99 L. 10. I Henhold til ovenanførte Optegnelser læs: ægtede han 8. Jan. 1622 i Kiel Elisabeth Rantzau, født 22. August 1605, død 31. Januar 1627.

Side 101 L. 8 f. n. (jvfr. Till. S. 44). Jacob og Henrik Mangensen til Blansgaard og Südensee, Dorothea Appelgard og Anna von Hüneke, Søskende, sælger Grundhof, som de har arvet efter deres Søster Ida Segeband von Marenholtz' mod Udløsning af hendes ligeledes afdøde Mand, til deres Søster Margarethe v. Wolframstorff (Acta A XX, 3203), som efterlod Gaarden til sine Døtre Marie Sophie († 1681), g. 1° m. Christopher Meinstorff († 1664); 2° m. hertugelig gottorpsk Hofmester Jørgen v. Bützow, begr. 29. Juni 1672 fra Gruntofte Kirke, og Magdalene, g. m. J. C. v. Horn, død 15. Nov. 1707. — Henrik Magnussen blev efter Broderen Jacobs Død 1621 Enejer af Blansgaard (Acta A XX, 3454). — Sophie Schack, g. 1° m. Henrik Rantzau; 2° m. Otto Magnussen til Blansgaard, død 1644 i Lybek (Acta A XIX, 340). 1661, 26. Febr., fik Johan Magnussen, Edelknabe, zu gentzlicher Abfertigung 100 Rdlr., s. A. 29. Dec. Marquart Otto Magnussen, der Hertzoginnen gewesener Cammerpage, so wehrhaft gemacht, zu seiner Abfertigung (Gottorp Kammerrgsk.). — Bidrag til Familien Abildgaards (Appelgards) Genealogi findes i de endnu bevarede Skjøder paa den saakaldte Geltingshof i Slesvig, nu tilh. Fabrikant Firjahn. 1575, 30. April. Hertug Adolph overdrager ved Mage-skifte til Valentin Kruckow den Hof fur Schleswig belegen, den ehr itzo bewonet und Zeit seines und seiner Hausfrawen Leben vor uns belenet gewesen (Perg. m. Hertugens Segl) — 1592, 20. April. Viviuens Grabow sælger med sin Hustru Dorothea Kruckows Samtykke Huset til Jurgen Appelgardt, «min Swager, also miner Frauwen Vater sel. Valentin Kruckow datsulve vor my bewahnet»; Vidner: Hinrick Blohme, Raad og Amtmand paa Gottorp, Hans Grabow, Husfoged i Flensborg. Perg. med egenhændige Underskrifter; Seglene fattes. — Valentin Krukow, der i Skjoldet og paa Hjelman førte en Enhjørning, var 1544—53 Husfoged paa Gottorp. Han fik af Hertug Adolph 1554 for sig og sin Fæstemø, Jfr. Margarethe Blome zeligter Otten jüngste Tochter Ventebrev paa et Jordstykke efter hendes Moder Fru Dorothea Blome i Ekernfærdes Død (Hertug Adolphs Reg. f. 78, 83, 118, Rigsark). — Gabriel Grabow, der 1588 var Hans Blomes Husfoged paa Pløen, var 1605 Kjøkkenmester paa Gottorp (Kinder, Urkb. der Stadt Plön, 1899, 140). — Jørgen Abildgaards Hustru Dorothea, født Magnussen, døde 15. Apr. 1628 (Acta A XX, 3407).

Side 101 L. 13. Volf Wohnsfleth (Wonsfleth) døde 1661. — 1662, 12. Jan., sælger Arvingerne, hans Søn af 1. Ægteskab Cai Bertram til Espenæs og to Sønner af 2. Ægteskab samt Volf Høek til Avnbølgaard, hans Svigerfader, paa sin Datter Fru Birgitte W.s Vegne Brunsholm til Claus Buchwald for 13,000 Rdlr. (Ark. paa Brunsholm). Fru Birgitte levede 1682.

Side 102 L. 12. Inventarium über des Herrn Wulff von Ahlefeldts auf Königsförde Verlassenschaft, dat. Königsförde 31. Marts 1679 (Ark. paa Runtoft). Herefter døde han 12. Maj 1678. — L. 15. Wulf von Alefeldt melder i Brev, dat. Kiel 8. Nov. 1660, Feltmarskalk H. Schack, hvem han kalder sin «Herr Schwager», at hans Hustru er død 22. Dec. 1657 og vil blive begr. i St. Nicolai Kirke i Kiel (Hans Schacks Ark. Rigsark.). — L. 3 f. n. Adolph Josias Brockdorff, fyrstelig Kammerjunkers Enke Anna paa Svensby indsatte i Test., dat. 1675, 16. Sept., til Arvinger sine Brødre Volf og Moritz Hieronymus Ahlefeldt (Acta A XIX, 1694). Han solgte 1691 Svensby til Henrik Thienen (ib. XX 3233).

Side 103 L. 6 f. n. Moritz Hieronymus. 1699, 10. Jan., blev ringet fra St. Nikolai Kirke i Kiel 3 Dage for Rittmeister Jeronimus von Ahlefeldt (Acta A I, 194). — L. 1 f. n. 1556 Trykfejl for 1666.

S. 104 L. 14. Henrik kalder sig i en Skrivelse til Generalkommissariatet,

dat. 1676, 17. Maj, Hypothecarius auf Dahme. Han bruger kun 700 Rdlr. aarlig og har 13 levende Børn, hvorfor han beder om Skattelettelse. Af en Fordring paa Kronen, lydende paa 36,000 Rdlr., havde han faaet udbetalt 21,000 Rdlr., som han havde anvendt paa Dahme. I et følgende Brev, dat. 14. Okt., meddeler han, at han har 11 Børn, og at Amtsforvalter Brüggemann har henvendt sig til hans Broder om et Privattilbud i Anledning af Indløsningen af de segebergske Godser, der var pantsat til ham for 35,000 Rdlr. — Hans Enke Anna Dorothea, f. v. Baudissin, døde mell. 6. og 7. Juni 1694 paa Dahme (Acta A XX, 1679). — L. 10 f. n. Johan Georg (Hans Jørgen), f. 23. Juli 1625. — L. 8 f. n. Birgitte, f. 8. Aug. 1626.

Side 107 L. 9. Ægtepagt mellem Barthold Hans v. Zülau til Pastin og Magdalena Bartje von Ahlefeldt dat. Rundt Hoff 8. Sept. 1682 (Ark. paa Runtoft). Deres Børn var: 1. Hans Christoph, afgik 1706 som Ltnt. i dansk Tjeneste, der- efter russisk Kaptejn, g. m. Anna Maria Owingen. 2. Volf Frederik Carl, dansk Premierltnt., faldt ved Stralsund 1715. 3. Hartvig Asch, dansk Major, g. m. Sophie Hedevig v. Barner. 4. Magdalene Dorothea, Konventualinde i Slesvig. 5. Ditlev, dansk Ltnt., † 1735 i Rendsborg.

Side 110 L. 11. Ditlef. Detlef Hinderichs Sohn, so Dahme geheuert hatte, in Ungarn geblieben 1696 (Fata tragica).

Side 111 L. 15. Gerhard Ahlefeldt dræbte 12. Juni 1687 Sekondltnt. Johan Friedrich v. Fräncking af Major Schwertzels Kompagni i en Ordstrid ved et Gilde hos Ingeniørkaptejn Hoffmann. Den saarede døde omtrent øjeblikkelig. G. flygtede og indfandt sig ikke, skjønt han var stævnet tre Gange (Justitsprot. f. Livgarden t. F. 1686—87).

Side 115 L. 24. Johan Henrik døde 3. Juni 1770 (Rentek. Udgiftsbog). — Syvende Barn af Volf: 1738, 5. Febr. Agathe Margrethe von Ahlefeldt auf Königsföhr, Konventualin, weggeführt nach Gettorf, bey ihrer Mutter in der Kirche eingesetzt (Itzehoe Kb.).

Side 116 L. 12. Magdalene Hedevig var efter anden Angivelse født i Kiel 1. Jan. 1757 † 14. Febr. 1814 smstds. Stolle var Ejer af Mönckeberg ved Kiel, ikke Mönchenbrook (Medd. af Ritmester v. Levetzow til Sielbeck).

Side 129 L. 8. Heinrich Bilderschneider fik 1613 Betaling for et Epitafium «so Jungfer Birtien von Alefeld zu Ehren nachgesetzt» (Kirchen-Buch zu Klippleffe, Rigsark.).

Side 131 L. 10. 1610 faar Heinrich Bilderschneider i Flensburg Betaling for en ny Prædikestol i Klipleve, Hans Mahler fra samme By ligesaa for Udstaffering af Prædikestolen med Guld, Sølv og anden Farve (ib.). — 1623 var Johann Adolph Becker Præceptor der adelichen Jugend zum Grawenstein (ib.).

Side 133 L. 21. Hans til Søgaard døde 1663 i Indlager hos Hovmester ved det adelige Kloster i Itzehoe Johan Valert (se II Till. 164).

Side 133 L. 9 f. n. Thomas er den Tønnies Ahlefeldt, der var dansk Hofjunker 1634, 26. Aug.—1635, 22. Sept. (J. Grundtvig, Medd. fra Rentekammerarch. 1872, 149).

Side 134 L. 11 f. n. Catharine Hedevig Dionysii von Pudewels sel. uf Gramb skriver til Hertug Frederik: Selbiges Gudt (Gram) ist A^o 1638 von meinem sel. Eheherrn, weilm er seine so sauer und schwer erworbene undt darin vorschossene Gelder nicht mecktig werden können, als gleichsamb ein verderbtes und ruinirtes Gut für etzliche 50,000 Rthl. angenommen. Der alte Dethlef v. Buchwaldt sehl. hat lengst das Gudt Tawschouff von Gramb abgetheilet (Acta A XIX, 243).

Side 147 L. 15 f. n. Den falske Ven, der lokkede Grev V. A. Rantzau over paa dansk Grund, er sikkert ikke Hans Adolph Ahlefeldt. I Kancelliassessor Hildebrandts Beretning om Grevens Anholdelse, dat. 1722, 14. Maj, skal en Oberstltnt. v. Ahlefeldt have spillet denne Rolle (Ztschr. XXXII, 9, 47), og man maa her- efter nærmest gjætte paa Oberstltnt. Christian Albrecht Ahlefeldt (V, 41) eller Oberstltnt. Ditlev Frederik Ahlefeldt (V, 44).

TILFØJELSER OG RETTELSE

Till. Side 22 L. 13 f. n. Schwarte Hans. 1536—43 forekommer denne Adelsmand som kgl. Hof tjener (D. Mag. 4. R. III, 37). Swart Hanse uf drei Jar bestelt, des Jars um x fl. montz, gehet sein besoldunge an uf Martini Anno XXXVI (Reg. der Bestellung, fol. 9, Rigsark.). 1539: Kvittering med hans Segl, der viser et Mandshoved og Bogstaverne H S (Chron. Saml. Rigsark.). 1542: famulus R. Maj^{is} Daniae dictus Swarte Hans (K. Koppmann, Hamb. Kammereirechnungen 1541—54, 71). 1546 fik Hans thor Stegen, den man sonsten Schwarte Hans nennet, af Hertug Adolph Livsbrev paa det hertugelige Lehn St. Jürgenshof und Gut Apenrade, som hans Hustru og hendes Forfædre havde ejet (Hertug Adolphs Reg. 1544—80, f. 39). F. Falckenstjerne og A. Hude, Sønderjydske Skatte- og Jordebøger 1895, 424.

Till. Side 46 L. 9. Reittenbach læs Reichenbach. **L. 17 f. n.** Generalmajor J. C. v. der Wisch døde i Preetz. I sit Test. indsatte han til Universalarving Charlotte Constance v. Buri, død o. 1832 i Eppendorf som Enke efter Joh. Justinus Hackhe. Generalen angives at være født paa Brunsholm, som Faderen ejede 1739 (Acta A XVIII, 5119).

Tavle III Gen. III Nr. 9. Helvig Rantzau læs Rathlau.

TIL SLÆGTEN RATHLAU (TILLÆG S. 56)

Side 61 L. 3. 1390, 20. Jan. Grev Nicolaus af Holsten stadfæster Salget af Landsbyen Gutow i Grobe Sogn, som Detlevus Walstorp afhænder til Abbed, Prior og Konvent i Cismar. Vidner: Johannes Breyden, Nicolaus Raedlouwen, Eghardus de Quale, Wolfardus Knop, Luderus de Owen, Bertoldus Grip. Dat. Oldenborgh 1390 in die b. Fabiani et Sebastiani. Orig. Perg. (Slesvig Rep. F 17). — **L. 5.** 1396, 10. Nov. Swin von Quale sælger til Abbed og Konvent i Cismar sine Godser i Gotstorpe og Ruting i Grobe Sogn. Medlovere: Her Hinrik van Zyggem, Marskalk, Marquard van Quale, Clawes Ratlow, Wulf Ratlow. Dat. 1396 an deme Daghe S. Martens des hil. Bischopes. Orig. Perg. (ib. Nr. 19). — **L. 11.** 1426, 10. Nov. Henneke Raetlowe Clawes Søn, boende i Merkendorpe, sælger Gaard og Landsby Ratmerstorpe og hele sit Gods i Muretze, Grobe Sogn, til Klostret Cismar. Medlovere: Eler Ratlowe Clawes Søn, Eler Johan Ratlowes Søn, Eggert van Qualen. Dat. 1426 an zunte Mertens Dage des hilgen Bischoppes. Orig. Perg. (ib. Nr. 25). — **L. 20.** 1440, 30. Nov. Clawes og Joachim Raedlowen, Hennekes Sønner, boende i Merekendorp, bevidner, at de af Klostret Cismar er blevne forlehnede med dets Fogedembede. Dat. 1440 an deme Daghe S. Andreas Apost. Kopi paa Perg. (ib. Nr. 29). — **L. 16 f. n.** Henneke fik 1439 Lindormens Orden (Stemann III, 62). — **L. 13 f. n.** Otto 1498 Domherre i Slesvig, 1539 Senior Capituli (ib. 133, 214).

Side 62 L. 4. Fru Abel levede 1572 (Ztschr. III, 143). — **L. 25.** Eler 1590 (Gottorp 363, Rigsark.). — **L. 28.** Magdalene Brockdorff paa Gaarz, begr. 6. Dec. 1665 i Preetz; g. 1° m. Cai Rathlau † 1619; 2° 1622 m. O. Buchwald. Datteren Dorothea g. m. Volrad v. Plessen til Parin. — **L. 14 f. n.** Moritz levede 1608, var død 1612. — **L. 6 f. n.** For Fru Dorothea blev 1650, 8. Juli, ringet fra Ekernførde Kirke (Rgsk.). — **L. 4 f. n.** Christian. «1631 am 28. Aprilis hat Frantz Rantzow in dem Kruge zu Nortorf Fraw Dorotheen Rathlowen Wittiben einiger Sohn Christian Rathlow zur Lindow erbgessesen jemmerlich erstochen» (Acta A XIX, 271). Hans Rantzau til Salzaus Søn Frantz R. til Nütschau «ist 1638 wegen der, sehl. Christian Rathlowen Leiche vorgeführten Fahnen und darauf ihm zum Despect gesticketen Buchstaben (MS) mit dessen Mutter Fr. Dorothea Rathlawin zur Lindow in einen kostbaren Process gerahten (ib. XX, 3422). — **L. 5 f. n.** Øllegaard. J. v. der Wisch var 1° g. m. Anna v. der Wisch.

Side 63 L. 6. 1472, 21. Decbr. Siwert Rathlow, Knappe, wohnhaft tho Steindörpe, overlader til Gerte van Lenten, Borger i Lybek, sin Landsby Röbele i Süsele Sogn. Medlovere: Matthias Rathlow tho Lensen, Sievert Brocktorp, Volbert van Ritzerow, Schacke Ranzowe Clawes Sohne, Sievert Seestede tho Merckendorpe, Emeke Rathlow tho deme Voderkampe. Dat. Uthin 1400 in deme twe unde söwentigsten in deme Dage sunt Thomas des hill. Apostels (Acta B IX, Nr. 107, Kopi fra det 17. Aarh. Slesvig). — **L. 10.** Volf og hans Brødre, se Urks. I, 407, Nr. 23. — **L. 29.** Sivert nævnes 1482 med Svogeren Joakim Rantzau (Fællesark. XXXIV). — Armgardt zel. Zyverdes Wedewe boede 1554 paa Nyenrodt (Statsark. Lybek, Holst. Adel). — **L. 1 f. n.** Christopher til Løit 1543—48.

Side 64 L. 29. Henrik angiver 1631 sin Alder til 50 Aar, altsaa født o. 1580 (Acta A XIX, 480). If. Ligpræd. o. Joachim Rantzau til Löhrstorf (f. 7. Febr. 1576 † 19. Nov. 1614) havde Henrik Rantzau til Schmool (f. 1534 † 2. Dec. 1582), g. m. Helvig Blome (f. 1537), Enke efter Joakim Rantzau til Putlos (f. 4. Apr. 1518 † 1561), Datteren Margarethe, gift m. Henrik Rathlau i Lütjenburg, af hvilket Ægteskab Datteren Helvig, der 23. Nov. 1607 ægtede førstnævnte Joakim Rantzau (g. 1° 15. Juni 1602 m. Anna Ahlefeldt (f. 15 Juni 1583 † 4. Maj 1606). — L. 18 f. n. Joakim, f. o. 1602 (Acta A XX, 3422). — L. 9 f. n. Johan, dræbt 1617 (Coronæus).

Side 65 L. 7. Jochim Rathlow sehl. Dettleffs zu Lensahn Sohn (Ztschr. XXXII, 219). — L. 12 f. n. Berdix fører 1646, 21. April, hos Hertugen af Gottorp Klage over, at Christine, Osvald Rathlaus Enke, med hvem han var trolovet, uden Aarsag og uagtet deres Bryllup var berammet, har ladet ham i Stikken og hemmelig ladet sig vie til hans Faders Søstersøn Ditlev Brockdorff (Acta A XX, 3319). — L. 30. Ditlev. Catharine Rathlau tilskriver Ditlev Reventlow 1645, 6. Febr., fra Lybek, at hendes Mand Ditlev R. er bleven beladt med Sygdom i sit Kvarter i Køge for nogle Uger siden, og faa Dage derefter afgaaet ved Døden, hvorfor hun beder om Pas for at overføre Liget fra Køge til Lensahn (Rigsark. Tyske Kanc. Uordnede Sager). Søstre til Ditlev vare vistnok Margarethe og Lucie, Konventualinder i Preetz og Uetersen, 1649 (Urth. u. Bescheide Nr. 225). — L. 4 f. n. Asmus † 1668, se S. 69, havde Sønerne Sigfrid og Cai (Acta A XX, 3422), se S. 70, L. 5.

Side 66 L. 5 f. n. Gregers studerede 1649 i Greifswald.

Side 67 L. 12. Sivert Asmus' Søn havde sikkert Datteren Helene, opkaldt efter Bestemoderen, g. m. Matthias Lerche, 1715 Major ved fyenske hvervede Inf-Reg., begik 1716 et Drab i Slesvig; de havde 1716, 9. Juli, i Uetersen til Daaben Sønnen Joakim Ditlev (Faddere: Chr. Ernst v. Reichenbach, Frk. Anna Margrethe v. Ahlefeldt, Frk. Cathrine Magdalene Rathlau). Hans Enke levede 1753 (Krigskanc. ref. Sager 1716, 19. Juni § 39; 1753, 15. Aug. § 19). — L. 15. Oberst Rathlaus Frue begr. 9. Juli 1692 i St. Knuds Kirke i Odense. — L. 17. Volf Wittorf var 1697 udenlands, Søsteren Drude Øllegaard var da 22 Aar. — L. 20. Ditlev Frederik var 1698, 15 Aar gl., paa det ridderlige Akademi i Lyneborg. — L. 7 f. n. Anton Christian kan ikke være Søn af Ditlev Frederik, men maaske af Volf Wittorf.

Side 68 L. 32. Osvald begr. 24. Dec. 1640 i Flensborg St. Nikolai Kirke. L. 11 f. n. Svensby læs Sensby. — L. 5 f. n. 400 læs 300.

Side 69 L. 11. Stubbe læs Aschau. — L. 15. Otto Pogwisch til Bentz. — L. 19. Abel, begr. 2. Febr. 1662 i St. Knuds Kirke i Odense. Oberstltnt. G. Brockdorff til Tralau døde uden Livsarvinger (Acta A XX, 3422). — L. 15 f. n. Øllegaard g. 1680. 1684, 2. Marts, meddeler Ditlev Reventlow fra Wittenberg, at hans Svoger B. H. Buchwald er død i Danmark, efterladende sig to Søner og en Datter (Acta A VII, Slesvig). — L. 26. Anna † 1703 i Hamborg, bgr. 18. Maj i Svansø, g. m. H. v. Brömbsen til Stockelsdorf og Gereby, f. 18. Okt. 1629 † 8. Marts 1677, bgr. 22. Maj i Svansø (g. 1° 22. Juli 1662 m. Anna Hermansdatter v. Dorne † 1668).

Side 70 L. 6. Cai. 1684 ringet i Kiel for Hr. Ratlouw zu Kogel. E. S. v. Witzendorff, f. 8. Juni 1669 (D. af Frantz Heinr. v. W. til Zecher), g. o. 1698 m. hertugelig meklenborgsk Kommissær Siegfried v. Voss til Giewitz, Kl. Helle o. s. v., † 29. Maj 1716 (Medd. af Hr. Achim v. Voss i Dresden).

Til Stamtavle IV. Ida, g. 1686 ikke 1668.

I Flensborg St. Nikolai Kirke begr. 1592 Jfr. Else Rathlau og 1610, 15. Febr. Jfr. Helvig Rathlau. — 1654, 24. Sept. døde fyrstelig Stalddreng Osvald Rathlau paa Gottorp.

FJERDE BIND 1901

Side 12 L. 25. Hans Trykfejl for Claus. Claus v. der Wisch til Glasau 1559 (Ztschr. IV, 193), hyldede 1564 (Staatsb. Mag. X, 964); afhentede s. A. sin Broder Henriks Rustning fra Danmark (Kanc. Brevb. 1561—65, 378; Hist. Tidsskr. 4. R. VI, 426). 1574 afsendte Hertug Adolph en Deputation til Bryssel, bestaaende af Povl Rantzau Hr. Johans Søn, Claus Rantzau, Johan Møller og Caspar Markdanner for at opkræve hans Tilgodehavende fra den Tid, han stod i spansk Tjeneste (Gottorp 148, Rigsark.). 1580 Raad hos Hertug Adolph, underskrev 1581 den 12. Aug. i Flensborg af de kurfyrstelige og fyrstelige Kommissærer afsluttede Overenskomst i Anledning af Delingen efter Hertug Hans (Gottorp 123), fik 1590 i Omslaget Bestalling som Raad og Amtmand i Trittau, 1592, 9. Jan., som Amtmand i Tremsbüttel (Hertug Johan Adolphs Bestallingsbog 1591—1616, 39, 82 f.).

Side 14 L. 12. Olegart von Qualen sel. Josias von Qualen Wittibe ist im jüngst vorschienenen 1622 Jahr sehl: in Gott vorschieden (Acta A XX, 2876).

Side 16 L. 2 f. n. Beate Rantzau. I en Skatteliste, dat. Kiel 26. Jan. 1633 hedder det: Beata von Alfelt Caroli von Ahlefeldt sel. hat keine zinsbaren Gelder, sondern nur etliche im Fürstenthumb Lüneburch angewiesene Gelder (Acta A XIX, 244). 1635 fik hun overladt nogle Boelssteder i Gadeland. 1657, 12. April, meddeler Claus Ahlefeldt, at Moderen er af Paul Rantzau til Botkamp u. Kohövet zum Inlager nach Husum in Anna Weinschencken Haus kurtz verrückter Zeit dasselben Todtes verblichen, massen deren entsehler Cörper alda im Hause annoch stehet, hvorfor han anmoder om Tilladelse til at hente og begrave Liget (Acta A XX, 3398).

Side 21 L. 16. Claus Ahlefeldt maa, hvad der ikke før kunde oplyses, have været tre Gange gift, i første Ægteskab med

CATHARINE QUALEN,

Datter af Otto Qualen til Koselau, Amtmand i Flensborg og kongelig Raad i Holsten († 1620) og Dorothea Rantzau. En i Pergament indbunden Bog med Titlen Memoriae Sacrum Gustavi Joannis Friderici de Rascha 1664, fra først til sidst beskrevet med Familieoptegnelser fra Raschas Haand (tilh. Konsul O. Trapp), indeholder følgende Notitser: Meiner lieben Frau Mutter [Christine Qualen, f. 8. Juli 1596 paa Slottet i Kiel, † 10. Okt. 1669 i Vehrden, g. 1° 6. Juli 1630 paa Bossee m. Anton Claus de Rascha til Sehlda i Brunsvig, † 9. Dec. 1633 i Regensburg; 2° 28. Febr. 1638 m. Georg v. Stedingk, dansk Oberstltnt., † 22. Sept. 1638 i Blangslev ved Næstved, bgr. i St. Andreas Kirken i Vehrden] Schwestern sind gewesen: 1. Margareta (f. 23. Maj 1591 † 24. Jan. 1663 i Hamborg), Wittib von Hr. Detloff Sehested seel. uf Perdöhl. 2. Lucia (f. 1. Nov. 1592), Wittib von Hr. Marquard

Brocktorff seel. seshhaft zu Ekernförde; 3. Hedwig, gest. 23. Julii 1662 um 3 Uhr frühe zum Kihl, ihres Alters 64 $\frac{1}{2}$ Jahr, Wittib Hr. Asmus von Alefeld uf Hütten. 4. Ölgart, gest. 15. Septemb. 1662 um 1 Uhr Nachmittag zu Preetz, Conventualin des Klosters Preetz. 5. Drude, Conventualin des Klosters Itzehoe, gest. etwa A° 1672. 6. Catharina, Conventualin des Klosters Pretze, gestorben Anno 1639 etwan d. 10. Januar zu Lübeck. 7. Anna Wittib Herrn Nagel, Marschall beym Bischoff zu Münster, welche in Franckreich Römisch Catholisch worden, wie sie bey meines Oheimbs des Herrn Reichs Marschalln Josias Rantzow seel. Gemahlin am Hoff gewesen. Ist gestorben zu Hildesheim den 15. Febr. 1672 Ab. umb 10 Uhr. — Ved den ovennævnte Søster Catharinas Navn er tilføjet i Randen: Eleonore Christine von Alefeldt, Claus von Alefeldt vom Kleinen Nordsee des Feldmarschallen und sel. Catrinen von Qualen Tochter, ist geboren in Lübeck. Frantz Monk, Obrister u. Gouverneur auf Tabago in Westindien, ist ihr Mann. — De ovenstaaende Optegnelser om den som Konventualinde opførte, i Lybek afdøde Catharine, hvor ogsaa Datteren fødtes, tyder paa, at Moderen er død i Barselseng og maaske før Ægteskabets Indgaaelse. Jvfr. om Eleonore Christine Ahlefeldt IV, Henv. S. 48, L. 14 f. n. — L. 24. 1643, 27. Nov., er Claus v. Allefeldt, Holsteinische Raad, sampt hans welb. Frue Moeder med en Frøichen aff Sønderborg, saa och Frue Wibeches Datter till Coldinghus ankommen (Koldinghus Amtsrsgsk. 1643, Bil. 24).

Side 22 L. 17. 1644, 23. Dec., faar Claus Ahlefeldt Bestalling som Generalmajor til Hest ved det holstenske Korps eller ogsaa andetsteds, dat. Friederichsburg.

Side 27 L. 5 f. n. Claus Ahlefeldt, der havde haft det gamle Rantzauske Regiment i Glückstadt, fik 1645, 5. Juli, det, som Generalmajor Bauer havde haft. — 1651 nævnes han til Klein Nordsee og Gadeland (Acta A XIX, 243). 1632 anføres Marquart v. Buchwald sel. drier Tochter kleines Gūthlein das Gadelandt (Acta A XIX, 242).

Side 34 L. 14. September Trykfejl for November. — L. 19. December for November.

Side 44 L. 15. Henrik studerede 1635 i Strassburg.

Side 45 L. 16. Magdalene. Ægtepagt oprettet mellem fransk Oberst til Hest Hans Schack og Magdalene, Datter af Johan Ahlefeldt til Satrupholm, dat. 20. Aug. 1645. Han hævede Forbindelsen, og Brudens Formyndere Major Ditlev Brockdorff og Cai Ahlefeldt til Ehlerstorf anlagde ved den nedersachsiske Konsistorialret Proces mod Schack, der ved sin Broder Emekes Mellekomst formaaede Magdalene til at opgive Processen og løse ham fra det givne Løfte (Erklæring dat. Kiel 1651, 26. Juli) mod at faa udbetalt i Omslaget 1652 2200 Rdlr. kontant (Hans Schacks Ark., Diverse Sager, Rigsark., og Gram Arkiv). Schack fik 1641, 15. Maj, kgl. Pas til England; 1646, 6. Dec. Befaling fra Kong Ludvig XIV. at begive sig med sit Rytterregiment til Catalanien. Ægtepagten mell. S. og Anna Blome er dat. 1648, 1. Aug. Udn. 1654, 28. Okt., til Statholder og Storfoged i Amterne Lauenborg og Schwarzenbeck, 1656, 1. Okt., Best. som Kommandant o. Soldatesken i Hamborg, afsk. 1658, 18. Jan. — 1657, 23. Nov., kapitulerede han med Cai og Fred. Ahlefeldt; 1658, 6. Jan., Generalltnt.; 9. Jan. fik Officererne Befaling at adlyde ham; 16. Jan. Oberst for det skaanske Reg. t. F.; 1659, 26. Jan., Feltmarskalk.

S. 50 L. 3 f. n. Daniel Josias blev ved Krigsretsdom af 1. Febr. 1686 degraderet og frakjendt sin Charge paa Grund af et mod en Borger i Kbhvn. øvet Overfald. Kongen formildede Dommen, at Ltnt. A. skulde gjøre Klageren Afbigt og rejse udenlands for at gjøre sig mere kvalificeret til Kongens Tjeneste, og hans Charge forbeholdes ham (Livgarden t. F. Justitsprot. 1686—87).

Side 53 L. 9. Claus Buchwald skjøder Brunsholm til J. Ahlefeldt 1675, 25. Sept., for 17,000 Rdlr., slagt 1698, 20. Febr., til Oberstltnt. Reventlow (Brunsholm Ark.).

Side 55 L. 9 f. n. A. M. Ahlefeldt, Enke efter Geheimeraad Claus Ahlefeldt,

tilbagesender med Skrivelse, dateret Kiel, 8. Okt. 1745, Alexander Newsky Ordenen, som hendes afdøde Mand har baaret. — Paa Slottet i Eutin findes et Billede af Koadjutoren Christian August og Prinsesse Frederikke Albertines «Tafelrunde» med Portræter af Claus Ahlefeldt og Frue samt Landraad Joakim Ahlefeldt.

Side 56 L. 16 f. n. Joakim til Gjeltning synes at være død s. A. som Joakim til Muggesfelde (1744), men Dødsdagen gaar paa den sidstnævnte (II, 122).

Side 74 L. 19. 1529, 7.—13. Jan. Sophia van Alevelde tho Buckehaven zeligen Benedictus van Alevelde her Hanses Sohne nhagelathen Wedewe sælger til Kong Frederik Gaard og Gods Buckhaven for 14,000 Mark lybsk. Medlovere: Vor Kathrine Bredesochter zeligen Here Hinrick Knutzessen nhagelathene Wedewe, myne leve Moder, Mester Knudt Guldenstern, Prawest tho Wiborch, Her Magnus Guldenstern, Ridder, Otte og Jurgen Guldenstern, myne leven Brodere. Dat. Kyll Dusent vyffhundert in deme negenundtwintigsten Jare in den achten Dagen der hilligen dryer Konninge. Orig. Perg. Af 6 Segl bevarede 1. Fru Sophie Ahlefeldts (Omskrift: SVFFIGS VAN ANEVELDE) og 3 Knud Gyldenstjernes (Ark. paa Bukhavn).

Side 76 L. 11. 1536, 6. Juni. Steffen van Aneveldt bevidner, at der er bleven ham «uth vorbede des etc. fursten und hern Christian, erwelter konnyneck zu Dennemarcken und Norwegen und merer framer luden van dem erwerdigen in godt vader hern Paulo, abbet thom Reynevelde, eyn dorp gheheten de Stocksee sampt dem sehe so by lyggen is, in vorbyddynghe ghegundt». Han forpligter sig til «de sulvygen lansten dar wanende im allem rechten und borlicheith und alle wor se tho berechtiget syn, tho vorbildende und nicht thovorweldigende efte tho voriagende». For Retten til at fiske i Søen skal han svare Abbeden og Klostret en halvaarlig Afgift af 19¹/₂ Mark lybsk og paatager sig tillige forskjellige andre Forpligtelser. Vidner: Gosche Rantzow, Amptman tho Zegeberge, Otto van Bockwolden thor Wensyn, Otto van dem Damme, Benedictus Powyske Hans Sone thor Fresenborch. Dat. vofteinhundert dar na im soes und durtigesten iare ahm dinxtag in den pinxten. Perg. med Udstederens Segl. Reinfeld Klosters Breve Nr. 60 (Rigsark.). Fortegnelse over Steffen Ahlefeldts Oppebørsler af Sognet thom Nyendorppe (Fællesark. XXVI, 25). — L. 4 f. n. Helvig Krummedige. 1528, 21. December. Catharine Rantzau, Abbedisse i Itzehoe, overlader for 60 Mark lybsk til Katherine Krumedyk, dennes Datter Heylewigh og Christoffer Alevelde et Klostret tilhørende Hus paa Livstid (Orig. Perg., Itzehoe Klosters Arkiv). — Hartvig Krummedige til Beke, Aspe og Wedeldorf, ledsagede 1502 Hertug Frederik til Stendal som Page, hyldede 1523, beseglede 1533 Unionsbrevet, levede 1544, siges at have været gift med Margarethe Ahlefeldt (D. Adels Aarb. XVII, 234) og efterlod blandt flere Børn Døtrene Sophie og Helvig. Paa Døbefonten i Ekernførde Kirke læses Indskriften: Anno 1586 is de edle und erbare jungfraw Sofie Krwmdick | selich in god | entschlafen vnd heft disse | dope in gades er der karcen | tho ecklenvordt gefven | vnd ere 8 anen mit den 4 lowen vorfadet. — Over Helvig et Epitafium i Preetz Klosterkirke med Indskrift: Anno 1588 Hefft de Erbar und veltugentsame | Junfer Catrina Sesteden Stellans Sesteden seligen | Dochter der Erbarn und veltugentsamen Junfern Heilwich Krumdiek, Hertich Krumdiek seliges thor | Beke dochter Erer hertleven Moddern dit Epitaphium | edder graffschriff na setten lathen, welche is ym | lobligen Closter Pretze eine Gotfruchtige Closter Junfer | gewesen LX jar lanck, is gewest van alter | LXVI jar vnd vorscheden im jar 1587 den 5 decembris. — Derunder 4 Vaabenskjolde; t. v. 2 korslagte Kjedelkroge, t. h. en hvid Bjørn i rødt Felt, under begge det rantzauske Vaaben. — Helvig og Sophie havde Brødrene Henrik, Hartvig og Otto. 1592, 7.—13. Jan. Heinrich von Krummendiek til Beke sælger med sin Broder Ottos Samtykke til Balthasar Ahlefeldt Gods i Looft, Hogenwistede og Reher for 4500 Rdlr. Vidner: Otto v. Krummendiek og Jochim Plesse. Orig. Perg. Segl fattes (Slesvig Statsark.).

Side 86 L. 5. Frederik studerede 1572 i Strassburg.

Side 97. Balthasar og Hustru har skjænket Altertavlen i Sørup 1603 (J. C. Friedrichsen, Chronik des Kirchspiels Sørup, 1907, 69).

Tillæg Side 40 L. 5 f. n. Om Josue Qualen kan endnu mærkes: 1549, 14. Sept. Iven Reventlow anbefaler til Hertug Hans «ein frommer, junger Gesell vom Adel Josue van Qualen», der beder om en Anbefalingsskrivelse til Rhingreven i Frankrig, hvem han alt tidligere har tjent. 1562, 27. Maj, Bestalling som Ritmester for ham, og Revers, egenhændig undertegnet Josue von Qualen (Varia før 1700 Nr. 2, Tyske Kanc., Rigsark.). Brev fra Josue v. Q. til Hertug Hans om det Drab, han har begaaet paa Jurgen v. Massow (Hansborg Ark. XX, 58; Breve til Kong Frederik II. fra Hertug Philips Sønner, 1567, 20. Sept., 1570, 19. Jan.). 1568 bar Josue ved Dronning Sophies Ligprocession i Slesvig det ungarske Vaaben, medens Josias var blandt dem, der bar Liget. Henrik Rantzau fortæller, at Josua og Josias Qualen 1569 i Felten laa i samme Seng og drømte om Daniel Rantzaus Fald (H. Rantzau, De somnijs, Rostochii 1591, S. 16). Josue v. Q. zog 1572 mit Herzog Adolph in die Niederlande (Acta A XIX, 125).

Tillæg Side 71 L. 6 f. n. Didriks Bryllup med Catharine Cordes, Datter af afd. Hans Cordes, fandt Sted i Hamborg 24. Juni 1713 (Herold, Vierteljahrsschrift 1903, 166).

FEMTE BIND 1899

Side 44 L. 17. Flaaden læs Flandern.

Side 52 L. 5. Anna Emerentias Bryllup fandt Sted 2. Okt. 1733 i Hamborg (Herold, Vierteljahrsschrift 1903, 181). — L. 11. Catharine Margarethes Bryllup holdtes 9. Maj 1738 i Hamborg (ib. 182).

Side 66 L. 1 f. n. Landgreve Carl af Hessen meddeler Generalitets- og Kommissariatskollegiet i Skrivelse, dat. Christiansborg 1791, 5. April, at Kammerherre Ahlefeldt til Damp ønsker at sende sin ældste Søn, der staar ved Dronningens Livregiment, til det ridderlige Akademi i Lyneborg (Indk. Kommandosager 1791, 2. Kvartal, Rigsark.).

Side 70 L. 16. Elise læs Frederikke, f. 1. Maj 1797.

Side 102 L. 8. 1600, 17.—13. Jan. Hartich Rantzauw i Flensburg, Eler Petersen tho Norgarde, Keye Radtlow og Eler Radtlow i Ekernförde sælger til Frederik Ahlefeldt 4 Gaarde, to udenfor Arlevad og to i Langenhorn, fordum tilhørende Jomfruerne Eibe og Heilwich Rathlau, for 3000 Rdl. Spec. Orig. Perg. (Gottorp 355). — L. 5 f. n. Friederich von Ahlefeld zu Seegarten 1607 Tods Verfahren (Kirchen-Buch zu Klippleffe, begyndt 1622, afl. fra Søgaard Arkiv til Rigsark.). — L. 4 f. n. 1616, 7.—13. Jan. Otto Blome til Rastorp sælger for 79,000 Rdlr. Spec. til Fru Dorothea Ahlefeldt Godset Rastorp med Landsbyerne Rosenfeld og Passau samt øvrige Pertinentier. Perg., maaske Udkast. Udstederens, hans Broder Didrik Blomes og denne Svoger Otto Pogwisch til Farves Segl og Underskrifter skulde have været anbragte (Statsark. Slesvig).

Side 103 L. 4 f. n. Hans Ahlefeldts Forsvarsskrift i Anledning af det af ham paa Jesper Rantzau begaaede Drab er dateret Turauw im Fürstenthum Sachsen 28. Okt. 1629. Drabet fandt Sted Dingstagk in den heiligen Pfiingsten s. A. fra Nicolaus Schletts Hus. Aarsagen var, at Jesper beskyldte A. for at have forhugget hans Skov Siggenerbusch og gjentog det tre Gange; Hans fulgte Jesper ned i Burgstrasse og fortsatte Klammeriet. Ahlefeldts Kaarde «ist ihm ohn allen Vorsatz ins Bein gefahren» (Acta A XVII, 208, Slesvig).

Side 104 L. 2. 1642, 7.—13. Jan. Christian Rantzow sælger Allodialgodset Nüttschow, som han har kjøbt af sin Svoger Frantz Rantzow, Hans Rantzow til Saltzows Søn, og Søster Anna Christine Rantzow til Fru Margaretha, Hans von Alefeld til Stendorfs Enke, for 30,000 Rdlr. Spec. Dat. Kiel in octavis trium regum 1642. Orig. Perg. med vedhængende 3 Segl (Ark. paa Nüttschau).

Side 104, 5.

FRANTZ AHLEFELDT.

Efter at have solgt Arlevad flyttede han til Fresenburg. Han havde for-
tæret alle Hustruens Penge og blev af hende reddet for at komme i Indlager. 1631

nævnes begge blandt Restanterne; selv døde han Aaret efter, da der betaltes for Ringning til Oldesloe Kirke i Anledning af hans Jordefærd, dog bisattes han i Olderup Kirke. Enken Fru Helene ejede 1631 Rødemisgaard ved Husum, som hun Aaret efter solgte til Markvard Georg Engel. Hendes anden Mand Hans Buchwald til Schelhorn erhvervede foruden Blumendorf Holtenklinken ved Oldesloe, der 1631 ejedes af Nikolai Beckmanns Arvinger, og var endnu 1643 i Live. I dette Ægteskab havde Fru Helene Sønnen Hans Buchwald til Kogel og Datteren Dorothea, gift med Ritmester Frederik v. Røttern til Kostenthal. 1648 boede hun som Enke paa Blumendorf og indgik i ret fremrykket Alder tredie Ægteskab med Ritmester Asmus Rathlau, der besvangrede hende 1651 (III, Bil. 65). Hans Moder Emerentia Buchwald, Sivert Rathlaus Hustru, var Søster til Hans Buchwald, der 1632 betalte til Oldesloe for Klokkeringning ved hendes Død. Fru Helene døde 31. Maj 1663, hvorefter Asmus Rathlau 1666 indgik Ægteskab med Helvig Rantzau, Datter af Breide Rantzau til Nør. Han døde 1668 i Lybek efter at have oprettet sit Testamente 16. August.

Frantz Ahlefeldt og Hustru Helene (Magdalene) «Claus Rantzawen Amtmans zu Gottorf sehl. Tochter» havde Sønnen

CHRISTIAN AHLEFELDT.

Han fødtes o. 1630 og blev 1648 optaget paa Sorø Akademi. 1651 førte han Proces med Moderen om Besiddelsen af Blumendorf og Holtenklinken og stod 1653 Fadder i Oldesloe. 1661 var han Ritmester, enten i meklenborgsk eller gottorpsk Tjeneste, og nævnes til Blumendorf og Klinke, da han 3. Februar hyldede Hertug Christian Albrecht paa Gottorp. 1663 blev i Oldesloe Kirke døbt Ritmester Christian Ahlefeldts tredie uægte Barn Anna. I Februar 1665 indberetter Feltmarskalk E. A. v. Eberstein, at Ritmester Ahlefeldt i Oldesloe efter sin Hjemkomst fra en Slædekjørsel havde yppet Klammeri i Byen med nogle Ryttere af Oberstlieutenant Rauchs Kompagni, hvem han beskyldte for at have opstillet nogle Vogne tværs i Gaden; Rytterne kom i Slagsmaal med Ahlefeldts Tjenere, af hvilke flere blev saarede. Da to Ryttere, der ikke havde deltaget i Klammeriet, kort efter spadserede forbi Ritmesterens Hus, dræbte han den ene ved et Skud ud af Vinduet. Ahlefeldt flygtede, men vendte i Maj tilbage til Oldesloe, hvor han sammen med andre, deriblandt sin Stifbroder Ditlev Buchwald, forøvede Voldsgjerninger i Rytterdistriktet. Han maatte rømme Landet og forpagtede endnu samme Aar Godset Neu-Pokrent i Meklenborg paa fire Aar mod en aarlig Afgift af 200 Rdlr. i de første to Aar, og i de to andre 300 Rdlr., hvorefter han skulde fraflytte Gaarden. Fra forskjellig Side, bl. a. fra Stedets Præst, førtes Klage over Ahlefeldts slette Forvaltning, og 1668, 10. Juni, fik han efter Indstilling af den til Undersøgelsen af Forholdene nedsatte Kommission Paabud fra Hertugen af Meklenborg om ufortøvet at fraflytte Neu-Pokrent. Ritmesterens Kreditorer indstævnedes ham til en 23. Sept. berammet Termin, men han meldte Forfald, da han skulde indfinde sig i Flensborg 19. Sept. ved Stiffaderens Jordefærd. Hans Svoger Volf Ahlefeldt til Rensow fik 6. Dec. af Hertugen Befaling, at tilfredsstille hans Kreditorer af de hos ham beroende Midler, tilhørende Christian Ahlefeldts Hustru Ilsabe Margarethe, født von Moltke. Hun var Datter af Balthasar Moltke til Barnim og Margarethe Elisabeth v. Maltzahn og fødtes 1639. Hendes Ægteskab med en i alle Forhold lige samvitighedsløs Person var fra første Færd af ulykkeligt, hvorfor hun flyttede til Søsteren paa Gross Rensow. Herfra rettede hun i Februar 1666 en Takkeskrivelse til Magistraten i Oldesloe, fordi denne havde erklæret, ikke at ville taale hendes Mands Frille i Oldesloe, og tilbød i denne Anledning Byraadet som Tak en Pengegave. Christian Ahlefeldt, der betegnes som en stor Duellant, blev ved Aar 1675 skudt i Meklenborg af «en gemen Rytter», hvorefter Enken flyttede til Segeberg. Herfra ansøgte hun Kong Christian V. om en Understøttelse til sig og sine Børn. Senere

boede hun i Schwerin og fik af Hertugen af Meklenborg et aarligt Deputat i Penge og Naturalier, som udbetaltes hende af Rentekammeret, hvilket fornyedes 1715 af Hertug Carl Leopold af Schwerin. 1721 klagede hun over at Understøttelsen ikke var bleven hende ydet i de sidste to Aar og bad om, i det mindste at faa udleveret det hende bevilgede Korn, da hun ellers maatte krepere af Sult. Hun opnaaede den høje Alder af 92 Aar, da hun 1731 endte sit møjsommelige Liv og fandt sit Hvilested i Domkirken i Schwerin. I sit Ægteskab havde hun to Døtre.

A. MAGDALENE ELISABETH,

født 1671, var gift med Augustus v. Sperling, Kaptejn i meklenborgsk Tjeneste, der faldt i Braband. I sin Enkestand laante hun sin Svoger Johan Frederik v. Sperling til Keetz 150 Rdlr., som hun 1712 klagede over, ikke at have faaet tilbagebetalt. 1754, da hun for anden Gang var bleven Enke efter en i Ukrænen afdød Kaptejn v. Horn, ansøgte hun Hertugen af Meklenborg om en maanedlig Understøttelse, idet hendes Svigersøn Lieutenant v. Boehmer i Lybek havde besveget hende for alle hendes rede Penge og Obligationer. Hun fik bevilget en fjerdingaarlig Understøttelse af 3 Rdlr., for hvilken hun sidste Gang kvitterede 16. Juni 1755, og sandsynligvis er hun død ikke længe efter.

B. SOPHIE AGNES,

gift i første Ægteskab med en Mand ved Navn Köller. 1713 ansøgte hendes Moder Hertugen af Meklenborg om Fritagelse for Proklamationen af Datterens Ægteskab med en Borger og Guldarbejder Joakim Burchard, i hvilket Moderen kun havde indvilget paa Grund af sin betrængte Stilling. Vielsen fandt Sted i Domkirken i Schwerin 1. December 1713.

(Henvisninger: Acta A I, 153; XIX, 242, 1453, 3422 (uordnede Akter fasc. III); XX, 153, 2491, 3398, 3422. Medd. fra Statsark. i Schwerin. Oldesloe Byarkiv).

Side 105 L. 18. Heilwig Röpstorff «für sich als im Nahmen ihres abwesenden Sohnes Kayen, so dan dero Kinder Benedix, Bartie u. Catharina von Ahlefeldt» er af afdøde Friedrich v. Ahlefeldt zu Sehgarten bleven forsynet med en anseelig Dotation, senere stadfæstet af hans Søn Oberschenk Friedrich v. Ahlefeld, atter stadfæstet af Hertugen af Gottorp 1657, 2. April, mod at afstaa fra alle Fordringer paa den afdødes Gods (Acta A XX, 3398, Slesvig). Af hendes Børn med Frederik Ahlefeldt er den førstnævnte Søn næppe identisk med den (V, Bil. S. 52) omtalte Cai Ahlefeldt, † 1704 som Amtsforvalter over Frederiksborg Amt, men snarere

1. Cai Ahlefeldt, der 1659 var Ritmester ved Ebersteins hvervede Rytterregiment; Kompagniet paamønstredes 22. Febr. Han erobrede tilligemed Ltnt. Hans Qualen en svensk Galliot, der var løbet paa Grund paa Stenderup Strand. Han faldt 14. Nov. 1659 ved Nyborg (Indk. Sager til Krigskanc. 1661, 30. Juli, og Bilag til Ebersteins Brev af 2. April s. A. L. F. v. Eberstein, Kriegsber. des Generalfeldm. E. A. v. Eberstein, 1893, 241, 245, 376. Saml. til jydsk Hist. 2. R. II, 195).

De øvrige Børn af hin Forbindelse ere:

2. Bendix Ahlefeldt, Oberstlieutenant, † 1676, legitimeret ved kgl. aabent Brev (V, 121).

3. Bertha, tidligere altid anført som uægte Datter af General Hans Ahlefeldt, † 1672, gift med sin Fætter Hans Schröder v. Løvenhielm, Generallieutenant (jvfr. V, Bil. 44, og III, Bil. 43).

4. Catharine, død 1694 paa Haraldskjær, begravet 6. Nov. s. A. i Skibet Kirke, gift med Oberst Conrad von den Brincken til Haraldskjær, begr. 31. Aug. 1696 smstds. Hun angives fejlagtig i Bertouchs Korrr. med Adelen (Rigsark.) at være «Conventualin des Klosters St. Johannes in Schleswig, aus dem Hause Damp». Af

hendes Børn og Børnebørn er flere døbt med Navnet Helvig og Roepstorfske Familienavn som Ulrik Frederik (Efterl. Pap. fra den Reventlowske Kreds VII, 503, hvor Anna (L. 14) skal rettes til Catharine (Skibet Kirkebog).

Side 107 L. 4. 1643, 25. Jan. Hans von Ahlefeldt, Søn af salig Hans von Ahlefeldt til Stendorff, overlader for sig og Otto von Buchwaldt til Muggesfelde, Provst i Preetz, og Kay von Ahlefeldt til Schinkel som Formyndere for deres Plejesøn Benedict von Ahlefeldt Godset Nutzkow, som de har købt af deres Moder, til Claus von Alefeldt som ældste Søn for en Købesum af 28,000 Speciesdaler. Dat. Kiehl den 25. Januarij Anno 1643. Orig. Perg. med vedh. Segl (Ark. paa Nütschau). — 1670, 7.—13. Jan. Claus von Alefeldt og Clelia von Alefeldt født Bluhme sælger Nütschau til Hieronymus Rantzau for 33,100 Rdlr. Spec. Medforsegler: Joachim Rantzau. Dat. Kiehl in oct. trium reg. 1670. Orig. Perg. Seglene fattes (Ark. paa Nütschau).

Side 108 L. 19. Hans Ahlefeldt gik 1650 i lothringsk Tjeneste og hvervede en Eskadron for Hertugen. I Marts 1651 var han i Paris for at søge i fransk Tjeneste (Brev fra ham, dat. 1651, 7. Marts).

Side 113 L. 8 f. n. (Bil. S. 44). Frantz v. Stendorf. I en Ansøgning, dat. Kbhvn. 14. Maj 1696, meddeler han, der underskriver sig Frantz von Alefeldt, at han har tjent som Lieutenant i Rytteriet ved Schwanewedes Regiment og gjort sin Pligt for Baahus og i Skaane. Efter Freden har han efter sin afd. Fader Generalltn. Hans v. Ahlefeldts Raad taget sin Afsked og nu tjent 13 Aar i fremmede Hære, det første Aar i Frankrig, 12 Aar i Lyneborg ved Infanteriet, deraf 3 Aar paa Morea, de øvrige i Ungarn, Brabant og Flandern, først som Lieutenant, siden som Kaptejn. Da han har erfaret, at der er udbrudt Tvistigheder mellem Danmark og Lyneborg, har han for 2 Maaneder siden taget sin Afsked og tilbyder nu Kongen sin Tjeneste.

Side 117 L. 13 f. n. Hertug Frederik af Gottorp skjøder 1653, 25. Jan., Godset Quarnbek til Frederik Ahlefeldt til Seestermüh (Acta A XX, 3280, Slesvig).

Side 120 L. 14. Catharine, Henrik Ahlefeldts Hustru, døde 1708. Pløen Kirkes Regnskab f. 1708: Die wohlgeb. Herrschaft auf Wahlstorf liessen für die weyl. wolgeb. Frau Ahlefeldten auf Seestedten allhie läuten 54 Pulse. — Et Brev fra Chr. Rantzau til Kongen, dat. Kiel 11. Febr. 1654, meddeler, at Overskjænk Friedrich von Ahlefeldts Søster skal begraves førstkommande Tirsdag 16. Febr. (Rigsark., Saml. Landdage). — Fred. Ahlefeldt meddeler Grev Chr. Rantzau i et, Glückstadt 2. Nov. 1659 dateret Brev, at hans Søster Margarethe er død 29. Okt. (Breve til Grev Chr. Rantzau Fasc. 98; Ark. paa Breitenburg).

Side 122.

GENERAL FREDERIK AHLEFELDT † 1672.

Originale Patenter og Bestallinger for ham i Arkivet paa Runtoft. 1651, 1. Marts. Le Comte de Ranzau, Mareschal de France, bevidner, at de Alefeld, Capitaine i hans Regiment de Cavallerie Allemande har tjent tro ved alle Lejligheder, men nu agter at vende tilbage til sit Land, hvorfor R. meddeler ham Permission de Congé. Dat. Paris le premier de Mars 1651. — 1652, 1. Jan. Erkehertug Leopold Wilhelm gjør vitterligt, at han til sin Broders Tjeneste har givet Oberst Ulrich Christian Gùldenlew til Ulrichsholmb Bestalling paa at hverve et Reg. højtyske Krigsfolk til Fods, 15 Fænniker à 100 Mand, og har beskikket Fridrich von Alefeld til Oberstvagtmester ved samme. Dat. Brüssel. Orig. paa Papir med Segl i Vox. — 1652, 19. Juli. Ulrik Chr. Gyldenløves Instrux for Oberstvagtmester Friderich von Alefeldt, der skal begive sig med sine Folk til Ostende. Orig. paa Papir, dat. Hamburg. — 1655, 24. Marts. Ulrik Chr. Gyldenløve bevidner, at Friedrich von Ahlefeldt til Maasleben paa 3. Aar har tjent som Oberstvagtmester til Fods og ved alle Lejligheder forholdt sig til hans store Contentement, men da han nu vil vende tilbage til sit Fædreland, meddeles der ham

Afsked. Dat. Hamburgk. — 1655, 23. Juli. Kong Frederik III. bevilger Oberst-vagtmester Friederich von Ahlefeldt en aarlig Pension af 450 Rdlr. Kopi. — 1656, 13. Nov. Best. som Kommandant i Bahuus Fæstning. — 1657, 30. Jan. Pas til Norge; 19. Apr. Best. som Oberst. — 1658, 7. Juni. Best. som Oberst af Regiment de Garde til Fods. — 1658, 28. Sept. Bekræftet, af Notarius A. F. Werner udfærdiget, Kopi af Kong Frederik III.s Patent for Friederich von Ahlefeldt von Maesleben at montere og hverve endnu et Regiment Garde Dragoner paa 6 Kompagnier med Samlingssted i Amterne Løgumkloster, Aabenraa og Maarkjær samt Satrupholm og Dollerød, dat. Kopenhagen (Danske Kongers Hist. 147, Rigsark.). — 1658, 3. Nov. Patent at hverve et Regiment d'Guardie Dragoner paa 6 Kompagnier. — 1659, 29. Apr. Best. som Generalmajor til Fods. — 1662, 1. Maj. Bestalling som Kommandant i Kbhvn. — 1671, 24. Maj. Kong Christian V. konfirmerer og beskikker Friederich von Alefeldt som General-Major og Oberst over Reg. de Garde til Fods, Assessor i Krigskollegio og Kommandant i Kbhvn. — 1671, 23. Dec. Bestalling som Generallieutenant til Fods. — Det Bil. S. 27 aftrykte Naturalisationspatent for Fred. Ahlefeldt i Orig. paa Perg. med vedhængende kgl. Segl i Kapsel. Af Skjøder vedr. hans Godserhvervelser i Danmark (S. 124, L. 18), er bevarede: — 1664, 11. Juni. Niels Trolle til Troldholm skjøder til Generalmajor Fridrich von Allefeldt 3 Bøndergaarde i Sonnerup. Orig. Perg. med Niels Trolles, Otthe Kraghs og Niels Rosenkrantz' egenh. Underskrifter og Segl i Kapsler. — 1664, 12. Juni. Steen Billde til Kierszgaard skjøder til Friderich von Allefeldt til Marsleben, Generalmajor, Trutzholm Hovedgaard i Sonnerup Sogn. Orig. Perg. med Sthen Bildes, Mogens Arnfelds og Oluf Daas egenh. Underskrifter og Segl i Kapsler.

Side 125 L. 3 f. n. 1655, 4. Marts. Ægtepagt oprettet mellem Friedrich von Ahlefeldt von Maesleben og Augusta, Datter af Georg von der Wisch; Bruden faar i Medgift 15,000 Rdlr., hvorimod Brudgommens Forældre lover at udsætte et aarligt Deputat af 500 Rdlr. for Sønnen. Underskrifter: Benedix v. Alefeldt, Beiate von Alfeldt, Friederich von Allefeldt, Augusta von der Wisch, P. Rantzow, Friederich von Alefeldt, H. v. Alfeldt, Frantz Rantzow, Wulff von Alefeldt. Dat. Kiel. — 1677, 21. Maj, anmodede Augusta v. Ahlefeldt fra Kiel Generalauditør H. Meier om et Pas for sin Søster Benedicte Buchwald fra Malmø til Kiel paa Grund af Belejringen (Indk. Sager til Krigskanc., Rigsark.). — 1670, 9. Okt. Friederich v. Ahlefeldt skjøder Kohøved til Fr. Chr. von Kielmansegg for 75,000 Rdlr. Orig., dat. Damp. — 1670, 13. Okt. Friedrich v. Ahlefeldt skjøder Bienebek til Heinrich Reventlow for 29,000 Rdlr. Spec. Orig., dat. Kiel (Runtoft).

Side 126 L. 12. Ægtepagt, dat. Schleswig 29. Mai 1658, mellem Hans Christoff Treusch von Buttler til Willershausen, Oberstlieutnt. i det grevelige Waldeckske Reg. i svensk Tjeneste, og Beate v. Alefeld. Orig. (Runtoft).

Side 128 L. 10 f. n. Hans Henrik Ahlefeldt. Oliemalet Portræt af ham paa Borstel, signeret Paulsen pinx. 1728.

Side 135 L. 13. Oberst Frederik Ahlefeldt † 1706. Den af ham i Gjestelev Kirke under Altret indrettede Familiegravelse aabnedes 27. April 1912, og fandtes i Hvælvingen foruden en fuldstændig bevaret Kiste, gjemmende Levningerne af hans 2. Hustru Riborg Helvig Holck, hensmuldrede Rester af o. 10 Kister og Skeletter, hvilke sidste nedgravedes under Hvælvingens Flisegulv. Der fandtes, foruden en hel Del Anevaabener og Ornamenter af Messing, Bly og Kobber, Indskriftpladerne fra Oberstens og hans Datter Anna Birgittes hensmuldrede Kister. Den førstnævnte Plade bærer en lang Indskrift paa Dansk, af hvis Indhold kan mærkes, at han var født 12. Juli 1656 paa Reinbeck og havde gjort sig navn kundig i mange heroische Actioner baade i Kong Christian den femtis saa og Keiserens, Kongens af Francrig, de HERNSTATEN af Holland deris Tieniste, død 27. Juni 1706; gift 1° m. Birgitte von der Wisch — Plads aaben til alle Data —; 2° 26. April 1693 m. Riborg Helvig Baronesse

Holck. I første Ægteskab havde han tre, i andet syv Børn. — Hans første Hustru døde 1687 (1687, 2. Oct. Oberst Lieut. Friedrich Ahlefeldt sel. Liebste Beläutung. — Kiel. St. Nikolai Kirkes Regnskab).

Side 140 L. 12 f. n. Bendix blev viet anden Gang 1. Maj 1734 i sit Hus i Hamborg aufm Kamp (Herold, Vierteljahrsschrift 1903, 140).

Side 143 L. 9 f. n. Hans Ahlefeldts Bryllup med Grevinde Frederikke Rantzau fandt Sted 28. April 1748 i Hamborg (St. Michaelis Kirkes Vielsesprot.).

Side 146 L. 4 f. n. Anna Catharine indberetter til Landretten fra Uetersen 1728, 5. Febr., at hendes Morbroder Johan v. der Wisch er død for nogen Tid siden. Arvingerne ere Hans v. der Wisch, Majorinde Schack, hun og Søsteren Benedicte (Acta A XIX, 1832).

Side 148 L. 16. Anna Birgitte. Paa hendes Kisteplade læses: Die Hochwohlwürdige, hochwohlgebohrne Freulein Anna Birgitta von Ahlfeldten, ist gebohren Den 21ten Januar Anno 1697 und Gestorben den 26ten April Anno 1754, 57 Jahr 13 Wochen und 4 Tage. I Skiftet efter hende anføres som Arvinger hendes eneste efterlevende Søster Helvig Christence og Brodersøn Eiler Ahlefeldt, Page hos Dronningen (Acta B XIV a 18, Slesvig).

Side 150 L. 6. Hans Heinrich. Af Geheimeraad Christian Sehestedts Dagbog (Ark. paa Raunholt ved Hr. Landsarkivar G. L. Wad): 1728, 22. Sept. [Paris]: trouué le Comte d'Ahlefeldt arriué de Dannemarc. 1730, 17. Marts: Ma femme parlé à Mr. d'Ahlefeldt touchant le desordre de ses affaires particulieres. 18. Marts: L'apres disné le deplorable malheur de Cammerj. Ahlefeldt arriua, s'estant blessé mortellement par un coup de pistolet. 19. Marts: Le bon Ahlefeldt susdit expira l'apres diné fort chretienement. NB. pris congé et luy donné ma benediction auant le sermon. 20. Marts: Mis le corps du feu Ahlefeldt dans le cerceuil et enterré la nuit a la cimetiére des Protestants. — L. 16. Adolph Jesper. Oliemalet Portræt af ham, signeret Paulsen pinx. 1728, paa Borstel.

Side 151 L. 10. Mette Henriette. Oliemalet Portræt af hende sammesteds, signeret Metta Henrietta von Aleveldt 1731 — Maschmann p. Hendes Bryllup fandt Sted i Hamborg 17. Juli 1733 (Herold, Vierteljahrsschrift 1903, 180).

Side 156 L. 10. Eiler Christopher var 1756 paa Sorø Akademi (Efterl. Pap. fra den Reventlowske Kreds VII, 458).

Side 158 L. 13. Johan Adolph Ahlefeldt købte Tolkskovby af storfyrste lig Etatsraad Joachim Diderich Schutt og solgte det 1777, 1. Marts, for 39,200 Rdlr. til Major Berend Hartvig v. Levetzow.

Tillæg 53 L. 10. Frederikke Amalie. Om hendes Død se Frederiksborg Amts Skifteprot. 1731—69, S. 433.

Blandt Indkomne Breve til Danske Kancelli 1518—23 findes en Liste med Overskrift: Efterschreffne wor kiereste naadige herres [Kong Christiern II.] folch och tiennere ære bleffuene døde wdi hanss nades elendighed. Som den fjerde i Rækken efter Søren Norby anføres Benedictus van Alefelde. Ogsaa i en anden Liste over «wor kæreste naadige herres tiennere som end nw offuerleffue och ære bleffuene hoss hans nade wdj elende» nævnes Benedictus van Alefelde.

SJETTE BIND 1897

Side 54 L. 18. Graastener Æblet. I et Brev, dat. Flensburg 1771, 16. Nov., skriver Overretsadvokat Josias thor Straten: Der Gravensteiner Apfel ist der schmackhafteste unter den Sorten, die hier zu Lande wachsen, und stammet eigentlich vom Rheinstrom her, wo ein gewisser Graf Ahlefeldt ehedem Dänische Hülfsvölcker commandiret und bey der Gelegenheit diese Baum Sorte von dorthier in die hiesige Nachbarschaft nach seinem Gute Gravenstein gebracht hat (Rigsark., Tyske Rentekammer). If. Medd. fra Direktør St. Nyeland stammer denne Æblesort fra Klostret L'Abbaye de Hautcombe ved Lac du Bourget, en italiensk Enklave, nu i Frankrig, hvor Æblet har været dyrket fra o. 1600.

Side 55 L. 3. Grev Christian blev 1680 immatrikuleret i Strassburg.

Side 58 L. 21. Om Købet af Kallundborg Ladegaard se Rentekammerets Deliberationsprot. I (1701—2) Nr. 158. — **L. 25.** Sorgenfri se nu Fra Arkiv og Museum IV, 607.

Side 80 L. 4. Efter Kirkebogen i Itzehoe fandt Vielsen Sted 30. Dec.

Side 81 L. 12 f. n. I Følge Medd. fra k. k. Oberstkammerer W. v. Witkenburg er Grevinde Marie Theresia Datter af Carl Anton Fyrste af Thurn og Taxis († 1805) og Elisabeth Hertuginde af Württemberg († 1787).

Side 82 L. 8 f. n. ej udgaar.

Side 94 L. 3 f. n. Grev Jens Juel var 1787 Kavalér ved det danske Gesandtskab i Wien.

Side 102 L. 8. Efter anden Angivelse (Chr. Kock, Schwansen, 1912, 522) fandt Comtesse Elises Bryllup Sted 29. Marts. — 1812, 17. Juli, udstedte Grev Frederik en Forpligtelse at ville udbetale til sin Datter Baronesse Lützw, saalænge den daværende Pengekurs holdt sig, 6000 Rdlr. D. C., naar den atter forandrede sig, 2000 Rdl. Ved en af Kongen 1830, 3. Febr., stadfæstet, mellem hende og Grev Christian oprettet Kontrakt, gav hun til Bedste for Grevskabet Langeland og de dermed forenede Besiddelser Afkald paa alle hende efter Faderens Død tilkommende Fordringer mod at faa udbetalt fra den Dag af, da Successor (Grev Christian) maatte tiltræde Besiddelserne, i livsvarig aarlig Appanage 2000 Rbd. Sølv (Gen. her. Selsk. Ark., Rigsark., Spec. A. Danske Kancellis 4. Dep. Forestill. 1830, 12 ff.).

Side 116 L. 18. Baron Beaulieu døde 1871.

PERSONER
AF NAVNET «VON AHLEFELDT»
SOM IKKE ERE OPFØRTE PAA STAMTAVLERNE

I.

DEN HAMBORGSKE SLÆGT
VON AHLEFELDT

JOAKIM VON AHLEFELDT,

død o. 1610, gift med Anna, der 24. Sept. 1615 i St. Jakobi Kirke i Hamborg blev viet til Algerdt von der Lippe. Joakim antages at have efterladt Sønnerne Peter og Jørgen (1—2).

1. PETER VON AHLEFELDT,

Stand ubekjendt, havde i St. Jakobi Kirke følgende Børn til Daaben (A—G).

A. GERTRUD,

døbt 3. Aug. 1628. Faddere: Gertrud Möller, Anna Selden, Marten Rintgesberger. Død lille.

B. ANNA,

døbt 5. Juni 1629. Faddere: Adelheid Lumens, Jeronimus Viddersen. Død lille.

C. CATHARINE,

døbt 5. Máj 1630. Faddere: Catharine Wohlers, Margarethe Helmers, Johan Mencke.

D. HANS,

døbt 5. Juli 1631. Faddere: Hans Weber, Johanne Redemin (?), Anna Trebbe.

E. ANNA,

døbt 23. Sept. 1633. Faddere: Gertrud Gerlichs og Hinrich Schröder.

F. PETER,

døbt 6. Febr. 1634. Faddere: Hans Weber jun. og Margrethe Hilckens.

G. GERTRUD,

døbt 25. Okt. 1635. Faddere: Gertrud Milford (Milpford), Gertrud Meineke, Jürgen v. Holten.

2. JÜRGEN VON AHLEFELDT

havde sammesteds til Daaben:

A. JOAKIM,

døbt 3. Febr. 1629. Faddere: Claus Trip, Hans Flant, Lisbeth Schlebusch.

B. PETER,

døbt 2. Juli 1631. Faddere: Peter v. Ahlefeldt, Christopher Ficke, Engel Morsen.

C. CATHARINE,

døbt 30. Maj 1634. Faddere: Catharine Möller, Margarethe Wessel, Peter de Tree.

D. ELSABE,

døbt 11. Juni 1637. Faddere: Margarethe Mölen, Margarethe Wulfes og Jörgen Helmer.

JOHAN JOAKIM VON AHLEFELDT,

der levede 1669—1704 i Hamborg og som maaske er identisk med ovennævnte Joakim, havde til Daaben smstds. Børnene A—D.

A. MATHIAS VON AHLEFELDT,

født 1664 i Hamborg, tjente sig i Hertugen af Meklenborg-Schwerins Tropper op til Officer og fik 1693, 12. Marts, Expektance paa Kaptejncharge. 1700, 9. Okt., tildeltes ham Kaptejn Frederik Henning Prætorius' Kompagni, dog skrev han et Par Dage senere fra Amsterdam til Hertugen, at han ikke kunde overtage det, da hans eget Kompagni allerede stod ham i 4000 Rdr. 18. Okt. s. A. meddeltes der ham Afsked som Major. 1703, 12. Sept., udstedtes der et Pas til ham til Italien, og 1705, 21. Maj, fik han Bestalling som Oberstlieutenant. I Dec. 1712 tilskrev han Kong Frederik IV., at han Aaret før havde tilbudt at hverve et Regiment i dansk Sold. Da han ikke havde faaet Svar paa sit Tilbud og som en Mand med dansk Sindelag havde maattet døje mange Fortrædeligheder af Svenskerne, bad han om at maatte faa den Karakter, han allerede i otte Aar havde haft i Meklenborg, uden Løn, indtil han kunde faa Ansættelse. Krigskancelliet meddelte ham, at der i Øjeblikket ikke var nogen Plads ledig.

1714 udsatte General Greve v. Dernath en Livrente for ham som Vederlag for et Hus i Hamborg, som Oberstlieutenanten havde afstaaet til ham. Matthias

v. Ahlefeldt døde 1730. Han var to Gange gift; 20. Maj 1692 blev han i St. Petri Kirke i Hamborg viet til Elise Marie Slöpcke (Schlöpke), Datter af Heinrich Schlöpke, der 1675 levede i Hamborg; hun døde efter faa Aars Ægteskab, hvorefter han 19. Jan. 1696 holdt Bryllup i Hamborg med Petronelle Reus. Han havde tre Døtre, hvoraf den ene af første Ægteskab (se nedfr.).

B. CATHARINE,

døbt 20. Aug. 1669. Faddere: Catharine v. Ahlefeldt og Hans Meincke.

C. ANNA MARGARETHE,

døbt 10. Aug. 1673. Faddere: Anna Köhlers, Elisabeth Margarethe v. Ahlefeldt og Johan Busenhagen.

D. JOAKIM JOHAN VON AHLEFELDT,

døbt 27. Juni 1675. Hans Faddere vare Jeremias Vilhelm, Frantz Hieronymus Hasenkrug og Jfr. Catharine Weber. 1699, 23. Jan., fik han Bestalling som Fændrik réformé i den gottorpske Hærstyrke, blev 1704, 30. Maj, Kaptejn ved det meklenborg-schwerinske Grenaderkompagni og hvervede ved Kapitulation i Juli s. A. et Kompagni Musketerer, som han dog kort efter aftraadte til Kaptejn Tourlin. 1705, 18. April, fik han Bestalling som Oberstlieutenant af Infanteriet. 1710 opholdt han sig i Wesel, da der indleddes en Undersøgelse mod ham i Anledning af nogle respektstridige Udtalelser, han havde ladet falde om Hertugen af Meklenborg-Schwerin, hvem Ahlefeldts Hustru Maria i Marts 1711 bønfaaldt om at lade Sagen falde. Dette blev bevilget paa den Betingelse, at hendes Mand indgav sin Afskedsbegjæring. Han blev kort efter dimitteret i Naade. Om hans senere Skjæbne er intet bekjendt. Joakim Johan v. Ahlefeldt havde mindst to Børn (se nedfr.).

E. EN DATTER,

maaske identisk med en af de ovennævnte, blev før 1700 viet til Møntmester Zakarias Daniel Kelp i Schwerin, hvem hun i Aarene 1700—7 fødte fire Børn. Kelp var 1695 bleven ansat som hertugelig Møntmester og beklædte denne Stilling, indtil han 1705 udnævntes til Chatolmester, og som saadan betegnes han endnu 1715. I Aaret 1722 indsatte Raad og Direktør Kelp Oberstlieutenant Mathias v. Ahlefeldt sin afdøde Hustrus Broder og dennes Svigersøn Oberst Johan Didrik Starck til Formynder for sine tre Børn, da han agtede at indgaa Ægteskab med Anna Elisabeth Poppe.

**OBERSTLIEUTENANT
MATHIAS VON AHLEFELDT'S BØRN:**

A. MARGARETHE ELISABETH,

døbt 1. Marts 1693 i Hamborg. Hendes Faddere vare Margarethe v. Ahlefeldt, Margarethe Schlöpecke og Didrik Holmann. Hun blev 22. Juli 1711 i Hamborg viet til Kjøbmand Michael Emsteck, der døde faa Aar efter, hvorpaa hun indgik Ægteskab med Oberst Cornelius Loos. Han fødtes 1684 i Stockholm, hvor hans Fader var Vinhandler, og indtraadte i ung Alder i Ingeniørkorpset. Som Kaptejn tog han Del i Slaget ved Pultava, fulgte med Carl XII. til Bender og blev paa Kongens Bekostning sammen med to andre Officerer i Jan. 1710 sendt paa en videnskabelig Forskningsrejse til Ægypten og Syrien. Han udarbejdede en udførlig Beretning om sin Rejse, ledsaget af Tegninger og Planer af Byer, Fæstninger og Fortidsminder (Pyramider, Obelisker og Indskrifter). En Del af hans værdifulde Samlinger gik tabt i Bender, Resten er opbevaret i Nationalmusæet i Stockholm. 1711 udnævntes han til Major og ophøjedes i Adelsstanden. Da Carl XII. forlod Bender, begav han sig til Zweibrücken og vendte først efter Kongens Død tilbage til Sverige. 1721 var han beskjæftiget med at udbedre Stralsunds Fæstningsværker, udnævntes 1734 til Oberst og tog 1736 Afsked som Generalmajor. Samme Aar ansattes han i sin Hustrus Fødeby som Oberst ved den hamborgske Hærstyrke og Interimskommandant, men afgik allerede 15. April 1738 ved Døden. Han adopterede 1731 sin Hustrus Børn af første Ægteskab Catharine Margarethe og Michael Mathias Emsteck. Loos antog det grevelig Ahlefeldtske Vaaben, hvorimod der nedlagdes Indsigelse, men han undskyldte sig med, at det var en Tævehund, han førte som Hjelmprydelse.

B. ANNA CATHARINE,

blev 26. Dec. 1721 i Fuhlethwiete i Hamborg viet til Oberstlieutenant Johan Didrik Starck. Han fødtes 1683 i Lybek, hvor Faderen var Dansemester, studerede ved fremmede Universiteter og ledsagede som Hovmester en ung Ahlefeldt til Wolfenbüttel. Senere fulgte han med Grev Hoym til Kejser Carl VI.s Kroning i Frankfurt (1711) samt Fredskongressen i Utrecht (1713) og opholdt sig derefter i Frankrig. I svensk Tjeneste hvervede han et Kompagni og tog under Carl XII. som Major Del i Stralsunds Belejring, hvorefter han begav sig til St. Petersburg. Her udnævntes han til Hofmarskalk og senere til Overkammerherre hos Hertug Carl Frederik af Holsten-Gottorp, hvem han 1727 fulgte til Kiel, og som beskikkede ham til Oberst og Chef for det gottorpske Artilleri. Han gjorde forskellige Rejser til Danmark og England som diplomatisk Sendebud, udnævntes 1735 til Konferensraad og Amtmand i Oldenburg, et Embede, han dog næppe har tiltraadt. Aaret efter modtog han St. Anna Ordenen. 1747 indtraadte han i Geheimeconseillet, i hvilket han havde Sæde indtil sin Død, der indtraf 27. Maj 1757 i Kiel. Starck blev sammen med sin Hustru ved kejserligt Diplom af 1729, 21. Oktober, optaget i den arvelige Friherrestand.

C. CHARLOTTE AURORA,

viet 2. Dec. 1729 i Fuhlethwiete i Hamborg til Pastor Jakob Gebhard Kind. Denne

var født 1695 i Tating, blev 1718 immatrikuleret i Kiel og var Huslærer hos Landraad Bendix Vilhelm Ahlefeldt paa Caden, indtil han 1729 blev beskikket til Præst i Schönkirchen, i hvilket Embede han afgik ved Døden 8. Nov. 1751.

OBERSTLIEUTENANT JOHAN JOAKIM AHLEFELDT'S BØRN:

A. MARIA DOROTHEA,

døbt 15. Sept. 1702 i St. Jakobi Kirke i Hamborg. Faddere: Marie Dorothea Conrad, Catharine Rotenkops, Georg Uppenbusch.

B. ANDREAS FREDERIK,

døbt 21. Aug. 1705 i Domkirken i Schwerin. Fadderne vare: Oberhauptmand Löw (v. Steinfurth), Landrentemester Storm og Fru Kelp. 1724 blev han immatrikuleret ved Universitetet i Frankfurt a. d. Oder, indtraadte derefter i preussisk Militærtjeneste, kom til Danmark og blev 1738, 8. Aug., Premierlieutenant i Dronningens Livregiment, men søgte og fik allerede 1742, 11. Juni, Afsked for at vende tilbage til Preussen, hvor man havde givet ham Haab om et Kompagni.

HENVISNINGER

St. Jakobi og St. Petri Kirkes Bøger i Hamborg (til Dels ved Frk. H. Höhnk). — Mathias: Vierteljahrsschr. des Ver. Herold XXXI, 1903, 163. Medd. fra Hovedark. i Schwerin. Konkursakter efter General Greve v. Dernath (Haseldorfs Ark.). Krigskanc. ref. Sager 1712, 14. Dec., Nr. 9. — Johan Joakim: Acta A XX, 2437 (Slesvig). — Margarethe Elisabeth. Anrep, Svensk Adels Ättar-Tafflor. Schlegel og Klingspor, Ointroducerad Adel. Svenskt biogr. Lex. — Caspar Passmann, Die angenehme Krieges Art, am Vermählungstage des Herrn Michael Emsteck, Kaufmanns, mit Jgfr. Margaretha Elisabeth von Ahlefeld, des Herrn Obristen-Lieutenants Ihro Fürstl. Durchl. zu Mecklenburg Jgfr. Tochter den 22. Juli Ao. MDCCXI (Hamborg Stadtbibliothek). C. F. Fischer, Das Bildniss eines Staatsmannes in Person des Herrn Freyh. J. D. v. Starck. Chr. Eberhard, Denk- u. Ehren-Mahl des Herrn J. D. v. Starck, Kiel 1757. H. S. Koch, Denkmahl des Herrn Freyh. J. D. v. Starck, Kiel 1757. D. N. Krafft, Amts- u. Lebenserfahrungen, Schleswig 1834. Vierteljahrsschr. Herold XXXI, 173. Ztschr. f. schlesw.-holst. Gesch. XXXII, 140, 159. Originalt Friherrediplom (1729) med malet Vaaben, 12 Blade paa Perg. i rødt Fløjelsbind og med det kejserlige Vaaben i Kapsel (Statsark. Slesvig). — Charlotte Aurora: Herold XXXI, 180. Wiese, Nachr. v. Schönkirchen 1885, 237 ff. Medd. fra Pastor Mühlenhardt, Schönkirchen. — Andreas Frederik: Ref. Sager til Krigskanc. 1742, 27. Maj, § 26. — Til den hamburgske Linie hører vistnok ogsaa Detlef, Søn af Detlef von Anefeldt, døbt 8. Maj 1645. Faddere: Junkeren fra Horstrup, Diderik von Stouen (?), Gertrud Selmers.

II.

FORSKJELLIGE PERSONER AF NAVNET VON AHLEFELDT

- Agnete**, Datter af den fra Frankfurt til Lybek indvandrede Patricier Hans Smeden de rike, g. 1° m. Heinrich v. Wickede † 1530; 2° m. Hans v. der Aa i Lybek; 3° m. N. N. v. Ahlefeldt (Medd. af General H. v. Wickede i Rostock).
- Anna**. Johannes Kirchmann ansøgte efter Anmodning fra sin Klient Hans Erhard v. Bromse (Brömsen) til Rho, Landretten om at maatte faa udleveret en Arvelod efter sin Hustrus afdøde Søster Anne v. Ahlefeldt, dat. 1681, 4. Okt. (Landkantsler C. H. Friccius' Kopibog, Haseldorfs Arkiv).
- Anna Catharine** nævnes blandt Hertuginde og Bispinden af Osnabrücks adelige Jomfruer ved Magdalene Sybilles Indtog i Kbhvn. 1667 (Warhafftige Beschreibung, wie I. K. H. Gemahlin zu Heiligenhafen, Nykiöpen u. Kopenhagen empfangen worden).
- Anna Catharine**, gift med Thomas Bech af Bjergbygaard, 1647—48 Skriver og 1653—55 Ridefoged paa Tranekjær, 1656—62 Herredsfoged i Nørre Herred, 1662 Landsdommer paa Langeland, død 7. Febr. 1680. Deres nu halvt afslidte Ligsten ligger foran Døren til Tullebølle Kirke.
- Anna Catharine**. A. C. Boekenkamp gebohrne von Ahlefeldtin ansøgte fra Gottorp 1682, 8. Marts, Hertug Christian Albrecht om Almisse og fik 4 Rdlr. (Gott. Kmrgrsk. Bilag).
- Anna Margarethe** blev paa Grund af forøgede Ugjerninger af det juridiske Fakultet i Rostock idømt til at underkastes Tortur sammen med Andreas Riebe, der s. A. blev hængt, medens Anna Margarethe 1623 blev dømt til at sættes i Gabestokken, piskes med Ris og udjages af Landet til evig Tid (Fam. Acten v. Ahlefeldt, Schwerin).
- Beke** besøgte 1437 Klosterskolen i Preetz, 1445 Nonne, Datter af Wybe Aneveld (Ztschr. IX, 77—81).
- Beke** besøgte 1444 Klosterskolen i Preetz (ib.).
- Bendix**. Benedictes van Allevelde wonaftygh to Anebugarde 1466 (Dipl. flensb. I, 570 f.).
- Bendix**. Hertug Hans d. Æ. tilskriver Kong Christian III., at han har givet sin Tjener Bendix v. Ahlefeldt Klenodier og en stor Guldkjæde i Forvaring, som Henneke v. Stoven har røvet (dat. 1557, 11. Aug.).
- Bendix**. Benedicts v. Ahlefeldt, afdøde Stalddreng hos Berideren paa Gottorp 1622 (Gott. Kmrgrsk.).
- Bertha** var 1469 Priorinde i Itzehoe (Statsark. Lybek, Sacra 194).
- Bertram** fik 1657, 21. Okt., Bestalling som Lieut. t. Hest ved Ritmester Jens Hans' Komp. Sogneryttere af Viborg Stift, afskediget 1658, 9. Marts, efter 4 Maaneders Tjeneste (Danske Kanc. Bestallingsprot. 1657—60).

- Cai** var 1659 Ritmester ved Ebersteins hvervede Rytterregiment, erobrede sammen med Lieut. Hans Qualen en svensk Galliot, der var løbet paa Grund paa Stenderup Strand, faldt 14. Nov. 1659 (L. F. v. Eberstein, Kriegsberichte des Gen. Feldmarschalls E. A. v. Eberstein 1893, 241, 245, 376. Saml. til jydsk Hist. og Top. 2. R. II, 195. Indk. Sager til Krigskanc. 1661, 30. Juli).
- Cai**, født paa Sjælland o. 1692, blev 1717, 14. Aug., Fændrik i sjællandske nationale Infanteriregiment, 1718, 16. Dec., karakteriseret Premierlieutenant, Regimentet opløst 1730. 1740, 5. Juli, indberettede Oberst Geistler, at den i Friedrichsort ved Kaptejn Seydewitz' Kompagni staaende Premierlieutenant Cai von Ahlefeldt var afgaaet ved Døden i Kiel 27. Juni (Krigskanc. ref. Sager 1740, 22. Juli. Mønsterulle i ref. Sager 1720).
- Carl** tjente 1504—10 som Dreng (Page) hos Dronning Christine, 1510—11 Svend paa Tranekjær hos Lehnsmændene Søren Stampe (Will. Christensen, Dr. Christines Husholdningsrgsk. 48, 384. Tranekjær Lehnstregnskab).
- Catharine** besøgte 1437 Klosterskolen i Preetz (Ztschr. IX, 81).
- Catharine**, g. m. Andreas Bruce, svensk Major, † 1644, begr. i Domkirken i Reval.
- Catharine**, g. m. Christoph v. Stralendorff (1543—65).
- Christine** „aus Wormsfelde in Holstein von der Lehmkulischen Branche“, g. m. Barthold v. Berkentin til Zecher og Lasbeck, lauenborgsk Landraad hos Hertugerne Magnus, Bernhard og Hans, 1497—1503 forlehnet med Gross u. Kl. Zecher, underskrev 1516 Hertug Magnus' Transaktion med Stiftet Ratzeburg og Familien Ritzerow (Moller, Saml. til Fam. Berkentins Hist. (Gen. her. top. Ark., Rigsark.). Pfeffinger, Hist. des braunschw. lüneburg. Hauses II, 256. Christopher Hans v. Bülow's Anetavle, Haseldorfs Ark.).
- Claus**. Claus v. Ahlefeldt og Hustru ejede 1648 Ougaard ved Flensborg, solgt 1664 til Peter Hinrichsen, 1671 til Hans Rumohr (Acta A XVII, 93, Patente 1663, 244).
- Claus** var 1651 Tjener hos den senere Feltmarskalk Hans Schack, 1652 hos Cai Ahlefeldt, kaldes ogsaa Staldmester (Breve til H. Schack fra Cai A., Rigsark.).
- Claus**. 1654, 12. Sept., gjør Kong Frederik III. vitterligt, at Skovrider i Rendsborg Amt Claus von Ahlefeldt, da denne i Embedsmedfør til Hest synede den kgl. Vildtbane, blev ynkelig ihjelskudt af en fremmed Jæger, og at Sønnen Johan von Ahlefeldt i Betragtning af Faderens tro Tjeneste nu er beskikket til hans Efterfølger (Patente 1654).
- Dasse**, Priorinde i Preetz 1540 (Ztschr. VI, Anh. 85).
- Dorothea Øllegaard**, Datter af Claus Ahlefeldt, f. 1626, † o. 1726 (!), g. 1° m. Mag. Peder Hans Hiort, Sognepræst i Nustrup ved Haderslev; 2° m. Johan Laugesen Wedel, døbt 5. Sept. 1631 i Ribe, dep. 1650 fra Ribe Skole, 1659 Sognepræst i Nustrup, † 1692 (Vedel Simonsen, Elvedgaards Historie III, 76. Rhode, Haderslev Amts Beskr. 404. Wegener, Hist. Efterr. om A. S. Vedel, 264. Hundrups Stmt. Vedel i Rigsark.).
- Elisabeth**, Priorinde i St. Johannes Kloster i Slesvig (Ztschr. VI, Anh. 122).
- Elisabeth**. Lisbeth von Ahlefeldt von Stellau beerdigt aet. 61, 23. Mai 1715 — altsaa født o. 1654 (Stellau Kirkebog). Se Hans og Melkior.

- Elsabe**, 1434—38 Nonne i Preetz (Ztschr. IX, 81).
- Frederik** blev 1710, 20. Juni, Fændrik ved Bonars Reg. til Fods, 8. Aug. s. A. Lieutenant. I Skrivelse af 17. Nov., dat. Khhv., melder Oberst v. Koppelow, at den ved fyenske Regiment (Kaptejn La Millières Kompagni) staaende Lieut. A. er afgaaet ved Døden. Begravet 15. Nov. s. A. i Garnisonskirkens Kor (Ref. Sager til Krigskanc., 1700, 21. Nov.).
- Gisela**. 1474 blandt Klostret Preetz' Velgjørerinder: Vor Mette Parsow cum filia sua Vor Gisele van Alevelde (Ztschr. IX, 73).
- Godske** var 1683 Rytter ved Ritmester H. C. v. Holstens Kompagni under Oberst O. Rantzaus Regiment (Portions Jordebog over de to i Fyen og Langeland bestaaende Regimenter til Hest, Havbølle).
- Gustav** ansøgte 1753, 6. Juni, fra Fredensborg om at blive optaget som Kadet ved Landetaten og der at blive oplært og opdraget. Han kalder sig et fattigt Barn fra Stockholm, født af gammel dansk Adel. „Min Fader stød i svensk Tieniste, som ved en Dueling med en svensk Adelsmand Köhler, som blev igiennemstukken og blev derover arreteret og sad i 3 Aar og 3 Maaneder og derefter tildømt at harpaseres, hvorover ieg er et faderløst Barn og desuden ei haver en Siel af min Familie i Sverig, men alle er i dansk Tieniste“ (Krigskanc. ref. Sager).
- Hans**. Hans von Ahlfeldt von Stellau, so im vorigen 1708. Jahre unter dem Schnee erfroren, nach 14 Wochen wiedergefunden und beerdigt 1709, d. 8. April. aetat. 74 — altsaa født 1635 (Stellau Kirkebog).
- Hans Christian**, f. o. 1670, blev 1701, 26. Marts, Kaptejn i viborgske nationale Regiment Infanteri, død 1711 i Citadellet af Pest og bisat i Garnisons Kirke; gift med Abel de la Grinaude, der 1714 fik anvist 50 Rdlr. af Postkassen. Børn: Hans Christopher, døbt 9. Juli 1698 i Garnisons Kirke, og Anna Christiane, døbt i Dec. 1699 i samme Kirke (Krigskanc. ref. Sager 1710, 3. Maj; 1711, 4. Jan.; 1712, 14. Jan.).
- Hedevig**, gift 28. Okt. 1662 med Klædehandler Herman Strodtmann, døbt 23. Dec. 1632, var 1660 Borger i Lybek, begravet 14. Juni 1689 (Joh. Sig. Strodtmann, Adolph Heinrich Strodtmann, Hamburg 1851, 4).
- Henning**, f. 28. Juli 1636, immatrikuleret 1651 i Rostock sammen med Volf Heinrich (se nedfr.) „nobiles megapolitani fratri germanici“, død 8. Marts 1655. — Beatis Manibus ornatissimi ac politissimi Juvenis Henningi ab Alefeld qui Anno CIOIOXXXVI quinto calend: sextilis natus, anno autem CIOIOCLV die 7 idus Martii mortalitatem explevit, et pridie nonarum Aprilis Schonbergæ honestissime terræ mandatus est. Lubecæ, Typis Gothofredi Venatoris. Justus Tribech, L. S. Collega (Lybek Stadtbibliothek).
- Jakob** til Ahlfeldtsholm 1580 (?). Ztschr. XXII, 244.
- Joakim** „tho Klincke“, studerede 1589 i Frankfurt a. d. O.
- Joakim Christoph**, født i Gadebusch, Søn af en Handelsmand, 1793 Skriver i Hamborg, gift 1794 m. Catharina Maria Hochmann. Børn: Maria Catharine „spuria“ (f. 6. Maj 1793); Johanne Henriette Sophia (f. 4. Aug. 1795); Johan Herman Elias (f. 19. Jan. 1798); Francisca Conradine Caroline

(f. 16. Okt. 1799); blandt Fadderne Conrad Georg Adolph v. Ahlefeldt, kgl. preuss. Geheimesekretær (St. Jakobi Kirkebøger, Hamborg).

Johannes. Sammen med Hr. Nicolaus de Pentze, Kannik ved Kirken i Schwerin, var Johannes de Alvelde Vidne 1449, da Enken efter Borger Lorenz Erdwan i Wismar forlehnede en Gejstlig ved Byens Kirke med en Almisse (F. v. Meyenn, Gesch. der Fam. v. Pentz, Schwerin 1891, I, 215 f.). Maaske samme som følgende

Johannes. Johannes Alevelt, Clericus Slesvicensis diocesis, fik 1455 af Paven reserveret Kanonikater og større Præbender i Lybek og Slesvig; 1460 overdroges ham Kanonikat og Præbende i Slesvig, skjønt han forud havde evige Vikariater i Lybek, Pløen og paa Femern og Sognekirken i Nienstad i Slesvig. 1474, 18. Juli, siges i et Pavebrev, at Kanonikatet og Præbenden ved St. Mariekirken i Hamborg samt et evigt Vikari i Lybek nu ere blevne ledige ved Johannes Anevelds Død (Acta pont. III, 216, 293; IV, 97).

Johannes. 1506 ansøgte Johan Didriksen (Theodorici) og Henrik Stakensnider om et Kanonikat i Haderslev, der var blevet ledigt ved Johan Alevelds Død (Pavebreve 1506 ^{29/4}, ^{12/5}).

Johan boede 1617 i Stenderup (Dske. Saml. VI, 54).

Johan Christoph og Hustru Agnete Nachtigall fik 1666 Konfirmation paa en Gaard i Landsbyen Sefeld, som de og deres Arvinger maatte nyde med alle Pertinentier i de følgende 16 Aar. Hun havde først været gift med Joakim Wilde og var 1660 Enke. Hendes Stedfader var en Kaptejn Wichmann. Johan Christoph blev 1672, 18. Maj, afsat fra Embedet (Patente 1660, 30. Aug.; 1666, f. 129; 1670, f. 3. Inl. Koncepte 1672, Rigsark.).

Jørgen var 1556 Kammertjener hos Hertug Frederik af Gottorp i Hildesheim.

Magdalene. Fru M. Ahlefeldt ejede 1624 Nibstrup (Hjørring Amt), som Mogens Kaas havde i Forpagtning (Danm. Adels Aarb. XVI, 207).

Margarethe besøgte 1421 Klosterskolen i Preetz (Ztschr. IX, 81).

Margarethe, Datter af Claus Ahlefeldt og N. N. Buchwald (Ztschr. IX, 84).

Margarethe. Fra hende foreligger en Række Breve til Geheimeraad Bendix Cunningham fra Aarene 1685—94, af hvilke det ses, at hendes Fader, der da nys havde overstaaet den ungarske Syge, opholdt sig i Oktober 1685 i Prag, hvor han agtede at tilbringe Vinteren i Haab om at kunne blive ansat og bivaane Foraarskampagnen. Hun omtaler ogsaa sin salig Søsters Søn, der har skrevet til hende fra Wien. I Foraaret 1686 var Faderen Stabskvartermester hos Hertug Christian og levede endnu 1694, da hun betegner ham som sin ulyksalige Fader og sit store Kors, der havde skaffet sig selv Sygdommen paa Halsen og tilsat alt hvad han ejede. Brevene er daterede fra Slesvig, hvor hun sikkert har været Konventualinde i St. Johannes adelige Kloster (Acta A VII, Slesvig).

Mathias. 1652, 2. Nov., døbt i Kiel afd. Mathias von Ahlefeldt, Borger i Kiel, og hans Hustru Catharines Datter Marie Dorothea.

Melkior. Melcher von Ahlefeldt, begr. 1675, 18. Juli, i St. Laurentii Kirke i Itzehoe.

Mette. Metteke A. besøgte Klosterskolen i Preetz (Ztschr. IX, 81).

Peter, Kvægacciseofficiant i Hamborg o. 1750.

Peter fik 1759 Bestalling som kar. Fændrik i svensk Tjeneste (Stjernmans Matr.).

Regina, Datter af Oberst v. A. og N. N. Rantzow, g. m. Claes Wachtmeister til Aunach 1545—50 (Anrep, Ättar-Taflor IV, 519).

Sivert. Sibbert v. Ahlefeldt havde til Daaben 1700, 8. April, Datteren Anne Malene (Hostrup Kirkebog).

Volf Heinrich (se Henning), studerede 1656 i Harderwyk i Geldern. — *Memoriæ ornatissimi ac politissimi Juvenis Wolff Heinrici ab Alefeld qui Anno 1641, 9. Maji natus, 31. Juli 1661 pie denatus, exanimati corporis exuvias 6. Aug. in æde arcis terræ demandandas reliquit parentabat et triste hoc officium suo discipulo et convictui debebat Justus Tribbechus L. S. Collega. Lubecæ Typis Gottfridi Venatoris (Lybek Stadtbibliothek).*

1689, 2. Sept., begravet i Holmens Kirke om Aftenen „edel og velbyrdig Pase (Page) Allefelt“, 36 Aar (f. 1653).

Generalfeltmarskalk Flemming omtaler i et Brev af 9. Nov. 1724 fra Brunsvig, at Hertuginde Louise lod Hr. v. Boineburg sige, at hun slet ikke vilde se Fru v. Ahlefeldt mere hos sig. Senere tog hun overfor Fruen sine Ord tilbage og erklærede, at Grev Schönborn havde hele Skylden (Acten des Generalfeldm. Flemming, Vol. CCLXXVII, 3 ff.).

TILLÆG

TILLÆG I

SLÆGTEN GADENDORP

I Skjoldet fører Gadendorperne over en blaa Bjelke i Sølv to snart til højre, snart til venstre vendte Bjørnehoveder, hyppigst med opspilet Gab og prydede med Guldhalsbaand; paa Hjelman ses et Bjørnehoved eller to Vesselhorn. Samme Vaabenmærke fører den adelige Slægt af Kiel (de Kyle, Kilone), der oftere forekommer som Vidner sammen med Gadendorper, hvad der gjør Slægtskabet end mere sandsynligt. Derimod er de meklenborgske Adelsætter Schwetzin og Suckow, der fører to Ulvehoveder i et tværdelt Skjold (Mb. Ub. X, 659, 416) vistnok ikke, som det nu og da findes anført, Stamfrænder (jvfr. Milde, Siegel des Mittelalters, 65 f.).

Slægten Gadendorp eller Godendorp har taget Navn efter Landsbyen Godendorp i Gikau Sogn nær ved Lütjenburg, afledet af Mandsnavnet Godo. Med Slægtsnavnet optræder den tidligst 1242 med Radolphus et Timmo de Hodendorp — Fejllæsning for Godendorp (S. H. L. Urk. I, 282), hvilke Fornavne kunde tyde paa en nær Forbindelse med Overboden i Holstein Timmo, der forekommer alene 1215 (ib. 145) og 1220 sammen med sin Broder Markvard og Søn Radulf (ib. 165. Monumenta germanica, XXI, 220 f. Arnold af Lybeks Slavekrønike, overs. af P. Kierkegaard, 1885, 66, 72, 73. Damus, Die Slavenchronik Arnolds v. Lübeck, 1872, 52). Til Slægtens ældste Besiddelser i Holsten hører den ene Halvdel af Landsbyen Kurau i Sognet af samme Navn nordvest for Lybek — den lybske — medens den anden, den holstenske, hørte under Schönekamp, der 1360 var i Buchwaldernes Besiddelse (Ztschr. XXX, 159), Halvdelen af Landsbyen Krummbek (Kurau Sogn) i Forening med Hr. Johan af Kiel, Halvdelen af Landsbyen Kashagen (Kerstenshagen) i samme Sogn og den halve Landsby Obernwohlde. I Tidsrummet 1543—80 ejede Slægten Schönhorst og Ahrensberg ved Pløen, der var de sidste Gadendorpers Hjemsted. Claus Gadendorp gik 1535 i preussisk Tjeneste og erhvervede Amtet Saalau med Godset Gross Saalau, Domnau Sogn i Kredsen Friedland i Østpreussen. Slægten uddøde paa Spindesiden i Holsten 1644. Den i Gauhes Adelslexikon (I 592) anførte og senere af Ledebur og Kneschke gjentagne Meddelelse om at Slægten Gadendorp endnu 1714 var bosiddende paa Schliestedt, beror paa en Forveksling med Familien v. Badendorff. 1724 holdt Jobst Heinrich v. Badendorff Bryllup i Schliestedt Kirke (Medd. af Hr. Pastor Stölting i Schliestedt).

Rudolphus et Tymmo de Godendorp (se ovfr.) stadfæster 1242 Grev Johans Bevil ling for Borgerne i Kiel paa den lybske Ret. 1253: Rodolfus et Timmo fratres de Godendorp (S. H. L. U. II, 15).

Timmo. 1253: Dominus Timmo de Godelendorpe (S. H. L. U. II, 18); 1259 (ib. 82).

Johannes. 1303 (Lb. Ub. 2^a 140); 1307 Ridder (S. H. L. U. III, 83); 1315: Timmo et Johannes de Godendorp, milites (ib. 167; Mb. Ub. VI, 139). 1317: Timmo et Johannes fratres (Kiel Byarkiv, Urk. 11—12; S. H. L. U. III, 188, 190); 1318: (Kiel Byarkiv, Urk. 14; S. H. L. U. III, 202 f.); 1320, 16. Febr. (Kiel Byarkiv, Urk. 16; S. H. L. U. III, 220); 1320, 14. Dec. Gherardus, Greve af Holsten, bevidner, at Marquardus, Tymmo et Johannes fratres dicti de Godendorpe, milites, Dozo, Tymmo et Marquardus, armigeri, filii domini Marquardi militis supradicti, har solgt til Thideman dictus Rugheneze, Borger i Lybek, dimidium villam Overenwolde et dimidium villam Kerstenshaghen in parochia Kurowe. Testes: Otto et Johannes dicti de Kyle, Dozo Blok, Johannes Swaf, Wulf de Kuren, milites, et Conradus Wackerbart armiger. Dat. Rendesborch a^o millesimo trecentesimo vicesimo sequenti die beate Lucie virginis. Vidisse, udstedt af Otto Knakerugge og Gobelinus de Tremonia, cives lubicensis 1373, 6. Maj, orig. Perg. med Udstedernes Segl, det første viser et Plovjern og Omskriften [S'] [OT] TONIS TVCEFOT (Fællesark. XXIX, 17^b). Vidisse af selve Godendorpernes Skjøde (dat. 1320, 6. Dec.), udstedt 1361, 15. Juni, af Biskop Bertram (Ub. des Bisth. Lub. 601). — 1327 (S. H. L. U. III, 341); 1334 (ib. 490); 1336 (ib. 521; Lb. Ub. 2^b 589); 1339 (S. H. L. U. III, 586); 1342 som den første blandt Ridderne, med Doso; Segl (Lb. Ub. 2^b 694, Mb. Ub. IX, 409); 1342 (Lb. Ub. 2^b 694); 1343 (Urks. II, 207, Lb. Ub. 2^b 735); 1344 (ib. 757); o. 1345 (Lb. Ub. III, 98). Hans Hustru Agnes, for hvem der læstes Sjælemesser i Ratzeburg, var død 1336 (Mb. Ub. VIII, 647).

Markvard. 1306 (Lb. Ub. 2^a 182); 1320 (se ovfr.); 1321: Her Marqvard van Gaden dorpe afhænder sammen med Hr. Johannes de Kylone den halve Landsby Krumbeke (Lb. Ub. III, 66—70).

Timmo. 1306 ældste Væbner (S. H. L. U. III, 61); 1309 Ridder (ib. 107); 1315—20 med Broderen Johannes (ib. 163); 1339 (Rep. I, 301 f.); 1340 Foged paa Kolding (ib. 308); 1342: Her Tymme Godendorpe unde Dose sin Broder (Lb. Ub. 2^b 701); pantsatte s. A. hele Sindbjerg i Nørvang H. (Ældste Arkivreg. I, 98); 1344 (Fællesark. XII, 24); 1348: dominus Timmo et Dose capitanei castri Koldingh (Urks. II, 213; Lb. Ub. 2^b 841).

Markvard. 1323 (Mb. Ub. VII, 141); 1336 (S. H. L. U. III, 521).

Doso. 1342 ældste Væbner (Lb. Ub. 2^b 694); 1348: Dose Godendorph (Urks. II, 212, Ztschr. III, 208); 1350, 14. Febr.: Her Timmo unde Dose Brodere gheheten van Godendorp kvitterer deres kjære Herrer Greverne Henrik og Claus af Holsten for al den Gjæld, der havde været mellem disses Fader og dem fra den Tid af, de først havde været Grevernes Amtmænd. Dat. dusent dreihundert in dem vechtistghen iare in sunte Valentines daghe. Orig. Perg. Udstedernes Segl fattes nu (Fællesark. XXXII, eft. Nr. 37, Fasc. I); — 1357 (se Bilag). — 1368 (ligeledes).

1364, 9. Marts. Tymme van Godendorpe, wandaghes enes Cnapan Dosen Sone, Detlef unde Gotscalc van Godendorpe Herrn Tymmen Kindere, bevidner, at Raadet i Rendsborg har betalt dem 1305 Mark som Mandebod og frikjender det for et begaaet Drab. Medlovere: Otto van deme Kyle, Marquart Wensyne, Johan Swaf de Kerl, Hinrik Swaf, Johan Swaf, Hinrik van Tralowe, Henneke Ghodendorp Herrn Tymmen Son. Vidner: Hinrik van Kukelitz, Kirkeværge i Rendsborg, Engelbrecht, Kirkeværge i Banstorpe, Otto von der Wensyne, Iwen van Reventlo, Væbnere. — Orig. Perg., dat. Rendesborch 1364 des Sunavendes vor judica. Alle Segl fattes (Rep. I, V, Nr. 87, Statsark. Slesvig; trykt i Nordalb. Studien VI, 32).

1373, 17. Juli. Detlevus, Godscalcus et Otto fratres dicti de Godendorpe necnon Dozo de Godendorpe, armigeri, afstaar til Sifridus de Ponte (Sigfried van der Brügge), Borger i Lybek, dimidium villam Overenwolde cum curia adiacente et dimidium villam Kerstenshaghen in parochia Corowe. Datum Lubeke mille CCC^o LXX° tertio, dominica die post divisionem apostolorum. Orig. Perg. med Udstedernes 4 vedhængende Segl. Ditlev Gadendorps viser under Bjelken en Sol (Fællesark, XXIX, 17a).

TILLÆG I

1383, 9. Jul. Dytlef Godendorp og Godtsyk, hans Broder, Her Tymmen Godendorpes Søner, stadfæster det af deres Fætre Doze og Tym mo Godendorp foretagne Salg af Lüttekenharge til Klostret i Neumünster. Medforseglere: Syvert Dosenrode, Wlf og Hartwich Pogwisch og Henneke van der Wisch. — Orig. Perg., dat. 1383 des Dunredages vor Sunte Margreten. (Rep. I, Nr. 115, Statsark. Slesvig; trykt Westphalen II, 277).

1387, 5. Marts. Ditleff og Godschick brodere gheheten Godendorpe, kvitterer Grev Claus af Holsten og Hertug Gert af Slesvig for 400 Mark lybsk. — Orig. Perg., dat. druteynhundert in deme seven und achtetigesten Jare des dinxedages na reminiscere. Udstedernes Segl fattes nu (Fællesark. XXXII, I, b.). Jvfr. 19. Sept. s. A. (Mb. Ub. XXI, 153).

Ditlev Gadendorp forekommer yderligere alene 1364, 21. Juni (Mb. Ub. XV, 422); dræbt 1389 af lybske Lejesvende som Hovedanstifter af et Anslag mod Byen og Raadet (M. Hoffmann, Gesch. von Lübeck 142. Lb. Ub. IV, 537).

Gotskalk. 1392 (Rep. dipl. II, 378); 1397: Godzik Godendorp paa Urnehoved (Urks. II, 386); 1400 (Fællesark. XXVI, 42; Rep. II, 487); 1407 (Rep. III, 94); 1410 (Dipl. flensb. I, 175); 1411 (Lb. Ub. V, 419); 1412 (Stemann III, 37); 1417 (Ribe Stifts Breve 166).

Ditlev. 1403 (Lb. Ub. V, 87).

Henneke. 1417 (Rep. dipl. III 237). 1423 (solgte Gods paa Fyen til Hr. Axel Andersen); 1427 (Rep. dipl. III, 381).

Markvard. 1449 (Byark. i Kiel, Membr. 121); en yngre studerede 1458 i Rostock.

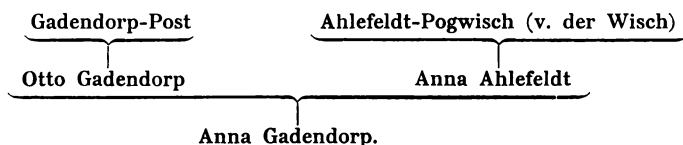
Otto er maaske identisk med den Otto Gadendorp, der opføres paa Catharine Gadendorps Anetavle som gift med Sibylle Post (se nedenfor), ikke Posse. Familien Post, der 1261 forekommer som Droster hos Greverne af Schauenburg og 1341 ejede Gods i Süderau, førte i blaait Felt en Sølv-Løve, der ogsaa ses paa Anna Gadendorps Epitafium.

Gotskalk Ottosøn opføres paa samme Anetavle som gift med Catharine Sehested.

Otto (Gotskalks Søn?) død før 1548, var ifølge Schlie, Kunst u. Gesch. Denkmäler Mecklenburgs II, 360, 370, gift med Anna Ahlefeldt og havde i dette Ægteskab Datteren Dorothea, gift med Bernt Plessen til Damshagen.

Johan Ottosøn. 1548, 7.—13. Jan. Johann Gadendorpp tho der Schoenenhorsth Ottens seliger Soene bevidner, at for ham og Arvinger er gaaet i Borgen Ove Rantzow tho Raestorp Clawes Zone og Ove van Thynen Clawessone for 2000 Mark lybsk Hovedstol og 100 Mark lybsk aarlig Rente at betale til Christoffer og Johann Gadendorppe, Brødre, zelige Clementes Kyndere; endvidere har for ham lovet Ove Rantzow og Ove van Thynen for 1500 Mark lybsk som skal betales til hans Hustru Vor Anne Gadendorp, zeligen Eggerdes von der Harbarghe Dochter og sætter i Pant til dem sin Gaard Schonenhorst med Landsbyen Schonehorst. — Orig. Perg., dat. 1548, Oct. tr. reg. Vedhængende Ustederens Segl (Rep. B 151a, Statsark. Slesvig). 1565: Anne Karsenbrock sel. Johann Gadendorff Wittwe; 1578: Anna sel. Johann Godendorff zur Schonhorst Witwe (Hansborg Ark. XX, 60).

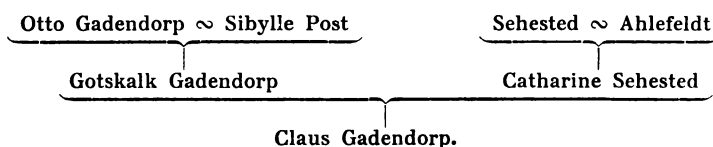
Anna Ottos Datter. Indskrift paa Epitafiet over hende i Preetz Kirke: Anno 1576 den 15. Septembris ist in Gott ent | schlaffen die erbare vnd vieltugentsame Jungfraw Anna Gadendorp seligers Otten Gadendorps | Tochter Closterjvngfraw zu Pretze, der Godt genade. Derunder fire Vaabener, foroven det Gadendorpske og Ahlefeldtske, fornedet Posternes (springende Løve til højre) og Ulveslægternes, hvilket giver Aneskemaet

Clement. 1531: Henneke van Avelde, Ditlevesson thor Fresenborg forskriver Kalanden i Pløen af sine Landsbyer Wolckenwehe og Blomendorp 30 Mark aarlig Rente for 600 Mark. Blandt Medforseglerne Clement Gadendorp sel. Gotzickesson og Otto Gadendorp Gotzickesson. 1535 betalte han og Hustru samt Stifsøn Tyvendependingen af deres Godser.

Claus Godskesøn kom 1525 til Königsberg som Hofkavaler med Prinsesse Dorothea (Frederik I.s Datter), Hertug Albrecht af Preussens Gemalinde, var 1537 Raad og Kæmmerer hos Hertugen, der 1544 forskrev ham Amtet Saalau; 1547—48 var han Hovedsmand paa Tilsit Slot; 1547 og 1556 Hertugens Sendebud hos Kong Christian III; 1559 af Hertugen forlehnet med nogle «Haken und Hufen» i Amterne Taplacken og Saalau; levede endnu 1568, da han omtaler sin Svigersøn Volf v. Heydeck. Han var en af Hertugens Hovedkreditorer, om hvem Caspar v. Nostitz i sin Husholdningsbog for Kongeriget Preussen (ed. K. Lohmeyer, Lpz. 1893, 112) anfører nogle bitre Bemærkninger. Claus var gift med Barbara v. Falckenhayn (Datter af Sebastian v. F. og Catharine v. Eulenburg), for hvem han 1552 udsatte en Enkepension (Medd. fra Statsark. i Königsberg, fyrstelig Dohnask Husarkivar Dr. Krollmann i Schlobitten og Hr. Pastor Wehringer (Saalau ved Insterburg); Oplysninger fra Domnau (Sognekirken for Saalau) kunde ikke skaffes til Veje paa Grund af manglende Imødekommenhed fra den stedlige Præsts Side.

Ifølge Anetavlen for Claus' Datter Catharine v. Heydeck var hans Forfædre

Otto Godskesøn. 1535, 12. Sept. Otto Gadendorp faar tilskjødet af Gese Ascheberges sel. Clawes Wedewe og Otto Ascheberg sel. Clawes Sone Hus og Gaard vorm Winterdorper Port bi Ploene. Dat. 1535 ahm Sondage na der Gebordt Marien der Junckfrawen. 1540, 7.—13. Jan.: Liffgedingesbreff darinne Otto Gadendorp Goskes Son den Arensberch thom Liffgedinge siner Frouwen Abele Clawes Ascheberges Dochter vormaket, dat. Kyl 1540, Oct. tr. reg. — 1561, 24. Jan. Otto Gadendorp og Hustru Abele sælger til Heinrich Rantzau for 2600 Mark lybsk Arensberg, som de har kjøbt af Gese Ascheberg og hendes ældste Søn Otto Ascheberg. Dat. Segeberge am Tage S. Johannis Baptiste (Henrik Rantzau's Kopialbuch fra 1558 i Ark. paa Breitenburg). 1543 bosiddende i Pløen, forlehnes han 1557, 1. Sept., af Kong Christian III. og Hertug Adolph med Schönhorst. 1570 deponerede han en Brevkiste i Kirken i Pløen, da hans Hustru Abel endnu var i Live (Kinder, Urkb. v. Ploen, 135), nævnes endnu 1577 til Arensberg, † 1580 (vor Otto von Gadendorp Begrefnisse X Mark. Pløen Kirkeregnskab 1580, f. 119). Enken døde 1587 (Vor Abel Gadendorp Begrefnis 10 Mark, ib. 1587, f. 146).

1585 siges, at Otto Gadendorp, der i mange Aar har været bosat i Pløen, er død uden Livsarvinger; hans Arvetagere vare hans afd. Broder Clements Søn Christopher og Fru Emerentia Môte «seine leibliche Volswester Annen Powischen Tochter», hvilke begge siges at være lige nær beslægtede (Acta A XIX, 1167).

Anna Godskes Datter, g. m. Volf Pogwisch til Elerstorf. Fru Anna Pogwisch, Vols Enke, lod 1550 gennem Otto og Johan Gadendorp Otto v. der Wisch forbyde at bygge paa Elerstorff (Voss). Hendes Datter Emerentia ægtede 1° Christopher Pogwisch til Hagen, 2° Jørgen Møete «ein alter verlebter Wittwer» (Acta A XIX, 724; Sønderjydske Aarb. 1906, 23 f.). M. fik 1560 af Hertug Hans Bestalling som Staller i Strand (Hansb. Reg. 1544—60, 455).

Christopher. Kanc. Brevb. 1561—65, 392, 459, 584; 1571—75, 46, 218, 258. Registrant K. M. bestelten Rethe etc. 1555—73, f. 256; Brev paa en Fane velrustede tyske Ryttere, overstreget; i Randen: hat sie nicht wollen annehmen. I sit 1601 oprettede Testamente nævner han sin syge Broder i Lybek, sin Halvsøster Jfr. Anna Rantzau i Pløen samt Børnene Clement, Margrethe og Catharine (Acta A XIX, 1895). Indk. Sager til Tyske Kanc. 1571, ²⁹/₈; 1573 ²⁰/₈; 1574 ⁴/₆. 1604: Christoffer Gadendorp vor Wass tho siner seligen Süster 2 Mrk 1 ^β (Pløen Kirkeregnskab 1604, f. 526).

Margarethe. Optegnelse om hendes Fødsel: Im Jahr 1564 twischen dem Sonnavent und ersten Sondage na der hilligen dre Könige [9. Jan.] in der Nacht hart vor twen Schleggen wort gebahren mine Dochter Margrete Gadendörp tom Kihl in des Vaders Huse (Acta A

TILLÆG I

XIX, 520). Hun var 1612—33 Priorinde i Preetz og indsatte Henrik Ahlefeldt til Lehmkulen til Arving, men han overdrog Arven til hendes Søster Anna (Acta A XIX, 1890).

Anna. Optegnelse om hendes Fødsel: Im Jahr ein dusent fiffhundert und negen und söstich up Paschedach [10. April] den Avent also de Klocke hen to viij was, wart mine Dochter Anne Gadendorp up Tasing geboren (Acta A XIX, 520). Hun døde 1644 «nach dem Umschlage auf Lichtmessen» 2. Febr. i Preetz, ikke som tidligere angivet 1646, da hun paa Grund af Krigsurolighederne først blev bisat.

Abel, 1604—8 Priorinde i Preetz; g. 1608 m. Ditlev Brockdorff til Gaarz, Rosenhof, Mauhagen og Rixdorf † 1616 (Ztschr. XI, 355).

Catharine var 1609—10 Priorinde i Uetersen.

1.

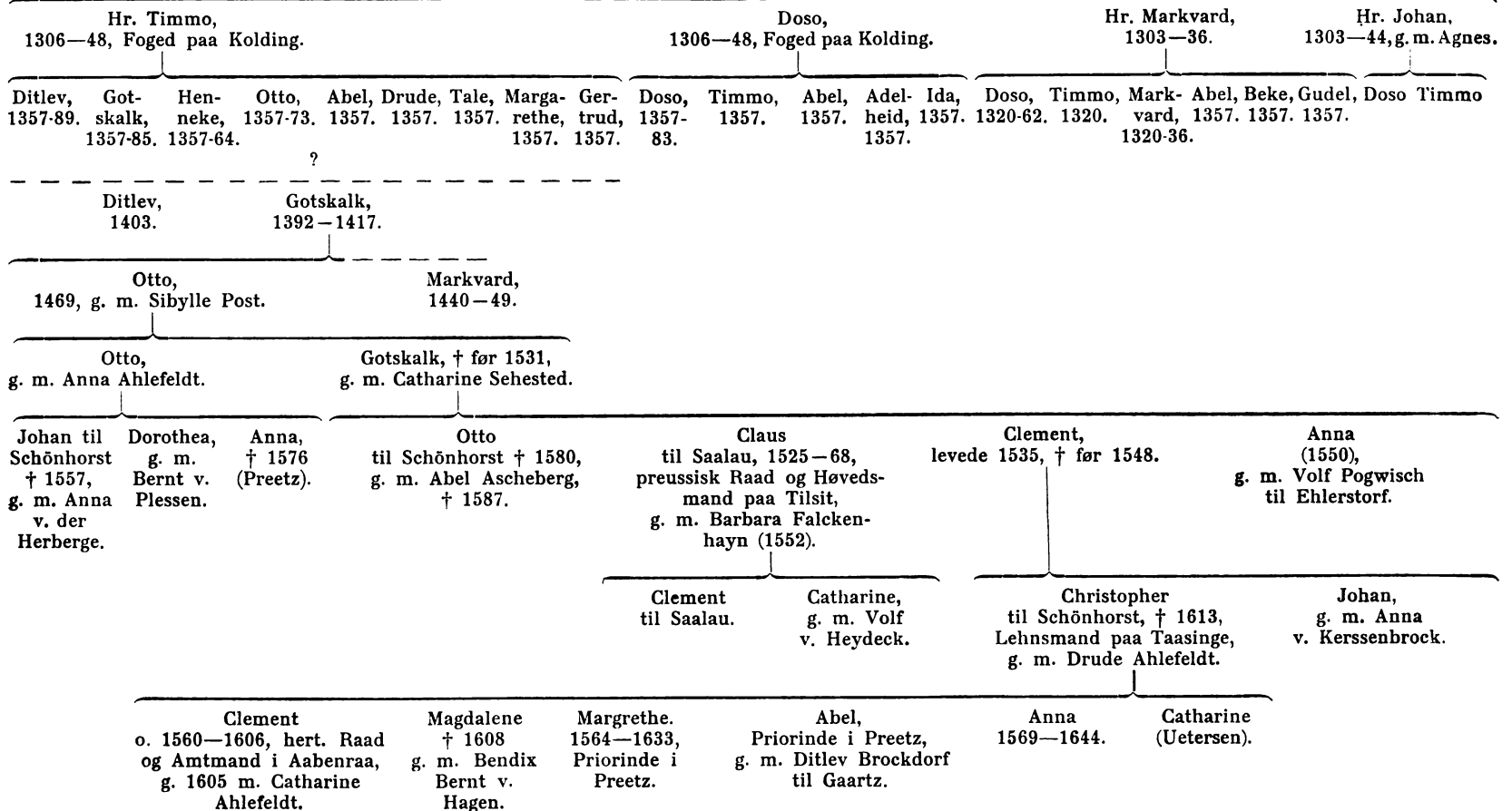
1357, 21. Dec. *Brødrene Doso og Tymmo de Ghodendorpe, Sønner af afg. Hr. Johannes de Ghodendorpe sælger med deres (nærmere navngivne) Slægtninges Samtykke til Klostret i Bordesholm tre Gaarde i Kleinharphen (Klein Harrie).*

Coram universis et singulis presentia visuris seu audituris, nos Doso et Tymmo fratres dicti Ghodendorpe filii quondam domini Johannis de Ghodendorpe militis, tenore præsentium recognoscimus et publice profiteamur, quod de maturo consilio omnium amicorum nostrorum, quorum intererat, rite et rationabiliter juste emptionis titulo vendidimus tres mansos sitios in villa minori Harghen cum omni utilitate, areis videlicet, siluis, nemoribus, rubetis, pratis, pascuis, paludibus, cespitibus, agris cultis et incultis, aquis, stagnis, rivulis, instagnationibus ac universaliter cum omnibus commoditatibus, prout nos hactenus possedimus uel nostri progenitores, patrique ac eorum heredes possederunt, viris religiosis et discretis dominis præposito, priori et conventui monasterii Nouimonasterii alias Bardysholm Bremensis diocesis, ordinis sancti Augustini, pro quinquaginta quatuor marcis denariorum lubycensis argenti nobis numeratis et integraliter persolutis. in quibus tamen mansis prædicti domini præpositus, prior et conuentus quindecim modiolos siliginis multo tempore singulis annis possederunt. in eisdem etiam mansis sic prædictis dominis rationabiliter venditis et Zelandia ac Warandia secundum terre consuetudinem factis patruales nostri videlicet Detlevus, Ghodscalcus, Hennekinus, Otto fratres, et Abele, Drude, Taleke, Margareta, Ghertrudis sorores eorum filii domini Tymmonis de Godendorpe militis necnon Doso et Tymmo fratres et Abele, Alheydis, Yde sorores eorum filii Dostonis de Ghodendorpe et Doso et Tymmo fratres et Abele, Beke, Ghødele sorores eorum filii Marquardi de Godendorpe quartam partem habuerunt. Quibus patruelibus nostris et eorum sororibus in restituam et recompensam dicte quarte partis sue duorum talentorum redditus in bonis nostris videlicet in villa Bochwolde dimisimus et assignavimus libere possidendos. Et ne prædicti præpositus, prior et conuentus vel eorum ecclesia pro predicta emptione in posterum aliquatenus molestentur vel emptio predicta a quoquam propinquorum nostrorum prædictorum vel a quovis alio qui se aliquid juris in prænominatis mansis habere præsumpserit infringi poterit sive talis adhuc inennis fuerit sive jam ad annos discretionis peruenerit. Nos prænominati Doso et Tymmo fratres dicti de Ghodendorpe nostrique heredes dicte venditionis principales una cum compromissoribus nostris scilicet Johanne Crummedyk alias Leveselle et Tymmonne de Ghodendorpe dicti Dostonis filio coniuncta manu et data fide ipsos promittimus quotiens et quando nos aut nostri heredes requisiti fuerimus velle et utique debere omnibus verbis auxiliatoriis et occasionibus postergatis benivole disbrigare. Acta sunt hec in Kylone presentibus viris honorabilibus Hinrici de Reventlowe, Ottone et Elero dictis de Kyle, famulis, Nicolao Lensan, Marquardo Lykendal, Johanne Dullen, civibus et qvam pluribus aliis fide dignis. In evidentiam et certitudinem amplioem omnium præmissorum nos dicti fratres Doso et Tymmo de Ghodendorpe principales, Johannes Leveselle et Tymmo de Ghodendorpe filius Dostonis ex certa nostra scientia sigilla nostra præsentibus duximus appendenda. Datum Kyl sub anno dni M° ccc° lviij, ipso die sancti Thome apostoli gloriosi.

Cop. Bordesholmiensis f. 42 (Rigsark.). Westphalen II, 206. — Slesvig Rep. F 80.

Timmo de Godendorp 1242—59. Rudolfus de Godendorp 1242—53.

Johannes de Godendorp 1277

TILLÆG I

2.

1368, 16. Oktober. *Doze Godendorp bevidner at have solgt Korouw, den halve Landsby Dyssouw og den halve Landsby Krumbek til Greverne Henrik og Claus.*

Ik Doze Godendorp, knape, bekenne unde betughe openbare an dessen breve dat ik unde myne rechten erven mid willen unde vulbord hebben vorkoft unde upghelaten den edelen heren Hinrike unde Clawes broderen, greven to Holstten unde to Stormeren unde eren rechten erven dat gud to Korouwe also sosteyn mark gheldes to ervekope an deme gude unde veer mark gheldes to enem pande; desse veer mark moghen myne vedderen losen vor vertich mark oft se willen lubescher pennynge. Dyt gud heft Radeke Dovendeghe haat to enem pande, vort mer dat halve dorp to Dyssouwe also dat bynnen siner veltschede belegghen is mid al sineme belaghe, vort mer dat halve dorp to Krumbek also dat bynnen siner veltschede belegghen is, mid al sineme belaghe, also dat de van Godendorpe gy vrygest hadden unde besethen myd aller rechticheyt, vryhey, nut, erve unde leen ewichliken to besittene unde to hebbende vor en erve sunder ienegherleyghe weddersprake unde besweringhe. Dyt gud to warende unde to vryende den vorsprokenen heren also in deme lande en recht ys, dat love ik mid mynen medeloveren also Hinrik Rixstorpen, Hinrik Blokke unde Eler Kalen entruwen den vorscrevenen heren stede unde vast to holdene sunder ienigherleyghe arghelyst. To welker bekantenisse unde betuginghe myn inghezegel mid myner medelovere inghezeghele is ghehanghen vor dessen brief de ghegheven unde screven is na godes boort drutteyn hundert jaar in dem acht unde sosteghesten iare an Suncte Gallen daghe.

Orig. Perg. med Udstederens, Henrik Rixtorps og Henrik Bloks Segl (Fællesark. XXIX, Nr. 16). In dorso med en Haand fra o. 1520: Dy Gadendorp nunc temporis dy vom Kele genant vorkeuffen Kuraw und Dyssaw der Herschaft.

Om Familien Ascheberg kan mærkes:

1364, 20. Juni. Volradus et Johannes fratres dicti de Ascheberghe indgaar et Forlig med Klostret i Reinfeld, at dette skal beholde hele Landsbyen Stocksee. Dat. 1364 feria quarta ante festum nativitatis beati Johannis Baptiste. Orig. Perg. med Brødrene Aschebergs Segl (Reinfeld Klosters Breve Nr. 40, Rigsark.). — 1376, 10. Febr. Clawes Moedt, Knape, sælger til Volrad van Ascheberg tve Hoven Landes, de dar heten de Arensberch. Dat. Drutteinhundert ahn dem 76. Jhare an Sunte Scholastiken. (Henrik Rantzaus Kopialbuch 1558, Breitenburg). — 1439, 16. April. Clawes Aschebergk, Knape, des olden Clawes Ascheberghes Sone, nu tor Tydt wonaftich uppe dem Hove Ascheberghe in deme Kerspele to Plone, sælger til Klostret i Reinfeld for 200 Mark lybsk sin Andel i den store Sø tom Stocksee, dede to langen Tyden to hehord hebben to dem Gude unde Hove tor Horst, dede nu tor Tyd myn is und belegen is in deme Kerspele to Botzow. Medlovere: Ghotschalcke Ascheberghe, Eler Barsbeke og Volrade Ascheberghe. Dat. tom Stoksee veerteynhundert in deme neghen undedruttighesten Jare an deme Donredaghe na deme achteden Daghe to Paschen. Alle Segl bevarede (Reinfeld Klosters Breve 47). — 1448, 7.—13. Jan. Volradt Ascheberg Vollerdes sone, Knape, wanhaftich up dem Arensberch, bevidner at have bygget paa Arensberg med Tilladelse af Johannes Porsvelde, Kerckher to Ploene (Henrik Rantzaus Kopialbuch).

TILLÆG II

SLÆGTEN VON DER HERBERGE

Denne Familie, der har Navn af Stedet Herberge ved Hannover, hører til de Adelslægter, der med Schauenburgerne indkom til Holsten. 1238 nævnes Hr. Bernhard de Horberge, af hvem Grev Adolph af Schauenburg havde købt Jordegods i Neu-Rinteln (v. Aspern, Cod. dipl. Schauenb. II, 73). 1248 forekommer Hildebrand von der Harberge (Westph. Urkb. VI, 143; Sudendorf, Urkb. Braunschweig-Lüneburg I, 22). 1255 forsegler som Vidner for et af Hr. Conrad de Winninghusen udstedt Skjøde til Klostret Wenningsen Brødrene Hr. Otto og Hr. Hildebrand de Herberge og Væbnerne Eckehardus de Hanense, Henricus de Herbergen og Wolcaldus de Horbere, der sikkert alle have været nære Stamfrænder, dels fordi Familien af Hanensee ligesom Herberge fører en Hane i Vaabenet, dels fordi Fornavnet Eggert (Gert) til Stadighed gaar igjen i begge Slægter (v. Aspern II, 167).

I Holsten forekommer Familien tidligst 1365 med Gherd van der Herberghe, der d. A. besegler Fredsslutningen mellem Kong Valdemar og Greverne Henrik og Claus af Holsten. En yngre Gert levede 1401 (Michelsen, Dithmars. Ub. 50), men var død 1416, da hans Hustru nævnes: Vrouwe Abele, wandaghes Gherdes Wyf van der Herberghe (Rep. III, 219. Pershist. Saml. Krummedige, Rigsark.); hendes Segl, der nu fattes, viste if. Voss det Rantzauiske eller Rønnowske Vaaben. Begge var Medlemmer af Vor Frues Kjøbmandsgilde i Flensborg (Dipl. flensb. I, 242).

Gert (III.), Gerts Søn (Michelsen, 147). 1423: Hans, Gert og Borchard van der Herberge (Lb. Ub. VI, 520); 1430: Eggerd van der Herberge faar af Hertugerne Alf og Gert Brev paa 20 Mark Oppebørsler af Norgøsherred (Urks. IV, 386); 1435: Amtmand i Flensborg (W. Christensen, Ældste dske. Arkivreg. V, 519); 1436 (Ztschr. VIII, 139); afgaaet før 1440; 1453: Egghert van d. H. og Margarethe, hans Hustru og Søn Busseke sælger det af Busseke Krummedige arvede Gods (ib. Anh. 31; Danm. Adels Aarb. XVII, 222).

Gerardus de Herberge (IV.), imm. 1430 i Rostock.

Volmer. 1478 tilskjæder Domkapitlet i Slesvig til ham to Gaarde, en i Grønholt og en i Skovby, Esgris Sogn (W. Christensen, Ældste dske. Arkivreg. V, 536). 1486 til Volmers-toft (Dipl. flensb. I, 660). Se nedf.

Eggert. 1487, 11.—18. Nov. Eggerdt von der Herberge Eggerds Sone, sælger til Broder Paulus Wynther, Mester for St. Antonii Hus i Maarkjær, sin Gaard Rughesgaard for 210 Mark lybsk. Vidner: Wolmer van der Herberch Eggerds Son, Wulff van der Wisch Wulves Son, Marquard van Qualen, Hinrick vamme Kroghe, Hinrick Lund, Erick Schranny, og Otto Petersen, Knapen. Orig. Perg. dat. 1487 in den achte Daghen Sunte Mertens (Rep. E, 9. Slesvig, tr. Nordalb. Stud. III, 259). 1488, 11.—18. Nov. Wolmer og Eggert van der Herberge (ib. 10). Jvfr. Westphalen IV, 1651, 3125.

TILLÆG II

I Esgris Kirke findes i en af Patronatsstolene udskaaret Bogstaverne G V D H og A V D H (Gert von der Herberge og Anna v. der Herberge), hvorunder to Vaabenskjolde, hvori henholdsvis ses en Hane og en Tverbjelke (det plesseske Vaaben); under disse atter Bogstaverne E V D H (Eggert v. der Herberge) og I V D H (Ida v. der Herberge) og Aaret 1559 henholdsvis med det herb. Vaaben og et Skjold med fortil vendt Løve med en ottetakket Krone (Breide?). Fru Anna v. der H. var 1579 Vidne i Sagen, da Jacob Sehesteds Søster Christine beskyldtes for at have forgivet denne sin Broder og hans Hustru (Voss A LXII, 8).

Helene. 1507: Vor Lene van der Harberge svarer Landskat (Fred. I. Kmrqsk.).

Eggert. 1514 (Voss), hylkede 1523, ved Rustningen 1530; 1540 med Volmer v. d. H. (Dipl. fl. II, 296).

Hans. 1530 (Grundtvig, Medd. fra Rentekammerarch. 1871, 33).

Volmer. 1519 ved det gottorpske Hof, 1528 forlehnet med Bredesgaard og Skjelsgaard; 1529 for tro Tjeneste med det, tidligere Kalanden i Sønderborg tilhørende Hus i Byen, beliggende foran Slottet, samt 1530 endvidere med 20 Gylden af Sønderborg Amt, s. A. ved Rustningen, opvartede 1540 Kong Christian II. paa Sønderborg Slot, boede 1543 i Sønderborg, stod 1549 Fadder til Henrik Holks Søn. Død o. 1562. Gift med Catharine v. der Wisch, levede 1566, if. Acta A XIX, 292, uden Livsarvinger; se dog ndfr. (J. Grundtvig, Medd. 1871, 24. Dipl. flensb. II, 296. N. staatsb. Mag. III, 69 f., VI, 266). Dske. Mag. 4. R. III, 239.

Jørgen, tjente 1527 paa Gottorp, 1538 Foged paa Sønderborg, arvede Huset i Byen efter Broderen, † 15. Jan. 1572. G. 1. m. Elisabeth Sehested, Datter af Brun Otto Sehested; 2. m. Margarethe Holck (Moller, Gen. Nob. Slesv. Hols., Rigsark. Acta A XIX, 292, Slesvig).

Eggert Eggertson. 1577 Gjæst paa Frydensborg (Herold 1896, 58); 1580 ved Hyl-lingen; 1581 ved Hertug Hans d. Æ.s Ligfærd; medfarsegledede 1594 Povl Uckes Salgsbrev paa Avnbølgaard til Hertug Hans d. Y. (Sml. Glyksborg 69 A, Rigsark.); 1597 til Brunsholm (Ztschr. XXXVIII, 93) solgt Aaret efter til Joakim Rumohr (Trap, Slesvig 504), boede fra 1617 til sin Død o. 1630 i Angelbygade i Flensborg; 1622 ved Hertug Hans d. Y.s Ligfærd. Gift med Anna (Ilse) v. Maltzahn (Datter af Wigand v. M. til Grubenhagen), 1625 ved det gottorpske Hof, † 1646, bgr. 2. Dec. i Ekernfærde (B. Schmidt, Gesch. des Geschl. v. Maltzahn, Schleiz 1900, 1, I, Nr. 264).

Anna, g. m. Johan Gadendorp, se S. 89.

Christopher. 1550 i Striden mod Barth. Ahlefeldt (kaldes her Volmers Søn); 1569 til Brunsholm (Hansborg Reg. 1564—80, 61). 1575: (Rep. B 34 a, Slesvig). 1578: Sentents som Følge af at Christoffer von der Herberge zum Brunsholm har stævnet Domkapitlet i Slesvig i Anledning af 2 Gaarde i Seggeradt og Norbrarup og 70 Mark Hovedstol og 4 Mark aarlig Rente af Godset Neugardten, som Kapitlet har krævet ham for fra 1528, da hans Fader Volmer havde indgaaet Foreningen med samme (Hansborg Reg. 1564—80, f. 87); endnu 1584 til Brunsholm.

Magdalene Jørgensdatter, arvede Huset i Sønderborg, g. m. Didrik v. Landsberg, Amtmand i Løgumkloster 1572 (Hansborg, Inl. Reg. 1571—75, 127).

Joakim. 1584: Joachim v. d. H. Christophers Sohn zum Brunsholm, underskrev 1596 Dybbøl Kirkeregnskab, 1630 til Lybegaard (Dske. Atl. VII); g. m. N. N. Ucken, Datter af Povl v. Ucken til Avnbølgaard.

Christopher (Eggertson). 1615 han og Faderen til Brunsholm, 1621 i Flensborg; ejede 1622 et Hus i Pløen (Kinder, Urkb. der Stadt Plön 215); købte 1626 tre Huse smst. af Sivert Reventlow zue Plöne sesshaftich; solgte 1638 (Eggerts Sohn) et af Husene til Hertug Joakim Ernst af Pløen (Rigsark., Pløen 38).

Anna Barbara, Eggerts Datter, f. 1639 i Flensborg, † 1664 paa Kockenhagen, Hofdame hos Hertuginde af Sachsen-Lauenborg, g. 1654 m. Michael Alexander v. Stettin til Kockenhagen.

De ovennævnte Medlemmer af denne faatallige, væsentlig i Sønderjylland (Sundeved) bosiddende Slægt, der her ejede Volmerstoft (Ullerup Sogn), Snoghæk (Sottrup Sogn), og Bredegaard og Skelsgaard (Broager Sogn) samt Ruggesgaard (Nordre Brarup Sogn) og Brunsholm (Esgris Sogn) i Angel, og som paa Spindesiden uddøde 1664, kan opstilles saaledes:

TILLÆG II

Gert v. der Herberge (1365).

Gert, levede 1401, † før 1416, g. m. Anna (Rantzau?), 1416.

Gert 1423—53, Amtmand i Flensborg, g. m. Margarethe Krummedige (1453).
 Hans 1423.
 Burchard 1423.

Gert 1430.

Busseke 1453.

Eggert 1487—88, g. m. Ida (Breide?).

Volmer 1478—88.

Eggert 1514—40, † før 1548, g. m. Anna Plesse.

Volmer 1519—o. 62, g. m. Catharine v. der Wisch.

Jørgen † 1572, g. 1. m. Elisabeth Sehested, 2. m. Margarethe Holck.

Eggert til Brunsholm 1577—1630, g. m. Anna v. Maltzahn, † 1646.

Anna, g. m. Johan Gadendorp.

Christopher til Brunsholm 1569—84.

Magdalene, g. m. Didrik v. Landsberg.

Christopher, † e. 1638, g. m. Inger Urne.

Joakim 1584—1630, g. m. N. N. v. Ucken.

TILLÆG III

SLÆGTEN HUMMERSBÜTTEL

Denne Slægt, der ligesom Familierne Kale, vam Lohe, Porsfeld, Schorlemer og Struz i sit Vaaben fører et Retterhjul med 16 Takker og 8 Eger baade i Skjoldet og paa Hjelman, har taget Navn efter Landsbyen Hummersbüttel (Hummelsbüttel) i Niendorf Sogn, en Mil nordlig for Hamborg, der 1394 benævnes «up deme Hummersbutle». Nærved laa andre af dens Besiddelser, Farmsen og Tondorf i Rahlstedt Sogn; Sasel, Tangstedt, Ohlstedt og Wohldorf i Bergstedt Sogn; sydøstlig for Hamborg Boberg og Schiffbeck i Steinbek Sogn og Ulensiek i Reinbek Sogn. Familien vandrede Nord paa over Oldesloe og erhvervede Bargfeld, Borstel og Stegen i Sülfeld Sogn; dens Hovedborge var Wohldorf og Stegen (1341). Foruden store Pantelehn i Kongeriget ejede den, efter at være fordrevet fra Holsten, Lykkesholm (Ellested S.). Navnet Hummersbüttel (opstaaet af Personnavnet Hunmar og Büttel, en Byggeplads), til hvilket nærmest knytter sig Mindet om Familiens utæmmelige Rovlyst, uddøde 1496 med Ditlev H. En Gren af Slægten, der kaldte sig Struz, boede i Poppenbüttel (Bergstedt Sogn), men forbigaas her. Om de øvrige vaabenbeslægtede Familier se Vierteljahrsschrift des Herold, 1892, 297.

Lambert I. 1253: Lambertus de Hummersbutle (S. H. L. U. II, 18). 1266 (ib. 139).

Hartvig I. 1290: Hartwicus de Hommerbotle (S. H. L. U. II, 313); 1294 (ib. 351); 1300 Ridder (ib. 393); 1302 (ib. III, 12); skjænker Indkomster af Landsbyen Farmsen til et Alter ved St. Jacobi i Hamborg (16 f., 19); 1303 (23); 1304 (37, 46, 49); 1305 (53); 1306 (60, 64, 71); 1307 (86). 1309, 12. Febr., indstifter han et Vikari ved Domkapitlet af sin Arvelod (in campe sita juxta Bergerdorpe . . duas manses in Tanctede), dog saaledes at han og hans Søn Johannes d. Æ. beholder Patronatet paa Livstid; Medlovere: Hinricus de Wedele senior et Raven de Hummersbutle, milites, et Johannes et Lambertus heredes Hartwici militis (ib. 101 f.). Død 26. Febr. 1309, begr. i Hamborg Domkirke, hvor Otto Sperling endnu saa hans Gravsten med Indskriften: Herr Hartig Humersbuttel, Ritter . . IV. Cal. Mart. obiit Hartwicus miles de Humersbotele qui fecit vicariam de bonis in camp prope Bergherdorp (Script. V, 392).

Hønneke II Hartvigs Søn. 1309 (filius domini Hartwici) sælger han et Bol til Kirken i Ulensiek (S. H. L. U. III, 111); 1310: Johannes ac Lambertus famuli fratres de H. sælger et Bol til samme Kirke (120); 1319: Hinricus, Lambertus et Conradus fratres de H. dicti Struz afhænder et Bol i Landsbyen H. (213); 1320 (226); 1321 (241); 1322: besegler Grev Adolphs Forlig med Grev Johan (259); 1324: Johannes et Lambertus armigeri (301); 1327 (343); 1329 (396); 1330: Forlig mellem ham og Domkapitlet i Hamborg (422); 1331: Forlig om Hindsgavl (ib. 427; Fællesark. XII, 4); 1332: ved Forliget mellem Greverne Gerhard og Johan og Kongerne Erik og Christopher; har i Pant Halvdelen af Fyen og Hindsgavl (ib.

441; Fællesark. XII, 5); s. A. (S. H. L. U. III, 455). 1333: Forlig mellem ham og Grev Gert, lover at tilbagegive Greven, hvad han i Fyn og Jylland har oppebaaret af Tiende og Kontributioner udover hvad der tilkommer ham (ib. 462); 1334 (479); s. A. betegnet som Lambert Struz' avunculus (484); 1336: Grev Johans Vasal (527 ff.); stiftede s. A. et Vikari i Klostret Reinbeck af sin Landsby Borchfeld (Sülfeld Sogn) samt skjænkede Klostret Reinfeld 16 Mark Rente af Landsbyerne Ober- og Nieder-Bochberg (538 f.); 1342 ^{17/2}: Johan H. de oldere, Foged hos Grev Johan, og Henneke hans Søn (Lb. Ub. II, 681); 23. Apr. s. A. Johannes H. senior famulus, Hennekinus og Hartwicus, hans Sønner, sælger til Klostret Reinbeck Landsbyen Toden-dorpe i Sognet Radelfstede, som de har købt af Nicolaus de Wedele cognomine Kohoved (Urks. II, 108; Reinbeck 19, Slesvig); 15. Maj s. A. Hennekinus senior (Oldesloe Byark. Perg. Nr. 19); 1343: Johan Humersceetele de eldre (Mb. Ub. IX, 502); 1344 (Urks. II, 209); 1346, se nedfr.

Hr. **Johan II.** 1344: junior (Reinbeck 21, Slesvig); 1347: Greverne Johan, Henrik og Gerhards Forbund med ham og andre Riddere (Urks. II, 210; V. A. Heinze, Kielisches Mag. 1783 I, 99); 1348 (Mb. Ub. X, 204); 1352 (Lb. Ub. III, 129); 1353 (Urks. II, 231); 1359: Johan, Ridder, og Hardewich, Væbner, Brødre, kvitterer Kong Valdemar og dennes Søn Christopher for alle Pantebreve, lydende paa Ravensborg Slot og Halvdelen af Lolland (Rep. II, 64; Urks. II, 239); 1360: Johannes miles et frater ejus Hartwicus armiger (ib. 475); besegler s. A. Haandfæstningen (Aarsber. fra Geharch. II, 21); 1362: Hr. Johan (Mb. Ub. XV, 149); 1363: Hanse-Recesse I, 225); 1365: Brødrene Johannes og Hartwich H. skjænker til St. Georgshof i Oldesloe en foran Lübisches Thor beliggende Gaard, som de havde købt af Henrik af Tralau (Jahresber. der Knabenschule zu Oldesloe 1878, 5 f.); 1367: Dom. Johannes H. et Hartwicus frater suus (Lb. Ub. IV, 115); s. A. ved Forhandlingerne i Falsterbo (Hanse Recesse I, 367); 1370 (Lb. Ub. III, 817); 1371 (IV, 160); 1372 kvitterer han med Hartwich Tzabel Kong Valdemar for 890 Mark lybsk, dat. Rafensborch (Rep. II, 151); 1374 (Lb. Ub. IV, 217); 1375 (274, 281, 294). 1376: Marquard van Möisling Segbandes Søn af Möisling, Hr. Johan H. og Volrad van Tralow sælger til Raadmand Herman van Osenbrügge i Lybek deres Gods i Landsbyerne Möyslinge, Niendorpe og Reke med Gaarden Möyslinge, tilhørende Marquard van M., og som Johan og Volrad havde faaet i Medgift (ib. 329). 1377 (Urks. II, 327); 1384 (Lb. Ub. IV, 485); 1388: Hr. Johan H. skjænker sin Landsby Schibbecke i Stenbeke Sogn til Reinbeck Kloster, efterlod Datteren Tale (i R. Kloster) og Datterdatteren Gretcke Siggen; Brodersøn Henneke H. (Reinbeck 56, Slesvig; Westphalen IV, 3413).

Hartvig II. 1352 (Lb. Ub. III, 129). 1360—62 ældste Væbner (Mb. Ub. XIV, 623; XV, 195); 1363 (ib. 297; Lb. Ub. III, 461); 1364 (Urks. II, 268); 1368 Raadssendebud fra Lybek hos Kong Valdemar (ib. 387, 389; Mb. Ub. XVI, 289); sluttede s. A. et Forlig med Greverne Henrik og Claus (ib. 363 f.); 1373 paa Ravensborg (ib. XVIII, 228). 1374 Indulgensbrev, givet Kirken i Ellested for dem, der beder for de af Holsten fordrevne Hartwicus Humersbutel eller hans Hustru Alheyd (Rørdam, Hist. Kildesskr. 2. R. II, 522. Scr. rer. dan. I, 312).

Johan III. 1396: filius quond. b. mem. Johannis Hummelsboters militis; Johannes et Godscalvus fratres Hummelsbotere (Urks. II, 544).

Hartvig III. 1380 Henneke og Hartich. Brødre (Mb. Ub. XXI, 50). 1381 Hartwicus H. filius [Hartwici] quondam possessoris Løkkesholm stadfæster sin Farbroder (patruus) Hr. Johannes og sin Fader Hartvigs Skjøde paa Lykkesholm til Everard Moltke og erklærer sig tilfreds paa sin Broder Hennekes og Hr. Johans og hans Søn Hennekes Vegne (Rep. II, 223, 234; Matzen, Panteret, 473); 1386 (Mb. Ub. XXI, 346); begaar 1391 Røverier i Omegnen af Wismar (ib. XXII, 17, 103).

Taleke. 1374 Nonne i Reinbeck (Reinbeck 54, Slesvig).

Johan V. 1418 (Lb. Ub. VI, 31); 1427 (ib. VII, 10); 1432 (Rep. III, 429); 1434 (Lb. Ub. VII, 566); 1439 (ib. 829); 1440 boende i Sülfeld (ib. 864), endnu 1445 (ib. VIII, 373).

Alheid. 1421 Priorinde i Reinbeck (Lb. Ub. VI, 342); 1429 (Ztschr. VIII, Anh. 25).

Hartvig IV. 1446 (Lb. Ub. VIII, 412); 1448 tom Borstele (ib. 595); sælger 1452 til Hertug Adolph en Skov mellem Sulveld og Nertze; 1454: Hartich Johans Zone to dem Borstelde (ib. IX, 179); 1457 til Borstel (ib. 564); afhænder til Raadet i Hamborg sin Landsby Oldenstede (Bergstedt S.).

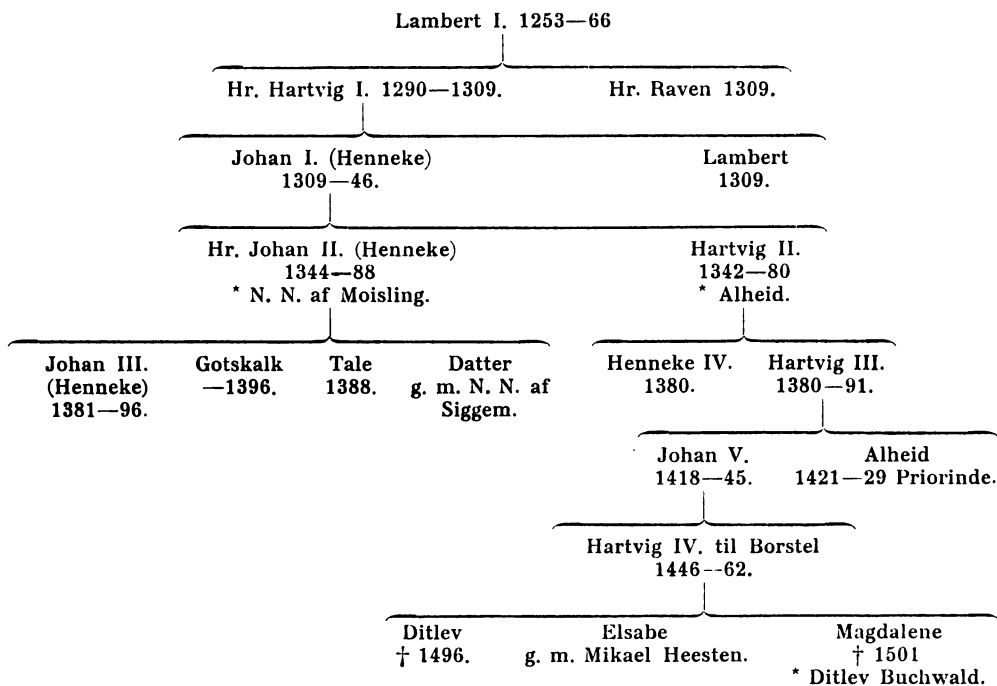
TILLÆG III

Ditlev (Urks. II, 397).

Elsabe (D. Mag. 4. R. III, 228). — **Magdalene** † 11. Nov. 1501, g. m. Hr. Ditlev Buchwald til Borstel og Sierhagen, Oldemoder til Hr. Henrik Rantzau.

N. N. Hummersbüttel. 1326: Hertug Rudolf af Sachsen Wittenbergs Hovedsmand i Dömitz (Mb. Ub. VII, 395). — **Lyder H.** studerede 1392 i Erfurt. — **Henrik H.** (Script. V, 396). 1346, 2. April. Henneke Hummersbotele de eldre, knape, og Sønner forpligter sig til Grev Johan, Junker Gert og Junker Alf at indløse flere bortpantede Godser, Byen Oldesloe, Krempermarsk og Steinburg, udlevere alle indehavende Gjældsbreve, og skal hans Hus Stegen være et aabent Slot for Greverne. Hans Medlovere ere: Henneke og Hardwich, hans Sønner, Hardwich Sabel, Hermen unde Hartwich van Tralouwen, Lüder Crummendyk, Hardwich, Thydeke unde Egghert van Hesteñ, Walrauen Parkentyn, Henneke Ritzerouwe, Volquen Grønouwe, Luder unde Eler Modentyn, Henneke unde Make Storm, Woldenbeke, Henneke unde Make Stake, knapen. Paa Grevernes Vegne: Otte unde Clawes Splytt, Hinrik Breyde, Johan van Rikstorp, Johan Meynerstorp, riddere; Henneke Breyde, Henneke Steen, Hinrik van Stoue, Detlef van Bokwolde, Ghodscalke van Zyggem, Syuerd van Plöne, Hardwich Clenouwe, Emeke Wylsterman, Volret Solder, Holzste van der Wysch, Clawes unde Bertram Kule, Helrik Beyenvlet, Hermen Mersel, Detlef unde Thymmeke Meynerstorp, Ghodscke van Zigghem, Henneke Trauendmunde, Evert Perckhane, knapen. Gheven tum Plöne dructyghen hundert iar an deme ses undevertyghisten iare des neghsten sunnendaghes vor palmen. . . . Orig. Perg.; Seglene fattes (Fællesark. XXVI, 26. Jvfr. Voss, C, XIX, 10).

De Hummersbüttlers Stamtavle maa opstilles saaledes:

TILLÆG IV

BIDRAG TIL SEHESTEDERNES GENEALOGI

A.

BENEDICT SEHESTED TIL KLUVENSIEK OG HANS EFTERSLÆGT

BENEDICT SEHESTED

til Kluvensiek, faldt 1500 ved Hemmingstedt, gift med Abel Rantzau, Datter af Schack Rantzau til Panker og Abel Qualen. 1540—43 nævnes Vor Abel Sestede thom Cluvenyske (J. Grundtvig, Medd. fra Rentekammerarch. 1871, 43). Børn:

ANDEN GENERATION

1. Enevold (Evald), tjente 1512 paa Gottorp (Danske Mag. 4. R. III, 69 f.); 1522: Marquardt u. Eynwalt Sestede (Fællesark. XXXIX, 5); 1523: to Kluvensyke; 1530 ved Rustningen, bekjendte sig 1540 til den gamle Lære (Arch. IV, 503 f.); betalte 1548 Frøkenskat af Kluvensiek (Acta A XVII, 154), var død 1554 (Hansborg XXXIX, 26). Gift m. Helvig Pogwisch, Datter af Hans Pogwisch d. Æ. fra Bukhavn og Margarethe Sehested fra Østergaard. Børn: III. Gen.

2. Otto er maaske den lille Otto Sehested, der 1501—2 var Dreng hos Dronning Christina, hyldede 1523 (Otto Sestede tho Rendesborch); 1529: Begnadigung Otto Seesteden tho Rendsborch mit dem Huse to Itzehoe als ein Borchlehen (Extr. af Inländ. Reg.); 1530 ved Ros-tjenesten (i Rendsborg); 1534 ²⁰/₁ til Kluvensiek (Statsark. Slesvig, Rep J II, 60); 1535 ¹⁷/₂: Otte Sestede Benedictus Sone tho Rendesborch kjøber et Hus i Byen (ib. Rep. J V, 61 b); 1537: Otten Sesteden tho Rendesborch Fruwen Margarethe Szestedt forseglar med et Vaaben, hvori en springende Ulv og Bogstaverne W P (Wulf Pogwisch) H S (Chron. Saml. Rigsark.), hvormed stemmer, at Otto 1548 kaldes Svoger til Hr. Volf Pogwisch til Bukhavn, og hvorefter hun var Datter af Hans Pogwisch til Haseldorf og Anna Ahlefeldt; 1540 bekjendte han sig til den gamle Lære, betegnes 1549 som Otto S. Eynwaldi frater habitans in Rendesborch; senest i Skatte-listen fra 1552 (K. Koppmann, Kämmererechnungen 1541—54, Hamb. 1892, 339, 492). Indskriften paa hans Gravmæle i Rendsborg, som Jak. Fabricius endnu saa 1581, lød: Otto Sehested zu Rendsburgh, Benedix Sohn zu Cluvenisiek, gestorben 1552 (Thottske Saml. 1928 b 4to). 1533—34 (Paaske—Paaske): Ludgelt van junge Margrete Sesteden (Rendsborg Kæmnerregnskab).

3. Margarethe, gift med Godske Ahlefeldt til Saxtorp.

TREDIE GENERATION

ENEVOLD SEHESTEDS BØRN:

1. Benedict. 1543 hertugelig og kongelig Raad, 1545 i Worms, kaldes Ewalds Son, 1546 Amtmand i Aabenraa, fik 18. Sept. s. A. Ventebrev paa Warleberg efter Dronning Sophie (Hertug Adolphs Reg. f. 22); 1547 Instrux for Peter Schwave og Benedict Seestede til Augsburg (Hansborg Reg. 1544—60, f. 62); jvfr. H. Rørdam, Historieskrivningen i Danmark, 67 f. Ny kirkehist. Saml. IV, 541; 1548, 20. Jan. Hertug Hans til Christian III.: Benedict Sestedt ist, wie uns von Peter Schwave angelanget, in Got vorschieden (Hansborg Reg. 1543—48, f. 284). Jvfr. Dansk biogr. Lex. XV, 477 f.

2. Hans, fik 1554 ved Arvedelingen af hver af sine Brødre udbetalt 6000 Mark, dræbte 1555 Jørgen Sture, fulgte 1568 Dronning Dorotheas Lig; 1559 (Hansborg Reg. 1544—65, 233); boede 1566—67 paa Satrupholm, gav 1567 Bud paa at overtage Ørridslevkloster for 7—8000 Rdlr. (Indk. Sager til Tyske Kanc. 1567 ^{23/19}); boede 1573 i Haderslev (Hansborg XXXIX, 26), fik sammen med sin Hustru Anna Ahlefeldt, Datter af Bendix Ahlefeldt til Gjelting, s. A. tilskjødet et Hus i Ekernførde (Stadtbuch); død o. 1575. Stævning for Landretten i Slesvig 1577, 17. Dec. Anne Sehstede seligen Hans Sehsteden Wittwe mit und im Nhamen ihrer Tochter Heilwig benebenst Heinrich von Anefelde zu Sattrupholm, ihrem Bruder und Vormunder, contra Detleff Rantzow zum Klietkamp und andere Jungfraw Heilwigen seligen Bartrams Sehsteden nachgelassenen Tochter Vormunder, von wegen des Guts Dosenrade, so nach todtlichem Abgange sehligen Metten Sesteden an sie, Anne Sehsteden und ihre Tochter, vermuge der ufgerichteten Erbteilung wiederumb gefallen sein soll (Hansborg XX, 65). Datter: IV. Gen. I.

3. Jørgen til Kluvensiek med Steinwehr og Ehlersdorf, gift med Anna Ditlevsdatter Ahlefeldt. 1572 (Fraw Anna Seestede zum Kluvensieke (Hansborg Reg. 1571—75, 133); 1593: vor Vor Anne Sesteden thom Kluvensicke 2 Puls (Rendsborg Mariekirkes Regnsk.). Ztschr. I, 71 f.; IV, 308; XXX, 350). Børn: IV. Gen. II.

4. Bertram, f. 1524, var 1548 i Hertug Adolphs Tjeneste, da han fik Ventebrev paa det første ledige Amt (Hert. Adolphs Reg. f. 42); 1552 Raad og Marskalk paa 10 Aar, s. A. Amtmand i Aabenraa (ib. 64); s. A. til Kluvensiek, hvorfra han udskilte Osterrade, fik 1554 som Erstatning for K. Dosenrade, Wakendorf og Bovenau; 1558 til Osterrade, 1559 Lieut. under Ditmarskertoget, købte s. A. et Hus i Rendsborg (Hansborg XXXIX 29 l), 1560 forlehnes han og Hustru Mette med 2 Huse ved Torvet i Kiel (Statsark. Slesvig, Rep. J II, 63); fulgte 1560 Hertug Adolph til England, død 1562; hans Arvinger skrives 1564 til Dosenrade. Gift 15. April 1554 i Rendsborg m. Mette Rantzau (Datter af Cai Rantzau til Kletkamp og Ida Blome til Seedorf (Hansborg XXXIX, 26); beholdt Aabenraa Amt til sin Død, boede 1564 paa Osterrade, 1572 i Kiel; 1575: Ditlev Rantzau til Kletkamp paa Søsteren Mette Sehstedes Vegne (Indk. Sager til Tyske Kanc. 1575 ^{9/8}); død 1576 (Sønderj. Aarb. 1906, 151). — Børn: IV. Gen. III.

5. Margarethe, gift m. Christopher Rantzau til Quarnbek, f. 1503, † 1596.

6. Cai, † 1561, gift med Beke Petersdatter Ahlefeldt. Børn: IV. Gen. IV.

FJERDE GENERATION

I.

HANS SEHESTEDS DATTER:

Helvig, vel den Jomfru Heilwigh Sehstede, der 4. Febr. 1612 blev begravet i Itzehoe (Klosterregnskab).

II.

JØRGEN SEHESTEDS BØRN:

1. Benedict. 1564—69 i Rendsborg (Hansborg XXX, 60); 1588 thom Kluvensieke, købte i Omslaget 1591 (Bendix Sestede sel. Jörgens Sohn thom Kluvensiek) Sunderholt (Sønder-skov) af Hans von Bockwold Dethleffs Sone tho Gram (Gottorp 367); solgte 1598 Sønder-skov

TILLÆG IV

til Hertugen samt afstod Kluvensiek til H. Buchwald, flyttede til Ekernfærde, hvor han endnu levede 1615, gift med Anna Bendixdatter Ahlefeldt fra Haseldorf, † 1593 i Barselseng (Rendsb. Kæmnerregnsk. 1593—94: Vor Anna Sestede thom Kluvensieke u. Benedictj Sesteden kind Ludegelt).

2. Enevold (Ewald) blev 1572 immatrikuleret i Wittenberg (Matr. III, 217); 1580 med Broderen Benedict (til Kluvensiek) ved Hyldingen, 1580—84: Hofjunker; 1586 (sel. Jürgens Sohn zum Kluvensiek); † 8. Juni 1589 i Kbhvn., begr. i Solbjerg Kirke; g. 5. Apr. 1586 m. Margarethe Viffert til Viffertsholm, f. 29. Nov. 1562, † 3. Feb. 1622 (g. 2° m. Jørgen Urne til Brobygaard). Saml. til Fyens Hist. VI, 375 f., 420. D. Adels Aarb. XVIII, 457.

III.

BERTRAM SEHESTEDS DATTER:

Helvig, født 1559, g. 5. Jan. 1578 m. Christopher Rantzau til Seedorf, † 26. Jan. 1631. Hun medbragte i Ægteskabet Osterrade og stiftede 1622 et Legat for theologiske Studerende. 1621 klager hendes Svoger Jørgen Rantzau over, at hun har udelukket ham fra at underskrive Indbydelserne til Broderens Begravelse (Acta A XX, 3418). Død 16. Jan. 1631 i Kiel (P. Cruger, Leich-Sermon üb. Heilwigen Sehestättin, Lüb. 1631; tilegnet Georg Christophersen Rantzau, Gregers Rathlow til Lentzan, Georg v. Ahlefeldt til Schwensby og Asmus v. Ahlefeldt zur Hütten, Georg v. Ahlefeldt zu Wisselberg, Siegfried og Dethlev Rathlow). Som Arvinger optræder Jürgen Rantzau, hendes Faders Søstersøn, Fru Dorothea Munk, Magdalene v. Ahlefeldt, Ida Rathlau og Helvig Ahlefeldt (Acta A XX, 3418). I Akterne vedrørende Arve­delingen efter hende forekommer følgende Passus: Ob nun wohl im Fürstenthumb Holstein die Einlager nach allgemeinem Landes Gebrauch in Übung und vor cräftig gehalten werden, insonderheit In Schult u. dergl. Sachen, da ein oder mehr Debitoren oder Bürgen sich zum Einlager verobligieret und sich wegen vorgesetzten ansehnlichen Summen oder ander Gestalt dazu verschrieben, eine Verordnung gemacht, das der oder dieselbe, so sich zum Einlager obligirt, vermüge solcher Verpflichtung alsofort, und ungeseu­met uf vorgehende schrift- oder mündliche Einforderung des Orts, so darin bestimt, sich ins Einlager begeben sollen, wo sie mit ihrer Ehren und Redlichkeit verlustig von meniglich gehalten und gescholten und von anderen Ehr und Redligkeit liebhabenden Gemeine und Gesellschaft mit zugezogener unablöslicher ewiger Infamia und Unehr gantzlichen ausgeschlossen sein wollen (Acta A XIX, 1570).

IV.

CAI SEHESTEDS BØRN:

1. Benedict. 1550—51 ved Hertug Hans' Hof (Hansborg Reg. 1548—52, 314, 358); 1564 til Cronsburg, 1571 (Benedict Keien thom Cronsburg), hyldede 1580 og 1590, død 1604. Hans Testamente dat. 1600, 9. Sept. (Patente 1596—1602, 257); gift 1° med Catharine Pogwisch (Datter af Volf Pogwisch og Christine Munk); 2° m. Salome Hagen (se II B., S. 89). Broderen Jørgen S. skriver om deres Giftermaal: Sie ist dem sehligen Bruderen, wie ehr achtzig Jahr ist alt gewesen, durch eine Winckelkost beygebracht worden, und der Hubenbandt des Abendts ehe und zuvohr sie Beylager mit einander gehalten, wider dieser Lande wolhergebrachten Gebrauch ist gebunden worden (Acta A XIX, 1605, 1710. Schlesw. holst. Provber. 1823, III, 64 f. Ztschr. IV, 398).

2. Jørgen til Gross Nordsee og Cronsburg (se II, S. 89).

3. Mikkel, var 1546—51 Hofsinde, fik 1551 Forlehningsbrev paa Svenstrupgaard paa Livstid (Kanc. Brevb. 1551—55, 55, 85), dog skal han bo her i Landet, og hvis han vil gifte sig, skal det ske her i Danmark og tage en Dansk af Adelen; 1552 Forlehningsbrev paa Gaunø Kloster paa Livstid (ib. 126, 132, 141 f.). 1556 (Kanc. Brevb. 1556—60, 43); 1566 Befaling at tjene til Skibs (ib. 1566—70, 21); Skibschef, reddet ved Skibbrudet 28. Juli s. A.

TILLÆG IV

(H. D. Lind, Fra Kong Frederik II.s Tid, 1902, 118, 292), afstod 1574 Trudstrup Gaard (Skip-pinge Lehn); 1575 (Kanc. Brevb. 1571—75, 459, 662); hyldede 1580, fulgte 1581 Kongens Lig (ib. 1581—83, 266); ejede en Gaard i Kbhvn. (ib. 320); 1582 (ib. 431); 1588 (ib. 1584—88, 2, 34), † 27. Nov. 1583. Gift 1553 m. Regitze Gyldenstjerne, † 17. Juni 1576, begge begravne i St. Peders Kirke i Næstved, hvor deres Ligsten med begges Figurer, afbildede knælende, endnu er bevaret. (Kirkehist. Saml. 4. R. II, 4; P. E. Jensen, Gaunø 1902, S. 45 ff.). — Datter: Gen. V.

4. Ingeborg «von Nortseh u. Kronsburch», gift m. Godske Ahlefeldt til Königsförde.

5. Helvig, † o. 1595, g. m. Tønnies Rantzau til Wilstorf og Deutsch Nienhof, f. 1533, død Okt. 1594 (P. v. Hedemann-Heespen, Pohlsee u. Deutsch Nienhof 1906 I, 100).

FEMTE GENERATION

MIKKEL SEHESTEDS DATTER:

Elisabeth, f. 10. Aug. 1555 paa Gaunø, levede 1614, g. 1. Marts 1579 paa Koldinghus m. Niels Parsberg til Harrested og Sandbygaard, Lehnsmand paa Roskildegård, f. 1545, † 1592; begge begravne i Hyllinge Kirke (D. Adels Aarb. XXIV, 355).

Til Linien paa Kluvensiek hørte vel de to Søkende Ditlev Sehested, 1498—1527 Provst i Preetz (Ztschr. VII, Anh. 15 f.; IX, 56, 61 f.), og Margarethe, gift med Ulrik Volradsen Pentz til Redefien, der nævnes 1470—1511 (Urks. I, 407; F. v. Meyenn, Gesch. der Fam. v. Pentz I, 1891, 227—30, Urk. Nr. 244). I Ligprædikener fra det 18. Aarh. betegnes hun som tilhørende Linien paa Perdöl, hvilket ikke er muligt, da dette Gods først efter 1500 erhvervedes af Moritz Sehested. Da hendes anden Søn er døbt Reimer, er hun maaske Datter af en Reimer Sehested (Anetavlen paa den 1586 afd. Adam v. Pentz' Ligsten i Pritzier).

1587 Benedictes Sehested, begr. i Rendsborg (Kæmnerregnskab).

B.

REIMER SEHESTED TIL HYTTEN OG HANS EFTERSLÆGT

REIMER SEHESTED,

Hr. Siverts Søn til Hytten, der levede 1473 og senere (Uks. IV, 495) havde Sønerne:

ANDEN GENERATION

1. Benedict. 1516: Benedict Reymerssone (Gottorpske Membraner, Rigsark.); 1530 paa Als; ejede 1535 en Gaard i Stævning (Sønderjydske Skatte- og Jordebøger) samt Melvitgaard (nu Hartspringgaard). 1536—50 Melvitgaard, som Povl Magnussen til Blans 1542 fik Løfte om at faa i Forlehnning (Danske Mag. 4. R. III, 238; Neues staatsbürg. Mag. III, 75; VI, 209); var vel den Benedict S., der 1542 varede paa Kong Christian II., død o. 1560; gift (2°) med Karine Holck. — Børn: III. Gen. I.

TILLÆG IV

2. Schack. 1504 skjøder Wulff Pogwisch Benedictessone til Brødrene Schack og Syverd Zestede Reymerssons for 3000 Mark 180 Mark Rente i sine Gaarde og Landsbyer Swartstrom myt der Molen, Schoubü mit der Molen, to Karleberge sos Lansten unde to Karkebü ein Lanste, alle belegen in den Kerspelen Schwantze und Sytzebue. (Stemann III, 39. Fællesark. XXII, 30). Han skrives 1517 til Tegelhawe (Ziegelhof, nu Louisenlund), døde o. 1535. Børn: III. Gen. II.

3. Sivert hyldede 1523; ved Rustningen 1530 og endnu 1535 til Tegelhawe. 1537, 19. Aug., gjør han vitterligt, at han til tro Haand har antaget Gaarden Tegelhawe paa sin afdøde Broder Schacks Søn Stellanus' Vegne indtil denne bliver myndig, og mod til ham aarlig at svare 50 Mark lybsk, og til sine Søstre (den beyden Closter Juncfrowen) 24 Mark lybsk. «und scal ock im Have tome Tegelhawe allene dat Stenhus dar ick inne wane, buwen», men lover at bevare Skov og Ejendom. Medforseglere: Benedictus Szestede, hans Broder, Wulff van Anevelde tor Noer, Henneke Wonsfleit og Hans von der Wisch. Datum am vöfteinhunderdesten und sövenunddruttigesten Jare, Sondages na assumptionis Mariæ. Orig. Perg. med Udstederens og Medlovernes Segl (Statsark. Slesvig, Rep. B, 52, trykt Ztschr. I, 97). Sivert skrives 1546 til Kriseby. Angives at være gift med Mette Thienen.

TREDIE GENERATION

I.

BENEDICT SEHESTEDS BØRN:

1. Ditlev (Detlef Sestede seligen Benedict Soen) afstod i Omslaget 1589 til sin Broder Bartram Sestede to Karle i Schotesbüll (Skodsbøl) og to Karle i Uldorp Landsby. Dat. Kiel 1589, Oct. tr. regum. Orig. paa Papir (Glyksborg Arkiv A 69, Rigsark. Gude, Bericht von Sundewitt 1778, 43).

2. Bertram var 1582 i Hertug Hans' Tjeneste og blev benaadet med 2 Hertughuse paa Torvet i Kiel, fik s. A. overantvordet Klostret Reinfeld. 1590 tog han paa Hertug Hans' Vegne dennes Del af Hertugdømmerne til Lehn, 1593 Amtmand i Reinfeld (Kinder, Plöen 147, 149). 1600, 13. Decbr., tilskjøder Eva Sprengel Bertram Sehsteden sehl. Wedewe Hertugen paa umyndige Børns Vegne de beiden Gueder und Lansten tho Schotzbull in Sundewitt, som hendes salig Mand og Forfædre har havt. Dat. am Dage Luciaë soshundert. Orig. Perg. med Underskrift, Seglet affaldet (Rigsark.). Søn: IV. Gen. I.

3. Anna, omtaler sin Broder Bartram Sestede; var 1589 gift med Jørgen Hartvigsen til Munkgaard, død 1596. Hans Søn ejede og boede Brendegaard paa Fyen, hvor Sønnesønnen Jørgen Hartvigsen fødtes (Danm. Adels Aarb. XIV, 194).

4. Sivert, var 1591 i Tjeneste hos Hertug Erik af Brunsvig-Lyneborg (Gottorp 93), solgte 1590 sin Svigermoder Margarethe Hökens Gods i Avnbøl til Hertug Hans d. y. og afhændede 1604 til Diderik Höken Ulderupgaard for 750 Rdlr. (Statsark. Slesvig, Rep. C, 227); død 1612, begr. i Næstved. Gift 1° m. Magdalene Höken, død 20. Dec. 1601 paa Ulderupgaard (Gude, Sundewitt 73; Staatsbürg. Mag. II, 127), Datter af Volf Höken til Avnbølgaard og Margarethe Qualen (død 1587 paa Igeskovgaard); 2° m. Anna Eriksdatter Hardenberg, f. 1558, † 1612, Enke efter Anders Bielke til Bellinge. Fru Annas Ligsten med hendes og begge hendes Ægtefællers Skikkelser og deres Anevaabener i Mesinge Kirke (Bjærge Herred). Indskriften lyder: Her ligger begravnen erlig | oc welbyrdig mand Sivert | Sested til Ulrup som er fød i | lante Holst af welbyrdige forældre Beneditz Sested | oc frue Karen Holck oc døde | hand 16 . . den . . Af hans to Anevaabener Holck og Rantzau ses det, at hans Bedstemoder var en Rantzau.

5. Reimer, skrives 1561—65 til Naskesgaard (Nuskensgaard), Notmark Sogn (Sønderj. Aarb. 1897, 120), 1569 til Ornum (Gottorp 363), 1570 til Marsbüll (Morsum?), 1575 paa Nordstrand, havde kjøbt Ornum af Svogeren Otto Røde, solgt o. 1575 til Povl Brockdorff, afhændede 1578 Morsum (bortskyllet 1634) til Hertug Hans d. Æ., boede 1580 i Husum, nævnes 1584 og boede 1590 paa Brendegaard (Salling H.). Gift med Ida Hacke, Datter af Henrik Hacke

TILLÆG IV

og Polite Sehested (Datter af Markvard Sehested til Ornum). 1590, 23. Juni, «døde Remmerth Sesteds Frue paa Brennegaard» (Fyenske Saml. VI, 382). — Børn: IV. Gen. II.

II.

SCHACK SEHESTEDS BØRN:

1. Stellanus, der 1563 i Omslaget til Hertug Adolph solgte Gaard og Gods thom Teggelhof (Acta A XX, 3251; Ztschr. I, 102), død før 1588. Børn: IV. Gen. III.
2. Sibylle, gift med Henneke Wonsfleth til Kriseby (1530—65).

FJERDE GENERATION

I.

BERTRAM SEHESTEDS SØN:

Benedict Sehested til Tuschenbeck, † 1645, gift 1° m. Hese Brockdorff; 2° 1643 m. Margarethe Galt. De havde Børnene Benedict, Margarethe og Eva.

II.

REIMER SEHESTEDS BØRN:

1. Henrik, opkaldt efter Morfaderen.
2. Mette.
3. Silla (Cecilie).
4. Polite (Hippolyta), opkaldt efter Mormoderen. 1590, 3. Aug., udgik Missive til Abbedissen i Maribo Kloster om at optage i Klosteret en Broderdatter af Fru Anna Hartvigsen «da Gud har givet hendes Forældre mange Børn». 18. Aug. tilskrives atter Abbedissen, at Polites Moder er død for kort Tid siden (Kanc. Brevb. 1588—92, 420, 457, 641).

III.

STELLANUS SEHESTEDS BØRN:

1. Margarethe, gift med Claus Hahn til Gross Giewitz; levede 1578—1600 (G. C. F. Lisch, Gesch. des Geschlechtes v. Hahn III, 204 ff., Hertug Adolphs Reg., 1579 ¹⁴/₄ upaginerede Blade; Rigsark.).
2. Catharine, var 1588 Konventualinde i Preetz.

I Kosel Kirke findes 3 Ligstene over den Sehestedske Begravelse (besøgt 1910), alle i Gulvet og stærkt udtraadte. Indskrifterne maa tydes saaledes:

1) ANNO DOMINI | 1552 DEN 28. FEBRVARIJ STARF DE | ERBAR VND | FESTE MARQVARD SESTEDE THO ORNV. — Skikkelser af Mand og Hustru med det Sehestedske Vaaben ved begge. — 2) . . . SCHEDEN DE VELDOGET SAME V POLITE HACKEN D. G. G. — Det sehestedske og hackeske Vaaben. — 3) A° .. 65 . . . OBIIT NOBILIS | ERICVS HACKE | CVIVS ANIMA IN DOMINO REQVIESCAT.

C.

SEHESTEDERNE PAA STENBJERGGAARD

Otto Helriksøn. 1517: Otto Sestede Helrikes Sone to Haderslev wanhaftich (Aarsber. fra Geharch. II, Till. 48); 1525: Otto Szestede Helrykes Szon, Vidne ved Jachim vamme Hagens Godsafhændelse til Slesvig Domkapitel. 1526: Otte Zestede Helrickenssone to Stenberge (Aarsber. II, Till. 61). 1530 ved Rustningen (Otte Sestede tho Stenbarge); 1531: Otte Helckersson to Stenborch (Voss); 1543: Otto Sestede til Steinberge (Sønderj. Skattebøger 415); 1544: Otto Helrikessone (Ztschr. XL, 427); 1546: Dom mellem Jochim vam Hagen og Otte Sestede zum Steinberge (Hansborg Reg. 1543—48, 283); 1548: Otto Sestede zum Steinberg (Hansborg Reg. 1543—48, 283). 1564: Otto Sested Erben.

Brun Otto Sehested. 1530 ved Rustningen (Brune Otto Sestede). 1536 (Brun Otte Sestede til Stenbjerg) i Plovskatregnskabet (Danske Mag. 4. R. III, 239). 1550 nævnes hans Arvinger. Hans Børn vare:

1. Elisabeth, g. m. Jørgen v. der Herberge, † 1572.
2. Anna, g. m. Hans Wunkesen til Søgaard; Ahnetavle i Acta A XIX, 292 i Slesvig.
3. Christine, g. 1577 m. Povl Wittorp til Projenstorf, der lagde Beslag paa hendes Gaard Østergaard, som han solgte efter hendes Død, der indtraf efter faa Maaneders Ægteskab (Hansborg Reg. 1575—79, f. 172); blev ved Landretten 1579 beskyldt for at have forgivet sin Broder Jakob og dennes Hustru med Rottekrudt («Rottenkraut»).

4. Jakob til Østergaard, nævnes 1567 (Jacob Sestede Brun Otten Sohn zu Ostergaard). Ifølge en nu forsvunden Indskrift i Stenbjerg Kirke blev denne 1569 opmalet af Jacob Sehe[stedt] . . . Brun Otten Son der jünger arfgeseten tho Ostergarden, Eler Petersen, arfgeseten tho Norgarden og Zacharias Petersen (Gen. herald. Selskabs Arkiv, Generalia 4to 62, Rigsark). S. A. Formynder for Jakob Sehested til Perdöls Børn. Gift med Lucia (vom Hagen?); i den førnævnte Proces vidner (Broderen) Henneke v. Hagen (Voss A LXII, 8).

Jacob Sested «Brun Ottos Søn til Röt» (Otto Sestede to Ostergarde ejede Gaarden Rotte i Bjerning Sogn), maaske den Jakob S., der 1548—51 var Høvidsmand over Krigsfolket (Ztschr. VIII, Anh. 111). 1549 Hofsinde hos Christian III, havde tjent Kongen fra Barndommen af, blev herfor af Kongen forlehnet med Havelsegaard (Strø Herred, Ølstykke Sogn) paa Livstid paa den Betingelse, at han skulde bygge og bo i Riget og naar han agter at gifte sig, da at befri sig i Danmark og tage en dansk af Adel og ingen anden (Danske Kanc. Registrant V, 212 b; Kanc. Brevb. 1551—55, 1); 1553 Forlehningsbrev for Staldmester Jacob S. paa Byerne Strø og Skævinge (ib. 241); 1554, 4. Febr., Bryllup paa Koldinghus (ib. 278); 1557 (Kanc. Brevb. 1556—60, 84, 94); 1558 Forlehningsbrev paa Kregome Gaard (ib. 175); 1559 (ib. 295); Till. til at bruge en Gaard i Højrup (ib. 302); 1560 (ib. 359); 1561 Livsbrev for ham og ev. Enke Fru Lene Viffert paa Kjørstrup Gaard og Lehn paa Taasinge (Kanc. Brevb. 1561—65, 30); 1563 (ib. 247); 5. Dec. (ib. 365); 1564, 16. Maj, Enken Fru Lene, der har opladt Kongen Kjørstrupgaard, forlehnes med Dalbykloster (ib. 444, 58), † 10. Febr. 1564 i Lund, hvor hans og Hustrus Ligsten endnu ses (J. Corylander, Berättelse om Lunds Domkyrke, 1884, 127. Pershist. Tidsskr. I, 123). Hustruen Lene Tønnesdatter Viffert døde 24. April 1579 paa Dalby Kloster (Dnm. Adels Aarb. XVIII, 458).

TILLÆG V

SLÆGTEN AF SIGGEM

Slægten af Siggem (Sigghem), der fører et delt Skjold med 3 Skraabjelker i venstre Felt, og som maaske er beslægtet med Gotskalk kaldet Parkentin, Overbode 1261—89 (se Aspern, Beiträge zur ält. Gesch. Holsteins 46, 58 og Segltavlen), fører et delt Skjold med 3 Skraabjelker i venstre Felt og har taget Navn af Landsbyen Siggen i Neukirchen Sogn ved Heiligenhafen, hvor Familien endnu var bosiddende 1466. Desuden ejede den i samme Sogn Michelsdorf og Satiewitz, i Grube Sogn Prisow og Priwitz, i Grömitz Sogn Albersdorf og Suchsdorf, mod Vest i Preetz Sogn Porsfeld og Ilsaal samt i Bosau Sogn Bichel. Slægten nævnes tidligst 1282 og uddøde i Mandsstammen o. 1515. Jvfr. Milde, Siegel des Mittelalters, S. 146.

1282: Markvard og Gotskalk de Zidhim, Brødre (S. H. L. U. II, 249). — 1307: Otto de Sikkem, Ridder hos Greve Johan (ib. III, 85). — Hr. Johan 1315 (ib. 169); 1318 (ib. 200); 1340 (Ub. des Bisth. Lüb. 815); 1342 (Mb. Ub. IX, 409; Urks. II, 205).

1325. Detlevus et Henningus, milites, Marquardus armiger, fratres de Sigghem sælger med Samtykke af deres Broder Hinricus dictus de Porsvelde, Kannik i Schwerin, Halvdelen af dennes Landsby Porsvelde og Ylsol ved Preetz (S. H. L. U. III, 314 f.) Om disse Brødre vides:

1) Hr. Ditiev, levede 1327. 2) Hr. Henning. 1329 yngste Ridder (Mb. Ub. VIII, 74); 1333 (Rydberg, Traktater III, 554); 1343 (Urks. I, 207); 1344 (ib. 209), Mb. Ub. IX, 502); 1354 ældste Ridder (Lb. Ub. III, 209). 3) Markvard. 1323 (S. H. L. U. III, 273). 4) Henrik. 1326 Henricus de Porsveld, Scholasticus i Schwerin (Mb. Ub. VII, 419); 1332 Provst (ib. VIII, 284); 1342: Hinrich van Sygghom, Provst (ib. IX, 392).

Hr. Johan. 1352: Marquard et Johannes armigeri; 1359 Ridder (Urks. II, 238); 1361 (Lb. Ub. III, 401); 1363 (Urks. II, 263); 1364 (ib. 268, 70, 488); 1366 (Lb. Ub. III, 592, 622).

Hr. Gotskalk. 1346 (Fællesark. XXVI, 26); 1351 (Lb. Ub. III, 128); 1354 Gotscalcus de Sigghem Miles, ac Marquardus, armiger (ib. 205; Cismar 12, Statsark. Slesvig). 1367, 24. Juni. Her Gotschalck van Sigghem erklærer med Hr. Detlef, Eler og Hinric al gheheten van Sigghem som Medlovere, at ville gjenindløse til Grev Adolph inden et Fjerdingsaar efter Helric Sten af Butows Død $\frac{1}{3}$ Bol i Landsbyen Butow, som Hr. Gotskalk havde solgt til Detlef Mystorp. Dat. drutteynhundert jar an deme seuen unde sostighisten jare in sunte Johannes daghe to middensomer. Orig. Perg. med 3 Segl, alle med Siggemvaabenet, det fjerde affaldet (Fællesark. XXXI, 13). — 1367, 1. Juli. Gotschalculus, miles, Elerus et Hinricus dicti de Siggheme, famuli, forpligter sig til at indløse nogle Oppebørsler, de havde forskrevet Klostret Reinfeld in Villa Löcherberge in parochia antique Crempe. Dat. Hilghenhauen m^occc^olx septimo feria quinta infra octauas apostolorum Petr iet Pauli. Orig. Perg. med 3 Siggem-Segl, 4. affaldet (Fællesark. XXXI, 14).

TILLÆG V

Eler. 1351 (Urks. II, 230); 1359 (II, 238). — Henrik, Fætter til Ditlev 1352 (Lb. Ub. III, 144). — Gotskalk, en anden end den 1346 i samme Aktstykke nævnte Gotskalk af Siggem, den senere Ridder. — Ditlev. 1356 (Lb. Ub. III, 249); 1358 (ib. 301); 1365 ⁷/₇ (Gjældsbreve og Kvitt., Rigsark.).

Henning. 1352 yngste Væbner (Lb. Ub. III, 141); 1354 (ib. 205); 1366 R. (ib. 622). Sønner: Henrik, Eler, Markvard, Johan, Ove og Ditlev, der 1377 til Raadet i Kiel afhændede Landsbyen Grimerstorp (Ztschr. IV, 317).

1. Henrik. 1366 (Lb. Ub. III, 622); 1369 (Urks. III, 5); 1374 (Urks. II, 304); 1375 (Lb. Ub. IV, 274; Urks. II, 312); 1376 (ib. I, 258; II, 313 f.); 1377 (ib. II, 326); 1379 (ib. 259); 1380 (ib. 417); 1381 (II, 523); 1382 Ridder (III, 14); 1383 Marskalk hos Hertug Adolph (II, 341); 1384 (I, 265); 1387 (Lb. Ub. IV, 526); 1390 (Urks. II, 360; Byark. i Kiel, Perg. 50; Mb. Ub. XXI, 374); 1391 (Urks. II, 530 f.; Lb. Ub. IV, 596); 1392 ¹²/₇ Marskalk der Holsten Heren (Urks. II, 370; Oldenburg Perg. 2, Slesvig); 1396 hos Hertug Gerhard (Urks. II, 546; Cismar 19); 1397 Marskalk (Urks. II, 382, III, 37); 1398 (Fællesark. XXXI, Nr. 21; Urks. III, 39); 1400 (Urks. I, 271); † 4. Aug. 1404.

2. Eler. 1377 (se ovfr.)

3. Markvard. 1377—83; † 29. Nov. 1406, Ridder, bgr. i Reinfeld (Milde 148).

4. Johan. 1381 sælger Johan og Ove, Sønner af Henningh vam Zigghe til Klostret Cismar og dets Abbed Henrik van Zigghe to Gaarde i Landsbyen Alberstorp i Grobenytz Sogn (Cismar 13, Slesvig; Urks. II, 523); 1390 (Urks. II, 366).

5. Ove. 1378 Køgemester hos Grev Adolph (Urks. II, 333); 1382 (ib. II, 14); 1383 ²³/_s sælger med Samtykke af sine Brødre Hr. Henrik, Markvard, Johannes og Ditlev til Klostret en Rente af Landsbyen Zukestorp i Grobenytz Sogn (Cismar 15^a, 16; Urks. II, 526); s. A. Kjøgemester hos Grev Adolph (ib. 341); 1385 (Lb. Ub. IV, 507); 1390 (Urks. II, 366); 1397 Ridder (ib. 382); 1399 (Ztschr. XXV, 210); † 1404.

6. Ditlev. 1372 (Lb. Ub. IV, 167 f.); 1373 (ib. 196); 1386 Kansler hos Kong Albrecht (Mb. Ub. XXI, 44).

Markvard (Hr. Henriks Søn?). 1408 Ridder (Rep. III, 109); 1410 (ib. 137); 1411 ²⁴/_s Raad hos Hertuginde Elisabeth og Grev Henrik (Rydberg III); ¹/₈ (Lb. Ub. V, 418); ²⁴/₁₁ (Dipl. flensb. I, 185); 1412 ⁴/₁ (Rep. III, 153); ²⁶/₈ Marskalk (Lb. Ub. V, 769); ⁵/₁₀ (Dipl. flensb. II, 200; Rydberg III, 29); 1422 ¹⁰/₈ Marskalk hos Greverne Henrik og Adolph (Kiels Byarkiv Nr. 71); havde 1425 Pløen i Pant; 1427 (Hanse Recesse VII, 168); 1428 hos Hertug Adolph (Urks. IV, 311); 1432 ²²/₈ (Rydberg III, 108; Rep. III, 429); ²/₈ (Ztschr. X, 113; Slesvig 82); var død 1438.

Markvard, Hr. Oves Søn. 1408 i Neustadt (Ztschr. XXIX, 152); 1411 (Dipl. flensb. I, 192; Rydberg III, 19); 1413 (Lb. Ub. V, 518); 1415 Ottos [!] Søn (ib. 586); 1418 (VI, 31); 1419 (ib. 176); 1426 (ib. 742); 1431 (VII, 430); 1433 (ib. 568); 1438 (Reinfeld 18).

Johan. 1409 til Dame (D. Mag. 5 R, II, 87); 1411 (Dipl. flensb. II, 200, 240); 1412 (Rydberg III, 29); 1417 (Slesvig 50). — Ove. 1413 (Lb. Ub. V, 503); 1415 (ib. V, 569). — Henrik. 1420 (Lb. Ub. VI, 315). 1434: Gosschalck van Sigghe (Cismar 28). — Hartvig c. 1440 (Lb. Ub. VIII, 824).

Hr. Markvards Børn:

1. Markvard. 1450 bosiddende i Michelsdorf (se II, Bilag 146); 1462 (Reinfeld 18, Slesvig); 1465 paa Siggen med Sønnen Henrik, sælger til Cismar Kloster en Rente af Landsbyerne Zatkevisse og Prisouw (Cismar 45); overlod 1466 Klostret Priesau Aa (Cismar 45); s. A. ang. Vikariatet i Grube, kaldes Oves Broder (Cismar 46, Westphalen IV, 3462; Nordalb. Stud. III, 257); 1469 (Urks. IV, 313); 1470 (ib. 320); 1471 (Westphalen IV, 3467); 1472 hans og Sønners Overfald paa Heiligenhafen (Statsark. Lybek, Schl. Holst. Adel, Siggen) † s. A.

2. Ditlev. 1468 (Jahrb. IX, 505); 1472 Husfoged paa Gottorp, forlehnet med et Hus, hans afd. Broder havde havt i Værge i Segeberg (Urks. IV, 344 f., 412); vel næppe den 1500 faldne (Ztschr. XXXV, 124). Jvfr. Quellensamml. IV, 337.

3. Ove. 1451 (Lb. Ub. IX, 28); 1466 (se ovfr.).

4. Gotskalk. 1466 (Cismar 47); 1482 paa Nüchelstorf (Neukirchen).

TILLÆG V

5. Johan. 1422 ²¹/₁₂ Hertug Adolph bekræfter, at Johan van Siggem Heren Marquardes van Siggeme Sone til Reinfeld Kloster afstaar Landsbyen Bunninghstede, Bergstedt Sogn (Reinfeld 50, Rigsark.); 1450 bosiddende tho der [Heiligen]Haven (se II, Bil. 146).

6. Ulrik. 1444 ¹²/₃ Olrik van Zigghem, samtykker i Broderens førn. Afhændelse (Reinfeld 51); 1449 (Otto Splyts Rgsk., Gottorp, Rigsark.).

7. Catharine. Priorinde i Preetz 1450—57 (Ztschr. IX, 75).

Markvards Sønner vare:

1. Henrik kvitterer 1434 paa sin Hustru Anna Brezekes Vegne paa Arv efter hendes Fader Væbneren Wasmod Bretzcke, der var bosiddende i Westerau (Kl. Wesenberg Sogn); hans Svogre Bosse og Ditlev kaldes nobiles de Hadeln (VI, 245), Søsteren gift med Borger Henrik Jost i Lybek (Lb. Ub. VII, 540); 1437 (ib. 725); 1448 til Bichel, Bosau Sogn (Urks. III, 95; Lb. Ub. VIII, 594); 1469 Hinrick u. Gotzick Marquardes Sons (Urks. IV. 314); Enken boede 1485—89 i Grube med sin Søn Laurends (Cismar 61 og 64); en anden Søn Busso studerede 1455 i Rostock.

2. Gotskalk 1469.

3 (?). Otto. 1473 (Ztschr. IV, 344).

Markvard Gotzickesson boede 1481 i Nüchelstorp. Markvard til Prisows Søn Henrik levede 1513, men var † 1519; hans Søstre Tale og Beke samt Margarethe af Siggem, «welches adeliche Geschlecht mit ihr abgegangen», g. m. Schack Rantzau til Neuhaus, 1519 forlehnnet med Prisow (Ztschr. II, 127; Fællesark. VI, 51; J. M. Burchardi, Leichpr. üb. Margrethe v. Bülow). — Konventualinder i Preetz vare Mette 1493—95 (Ztschr. IX, 78); den derværende Klosterskole besøgte Anna, Lutteke Anneke Hennings Datter, 1416—21, Beke 1418, to Døtre af Markvard 1421, en anden Datter af Henning 1429 (ib. 79 f., 82). — 1388 nævnes Johan Hummersbüttels Datterdatter Klosterjomfru Gretke Siggem.

Oversigt.

Markvard af Siggem, 1282.			Gotskalk af Siggem, 1282.			
Hr. Otto af Siggem, 1307.			Hr. Johan, 1315—42.			
Hr. Ditlev, 1325.	Hr. Henning, 1329—54.	Markvard, 1323—25.	Henrik af Porsfeld, 1325—42, Provst.			
Hr. Henning, 1352—66.	Ditlev, 1356—67.	Markvard, 1354.	Gotskalk, 1346.	Eler, 1351—59.	Hr. Johan, 1352—66.	Hr. Gotskalk, 1346—67.
Hr. Henrik, 1366—1404, Marskalk.	Eler, 1366—77.	Hr. Markvard, † 1406.	Johan, 1366—90.	Hr. Ove, 1366—1404, Køgemester.	Ditlev, 1366—86, Kantsler.	Henrik, 1381, Abbed.
Hr. Markvard, 1408—32, Marskalk.		Gotskalk, 1417.		Markvard, 1408—38.	Ove, 1413—15.	Johan, 1409—17.
Markvard, Ditlev, Ove, † 1472. 1468—72. 1451—66.	Gotskalk, Johan, Ulrik, Catharine, 1466—82. 1442—50. 1444—49. 1450—57.			Henrik, 1434—69, * Anna Brezeke 1489.	Hartvig, 1440.	Gotskalk, 1466—82.
Henrik, Tale, Margarethe, † o. 1515. Beke.	* Schack Rantzau.	Markvard, 1481.		Busso. Laurends.	Otto, Markvard, 1473. 1481.	

REGISTER

BIND I (1912); II (1912); III (1903); IV (1901); V (1899); VI (1897)

I.

A I.

FØDTE GREVER OG COMTESSER AHLEFELDT—LANGELAND— LAURVIGEN

VI. BIND, 1897.

	Side		Side
A dolph Ulrik Valdemar † 1848	119	Carl Johan f. 1844	119
Agnes Henriette Charlotte f. 1825 g. m. Baron A. N. de Beaulieu	116	Carl William, Udenrigsminister, f. 1860 . .	122
Agnes Sophie Louise f. 1858 g. m. Grev I. C. Krag-Juel-Vind Frijs	123	Caroline Ernestine Sophie f. 1858 g. m. N. K. Hastrup	120
Alexander Vilhelm f. 1886	126	Caroline Sophie Emerentia † 1870 g. m. R. A. L. Qualen	100
Alphons Carl Ludvig Emil † 1852	115	Charlotte Adelaide † 1865 g. m. J. E. F. Skeel	110
Andreas Elis Theodor f. 1852	120	Charlotte Ida † 1904	126
Anna Margrethe † 1800 g. m. E. Hedemann	98	Charlotte Juliane Alexandrine † 1897 109.	111
Anna Henriette Elisabeth f. 1893	131	Charlotte Juliane Alexandrine f. 1884	126
Antoinette Agnes Mathilde f. 1855	123	Charlotte Sybilla † 1726 g. m. Greve Ludv. Solms	64
B enedicte Sophie Frederikke † 1805	100	Christian † 1686	55
C amilla Jessie Agnete f. 1876	129	Christian, Generalmajor, † 1791	75
Carl, Statholder, † 1722	55	Christian f. 1856	120
Carl f. 1887	127	Christian Anton, Oberstltnt., † 1740	70
Carl Arthur Sophus f. 1883	125	Christian Conrad, Forstjunker, † 1845 . . .	109
Carl Christian, Oberst, † 1851	98	Christian Conrad, † 1903	118
Carl Christian † 1888	112	Christian Emil f. 1874	125
Carl Christian Ulrik f. 1894	131	Christian Erik Julius, Hofjægermester f. 1878	129
Carl Ferdinand, Postmester, f. 1861	124	Christian Johan Frederik, Geheimekon- ferensraad, † 1856	106
Carl Frederik Christoph, Geheimekonfe- rensraad, † 1871	108	Christian Johan Frederik, Kammerherre, f. 1844	121
Carl Frederik Wilhelm f. 1896	131		
Carl Heinrich, Toldkasserer, † 1863	109		

REGISTER

	Side		Side
Christian Julius Carl Ferdinand, f. 1834 .	118	Frederik Ludvig Vilhelm, Lehnsgreve, Geheimekonferensraad, † 1889	113
Christian William Benedict, f. 1896	130	Frederik Ludvig Vilhelm, Kammerherre, † 1909	122
Christiane † 1695 g. m. Greve Fr. Ludv. af Nassau	48	Frederik Ludvig Vilhelm, Hofjægermester, f. 1870	128
Christiane Sophie Charlotte † 1747	78	Frederik Ludvig Vilhelm † 1887	129
Christiane Sophie Charlotte † 1750	86	Frederik Preben f. 1880, Hofjægermester .	129
Christine Dorothea † 1836 g. m. J. G. Sitzler	99	Frederik Vilhelm † 1833	109
Claudine Constantia † 1815	111	Frederik Vilhelm f. 1864	124
Conrad † 1774	99	Frederikke Hedevig Antoinette f. 1861 . .	123
Conrad Vilhelm, General, † 1791	71	Frederikke Nikoline † 1839	110
D orothea Frederikke † 1698 g. m. Greve Joh. Fred. Leiningen	49	G eorge f. 1884	130
Dorothea Sophie † 1765	97	Gustav Adolph, f. 1867	124
E dele Louise Augusta † 1869 g. m. F. v. Arenstorff	110	H akon William f. 1885	127
Eleonore Sophie f. 1887	126	Hans Aage † 1893	127
Elias Carl Frederik, Kaptajn, † 1864 . . .	112	Hans Benedict f. 1883	128
Elisabeth f. 1888	127	Hans Christian Julius Adolph, Kadet, † 1848	118
Elisabeth f. 1889	130	I da Birgitte † 1805 g. m. P. Seehusen . . .	94
Elisabeth Sophie † 1816	111	Ingeborg Agathe f. 1888	126
Elise Charlotte Nikoline Louise Ferdinan- dine † 1824	113	J akob f. 1873	125
Elise Davidia Margrethe † 1856 g. m. Ba- ron Ad. Lützwow	101	Jens Adolph Benedict † 1890	126
Emil † 1890	123	Jens Juel † 1794	94
Emilie Agnes f. 1865 g. m. C. Clausen . .	124	Jessie † 1878	129
Emilie Julie Sophie Agnete Edele † 1880 g. m. C. E. Diderichsen	118	Johan Adolph † 1849	109. 111
Erik Otto Sigismund, Premltnt., f. 1880 .	129	Johan Adolph f. 1869	125
F erdinand Anton Christian, Kammerherre, † 1815	80	Johan Adolph f. 1882	126
Frantz Preben † 1882	129	Johanne Charlotte f. 1881	126
Franz Vilhelm Ferdinand, Stiftamtmand, † 1843	107	Josephine Mathilde † 1863	116
Frederik, Storkansler, † 1686	7	Juliane Marie † 1759	86
Frederik, Statholder, † 1708	49	Julie Louise Sophie † 1900 g. m. Greve A. S. Tramp	113
Frederik, General, † 1773	66	Julius f. 1889	129
Frederik, General, † 1832	87	Julius Ludvig Greve Ahlefeldt-Laurvig- Bille † 1912, Kammerherre	122
Frederik, Hofjægermester, † 1888	117	K ai Frederik Sophus f. 1890	130
Frederik, Lieutenant, f. 1869	123	L ouise Christine Frederikke † 1809	86
Frederik f. 1887	127	Ludvig Emil Ferdinand † 1747	80
Frederik Adolph Christian Erhard, Post- mester, † 1910	116	Lykke Marie Charlotte f. 1880	126
Frederik Carl Christian Ulrik, General, † 1825	79	M arie † 1894	130
Frederik Christian † 1776	99	Marie Antoinette, Priorinde, † 1764	74
Frederik Christian Joseph Ludvig, Kom- mandant, † 1851	111	Marie Antoinette † 1826 g. m. J. G. Schmidt	97
Frederik Ferdinand Heinrich Emil, Told- forvalter, † 1904	117	Marie Caroline Christiane Vilhelmine † 1842 g. m. Baron E. Bretfeld	100
Frederik Juius, Hofjægermester, f. 1869 .	128	Marie Elisabeth † 1823 g. m. H. Brock- dorff	94
		Mathilde † 1863	123
		Mathilde f. 1874	125
		Mathilde Vanda Elisabeth f. 1888	130
		N athalie Caroline † 1874	111

REGISTER

	Side		Side
Nathalie Nielsine Catharine f. 1861, g. m. Biskop C. F. J. Wegener	120	Sophie Henriette f. 1868	125
Niels Carl † 1907	127	Sophie Ida † 1870	109
Nicolai † 1892	130	Sophus Frederik Ferdinand, Byskriver, f. 1840	119
O lga † 1887	130	T hyra † 1893	124
P reben Ferdinand, Ministerresident, f. 1872	128	U lrik Carl, Kammerherre, † 1757	70
R ichard Julius Frederik, Ritmester, † 1863	115	Ulrik Carl † 1772	99
S igismund Ludvig, Kammerherre, f. 1846	121	Ulrik Frederik Christian † 1878	125
Sophie † 1870	129	Ursula Christine † 1859	120
Sophie Amalie † 1741 g. m. Hertug Fred. Vilh. af Augustenborg	64	Ursula Magdalene † 1912	120
Sophie Amalie Marie Eleonore † 1759 ...	80	V ilhelm Adolph Anton Erhard † 1753 ...	80
Sophie Caroline † 1847 g. m. E. Hedemann	99	Vilhelm Alexander f. 1838	119
Sophie Frederikke Caroline Vilhelmine Adamine Johanne Augusta † 1907 g. m. E. J. P. Skeel	113	Vilhelm Carl Ferdinand, Sekondlieutenant, † 1852	98
		Vilhelm Frederik, Kammerherre, † 1897	116
		Vilhelm Valdemar † 1878	110
		Vladimir † 1911, Ltnt.	130

A II.
INDGIFTEDE

	Side		Side
A hlefeldt, Marie Elisabeth, g. m. General Greve Frederik Ahlefeldt	69	Böckmann, Ursula Cathrine g. m. Greve Carl Christ. Ahlefeldt-Laurvigen	99
Andersen, Marie g. m. Greve Vilh. Alex- ander	119	C arstens, Thea g. m. Greve, Christ. Julius Carl Ferd. Greve Ahlefeldt-Laurvigen ..	118
v. Arenstorff, Fred. Chr., Kammerjunker, g. m. Comt. Edele Louise Augusta ...	110	Clausen, Claus, Toldassistent, g. m. Comt. Emilie Agnes	124
B ache, Jørgen Vald. Assenius, Kammer- junker, g. m. Comt. Thyra	124	D anneskjold-Laurvigen, Ulrikke Antoinette, Grevinde g. m. Statholder Carl Greve Ahlefeldt	58. 62. 64
Bang, Claudine g. m. Greve Vilh. Carl Ferd.	98	Danneskjold-Samsøe, Elisabeth Comtesse g. m. Udenrigsminister Greve Carl Will. Ahlefeldt-Laurvigen	122
de Beaulieu, Napoléon Alcindor, Baron, g. m. Comt. Agnes Henr. Charl.	116	v. Daue, Augusta Henriette Pauline, † 1900, g. m. Toldkasserer Greve Carl Heinr. Ahle- feldt-Laurvigen	110
Bech, Anna Marie Mathilde g. m. Greve Soph. Fred. Ferd.	119	Diderichsen, Chr. Emil, Kæmner, g. m. Comt. Emilie Julie Sophie Agnete Edele	118
Bech, Hulda Henriette g. m. Grev Chri- stian	120	Drejer, Rosa Magdalene g. m. Greve Christ. Conr. Ahlefeldt-Laurvigen	118
Bille-Brahe, Camilla Jessie, Baronesse, g. m. Greve Julius Ludv. Ahlefeldt-Laur- vigen-Bille	122	Drejer, Albertine Elise, † 1903, g. m. Greve Christ. Conr. Ahlefeldt-Laurvigen	118
Borch, Eleonore Christine Octavia g. m. Greve Fred. Ferd. Heinr. Emil Ahlefeldt- Laurvigen	118	F abricius, Charlotte Helene Louise g. m. Stiftamtmand Frantz Vilh. Ferd. Greve Ahlefeldt-Laurvigen	107
v. Brefeld, Emm. Baron, Feltmarskallnt. g. m. Comt. Marie Caroline Christiane Vilhelmine	100	v. G ramm, Vilhelmine Hedevig Antoinette g. m. General Conr. Vilh. Greve Ahle- feldt	73
v. Brockdorff, Henrik g. m. Comt. Marie Elisabeth	94		

REGISTER

	Side		Side
Gyldenløve, Christiane g. m. Statholder Greve Frederik Ahlefeldt.....	50	Musaeus, Christine Cathrine Marie g. m. Greve Andr. Elis Theod. Ahlefeldt-Laurvigen	120
H ansen, Anna Dorothea Christine g. m. Stiftamtmand Greve Frantz Vilh. Fred. Ahlefeldt-Laurvigen	108	N assau-Saarbrücken Ottweiler, Frederik Ludvig, Greve g. m. Comt. Christiane .	48
Hansen, Inger, † 1900, g. m. Greve Carl Johan Ahlefeldt-Laurvigen	119	Neergaard, Louise Oline Julie Charlotte g. m. Hofjægermester Greve Frederik Ahlefeldt-Laurvigen	117
Hastrup, Niels Keilgaard, Forpagter, g. m. Comt. Caroline Ernestine Sophie.....	120	Neergaard, Tofa Alvilda g. m. Greve Fred. Wilh. Ahlefeldt-Laurvigen	124
v. Hedemann, Dorothea g. m. Greve Jens Juel Ahlefeldt-Laurvigen	94. 97	Nielsen, Anna g. m. Toldforvalter Greve Fred. Ferd. Heinr. Emil Ahlefeldt-Laurvigen	118
v. Hedemann, Erik, Major, g. 1° m. Comt. Anna Margrethe, g. 2° m. Comt. Sophie Caroline.....	98 f.	O rtved, Caroline Bolette g. m. Toldforvalter Greve Fred. Ferd. Heinr. Emil Ahlefeldt-Laurvigen	118
v. Hedemann, Louise Charlotte g. m. General Greve Frederik Ahlefeldt-Laurvigen.....	88. 90. 93	P etersen, Jacobine Dorothea, † 1908, g. m. Kapt. Greve Elias Carl Fred. Ahlefeldt-Laurvigen	112
v. Holstein, Bertha g. m. General Greve Frederik Ahlefeldt	67	Q ualen, Rud. Anton Ludvig, Kammerherre, g. m. Comt. Caroline Sophie Ementia	100
J uel, Elisabeth g. m. Generalmajor Greve Christian Ahlefeldt.....	75 f. 78	R antzau, Ditlevine, Comt., g. m. General Greve Fred. Carl Christ. Ulrik Ahlefeldt	80
K rag-Juel-Vind-Frijs, Antoinette Nancy Comt. g. m. Gehejmekonferensraad Greve Carl Fred. Christ. Ahlefeldt-Laurvigen ..	108	Rantzau-Breitenburg, Margrethe Dorothea, Comtesse, g. m. Storkansler Greve Frederik Ahlefeldt.....	13. 16
Krag-Juel-Vind-Frijs, Jens Chr. Greve, Hofjægermester, g. m. Comt. Agnes Sophie Louise.....	123	Reventlow, Ermegaard Margrethe, Comt. g. m. Statholder Greve Frederik Ahlefeldt.....	50 f. 54
Krag-Juel-Vind-Frijs, Polly Caroline Charlotte Amalie, Comtesse g. m. Greve Sigismund Ludvig Ahlefeldt-Laurvigen...	122	Rosenørn-Lehn, Anna Christiane Adelheid, Baronesse, g. m. Kammerherre Greve Fred. Ludv. Vilh. Ahlefeldt-Laurvigen..	122
L einingen-Dagsburg, Johan Frederik, Greve g. m. Comt. Dorothea Frederikke	49	Ryge, Nathalie Clotilde Septima g. m. Greve Fred. Christ. Joseph Ludv. Ahlefeldt-Laurvigen	111
Leiningen-Dagsburg, Marie Elisabeth, Grevinde g. m. Storkansler Greve Frederik Ahlefeldt.....	17. 46 f. 59 f.	S cheel, Erik Fred. Jens Poulson, Kammerherre, g. m. Comt. Sophie	113
Leth, Anna Cathrine g. m. General Greve Frederik Ahlefeldt-Laurvigen.....	93	Schmidt, Joakim Gottlieb, Major, g. m. Comt. Marie Antoinette	97
Linnich, Agnes Frederikke g. m. Jagtjunker Greve Christ. Conr. Ahlefeldt-Laurvigen	109	Schulin, Marie Albertine Mathilde, Comt., g. m. Gehejmekonferensraad Greve Fred. Ludv. Vilh. Ahlefeldt-Laurvig.....	114 f.
Lorentzen, Agnes Marie g. m. Greve Joh. Adolph Ahlefeldt-Laurvigen.....	125	Seehusen, Peter g. m. Comt. Ida Birgitte.	94
v. Lützwow, Adolph, Major g. m. Comt. Elise Davidia Margrethe.....	101 ff.	Sitzler, Johan Georg, Major, g. m. Comt. Christ. Dorothea	99
Løvenhielm, Edel Dyre g. m. Greve Vilh. Carl Ferd. Ahlefeldt-Laurvigen.....	98	Skeel, Jørgen Erik Fredr., Kammerherre, g. m. Comt. Charl. Adelaide	110
M adsen, Laura Christiane Marie Adolphe Louise, † 1899, g. m. Greve Carl Christ. Ahlefeldt-Laurvigen	112	Skeel, Erik Vilh. Robert, Gehejmekonferensraad, g. m. Charl. Adelaide	110
Mattstedt, Caroline g. m. Greve Carl Christ. Ahlefeldt-Laurvigen	99	Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg,	
Munk, Marie Sophie g. m. Ritmester Greve Rich. Jul. Fred. Ahlefeldt-Laurvigen ...	115		

REGISTER

	Side		Side
Frederik Vilhelm, Hertug af, g. m. Comt.		Augusta, Baronesse, Overhofmesterinde,	
Sophie Amalie	64 f.	g. m. Kammerherre Lehns greve Christ.	
Solms-Rödelheim, Ludvig, Greve, g. m.		Johan Fred. Ahlefeldt-Laurvig	121
Comt. Charl. Sybilla	64	Wedell-Wedelsborg, Julie Louise, Comt.,	
Sophin, Varvara Pavlinovna Clementinovna		g. m. Lehns greve Christ. Joh. Fred. Ahle-	
g. m. Greve Emil Ahlefeldt-Laurvigen .	123	feldt-Laurvig	107
Thjellesen , Caroline Marie g. m. Toldkasse-		Wegener, Casp. Fred. Johansen, Biskop,	
rer Greve Carl Heinr. Ahlefeldt-Laurvigen	110	g. m. Comt. Nathalie Nielsine Catharine	120
Thurn og Taxis, Marie Theresia, Prinsesse,		Weiss, Angelique Emilie Rosalie g. m.	
g. m. Kammerherre, Greve Ferd. Ant.		Postmester Greve Fred. Adolph Christ.	
Christ. Ahlefeldt	81. 86	Erhard Ahlefeldt-Laurvigen	116
Tramp, Aug. Sophus, Greve, g. m. Comt.		Zytphen-Adeler , Bertha Sophie Louise,	
Julie	113	Baronesse, g. m. Kammerherre Greve	
Wedell-Wedellsborg , Johanne Ida Birgitte		Vilh. Fred. Ahlefeldt-Laurvigen	117

B I

FØDTE GREVER OG COMTESSER AHLEFELDT—ESKILSMARK
(III. BIND 1903).

	Side		Side
A dam Christopher † 1778	43	Christian Frederik f. 1678	43
Anny f. 1882	58	Christian Ludvig † 1889	55
B enny Anna Sophie f. 1870 g. m. V. P.		Conrad, General, † 1786	44
Rasmussen	57	Conrad f. 1746	49
Burchard, Gehejmerraad, † 1695	36	Conrad, Oberst, † 1837	50
Burchard, Sekondltnt., † 1728	44	Conrad † 1767	51
Burchard Frederik f. 1894	58	Conrad † 1845	56
C ai Burchard, Amtmand, † 1718	40	Conrad † 1903	56
Cai Burchard, Kapt., † 1788	47	Conrad Christopher, Klosterprovst, † 1853	51
Cai Burchard f. o. 1735	49	Conrad Ditlev Carl † 1815	53
Carl f. 1670	40	D orothea † 1771 g. m. Otto Qualen	43
Carl f. 1716	45	E inar Ferdinand Eduard f. 1845	55
Carl Christian f. 1891	58	Elisabeth Christine † 1799	46
Carl Christopher Ulrik, Kapt., † 1771	49	Ernst Rudolph, Overførster, † 1858	54
Carl Frederik, Major, † 1873	53	F erdinand Carl Otto † 1869	57
Carl Frederik † 1872	55	Frederik f. 1715	45
Carl Frederik Holger † 1872	58	Frederik, Ritmester, † 1754	46
Carl Rudolph Frederik, Kapt., † 1829	52	Frederik Carl Julius † 1843	53
Catharina Anna f. 1896	58	Frederik Carl Burchard f. 1865	57
Catharina Dorothea Emilie † 1768	46	Frederikke f. 1719	45
Charlotte Amalie † 1803 g. m. C. A. Ru-		G eorg Christian † 1826	54
mohr	46	Georgine Ida Magdalene † 1787	49
Charlotte Amalie † 1759	49	H ans † 1673	40
Charlotte Hildeborg Magdalene † 1869	54	Hans Conrad f. 1892	58
Christian † 1868	54	Hans Joakim, Kammerherre. † 1779	48

REGISTER

	Side		Side
Hedevig f. o. 1770	52	Margarethe Hedevig, f. o. 1735, † lille....	49
Helvig Conradine † 1781 g. m. Ditlev Ahlefeldt.....	49	Margarethe Sophie † 1800	48
Helvig Conradine f. 1765	51	Marie Louise Frederikke † 1804.....	54
Henning † 1732	44	Otto Frederik † 1834	54
Hilda Kirstine f. 1871 g. m. H. A. English	57	Otto Johan Rudolph, Sekondltnt., † 1786	50
Jacob Vilhelm † 1876	57	Rudolph, Sekondltnt., † 1881.....	56
Johan Rudolph, Oberstltnt., † 1798.....	48	Sophie f. 1848 g. 1° m. E. S. D. F. Runge, g. 2° m. A. E. W. v. Dresky.....	56
Johan Rudolph Frederik Christopher † 1810	53	Sophie Louise † 1793 g. m. Greve G. F. Holck-Winterfeldt.....	47
Ludovica Camilla Elise Hildegard f. 1869 g. m. A. V. Messerschmidt.....	57	Sophus † 1807.....	54
Magdalene Lucie Margarethe † 1784	50	Ulrik Adolph, Oberst, † 1771.....	45
Margarethe f. 1766	51	Ulrikke † 1738	47

B II

INDGIFTEDE

	Side		Side
Ahlefeldt, Ditlev, Landraad, g. m. Comt. Helvig Conradine	49	Qualen, Charlotte Amalie g. m. Greve Joh. Rud.	49
Ahlefeldt, Hedevig, g. m. Greve Conrad..	44	Qualen, Christine Dorothea g. m. Greve Conrad	50
Ahlefeldt, Mette Magdalene g. m. Greve Carl Christopher Ulrik.....	49	Qualen, Otto, Konferensraad, g. m. Comt. Dorothea.....	43
Buchwald, Frederikke Louise g. m. Greve Cai Burchard.....	48	Raben, Sophie Charlotte g. m. Greve Con- rad Christopher	51
v. Dresky u. Merzdorf, Adolph Eugen Wolfgang g. m. Comt. Sophie.....	56	Rasmussen, Vilh. Peter, Vicekonsul, g. m. Comt. Benny Anna Sophie	57
v. Dresky, Franziska Eugenie Elisabeth Catharine Adelaide Carola g. m. Greve Conrad	56	Rumohr, Christian August til Runtoft g. m. Comt. Charl. Amalie.....	46
English, Henry Allerup, Kontorchef, g. m. Comt. Hilda Kirstine.....	57	Rumohr, Dorothea, g. m. Greve Burchard	38
Giedde, Ida Marie Margrethe g. m. Greve Rudolph	56	Runge, Ernst Sophus Detlef Fried. g. m. Comt. Sophie.....	56
Holck-Winterfeldt, Gustav Fredr. Greve, Amtmand, g. m. Comt. Sophie Louise .	47	Seierøe, Karen Marie g. m. Greve Einar Ferdinand Eduard	55
von Holstein, Charlotte Amalie g. m. Greve Cai Burchard.....	42	Stendrup, Hildegard Holbergiane Frede- rikke g. m. Greve Carl Frederik	55
von Holstein, Margarethe Sophie g. m. Greve Adam Christopher	43	Svendsen, Magdalene Christine Amalie g. m. Greve Carl Frederik	53
Mendez, Maria Ramona g. m. Greve Fred. Carl Burchard	57	Thomsen, Margrethe Kirstine g. m. Greve Christian Ludv.	55
Messerschmidt, Anders Valdemar g. m. Comt. Ludovica Camilla Elise Hildegard.	57	Wøldike, Anna Karen Vilhelmine g. m. Greve Christian	54

C I.

FØDTE AF DEN ADELIGE SLÆGT AHLEFELDT

	Bd. Side		Bd. Side
A bel † før 1516 g. m. Henneke Walstorp	I 72	Alheid † 1615 g. 1° m Melkior Rantzau,	
Abel f. 1547 g. m. Arent v. Weyhe . . .	II 88	2° m. Claus Ahlefeldt	IV 88
Abel o. 1587 g. 1° m. Schack Blome,		Amalie Charlotte f. 1742	III 84
2° m. Ditl. v. d. Wisch	II 162	Amalie Dorothea † 1729	V 42
Abel o. 1626 g. m. Hans Pogwisch . . .	IV 89	Amalie Georgine † 1859	V 64
Abel † 1638 g. m. Godske Wensin . . .	IV 91	Amalie Isidore Adolphine † 1909	V 75
Abel † o. 1658 g. m. V. v. Plessen . . .	V 116	Anna f. 1488 g. m. Iven Reventlow . .	I 77
Abel o. 1662 g. m. Volf Wonsfleth . . .	III 101	Anna o. 1500 g. m. Hans Pogwisch . .	I 69
Abel Sophie † 1743 g. m. Gustav Adolph		Anna — 1500 — g. m. Schack Rumohr	II 17
v. Behr	II 102	Anna o. 1504 g. m. Henneke Buchwald	IV 74
Adam Christopher, Kapt., † 1744	V 46	Anna — 1504 — g. m. Sivert v. d. Wisch	II 70
Adelaide Friederike Bernhardine f. 1844	V 75	Anna o. 1523 g. m. Volf Rathlau	III 126
Adele f. 1877	V 88	Anna o. 1530 g. 1° m. Joak. Rantzau,	
Adelheid f. o. 1560 g. m. Claus Buch-		2° m. Joak. Leve	II 21
wald	IV 89	Anna † efter 1538 g. m. Henrik Rantzau	II 188
Adelheid g. m. Claus Ahlefeldt til Gjølting	II 198	Anna o. 1540 g. m. Joak. Plesse	II 24
Adelheid g. 1587 m. Joak. Buchwald .	IV 90	Anna † 1550 g. 1° m. R. v. Heiderstorf,	
Adelheid f. o. 1600 g. m. Otto Rantzau	II 116	2° m. Jens Nielsen Rotfeld	IV 77
Adelheid f. o. 1600	II 198	Anna † efter 1550 g. m. Volf Sture . .	II 16
Adelheid † 1684 g. m. Poul Brockdorff	IV 51	Anna o. 1559 g. m. Gregers Ahlefeldt .	II 192
Adelheid Benedicte † 1726 g. m. Hans		Anna † 1569 g. m. Jørgen Sehested . .	II 89
Rumohr	III 149	Anna † o. 1570 g. m. Hans Pogwisch .	II 34
Adelheid Benedicte † 1731 g. m. Fri-		Anna † 1573 g. m. Jørgen Ahlefeldt . .	II 81
herre J. V. v. Meerheimb	IV 111	Anna g. før 1573 m. Henrik Ahlefeldt	II 195
Adelheid Benedicte † 1743	V 52	Anna g. 1576 m. Otto Sehested	IV 90
Adelheid Benedicte † 1760 g. m. J. O.		Anna o. 1578	II 156
v. Bassewitz	V 36	Anna † før 1577 g. m. Jørgen Sehested	I 80
Adelheid Benedicte † 1791	IV 59	Anna g. 1588 m. Bendix Sehested . . .	IV 88
Adelheid Benedicte † 1808 g. m. P. G.		Anna — 1592 —	III 92
v. Gollowin	III 83	Anna f. 1596	III 99
Adelheid Charlotte † 1704	III 74	Anna o. 1600 g. m. Asmus Ahlefeldt . .	III 95
Adelheid Dorothea † 1737 g. m. Baron		Anna † ung o. 1600	II 113
C. A. Schlitz v. Goertz	III 75	Anna — 1606 —	II 42
Adelheid Henriette † 1730 g. m. Greve		Anna † 1606 g. m. Joakim Rantzau . .	V 103
D. Rantzau	III 74	Anna † før 1610 g. m. Bendix Rantzau	III 128
Adolph Augustus f. o. 1620	II 205	Anna — 1610 — g. m. Henrik Rantzau	II 32
Adolph Jesper, Kammerherre, † 1761	V 151	Anna g. 1610 m. Joh. v. d. Wisch . . .	II 39
Adolphine Ernestine † 1897	III 88	Anna g. 1° 1612 m. Didrik Blome, 2°	
Adolphine Sophie Frederikke † 1844 .	V 77	m. Cai Sehested	II 200
Agathe Margarethe † 1696 g. m. Hans		Anna — 1618 — g. m. Joak. Wittorp .	II 115
Qualen	III 137	Anna g. 1631 m. Melkior Ahlefeldt . .	II 43
Albert Adolph Sophus Hunold, Dr. med.,		Anna o. 1641 g. m. Bendix Buchwald .	II 169
f. 1873	V 93	Anna † 1654 g. m. Schack Rumohr . .	III 134
Alexander Theodor f. 1880	V 89	Anna † 1655 g. m. Henrik Lange . . .	II 44

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Anna † 1660 g. m. G. E. v. Wedel . . .	II 204	Anna Meta † 1793 g. m. J. L. v. Jügert	III 82
Anna † 1665 g. m. Didrik Ahlefeldt . .	IV 102	Anna Øllegaard † 1736 g. m. C. J. v.	
Anna † 1683 g. m. Ad. Jos. Brockdorff	III 102	Bülow	III 68
Anna † 1711 g. m. Jesper Buchwald .	III 149	Antoinette † 1843	V 75
Anna † 1784	IV 58	Apollonia g. 1553 g. m. Joak. Brockdorff	IV 84
Anna † 1879	V 83	Apollonia Adelheid † 1728 g. m. H. v.	
Anna Beate Elisabeth † 1710 g. m. Ba-		Levetzow	II 207
ron C. Friesen	IV 50	Asmus til Nøer, Amtmand. † o. 1555 .	II 22
Anna Birgitte † 1754	V 148	Asmus † 1612	II 37
Anna Caroline Adolphine † 1880	V 84	Asmus til Grönwold † 1613	II 31
Anna Catharine f. 1634 g. m. Corfitz		Asmus til Hytten † 1659	II 39
Ulfeldt	III 105	August Christian Vilhelm Ernst til Ol-	
Anna Catharine o. 1694	V 149	penæs † 1903	V 93
Anna Catharine † 1727 g. m. Cai Brock-		August Ditlev til Olpenæs † 1891	V 71
dorff	V 144	August Frederik o. 1658	II 174
Anna Catharine † 1762	V 146	Augusta † 1699	III 109
Anna Catharine † 1800 g. m. Joh. Joak.		Augusta Elisabeth † 1667 g. m. J. F.	
Rumohr	II 130	v. Winterfeldt	II 204
Anna Clarella † 1702	III 137	Augusta Elisabeth g. 1692 m. Th. v.	
Anna Clarella † 1730 g. 1 ^o m. K. Rath-		Levetzow	II 208
gen, 2 ^o m. J. C. v. Koppelow	V 32	Augusta Haraldine Caroline Albertine	
Anna Dorothea f. 1633	III 104	f. 1856 g. m. Detlef Ahlefeldt	V 85
Anna Dorothea f. 1644	III 66	Balthasar til Heiligenstedten, Amtmand	
Anna Dorothea f. 1649 g. m. Frih. Otto		† 1626	IV 97
XIII Grote	III 66	Balthasar til Heiligenstedten † 1691 . .	III 65
Anna Dorothea † 1715	II 209	Balthasar til Lindau, Generallieut. † 1752	III 70
Anna Dorothea † 1768	III 72	Balthasar † 1780	III 84
Anna Dorothea † 1805 g. m. J. E. H. Skeel	V 152	Barbara † 1609 g. m. Jørgen Ahlefeldt	I 80
Anna Elisabeth f. 1654	III 109	Barbara o. 1625 g. m. M. Abildgaard .	II 115
Anna Emerentia † o. 1750 g. m. Ditlev		Barbara f. 1637	III 104
Brockdorff	V 52	Barbara † 1653 g. m. Jørgen Rathlau.	II 47
Anna Emerentia Vilhelmine † 1788 g.		Barbara Catharine g. 1696 m. C. v.	
m. C. H. C. Bielke	V 54	Restorff	II 208
Anna Emma Helene f. 1895	V 96	Barbara Dorothea † 1637	III 175
Anna Friederike Henriette Augusta †		Bartholomæus til Fresenburg † o. 1568	II 82
1886 g. m. Ph. Hallbauer	V 91	Beate Margrethe o. 1634	IV 45
Anna Hedevig † 1701 g. m. H. F. v. d.		Beke † 1563 g. m. Cai Sehested	II 146
Lühe	III 108	Beke † o. 1568 g. m. Andreas Rantzau	II 189
Anna Joakimine † 1795 g. m. Greve		Beke † 1628 g. m. Henrik Buchwald.	III 94
F. L. Danneskjold-Laurvig	III 151	Hr. Benedict (I) — 1341	I 25
Anna Margarethe o. 1681 g. m. A. v.		Hr. Benedict (II) — 1360	I 31
Lützw	V 115	Hr. Benedict (III) — 1404	I 37
Anna Margarethe † 1703	II 210	Hr. Benedict (IV) — 1411	I 48
Anna Margarethe † 1714 g. m. Claus		Hr. Benedict til Krønge — 1400	I 52
Pogwisch	III 144	Benedict Johansen — 1400	I 55
Anna Margarethe o. 1746 g. m. C. v.		Benedict til Søgaard — 1440	I 56
Hobe	III 112	Benedict — 1440	I 57
Anna Margarethe † 1748 g. m. Claus		Benedict til Tørrning — o. 1470	I 59
Ahlefeldt	III 149	Benedict til Søgaard — 1470	I 64
Anna Marie Friederike f. 1860 g. m. R.		Benedict † 1498	I 67
R. Keller	V 92	Benedict til Hestoft — 1486	I 76
Anna Meta † 1743 g. m. Hans Rumohr	IV 110	Benedict til Borghorst, Amtmand — 1490	II 10

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Benedict, Kammermester † 1500	II 15	Bertha † 1632 g. m. Fredr. Ahlefeldt.	III 133
Benedict † 1500	II 17	Bertha † 1653	III 102
Benedict † 1500	II 19	Bertha Catharine † efter 1684 g. Th. Grote	II 204
Benedict til Lehmkulen † 1500	II 61	Bertha Catharine † 1721 g. 1° m. Cai Ahlefeldt, 2° m. V. H. Thienen, 3° m. D. Brockdorff	IV 108
Benedict til Søgaard † o. 1513	III 122	Bertha Catharine g. 1718 m. Volf Ahle- feldt	II 210
Bendix til Haseldorf † 1517	IV 73	Bertha Henriette Louise f. 1839 g. m. F. Grüner	V 81
Benedict o. 1517	II 188	Bertha Magdalene † 1755	IV 110
Benedict † 1538	III 127	Bertram til Lehmkulen, Amtmand † 1571	II 73
Bendix † 1573	IV 97	Bertram — 1590 — † ung.	III 100
Bendix til Spøttrup † 1576	II 109	Bertram — 1622 —	II 112
Bendix til Ophusum, Amtmand † 1579	II 25	Bertram — 1639 —	II 114
Bendix til Haseldorf, kgl. Raad † 1586	IV 78	Bertram — o. 1640 —	V 126
Bendix til Gjelting † 1587	IV 9	Bianca Olga Helene † 1886	V 89
Benedict til Lindau † 1595	II 150	Bianca Valesca Charlotte f. 1892	V 89
Bendix til Fresenburg o. 1605	II 90	Birgitte † 1580	III 129
Bendix til Lehmkulen, Amtmand † 1606	II 87	Birgitte f. 1626 g. m. Cai Buchwald . .	III 104
Bendix † 1623	IV 106	Birgitte † 1654 g. 1° m. Henrik Brock- dorff, 2° m. Ritmester S. v. Dehn . .	III 99
Bendix f. 1626	III 36	Breide o. 1553	IV 9
Bendix til Haseldorf, Klosterprovst † 1634	IV 101	Breide til Farensted — 1616 —	II 33
Bendix † før 1643	IV 44	Burchard til Heiligenstedten † 1559 . .	IV 85
Bendix — 1643 —	II 40	Cai , Amtmand † 1520	II 68
Bendix til Stubbe † 1643	II 198	Cai, Ltnt. † 1566	IB 57
Bendix † 1669	V 106	Cai til Schulendorf o. 1587	II 91
Bendix, Oberst † 1677	V 121	Cai † ung o. 1594	III 100
Bendix † 1677	II 100	Cai til Stubbe † 1599	II 193
Bendix, Oberst † 1696	III 64	Cai † 1630	III 96
Bendix til Haselau † 1697	V 28	Cai † 1652	V 104
Bendix — 1664 —	II 203	Cai † 1683	II 207
Bendix † o. 1705	II 128	Cai f. 1659	III 110
Bendix, Ritmester † 1701	V 115	Cai Hieronymus † o. 1660	II 100
Bendix f. 1704	V 51	Cai † 1666	III 40
Bendix til Osterrade, Geheimeraad † 1712	IV 107	Cai til Mehlbek, Amtmand † 1670 . . .	III 25
Bendix til Damp † 1723	II 123	Cai til Schulenburg † o. 1679	II 97
Bendix † 1738	II 127	Cai til Schinkel † 1684	V 134
Bendix, Kapt. † 1736	V 46	Cai til Ehlerstorf † 1688	II 202
Bendix til Haselau, Kancellipræsident † 1739	V 37	Cai † o. 1700	II 211
Bendix til Jersbeck, Geheimeraad † 1757	V 138	Cai † 1703	II 210
Bendix, Ritmester † 1760	II 131	Cai † 1724	V 141
Bendix, Landraad † 1782	V 48	Cai † 1791	V 53
Bendix Balthasar, Landraad † 1765 . .	III 74	Cai † 1870	V 75
Bendix Bertram † 1729	III 74	Cai Friedrich Wilhelm Rudolph Carl † 1879	V 88
Bendix Henrik Christian f. 1736	V 55	Cai Georg Wilhelm, Oberstltnt. † 1834	V 64
Bendix Valdemar † 1766	V 56	Cai Verner, Amtmand, Dr. jur. † 1829	III 118
Bendix Vilhelm til Caden † 1748	V 43	Cai Vilhelm, Gehkonfrd., † 1838	V 58
Benedicte f. 1641 g. m. Rigsgreve C. R. v. Breda	IV 51	Cai Wilhelm Werner Gustav † 1866 . .	V 85
Benedicte † 1751	V 147		
Bertha — 1584 — g. m. Thomas Sture	II 150		
Bertha — 1625 — g. m. Henrik v. d. Wisch	III 96		

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Cai William Oscar f. 1888.....	V 89	Catharine † 1627 g. 1° m. C. Gadendorp, 2° m. Cai Sehested.....	IV 100
Cai William Valdemar f. 1849.....	V 77	Catharine † før 1637 g. 1° m. J. v. Kar- dorf, 2° m. O. C. Salzwedel.....	II 115
Cajus Christian Frederik Marius † 1896	V 69	Catharine g. o. 1620 1° m. Iven Buch- wald, 2° m. F. Sax, 3° m. P. H. Hun- dermark.....	III 98
Carl — 1398 —.....	I 48	Catharine † 1648 g. 1° m. Hartv. Schack, 2° m. Henrik Ahlefeldt.....	II 197
Carl — 1450 —.....	I 65	Catharine † 1668 g. m. Otto Rantzau.	V 105
Carl til Koselau, Klosterprovst † o. 1630	IV 15	Catharine † 1708 g. m. Henrik Ahle- feldt.....	V 120
Carl, Ritmester † 1677.....	IV 49	Catharine Benedicte † 1761.....	III 72
Carl † 1774.....	V 66	Catharine Christine † 1718 g. m. V. J. Brockdorff.....	IV 110
Carl f. 1846.....	V 75	Catharine Christine † 1726 g. 1° m. Greve Johnstone, 2° m. Hertug Phi- lip Ernst af Glyksborg.....	V 45
Carl † 1872.....	V 83	Catharine Elisabeth † 1667 g. m. Cai Ahlefeldt.....	III 100
Carl Adolph, Major † 1858.....	V 64	Catharine Elisabeth † 1754 g. m. Hans Thienen.....	II 210
Carl August Wilhelm Harald f. 1875..	V 93	Catharine Elisabeth † 1764.....	II 211
Carl Detlev Christian Ernst Max f. 1897	V 97	Catharine Hedevig † 1677 g. m. D. v. Pudewels.....	III 134
Carl Erich Clement f. 1857.....	V 92	Catharine Hedevig f. 1716 g. m. Schack v. Brockdorff.....	III 75
Carl Frederik f. 1719.....	IV 60	Catharine Henriette † 1721 g. m. Rigs- greve A. F. Flemming.....	V 142
Carl Friederich August Heinrich † 1879	V 82	Catharine Margrethe † 1773 g. m. V. A. v. Vieregg.....	V 52
Carl Friederich Erich f. 1827.....	V 80	Catharine Margarethe g. o. 1680 m. F. V. Drost v. Senden.....	III 137
Carl Frederik Georg til Saxtorp † 1862	V 70	Charlotte Albertine Bertha Henriette f. 1853 g. m. B. A. L. Th. v. Wilucki	V 82
Carl Frederik Ludvig Herman til Lud- vigsborg † 1855.....	V 70	Charlotte Amalie † 1679.....	III 145
Carl Friedrich Otto f. 1858.....	V 91	Charlotte Amalie † 1697.....	V 142
Carl Frederik Ulrik Baron Ahlefeldt- Dehn til Ludvigsborg, Amtmand † 1829	V 56	Charlotte Anna Lilly f. 1881.....	V 89
Carl Gustav f. 1883.....	V 94	Charlotte Louise Frederikke † 1861..	V 69
Carl Johann Hermann † 1847.....	V 80	Charlotte Louise Josephine Augusta f. 1879.....	V 92
Carl Rudolph † 1875.....	V 79	Charlotte Sophie Clementine † 1842..	V 80
Carl Rudolph Otto Franz f. 1864....	V 91	Charlotte Therese Adele Augusta f. 1876	V 87
Carla Isabella f. 1886.....	V 94	Charlotte Øllegaard Hedevig g. 1° m. H. v. Behr, 2° m. H. A. v. Holtzen- dorf.....	IV 51
Carla Sophie Augusta f. 1876.....	V 93	Christian † 1634.....	II 202
Carlos f. 1896.....	V 97	Christian † 1657.....	II 205
Caroline Auguste Adolphine † 1893...	V 73	Christian f. 1660.....	III 110
Caroline Wilhelmine Charlotte Friede- rike f. 1825 g. m. F. Th. A. v. Wasmer	V 78	Christian, Ritmester † 1670.....	IB 68
Catharine o. 1515 g. m. Benedict Rantzau	II 148	Christian † 1695.....	V 127
Catharine til Nordsee † 1557 g. 1° m. Markvard Breide, 2° m. Claus Breide	II 64		
Catharine † 1567.....	II 147		
Catharine o. 1569 g. m. Lukas Krabbe	II 192		
Catharine † før 1573 g. m. J. v. Ne- gendank.....	II 158		
Catharine o. 1575 g. m. Jeronimus Plesse.....	II 156		
Catharine † o. 1575 g. m. Povl Wit- torp.....	II 32		
Catharine (Karin) † 1582 g. m. H. v. Spiegel.....	I 78		
Catharine † 1588.....	II 93		
Catharine † 1591 g. m. Povl Rantzau.	II 90		
Catharine † 1602.....	II 35		
Catharine — 1613 —.....	II 38		
Catharine † 1626 g. m. J. J. Buch- wald.....	IV 90		

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Christian † 1720	III 73	Claus — 1470 —	II 11
Christian til Klein Colmar, Konferens- raad † 1771	V 141	Claus til Maslev, Amtmand † 1486...	II 55
Christian Albrecht † 1674	IV 54	Claus til Bollingsted † før 1510.....	II 140
Christian Albrecht † 1682	III 149	Claus † o. 1513	II 188
Christian Albrecht † 1705	V 137	Claus, Foged o. 1525	I 76
Christian Albrecht † 1755, Kammerjun- ker	V 41	Claus til Borghorst, Amtmand † 1531. IV	7
Christian August † 1705	IV 58	Claus til Emkendorf o. 1533	II 148
Christian Frederik, Ltnt. † 1713	II 179	Claus til Lehmkulen, Amtmand † o. 1545 II	66
Christian Frederik, Ritmester † 1749. V	147	Claus f. 1548	II 88
Christian Gerhard, Major † 1759.....	V 50	Claus — 1592 —	II 156
Christiane o. 1694	V 149	Claus o. 1593	II 165
Christine † 1597	II 94	Claus til Emkendorf † 1611	II 167
Christine † 1633 g. m. Daniel Rantzau IV	43	Claus til Freienwillen † 1611	II 35
Christine g. 1637 m. Osvald Rathlau . IV	45	Claus † o. 1612	IV 44
Christine † 1645 g. m. Bendix Ahlefeldt IV	19	Claus † 1616	III 93
Christine † 1691 g. m. Grev G. v. der Nath	V 27	Claus til Gjelting, Amtmand † 1616.. IV	11
Christine † 1739 g. m. G. Ph. v. Ne- gendank	II 102	Claus † 1622	IV 105
Christine Elisabeth † 1824	V 160	Claus, Oberstlieut. † o. 1680	V 107
Christine Lucia f. 1778	V 160	Claus † efter 1626	II 38
Christine Magdalene † 1717	V 48	Claus til Gjelting † o. 1632	IV 17
Christine Sophie † 1792 g. 1° m. P. E. v. Gähler, 2° m. Greve C. A. v. der Goltz	V 152	Claus † 1666	IV 51
Christine Sophie Amalie g. 1° m. C. v. Oertzen, 2° m. Friherre J. G. v. Kielmansegg, 3° m. Friherre J. C. v. Diede zum Fürstenstein	IV 47	Claus † 1673	II 121
Christine Sophie Magdalene † 1782... V	161	Claus til Bramstedt, Feltmarskalk † 1674 IV	20
Christopher † 1532	IV 76	Claus til Gjelting, Oberstlieut. † 1674. IV	43
Christopher † 1572	IV 97	Claus † 1697	II 210
Christopher † o. 1560	II 91	Claus † o. 1730	III 115
Christopher til Klein Nordsee † 1593. II	154	Claus til Gjelting, Amtmand † 1743.. IV	54
Christopher — 1596 —	II 111	Claus Hans Ditlev † 1759	III 83
Christopher † 1683	V 31	Claus Rudolph Theodor f. 1897	V 97
Christopher † 1727	V 51	Clement til Emkendorf † o. 1585	II 158
Christopher, Landraad † 1763	V 156	Conrad Thomas Julius, Kapt. f. 1850 . V	76
Christopher Adolph, Major † 1835 ... V	160	Curt f. 1882	V 96
Clara — 1523 — g. m. Tønnies Sehe- sted	IV 10	Carl Friedrich Erich f. 1852	V 91
Clara Catharine Rudolphine † 1863 .. V	80	D aniel Josias † 1662	IV 50
Clara Christine † o. 1725	III 114	Daniel Josias, Kapt. † 1689	IV 51
Clarella † 1613	IV 105	Didrik † 1471	I 67
Clarella † 1645 g. m. Henrik Blome.. IV	102	Didrik f. 1544	II 86
Clarella † 1679 g. m. Povl Buchwald. IV	106	Didrik † o. 1618	V 106
Clarella † o. 1690 g. m. Joakim Rantzau V	127	Didrik til Bylk, Amtmand † 1645 ... IV	18
Claus til Søgaard † 1404	I 44	Didrik, Kapt. † 1700	IV 44
Claus (Ditlevs Søn) — 1450 —	I 58	Ditlev, Drost — 1432 —	I 49
Claus til Søgaard — 1487 —	I 62	Ditlev til Rixdorf, Amtmand † 1500.. II	62
		Ditlev, Amtmand † o. 1540	II 143
		Ditlev, Raad † 1572	I 73
		Ditlev til Haseldorf † 1599	IV 87
		Ditlev til Haseldorf † 1617	IV 102
		Ditlev † 1644	III 95
		Ditlev † 1650	V 31
		Ditlev f. 1656	II 208
		Ditlev til Krummendiek, Amtmand † 1667	III 65
		Ditlev til Schulenburg † 1680	II 96

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Ditlev † 1684	III 103	Dorothea † 1775 g. m. Cai Rantzau..	V 59
Ditlev til Haseldorf, Geheimeraad † 1686	V 7	Dorothea Anna Margarethe † 1759 g. 1°	
Ditlev † 1711	II 99	m. Friherre C. L. P. v. Königstein,	
Ditlev, Major † 1718	IV 56	2° m. C. v. Holstein	IV 59
Ditlev f. 1716	IV 60	Dorothea Catharine † 1814	III 84
Ditlev til Haseldorf † 1726	V 42	Dorothea Elisabeth † 1688	II 102
Ditlev, Major † 1765	V 53	Dorothea Elisabeth o. 1700, g. m. G. E.	
Ditlev til Saxtorp, Landraad, † 1796..	V 60	v. Geispitzheimb	IIB131
Ditlev August Carl Erik til Sehested,		Dorothea Elisabeth † o. 1710	II 103
Kammerherre † 1853	V 70	Dorothea Elisabeth g. 1710 m. Joak.	
Ditlev Bendix, Premierlieutnt. † 1773.	V 49	Didr. Rantzau	II 103
Detlef Ernst Wilhelm Erich f. 1845 ..	V 83	Dorothea Frederikke † 1713	V 54
Ditlev Frederik, Generalmajor f. 1686.	V 44	Dorothea Margarethe Benedicte † 1696	
Detlef Georg f. 1895	V 95	g. m. Ditlev Rigsgreve Rantzau	III 110
Ditlev Sivert, Amtmand † 1714	V 34	Dorothea Margarethe g. 1681 m. Lau-	
Dorothea o. 1550 g. m. Jak. Rantzau.	II 157	ritz Lund	II 175
Dorothea g. 1576 m. B. v. Pentz	II 151	Dorothea Margarethe † 1790	III 83
Dorothea g. 1° 1577 m. Ditlev Sehested,		Drude † 1610 g. m. Christ. Gadendorp	II 86
2° m. Hans Buchwald	IV 88	E ibe † 1654	V 135
Dorothea † 1580 g. 1° m. Jesper Sehe-		Eiler Christopher, Amtmand † 1806..	V 156
sted, 2° m. Christopher Ahlefeldt... III 126		Eleonore † 1698 g. m. A. Rode	II 175
Dorothea † 1595 g. m. Laurends Wensien	IV 14	Eleonore Christine g. m. Frantz Monk	IB65
Dorothea † 1599 g. 1° m. Hans Ahle-		Eleonore Marie † 1785 g. m. S. L. v.	
feldt, 2° m. Daniel Rantzau	III 127	Kalkcreuth	IV 59
Dorothea f. 1583 g. m. Ditlev Sehested	II 93	Elisabeth g. før 1560 m. Ditlev Buchwald	II 192
Dorothea † o. 1605 g. m. Hans Sparre	II 35	Elisabeth o. 1580	II 156
Dorothea	II 113	Elisabeth † 1597	V 105
Dorothea † 1617	II 41	Elisabeth — 1643 —	II 115
Dorothea † o. 1622	III 98	Elisabeth † 1653 g. m. Hans Rumohr	V 120
Dorothea † 1623	III 36	Elisabeth † 1720	V 148
Dorothea † 1629	II 167	Elisabeth † 1723	III 109
Dorothea † o. 1630	V 120	Elisabeth † 1738	V 59
Dorothea † 1635 g. m. Otto Reventlow	II 89	Elisabeth † 1756	V 62
Dorothea † 1643 g. m. Hans Rumohr.	V 119	Elisabeth † 1874	V 83
Dorothea † 1647 g. 1° m. Markv. Rantzau,		Elisabeth Albertine f. 1755	V 155
2° m. Dittl. Rantzau	IV 104	Elisabeth Dorothea f. 1665 g. m. Chr.	
Dorothea — 1653 —	II 47	Albr. v. d. Wisch	III 108
Dorothea † 1662 g. m. Henr. Buchwald	II 170	Elisabeth Georgine † 1890	V 94
Dorothea g. o. 1655 m. F. v. Lützow.	III 105	Elisabeth Magdalene † 1677 g. m. Claus	
Dorothea † efter 1680 g. m. Hans Ru-		Røde	II 98
mohr	V 126	Elisabeth Mary Amalie Caroline f. 1890	V 87
Dorothea † 1698	II 125	Eliese Louise Rudolphine † 1909 g. m.	
Dorothea † 1700	III 113	L. v. Steyber	V 78
Dorothea † 1702	V 149	Elise Amalie Davide † 1880	V 87
Dorothea f. o. 1685	V 147	Elise Franziska f. 1881	V 89
Dorothea † 1772	III 113	Elise Georgine Frederikke † 1879	V 73
Dorothea † 1705 g. m. Hans Henrik		Elsa Hermine Charlotte Bertha f. 1880	V 92
Ahlefeldt	V 133, 136	Elsabe † o. 1565 g. m. V. Daldorf	IV 85
Dorothea † 1720 g. m. Ditlev Reventlow	IV 109	Elvira f. 1892	V 97
Dorothea † 1727 g. m. Asmus Rumohr	IV 52	Emerentia, o. 1580, g. m. A. v. d. Wer-	
Dorothea † 1733 g. m. Cai Frederik		der	I 80
Schack	II 126		

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Emerentia † 1598 g. m. Claus J. Buchwald	IV 90	Friedrich Carl Heinrich, Vicekansler † 1864	V 67
Emerentia — 1617 —	III 98	Frederik Christian † 1669	III 38
Emerentia o. 1621 g. m. Ewald Heesten	II 152	Frederik Christian f. o. 1662	II 121
Emerentia † 1640	III 97	Frederik Christian † 1716	V 144
Emerentia † 1640	II 38	Frederik Christian, Landraad † 1753	II 126
Emerentia † 1669 g. m. Ditlev Rumohr	II 45	Frederik Christian † 1814	II 129
Emerentia † 1712	III 108	Frederik Ernst † 1752	V 155
Emil August Henning † 1882	V 79	Fredrich Hermann August Louis f. 1881	V 87
Emma Caroline Agnes f. 1870	V 86	Friedrich Hunold Julius Rudolph f. 1866	V 83
Erich f. 1884	V 96	Friedrich Johann Wulff † 1862	V 78
Erich Clement Arthur f. 1885	V 97	Frederik Ludvig f. 1719	III 152
Erik — 1617 —	III 94	Frederik Ludvig Baron Ahlefeldt-Dehn † 1830	V 63
Ermegaard † 1626 g. m. Poul Wittorp	II 166	Friedrich Otto Johannes Richard † 1877	V 90
Erna Louise Eva Georgine f. 1879	V 94	Frederik Ulrik f. 1680	II 100
Ernestine Frederikke † 1796 g. m. Greve F. J. Schimmelman	V 155	Friedrich Wilhelm August Theodor Ahlefeldt-Dehn † 1895	V 68
Ernestine Louise Caroline Sophie f. 1839 g. m. J. A. A. v. Elern	V 82	Frederikke † 1760	III 116
Ernst August † 1740	III 84	Frederikke Dorothea † 1745 g. m. Henning Thienen	III 75
Ernst August f. 1741	III 84	Frederikke Dorothea † 1762	V 147
Ernst Carl til Olpenæs, Landraad † 1877	V 65	Frederikke Eleonore † 1718	V 41
Ernst Julius † 1633	III 36	Friederike Ida Augusta Clara f. 1858 g. m. J. G. H. Gevers	V 90
Eva Margarethe † efter 1710	II 103	Frederikke Louise † 1880	III 119
Florentia f. 1544 g. m. Claus v. d. Wisch	IV 12	Frederikke Louise Vilhelmine † 1861	V 68
Florentine f. o. 1626 g. m. Cai Buchwald	V 114	Frederikke Marie f. 1738	II 129
Freda Margot Charlotte Ida Maximiliane Thecla Adelheid f. 1883	V 88	Friederike Ottilie Emma † 1875 g. m. Greve O. Rantzau	V 80
Frantz til Søgaard † 1559	III 125	Frederikke Sophie † 1663	IV 50
Frantz † 1632	I B 68, V 104	Frieda Elise Mary Caja Sophie f. 1875	V 87
Frantz til Königsförde † 1638	III 97	Fritz Carl Günther f. 1892	V 95
Frantz † 1676	III 107	Fritze Caroline Johanne f. 1863	V 90
Frantz f. 1670	III 111	Fritze Rudolphine Clothilde † 1855 g. m. Greve A. F. H. Baudissin	V 79
Frederik til Haseldorf, Ritmester † 1541	IV 75	Georg Ditlev, Kapt. † 1696	III 110
Frederik † 1579	IV 90	Georg Henrik, Kapt. † 1806	III 76
Frederik † 1586	IV 86	Georgine † 1783 g. m. A. L. v. Hahn	III 76
Frederik til Halvsøgaard, Amtmand † 1607	V 101	Georgine Albertine Ernestine † 1902 g. m. Greve A. C. D. L. E. Reventlow	V 78
Frederik † 1657	V 105	Georgine Beate Elisabeth f. 1887	V 94
Frederik til Seestermüh, Statholder † 1664	V 116	Georgine Elisabeth Friederike f. 1851 g. m. G. J. F. F. Edlefsen	V 85
Frederik, General † 1672	I B 71 f. V 122	Georgine Juliane † 1821 g. 1 ^o m. Ditl. Ahlefeldt, 2 ^o m. Friherre E. E. C. Langwerth v. Simmern	III 85
Frederik f. 1660	IV 53	Gerhard † 1690	III 111
Frederik o. 1681	IV 107	Gerhard Bendix † o. 1755	V 151
Frederik † 1698	V 140	Gerhard Philip Adolph † 1740	IV 60
Frederik til Solvig, Oberst † 1706 I B 72	V 135	Gert — 1626 —	II 94
Frederik † 1755	V 148	Gert Philip † 1666	III 133
Friedrich August Casper Hermann f. 1843	V 75		
Friedrich August Wilhelm † 1912	V 80		
Frederik Bertram † 1612	II 94		
Friedrich Carl, Landretsraad f. 1849	V 84		

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Gert Philip † 1699.....	III 145	Hans Henrik til Deutsch Nienhof, Over-	
Gilbert Woldemar f. 1893	V 89	kammerherre † 1720	V 128
Godske til Bossee, Amtmand † 1475..	II 135	Hans Heinrich, Attaché † 1730.....	V 150
Godske til Hasselburg † o. 1530.....	I 72	Hans Heinrich, Regeringsraad † 1767.	V 151
Godske til Klein Nordsee f. o. 1495..	II 147	Hedevig † 1637.....	III 102
Godske, Clericus † 1535.....	II 13	Hedevig † efter 1646 g. m. M. v. Gersdorff	II 173
Godske, Biskop † 1541.....	II 143, III 7	Hedevig † 1680.....	IV 56
Godske til Saxtorp, Amtmand † 1545.	II 186	Hedevig † 1683 g. 1° m. Ove Thienen,	
Godske † 1545	II 152	2° m. Didrik Blome.....	III 105
Godske † o. 1564	II 144, III 91	Hedevig † efter 1701 g. 1° m. Moritz	
Godske † 1566.....	III 128	Rantzau, 2° m. Godske Wonsfleth,	
Godske o. 1599	I B 58, III 94	3° m. Claus v. Oertzen	II 100
Godske til Lønborggaard † 1612	II 194	Hedevig † 1777 g. m. Conrad Greve	
Godske † 1615.....	II 162	Ahlefeldt.....	V 54
Godske — o. 1620 —	IV 46	Hedevig Albertine † 1775 g. 1° m. Fred.	
Godske † 1621	III 95	Rumohr, 2° m. H. C. Vind.....	IV 58
Godske til Gadeland, Oberstltnt. † o. 1625	II 165	Hedevig Benedicte † 1705.....	II 121
Godske til Stubbe † 1643	II 197	Hedevig Benedicte Christine † 1741	
Godske † 1644	II 164	g. m. C. v. Holstein	II 211
Godske † o. 1680	II 100	Hedevig Charlotte Vulfhilde † 1854 ..	III 119
Godske † 1683.....	II 207	Hedevig Dorothea † 1696 g. m. B. D.	
Godske † efter 1722	II 177	v. Berkentin	II 98
Gotfred † 1561	III 128	Hedevig Margarethe † 1713	V 41
Gregers til Halvsøgaard † 1559.....	III 125	Hedevig Margarethe † o. 1732.....	V 50
Gregers til Halvsøgaard † o. 1620	III 130	Helene Louise f. 1854 g. m. Chr. Jul.	
Gregers f. o. 1635	III 137	Petersen	V 91
Gustav Adolph, Major † 1704.....	III 111	Helene Wilhelmine Sophie Emma f. 1836	V 82
H ans til Tørning — 1450 —	I 59	Helvig — 1548 —	II 152
Hans til Tørning, Amtmand † 1500 ..	IV 65	Helvig † o. 1578 g. m. Povl Sehested..	II 158
Hans † 1502	II 16	Helvig o. 1580.....	II 35
Hans til Seestermüh † 1559	IV 82	Helvig † 1586 g. m. Sivert Rathlau ..	II 191
Hans til Søgaard † 1580	III 128	Helvig † 1592 g. m. Bertr. Rantzau ..	II 161
Hans † 1581	IV 97	Helvig g. 1576 m. Emeke vam Damme	II 195
Hans f. o. 1590	II 200	Helvig o. 1647 g. m. Markv. Svave ...	II 170
Hans † 1605	IV 86	Helvig — 1648 — g. m. S. Carstens..	II 117
Hans (Johan) til Satrupholm † 1618..	IV 19	Helvig † 1661.....	II 48
Hans † o. 1642.....	V 103	Helvig Christence † 1760.....	V 148
Hans † 1652	III 136	Helvig Frederikke † 1777 g. m. J. L.	
Hans til Halvsøgaard † 1663.....	III 132	Qualen	II 125
Hans til Glorup, General † 1694.....	V 107	Henneke — 1387 —	I 48
Hans f. 1691 † lille.....	V 142	Henneke — 1407 —	I 58
Hans, Geheimekonferensraad † 1780..	V 142	Henneke — 1470 —	I 65
Hans Adolph † 1682.....	III 70	Henneke til Bossee, Amtmand † 1500.	II 142
Hans Adolph f. 1717 † ung.....	IV 60	Henneke til Rodensande, Amtmand †	
Hans Adolph til Bukhavn, Geheime-		1541.....	II 67
konferensraad † 1761.....	I B 60 III 145	Henneke til Fresenburg, Amtmand †	
Hans Adolph til Bramstrup, Generalltnt.		1548.....	II 71
† 1807.....	III 78	Henneke til Bossee † o. 1575.....	II 159
Hans Detlef Sigismund Traugott Wil-		Henneke til Schulendorf † 1627.....	II 94
helm, Major f. 1867	V 86	Henneke † 1643	II 97
Hans Frederik, Oberstltnt. f. 1662....	III 110	Henning † 1630	IV 103
Hans Friedrich f. 1873, Sekondltnt....	V 90	Henning † 1706	II 211

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Henning † 1709	II 99	Hugo Friedrich Johann † 1866	V 77
Henning til Olpenæs, Gehejmerraad † 1778	IV 61	Hunold Carl Johan Georg, Landretsraad † 1906	V 72
Henning Arthur Ludvig f. 1860	V 91	Hunold August Ludwig f. 1889	V 95
Henning Christopher, Oberstltnt. † 1760	IV 60	Hunold Johannes Friedrich, Admiral, f. 1851	V 84
Henning Otto til Lindau † 1871	III 119	Ida o. 1588 g. m. Jørgen Falk	II 164
Henriette Friederike Johanne † 1870 .	V 78	Ida g. 1589 m. Joh. Buchwald	IV 91
Henrik til Krønge — 1357 —	I 43	Ida g. 1645 m. C. J. v. Bülow	II 97
Hr. Henrik † 1404	I 46	Ida g. 1661 m. H. C. Treusch v. Buttler	V 126
Henrik — 1408 —	I 25	Ida † 1721 g. m. Hartvig Schack	II 100
Hr. Henrik til Tørrning — 1428 — . . .	I 53	Ida † 1766	III 113
Henrik † 1450	I 58	Ida Benedicte f. 1657 g. m. Jesper Buchwald	V 34
Henrik, Amtmand † o. 1490	II 59	Ida Bertha Georgine Erika f. 1838 g. m. Greve Adalb. F. H. Baudissin	V 79
Henrik til Lindau, Amtmand † 1500 .	II 141	Ida Christine † 1738	III 110
Henrik, Amtmand † 1500	II 64	Ida Clarella g. 1685 m. Ditl. Brockdorff	II 207
Henrik til Tørrning — 1520	I 66	Ida Clarella † 1702	II 210
Henrik til Satrupholm, Amtmand † o. 1532	II 15	Ida Elisabeth † 1691	V 45
Henrik til Wittmold, Amtmand † o. 1541	II 107	Ida Emerentia † 1741, g. 1° m. Ditl. Rumohr, g. 2° m. Balth. Ahlefeldt . .	V 43
Henrik † 1545	II 152	Ida Johanne † 1766 g. m. G. A. v. Ne- gendank	V 41
Henrik † o. 1553	IV 9	Ida Lucie † 1751	V 53
Henrik f. 1560	II 90	Ida Magdalene g. m. J. H. Lohemann v. Lohendal	V 45
Henrik † 1583	III 92	Ida Margarethe † 1782 g. m. Joh. Rud. Rumohr	II 130
Henrik til Oregaard † 1583	II 153	Ida Sophie g. m. H. C. v. Holstein . .	IV 56
Henrik f. 1599 † ung	V 106	Ingeborg g. 1603 m. Jørgen Ahlefeldt.	III 96
Henrik til Satrupholm, Amtmand † 1616	IV 12	Irma Georgine Agnes Carola f. 1884 . .	V 92
Henrik til Grönwold † 1621	II 36	Isabella Christine f. 1879	V 89
Henrik til Wittmold † 1631	II 112	Jesper til Bossee o. 1550	II 149
Henrik † 1643	IV 44	Jesper † 1616	II 111
Henrik, Kapt. — 1649 —	II 113	Joakim, Erkedegn † 1540	I 71
Henrik f. 1659	III 109	Joakim † 1553	II 152
Henrik f. o. 1660	II 121	Joakim † 1583	IV 87
Henrik til Lehmkulen, Oberst † 1674.	III 61	Joakim — 1610 —	II 36
Henrik til Damp, Ritmester † 1678 . .	II 119	Joakim † 1650	IV 44
Henrik † o. 1681	V 141	Joakim, Landraad † 1701	IV 53
Henrik, Ritmester † 1684	III 104	Joakim Gregers, Ltnt. † 1709	III 150
Henrik † 1698	V 142	Joakim f. 1716	III 151
Henrik til Kluvensiek † 1702	IV 105	Joakim til Bukhavn, Vicestatholder † 1717	III 138
Henrik til Lindau † 1709	III 69	Joakim † 1719	II 127
Henrik, Kapt. † 1718	II 126	Joakim til Gjelting, Landraad † 1744 .	IV 55
Henrik til Bothkamp, Landraad † 1749	II 128	Joakim til Gjelting, Kammerherre † 1744	IV 58
Henrik, Oberst † 1765	V 144	Joakim til Ø † 1744	II 122
Henrik Bertram, Kapt. † 1714	III 68	Joakim † 1758	II 129
Henrik Gynther f. 1674	III 111	Joakim Christopher † 1728	III 74
Heinrich Carl Otto Wolfgang f. 1894 . .	V 95	Hr. Johan (Henneke) — 1389 —	I 43
Heinrich Christopher † 1802	III 86		
Hermann August Ludwig Amandus † 1882	V 90		
Hermann Georg Valentin † 1878	V 84		
Hermine f. 1855 g. m. H. Th. A. v. Wilucki	V 82		
Hese † efter 1608 g. m. Gabriel Sehested	II 31		

REGISTER

	Bd.	Side		Bd.	Side
Hr. Johan til Lehmkulen, Raad † o. 1464	II	51	Jørgen, Major † 1748	V	51
Johan † o. 1536	II	84	Jørgen til Damp, Amtmand † 1823	V	61
Johan til Stubbe † o. 1560	II	191	Jørgen Frederik f. 1734	V	156
Johan † 1574	II	91	Jürgen Wilhelm f. 1882	V	94
Johannes f. 1589	II	94	Laurends † før 1553	IV	10
Johan til Wittmold † 1593	II	109	Lorentz † 1500	II	17
Johan til Gereby † 1612	II	193	Louis f. 1879	V	88
Johan, Hofjunker o. 1622	II	173	Louise Frederikke Marie Albertine † 1854	V	77
Johan til Wittmold † 1636	II	116	Louise Sophie Antoinette Christine Henriette † 1846 g. m. F. L. E. Hindenburg	V	68
Johan † 1720	III	112	Louise Ulrikke Antoinette Mariane † 1862	V	63
Johan til Ehlerstorff † 1732	II	208	Lucie † efter 1691 g. m. P. J. v. Bülow	II	205
Johan Adolph † 1722	V	149	Lucie o. 1550 g. m. Hartvig Plesse	II	157
Johan Adolph † 1729	II	127	Lucie o. 1557 g. m. Jørgen Ahlefeldt	II	159
Johan Adolph † 1801	V	158	Lucie Øllegaard † 1723	III	109
Johann Christoph Carl Otto til Ludvigsborg f. 1852	V	81	Ludwig Wulf Ernst Georg Baron Ahlefeldt-Dehn † 1910	V	74
Johan Frederik, Jagtjunker f. 1725	III	81	Magdalene † 1588	IV	91
Johann Friedrich Arthur f. 1859	V	92	Magdalene g. 1577 m. Cai Ahlefeldt	IV	87
Johan Georg † o. 1625	III	104	Magdalene † o. 1622	II	45
Johan Henrik † 1741	III	108	Magdalene † 1623	IV	106
Johan Henrik, Gesandt † 1770. I B 60	III	414	Magdalene † før 1643	IV	44
Johan Henrik † 1786	III	117	Magdalene g. 1650 m. Henr. Thienen	II	46
Johan Rudolph † 1713	II	122	Magdalene † 1662 g. 1° m. J. Jewkes, 2° m. H. Brauch	IV	42
Johan Rudolph † 1727	II	127	Magdalene o. 1666 g. m. Otto v. Wackerbarth	IV	45
Johan Rudolph † 1762	V	62	Magdalene f. 1664	III	108
Johan Rudolph til Damp † 1770	V	54	Magdalene Bertha f. 1656 g. m. B. H. v. Zülow	III	107
Johan Rudolph † 1793	V	67	Magdalene Christine † 1720 g. m. Henr. Reventlow	IV	108
Johan Rudolph til Saxtorp † 1848	V	65	Magdalene Elisabeth f. 1638	II	175
Johann Rudolph August, Major † 1885	V	79	Magdalene Elisabeth † o. 1755 g. 1° m. A. v. Sperling, 2° m. N. N. v. Horn	I B 70	
Johann Rudolph Max f. 1882	V	92	Magdalene Hedevig † 1692	IV	45
Johanne Ernestine Elisabeth † 1852	V	80	Magdalene Hedevig † 1743	V	56
Jørgen til Søgaard † 1500	I	70	Magdalene Hedevig † 1814 g. m. J. V. Stolle	III	116
Jørgen til Undevad † o. 1546	II	24	Magdalene Lucie † 1690 g. m. Th. Grote	V	34
Jørgen til Westensee o. 1546	II	148	Magdalene Sophie Frederikke † 1792	V	160
Jørgen til Stubbe † 1549	II	190	Magdalene Sybille † 1718 g. m. Ditlev Ahlefeldt	V	36
Jørgen til Gronenberg † o. 1558	II	145	Margarethe o. 1401 g. m. Hr. Anders Olufsen Lunge	I	58
Jørgen, Amtmand † 1583	IV	85	Margarethe o. 1510 g. m. O. Rantzau	II	20
Jørgen † o. 1583	III	92	Margarethe o. 1510 g. m. Peter Rantzau	I	68
Jørgen † o. 1585	II	154	Margarethe o. 1520	II	189
Jørgen til Thorstorff † 1589	II	110	Margarethe o. 1530	II	85
Jørgen til Ovendorf, Amtmand † 1592	II	80			
Jørgen † 1603	II	195			
Jørgen til Visselbjerg, Hofjunker † 1636	III	100			
Jørgen † o. 1640	II	40			
Jørgen til Quarnbek, Amtmand † 1641	II	199			
Jørgen til Svensby † 1643	II	39			
Jørgen, Lieutnt. † 1654	II	206			
Jørgen † 1660	III	109			
Jørgen † 1679	I B 58,	99			
Jørgen til Lindau † 1700	III	67			
Jørgen, Kapt. † 1728	V	44			
Jørgen, Lieutenant † 1740	V	53			

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Margarethe † 1546 g. m. Moritz Ahlefeldt.....	II 81	Margarethe Henriette † 1715.....	III 75
Margarethe † 1576 g. m. Anders Emniksen	I 79	Margarethe Øllegaard † 1706 g. m. Ditl. Brockdorff	III 38
Margarethe o. 1578.....	II 156	Marie Elisabeth † 1677.....	III 69
Margarethe o. 1580 g. m. Joak. Plessen	II 93	Marie Elisabeth † 1709 g. m. Friherre Fr. Chr. Kielman v. Kielmansegg...	IV 52
Margarethe f. 1580 g. m. Alex. Sehested	IV 19	Marie Elisabeth † 1743 g. m. Friherre Chr. Ludv. v. Hammerstein.....	III 73
Margarethe † 1595.....	II 111	Marie Elisabeth † 1769 g. m. Greve Fredr. Ahlefeldt	V 50
Margarethe † 1611 g. m. Ditl. Rantzau	II 95	Marie Friederike Benedicte f. 1838 ...	V 74
Margarethe f. o. 1610.....	II 44	Marie Johanne Caroline † 1896 g. m. A. C. R. C. F. v. Bastineller.....	V 81
Margarethe til Saxtorp † 1615 g. m. Hans Rantzau	II 196	Marie Louise f. 1849 g. m. A. v. Bredow	V 81
Margarethe † 1622.....	III 36	Marie Margarethe † 1821.....	V 67
Margarethe — 1631 —.....	II 40	Marie Margarethe Charlotte f. 1780...	V 161
Margarethe g. 1631 m. Jørgen Ahlefeldt	III 134	Marie Sophie 1691 g. m. O. Schulte.	II B131
Margarethe o. 1639.....	III 98	Markvard til Deutsch Nienhof, Amtmand † 1500.....	II 183
Margarethe o. 1640.....	III 97	Markvard til Saxtorp † o. 1557	II 191
Margarethe † 1642.....	II 38	Markvard til Haselau † 1608	IV 91
Margarethe † efter 1646.....	II 114	Martha f. 1878	V 88
Margarethe g. 1646 m. Henrik Ahlefeldt	II 206	Max Detlef Hermann Heinrich f. 1872	V 93
Margarethe o. 1650 g. m. Bendix Pogwisch.....	II 203	Melkior † 1589	II 30
Margarethe † 1654 g. m. Dan. Buchwald	IV 42	Melkior til Grönwold † 1633.....	II 116
Margarethe † 1659.....	V B55	Meta Ernestine † 1847 g. m. G. F. A. v. der Wense.....	III 86
Margarethe o. 1656 g. m. H. v. Wulframstoff	III 101	Mette o. 1550.....	II 35
Margarethe † 1682.....	II 48	Mette f. o. 1550 g. 1° m. E. v. Staffhorst, 2° m. D. v. Lützendorff.....	II 89
Margarethe f. 1686.....	III 72	Mette o. 1555 g. m. Povl Ahlefeldt ...	III 129
Margarethe † 1704.....	V 126	Mette til Aaretoft o. 1579.....	III 127
Margarethe † 1720 g. m. C. L. v. Lenthe	IV 110	Mette † 1629.....	II 164
Margarethe † 1736.....	II 208	Mette † 1668 g. m. Godske Buchwald.	V 120
Margarethe f. 1752.....	III 116	Mette † 1694 g. m. D. v. Negendank.	III 137
Margarethe † 1790.....	II 129	Mette † 1694 g. m. C. v. Korff.....	II 47
Margarethe † 1793.....	III 114	Mette Catharine † 1712 g. m. Grev F. A. Danneskjold-Laurvig	III 150
Margarethe f. 1887.....	V 94	Mette Catharine † 1730	II 121
Margarethe Catharine † 1727	III 108	Mette Charlotte Marsilia † 1752.....	V 155
Margrethe Conradine † 1871.....	V 161	Mette Christine f. 1662	III 108
Margarethe Dorothea † 1720 g. m. Henning Rumohr	V 137	Mette Christine † 1774.....	III 117
Margarethe Emerentia † 1668.....	II 209	Mette Hedeveg † 1783.....	III 115
Margarethe Hedeveg † 1659.....	IV 50	Mette Henriette f. o. 1714 g. m. G. L. v. Oberg.....	V 151
Margarethe Hedeveg † 1703 g. m. Henrik Ahlefeldt.....	IV 51	Mette Magdalene Charlotte † 1815 g. m. Greve Carl Christopher Ulrik Ahlefeldt-Eskilsmark	V 158
Margarethe Hedeveg † 1743	V 59	Mimi f. 1892.....	V 97
Margarethe Hedeveg † 1744 g. m. Jørgen Ahlefeldt.....	II 125	Moritz til Satrupholm † 1556.....	II 20
Margarethe Hedeveg † 1749 g. m. C. v. Leuenburg	II 123	Moritz til Bjerningrød † 1588.....	II 155
Margarethe Hedeveg † 1781 g. m. F. V. v. Holstein.....	II 212	Moritz til Løitmark, Hofmarskalk † 1675	II 171
Margarethe Hedeveg † 1806 g. 1° m. Ditl. v. Hahn, 2° m. Fred. Rumohr.	V 60		

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Moritz Hieronymus, Ritmester † 1699.	III 103	Sophie † o. 1640 g. m. C. v. d. Trauten-	
Ottilie † 1897.....	III 120	burg	II 172
Ottilie Elisabeth g. m. Bendix Bertr.		Sophie Adelaide † 1887 g. m. Casper	
Buchwald	II 121	Buchwald	III 120
Ottilie Elisabeth † 1780.....	II 211	Sophie Agnes — 1713 — g. m. N. N.	
Ottilie Johanne Caroline f. 1832 g. m.		Köller ..	I B 70
Friedr. Aug. Vilh. Ahlefeldt.....	III 120	Sophie Amalie † 1668.....	III 40
Ottilie Johanne Caja Elisabeth f. 1853	V 76	Sophie Amalie f. 1706.....	IV 59
Ottilie Louise Johanne f. 1862 g. m.		Sophie Amalie † 1720 g. m. Joak. Ahle-	
G. A. F. v. Wulffen.....	V 90	feldt	V 31
Otto, Amtmand † o. 1485	II 11	Sophie Caroline f. 1849.....	V 76
Otto, Amtmand † o. 1540	II 21	Sophie Charlotte † 1833 g. m. Greve	
Otto † ung o. 1625	II 45	R. Lynar	III 85
Otto, Ritmester † 1652.....	V 119	Sophie Christine † 1799 g. m. C. A.	
Otto til Fresenburg † 1694	II 99	Harder	III 83
Otto, Major † 1815	III 118	Sophie Dorothea † 1657.....	III 109
Otto † 1895.....	V 96	Sophie Ernestine † 1718.....	III 76
Otto Henrik, Prmltnt. † 1740.....	II 103	Sophie Ernestine † 1779	III 81
Otto Marius † 1888.....	V 76	Sophie Hedevig † 1669 g. m. M. H. v.	
Ove, Kanonikus o. 1593	II 168	Minnigerode.....	II 205
Peter — 1418 —.....	I 57	Sophie Marie Albertine † 1900 g. m.	
Peter † 1483	I 64	J. v. Benzon	V 69
Peter til Lindau, Klosterprovst † o. 1557	II 144	Sophie Marie Vilhelmine † 1906 g. m.	
Peter til Lindau † 1613.....	II 160	Greve Cai Lor. Brockdorff.....	V 77
Philip † 1580	II 191	Sophie Vilhelmine † 1847 g. 1° m. Fri-	
Philip † 1632	III 98	herre C. C. L. Langwerth v. Simmern,	
Povl til Oregaard † 1546	II 146	2° m. H. J. C. v. Hedemann	III 87
Povl, Hofjunker † 1580	II 86	Sophie Øllegaard † 1757.....	III 110
Povl o. 1596	II 168	Sophus Friedrich Matthias Carl f. 1876	V 93
Povl Bertram † 1732	II 212	Steffen til Colmar † o. 1545 ... I B 66	IV 76
Paul Friedrich f. 1890	V 95	Tale — 1475 —	II 63
Raymund Rudolph Hans f. 1890....	V 96	Thekla Ida Elisabeth f. 1898.....	V 97
Rodolphe Detlef Heinrich Christian †		Therese Caroline Sophie f. 1884.....	V 94
1878	V 81	Thomas til Himmelmark † 1614.....	II 160
Rudolph Friedrich Hermann Carl Gustav,		Thomas † 1666.....	III 133
Prmltnt. † 1907.....	V 85	Ulrikke Magdalene † 1764 g. m. Hartv.	
Rudolph Heinrich Hermann Ludwig		Asche v. Schack	V 46
† 1892.....	V 84	Valesca Ottilie Charlotte f. 1877 g. m.	
Rudolph Jørgen, Postmester † 1885 ..	V 72	Friherre F. W. C. v. Reitzenstein ..	V 88
Salome o. 1515 g. m. Henneke v. d.		Werner f. 1898	V 96
Wisch	I 68	Vibeke † 1628 g. m. Hans Kaas.....	II 43
Sara † 1621 g. m. Henneke Sehested .	I B 58	Vilhelm † 1702.....	V 51
Schack til Nøer — 1490 —.....	II 12	Vilhelm til Haseldorf † 1717	V 30
Schack til Freienwillen † o. 1555....	II 25	Vilhelm til Klein Nordsee † 1754	V 52
Schack † 1604.....	IV 89	Vilhelm Carl, Landesdirektor, Gehejme-	
Siegfried Ernst til Steinhausen, Gene-		raad † 1897.....	V 72
ralltnt. † 1792.....	III 77	Wilhelm Hunold f. 1887.....	V 95
Sivert til Aschau † o. 1595	II 32	Vilhelmine † 1723	V 52
Sivert † 1639	II 172	Wilhelmine Caroline Friederike Susanne	
Sivert, Ritmester † o. 1675	II 174	† 1858.....	V 82
Sophie † 1621.....	II 153	Vilhelmine Catharine † 1828 g. m. Fr.	
Sophie f. 1630.....	III 104	Henning Ad. Rumohr.....	III 119

REGISTER

	Bd.	Side		Bd.	Side
Wilhelmine Louise Friederike f. 1827.	V	80	Volf Christopher til Königsförde, Ge-		
Volf — 1424 —	I	48	hejmekonferensraad † 1840	III	117
Volf, Amtmand o. 1515	II	18	Volf Henrik f. 1655	III	109
Volf til Nøer — 1541 —	II	18	Wulf Bertram † 1655	V	135
Volf til Haselau † 1572	IV	83	Wulf Ernst Georg † 1792	V	161
Volf til Melkhof † før 1580	II	157	Volmer — 1418 —	I	57
Volf til Nøer — 1587 —	II	30	Zacharias o. 1600	II	38
Volf — 1593 —	II	88	Øllegaard — 1617 — g. m. Jos. Qualen	IV	13
Volf † 1604	II	163	Øllegaard — 1626 —	II	90
Volf † o. 1605	IV	103	Øllegaard o. 1636 g. m. Friherre Ad.		
Volf til Svensby † o. 1619	II	33	Cunningham	II	169
Volf † 1629	IV	103	Øllegaard † 1639	III	65
Volf — 1620 —	III	94	Øllegaard — 1653 —	II	48
Volf † før 1631	II	37	Øllegaard f. 1687	III	72
Volf † o. 1735	III	115	Øllegaard Dorothea † 1641	III	66
Volf † 1636	II	116	N. N. Datter af Jørgen Ahlefeldt g. m.		
Volf † 1643	II	45	Sivert Reventlow	II	153
Volf † 1678	I B	59	N. N. Søn af Oberst Jørgen Ahlefeldt.	II	203
Volf til Gross-Rensow † 1682	II	45	N. N. Søn af Oberst Jørgen Ahlefeldt.	II	203
Volf til Lindau, Landraad † 1777	III	112	N. N. Datter af Benedict Ahlefeldt g. m.		
Volf Christian til Lammershagen † 1722	II	209	Hartvig Rantzau	II	70
Volf Christopher † før 1760	III	116			

C II.

INDGIFTEDE I DEN ADELIGE SLÆGT AHLEFELDT

	Bd.	Side		Bd.	Side
A bildgaard, Markvard, † 1625	II	115	v. Benzon, Jens, Kammerherre, † 1880	V	69
Ackermann, Albertine Henriette, † 1896	V	72	v. Berckentin, Berthold Didrik, Kapt.-		
v. B assewitz, Sophie Charlotte, † 1775	III	78	Ltnt., † 1696	II	98
v. Bassewitz, Dorothea, † 1610	II	110	v. Berckentin, Elisabeth, o. 1560	II	86
† 1733	V	36	v. Berckentin, Marie Catharine, † 1717.	II	96
v. Bastineller, Albr. Chr. Rud. Carl			Bielke, Christian Henrik Christopher,		
Friedr., f. 1826	V	81	Oberst, † 1779	V	54
Baudissin, Adalbert Friedr. Heinr.,			Bild, Kirsten, † 1611	II	37
Greve, † 1875	V	79	Block, Josephine (Marix), † 1891	V	71
v. Baudissin, Anna Dorothea † 1694 ..	III	104	Blome, Adelheid Benedicte, † 1739 ...	III	65
Bauer, Caspar Frantz, Kapt. † 1869 ..	V	80	Blome, Clarella, o. 1650	V	107
Becker, Minna, g. 1891	V	92	Blome, Didrik, † 1617	II	200
v. Behr, Gustav Adolph, Landraad, o.			Blome, Didrik, † 1681	III	105
1709	II	102	Blome, Dorothea, † o. 1630	V	102
v. Behr, Hans, † 1696	IV	51	Blome, Frederikke Louise, † 1781	III	115
			Blome, Henrik, Ritmester, † 1628	IV	102

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Blome, Lucie, † 1749	V 42	Buchwald, Claus, o. 1616	IV 89
Blome, Magdalene, f. 1692	V 149	Buchwald, Claus, † o. 1625	IV 90
Blome, Margarethe, † 1666	II 200	Buchwald, Daniel, † 1671	IV 42
Blome, Mette, † 1646	III 130	Buchwald, Ditlev, o. 1560	II 192
Blome, Schack, † o. 1595	II 162	Buchwald, Dorothea, 1656	III 103
v. Bomin, Birgitte Magdalene, † 1852	III 87	Buchwald, Dorothea, † 1681	V 119
Brauch, Hans, Kvartermester, o. 1650	IV 42	Buchwald, Godske, † 1701	V 120f.
v. Breda, Christopher Rudolph, Rigs- greve, † 1677	IV 51	Buchwald, Hans, o. 1600	IV 88
v. Bredow, August, † 1891	V 81	Buchwald, Helene, † 1663	I B V 104
Breide, Anna, † 1539	II 71	Buchwald, Henneke, † o. 1545	IV 74
Breide, Ida, o. 1500	I 63	Buchwald, Henrik, o. 1600	III 94
Breide, Catharine, o. 1545	II 24	Buchwald, Henrik, Oberst, † 1666	II 170
Breide, Claus, † 1520	II 65	Buchwald, Iven, † o. 1648	III 98
Breide, Markvard, o. 1490	II 65	Buchwald, Jesper, Amtmand, † 1726	V 34
Brockdorff, Adolph Josias, † 1694	III 102	Buchwald, Jesper, † 1731	III 149
Brockdorff, Cai, Geheimkonferensraad, † 1736	V 145	Buchwald, Joakim, † 1635	IV 90
Brockdorff, Cai Lorentz, Greve, f. 1844	V 77	Buchwald, Johan, † o. 1615	IV 91
Brockdorff, Ditlev, Oberst, † 1674	IV 45	Buchwald, Johan, † 1621	IV 90
Brockdorff, Ditlev, Amtmand, † 1732	III 38	Buchwald, Margarethe, o. 1630	V 104
Brockdorff, Ditlev, Amtmand, † 1732	IV 108	Buchwald, Margarethe, † 1635	II 161
Brockdorff, Ditlev, † 1693	II 207	Buchwald, Margarethe Hedevig, † 1760	II 209
Brockdorff, Ditlev, Geheimeraad, † 1790	V 52	Buchwald, Povl, † 1658	IV 106
Brockdorff, Emerentia, o. 1550	IV 82	Buchwald, Sophie, f. 1855	V 84
Brockdorff, Helvig, 1605	II 155	Buchwald, Sophie Cordula, † 1854	V 69
Brockdorff, Helvig, o. 1650	II 95	Buchwald, Sophie Marie, † 1876	V 82
Brockdorff, Henrik, Oberst, † 1671	III 99	Buchwald, Øllegaard, † 1618	IV 83
Brockdorff, Joakim, † 1564	IV 84	Buchwald, N. N., 1500	II 140
Brockdorff, Margrethe, † 1694	IV 107	v. Buttler, Hans Christopher Treusch, † 1672	V 126
Brockdorff, Margrethe Øllegaard, -1725-	II 128	v. Bülow, Adelheid, o. 1500	IV 69
Brockdorff, Margrethe Øllegaard, † 1763	V 54f.	v. Bülow, Cort Jørgen, † 1679	II 97
Brockdorff, Povl, 1701	IV 51	v. Bülow, Cuno Josva, Rigsfriherre, Ge- neral, † 1733	III 68
Brockdorff, Schack, Kapt., f. 1707	III 75	v. Bülow, Povl Joakim, † 1668	II 205
Brockdorff, Volf Jesper, General, † 1740	IV 110	v. Boetticher, Catharine Charlotte Anna Margrethe, † 1759	II 127
Bryske, Kirstine, o. 1545	II 68	Carstens, Sønneke, 1647	II 117
Buchwald, Adelheid Benedicte, † 1718	III 67	Carstensen, Lucie, 1713	II 177
Buchwald, Anna, † 1656	II 39	v. Cronhelm, Ernestine Anna Edel Schwesinger f. 1749	V 159
Buchwald, Anna, † 1726	III 144	Cunningham, Adam, Friherre, † 1636	II 169
Buchwald, Anna Hedevig, † 1695	IV 30. 41	Czernick, Martha Paula, f. 1863	V 91
Buchwald, Anna Margrethe, † 1730	V 140	Daldorf, Valentin, † 1572	IV 85
Buchwald, Appollonia, † o. 1640	III 95	vam Damme, Emeke, † 1614	II 195
Buchwald, Bendix, † 1635	II 169	vam Damme, Margarethe, † 1583	II 81
Buchwald, Bendix Bertram, Jægerme- ster, † 1717	II 121	Danneskjold-Laurvig, Ferdinand Anton, Greve, Overstaldmester, † 1754	III 150
Buchwald, Birgitte, o. 1585	II 31	Danneskjold-Laurvig, Frederik Ludvig, Greve, General, † 1762	III 151
Buchwald, Birgitte, o. 1625	III 95	v. Dehn, Simon, svensk Ritmester, † 1663	III 99
Buchwald, Cai, † 1649	V 114	Dehn, Sophie Charlotte Frederikke, Ba- ronesse, † 1813	V 57
Buchwald, Cai — 1653 —	III 104		
Buchwald, Caspar, Landraad, † 1875	III 120		
Buchwald, Catharine, † 1685	IV 107		
Buchwald, Catharine, † 1712	III 70		

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
v. Diede zum Fürstenstein, Johan Carl, Friherre, o. 1725.....	IV 48	v. Hahn, Achatz Ludvig, † 1763.....	III 76
Dosenrode, Catharine, o. 1400.....	I 57	v. Hahn, Ditlev, † 1809.....	V 60
Drost von Senden, Frantz Vilhelm ...	III 137	Hallbauer, Philip, f. 1850.....	V 91
E dlefsen, Gustav Jul. Friedr. Ferd., Prof. f. 1842.....	V 85	v. Hammerstein, Chr. Ludvig, Friherre, General, † 1759.....	III 73
Edwards, Mary † 1904.....	V 80	v. Hanau, Johanne, Magdalene, † 1675	V 29
v. Elern, Jul. Aug. Andreas, General, † 1903.....	V 82	Hanson, Mary, f. 1864.....	V 92
Emmiksens, Anders, † 1576.....	I 79	Harder, Christian Albrecht, Ltnt., † 1773	III 83
Emmiksens, Elsabe, o. 1600.....	III 92	v. Harling, Albertine Sophie, † 1868..	V 71
Evert, Margrethe, † 1672.....	II 173	Haxthausen, Sophie Dorothea, Comtesse, † 1758.....	IV 61
F alk, Jørgen Clausen, † o. 1625.....	II 164	v. Hedemann, Hartvig Johan Christopher, Oberstltnt., † 1816.....	III 87
Fetkøter, Minna, f. 1870.....	V 91	Heesten, Dorothea, o. 1400.....	I 61
Flemming, Adam Fred., Rigs greve, † 1744	V 142	Heesten, Ewald, † o. 1585.....	II 152
v. Friesen, Carl, Baron, † 1698.....	IV 50	Heesten, N. N., o. 1500.....	II 11
Funch, Hedevig Christine Vilh. Marie, † 1865.....	V 64	v. Heiderstorf, Reinwald, † 1543.....	IV 77
G adendorp, Christopher, † 1610.....	II 86	v. Heinen, Johanne, † 1866.....	V 64
Gadendorp, Clement, † 1606.....	IV 100	Henningsen, Johanne Marie Caroline, † 1884.....	III 119
Gebhardt, Bianca, f. 1847.....	V 75	Hindenburg, Fred. Ludv. Ernst, Oberst, † 1863.....	V 68
v. Geispitzheimb, Georg Emich, 1700..	II B 131	v. Hobe, Curt, Kapt., † 1765.....	III 112
v. Gemmingen, Augusta Frederikke Jo- hanne, Baronesse, † 1818.....	V 62	Holck, Riborg Helvig, Baronesse, † 1732	V 136
v. Gemmingen-Guttenberg, Emilie Louise Charlotte Elisabeth, f. 1858.....	V 81	Holst, Vilhelmine, f. 1835.....	V 72
v. Gersdorff, Moritz, † 1645.....	II 173	v. Holstein, Barbara Elisabeth, † 1735	V 35
Gevers, Joh. Gustav Herm., Dr. med., g. 1888.....	V 90	v. Holstein, Elisabeth Marie Louise, † 1864.....	V 79
Glob, Johanne, o. 1520.....	II 69	v. Holstein, Carl, Gehejmekonferensraad, † 1763.....	IV 60, II 211
v. Gollowin, Peter Gustav, Generalmaj., † 1809.....	III 83	v. Holstein, Fred. Vilh., Amtmand, † 1767	II 212
v. der Goltz, Carl Alexander, Greve, General, † 1818.....	V 154	v. Holstein, Henning Christopher, Over- hofmester, † 1753.....	IV 56
Grote, Frederikke, Rigsfriherreinde, † 1811.....	V 63	v. Holtzendorf, Hans Altwig, o. 1700..	IV 51
Grote, Otto XIII, Rigsfriherre, Gehejme- raad, † 1693.....	III 66	v. Horn, N. N., Kapt.....	I B 70
Grote, Sophie Frederikke Joachime Ernestine, † 1791.....	V 143	Hundermark, Philip Hermann, † 1687	III 98
Grote, Thomas, Gehejmerraad, † 1657..	II 204	Husum, Anine Thomasine Pauline, † 1857.....	V 72
Grote, Thomas, til Wrestedt, † 1716..	V 34	Høcken, Elsebe, o. 1630.....	III 94
Grüner, Frederik, Kapt., † 1873.....	V 81	J ewkes, James, Kapt., o. 1630.....	IV 42
Güldenchrone, Regitze Sophie, Baronesse, † 1792.....	V 148	Johnstone, Greve, General, † 1714....	V 45
Gyldenløve, Elisabeth Sophie, † 1654	IV 21, 29	Juel, Vibeke Margarethe, † 1793.....	III 80
Gyldenstjerne, Sophie, o. 1520.....	IV 74	v. Jügert, Joh. Ludv., Kansler, † 1793.	III 82
Gyntelberg, Magdalene, † o. 1640.....	II 113	K aas, Hans, Landsdommer, † 1632... ..	II 43
v. Gähler, Peter Elias, General, † 1783	V 152	Kaiser, Emma Albertine, f. 1866.....	V 91
v. Goertz, Chr. Aug. Schlitz, Baron, Kam- merherre, † 1775.....	III 75	v. Kalben, Sybilla, 1684.....	II 99
Götz v. Olenhusen, Elisabeth, g. 1614.	II 114	v. Kalkcreuth, Samuel Ludvig, General, † 1762.....	IV 59
		v. Kardorf, Johan, 1624.....	II 115
		Keller, Roberto Ricardo, f. 1854.....	V 92
		Kielman von Kielmansegg, Fred. Chr., Friherre, † 1714.....	IV 52

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Kielman von Kielmansegg, Frederikke Marie, † 1729	II 123	v. Loeben, Louise Clementine, † 1871	V 70
Kielman von Kielmansegg, Mette, Friherreinde, † 1748	V 134, 137	M echlenburg, Auguste Margarethe, f. 1848	V 79
v. Kielmansegg, Johan Gotfred, Friherre, † 1724	IV 48	v. Meerheimb, Jesper Villh., Friherre, † 1731	IV III
v. Kløcker, Elisabeth, † 1879	V 70	Meinstorp, Anna, † 1535	I 70
v. Kløcker, Frederikke, † 1876	V 67	v. Mengerssen, Elisabeth Charlotte Louise, f. 1845	V 75
v. Koppelow, Jørgen Christopher, Oberst, † 1722	V 33	Miessner, Margrethe, f. 1863	V 85
Korb, Elise Henriette, † 1884	V 77	v. Minnigerode, Mittel Hans, † 1676 ..	II 205
Korff, Christopher, † 1678	II 47	v. Moltke, Anna Maria, o. 1700	II 46
Krabbe, Dorothea, † 1623	II 110	v. Moltke, Ilsabe Margarethe	I B 69
Krabbe, Lukas, o. 1550	II 192	v. Moltke, Marie Elisabeth, † 1722 ...	V 30
Krag, Dorothea, † 1754	III 148	Monk, Frantz, Oberst	I B 65
Krag, Frederikke Marsilia, † 1756	V 144	v. der N ath, Gerhard, Rigsgreve, † 1689	V 27
Krummedige, Helvig, o. 1550	IV 76	v. Negendank, Ditlev, † 1688	III 137
Krummedige, Ide, o. 1350	I 43	v. Negendank, Gregers Philip, Amtmand, † 1720	II 102
Krummedige, Margarethe, o. 1600	IV 89	v. Negendank, Gustav Adolph, Konferensraad, † 1743	V 41
Kurtzrock, Marie Anna, Baronesse, † 1789	V 151	v. Negendank, Joakim, † o. 1580	II 158
Köller, N. N., 1700	I B 70	v. O berg, Georg Ludvig, † 1762	V 151
v. Königstein, Carl Pincier, Friherre, Konferensraad, † 1742	IV 59	O'Beirne, Nanny, o. 1850	V 79
L ange, Henrik, Kapt., † 1671	II 44	v. P entz, Anna, o. 1550	II 157
Langwerth v. Simmern, Carl Chr. Ludv., Friherre, Regeringsraad, † 1803	III 87	v. Pentz, Balthasar, † 1596	II 151
Langwerth v. Simmern, Ernst Eberhard Cuno, Friherre, Major, † 1809	III 85	Petersen, Christian Julius, f. 1846 ...	V 91
v. Larisch, Anna Friederike Ernestine, † 1910	V 79	Petersen v. Deden, N. N.	II 33
Lausen, Mette, † 1623	II 25	Plesse, Hartvig, † o. 1580	II 157
v. Lenthe, Conrad Ludv., † 1735	IV 110	Plesse, Jeronimus, † 1561	II 156
v. Leuenburg, Christian, Oberstltnt., † 1722	II 123	Plesse, Joakim, † 1538	II 24
Leve, Joakim, o. 1540	II 21	v. Plessen, Joakim, o. 1610?	II 93
Levetzow, Henrik, Landraad, † 1723 ..	II 207	v. Plessen, Volrad, † 1686	V 116
Levetzow, Theodosius, Kapt., † 1715 ..	II 208	v. Plüskow, Caroline Sophie Magdalene, † 1819	V 63
Liliencron, Elisabeth, Baronesse, † 1734	V 54	Pogwisch, Anna	I 46
Limbek, Catharine, o. 1400	I 43	Pogwisch, Anna Catharine, † 1694 ...	V 118
Lindenov, Magdalene, o. 1575	II 155	Pogwisch, Bendix, Oberstltnt., 1673 ...	II 203
v. Lohendal, Joh. Heinr. Lohemann, Konferensraad, † 1746	V 45	Pogwisch, Catharine, † 1561	IV 75
v. Lohendal, Marie Henriette, † 1777 ..	V 47	Pogwisch, Catharine, † 1599	III 125
Lund, Lauritz, Musketer, o. 1681	II 175	Pogwisch, Claus, † 1716	III 144
Lunge, Hr. Anders Olufsen, o. 1400 ..	I 58	Pogwisch, Dorothea, o. 1500	II 66
v. der Lüche, Emilie Ida Friederike, † 1901	V 70	Pogwisch, Dorothea, 1681	II 114
v. der Lüche, Hans Frederik, † 1715 ..	III 108	Pogwisch, Hans, † 1494	I 69
Lynar, Rochus, Greve, General, † 1825	III 85	Pogwisch, Hans, o. 1583	II 34
v. Lützendorff, Didrik, o. 1570	II 89	Pogwisch, Hans, † 1601	IV 89
v. Lützwow, August, † 1676	V 115	Pogwisch, Helvig, o. 1530	II 145
v. Lützwow, Frederik, Ritmester, † 1680	III 105	Pogwisch, Ida, † 1679	V 8. 11. 23
		Pogwisch, Magdalene, † 1627	IV 96
		Pogwisch, Magdalene, 1636	III 133
		Pogwisch, Mette, † 1720	II 208
		Pogwisch, Volf, Amtmand	II 34
		Pogwisch, Øllegaard, † 1627	II 150

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
v. Preen, Marie Elisabeth, † o. 1700..	II 174	Rantzau, Henrik, Amtmand, † 1538 ..	II 188
v. Pudewels, Dionysius, Hofmarskalk, †		Rantzau, Jakob, o. 1550	II 157
1647	III 134	Rantzau, Joakim, o. 1530	II 21
Q ualen, Catharine, † 1639	I B 64	Rantzau, Joakim, † 1614	V 103
Qualen, Drude, o. 1600	II 155	Rantzau, Joakim, Gehejmeraad, † 1701	V 127
Qualen, Hans, Ritmester, † 1681	III 137	Rantzau, Joakim Didrik, † 1729	II 103
Qualen, Helvig, o. 1640	II 40	Rantzau, Magdalene, † 1635	IV 12
Qualen, Jesper, Ludvig, † 1752	II 125	Rantzau, Magdalene, † 1758	V 43
Qualen, Josias, Amtmand, † 1586	IV 13	Rantzau, Margarethe, † 1563	IV 9
Qualen, Margarethe Hedevig, † 1737 ..	III 108	Rantzau, Margarethe, † o. 1582	II 31
Qualen, Marie Elisabeth, † 1716	III 64	Rantzau, Margarethe, o. 1587	II 24
Qualen, Mette, † 1560	I 75	Rantzau, Margarethe, o. 1600	II 195
R antzau, Adelheid, 1575	II 109	Rantzau, Margarethe, † o. 1624	III 128
Rantzau, Andreas, † o. 1550	II 189	Rantzau, Margarethe, † 1629	IV 97
Rantzau, Anna, o. 1550	IV 76	Rantzau, Margarethe, † o. 1642	II 166
Rantzau, Anna, † 1579	II 108	Rantzau, Margarethe, † 1647	III 34
Rantzau, Anna, l. 1618	II 91	Rantzau, Margarethe Hedevig, † 1687.	III 65
Rantzau, Anna, † 1625	III 95	Rantzau, Markvard, † 1611	IV 104
Rantzau, Anna, † 1644	III 63	Rantzau, Melkior, † 1574	IV 88
Rantzau, Anna, † 1673	III 97	Rantzau, Moritz, Ritmester, † 1676 ..	II 100
Rantzau, Beate, o. 1610	IV 16	Rantzau, Otto, † 1585	II 20
Rantzau, Beate, o. 1650	V 106	Rantzau, Otto, † 1656	V 105
Rantzau, Benedict, o. 1500	II 148	Rantzau, Otto, † 1662	II 116
Rantzau, Bendix, † o. 1615	III 128	Rantzau, Otto, Greve, † 1885	V 80
Rantzau, Bertha, 1490	II 142	Rantzau, Peter, † o. 1510	I 68
Rantzau, Bertha, o. 1625	III 94	Rantzau, Povl, † 1610	II 90
Rantzau, Bertram, † 1627	II 161	Rantzau, Sophie, o. 1550	II 147
Rantzau, Cai, Kansler, † 1792	V 59	Rantzau, Sophie, † 1697	III 35
Rantzau, Catharine, † 1587	V 101	Rantzau, Sophie Hedevig, Grevinde, † 1804	IV 61
Rantzau, Catharine Hedevig, † 1713 ..	III 72	Rantzau, Ollegaard, † 1619	II 88
Rantzau, Christine, † 1739	V 140	Rantzau, N. N., o. 1500	II 149
Rantzau, Daniel, † 1589	III 127	Rantzau, N. N.	I 73
Rantzau, Daniel, † 1658	IV 43	Rathgen, Kasper	V 32
Rantzau, Ditlev, Amtmand, † 1639 ..	IV 104	Rathlau, Abel, o. 1570	II 154
Rantzau, Ditlev, † 1650	II 95	Rathlau, Anna (Margarethe), o. 1500 ..	II 185
Rantzau, Ditlev, Rigsgreve, † 1697 ..	III 111	Rathlau, Anna, † 1631	II 91
Rantzau, Ditlev, Greve, Gehejmeraad,		Rathlau, Catharine, † 1680	II 97
† 1780	III 74	Rathlau, Emeke	II 154
Rantzau, Dorothea, † 1559	IV 85	Rathlau, Helvig, o. 1635	III 96
Rantzau, Dorothea, † o. 1595	II 79	Rathlau, Ida, o. 1610	II 194
Rantzau, Dorothea, † o. 1725	III 68	Rathlau, Jørgen, † 1648	II 47
Rantzau, Dorothea Elisabeth, † 1676 .	II 96	Rathlau, Margarethe, o. 1565	II 191
Rantzau, Drude, o. 1500	II 62	Rathlau, Margarethe Elisabeth, † 1772	V 42
Rantzau, Drude, † 1554	IV 8	Rathlau, Osvald, † 1640	IV 45
Rantzau, Eibe, 1522	III 122	Rathlau, Sivert, † 1580	II 191
Rantzau, Elisabeth, † 1622	III 99	Rathlau, Volf, 1564	III 126
Rantzau, Emerentia, o. 1550	IV 83	Reichenbach, Dorothea Louise, g. 1746	III 74
Rantzau, Hans, Amtmand, † o. 1604 ..	II 196	Reichenbach, Sophie, Baronesse. † 1743	III 74
Rantzau, Hartvig, o. 1520	II 70	Reitzenstein, Fritz Wilh. Carl, Friherre,	
Rantzau, Hedevig, † 1695	IV 43	f. 1861	V 88
Rantzau, Helvig, o. 1660	IV 19	v. Restorff, Curt, † 1701	II 208
Rantzau, Henrik, † 1610	II 32	Reus, Elsabe, o. 1580	II 168

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Reventlow, Abel, o. 1600	IV 86	Rumohr, Schack, Landraaad, † 1643..	III 134
Reventlow, Arthur Chr. Ditlev Ludvig Eugen, Greve, † 1878	V 78	Rumohr, Therese Johanne Franziska, f. 1854	V 83
Reventlow, Charlotte Amalie, † 1722 .	V 40 f	Röde, Claus, † 1677	II 98
Reventlow, Clarella, † 1598	IV 87	Rønnow, Helene — 1425 —	I 47
Reventlow, Clarella, † 1668	II 198	Roepstorff, Helvig, g. 1632	V 105
Reventlow, Ditlev, Gehejmerraad, † 1701	IV 109	S alzwedel, Otto Christopher, 1630 . . .	II 115
Reventlow, Elsebe, o. 1615	II 34	Sax, Frederik, 1651	III 98
Reventlow, Augusta Elisabeth Sophie.	V 157	v. Schack, Cai Frederik, † 1721	II 126
Reventlow, Gese, o. 1600	I 65	v. Schack, Hartvig, † 1603	II 197
Reventlow, Henrik, Ritmester, † 1677	IV 108	v. Schack, Hartvig, † 1692	II 100
Reventlow, Iven, Hr., Amtmand, † 1569	I 77	v. Schack, Hartvig Asche, Generalmajor, † 1734	V 46
Reventlow, Otto, † 1618	II 89	Schimmelmann, Frederik Joseph, Greve, † 1800	V 155
Reventlow, Sivert, † o. 1575	II 153	Schmal, Dora, f. 1854	V 91
Reventlow, Sophie, † 1731	II 99	v. Schmettau, Benedicte Christiane Char- lotte, † 1758	V 52
v. Rochow, Margot Maximiliane Clara Thosca, f. 1849	V 75	Schmidt-Hederich, Ullinka Nicola Marie, f. 1875	V 93
Rode, Albert, Kjøbmand, † 1676	II 175	Schulte, Ortgyes, 1691	II B131
Rosenkrantz, Elsebe, † o. 1490	IV 66	Schuster, Hedevig, gift 1876	V 76
Rotfeld, Jens Nielsen, o. 1550	IV 77	v. Seebach, Charlotte Elisabeth Sophie Vilhelmine, † 1849	V 65
Rumohr, Anna, o. 1557	II 84	Scheded, Alexander, Klosterprovst, † 1617	IV 19
Rumohr, Anna, † 1696	III 134	Scheded, Anna, 1560	II 145
Rumohr, Anna, † 1711	V 114	Scheded, Anna, † 1588	II 158
Rumohr, Anna Emerentia, † 1721	V 31	Scheded, Anna, † 1666	III 133
Rumohr, Asmus, † o. 1680	IV 52	Scheded, Barbara, 1675	II B 126
Rumohr, Augusta, † 1745	IV 56	Scheded, Bendix, o. 1600	IV 88
Rumohr, Cecilie Dorothea Vilhelmine Johanne, † 1802	III 117	Scheded, Cai, † 1563	II 146
Rumohr, Ditlev, † 1660	II 45	Scheded, Cai, † 1639	IV 100
Rumohr, Ditlev, † 1708	V 43	Scheded, Cai, † 1644	II 200
Rumohr, Dorothea, † 1656	V 104	Scheded, Catharine, o. 1525	II 19
Rumohr, Frederik, † 1740	IV 58	Scheded, Catharine, o. 1570	II 193
Rumohr, Frederik, Kammerherre, † 1800	V 60	Scheded, Catharine, o. 1585	II 30
Rumohr, Frederik Henning Adolph, Amtmand, † 1833	III 119	Scheded, Catharine, † 1670	V 112 f.
Rumohr, Hans, † 1673	V 119 f	Scheded, Ditlev, † 1578	IV 88
Rumohr, Hans, † o. 1670	V 126	Scheded, Ditlev, † 1638	II 93
Rumohr, Hans, Landraad, † 1719	IV 110	Scheded, Dorothea, † 1600	II 161
Rumohr, Hans, Konferensraad, † 1747	III 149	Scheded, Ermegaard, o. 1515	II 18. 148
Rumohr, Henning, † 1715	V 137	Scheded, Gabriel, o. 1600	II 31
Rumohr, Hese, o. 1485	II 19	Scheded, Henneke	I B57
Rumohr, Ida Margarethe, † 1722	II 123	Scheded, Ingeborg, o. 1600	III 91
Rumohr, Johan Joakim, Ritmester, † 1793	II 130	Scheded, Jesper, † 1555	III 126
Rumohr, Johan Rudolph, Konferensraad, † 1785	II 130	Scheded, Jørgen, † o. 1570	I 80
Rumohr, Louise Charlotte Mariane, † 1853	III 117	Scheded, Jørgen, Amtmand, † 1618 . .	II 89
Rumohr, Magdalene, † 1630	II 33	Scheded, Margarethe, o. 1530	II 188
Rumohr, Margarethe Helvig	II 122	Scheded, Otto, † 1606	IV 90
Rumohr, Margarethe Sophie, † 1744 . .	II 123	Scheded, Povl, † 1572	II 158
Rumohr, Schack, † 1500	II 17	Scheded, Tønnies, † 1567	IV 10
		Skeel, Jørgen Erik, † 1795	V 152

REGISTER

	Bd. Side		Bd. Side
Slesvig-Holsten-Glyksborg, Philip Ernst, Hertug, † 1729	V 45	Wensien, Eibe, † 1644	V 116
Sonnenschmidt, Emma, † 1883	V 73	Wensien, Godske, o. 1600	IV 91
Sparre, Hans Knudsen, † 1587	II 35	Wensien, Laurends, Amtmand, † o. 1582	IV 14
v. Sperling, August, Kapt.	I B70	v. dem Werder, Asch	I 80
v. Spiegel, Hans, † 1599	I 78	v. Weyhe, Arent, l. 1583	II 88
v. Staffhorst, Elias, o. 1570	II 89	v. Wich, Amalie, Baronesse, † 1806...	V 53
Stake, Abel, o. 1450	II 11	Wiltberg, Anna, o. 1425	II 54
Stake, Beke, o. 1450	II 139	v. Wilucki, Bartusch Adolph Ludwig Theodor, f. 1846	V 82
v. Steyber, Leo, Major, † 1871	V 78	v. Wilucki, Hesso Theodor Adolph, f. 1854	V 82
Stolle, Joh. Vilh., Gehejmekonferensraad, † 1825	III 116	v. Winterfeldt, Joh. Fred., Amtmand, † 1667	II 204
Studt, Marie Rudolphine, f. 1873	V 83	Wirth, Martha Ottilie Sophie, f. 1857 .	V 76
Sture, Thomas, Amtmand, † 1563	II 150	v. der Wisch, Anna, † 1600	III 93
Sture, Volf, Amtmand, † 1550	II 16	v. der Wisch, Augusta, † 1678	V 125
Svave, Markvard, o. 1640	II 170	v. der Wisch, Bertha; † 1687	V 136
Thienen, Anna, o. 1555	II 25	v. der Wisch, Chr. Albrecht, — 1715 —	III 108
Thienen, Barbara, † 1660	II 172	v. der Wisch, Ditlev, † o. 1685	II 162
Thienen, Dorothea, † 1658	III 99	v. der Wisch, Dorothea, 1662	III 102
Thienen, Elisabeth Hedevig, † 1691 ..	V 115	v. der Wisch, Florentia, o. 1450	II 11
Thienen, Hans. † 1739	II 210	v. der Wisch, Claus, † o. 1610	IV 12
Thienen, Henning, Landraad, † 1782 ..	III 75	v. der Wisch, Henneke, † 1500	I 68
Thienen, Henrik, † 1659	II 46	v. der Wisch, Henrik, Amtmand . . I B58.	III 96
Thienen, Ove, † 1650	III 105	v. der Wisch, Hille, o. 1420	II 9
Thienen, Volf Henrik, † 1707	IV 108	v. der Wisch, Johan, † 1659	II 39
Thomas, Gwennie Anna, f. 1866	V 77	v. der Wisch, Magdalene, † 1657	III 102
v. der Trautenberg, Carl, o. 1640	II 172	v. der Wisch, Mette, † 1640	II 112
Ulfeldt, Corfitz, Oberstltn., † 1690 ..	III 105	v. der Wisch, Sivert, Amtmand, † 1540	II 70
v. Vieregg, Victor Aug., † 1763	V 52	v. der Wisch, Volf, o. 1625	II 195
Vind, Holger, Chr., General, † 1775 ..	IV 58	Wittorp, Joakim, † 1616	II 115
v. Wackerbarth, Otto, Gehejmeraad, † 1671	IV 45	Wittorp, Povl, † 1598	II 32. 166
Walstorp, Henneke, † o. 1490	I 72	Wonsfleth, Anna, o. 1450	II 12
Walstorp, Ida, o. 1530	II 16	Wonsfleth, Frederikke Anna Sophie, † 1741	IV 61
v. Wasmer, Friedr. Theod. Aug., Dr. med., † 1895	V 78	Wonsfleth, Godske, † 1683	II 101
v. Wedderkopp, Anna Margarethe, † 1760	V 50	Wonsfleth, Margarethe	II 198
v. Wedderkopp, Anna Marie Louise Emilie Elisabeth, f. 1874	V 93	Wonsfleth, Sara Ernestine, † 1760	V 142
v. Wedderkopp, Elisabeth Anna Louise, † 1836	V 58	Wonsfleth, Sophie Hedevig, † 1728 ..	III 72
v. Wedel, Georg Ernst, Oberstltn., † 1661	II 204	Wonsfleth, Volf, † 1661	III 101
v. Wenckstern, Elisabeth, o. 1600	II 164	v. Wulffen, Gustav Adolph Friedr., Ma- jor, f. 1850	V 90
v. der Wense, Georg Friedr. Aug., Stats- minister, † 1811	III 86	v. Wulframstorff, Henrik, † o. 1656 ..	III 101
v. der Wense, Wilhelmine Sophie Hen- riette, † 1844	V 66	Wunniksen, Alheid, o. 1578	II 35
		v. Zülów, Bertel Hans, Oberstltn., † o. 1700	III 107
		v. Oertzen, Claus, Oberst, † 1694	II 101. IV 47

D.

SLÆGTER OG PERSONER

omhandlede i Henvisninger og Tillæg (Fodpaginering).

	Bd. Side		Bd. Side
A bildgaard.....	I 18, 59	Plesse	II 60—63
v. B ülow, Otto Didrik, Geheimeraad, † 1732.....	III 53	Pogwisch.....	I 44, II 70
D aldorf.....	II 68	v. Preen, Chr. Fred., † 1696	II 127
vam Damme	I 31	v. Pudewels	III 50
v. Dessin	II 128	Q ualen, Josva, † o. 1585.....	I 67; IV 40 f.
Dosenrode	I 40	R antzau	I 26; II 83, 151—56
G adendorp	I 87	Rathlau.....	I 62 f.; III 56—67
Grabow	I 59	Reichenbach, Chr. Ernst, Geheimeraad, † 1699.....	III 52 f.
Grothusen, Otto Joh., Friherre, Gene- ral, † 1697.....	III 52	Reventlow.....	I 13 f., 51 f.
H adersleben v. Löwenklau, Jens, Oberst, † 1680.....	I 56	Rist, Joh., Præst, † 1667	I 55
vam Hagen	II 88	Röde	II 97
Heesten.....	II 113	S chwiger, Jak., Forfatter, o. 1660....	I 55
v. der Herberge.....	I 94	Sehested I 55 f., 100—106; II 110, 115—17, 151—66	
v. Hertingshausen.....	II 128	af Siggem	I 107
Hummersbüttel.....	I 97	Sletz	I 35
Høyer	I 33	Smalsted.....	I 45
K aas	II 78	Stake	II 143—50
v. Karberg	I 32	thor Stegen, Hans (Schwarte).....	I 61
Kruckow.....	I 59	Sture	II 57, 112
Krummedige	I 66	Svave.....	II 125
L und (Lunte)	II 73	U cken.....	I 34
M agnussen	I 59	W alstorp	I 14, 33
Mechlenburg, Egidius, Raad, † 1697... III	52	Walter, Jørgen, Oberst	I 56
Meinstorp.....	I 30	Wenckstern	II 118
Møet	I 30	Wiltberg	II 78
v. N egendank.....	V 38	v. der Wisch.....	I 43 f.; III 41 f.; 46 f.
v. O sterhausen	II 129 f.	Wittorp.....	II 120—3
v. P entz.....	II 120	Wonsfleth.....	IV 51 f.
Petersen (v. Deden).....	II 71 f.	Wrangel, Helm, Oberst.....	I 55
Petersen, Jakob, Baron — 1669 —... I	55	v. Wulframstorff	III 44
		v. Z ülow	I 60

TILFØJELSER TIL I—II BIND

FØRSTE BIND

S. XLIII, L. 16 f. n. Amtmænd læs Adelsmænd.
S. 60, L. 3 f. n. Konkordaterne læs Recessen.

ANDET BIND

Side 24, L. 8 f. n. 1546, 30. Aug. Vergleich zwischen Asmus von Ahlefeldt u. des Georg von Ahlefeldt Wittwe wegen des von Georg an seinen Bruder Asmus für 8000 fl lübsch verkauften Guts Grünwold. Montag nach Bartholomaei 1546, geschlossen in der St. Nicolai Kirche zu Flensburg. — 1547, 7.—13. Jan. Der Wittwen Catharine von Ahlefeldt Kauf Brief über das Gut Grünwold an Asmus von Ahlefeldt für 8000 fl lb. Dat. Kiel in oct. tr. reg. 1547. (Regester af to, som det synes, nu forsvundne originale Breve henholdsvis paa Papir og Perg., fundne i Ark. paa Bregentved Okt. 1913).

S. 26, L. 13. I Sommeren 1913 er fremdraget i Ekernførde Kirke et overkalket Alabasterrelief, sat til Minde om Bendix Ahlefeldt; foroven ses Christus med Verdenskuglen, i Midten Christus paa Korset med Engle, derunder Pagtens Ark, til venstre herfor en knælende Mandsskikkelse i Rustning, t. h. en ligeledes knælende Kvinde, samt deres Anevaabener (1 + 4) paa hver af Siderne. Nederst t. v. Indskriften: Benedictus v. Alfelt Vater. — Wulf v. Alfelt — Asmus v. Alfelt — Daniel v. Alfelt — Hans v. Alfelt — vel Navnene paa hans som smaa afdøde Sønner; t. h. en nu næppe mere læselig Indskrift, der vel har givet Navnene paa hans Hustru og Døtre [Helvig og Mette]; kun den sidste, 6. Linie viser tydeligt Navnene Becke v. Alfelt. Hes. v. Alfelt. (Medd. af Hr. Lærer W. Jessen i Ekernførde).

S. 31, L. 15 f. n. 1610, 3. Sept. Købekontrakt m. Asmus von Ahlefeldt til Noer og Grünwold til Moritz Rantzau boende i Kiel paa Godset Noer (Reg. i Bregentved Ark.). — 1611, 7.—13. Jan. Asmus Ahlefeldt sælger for sig, sine legemlige og Lehnсарvinger til Moritz Rantzow sal. Breida Rantzow til Hogenfeldes Søn Noer for 33000 Rdl. spec. Dat. Kiel in oct. tr. reg.

S. 57, L. 12. Konkordaterne læs Recessen.

S. 186, L. 20. Emkendorf (Emckendorf), som anføres Zeitschrift VII, Anh. S. 12, maa, hvad Tilføjelsen Nortorf Sogn viser, være en Læsefejl for Ennkendorf eller Eneckendorf, nu Enkendorf ved Pohlsee. En Forvexling med Emkendorf og Enkendorf paa Anetavler fra o. 1600 er forklarlig, thi det var da gaet i Forglemmelse, at Enkendorf før havde været en

adelig Curia, der ligesom det tilstødende Langwedel har hørt til de Strøgodsbesiddelser, i hvilke Familiene Stake og Split (se nedfr.) ejede Gaarde. De til hinanden grænsende Hovmarker Deutsch Nienhof, Eckhöft, Wrohe, Blocksdorf, Enkendorf og Pohlsee danner tilsammen Godset Deutsch Nienhof. Søn Pohlsee, der endnu i det 18. Aarh. kaldtes Enkendorf Sø, har oprindelig næsten grænset umiddelbart op til Lussee (paa det preussiske Generalstabskort urigtigt kaldet Lustsee). O. 1470 hørte Blocksdorf og Pohlsee ligesom Langwedel, Blomendal og Landsbyen Schierensee til Nortorf Sogn, men et Aarhundrede senere til Westensee Sogn. Blocksdorf og Blockshagen har vel fra først af tilhørt Familien Block, der 1383 havde Besiddelser i Langwedel. Man tør herefter slutte, at Stakerne har ejet ikke Emkendorf, men Enkendorf, der er tilfaldet Godske Ahlefeldt gennem hans Hustru Beke Stake, medens Emkendorf, der hørte til Herrerne af Westensees Besiddelser, er gaaet umiddelbart over i Ahlefeldternes Eje. Saaledes faar ogsaa Aktstykket af 1418 om Ahlefeldternes og Stakernes Deling af Lussee (II, Bil. 33) en bedre Forklaring. Det medbesejles af Otto Splid, hvis Farbroder (?) Eler alt 1381 ejede Gods i Langwedel, og hvis Søn Hartvig baade var Ejer af Enkendorf og Blockshagen. Muligvis har Ahlefeldterne ogsaa havt Arvekrav gennem Giftermaal med en Arvedatter af de Split'er.

Familien Split (Splith) fører et delt Vaaben og er formodentlig af samme Æt som Rantzauerne (Milde 164 f.). — Otto 1306 Foged i Preetz (S. H. L. U. III, 61); 1307 R. (Mb. Ub. V, 340); 1309 (S. H. L. U. III, 104); 1315 (ib. 163); 1317 (Mb. Ub. VI, 316). — Claus 1318 R. (S. H. L. U. III, 203). — Otto Væbner 1323 (S. H. L. U. III, 294); 1328 (Mb. Ub. VII, 615); 1333 Panthaver af Søfælde, Krarup S. (Rep. dipl. 1655); 1339 R. (ib. 1838); 1340 (ib. 1884); 1346 (I Bil. 99) † før 1356 (Rep. dipl. 2497). — Henrik 1317 R. (S. H. L. U. III, 188); 1325 (ib. 311); 1328 (Meklenb. Urkb. VII, 615); 1329 (S. H. L. U. III, 392); 1340 (ib. 616); 1342: han og Hustru Cecilie og Sønerne Hr. Claus og Væbneren Henrik overdrager Landsbyen Muggele til Klosteret Reinfeld (Urks. II, 106); s. A. Mb. Ub. IX, 409. — Claus 1346 (I, Bil. 99). 1347 R., overlader Stocksee til Kl. Reinfeld (Saml. Reinfeld 6, Slesvig); 1352 Indehaver af Slottet Kiel (Urks. I, 490); 1354 (ib. II, 466); 1358 sælger Bliesdorf til Lybek m. Sønerne Henrik og Markvard (Lb. Ub. III, 313), var † 1364 (ib. 577). — Claus Ottos Søn afstaar 1356 Søfælde (Rep. dipl. 2497). — Hartvig 1363 R. (Mb. Ub. XV, 295). — Claus: 1351 sælger Wulvold og Otto Smalstede «curia dicta Vohrde» til Nicolaus Splyt alias Mosegharde (Westphalen II, 194). — 1382: Claves Split Mosegharde, V., Voldgiftsmand m. Provsten i Bordesholm og Otto Romor Reme ang. Grænsen m. Eideren to deme Vorde og Grote Vlintbeke. Vidner: Eler Spliid de elleste, Volrad van deme Knope og Eler Rantzow (Dipl. bordesh. fol. 55^b Rigsark). — Eler 1380: Elerus Splyd jun. (Arch. V, 204); 1381: sælger 3 Gaarde i Langwedel (Ztschr. VIII, Anh. 14); 1382 (se ovfr.); 1391 (Eler olden Elers Sone) Medvoldgiftsmand mell. Klosteret Bordesholm og Mette Otten Rumors wif om Møllen to dem Vorde (Saml. Bordesholm 121, Slesvig; Dipl. bord. f. 56^b). — Eler Hennings Søn 1383—84 (Urks. I, 263). — Eler Ottos Søn (ib. 267). — Otto Volrads Søn 1383 (ib.). — Henrik. 1391 Hinrik Split og Hustru Vor Elzebe [vel D. af Segebod Krummedige] afstaar deres Ret til Runttofte etc. til Erik Krummedik [den senere Hofmester]; deres Arvinger Hartwich Split, Domherre i Lybek og Hinrik Reuentlo anders geheten Grove; Medforsegler: Claves Split (Fællesark. XXII, 63; Arch. I, 1, 36 f.). — Claus og Otto Splid lover 1402 for Erik Krummedige (Rep. dipl. 4533). — Otto (vel = fornævnte); 1408 (Acta A XVII, 614, Slesvig); 1418 (II, Bil. 33); 1422 (Byark. Kiel, Perg. 71); 1424 m. Sønerne Henneke, Hartvig og Henrik (Lisch, Urk. z. Gesch. des Geschl. v. Oertzen II, 64). — Hartvig 1428 (Lb. Ub. VII, 132). — Hartvig (en yngre) 1444 (Urks. I, 311); 1447: Henneke og Hartvig Brødre samt Otto (Westphalen III, 592); 1451 Hartich Otten Broder (Stemann III, 77); 1452 med Sønerne Otto, Hans og Markvard (Westphalen IV, 3312); 1453 Ejer af Blockshagen (ib. 3313), Hovedsmand paa Sønderborg; 1458—62: Hartich u. Otto Split Brodere (Mitt. der Ges. f. Kieler Stadtgesch. XXIV, 5,10). 1462 nævnes Sønerne Otto, Hans og Markvard (ib. 12). o. 1465: Broder til Helvig Splid, Priorinde i Preetz, Ejer af Enneckendorf (Ztschr. VII, Anh. 12). — Henrik 1422 (Lb. Ub. VI, 486). — Otto fra 1443 Amtmand paa Gottorp og i Flensborg (Ztschr. VII, Anh. 131); 1465 kgl. Raad, 1466 (Hartich Sou), Ejer af Røest, køber af sin Moster Margrethe Breide Volf Rixtorps et Hus i Rendsborg (Saml. p. Perg. Rendsborg 58 a, Slesvig; Nordalb. Stud. VI, 49); 1472 Elsabe [vam Knope?], hans Enke (Urks.

TILFØJELSER

IV, 451). — Sivert, Ottos Søn, sælger 1498 Røest (Stemann III, 132); 1500 Husfoged paa Tørring (Ribe Stiftskistes Breve).

S. 148, L. 11 f. n. Patronatsstriden 1579 maa vistnok tilskrives ikke Jørgens Enke, men hans Datter Lucia, hvilket passer bedre med Tiden. I Tyrkerskatten af 1558 kaldes hin Anna, ikke Lucia. 1577 sad hendes Svigersøn Paul Sehested paa Westensee.

Hønv. S. 117, L. 15 f. n. indskydes: Femte Afsnit.

Hønv. S. 137, L. 16. 159[0] kan være 1596; det drejer sig sikkert om den først senere udbetalte Del af Købesummen af 1595. Den ældste Tønnies Rantzau er død 1595 og altsaa efter 24. Juni.

TIL DITLEV AHLEFELDT'S MEMOIRER

S. 49, L. 18: auf der alten Doule: Den oude Doelen, et endnu eksisterende Hotel i Haag mellem Vijverberg og Houtstraet, indrettet i det gamle Doelhuys (Skydebane). Jvfr. Den oude Doelen 1382—1905, La Haye 1905.

ANVENDTE FORKORTELSER

Arch. = Archiv für Staats- u. Kirchengeschichte der Herzogthümer Schleswig, Holstein u. Lauenburg, I—V, Altona 1833—47.

Dipl. flensb. = Diplomatarium flensborgense ved H. C. P. Sejdelin, I—II, Kbhvn. 1865—73.

Lb. Ub. = Lübeckisches Urkundenbuch I—XI, Lübeck 1843—1905.

Mb. Ub. = Meklenburgisches Urkundenbuch I—XXIII, Schwerin 1863—1911.

Quellens. = Quellensammlung der Schleswig-Holstein-Lauenburgischen Gesellschaft für vaterländische Geschichte I—IV, Kiel 1862—1904.

Rep. dipl. = Repertorium diplomaticum regni danici mediaevalis, I—IV, Kbh. 1894—1912.

S. H. L. U. = Schleswig-Holstein-Lauenburgische Regesten u. Urkunden ed. P. Hasse I—III, Hamburg og Leipzig 1886—96.

Ub. des Bisth. Lüb. = Urkundenbuch des Bisthums Lübeck ed. W. Leverkus, Oldenburg 1856.

Urks. = Urkundensammlung der Schleswig-Holstein-Lauenburgischen Gesellschaft I—IV, Kiel 1839—75.

Ztschr. = Zeitschrift der Gesellschaft für die Geschichte der Herzogthümer Schleswig, Holstein u. Lauenburg I—XLII, Kiel 1870—1912.

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Fortale	V
Adel og Adelsliv i Hertugdømmerne	XI
Slægten Ahlefeldt: Oprindelse, Navn og Vaaben, Forgreninger, Embedsstillinger og Besiddelser	1
Hr. Benedict Ahlefeldt 1319—41 og hans Efterslægt indtil Delingen i Linierne Lehmkulen- Wittmold, Bossee-Lindau, Haseldorf og Søgaard	23
Bilag (Fodpaginering)	1
Henvisninger til Indledningen	11
Tilføjelser og Rettelser til III.—VI. Bind	53
Personer af Navnet «von Ahlefeldt», som ikke ere opførte paa Stamtavlerne	75
Tillæg I—V: Slægterne Gadendorp, von der Herberge, Hummersbüttel, Sehested, Siggem.	85
Register	111
Tilføjelser og Rettelser til I.—II. Bind	137

ILLUSTRATIONER OG BILAG

- Side 9: Storkansler Frederik Ahlefeldts 64 Aner (Tavle).
- Side 22: Segltavler I—III. Efter Originaltegninger af C. J. Milde og Th. Bergh.
- I. Fig. 1. 1354, 22. Maj. Orig. Trese, Lybek. — 2. 1365, 22. Nov. Trese. —
1389, 8. Dec. Næsbyhoved 1. — 4. 1392. Tegning af C. J. Milde.
- II. Fig. 1. 1438, 3. Nov. Ribe Stifts Breve 213. — 2. 1425, 24. Febr. smstds.
Nr. 183. — 3. 1423, 5. Jan. Slesvig 59. — 4. 1467, 11. Nov. Byark. Kiel.
- III. Fig. 1. 1469, 8. Nov. Slesvig 87 a. — 2. 1504, 26. Apr. Fællesark. XXXII
VC6. — 3—4. 1533, 5. Dec. Slesvig 107.
- Side 73: Gravsten over Ditlev Ahlefeldt og Mette Qualen.
- Side 80: Hr. Benedict Ahlefeldts Efterslægt. Tavle.

Hr. Benedict Ahlefeldt (II) til Aalholm, Rimstrup, Kong Valdemars Raad, 1333-60.

